

SPRAWOZDANIE

Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2023 R.

OMÓWIENIE

Rada Ministrów
Warszawa
2024

SPIS TREŚCI

Rozdział 1

Ocena realizacji scenariusza makroekonomicznego Polski oraz stabilizująca reguła wydatkowa 9

1.1. Ocena sytuacji makroekonomicznej Polski w 2023 r. na tle prognoz do ustawy budżetowej na 2023 r. 9

1.2. Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych 15

1.3. Stabilizująca reguła wydatkowa 17

Rozdział 2

Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz Fundusz Pomocy 19

2.1. Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 19

2.2. Fundusz Pomocy 25

Rozdział 3

Wykonanie postanowień ustawy budżetowej 35

3.1. Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej 35

3.2. Realizacja pozostałych postanowień ustawy budżetowej 47

Rozdział 4

Dochody budżetu państwa 59

4.1. Warunki gromadzenia dochodów w 2023 r. 59

4.2. Struktura dochodów budżetu państwa 61

Rozdział 5

Wydatki budżetu państwa 97

5.1. Wydatki budżetu państwa – informacje ogólne 97

5.2. Omówienie wykonania wydatków według działów i części budżetowych z uwzględnieniem różnic między wielkościami uchwalonymi a wykonanymi 99

5.3. Wydatki według grup ekonomicznych 118

5.3.1. Dotacje i subwencje 129

5.3.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych 161

5.3.3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych 165

5.3.4. Wydatki majątkowe 171

5.3.5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa 179

5.3.6. Środki własne Unii Europejskiej 182

5.3.7. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej 183

5.4	Informacja o realizacji programów wieloletnich	186
5.5	Wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 2023 r.	261
Rozdział 6		
Budżet środków europejskich		265
6.1.	Dochody budżetu środków europejskich	265
6.2.	Wydatki budżetu środków europejskich	266
Rozdział 7		
Rozliczenia z Unią Europejską		269
Rozdział 8		
Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych		279
8.1.	Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi	281
8.1.1.	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	281
8.1.2.	Fundusz Emerytalno-Rentowy	285
8.1.3.	Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	287
8.1.4.	Fundusz Administracyjny	289
8.1.5.	Fundusz Emerytur Pomostowych	290
8.2.	Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa	291
8.2.1.	Fundusz Pracy	292
8.2.2.	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	294
8.2.3.	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	297
8.2.4.	Fundusz Solidarnościowy	299
8.2.5.	Fundusz Dostępności	301
8.3.	Fundusze związane z prywatyzacją	302
8.3.1.	Fundusz Reprywatyzacji	302
8.3.2.	Fundusz Rekompensacyjny	305
8.4.	Fundusze związane z bezpieczeństwem	306
8.4.1.	Fundusz Zapasów Interwencyjnych	307
8.4.2.	Fundusz Wsparcia Policji	308
8.4.3.	Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego	309
8.4.4.	Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców	310
8.4.5.	Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy	311
8.4.6.	Fundusz Wsparcia Straży Granicznej	313
8.4.7.	Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej	313
8.4.8.	Fundusz Cyberbezpieczeństwa	315

8.5.	Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną	316
8.5.1.	Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów	316
8.5.2.	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	317
8.5.3.	Fundusz Promocji Kultury	318
8.5.4.	Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków	320
8.6.	Fundusze związane ze zdrowiem	321
8.6.1.	Fundusz Medyczny	321
8.6.2.	Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych	323
8.6.3.	Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych	324
8.6.4.	Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych	325
8.7.	Pozostałe fundusze	326
8.7.1.	Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	326
8.7.2.	Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej	327
8.7.3.	Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych	328
8.7.4.	Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego	330
8.7.5.	Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	330
8.7.6.	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej	331
8.7.7.	Fundusz Inwestycji Kapitałowych	333
8.7.8.	Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny	334
8.7.9.	Fundusz Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji	335
8.7.10.	Fundusz Szerokopasmowy	337
8.7.11.	Fundusz Rozwoju Regionalnego	338
8.7.12.	Fundusz Edukacji Finansowej	339

Rozdział 9

	Wykonanie planów finansowych agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych	343
9.1.	Agencje wykonawcze	343
9.1.1.	Polska Agencja Kosmiczna	344
9.1.2.	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	345
9.1.3.	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	347
9.1.4.	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	349
9.1.5.	Narodowe Centrum Nauki	351
9.1.6.	Agencja Mienia Wojskowego	353
9.1.7.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	355

9.1.8.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	357
9.1.8.a.	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	359
9.1.9.	Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	359
9.1.10.	Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych	361
9.2.	Instytucje gospodarki budżetowej	363
9.2.1.	Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	364
9.2.2.	Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej	365
9.2.3.	Centrum Obsługi Administracji Rządowej	366
9.2.4.	Centralny Ośrodek Informatyki	367
9.2.5.	Centrum Usług Logistycznych	369
9.2.6.	Centralny Ośrodek Sportu	370
9.2.7.	Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	371
9.2.8.	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA	372
9.2.9.	Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	373
9.2.10.	Krajowy Instytut Mediów	374
9.2.11.	Centrum Cyberbezpieczeństwa	375
9.3.	Państwowe osoby prawne	377
9.3.1.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia	380
9.3.2.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	381
9.3.3.	Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka	382
9.3.4.	Instytut Europy Środkowej	383
9.3.5.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego	384
9.3.6.	Polski Instytut Ekonomiczny	386
9.3.7.	Krajowy Zasób Nieruchomości	388
9.3.8.	Urząd Dozoru Technicznego	389
9.3.9.	Polskie Centrum Akredytacji	390
9.3.10.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	392
9.3.11.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	394
9.3.12.	Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego	395
9.3.13.	Polska Agencja Antydopingowa	396
9.3.14.	Polska Organizacja Turystyczna	397
9.3.15.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	398
9.3.16.	Polski Klub Wyścigów Konnych	399
9.3.17.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	400
9.3.18.	Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego	401
9.3.19.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	402

9.3.20. Centrum Łukasiewicz	404
9.3.21. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	407
9.3.22. Transportowy Dozór Techniczny	408
9.3.23. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	409
9.3.24. Parki Narodowe	411
9.3.25. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych	413
9.3.26. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	413
9.3.27. Agencja Badań Medycznych	414
9.3.28. Zakład Ubezpieczeń Społecznych	415
9.3.29. Polska Agencja Nadzoru Audytowego	419
9.3.30. Rzecznik Finansowy	420
9.3.31. Akademia Kopernikańska	421
9.3.32. Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego	422
Rozdział 10	
Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa	425
10.1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa i ich finansowanie	425
10.2. Przychody i rozchody budżetu państwa	428
Rozdział 11	
Państwowy dług publiczny oraz poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa	437
11.1. Państwowy dług publiczny	439
11.2. Dług Skarbu Państwa	441
11.3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa w 2023 r.	447
Spis tablic	451

Uwaga:

mogą wystąpić różnice pomiędzy tablicami w części opisowej sprawozdania, a tablicami w częściach tabelarycznych, z uwagi na zaokrąglenia. Sumowanie poszczególnych składników zaokrąglonych kwot może wykazywać niewielkie różnice wynikające z tych zaokrągleń.

Rozdział 1

Ocena realizacji scenariusza makroekonomicznego Polski oraz stabilizująca reguła wydatkowa

1.1. Ocena sytuacji makroekonomicznej Polski w 2023 r. na tle prognoz do ustawy budżetowej na 2023 r.

Otoczenie zewnętrzne

W 2023 r. PKB w Unii Europejskiej (UE) - głównym rynku eksportowym Polski - zwiększył się o 0,4%, wobec wzrostu o 3,5% w 2022 r. W pierwszej połowie roku gospodarka UE jeszcze nieznacznie rosła (w tempie 0,1% kw/kw, sa), natomiast druga połowa roku przyniosła stagnację aktywności gospodarczej. W kierunku spowolnienia europejskiej gospodarki oddziaływało silne osłabienie dynamiki konsumpcji prywatnej w warunkach wysokiej inflacji, słaby popyt zewnętrzny oraz zaostrzone warunki finansowania.

Dynamika aktywności na polskich głównych rynkach eksportowych okazała się niższa od prognozy przyjętej do nowelizacji ustawy budżetowej na 2023 r. Prognoza ta opierała się na projekcjach Komisji Europejskiej z lutego 2023 r., które dla 2023 r. przewidywały wzrost PKB w UE o 0,8%.

Produkt Krajowy Brutto

W 2023 r. dynamika aktywności gospodarczej w Polsce wyraźnie pogorszyła się w obliczu wysokiej, choć malejącej inflacji, zaostrzonych warunków finansowania i osłabienia popytu zewnętrznego. Tempo wzrostu PKB wyniosło tylko 0,2%, wobec 5,6% zanotowanych w 2022 r. PKB w ujęciu nominalnym osiągnął poziom 3.410,1 mld zł i był o 10,9% wyższy niż w 2022 r.

Spowolnienie dynamiki PKB było wynikiem obniżenia się popytu krajowego (o 3,2%) przy dodatniej kontrybucji eksportu netto (w wyniku spadku importu i wzrostu eksportu). Spadek popytu krajowego wynikał przede wszystkim ze znacznej, ujemnej kontrybucji zapasów oraz bardzo słabej konsumpcji prywatnej (spadek o 1%). Silnie ujemny wkład zapasów nastąpił po ich dużych wzrostach w poprzednich latach, i wiązał się z normalizacją łańcuchów dostaw. Wydatki gospodarstw domowych ograniczały zaś wysoka inflacja i wysokie stopy procentowe. Aktywność gospodarczą mocno wspierały natomiast inwestycje (wzrost o 13,1%), przy utrzymującej się wysokiej rentowności przedsiębiorstw i finalizacji projektów realizowanych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej wzrosła o 1,2%, w przypadku budownictwa zwiększyła się o 3,6%, a dla przemysłu oraz handlu i napraw zmniejszyła się odpowiednio o 0,2% i 2,2%.

W Uzasadnieniu nowelizacji ustawy budżetowej na 2023 r. (dalej: Uzasadnienie) przyjęto, że prognozowane tempo wzrostu gospodarczego w 2023 r. wyniesie 0,9%. Dynamika realna PKB w 2023 r. okazała się o 0,7 pkt. proc. niższa od prognozy z Uzasadnienia. Było to pochodną wyraźnie niższej kontrybucji popytu krajowego (-3,1 pkt. proc., wobec prognozy na poziomie -0,3 pkt. proc.) przy wyższym wkładzie eksportu netto (3,3 pkt. proc, wobec założonych 1,2 pkt. proc.).

Niższa od prognozowanej dynamika popytu krajowego wynikała zarówno z niższej dynamiki spożycia ogółem (spadek o 0,1%, wobec prognozowanego wzrostu o 0,7%), jak i niższej dynamiki akumulacji brutto (spadek o 14,1%, wobec oczekiwanego spadku o 3,3%). Na niższą niż prognozowano dynamikę spożycia ogółem złożyły się niższa dynamika konsumpcji prywatnej (spadek o 1%, wobec prognozowanego wzrostu o 0,7%) i wyższa dynamika spożycia publicznego (wzrost o 2,8%, wobec oczekiwanego wzrostu o 0,4%). Natomiast w przypadku akumulacji brutto wyraźnie wyższe od oczekiwań były inwestycje (wzrost o 13,1%, wobec prognozowanego 1,1%), przy dużo niższym niż oczekiwano wkładzie zapasów (-5,2 pkt. proc., wobec oczekiwanego -1 pkt. proc.).

Realna dynamika konsumpcji prywatnej w 2023 r. okazała się niższa od oczekiwań. Było to efektem odbudowy przez gospodarstwa domowe oszczędności w warunkach wysokiej inflacji i nominalnych stóp procentowych. Szczególnie słaba była pierwsza połowa 2023 r., kiedy realny poziom konsumpcji prywatnej kształtował się na niższym poziomie niż w analogicznym okresie 2022 r. Przez większą część ubiegłego roku inflacja znajdowała się w tendencji spadkowej, co przy dobrej sytuacji na rynku pracy i wysokiej nominalnej dynamice płac wsparło dynamikę realnych dochodów, zwłaszcza w II połowie ubiegłego roku. Dodatkowo poprawie uległy też nastroje konsumentów i w efekcie od III kw. 2023 r. nie notowano spadków spożycia prywatnego w ujęciu rocznym.

Dynamika spożycia publicznego była natomiast wyższa od prognoz z Uzasadnienia. Złożyły się na to niższy od zakładanego wzrost deflatora, przy tylko nieco wyższej niż oczekiwano nominalnej dynamice tej kategorii (113,0 wobec prognozowanej 112,4).

Wyraźnie wyższy od prognoz był wzrost inwestycji. W szczególności dotyczyło to inwestycji w sektorze instytucji rządowych i samorządowych (sektor GG). Wyższy niż przewidywano wzrost był wynikiem zarówno statystycznego efektu bazy (istotne skorygowanie w dół danych za 2022 r.), co spowodowało podniesienie dynamiki nominalnej inwestycji sektora GG w 2023 r. szacowane na ok. 9 pkt. proc., jak i istotnie wyższy niż oczekiwano okazał się wzrost inwestycji w podsektorze samorządowym.

Biorąc pod uwagę wysoką pozytywną kontrybucję zapasów w latach 2021-2022 oraz zakładaną normalizację sytuacji w międzynarodowych łańcuchach dostaw, w scenariuszu makroekonomicznym przedstawionym w Uzasadnieniu przyjęto, że w 2023 r. będzie on umiarkowanie negatywny. Poziom ujemnego wkładu zapasów we wzrost PKB okazał się jednak rekordowy i trudny do przewidzenia. Zwiększaniu zapasów nie sprzyjało obserwowane spowolnienie gospodarcze w kraju i na naszych głównych rynkach

eksportowych oraz częściowo z niego wynikająca deflacja cen produkcji sprzedanej przemysłu, która w przypadku Polski wystąpiła w II poł. 2023 r.

Realna dynamika eksportu w 2023 r. okazała się o 1,7 pkt. proc. wyższa od założonej w Uzasadnieniu. Mając na względzie oczekiwane spowolnienie dynamiki aktywności gospodarczej na polskich głównych rynkach eksportowych tj. w pozostałych państwach UE w prognozie założone zostało wyhamowanie tempa wzrostu eksportu. Sprzedaż zagraniczna okazała się jednak bardziej odporna na niekorzystne zmiany popytu zagranicznego. Była ona wspierana przez relatywnie wysoką konkurencyjność cenową i dużą dywersyfikację towarową. Krajową bazę eksportową wzmocnił też wysoki w ostatnich latach napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Niższa od założonej w Uzasadnieniu okazała się natomiast dynamika importu, co wynikało głównie ze słabszego od oczekiwań popytu krajowego, w tym silnej negatywnej kontrybucji stosunkowo importochłonnych zapasów. W ocenie rozbieżności z prognozą należy mieć też na uwadze, że dane handlu zagranicznego podlegają dużym korektom, co obrazować może skala rewizji wstępnych danych za 2023 r. Opisane powyżej kształtowanie się dynamik eksportu i importu przełożyło się na bardziej korzystną od założonej kontrybucję eksportu netto.

Rynek pracy

Pomimo spowolnienia gospodarczego, sytuacja na rynku pracy w 2023 r. była dobra. Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej bez jednostek mikro¹ było o 0,6% wyższe niż rok wcześniej, w tym w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się o 0,3%. Uwzględniając szacowany przyrost liczby etatów w jednostkach mikro, szacuje się², że łącznie przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2023 r. zwiększyło się o 0,6% w skali roku, wobec wzrostu o 1,5% rok wcześniej. Na przyrost liczby etatów w gospodarce narodowej bez jednostek mikro w największym stopniu wpływ miały usługi rynkowe i w dużo mniejszym stopniu usługi nierynkowe, natomiast spadek zatrudnienia zanotowano w przemyśle, budownictwie i rolnictwie.

Zwiększenie popytu na pracę znalazło odzwierciedlenie w dalszym spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, która na koniec 2023 r. była o 3,0% niższa w porównaniu z końcem 2022 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2023 r. wyniosła 5,1%, tj. o 0,1 pkt. proc. mniej niż rok wcześniej.

Wzrostowi zatrudnienia i spadkowi bezrobocia towarzyszył wysoki, dwucyfrowy nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w ujęciu nominalnym zwiększyło się o 12,5% (wobec 12,0% rok wcześniej oraz średniej dla lat 2010-2021 w wysokości 5,2%). Jednakże po uwzględnieniu wysokiego wskaźnika cen

¹ Jednostki mikro – jednostki o liczbie pracujących do 9 osób.

² Wstępne dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w pełnej zbiorowości w 2023 r. zostaną opublikowane przez GUS 20 czerwca br., natomiast ostateczne dane w tym zakresie ukażą się 24 października br.

towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przeciętna płaca była realnie tylko o 0,9% wyższa niż przed rokiem po spadku o 2,1% rok wcześniej.

W efekcie tych czynników – zgodnie z szacunkami Ministerstwa Finansów – nominalny wzrost funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2023 r. wyniósł 13,1% i był tylko nieznacznie niższy od wysokiego wzrostu obserwowanego rok wcześniej. Realnie fundusz wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2023 r. zwiększył się o 1,5% po spadku o 0,7% zanotowanym w 2022 r.

Dostępne dane wskazują, że roczne tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2023 r. mogło wynieść 0,6% wobec 0,5% przyjętego do Uzasadnienia.

Nieznacznie wyższy od szacowanego wzrost popytu na pracę znalazł odzwierciedlenie w niższej od oczekiwań stopie bezrobocia rejestrowanego na koniec 2023 r. (o 0,4 pkt. proc.). Lepsza od oczekiwań sytuacja na rynku pracy przełożyła się na wyższe od prognozowanego tempo wzrostu płac w gospodarce narodowej (o 0,6 pkt. proc.).

Procesy inflacyjne

Początek 2023 r. charakteryzował się silną presją inflacyjną. Z początkiem tego roku została wycofana część działań antyinflacyjnych wprowadzonych wcześniej w ramach tzw. Tarcz antyinflacyjnych. Z punktu widzenia wpływu na inflację największe znaczenie miało przywrócenie podstawowych stawek podatku VAT na energię elektryczną, gaz i energię ciepłą. W konsekwencji w lutym 2023 r. inflacja osiągnęła swój maksymalny poziom w wysokości 18,4% w skali rocznej. W kolejnych miesiącach 2023 r. poziom inflacji systematycznie obniżał się i na koniec roku osiągnął 6,2%. W znacznym stopniu przyczynił się do tego spadek cen surowców energetycznych i rolnych notowany na rynkach światowych (według danych MFW średnioroczny indeks cen surowców w 2023 r. obniżył się o 23%). Inflacja bazowa (tj. zmiana cen konsumpcyjnych po wyłączeniu cen żywności i energii) obniżała się w słabszym tempie, co wynikało m.in. z utrzymywania się dobrej sytuacji na rynku pracy. Od września 2023 r. inflacja bazowa kształtowała się powyżej ogólnego wskaźnika cen konsumpcyjnych.

Średnio w całym 2023 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 11,4%, w tym ceny żywności i napojów bezalkoholowych zwiększyły się o 15,1%, ceny energii o 9,8%, a inflacja bazowa wyniosła 10,1%. Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2023 r. był o 0,6 pkt. proc. niższy od prognozy przyjętej do nowelizacji ustawy budżetowej. Różnica wynikała z niższej niż oczekiwano dynamiki cen w ostatnich miesiącach 2023 r., związanej m.in. ze spadkiem cen surowców energetycznych w IV kw.

Obniżające się ceny surowców na rynkach światowych oraz umocnienie złotego przyczyniły się do szybkiego spadku dynamiki cen produkcji sprzedanej przemysłu. W grudniu 2023 r. ceny te były o 6,9% niższe niż rok wcześniej, a średnio w całym roku wzrosły o 2,4%.

Bilans płatniczy

W 2023 r. saldo obrotów towarowych osiągnęło nadwyżkę na poziomie 0,8% PKB wobec deficytu w wysokości 3,7% PKB w 2022 r. Na jego duży wzrost złożyły się wysoka dodatnia kontrybucja eksportu netto i duża poprawa *terms of trade* wynikająca z normalizacji cen surowców energetycznych na rynkach światowych. Nieznacznie zmniejszyła się natomiast nadwyżka usług (do 5,3% PKB), która obejmuje m.in. wydatki cudzoziemców, którzy planowali pozostać w Polsce krócej niż rok. Pozytywny wpływ poprawy salda obrotów towarowych na saldo obrotów bieżących częściowo zniwelował też wzrost deficytu dochodów pierwotnych (do 4,2% PKB). Wysokie - biorąc pod uwagę fazę cyklu koniunkturalnego – pozostały m.in. zyski przedsiębiorstw z udziałem zagranicznych inwestorów bezpośrednich, a restrykcyjna polityka monetarna w Polsce i w głównych gospodarkach rozwiniętych zwiększała płatności odsetkowe. Dodatkowo utrzymywał się również deficyt w wynagrodzeniach pracowników (choć na nieco niższym poziomie niż w 2022 r.), wynikający z dużej liczby pracujących w Polsce nierezydentów (głównie obywateli Ukrainy).

Cały rachunek obrotów bieżących bilansu płatniczego w 2023 r. zamknął się nadwyżką na poziomie 1,6% PKB (wobec 2,4% PKB deficytu rok wcześniej). Dane okazały się lepsze od prognoz przyjętych do Uzasadnienia (deficyt w wysokości 1,0% PKB), co wynikało głównie z bardziej pesymistycznych założeń w odniesieniu do eksportu netto i skali poprawy *terms of trade*.

Stopy procentowe

We wrześniu i październiku 2023 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) obniżyła stopy procentowe NBP odpowiednio o 0,75 i 0,25 pkt. proc. Stopa referencyjna została zredukowana do 5,75%. Obniżki nastąpiły po lipcowej decyzji RPP o zakończeniu cyklu podwyżek stóp procentowych i po jedenastu miesiącach utrzymywania stóp procentowych na niezmiennym poziomie. Decyzje Rady o dostosowaniu stóp procentowych opierały się na jej ocenie, że napływające dane wskazują na niską presję popytową i kosztową w gospodarce, a także na ograniczenie presji inflacyjnej w warunkach osłabionej koniunktury w otoczeniu polskiej gospodarki. Przez pozostałą część 2023 r. stopy procentowe NBP pozostały bez zmian.

Średnio w 2023 r. roku stopa referencyjna NBP ukształtowała się na poziomie 6,45% i była o 0,3 pkt. proc. niższa od prognozy do nowelizacji UB23. Scenariusz stóp procentowych NBP do tej prognozy opierał się na oczekiwaniach rynkowych (mediana ankiety agencji *Refinitiv* z lutego 2023 r.), według których Rada Polityki Pieniężnej miała rozpocząć cykl obniżek stóp procentowych w 2024 r.

Kurs walutowy

Średnio w 2023 r. kurs euro w złotych (EUR/PLN) ukształtował się na poziomie 4,54, a kurs dolara amerykańskiego (USD/PLN) wyniósł 4,20, i był odpowiednio o 3,1% oraz 5,8% niższy niż rok wcześniej.

W pierwszej połowie roku dominował trend aprecjacyjny złotego. Polska waluta korzystała z globalnego wzrostu popytu na aktywa z rynków wschodzących. Wsparciem dla złotego były również kolejne publikacje danych o bilansie płatniczym, wskazujące na poprawę pozycji zewnętrznej polskiej gospodarki. Na początku września złoty skokowo osłabił się w reakcji na większą od oczekiwań obniżkę stóp procentowych NBP – kurs EUR/PLN wzrósł do 4,68. Wynik październikowych wyborów parlamentarnych przyczynił się do powrotu złotego na silniejsze poziomy. Początkowo kurs EUR/PLN obniżył się do 4,45, a w grudniu spadł do 4,30. Złoty korzystał z oczekiwań na szybkie odblokowanie funduszy unijnych oraz z poprawy sentymentu wobec polskich aktywów. W kierunku umocnienia złotego oddziaływała również zmiana nastawienia Rady Polityki Pieniężnej na bardziej „jastrzębie”.

W porównaniu z techniczną prognozą do nowelizacji UB23 (zakładającą stały poziom kursu walutowego w horyzoncie projekcji³) średni kurs EUR/PLN był w 2023 r. niższy o 3,4%, a kurs USD/PLN niższy o 5,2%.

³ Kurs w wysokości średniej z 10 dni roboczych dla okresu od 27 lutego do 10 marca 2023 r. włącznie.

1.2. Wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych

Deficyt sektora liczony jest według zasad Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych¹ (ESA2010) oraz wytycznych zawartych w Podręczniku deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (MGDD)². Szczegółowy opis metod, procedur oraz źródeł danych wykorzystywanych przez Główny Urząd Statystyczny podczas kompilacji wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych na potrzeby Unii Europejskiej zawarty jest w publikacji: *Procedura nadmiernego deficytu (EDP) - skonsolidowany wykaz źródeł i metod*³. Obowiązek opracowywania w/w materiału wynika z *Rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2009, z późniejszymi zmianami* i ma celu umożliwienie Eurostatowi (Europejski Urząd Statystyczny) ocenę zgodności stosowanych praktyk z zasadami ESA. Zakresu podmiotowy sektora (lista jednostek zaliczonych do sektora instytucji rządowych i samorządowych (S.13) zgodnie z ESA2010 dostępna jest na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego⁴.

Zgodnie z tzw. notyfikacją fiskalną opublikowaną przez GUS⁵ deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych według ESA2010 wyniósł w 2023 r. 173,8 mld zł, tj. 5,1% PKB i w stosunku do 2022 r. wzrósł o ok. 67,9 mld zł tj. 1,7 pkt proc. r/r.

Wielkość deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych była zdeterminowana przez:

- deficyt podsektora instytucji rządowych na szczeblu centralnym, który wyniósł ok. 135,6 mld zł (4,0% PKB) i w stosunku do 2022 r. wzrósł o ok. 44,1 mld zł, tj. 1,0 pkt proc. r/r,
- deficyt podsektora instytucji samorządowych na szczeblu lokalnym w wysokości ok. 24,2 mld zł (0,7% PKB) i w stosunku do 2022 r. wynik pogorszył się o ok. 10,9 mld zł, tj. o 0,3 pkt proc. r/r,
- deficyt podsektora funduszy ubezpieczeń społecznych w wysokości ok. 14,1 mld zł (0,4% PKB) i w stosunku do 2022 r. wynik pogorszył się o ok. 12,9 mld zł, tj. o 0,4 pkt proc. r/r.

Dochody sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 roku ukształtowały się na poziomie 41,6% PKB (wzrost o 1,4 pkt proc. w porównaniu z 2022 rokiem), a ich wzrost nominalny wyniósł 15,0% r/r.

Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. wyniosły 46,7% PKB i były nominalnie wyższe niż rok wcześniej o 18,9% r/r, natomiast w relacji do PKB wyższe o 3,1 pkt proc.

¹ *European System of Integrated Economic Accounts* wprowadzony w życie Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 roku

² *Manual on Government Deficit and Debt (MGDD)*, edycja 2022

³ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-inventories>

⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/statystyka-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych/lista-jednostek-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych-s-13-zgodnie-z-esa2010-stan-na-31-grudnia-2021-r-6,9.html>

⁵ Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 (za lata 2020-2023) roku z dnia 22 kwietnia 2024 r.

Analizując wynik sektora w układzie transakcyjnym wyższy deficyt sektora był skutkiem m.in. znaczącego zwiększenia nakładów na modernizację sił zbrojnych (ustawa o obronie Ojczyzny) oraz działań osłonowych łagodzących skutki wzrostu cen energii, wspierających gospodarstwa domowe, podmioty wrażliwe i przedsiębiorstwa w ramach tzw. tarcz: antyinflacyjnej, energetycznej i solidarnościowej.

W ubiegłym roku kontynuowane były działania nakierowane na pomoc i wsparcie obywatelom Ukrainy, finansowane przede wszystkim przez Fundusz Pomocy utworzony na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Ze środków Funduszu finansowane były przede wszystkim zadania realizowane i koordynowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, świadczenia społeczne przyznane obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terenie RP czy środki na sfinansowanie świadczeń opieki zdrowotnej (do Narodowego Funduszu Zdrowia) oraz środki wspierające jednostki samorządu terytorialnego w sferze wychowania przedszkolnego, szkół i placówek oraz dowożenia uczniów.

W 2023 r. przekroczenie przez deficyt progu 3% PKB miało więc w Polsce charakter wyjątkowy: przyczyniły się do niego wysokie wydatki obronne, środki zastosowane w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wysokich cen energii oraz zapewnienia pomocy humanitarnej dla osób uciekających z Ukrainy po inwazji Rosji.

Równocześnie w 2023 r. nastąpiło znaczne przyspieszenie dynamiki inwestycji publicznych (wzrost nominalny o 45,6% r/r), które w relacji do PKB osiągnęły poziom 5,0%. Na wzrost inwestycji główny wpływ miał znaczący wzrost wydatków militarnych, efekt realizacji programów nakierowanych na modernizację sił zbrojnych oraz dwucyfrowy wzrost inwestycji w podsektorze samorządowym (nominalnie o ok. 42% r/r), wynikający m.in. z cyklu wyborczego.

1.3. Stabilizująca reguła wydatkowa

Kwota wydatków obliczona na podstawie art. 112aa ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. poz. 1747) została określona w art. 1 ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 w wysokości 1.373.371.055 tys. zł.

Suma zrealizowanych wydatków wszystkich podmiotów objętych stabilizującą regułą wydatkową **wyniosła 1.343.997.524 tys. zł**. Wykonanie tej kwoty wydatków uwzględnia przepisy ustawy o finansach publicznych oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska w zakresie:

- zrealizowanej kwoty wydatków jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków i związków metropolitalnych, o których mowa w art. 236 ust. 4 ustawy o finansach publicznych,
- zrealizowanej kwoty wydatków inwestycyjnych organów i jednostek, o których mowa w art. 139 ust. 2 ustawy o finansach publicznych,
- zrealizowanej kwoty wydatków inwestycyjnych Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy.

Na wykonanie kwoty wydatków znaczny wpływ miała realizacja zadań przez fundusze o charakterze nadzwyczajnym i tymczasowym, umiejscowione w regule wydatkowej, ale poza nieprzekraczalnym limitem wydatków, co pozwoliło w 2023 roku na finansowanie zadań, m.in. związanych z pomocą obywatelom Ukrainy dotkniętym skutkami konfliktu zbrojnego.

Kwota nieprzekraczalnego limitu wydatków, o którym mowa w art. 112aa ust. 3 ustawy o finansach publicznych została określona w art. 1 ustawy o zmianie ustawy budżetowej na 2023 rok w wysokości 1.059.937.166 tys. zł. Realizacja nieprzekraczalnego limitu wydatków uwzględnia przepisy art. 4 ust. 2 ww. ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska dotyczące odliczeń:

- w zakresie wydatków majątkowych budżetu państwa, o których mowa w art. 124 ust. 4 ustawy o finansach publicznych oraz wydatków inwestycyjnych z przeznaczeniem na realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy,
- wydatków inwestycyjnych państwowych funduszy celowych,
- wydatków inwestycyjnych funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego na podstawie odrębnych ustaw.

Wykonanie nieprzekraczalnego limitu wydatków wyniosło 963.383.441 tys. zł i było niższe o 96.553.725 tys. zł od limitu określonego w art. 1 ustawy o zmianie ustawy budżetowej.

Wynikający ze stabilizującej reguły wydatkowej nieprzekraczalny limit wydatków na koniec roku pozostał nieprzekroczony.

Kwota wydatków określona zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1641), tj. powiększona o:

- zrealizowane wydatki budżetu państwa, o których mowa w art. 124 ust. 4 ustawy o finansach publicznych,
- zrealizowane wydatki inwestycyjne z przeznaczeniem na realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych,
- wydatki inwestycyjne państwowych funduszy celowych lub funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego na podstawie odrębnych ustaw,

z wyłączeniem wydatków na zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wpłat organów i jednostek, o których mowa w art. 112aa ust. 1 ustawy o finansach publicznych, na rachunek państwowego funduszu celowego na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych,

- zrealizowaną kwotę wydatków jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków i związków metropolitalnych, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych,

wyniosła 1.508.513.514 tys. zł.

Rozdział 2

Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz Fundusz Pomocy

Zrealizowane kwoty wydatków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy są zgodne z wykonaniem planu wydatków obu przedmiotowych funduszy i stanowią kwotę wydatków *per saldo* w ujęciu kasowym z uwzględnieniem dokonanych w trakcie roku przez odpowiednich dysponentów funduszy zwrotów niewykorzystanych środków pieniężnych oraz odsetek. W związku z powyższym zagregowane kwoty wydatków *per saldo* dla poszczególnych dysponentów funduszy mogą różnić się od sumy kwot wykazywanych w ramach opisu realizowanych przez nich zadań.

Należy mieć jednocześnie na uwadze to, że:

- poszczególni dysponenci funduszy mogli w 2023 roku realizować zadania z wykorzystaniem środków pozyskanych z funduszy jeszcze w latach poprzednich,
- poszczególni dysponenci funduszy mogli wydawać środki na przeciwdziałanie COVID-19 oraz pomoc Ukrainie także z własnych środków (w tej części sprawozdania opisano wielkość oraz przeznaczenie środków na zadania finansowane z funduszy).

Celem zwiększenia przejrzystości i jawności finansów publicznych od 1 marca 2024 r. na stronie internetowej Banku Gospodarstwa Krajowego¹ publikowane są informacje planistyczne i sprawozdawcze dotyczące funduszy umiejscowionych w Banku Gospodarstwa Krajowego, w tym Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy.

2.1. Fundusz Przeciwdziałania COVID-19

Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 został utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego na mocy ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.). Fundusz rozpoczął działalność w 2020 roku.

Wpływy Funduszu łącznie w całym 2023 roku osiągnęły poziom 49.329.980 tys. zł, które stanowiły:

1) Środki z emisji obligacji

Z tytułu emisji obligacji Fundusz został zasilony kwotą 22.716.398 tys. zł (z tego nominal w kwocie 23.346.100 tys. zł, pomniejszony o dyskonto w wysokości 991.407 tys. zł

¹ <https://www.bgk.pl/bip/fundusze/>

i prowizję agenta emisji w wysokości 15.287 tys. zł oraz powiększony o premię w kwocie 137.555 tys. zł oraz o otrzymane odsetki w wysokości 239.437 tys. zł).

2) Odsetki

Fundusz został zasilony odsetkami w wysokości 806.871 tys. zł (wpływy z odsetek z tytułu oprocentowania środków na rachunkach Funduszu oraz lokowania środków w formie depozytu u Ministra Finansów, a także wpływy z tytułu lokowania środków w bony pieniężne NBP).

3) Środki z budżetu państwa

Zgodnie z poleceniem utworzenia nowej rezerwy celowej i wpłaty środków do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wydanym Ministrowi Finansów oraz Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przez Prezesa Rady Ministrów w grudniu 2023 r. rachunek Funduszu zasilili środki z budżetu państwa w wysokości 5.026.241 tys. zł.

4) Środki z Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności

Fundusz został zasilony wpłatą przekazaną przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych, pochodzącą z Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, tytułem zwrotu kosztów logistyczno-transportowych dotyczących odsprzedaży przez Polskę szczepionek przeciw COVID-19 w kwocie 2.001 tys. zł,

5) Środki z funduszu zapasowego Narodowego Funduszu Zdrowia

Na podstawie art. 17 ustawy z dnia 16 listopada 2022 roku o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw Fundusz został zasilony wpłatą z funduszu zapasowego Narodowego Funduszu Zdrowia, w łącznej wysokości 2.165.000 tys. zł.

6) Środki z Funduszu Wyплаты Różnicy Ceny

Fundusz otrzymał wpływy z Funduszu Wyплаты Różnicy Ceny na podstawie:

- ustawy z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku oraz w 2024 roku z tytułu przekazania: odpisu na Fundusz w wysokości 14.296.546 tys. zł oraz składki solidarnościowej w wysokości 1.615.000 tys. zł,
- ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu z tytułu przekazania gazowego odpisu na Fundusz w wysokości 187.421 tys. zł.

7) Środki z Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji

Na podstawie ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw Fundusz został zasilony

środkami z Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji w wysokości 366.000 tys. zł.

8) Zwroty środków dotyczące zadań z lat ubiegłych

Na podstawie zawartej 29 listopada 2023 r. pomiędzy Prezesem Rady Ministrów, a Bankiem Gospodarstwa Krajowego nowej umowy w sprawie obsługi Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 zwroty środków dotyczące wydatków w latach ubiegłych dokonywane z rachunków pomocniczych przez poszczególnych dysponentów, są ewidencjonowane przez Bank jako wpływy Funduszu. Kwota zwrotów dotyczących lat ubiegłych wyniosła 2.062.894 tys. zł.

9) Inne wpływy:

Środki w wysokości 85.608 tys. zł obejmujące:

- zwroty środków z Turystycznego Funduszu Zwrotów przekazane przez touroperatorów,
- środki przekazane przez dysponentów z tytułu odsetek otrzymanych od środków wypłaconych z Funduszu.

Pierwotny plan finansowy Funduszu w zakresie wydatków na rok 2023 został ustanowiony w łącznej kwocie 23.108.825 tys. zł, z tego w zakresie wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w kwocie 17.014.821 tys. zł; w zakresie obsługi obligacji w kwocie 6.072.278 tys. zł oraz w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego dla BGK w wysokości 21.726 tys. zł.

W planie finansowym Funduszu na rok 2023 dokonano 12 zmian. Ponadto w ramach zaplanowanej na 2023 rok kwoty wydatków, Prezes Rady Ministrów wprowadził 7 modyfikacji w zakresie listy i podziału środków na poszczególnych dysponentów i finansowane przez nich zadania.

Na koniec roku 2023 plan finansowy po zmianach Funduszu w zakresie wydatków wyniósł łącznie 60.103.337 tys. zł.

Finansowanie zadań z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w 2023 roku zostało udzielone za pośrednictwem:

- Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- Ministra właściwego ds. zdrowia,
- Ministra właściwego ds. turystyki,
- Ministra właściwego ds. aktywów państwowych,
- Ministra właściwego ds. energii,
- Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Ostatecznie w 2023 r. wykonanie łącznych wydatków Funduszu wyniosło 59.637.200 tys. zł, z tego w zakresie wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w kwocie 55.277.271 tys. zł (z tego wydatki zrealizowane przez dysponentów w kwocie 55.736.451 tys. zł oraz (minus) -459.180 tys. zł tytułem przekazanych zwrotów niewykorzystanych środków); w zakresie obsługi obligacji w kwocie 4.346.761 tys. zł oraz w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego dla BGK w wysokości 13.169 tys. zł.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – 21.452.917 tys. zł,

Plan Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 został ustalony na koniec 2023 roku w wysokości 21.499.784 tys. zł.

Zrealizowane w 2023 r. wydatki wyniosły 21.452.917 tys. zł i dotyczyły:

- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych (realizacja udzielonych promes) – 21.379.874 tys. zł.
Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych został ustanowiony Uchwałą nr 84 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych. Celem Programu jest przede wszystkim pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego. Program określa zasady rozdziału i przekazywania dofinansowania na realizację zadań inwestycyjnych, mających na celu przeciwdziałanie COVID-19, przyznawanego na podstawie promes udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, o których mowa w art. 69a ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568 z późn. zm.);
- realizacji innych zadań w kwocie 73.043 tys. zł, tj.:
 - udzielenie wsparcia na realizację inwestycyjnych zadań jednostek samorządu terytorialnego polegających na rozwijaniu szkolnej infrastruktury zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 marca 2022 r. (M.P poz. 771) w sprawie realizacji rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży - "Laboratoria przyszłości" – 23.580 tys. zł,
 - pozostałe zadania w kwocie 49.463 tys. zł: wydatki Agencji Rozwoju Przemysłu na zakup produktów i wyrobów leczniczych (40.268 tys. zł), umowa ze spółką PL.2012+ i Bankiem Gospodarstwa Krajowego na tzw. szpitale tymczasowe oraz umowa za usługę audytu.

Minister właściwy ds. zdrowia – 82.375 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. zdrowia w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 obejmował w 2023 roku środki w kwocie 165.000 tys. zł.

W roku 2023 wydatki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 ujęte dla ministra właściwego do spraw zdrowia zostały przekazane w kwocie 82.375 tys. zł i zostały przeznaczone na:

- 63.874 tys. zł – na finansowanie przez NFZ kosztów świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych chorym na COVID-19, w tym kosztów podania szczepień przeciw COVID-19,
- 1.210 tys. zł – na refundację NFZ skutków finansowych zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- 7.099 tys. zł na zakup szczepionek na COVID-19,
- 4.939 tys. zł na finansowanie zadań realizowanych Centrum e-Zdrowia,
- 3.291 tys. zł na finansowanie działań związanych z bieżącym utrzymaniem i obsługą infolinii szczepionkowej,
- 1.962 tys. zł na finansowanie wydatków bieżących wojewodów.

Minister właściwy ds. turystyki – 6.804 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. turystyki w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w zakresie Polskiego Bonu Turystycznego wyniósł w 2023 roku 6.804 tys. zł.

Środki zostały przeznaczone na realizację zadań związanych z Polskim Bonem Turystycznym zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o Polskim Bonie Turystycznym.

Minister właściwy ds. aktywów państwowych – 604.462 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. aktywów państwowych wyniósł w 2023 roku 619.984 tys. zł. Zrealizowane w 2023 r. wydatki wyniosły 604.462 tys. zł i dotyczyły:

- pokrycia kosztów związanych z organizacją szpitali tymczasowych i punktów szczepień zgodnie z Decyzjami Prezesa Rady Ministrów polecającymi wybranym spółkom Skarbu Państwa niezwłoczną organizację działań w tym zakresie (42.133 tys. zł) – środki zostały przeznaczone m.in. na: zwrot kosztów utrzymania funkcjonowania szpitali tymczasowych i punktów szczepień, sfinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia oraz koszty likwidacji szpitali tymczasowych,
- sfinansowania wypłat rekompensat z tytułu sprzedaży paliwa stałego przewidzianych w ustawie z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych (562.324 tys. zł) - środki zostały przekazane na wypłatę rekompensat dla podmiotów wprowadzających do obrotu paliwa stałe zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych. Środki wypłacono w związku z realizacją umowy

1/II/PALIWA/FP-COVID-19/23/DGH spółce Zarządca Rozliczeń S.A. z przeznaczeniem na rekompensaty spółce Węglkokoks S.A. oraz spółce PGE Paliwa Sp. z o.o. za przeprowadzone w 2022 i 2023 roku transakcje sprzedaży, zgodnie z ich wnioskami.

Minister właściwy ds. energii – 33.130.669 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. energii wyniósł w 2023 roku 33.197.751 tys. zł.

Z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, za pośrednictwem ministra właściwego ds. energii, zostały przekazane w 2023 r. środki finansowe w kwocie 33.130.669 tys. zł na realizację zadań wynikających z następujących ustaw:

- ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym z przeznaczeniem dla Wojewodów na wypłatę przez gminy dodatków węglowych – 213.656 tys. zł,
- ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, dla Zarządcy Rozliczeń S.A. i Wojewodów, na sfinansowanie mechanizmu rekompensat ciepłowniczych dla przedsiębiorstw energetycznych oraz dodatków dla gospodarstw domowych i podmiotów wrażliwych – 3.449.805 tys. zł,
- ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, dla Zarządcy Rozliczeń S. A. na sfinansowanie mechanizmu rekompensat oraz dla Wojewodów na finansowanie wypłaty dodatków elektrycznych – w kwocie 17.184.534 tys. zł,
- ustawy z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku oraz w 2024 roku, dla Zarządcy Rozliczeń S.A. z przeznaczeniem na wypłatę podmiotom uprawnionym rekompensat ceny maksymalnej – w kwocie 5.468.245 tys. zł,
- ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, dla Zarządcy Rozliczeń S.A. na sfinansowanie mechanizmu rekompensat oraz dla Wojewodów na sfinansowanie refundacji podatku VAT– w kwocie 6.814.428 tys. zł.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 44 tys. zł.

Oprócz zwrotów niewykorzystanych środków Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dokonała – zgodnie z obowiązującymi przepisami – ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wypłaty zasiłków opiekuńczych i zasiłków z tytułu kwarantanny (za pośrednictwem Funduszu Emerytalno-Rentowego) oraz sfinansowania kosztów obsługi tych świadczeń (na rzecz Funduszu Administracyjnego).

2.2. Fundusz Pomocy

W przypadku kryzysowej i nadzwyczajnej sytuacji, jaką niewątpliwie był wybuch konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy, konieczne było zapewnienie środków umożliwiających realizację zadań związanych m.in. z szeroko rozumianą pomocą Ukrainie, w tym obywatelom Ukrainy. W tym celu powstał Fundusz Pomocy, który został utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583, z późn. zm.). Bank Gospodarstwa Krajowego zawarł z Prezesem Rady Ministrów umowę w sprawie obsługi Funduszu w dniu 17 marca 2022 r.

Przeznaczeniem Funduszu Pomocy jest finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, w tym zadań realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i poza nim, a także realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym kraju w związku z tym konfliktem.

Do zadań Funduszu Pomocy należy m.in.:

- wypłata świadczeń rodzinnych, wychowawczych i z pomocy społecznej dla uchodźców z Ukrainy,
- opieka medyczna, w tym również zakup i wydawanie produktów leczniczych,
- zapewnienie obsługi punktów recepcyjnych,
- zapewnienie finansowania przejazdów środkami transportu publicznego,
- wypłata świadczeń pieniężnych,
- wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego, szkół i placówek oraz dowożenia uczniów.

Wpływy Funduszu w 2023 roku wyniosły 13.057.120 tys. zł, a ich źródłem były:

- 1) wpływy z emisji obligacji w kwocie 7.944.057 tys. zł,
- 2) wpłaty z budżetu państwa w wysokości 4.450.000 tys. zł,
- 3) środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 uofp, które za zgodą Komisji Europejskiej mogą zostać przeznaczone na wsparcie realizacji zadań Funduszu Pomocy, w kwocie 260.306 tys. zł,
- 4) zwroty środków przekazane przez dysponentów/przeksięgowane z rachunków pomocniczych dotyczące ubiegłego roku w wysokości 253.359 tys. zł,
- 5) odsetki i inne wpływy przekazane przez dysponentów w kwocie 108.397 tys. zł,
- 6) wpłaty środków pieniężnych jednostek sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 5–8 i 14 uofp, z wyłączeniem samorządowych osób prawnych, z wyjątkiem

środków pochodzących z dotacji z budżetu i środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 uofp, w wysokości 27.000 tys. zł,

7) darowizny w wysokości 14.001 tys. zł.

Projekt planu finansowego wydatków Funduszu na rok 2023 został zatwierdzony przez Prezesa Rady Ministrów 28 grudnia 2022 r., z kwotą wydatków ustaloną w wysokości 8.766.152 tys. zł, z tego w zakresie wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań na rzecz pomocy Ukrainie w kwocie 8.522.663 tys. zł, w zakresie obsługi obligacji w kwocie 241.994 tys. zł, oraz w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego dla BGK w wysokości 1.495 tys. zł.

W planie finansowym Funduszu na rok 2023 dokonano 3 zmian. Ponadto w ramach zaplanowanej na 2023 rok kwoty wydatków, Prezes Rady Ministrów wprowadził 14 modyfikacji w zakresie listy i podziału środków na poszczególnych dysponentów i finansowane przez nich zadania. Na koniec roku 2023 plan finansowy po zmianach Funduszu wyniósł łącznie 15.993.881 tys. zł.

Finansowanie zadań z Funduszu Pomocy w 2023 zostało udzielone za pośrednictwem:

- Ministra właściwego ds. rodziny,
- Ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego,
- Ministra właściwego ds. zdrowia,
- Ministra właściwego ds. informatyzacji,
- Ministra właściwego ds. transportu,
- Ministra właściwego ds. oświaty i wychowania,
- Ministra właściwego ds. energii,
- Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,
- Ministra właściwego ds. rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych,
- Ministra właściwego ds. wewnętrznych,
- Ministra właściwego ds. finansów publicznych,
- Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

a środki dla powyższych dysponentów były gromadzone na wyodrębnionych rachunkach pomocniczych Funduszu.

Ostatecznie w 2023 r. wykonanie łącznych wydatków Funduszu wyniosło 15.019.332 tys. zł, z tego w zakresie wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem

zbrojnym na terytorium Ukrainy, w tym zadań realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i poza nim, a także realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy **w kwocie 14.775.779 tys. zł** (z tego wydatki zrealizowane przez dysponentów w kwocie 14.881.636 tys. zł oraz (minus) -105.858 tys. zł tytułem przekazanych zwrotów niewykorzystanych środków); **w zakresie obsługi obligacji w kwocie 242.181 tys. zł oraz w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego dla BGK w wysokości 1.373 tys. zł.**

Minister właściwy ds. rodziny – 263.521 tys. zł,

Plan ministra właściwego do spraw rodziny został ustalony na koniec 2023 roku na kwotę 281.600 tys. zł. Wykonanie wyniosło 263.521 tys. zł.

Za pośrednictwem ministra właściwego ds. rodziny, przekazane zostały środki z przeznaczeniem na realizację:

- świadczeń rodzinnych w wysokości 242.209 tys. zł,
- świadczeń dla dzieci cudzoziemskich w kwocie 19.967 tys. zł,
- pozostałych zadań realizowanych i koordynowanych przez ministra właściwego do spraw rodziny w ramach ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w kwocie 1.345 tys. zł.

Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego – 99.572 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 111.000 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 99.572 tys. zł.

Środki z Funduszu Pomocy w ramach powyższej kwoty zostały przeznaczone na wypłatę:

- jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 40.438 tys. zł,
- świadczeń z pomocy społecznej w kwocie 49.985 tys. zł,
- a także pozostałych zadań realizowanych i koordynowanych przez ministra ds. zabezpieczenia społecznego w ramach ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w wysokości 9.149 tys. zł.

Minister właściwy ds. zdrowia – 908.750 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. zdrowia w ramach Funduszu Pomocy został ustalony w 2023 roku na kwotę 911.812 tys. zł.

Ostatecznie w roku 2023 wydatki z Funduszu Pomocy ujęte dla ministra właściwego do spraw zdrowia wyniosły 908.750 tys. zł. W 2023 r. rozdysponowano środki w wysokości 894.752 tys. zł z przeznaczeniem na sfinansowanie:

- świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych osobom uprawnionym do opieki medycznej (o których mowa w art. 37 ust. 1 i 1b ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, na zasadach i w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy o świadczeniach, z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej, ze środków, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy) – za świadczenia udzielone w okresie styczeń-grudzień 2023 r. – 848.002 tys. zł,
- programu w zakresie zapewnienia opieki medycznej osobom rannym i poszkodowanym w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, w trakcie ich transportu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środkiem transportu kolejowego – 79 tys. zł,
- zakupu leków antyretrowirusowych w ramach programu: Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z wirusem HIV – 39.000 tys. zł,
- zakupu i wydania produktów leczniczych w ramach: Narodowego Programu Leczenia Chorych na Hemofilię i Pokrewne Skazy Krwotoczne – 4.799 tys. zł,
- refundacji opłat za usługi edukacyjne obywateli polskich, o których mowa w art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy – 2.872 tys. zł.

Minister właściwy ds. informatyzacji – 157.248 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. informatyzacji w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 157.671 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 157.248 tys. zł.

W ramach powyższej kwoty minister właściwy ds. informatyzacji realizował działania w obszarze działu informatyzacji na rzecz pomocy Ukrainie.

Minister właściwy ds. transportu – 116.929 tys. zł,

Plan ministra właściwego do spraw transportu w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 116.929 tys. zł i został wykonany w całości.

Łączna kwota środków, które zostały zrealizowane przez ministra właściwego ds. transportu została przeznaczona na:

- dofinansowanie poniesionych przez przewoźników kolejowych kosztów uruchomienia dodatkowych pociągów pasażerskich, nieujętych w rocznym rozkładzie jazdy, przewożących osoby przemieszczające się z terytorium Ukrainy na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – 37.795 tys. zł,
- rekompensatę utraconych przychodów dla operatorów publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym, którzy w ramach zawartych umów o świadczenie usług w zakresie tego transportu zapewnili przewóz osób przemieszczających się na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – 79.133 tys. zł.

Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – 29.992 tys. zł,

Plan ministra właściwego ds. oświaty i wychowania w ramach Funduszu Pomocy wynosił w 2023 roku 36.812 tys. zł. Ostateczne wydatki wyniosły 29.992 tys. zł.

Za pośrednictwem ministra właściwego ds. oświaty i wychowania, przekazane zostały środki w wysokości 24.068 tys. zł z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych ze:

- stypendiami i zasiłkami dla uczniów z Ukrainy w kwocie 7.806 tys. zł,
- wsparciem organizacji przez polskie uczelnie ukraińskiego egzaminu maturalnego dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Polski w wysokości 136 tys. zł
- materiały edukacyjne dla uczniów z Ukrainy w kwocie 16.126 tys. zł.

Minister właściwy ds. energii – 393 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. energii w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 393 tys. zł i został wykonany w całości.

Z Funduszu Pomocy, za pośrednictwem ministra właściwego ds. energii, zostały przekazane dodatkowe środki w związku z okolicznościami, którym nie można było skutecznie przeciwdziałać, ani zapobiec – tj. wydłużony okres składowania węgla, konieczność wydłużenia usług inspekcyjnych, zwiększenie kosztów transportu – w trakcie ubiegłorocznego przekazania węgla w celach humanitarnych na potrzeby Ukrainy. Przedmiotowe okoliczności doprowadziły do zwiększenia kosztów wykonania umowy w stosunku do pierwotnych szacunków.

Minister właściwy ds. rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych – 5.875.000 tys. zł,

Środki z Funduszu Pomocy w planie po zmianach ustalono w wysokości 6.450.000 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 5.875.000 tys. zł.

W 2023 z Funduszu Pomocy za pośrednictwem ministra właściwego ds. rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych zostały rozdysponowane środki finansowe w wysokości 5.806.286 tys. zł z przeznaczeniem na:

- pomoc dla producenta rolnego, któremu zagraża utrata płynności finansowej w związku z zakłóceniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy na dofinansowanie w 2023 r. zakupu nawozów mineralnych innych niż wapno nawozowe i wapno nawozowe zawierające magnez od podmiotów prowadzących działalność w zakresie obrotu nawozami lub sprzedaży nawozów w kwocie 2.799.982 tys. zł,
- pomoc dla producenta rolnego, o której mowa w §13zw rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotycząca sprzedaży zbóż w kwocie 2.184.890 tys. zł,

- zapłata za sprzedaną kukurydzę w kwocie 22.989 tys. zł,
- dodatkowe koszty związane z zakupem mokrej kukurydzy w kwocie 230.797 tys. zł,
- dopłaty do innych zbóż i nasion oleistych w kwocie 567.628 tys. zł.

Minister właściwy ds. wewnętrznych – 2.827.636 tys. zł,

W planie finansowym Funduszu Pomocy na 2023 r. dla ministra właściwego ds. wewnętrznych zaplanowano środki w wysokości 2.895.193 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2023 r. ze środków Funduszu wydatkowano kwotę 2.827.636 tys. zł.

W ramach tych środków realizowano zadania wojewodów za pośrednictwem jednostek samorządu terytorialnego, które dotyczyły m.in:

- pokrycia kosztów funkcjonowania punktów informacyjnych na granicach, utworzenia oraz prowadzenia punktów recepcyjnych dla obywateli Ukrainy,
- prowadzenia punktów medycznych przy punktach recepcyjnych i punktach informacyjnych, zapewnienia transportu dla punktów, a także zapewnienie produktów leczniczych i wyrobów medycznych dla obywateli Ukrainy,
- stypendiów i zasiłków szkolnych dla uczniów z Ukrainy,
- utworzenia i prowadzenia miejsc zakwaterowania oraz całodziennego wyżywienia zbiorowego,
- finansowania transportu publicznego, przejazdów środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością,
- zapewnienia środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów,
- wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł,
- opłacenie pobytu w Domu Pomocy Społecznej,
- zapewnienia bezpłatnej pomocy psychologicznej obywatelom Ukrainy,
- zapewnienia posiłku dzieciom i młodzieży oraz finansowanie pobytu dzieci – obywateli Ukrainy umieszczonych w polskim systemie pieczy zastępczej,
- nadania numeru PESEL na wniosek w związku z konfliktem na Ukrainie oraz wykonanie zdjęcia osobie ubiegającej się o nadanie numeru PESEL,
- potwierdzania tożsamości obywateli Ukrainy i wprowadzenie danych do rejestru danych kontaktowych na wniosek.

Jednocześnie wydatki z Funduszu Pomocy zrealizowane przez służby podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji zostały przeznaczone w wysokości 344.493 tys. zł na:

- zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego – 1.219 tys. zł,

- zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania, między nimi lub do ośrodków prowadzonych przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP lub miejsc, w których obywatelom Ukrainy udzielana jest opieka medyczna – 450 tys. zł,
- zapewnienie środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów – 2.126 tys. zł,
- zapewnienie bezpieczeństwa osób, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa na:
 - zakwaterowanie i wyżywienie funkcjonariuszy – 29.470 tys. zł,
 - usługi transportowe, paliwo – 51.806 tys. zł,
 - sprzęt, wyposażenie i części zamienne, naprawy i remonty – 204.464 tys. zł,
- podjęcie innych działań niezbędnych do realizacji pomocy m.in utrzymanie obiektów, opłaty za media, usługi telekomunikacyjne, tłumaczenia z języka ukraińskiego, wykonanie ekspertyz – 26.110 tys. zł,
- wypłatę rekompensat pieniężnych funkcjonariuszom za czas służby przekraczający ustawowo określoną normę czasu służby – 28.848 tys. zł.

Minister właściwy ds. finansów publicznych – 2.618.775 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. finansów publicznych w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 2.664.132 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 2.618.775 tys. zł.

Środki z Funduszu Pomocy w ramach zaplanowanej kwoty były przekazywane w terminach miesięcznych w celu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem oraz opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, i mogły być wykorzystane na finansowanie lub dofinansowanie, lub zwrot wydatków, lub kosztów poniesionych od dnia, w którym realizowane były dodatkowe zadania oświatowe, o których mowa w art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 5.095 tys. zł,

Plan po zmianach ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 7.459 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 5.095 tys. zł., z czego rozdysponowano 4.728 tys. zł z przeznaczeniem na:

- zabezpieczenie obiektów historycznych lub zabytkowych oraz digitalizacji obiektów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w Ukrainie – 1.667 tys. zł,
- Polskie Radio dla Ukrainy – 3.060 tys. zł.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – 288.613 tys. zł,

Plan Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach Funduszu Pomocy został ustalony na koniec 2023 roku w wysokości 348.100 tys. zł. Zrealizowane w 2023 r. wydatki wyniosły 288.613 tys. zł i dotyczyły:

- przekazania środków dla Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych w wysokości 250.000 tys. zł.
- realizacji międzynarodowej kampanii informacyjnej, której celem jest poinformowanie opinii publicznej na świecie o konsekwencjach napaści Rosji na Ukrainę, w szczególności o kryzysie humanitarnym oraz wyzwaniach związanych z falą uchodźców wojennych w kwocie 37.983 tys. zł.
- realizacji rządowego programu „Bezpieczny transport” na usługi przewozu kolejowego oraz inne niezbędne usługi dodatkowe realizowane przez PKP Intercity w wysokości 629 tys. zł,

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 1.584.255 tys. zł,

Plan po zmianach Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ramach Funduszu Pomocy wyniósł w 2023 roku 1.630.000 tys. zł. Wykonanie wyniosło 1.584.255 tys. zł.

W oparciu o art. 12 ust. 3, w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w 2023 roku w ramach przedmiotowej kwoty poniósł wydatki na realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w zakresie obsługi wypłaty świadczeń oraz udostępnienia bazy lokalowej ZUS.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizował wsparcie dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 23 lutego 2022 r. z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na jego terytorium i których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny. Wsparcie to w 2023 r. w ramach realizacji programu dotyczyło następujących świadczeń:

- świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – w zakresie programu Rodzina 500+ wpłynęło 204 tys. wniosków na 399,4 tys. dzieci na łączną kwotę 1.455,2 mln zł,
- rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym – w zakresie programu Rodzinny kapitał opiekuńczy wpłynęło 6,6 tys. wniosków na 7,7 tys. dzieci na łączną kwotę 57,2 mln zł,

- dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 – w zakresie dofinansowania obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna wpłynęło 2,3 tys. wniosków na 2,8 tys. dzieci na łączną kwotę 5,1 mln zł,
- świadczenia dobry start, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 187a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – w zakresie programu Dobry Start 300+ wpłynęło 86,3 tys. wniosków na 116,2 tys. dzieci na łączną kwotę 37,4 mln zł.

W zakresie obsługi wypłaty świadczeń przez Zakład zostały poniesione koszty w wysokości 22.371 tys. zł, m.in. na:

- dostosowanie funkcjonalności systemów informatycznych (KSI ZUS i Portal PUE) do obsługi wniosków dla wypłaty świadczeń dla obywateli Ukrainy,
- zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych ZUS tłumaczy języka ukraińskiego,
- refundację dla pracowników ZUS zaangażowanych w realizację nowego zadania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych.

W zakresie udostępnienia bazy lokalowej Zakładu dla potrzeb obywateli Ukrainy, zostały poniesione koszty w wysokości 1.678 tys. zł w zakresie zakwaterowania, żywienia, zaopatrzenia w niezbędne materiały i środki higieniczne, a także inne niezbędne produkty umożliwiające zapewnienie bezpiecznego oraz godnego zakwaterowania i przebywania uchodźców w ośrodkach Zakładu.

Rozdział 3

Wykonanie postanowień ustawy budżetowej

3.1. Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej

W art. 1 ustawy na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. ustalono:

- 1) dochody budżetu państwa na kwotę 604.543.808 tys. zł,
- 2) wydatki budżetu państwa na kwotę 672.543.808 tys. zł,
- 3) deficyt budżetu państwa na kwotę nie większą niż 68.000.000 tys. zł.

Należy zwrócić uwagę, iż ustawa budżetowa na rok 2023 była opracowywana na przełomie II i III kwartału 2022 r. z uwzględnieniem aktualnej wówczas sytuacji makroekonomicznej, na którą znaczący wpływ miał wybuch wojny w Ukrainie. Jednakże już po realizacji budżetu w pierwszych miesiącach roku 2023 okazało się, że wpływ trwającego konfliktu zbrojnego ma dużo większy wpływ na otoczenie makroekonomiczne zarówno Polski, jak i całej Europy, niż pierwotnie zakładano. Podobnie negatywne konsekwencje miał wyższy, niż pierwotnie zakładano, wzrost cen energii i w konsekwencji wzrost inflacji, a także skutki zacieśniania polityki monetarnej. Wobec powyższego Rząd zdecydował o konieczności rewizji podstawowych założeń i w czerwcu 2023 r. przekazał do Sejmu projekt ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023. Ostatecznie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 weszła w życie na początku sierpnia 2023 r.

Dokonana zmiana prognozy dochodów budżetu państwa na 2023 rok wynikała z ww. aktualizacji prognoz makroekonomicznych, ale także aktualizacji założeń, co do obowiązujących zmian systemowych, w tym odnośnie do utrzymania Tarczy antyinflacyjnej w zakresie obniżonych stawek VAT na żywność (tj. utrzymania rozwiązania, które nie było pierwotnie uwzględnione w prognozie dochodów z VAT na 2023 rok), jak również z uwzględnienia najnowszych informacji dotyczących bieżącego wykonania dochodów. Jednocześnie po stronie wydatkowej budżetu państwa dokonano m.in. istotnego zwiększenia kwoty przeznaczonej na uzupełnienie subwencji ogólnej w celu wsparcia realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zdecydowano także o przekazaniu dodatkowych środków z możliwością ich przeznaczenia dla pracowników państwowej sfery budżetowej na jednorazowe wypłaty wynagrodzeń w 2023 roku (dodatkowe środki zostały również skierowane dla nauczycieli) oraz o odmrożeniu od 1 lipca 2023 roku podstaw naliczania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz funduszy socjalnych (o kolejne 2 lata) w stosunku do wielkości zaplanowanej na rok 2023.

Podstawowe wielkości w znowelizowanej ustawie budżetowej zakładały:

- 1) dochody budżetu państwa na kwotę 601.378.366 tys. zł,

- 2) wydatki budżetu państwa na kwotę 693.378.366 tys. zł,
- 3) deficyt budżetu państwa na kwotę nie większą niż 92.000.000 tys. zł

3.1.1. Dochody, wydatki oraz deficyt budżetu państwa

Realizację podstawowych wielkości budżetu państwa w 2023 r. w stosunku do postanowień znowelizowanej ustawy budżetowej oraz w porównaniu do 2022 r. przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2022	2023		4-3	4:3	4:2	
	Wykonanie	Znowelizowana Ustawa budżetowa	Wykonanie			nominalnie	realnie
		w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody	504.820.801	601.378.366	573.957.932	-27.420.434	95,4	113,7	102,1
Wydatki	517.398.907	693.378.366	659.586.491	-33.791.875	95,1	127,5	114,4
Deficyt	12.578.106	92.000.000	85.628.559	-6.371.441	93,1	680,8	611,1

Dochody budżetu państwa zostały zrealizowane w 2023 r. w wysokości 573.957.932 tys. zł i były niższe o 27.420.434 tys. zł w stosunku do kwoty zaplanowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023, tj. o 4,6%. Porównując do 2022 r. nastąpił wzrost dochodów o 69.137.131 tys. zł, tj. nominalnie o 13,7%, natomiast realnie o 2,1%.

Dochody podatkowe są głównym źródłem dochodów budżetu państwa i wyniosły w 2023 r. 506.866.723 tys. zł, co stanowi 14,9% PKB. Znaczne wzrosty dochodów w porównaniu z 2022 r. uzyskano głównie z podatku PIT, VAT oraz z podatku akcyzowego, które wyniosły odpowiednio: 23.558.649 tys. zł (tj. 34,6%), 13.876.842 tys. zł (tj. 6%) oraz 5.025.406 tys. zł (tj. 6,3%). Dochody z tych trzech źródeł stanowiły razem 73,3% łącznych dochodów budżetu państwa. Ponadto, przyrosty odnotowano w pozostałych dochodach podatkowych, z wyjątkiem podatku CIT (spadek o 2.253.521 tys. zł, tj. 3,2% r/r) oraz podatku od niektórych instytucji finansowych (spadek o 168.121 tys. zł, tj. 2,8% r/r).

Szczegółowe wykonanie dochodów zostało omówione w części opisującej realizację dochodów budżetu państwa i ich struktury oraz podstawowych wskaźników scenariusza makroekonomicznego.

Wydatki budżetu państwa w 2023 r. wykonane zostały w wysokości 659.586.491 tys. zł i były niższe o 33.791.875 tys. zł w stosunku do kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023, tj. o 4,9%.

Niższe niż planowano w ustawie budżetowej wykonanie wydatków było efektem przede wszystkim niższej realizacji wydatków w następujących grupach ekonomicznych – wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe, a także wydatki na współfinansowanie

projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Wykonanie wydatków budżetu państwa zostało szczegółowo omówione w rozdziale 5.

Deficyt budżetu państwa został zrealizowany w wysokości 85.628.559 tys. zł. W stosunku do ustalonego w art. 1 pkt. 1 znowelizowanej ustawy budżetowej na rok 2023 nieprzekraczalnego poziomu 92.000.000 tys. zł był niższy o 6.371.441 tys. zł, tj. o 6,9%.

Proces finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2023 roku przebiegał w warunkach zmienności i niepewności oraz wysokiego ryzyka geopolitycznego, gospodarczego i finansowego. Do głównych czynników, pod wpływem których kształtował się proces finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa zaliczyć należy wzrost napięcia na Bliskim Wschodzie spowodowany militarną interwencją Izraela w reakcji na szereg ataków terrorystycznych oraz trwającą rosyjską agresją na Ukrainę, która spowodowała znaczący wzrost napięć geopolitycznych oraz wywołała bardzo wysoką zmienność cen na rynkach surowcowych, energetycznych i finansowych. Zdecydowane działania dostosowawcze banków centralnych w zakresie polityki pieniężnej w wielu krajach, przede wszystkim w USA i w strefie euro przyczyniły się do zmniejszenia wysokiej presji inflacyjnej.

Spośród czynników lokalnych największe znaczenie miała polityka monetarna NBP i sytuacja na rynku krajowym:

- ustępująca wysoka presja inflacyjna, dwukrotna podwyżka stóp przez RPP (łącznie stopa referencyjna spadła o 100 pb. z 6,75% do 5,75%) oraz utrzymanie stopy rezerwy obowiązkowej banków na poziomie 3,5%,
- działania mające na celu łagodzenie skutków inflacji poprzez m.in. przedłużenie obniżonej stawki VAT na żywność oraz wprowadzenie rozwiązań mających na celu obniżenie cen energii.

Dokładny opis procesu finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa został przedstawiony w rozdziale 10.

3.1.2. Dochody, wydatki oraz deficyt budżetu środków europejskich

Zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych budżet państwa obok prognozowanych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa, planowanych wydatków budżetu państwa i planowanego deficytu budżetu państwa określa również łączną kwotę prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz wynik budżetu środków europejskich.

W związku z powyższym w art. 2 ustawy budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r.¹ ustalono:

- 1) dochody budżetu środków europejskich na kwotę 107.018.773 tys. zł,
- 2) wydatki budżetu środków europejskich na kwotę 123.201.513 tys. zł,
- 3) deficyt budżetu środków europejskich na kwotę 16.182.740 tys. zł.

Wykonanie budżetu środków europejskich w roku 2023 w stosunku do postanowień ustawy budżetowej oraz w porównaniu do 2022 r. prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2022	2023		4-3	4:3	4:2	
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Wykonanie			nominalnie	realnie
	w tys. zł					%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody	72.716.320	107.018.773	76.050.327	-30.968.446	71,1	104,6	93,9
Wydatki	74.102.704	123.201.513	75.082.065	-48.119.448	60,9	101,3	91,0
Wynik	-1.386.384	-16.182.740	968.261	17.151.001			

Szczegółowe omówienie budżetu środków europejskich przedstawione zostało w rozdziale 6.

3.1.3. Wydatki budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich według działów budżetowych

Poniżej w tabeli zaprezentowano łączne wykonanie wydatków budżetu państwa oraz wydatków budżetu środków europejskich według działów budżetowych.

¹ Budżet środków europejskich nie był zmieniany w nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2022				Wykonanie 2023				Różnica/Wskaźniki	
	Razem (BP+BŚE)	w tym:		Razem (BP+BŚE)	w tym:		5-2	9	10	
		(BP)	(BŚE)		(BP)	(BŚE)				nominalnie
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ogółem	591.501.611	517.398.907	74.102.704	734.668.556	659.586.491	75.082.065	143.166.945	124,2	108,6	
w tym:										
010 Rolnictwo i łowiectwo	35.177.527	11.713.454	23.464.074	34.653.438	14.775.237	19.878.201	-524.089	98,5	86,1	
020 Leśnictwo	49.751	21.299	28.453	38.026	13.191	24.835	-11.725	76,4	66,8	
050 Rybactwo i rybactwo	366.772	134.121	232.651	683.204	223.609	459.595	316.432	186,3	162,8	
100 Górnictwo i kopalnictwo	960.356	960.356		1.768.479	1.768.479		808.124	184,1	161,0	
150 Przetwórstwo przemysłowe	6.491.308	756.863	5.734.444	9.968.561	2.690.207	7.278.354	3.477.253	153,6	134,2	
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0		1.356	1.356		1.356	0,0	0,0	
500 Handel	1.494.504	1.450.706	43.799	1.333.522	1.303.209	30.313	-160.982	89,2	78,0	
550 Hotele i restauracje	40.467	40.467		45.293	45.293		4.826	111,9	97,8	
600 Transport i łączność	24.935.139	11.534.791	13.400.348	33.215.058	20.142.857	13.072.201	-11.079.025	133,2	116,4	
630 Turystyka	77.907	77.907		103.918	103.918		26.011	133,4	116,6	
700 Gospodarka mieszkaniowa	1.301.921	1.301.921		2.266.525	2.266.525		964.603	174,1	152,2	
710 Działalność usługowa	601.799	593.418	8.381	773.545	749.461	24.084	171.746	128,5	112,4	
720 Informatyka	56.069	53.260	2.808	132.450	130.915	1.535	76.381	236,2	206,5	
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	33.094.550	27.791.504	5.303.046	36.449.173	30.634.221	5.814.952	3.354.623	110,1	96,3	
750 Administracja publiczna	36.861.425	34.179.881	2.681.544	34.759.771	32.810.743	1.949.028	-2.101.654	94,3	82,4	
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2.920.707	2.920.707		3.705.466	3.705.466		784.760	126,9	110,9	
752 Obrona narodowa	47.317.042	47.317.042		85.559.185	85.551.985	7.200	38.242.143	180,8	158,1	
753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	86.132.305	86.132.305		108.578.522	108.578.522		22.446.217	126,1	110,2	
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	20.604.812	20.369.083	235.729	26.648.976	25.961.153	687.823	6.044.164	129,3	113,1	
755 Wymiar sprawiedliwości	17.125.987	17.059.156	66.830	20.541.416	20.364.464	176.952	3.415.429	119,9	104,8	
756 Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od in. jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	350.319	350.319		10.750	10.750		-339.568	3,1	2,7	
757 Obsługa długu publicznego	32.718.271	32.718.271		61.710.339	61.710.339		28.992.068	188,6	164,9	
758 Różne rozliczenia	127.372.462	110.996.277	16.376.185	150.608.867	131.956.102	18.652.765	23.236.405	118,2	103,4	
801 Oświata i wychowanie	5.388.332	5.048.744	339.588	6.156.645	5.861.090	295.555	768.313	114,3	99,9	
851 Ochrona zdrowia	20.859.730	20.285.325	574.405	19.365.638	17.348.554	2.017.084	-1.494.092	92,8	81,2	
852 Pomoc społeczna	7.461.698	7.430.049	31.649	5.366.426	5.365.038	1.388	-2.095.272	71,9	62,9	
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6.758.399	4.830.108	1.928.291	12.758.950	11.677.707	1.081.243	6.000.551	188,8	165,0	
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	379.030	379.030		404.693	404.693		25.664	106,8	93,3	
855 Rodzina	63.083.853	63.083.853		63.194.501	63.135.189	59.312	110.649	100,2	87,6	
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6.440.932	2.994.183	3.446.749	6.672.640	3.358.146	3.314.494	231.707	103,6	90,6	
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3.900.124	3.696.393	203.730	5.147.887	4.892.736	255.151	1.247.763	132,0	115,4	
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	161.050	161.050		163.564	163.564		2.514	101,6	88,8	
926 Kultura fizyczna	1.017.064	1.017.064		1.881.770	1.881.770		864.706	185,0	161,7	

Podobnie jak w latach ubiegłych do najistotniejszych kwotowo działów budżetowych, mierzonych wielkością łącznych wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich zrealizowanych w 2023 r., należy zaliczyć działy:

– **758 Różne rozliczenia: 150.608.867 tys. zł**

W przedmiotowym dziale z budżetu krajowego finansowana jest przede wszystkim subwencja ogólna dla jednostek samorządu terytorialnego oraz dokonywane są rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej z tytułu środków własnych.

Natomiast z budżetu środków europejskich wydatki realizowane w tym dziale miały na celu wsparcie rozwoju regionalnego, dokonywane głównie z Regionalnych Programów Operacyjnych dla Perspektywy Finansowej 2014-2020 oraz Programów Operacyjnych 2021-2027.

– **753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: 108.578.522 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu finansowana jest obsługa i realizacja świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych, ponoszona wyłącznie z budżetu krajowego.

Największe wydatki realizowane w tym dziale stanowią dotacje uzupełniające z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych tzw. służb mundurowych oraz uposażeń dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku oraz ich rodzin.

– **752 Obrona narodowa: 85.559.185 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone były zarówno z budżetu krajowego jak i budżetu środków europejskich.

W 2023 r. w dziale obrona narodowa sfinansowane zostały przede wszystkim: wydatki osobowe, tj. uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz świadczenia pieniężne relacjonowane do uposażeń, wynagrodzenia pracowników cywilnych wraz z pochodnymi, wydatki majątkowe przeznaczone na realizację inwestycji i zakupy inwestycyjne resortu obrony narodowej oraz na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji budowlanych dotyczących Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP); wydatki na zakup usług remontowych, zdrowotnych, telekomunikacyjnych, materiałów, wyposażenia, energii, środków żywności; wydatki na proces szkolenia Sił Zbrojnych oraz na funkcjonowanie Polskich Kontyngentów Wojskowych i jednostek wydzielanych do udziału w operacjach NATO; dotację dla Agencji Mienia Wojskowego na wypłatę świadczeń mieszkaniowych dla żołnierzy zawodowych; projekty badawcze i celowe w dziedzinie obronności; wydatki dotyczące „Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych”; działalność jednostek organizacyjnych prokuratury powszechnej właściwych w sprawach wojskowych, zadania wynikające z „Planu zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanego przez przedsiębiorców”.

Z budżetu środków europejskich wydatki były realizowane w tym dziale w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020.

– **855 Rodzina: 63.194.501 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu finansowane są przede wszystkim wydatki na: realizację Programu „Rodzina 500+”, w tym wypłatę świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci oraz dodatku wychowawczego, dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także wypłaty świadczenia dobry start, rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz dofinansowania obniżenia opłaty za pobyt w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna, a także opłacano składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłek dla opiekuna. W ramach przedmiotowego działu finansowane są także składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłki macierzyńskie. Z budżetu środków europejskich wydatki były realizowane w tym dziale w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027.

– **757 Obsługa długu publicznego: 61.710.339 tys. zł**

Obsługa kosztów zadłużenia obejmuje przede wszystkim: odsetki i dyskonto od skarbowych papierów wartościowych, odsetki i opłaty od otrzymanych pożyczek i kredytów, koszty emisji skarbowych papierów wartościowych oraz inne opłaty i prowizje, odsetki i opłaty związane z obsługą środków przyjmowanych w depozyt przez Ministra Finansów, wypłaty z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa.

– **730 Szkolnictwo wyższe i nauka: 36.449.173 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu w 2023 r. wydatki sfinansowane ze środków krajowych zostały przeznaczone przede wszystkim na dotacje i subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Natomiast z budżetu środków europejskich główne wydatki zostały zrealizowane z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.

– **750 Administracja publiczna: 34.759.771 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu finansowane były głównie wydatki na wynagrodzenia, uposażenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy, wydatki na bieżące utrzymanie jednostek budżetowych, składki do organizacji międzynarodowych, w tym organizacji, w których uczestnictwo związane jest z członkostwem w Unii Europejskiej, wydatki na inwestycje oraz zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych, a także dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, głównie w zakresie zadań z zakresu ewidencji ludności, dowodów osobistych, wydawania aktów stanu cywilnego. Z budżetu środków europejskich wydatki były realizowane w tym dziale głównie w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

– **010 Rolnictwo i łowiectwo: 34.653.438 tys. zł**

Przedmiotowy dział obejmuje głównie wydatki wspólnej polityki rolnej (WPR), ponoszone zarówno w ramach budżetu krajowego, jak i budżetu środków europejskich. Z budżetu środków europejskich w 2023 roku finansowane były płatności bezpośrednie oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020), a także wsparcie dla grup producentów rolnych i mechanizmy w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych. Budżet krajowy obejmował współfinansowanie wydatków ponoszonych z budżetu środków europejskich oraz finansowanie wyprzedzające PROW 2014-2020, kierowane do jednostek samorządu terytorialnego, realizujących inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa, a także pomoc techniczną realizowaną z tego Programu.

Ponadto, w roku 2023 ze środków krajowych w dziale tym wydatki były ponoszone także na: utrzymanie i realizację zadań przez jednostki budżetowe działające w obszarze rolnictwa; utrzymanie i realizację zadań przez agencje wykonawcze, tj. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wypłatę pomocy dla rolnictwa (w tym m.in. dotacje przedmiotowe na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej, rolnictwa ekologicznego i ochrony roślin, dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, dopłaty do paliwa rolniczego) i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt.

– **600 Transport i łączność: 33.215.058 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu finansowane były głównie wydatki na projekty drogowe, kolejowe i morskie ponoszone zarówno z budżetu krajowego jak i budżetu środków europejskich oraz wydatki na zadania realizowane w ramach budżetów wojewodów. Do najistotniejszych wydatków krajowych z tego działu w 2023 r. zaliczyć należy wydatki:

- w obszarze dróg: na realizację Programu Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej do 2030 roku, na pokrycie zmniejszonych wpływów do Krajowego Funduszu Drogowego w związku z wdrożeniem procedury umożliwiającej zaprzestanie stosowania opłat za przejazd autostradą A1 na odcinku Gdańsk - Toruń od niektórych rodzajów pojazdów samochodowych, na wpłatę do Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, celem zapewnienia środków na realizację zadań przewidzianych w ustawie z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg,
- w obszarze kolei: na realizację Rządowego Programu wsparcia zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów, do 2023 roku, na realizację Krajowego Programu Kolejowego do 2023 roku, dofinansowanie międzywojewódzkich i międzynarodowych kolejowych przewozów pasażerskich na obszarze RP wykonywanych w ramach usług publicznych, na wyrównanie przychodów z tytułu honorowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów kolejowych, a także na realizację przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Programu wsparcia inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji

w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim,

- w obszarze gospodarki morskiej głównie na realizację programów wieloletnich: Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską, Program ochrony brzegów morskich, Budowa Polskiego Ośrodka Szkoleniowego Ratownictwa Morskiego w Szczecinie, Utrzymanie morskich dróg wodnych w rejonie ujścia Odry w latach 2019-2028, Budowa falochronu osłonowego w Porcie Gdańsk,
- w obszarze właściwości budżetów wojewodów głównie na sfinansowanie ustawowych uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów w ramach krajowych pasażerskich przewozów autobusowych, na budowę i utrzymanie przejść granicznych, na funkcjonowanie i realizację zadań wojewódzkich inspektoratów transportu drogowego.

– **754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa: 26.648.976 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu w 2023 r. wydatki ponoszone były głównie z budżetu krajowego. Środki rozdysponowane zostały przede wszystkim z przeznaczeniem na funkcjonowanie: Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu oraz Centralnego Biura Antykorupcyjnego, a także wydatki związane z zarządzaniem kryzysowym. W tym zakresie sfinansowane zostały (również w formie dotacji celowej z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat) przede wszystkim wydatki osobowe, tj. uposażenia funkcjonariuszy ww. formacji oraz świadczenia pieniężne relacjonowane do uposażeń, wynagrodzenia pracowników cywilnych wraz z pochodnymi, wydatki majątkowe przeznaczone na realizację inwestycji i zakupy inwestycyjne dotyczące powyższych służb. Z budżetu środków europejskich wydatki w tym dziale dokonywane były głównie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, który odpowiadał za prawie 91,66 % wydatków na przedmiotowe cele.

– **755 Wymiar sprawiedliwości: 20.541.416 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone były głównie z budżetu krajowego z przeznaczeniem przede wszystkim na: funkcjonowanie sądów powszechnych oraz powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, realizację zadań wykonywanych przez Służbę Więzienną, funkcjonowanie zakładów dla nieletnich oraz dotację do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Ponadto w tym dziale realizowane były zadania w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej.

Z budżetu środków europejskich wydatki w tym dziale dokonywane były głównie z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

– **851 Ochrona zdrowia: 19.365.638 tys. zł**

W ramach przedmiotowego działu wydatki ponoszone były zarówno z budżetu krajowego

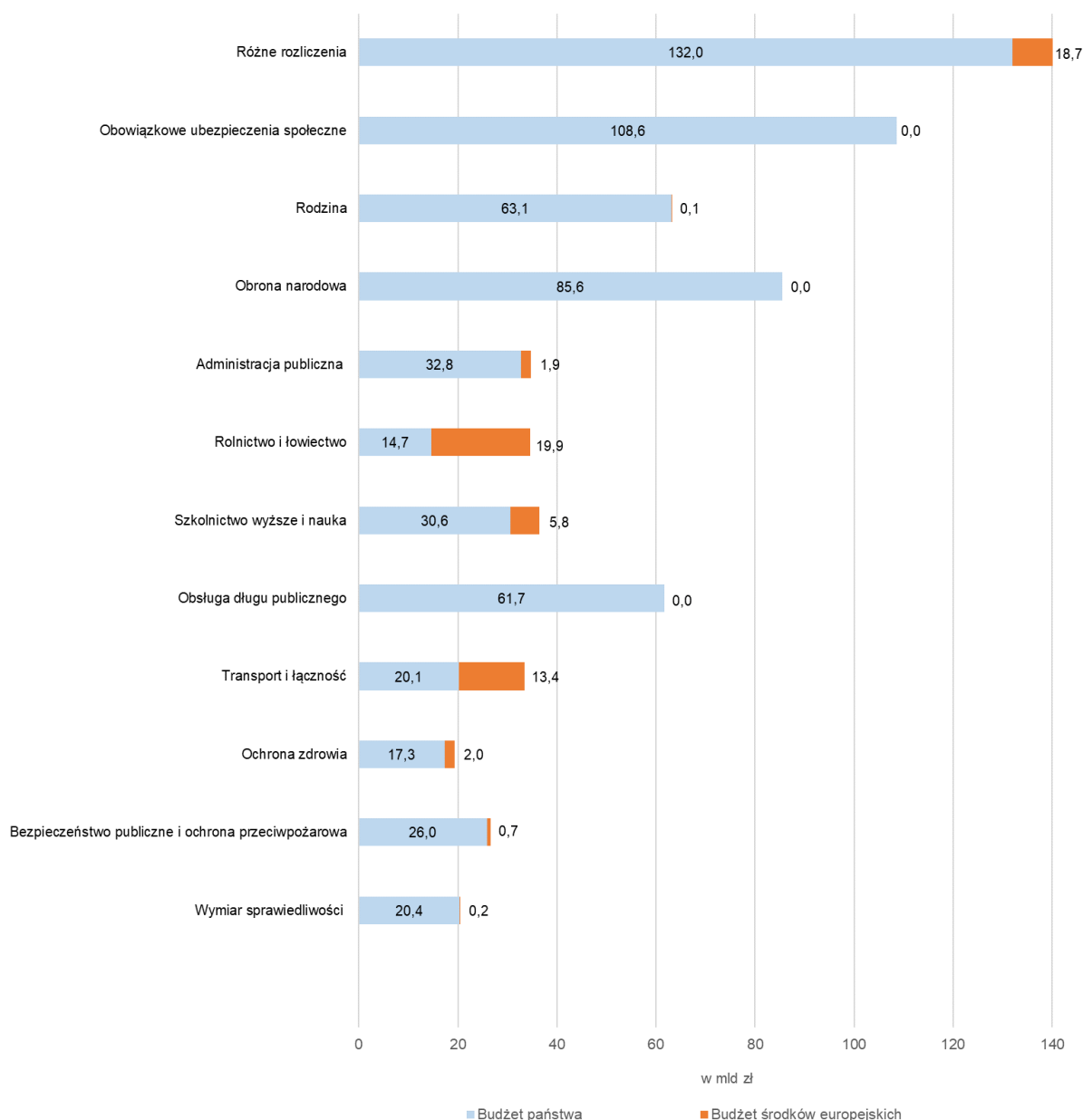
jak i budżetu środków europejskich.

Środki krajowe przeznaczono w 2023 roku w znacznej części na wpłatę do Funduszu Medycznego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 października 2020 r. o Funduszu Medycznym w wysokości 4.000.000 tys. zł, oraz wzmocnienie funduszu zapasowego Narodowego Funduszu Zdrowia, o którym mowa w art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w wysokości 2.494.541 tys. zł, na realizację staży podyplomowych oraz specjalizacji odbywanych w trybie rezydentury lekarzy i lekarzy dentyków, a także na dofinansowanie szkolenia specjalizacyjnego pielęgniarek i położnych w wysokości 3.495.596 tys. zł oraz na Inspekcję Sanitarną.

Ponadto wydatki z budżetu państwa przeznaczono na dotacje dla szpitali klinicznych, programy polityki zdrowotnej (w tym programy wieloletnie), a także dotacje na realizację zadań zespołów ratownictwa medycznego, wydatki na System Wspomagania Dowodzenia Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz działalność dyspozytorni medycznych.

Natomiast z budżetu środków europejskich główne wydatki zostały poniesione w ramach Programów Operacyjnych: Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020, oraz Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Poniższy wykres prezentuje udział wydatków budżetu państwa (bp) oraz budżetu środków europejskich (bse) w najistotniejszych kwotowo działach zrealizowanych w roku 2023 (w mld zł).

Stabilizująca reguła wydatkowa - kwota wydatków oraz nieprzekraczalny limit wydatków

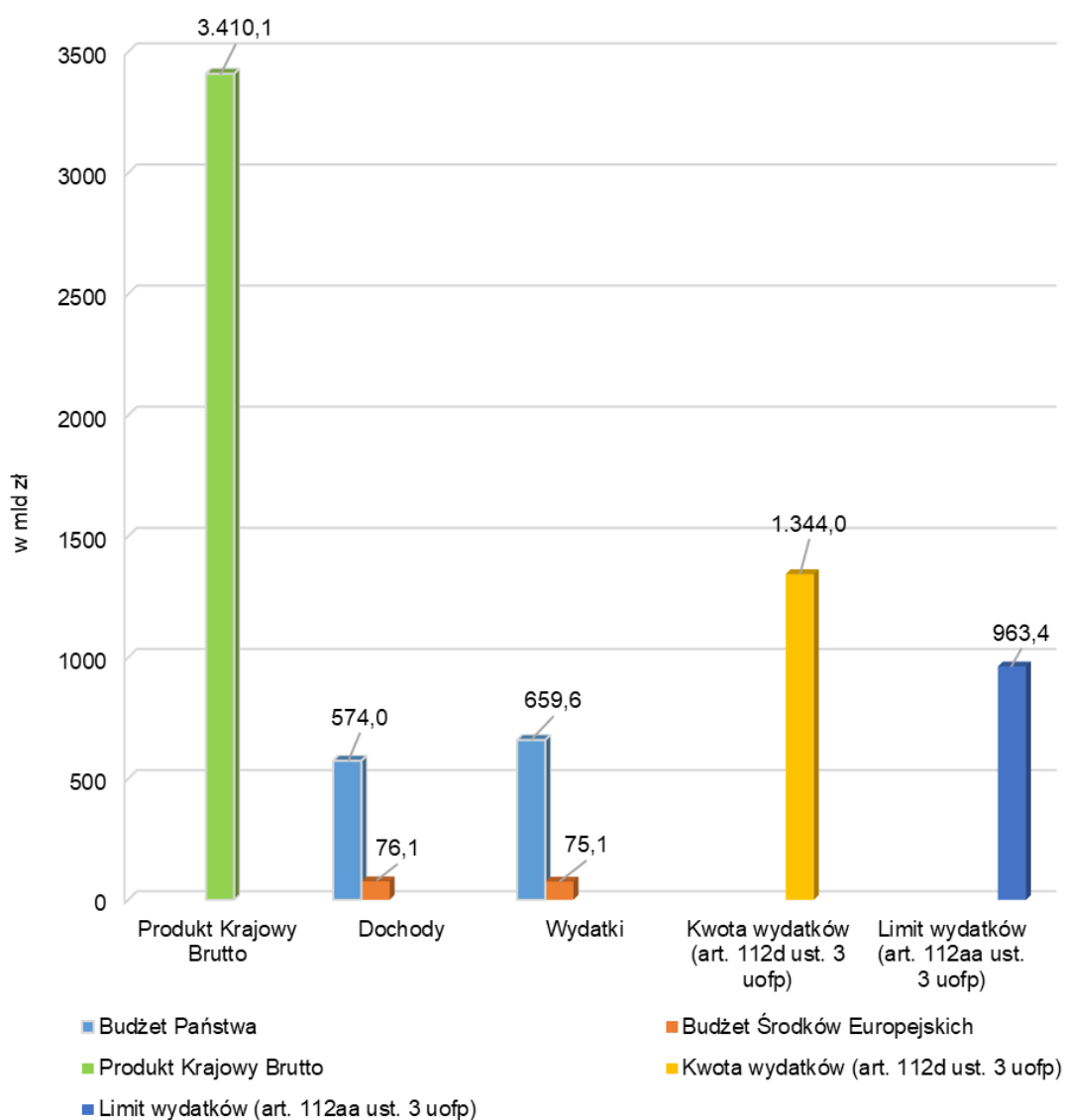
W art. 1 ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 ustalono:

- 1) kwotę planowanych wydatków, obliczoną zgodnie z art. 112aa ust.1 ustawy o finansach publicznych w wysokości 1.373.371.055 tys. zł,
- 2) kwotę planowanego limitu wydatków, o którym mowa w art. 112aa ust. 3 ustawy o finansach publicznych w wysokości 1.059.937.166 tys. zł.

Realizację wyżej wymienionych wielkości w 2023 r. w stosunku do postanowień znowelizowanej ustawy budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2023		Różnica/Wskaźnik	
	Znowelizowana Ustawa budżetowa	Wykonanie	3-2	3:2
	w tys. zł			%
1	2	3	4	5
Kwota wydatków (art. 112aa ust. 1 uofp)	1.373.371.055	1.343.997.524	-29.373.531	97,9
Limit wydatków (art. 112aa ust. 3 uofp)	1.059.937.166	963.383.441	-96.553.725	90,9

Poniższy wykres przedstawia jak kształtowało się w 2023 r. wykonanie podstawowych kategorii budżetowych, tj. wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich, a także kwoty wydatków oraz limitu wydatków na tle Produktu Krajowego Brutto (w mld zł).

3.2. Realizacja pozostałych postanowień ustawy budżetowej

Poniżej omówiona została realizacja wybranych artykułów ustawy budżetowej na rok 2023, w szczególności tych, które miały istotne znaczenie w realizacji budżetu państwa w 2023 roku, ze względu na ustalenie w nich m.in. prognozowanych kwot przychodów i rozchodów budżetu państwa, limitu zadłużenia z tytułu zaciągniętych i spłaconych kredytów lub pożyczek oraz emisji i spłaty skarbowych papierów wartościowych, limitu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa lub nie zostały omówione w pozostałej części sprawozdania.

1. W art. 3 ust. 1 znowelizowanej ustawy budżetowej ustalone zostały planowane przychody i rozchody budżetu państwa na kwotę odpowiednio 787.480.762 tys. zł oraz 679.298.022 tys. zł. Rozchody podlegające ustawowemu limitowi, tj. z wyłączeniem rozchodów z tytułu zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów ukształtowały się na poziomie 437.028.858 tys. zł, a odpowiadająca im kwota przychodów - na poziomie 521.689.156 tys. zł.

Realizacja przychodów była wypadkową przede wszystkim:

- wyższych przychodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych i obligacji na rynkach zagranicznych oraz pożyczek z Unii Europejskiej,
- niższych przychodów z tytułu zarządzania środkami europejskimi, kredytów otrzymanych z międzynarodowych instytucji finansowych, przychodów z tytułu zarządzania płynnością sektora finansów publicznych, przepływów związanych z rachunkiem walutowym oraz pozostałych przychodów krajowych i zagranicznych (mają one w części charakter potencjalny).

Realizacja rozchodów była wypadkową przede wszystkim:

- wyższych rozchodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych oraz wyższego stanu środków na rachunkach budżetowych na koniec 2023 roku i przepływów związanych z rachunkiem walutowym,
- niższych rozchodów z tytułu pożyczek i kredytów udzielonych krajowych i zagranicznych, zarządzania środkami europejskimi oraz z tytułu pozostałych rozchodów krajowych i zagranicznych (mają one w części charakter potencjalny).

Zrealizowane przychody i rozchody obejmujące wszystkie operacje, w tym również z tytułu zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosły odpowiednio: 18.405.043.442 tys. zł i 18.320.383.144 tys. zł.

W art. 3 ust. 2 znowelizowanej ustawy budżetowej ustalone zostało planowane saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa na kwotę 108.182.740 tys. zł odpowiadającą sumie założonego deficytu budżetu państwa i deficytu budżetu środków europejskich.

Zrealizowane saldo wyniosło 84.660.298 tys. zł i było niższe ze względu na niższy od założonego deficyt budżetu państwa oraz osiągniętą nadwyżkę budżetu środków europejskich wobec założonego deficytu.

2. Realizacja **art. 5** znowelizowanej ustawy budżetowej, określającego dopuszczalne limity przyrostu zadłużenia w skarbowych papierach wartościowych z tytułu ich emisji i wykupu, przedstawiała się następująco:

- przyrost zadłużenia na dzień 31 grudnia 2023 roku z tytułu zaciągniętych i spłaconych kredytów lub pożyczek oraz emisji i spłaty skarbowych papierów wartościowych wyniósł 127.777.151 tys. zł, przy limicie ustawowym na poziomie 240.000.000 tys. zł.

Niższa realizacja od przyjętego w znowelizowanej ustawie limitu była wynikiem niższych od założonych potrzeb pożyczkowych netto przy jednoczesnym spadku środków budżetowych w ciągu roku,

- skarbowe papiery wartościowe przeznaczone na przedterminową spłatę, wykup lub zamianę innych niż skarbowe papiery wartościowe zobowiązań Skarbu Państwa, a także na wykonanie zobowiązań Skarbu Państwa wynikających z ustaw, orzeczeń sądów lub innych tytułów zostały wyemitowane na kwotę 16.557.700 tys. zł, przy limicie ustawowym na poziomie 25.000.000 tys. zł.

3. W **art. 6** ustawy budżetowej na rok 2023 został ustalony limit gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa w wysokości 200.000.000 tys. zł.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2024 r. poz. 291), łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielane przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, określa ustawa budżetowa, przy czym, zgodnie z art. 31 ust. 2 ww. ustawy, kwota ta nie obejmuje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych na wykonanie zobowiązań objętych już poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, w zakresie, w jakim nie powoduje to zwiększenia zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Do ww. limitu nie wlicza się gwarancji udzielonych w 2023 roku na podstawie:

- art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568, z późn. zm.),
- art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167, z późn. zm.),

- art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248),
- art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, z późn. zm.).

W 2023 roku udzielono gwarancji Skarbu Państwa na łączną kwotę 168.199.685 tys. zł, przy czym w ramach ustalonego limitu w ustawie budżetowej na rok 2023 udzielono gwarancji na kwotę 12.890.585 tys. zł, co stanowi 6,45% jego kwoty. Gwarancje w ramach limitu zostały udzielone na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne.

W 2023 roku przedmiotem prac Ministerstwa Finansów było 12 wniosków o udzielenie gwarancji Skarbu Państwa, z czego podpisano umowy gwarancji wynikające z 7 wniosków, tj.: czterech wniosków złożonych przez BGK, dotyczących gwarancji spłaty zobowiązań zaciąganych w celu zasilenia Krajowego Funduszu Drogowego (KFD), dwóch wniosków PKP Intercity S.A. dotyczących gwarancji spłaty finansowania na zakup i modernizację taboru oraz wniosku PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. dotyczącego gwarancji spłaty finansowania na modernizację infrastruktury kolejowej.

Natomiast w odniesieniu do pozostałych pięciu wniosków:

- w przypadku wniosku PKP Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście Sp. z o.o., spółka poinformowała o rezygnacji z ubiegania się o gwarancję spłaty finansowania modernizacji i zakupu taboru,
- w przypadku trzech wniosków dotyczących zasilenia KFD i jednego wniosku dotyczącego zakupu i modernizacji taboru przez PKP Intercity S.A.– w roku 2023 nie została zakończona procedura udzielenia gwarancji i prace w tym zakresie są kontynuowane w roku 2024.

Z uwagi na fakt, iż istotną część ww. limitu tworzą kwoty uwzględnione na ewentualne gwarancje dotyczące wsparcia sektora bankowego w przypadku wystąpienia zjawisk kryzysowych, niewykorzystanie prognozowanego limitu należy ocenić pozytywnie.

Ustalona kwota limitu, poza możliwością udzielania poręczeń i gwarancji, których celem jest wspieranie inwestycji istotnych dla polskiej gospodarki (głównie sektor drogowy i kolejowy), miała w szczególności zabezpieczyć ewentualną możliwość udzielania gwarancji dotyczących wsparcia sektora finansowego na podstawie:

- art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 776),
- art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 396, z późn. zm.).

W 2023 r. nie udzielano pomocy na podstawie przepisów przedmiotowych ustaw.

4. W **art. 7** ustawy budżetowej na rok 2023 ustalony został limit łącznych zobowiązań Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (KUKE S.A.) z tytułu gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych i gwarancji ubezpieczeniowych – w wysokości 30.000.000 tys. zł. Łączne zaangażowanie KUKE S.A. z tytułu gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych i gwarancji ubezpieczeniowych wynosiło według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku 22.600.203 tys. zł, co stanowiło 75,3% limitu zobowiązań określonego w ustawie budżetowej na rok 2023.

Limit ten ustalany jest co roku w wysokości pozwalającej na ewentualne objęcie ubezpieczeniem KUKE S.A. transakcji eksportowych o dużych wartościach jednostkowych. W roku ubiegłym KUKE S.A. udzieliła mniej ubezpieczeń w stosunku do przewidywanych na etapie planowania, co skutkowało niższym wykorzystaniem ww. limitu.

5. Zgodnie z **art. 8 ust. 1** ustawy budżetowej Minister Finansów upoważniony został do:
 - 1) dokonywania ze środków budżetu państwa wypłat z tytułu kredytów i pożyczek udzielanych na podstawie umów międzynarodowych rządów innych państw – do kwoty 1.000.000 tys. zł. Kwota ta zakładała wypłaty dla polskich eksporterów w ramach kredytów dla Kenii (umowa z 22 września 2015 r.), Tanzanii (umowa z 28 września 2015 r.), Mołdawii (umowa z 14 maja 2014 r.), Ukrainy (umowa z 9 września 2015 r.), Angoli (umowa z 6 marca 2017 r.), Mongolii (umowa z 9 maja 2017 r.) oraz ewentualne wypłaty z tytułu kredytów przewidywanych do zawarcia m.in. z Wietnamem, Senegalem, Argentyną.

Kwotę związaną z finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa zaplanowano w ustawie budżetowej w wysokości 454.520 tys. zł. Faktyczne wykorzystanie w 2023 roku wyniosło 165.520 tys. zł czyli ok. 36,4% ww. kwoty, natomiast w stosunku do kwoty 1.000.000 tys. zł wynikającej z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy budżetowej na rok 2023 wykonanie wyniosło 16,55%.

Niższe od planowanego wykorzystanie środków na udzielenie pożyczek i kredytów rządów innych państw na podstawie umów międzynarodowych wynikało m.in. z:

- opóźnień w realizacji kontraktów finansowanych w ramach umowy z Mongolią i Ukrainą,
- braku realizacji kontraktów zawartych w ramach umów z Kenią i Tanzanią,
- braku zawarcia kontraktów przewidywanych do finansowania w ramach umów z Angolą,

- braku zawarcia założonych przy planowaniu umów kredytowych m.in. z Senegalem, Argentyną i Wietnamem,

2) udzielania ze środków budżetu państwa pożyczek:

- a) dla Banku Gospodarstwa Krajowego na zwiększenie funduszy własnych Banku – do kwoty 2.000.000 tys. zł.

Zgodnie z art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 441) minister właściwy do spraw finansów publicznych może udzielić Bankowi Gospodarstwa Krajowego (BGK) pożyczki ze środków budżetu państwa na zwiększenie funduszy własnych.

W roku 2023, podobnie jak w roku 2022, BGK nie występował o udzielenie pożyczki w formie pożyczki podporządkowanej. Zaplanowana na 2023 rok kwota pożyczek miała charakter ostrożnościowy i stanowiła awaryjną możliwość wsparcia finansowego BGK w celu umożliwienia realizacji zadań zleconych przez Rząd,

- b) dla Bankowego Funduszu Gwarancyjnego – do kwoty 24.000.000 tys. zł.

Zgodnie z art. 270 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 487) źródłami finansowania Funduszu są m.in. środki z pożyczek udzielonych z budżetu państwa.

W 2023 roku Bankowy Fundusz Gwarancyjny nie występował o udzielenie pożyczki, o której mowa w art. 8 pkt 2 lit. b ustawy budżetowej na rok 2023,

- c) dla jednostek samorządu terytorialnego w ramach postępowania naprawczego lub ostrożnościowego – do kwoty 200.000 tys. zł.

W 2023 roku nie zostały udzielone pożyczki z budżetu państwa w ramach postępowań naprawczych oraz ostrożnościowych. Nie został rozpatrzony żaden wniosek jednostki o udzielenie tego rodzaju wsparcia ze względu na brak napływu nowych wniosków w 2023 roku,

- d) dla Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. – na wypłatę gwarantowanych przez Skarb Państwa odszkodowań z tytułu ubezpieczeń eksportowych oraz kwot gwarancji ubezpieczeniowych – do kwoty 1.483.000 tys. zł.

Limit pożyczek dla KUKKE S.A. na rok 2023 został zaplanowany w oparciu o prognozy KUKKE S.A. dotyczące przepływów na wyodrębnionym rachunku bankowym (rachunek służy do obsługi systemu ubezpieczeń gwarantowanych przez Skarb Państwa). Ostateczna wartość wypłaconych odszkodowań była niższa niż na etapie planowania budżetowego, co spowodowało, że środki

zgromadzone na rachunku bankowym były wystarczające do wypłaty tych odszkodowań i w efekcie w 2023 roku nie zaistniała konieczność udzielenia żadnej pożyczki z budżetu państwa. W związku z powyższym limit zaplanowany na ww. cel w ustawie budżetowej na rok 2023 nie został wykorzystany,

- e) dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wypłatę świadczeń gwarantowanych przez państwo – do kwoty 12.000.000 tys. zł.

W roku 2023 nie udzielono Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych (FUS) pożyczki z budżetu państwa. Limit na pożyczki dla FUS określony w ustawie budżetowej ma charakter ostrożnościowy. Przychody FUS są istotnie wrażliwe na zmiany podstawowych parametrów makroekonomicznych, co przekłada się na niepewność planowanych wpływów ze składek na ubezpieczenia społeczne. Zawarcie regulacji umożliwiających udzielenie fakultatywnej pożyczki z budżetu państwa dla FUS pozwala na elastyczne zarządzanie płynnością finansową wypłat świadczeń z tego funduszu oraz zapewnia gwarancje wypłat świadczeń przez państwo.

W roku 2023 poziom pokrycia bieżących wydatków FUS wpływami ze składek i ich pochodnych osiągnął poziom 83,6%, co w konsekwencji pozwoliło na ograniczenie zapotrzebowania na finansowanie z budżetu państwa (dzięki wysokim wpływom ze składek na ubezpieczenia społeczne dysponent FUS w trakcie roku nie tylko nie skorzystał z pożyczki, ale dodatkowo zrezygnował z części zaplanowanej w planie finansowym FUS dotacji uzupełniającej z budżetu państwa),

- f) dla Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych na finansowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym na rynku surowców energetycznych – do kwoty 8.600.000 tys. zł.

W 2023 roku nie udzielono pożyczki ze środków budżetu państwa,

- g) dla Funduszu Solidarnościowego na wypłatę dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów oraz pokrycie kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia – do kwoty 8.100.000 tys. zł.

W 2023 roku udzielono ze środków budżetu państwa pożyczki płynnościowej dla Funduszu Solidarnościowego w wysokości 8.100.000 tys. zł na wypłatę w ustawowym terminie dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów oraz pokrycie kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia. Pożyczka została spłacona w całości w 2023 roku,

- h) dla Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji na realizację programów wsparcia przedsiębiorców w związku z sytuacją na rynku energii – do kwoty 5.000.000 tys. zł.

Pożyczka w 2023 roku nie została udzielona. Środki znajdujące się na rachunku Funduszu, tj. te niewykorzystane w latach poprzednich, oraz ustawowe przychody Funduszu, okazały się wystarczającym źródłem jego finansowania,

3) przekazywania, na polecenie Prezesa Rady Ministrów, skarbowych papierów wartościowych:

- a) państwowym osobom prawnym, o których mowa w art. 3 ust. 1–3 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 125), na podwyższenie kapitału zakładowego, zasadniczego lub statutowego,
- b) państwowym funduszom celowym,
- c) funduszom utworzonym, powierzonym lub przekazanym Bankowi Gospodarstwa Krajowego na podstawie odrębnych ustaw

– w celu finansowania przez te podmioty ich zadań ustawowych lub statutowych w ramach limitu określonego w art. 5 ust. 3, z tym że wartość nominalna nowo wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych na ten cel nie może przekroczyć kwoty 15.000.000 tys. zł.

Wartość skarbowych papierów wartościowych przekazanych na polecenie Prezesa Rady Ministrów podmiotom określonym w ustawie wyniosła 6.323.700 tys. zł, przy limicie ustawowym na poziomie 15.000.000 tys. zł. Obligacje zostały przekazane następującym podmiotom: Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych (1.000.000 tys. zł), Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. (2.800.000 tys. zł), Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa (700.000 tys. zł), uczelnie publiczne (1.689.700 tys. zł), Muzeum Narodowe w Warszawie (50.000 tys. zł) i instytuty PAN (84.000 tys. zł),

4) przekazania, na wniosek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jednostkom publicznej radiofonii i telewizji skarbowych papierów wartościowych jako rekompensaty z tytułu utraconych w roku 2023 wpływów z opłat abonamentowych z tytułu zwolnień, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1689), w ramach limitu określonego w art. 5 ust. 3, z tym że wartość nominalna nowo wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych na ten cel wyniesie 2.700.000 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji misji publicznej, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, z późn. zm.).

Wartość skarbowych papierów wartościowych przekazanych na wniosek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji jednostkom publicznej radiofonii i telewizji wyniosła 2.700.000 tys. zł, tj. zgodnie z przepisem ustawowym.

6. Z określonej w **art. 14** ustawy budżetowej na rok 2023 liczby etatów Policji 107.195, w tym 107.109 etatów w jednostkach organizacyjnych Policji, faktyczna realizacja zatrudnienia wyniosła 95.506, w tym w jednostkach organizacyjnych Policji 95.425.
7. Wykonanie **art. 16** znowelizowanej ustawy budżetowej na rok 2023 dotyczące służby cywilnej przedstawiało się następująco:

- limit mianowań urzędników – mianowanie w służbie cywilnej uzyskało 201 osób, co stanowiło 73,1% planu (275 osób).

Prawo do mianowania w służbie cywilnej w 2023 r. uzyskały łącznie 202 osoby:

- 174 pracowników służby cywilnej, którzy ukończyli postępowanie kwalifikacyjne z wynikami uprawniającymi do mianowania (nie było osób niemieszczących się w limicie mianowań w 2023 r.),
- 28 absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, którzy w 2023 r. złożyli wnioski o mianowanie.

W związku z ustaniem stosunku pracy jednej z osób uprawnionych do mianowania ostatecznie mianowanie uzyskało 201 osób. Pełne wykorzystanie limitu nie było możliwe, gdyż mianowano wszystkie uprawnione do tego osoby na dzień 1 grudnia 2023 r.,

- środki na wynagrodzenia zrealizowano w wysokości 13.417.279 tys. zł, co stanowi 99,4% planu po zmianach w wysokości 13.498.402 tys. zł,
 - środki na szkolenia zrealizowano w wysokości 67.142 tys. zł, co stanowi 89,31% planu po zmianach w wysokości 75.181 tys. zł.
8. Prognozowany w **art. 17** znowelizowanej ustawy budżetowej średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w wysokości 112,0% zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2024 r. (M. P. poz. 22) w 2023 roku wyniósł 111,4%. Oznacza to, że odnotowany w 2023 roku wzrost cen konsumpcyjnych był o 0,6 pkt. proc. niższy od prognozowanego w nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023.
 9. Prognozowany w **art. 18** znowelizowanej ustawy budżetowej średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w wysokości 112,3% zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2024 r. (M. P. poz. 36) w 2023 roku wyniósł 111,9%. Oznacza to, że odnotowany w 2023 roku wzrost cen konsumpcyjnych dla gospodarstw emerytów i rencistów był o 0,4 pkt. proc. niższy od prognozowanego w nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

10. Ustalona w **art. 19** ustawy budżetowej na rok 2023 wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została zrealizowana w kwocie 5.170.243 tys. zł, tj. zgodnie z planem.
11. Określona w **art. 20** ustawy budżetowej na rok 2023 kwota wydatków na prewencję rentową w wysokości 302.237 tys. zł została zrealizowana w wysokości 179.623 tys. zł, co stanowiło 59,4% planu.

Niższe wykonanie w stosunku do planu związane było z mniejszą od zakładanej liczbą osób, które były poddane rehabilitacji leczniczej. Leczeniem rehabilitacyjnym objęto 48,4 tys. ubezpieczonych, tj. o 1,6 tys. osób mniej niż w 2022 roku.
12. Ustalona w **art. 21** ustawy budżetowej na rok 2023 wysokość odpisu z Funduszu Emerytur Pomostowych na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została zrealizowana w kwocie 4.829 tys. zł, tj. zgodnie z planem.
13. Wysokość należności dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek na otwarte fundusze emerytalne wyniosła w 2023 roku 0,4% kwoty składek przekazanych do funduszy, co jest zgodne z **art. 22** ustawy budżetowej na rok 2023.
14. W roku 2023 odpis od funduszu emerytalno-rentowego na fundusz administracyjny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, o którym mowa w **art. 23** ustawy budżetowej na rok 2023, wyniósł 770.553 tys. zł i został wykonany zgodnie z planem.
15. Prognozowana w **art. 24** znowelizowanej ustawy budżetowej na poziomie 7.104 zł kwota przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2023 roku zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2024 r. (M. P. poz. 110) w 2023 roku wyniosła 7.155,48 zł. W ujęciu nominalnym przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej było o 12,5% wyższe niż rok wcześniej. Oznacza to, że wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2023 r. była o ok. 51 zł wyższa od prognozowanej, a nominalne tempo jego wzrostu było o 0,6 pkt. proc. wyższe od prognozowanego.
16. Zgodnie z **art. 25** ustawy budżetowej na rok 2023 jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane były do dokonywania wpłat, o których mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 356). Z wyżej wymienionego tytułu do budżetu państwa wpłynęły dochody wpłacone przez:
 - gminy, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w wysokości 999.255 tys. zł, tj. 100% wielkości, którą jednostki zostały zobowiązane do wpłaty w 2023 roku, przy czym kwota ta obejmuje zwiększone przez Ministra Finansów w trakcie roku budżetowego wpłaty z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin na 2023 rok o kwotę 4.502 tys. zł,

- powiaty, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w wysokości 1.508.028 tys. zł, co stanowiło 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej,
 - województwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w wysokości 1.169.059 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.
17. W **art. 34** ustawy budżetowej ustalono łączną kwotę, do wysokości której organy administracji rządowej mogą zaciągać zobowiązania finansowe z tytułu umów o partnerstwie publiczno-privatnym na poziomie 2.000.000 tys. zł, tj. poziomie zgłoszonym przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w zakresie kompetencji którego znajduje się m.in. rozpowszechnianie i promowanie partnerstwa publiczno-privatnego.

W roku 2023 żaden organ administracji rządowej nie zawarł umowy o partnerstwie publiczno-privatnym i w związku z tym ustalony limit nie został wykorzystany.

18. **Art. 37** ustawy budżetowej.

W oparciu o przepisy art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2068) oraz art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. z 2023 r. poz. 332), w powiązaniu z przepisami art. 89 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz lokalne grupy działania, realizujące operacje z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) mogą otrzymywać środki z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych w formie oprocentowanej pożyczki udzielanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ujęte w załączniku nr 18 ustawy budżetowej na rok 2023 pożyczki na realizację projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020, finansowane z rozchodów budżetu państwa, zaplanowane zostały w wysokości 368.878 tys. zł, a ich spłaty w kwocie 50.000 tys. zł. Ww. pożyczki zrealizowane zostały w wysokości 123.418 tys. zł, a ich spłaty stanowiły kwotę 72.193 tys. zł. Saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa z tego tytułu było ujemne i wyniosło 51.225 tys. zł.

19. W **art. 38** ustawy budżetowej określono limit pożyczek, o których mowa w art. 1411 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r. poz. 324) - do kwoty 7.355.000 tys. zł.

Planowano, że środki te zostaną przekazane instytucjom odpowiedzialnym za realizację inwestycji na wypłatę (rozchody budżetu państwa) pożyczek ostatecznym odbiorcom wsparcia w ramach finansowania zwrotnego z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Na etapie planowania budżetu zakładano, że w 2023 r. strona polska otrzyma refundacje z KE z dwóch wniosków o płatność w KPO, co umożliwi udzielanie pożyczek z KPO do kwoty 7.355.000 tys. zł.

W 2023 r. strona Polska nie otrzymała żadnych refundacji z KE, bowiem pierwszy wniosek o płatność został złożony 15 grudnia 2023 r. W dniu 28 grudnia 2023 r. wpłynęła zaliczka z REPowerEU w wysokości 4.503.960.704 euro. Ze względu na termin otrzymania środków nie było możliwości ich wykorzystania w 2023 r. Z planowanej kwoty 7.355.000 tys. zł w 2023 r. nie udzielono zatem żadnej pożyczki.

Rozdział 4

Dochody budżetu państwa

4.1. Warunki gromadzenia dochodów w 2023 r.

Wpływ sytuacji makroekonomicznej w 2023 r. na proces gromadzenia dochodów budżetu państwa był niekorzystny.

Znaczącemu pogorszeniu uległy warunki cykliczne mające znaczący wpływ na proces gromadzenia dochodów podatkowych. W 2023 r. zaobserwowano wyjątkowo wysoki spadek realnego tempa wzrostu PKB do 0,2%. Dla porównania realne tempo wzrostu PKB w 2022 r. wyniosło 5,6%. W ujęciu nominalnym mieliśmy również do czynienia ze znaczącym spadkiem tempa wzrostu gospodarczego. Nominalne tempo wzrostu PKB wyniosło w 2023 r. 10,9% wobec wzrostu w 2022 r. w wysokości 16,9%.

Niekorzystnie z punktu widzenia dochodów podatkowych zmieniła się również struktura wzrostu gospodarczego zarówno w ujęciu realnym jak i nominalnym (słabszy wzrost popytu krajowego).

Z punktu widzenia struktury dochodów podatkowych budżetu i wiodącej roli podatków pośrednich, największy wpływ na proces gromadzenia dochodów ma kształtowanie się dynamiki spożycia prywatnego. W 2023 r. zanotowano realny spadek spożycia prywatnego o 1,0% wobec wzrostu o 5,5% w 2022 r. W ujęciu nominalnym spożycie prywatne wzrosło w 2023 r. o 9,7% wobec wzrostu o 20,3% zaobserwowanego w 2022 r.

Na wykonanie dochodów budżetu państwa wpływ miały również fundusz wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz fundusz emerytur i rent. Szacuje się, że w ujęciu nominalnym fundusz wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2023 r. wzrósł o 13,0%, natomiast funduszu emerytur i rent wzrósł o 18,5% względem roku poprzedzającego.

W zakresie dochodów budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) znaczenie miała również reforma systemu podatkowego, która zaczęła obowiązywać z początkiem lipca 2022 r. Do najważniejszych rozwiązań wprowadzonych w ramach powyższej reformy należało obniżenie stawki podatku w pierwszym przedziale skali podatkowej z 17% na 12%. W 2022 r. reforma miała wpływ na wysokość zaliczek pobieranych jedynie za okres lipiec-grudzień 2022 r., natomiast w 2023 r. wpłynęła już na zaliczki pobierane przez cały rok. Dodatkowo, w związku z faktem, że powyższa reforma wprowadzona w 2022 r. w połowie roku podatkowego w rozliczeniu rocznym podatku miała zastosowanie do dochodów osiągniętych od stycznia 2022 r., skutkowała ona jednorazowym podwyższeniem wysokości zwrotów podatku dokonanych przez urzędy skarbowe w 2023 r., co jednorazowo obciążyło wykonanie dochodów budżetu państwa z PIT w tym roku.

Na wzrost dochodów budżetu państwa z PIT w relacji do 2022 r. wpłynął również spadek wysokości udziałów przekazanych przez budżet państwa jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu udziału w dochodach z PIT. Był to skutek m.in. przekazania w ostatnim kwartale 2022 r. jednorazowych dodatkowych udziałów jednostkom samorządu terytorialnego w kwocie ok. 13,7 mld zł. Działanie to obciążało wykonanie dochodów budżetu państwa z PIT w 2022 r. i miało charakter jednorazowy. W 2023 r. podobne działanie nie miało już miejsca.

W zakresie CIT obowiązywały zmienione zasady przekazywania udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego (obowiązują zasady podobne jak w PIT, tj. przekazywane w równych, comiesięcznych ratach, stanowiących 1/12 prognozowanej kwoty udziałów samorządów z podatku dochodowego od osób prawnych na rok budżetowy). Biorąc pod uwagę, że prognozowane wpływy były wyższe niż rzeczywiście wykonane, udziały przekazywane samorządom były, biorąc pod uwagę sposób ich ustalania, zawyżone kosztem dochodów budżetu państwa. Saldo rozliczenia rocznego CIT za rok 2022 r. było wyższe niż saldo rozliczenia za 2021 r.

Na dochody z podatku akcyzowego w 2023 r. oddziaływały zmiany prawne wynikające z tzw. mapy drogowej oraz wycofania rozwiązań Tarczy antyinflacyjnej w obszarze akcyzy. Tarczą antyinflacyjną wprowadzono czasową obniżkę stawek akcyzy do poziomu minimum unijnego na energię elektryczną i niektóre paliwa, w tym na olej napędowy, benzynę silnikową, gaz skroplony LPG, biokomponenty stanowiące samoistne paliwa oraz lekki olej opałowy. Ponadto zwolniono z akcyzy energię elektryczną wykorzystywaną przez gospodarstwa domowe. Zmiany te (tarcze antyinflacyjne) obowiązywały, w różnym zakresie, od grudnia 2021 r. do końca 2022 r. Natomiast mapa drogowa w 2023 r. w obszarze wyrobów akcyzowych będących używkami obejmowała podwyższenie o 10% części kwotowej stawki akcyzy na papierosy, tytoń do palenia i wyroby nowatorskie oraz stawki akcyzy na cygara i cygaretki. Z kolei w zakresie wyrobów alkoholowych w 2023 r. podwyższono o 5% stawki akcyzy na alkohol etylowy, piwo, wina, pozostałe napoje fermentowane (z wyłączeniem cydru i perry o zaw. alkoholu do 5% obj.) i wyroby pośrednie.

W zakresie VAT głównym czynnikiem kształtującym poziom dochodów budżetowych były zmiany w zakresie tarcz antyinflacyjnych. W 2023 r. ograniczono rozwiązania antyinflacyjne w obszarze VAT i utrzymano jedynie obniżone stawki VAT na produkty żywnościowe. Dodatkowo na poziom dochodów wpływała kontynuacja zmian mających na celu uszczelnienie systemu podatkowego, wprowadzonych w latach poprzednich. Ostatecznie dochody podatkowe budżetu państwa w 2023 r. zrealizowano na poziomie o 5,6% niższym od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej i o 8,9% wyższym od poziomu dochodów uzyskanych w 2022 r.

Znacznie niższe niż pierwotnie planowano były dochody z podatku VAT, CIT, podatku od wydobywania kopalin, a znacząco wyższe niż planowano zgromadzono dochody z podatku PIT.

Dochody niepodatkowe budżetu państwa w 2023 r. zrealizowano na poziomie o 4,9% wyższym od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej. Niższe wykonanie zanotowano w przypadku dochodów z ceł oraz dywidend, a znacząco wyższe niż planowano były dochody państwowych jednostek budżetowych.

W porównaniu do 2022 r. dochody niepodatkowe były wyższe o 73,2%, co głównie było spowodowane wpłatą do budżetu państwa z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w wysokości ok. 18,3 mld zł stanowiącą dochody z tytułu dochodów państwowych jednostek budżetowych. W roku 2023 nie zostały wprowadzone zmiany epizodyczne w art. 49 ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji, które powodowałyby przekierowanie środków ze sprzedaży uprawnień do emisji z budżetu państwa na inne cele, jak to miało miejsce w roku poprzednim. W roku 2022 dotyczyło to przekazania całości środków, które zgodnie z planem miały stanowić dochody budżetu państwa, na finansowanie ustaw stabilizujących ceny energii (w tym na Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny i Fundusz Przeciwdziałania Covid-19).

4.2. Struktura dochodów budżetu państwa

Dochody budżetu państwa w 2023 r. wyniosły 573.957.932 tys. zł i były niższe o 27.420.434 tys. zł (tj. o 4,6%) od prognozowanych w znowelizowanej ustawie budżetowej. Porównując do 2022 r. nastąpił wzrost o 69.137.130 tys. zł, tj. nominalnie o 13,7%, a realnie o 2,1%.

W 2023 r. dochody podatkowe budżetu państwa były niższe od zaplanowanych w znowelizowanej ustawie budżetowej o 29.966.519 tys. zł (tj. 5,6%), natomiast w porównaniu do 2022 r. odnotowano wzrost o 41.410.613 tys. zł (tj. 8,9%). Dochody podatkowe są głównym źródłem dochodów budżetu państwa i wyniosły w 2023 r. 506.866.723 tys. zł, co stanowi 14,9% PKB. Znaczne wzrosty dochodów w porównaniu z 2022 r. uzyskano głównie z podatku PIT, VAT oraz z podatku akcyzowego, które wyniosły odpowiednio 23.558.649 tys. zł (tj. 34,6%), 13.876.842 tys. zł (tj. 6%) oraz 5.025.406 tys. zł (tj. 6,3%). Dochody z tych trzech źródeł stanowiły razem 73,3% łącznych dochodów budżetu państwa. Ponadto, przyrosty odnotowano w pozostałych dochodach podatkowych, z wyjątkiem podatku CIT (spadek o 2.253.521 tys. zł, tj. 3,2% r/r) oraz podatku od niektórych instytucji finansowych (spadek o 168.121 tys. zł, tj. 2,8% r/r).

W 2023 r. relacja dochodów podatkowych budżetu państwa do PKB spadła do poziomu 14,9%, czyli o 0,3 pkt proc. w porównaniu z 2022 r.

Realizację dochodów budżetu państwa w 2023 r. według źródeł przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	2022	2023		4:2	4:3
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Wykonanie		
		tys. zł			
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	504.820.801	601.378.366	573.957.932	113,7	95,4
Dochody podatkowe i niepodatkowe	502.238.455	597.585.000	570.576.513	113,6	95,5
1. Dochody podatkowe	465.456.109	536.833.242	506.866.723	108,9	94,4
1.1. Podatki pośrednie	314.049.712	361.200.000	333.541.911	106,2	92,3
a) podatek od towarów i usług	230.390.544	272.900.000	244.267.386	106,0	89,5
b) podatek akcyzowy	79.773.438	83.800.000	84.798.844	106,3	101,2
c) podatek od gier	3.885.730	4.500.000	4.475.682	115,2	99,5
1.2. Podatek od dochodów osób prawnych	70.136.603	77.606.988	67.883.082	96,8	87,5
1.3. Podatek od dochodów osób fizycznych	68.107.159	83.570.254	91.665.808	134,6	109,7
1.4. Podatek od wydobycia niektórych kopalin	3.786.792	4.600.000	3.912.329	103,3	85,1
1.5. Podatek od niektórych instytucji finansowych	6.078.931	5.980.000	5.910.809	97,2	98,8
1.6. Podatek od sprzedaży detalicznej	3.296.914	3.876.000	3.952.778	119,9	102,0
2. Dochody niepodatkowe	36.782.345	60.751.758	63.709.791	173,2	104,9
2.1. Dywidendy i wpłaty z zysku z tego:	1.679.683	3.363.986	3.009.542	179,2	89,5
- dywidendy od udziałów Skarbu Państwa w spółkach	1.681.685	3.363.986	3.008.150	178,9	89,4
- wpłaty z zysku od przedsiębiorstw państwowych	-2.003		1.392		
2.2. Wpłaty z zysku NBP	844.455				
2.3. Cło	8.271.573	9.237.000	6.159.559	74,5	66,7
2.4. Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe	22.535.767	44.478.932	50.859.720	225,7	114,3
2.5. Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego	3.450.867	3.671.840	3.680.970	106,7	100,2
3. Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi	2.582.347	3.793.366	3.381.418	130,9	89,1

W 2023 r. relacja dochodów budżetu państwa ogółem do PKB wyniosła 16,8%, czyli o 0,4 pkt proc. więcej niż w 2022 r., co było głównie związane ze zwiększeniem się relacji dochodów niepodatkowych do PKB.

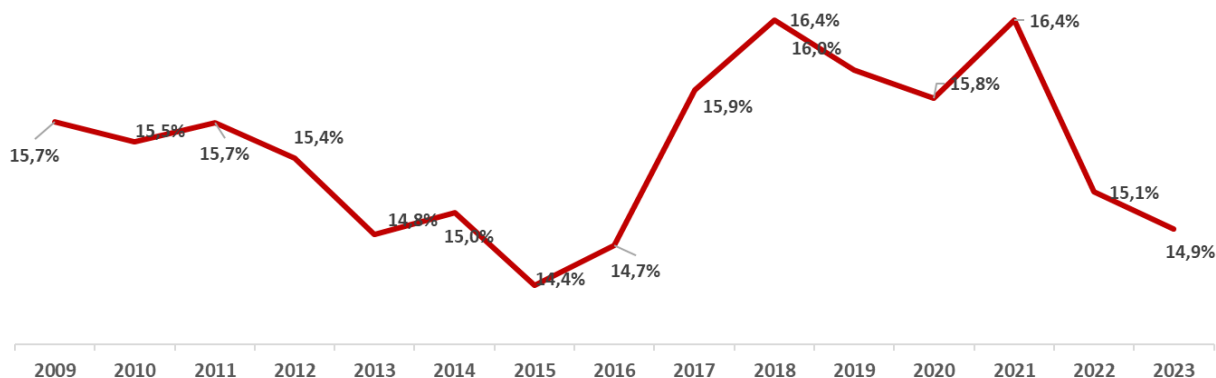
Wzrost relacji dochodów niepodatkowych do PKB o 0,7 pkt proc. wynikał głównie z wpłaty z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych która nie miała miejsca w 2022 r. W roku 2022 przekazano całość środków, które zgodnie z planem miały stanowić dochody budżetu państwa, na finansowanie

ustaw stabilizujących ceny energii (w tym na Fundusz Wyłaty Różnicy Ceny i Fundusz Przeciwdziałania Covid-19). W 2023 r. sprzedaż uprawnień do emisji, w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych wyniosła ok. 18,3 mld zł.

W 2023 r. nastąpił spadek relacji dochodów podatkowych budżetu państwa do PKB o 0,3 pkt proc. Spadek zaobserwowano w przypadku podatków pośrednich oraz CIT, natomiast wzrost z tytułu podatku PIT. W przypadku podatków pośrednich było to głównie spowodowane wprowadzeniem tarcz antyinflacyjnych a w przypadku podatku CIT obowiązywały zmienione zasady przekazywania udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego.

Zwiększenie się relacji dochodów z PIT do PKB względem poprzedniego roku wynikało m.in. ze spadku wysokości udziałów przekazanych przez budżet państwa jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu udziału w dochodach z PIT. Był to skutek m.in. przekazania w ostatnim kwartale 2022 r. jednorazowych dodatkowych udziałów jednostkom samorządu terytorialnego w kwocie ok. 13,7 mld zł, co nie miało już miejsca w 2023 r. Wzrost dochodów w relacji do PKB nastąpił pomimo reformy systemu podatkowego, która weszła w życie w lipcu 2022 r., a w 2023 r. miała już zastosowanie do zaliczek odprowadzanych przez cały rok podatkowy. Główne zmiany wprowadzone w ramach reformy to obniżenie stawki podatku w pierwszym przedziale skali podatkowej z 17% do 12% oraz likwidacja tzw. ulgi dla klasy średniej.

Wykres 1. Dochody podatkowe budżetu państwa w relacji do PKB (%) w latach 2009-2023.

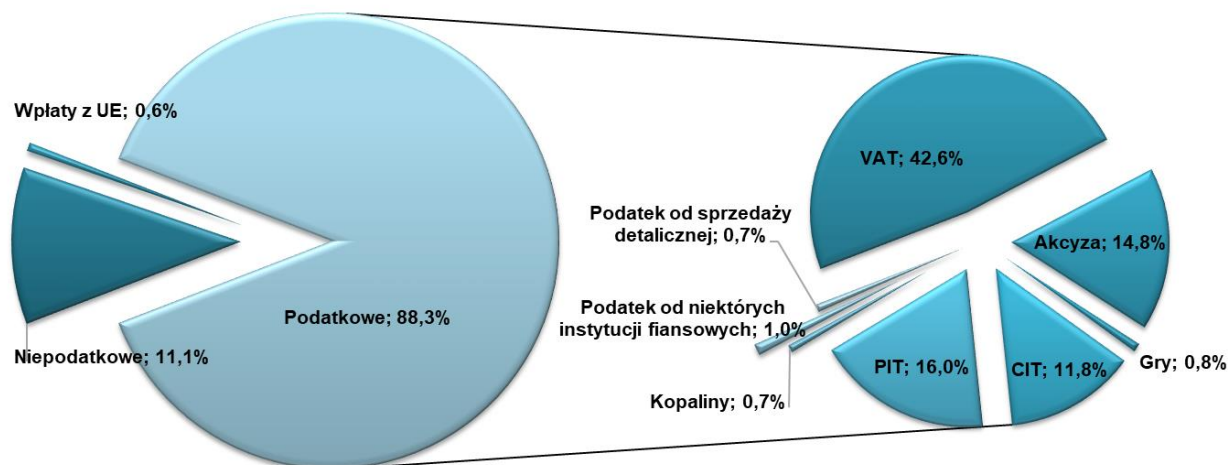

Źródło: dane GUS, MF

Istotną poprawę relacji dochodów podatkowych do PKB uzyskano w latach 2015-2018, w 2020 r. nastąpił spadek z uwagi na pandemię, a w 2021 r. relacja ta polepszyła się i osiągnęła wartość z 2018 r. Natomiast spadek relacji dochodów podatkowych w 2022 r. oraz 2023 r. spowodowany został między innymi wprowadzeniem niektórych zmian systemowych.

Struktura dochodów budżetu państwa wskazuje na wiodącą rolę podatków pośrednich. Wpływy z VAT oraz akcyzy stanowią ok. 3/5 dochodów całego budżetu. Jednocześnie znaczącą rolę odgrywają również dochody z CIT oraz z PIT.

Wykres 2. Struktura dochodów budżetu państwa w 2023 r.

Źródło: obliczenia własne MF

W 2023 r., w porównaniu z 2022 r., zmieniły się udziały dochodów podatkowych i niepodatkowych w dochodach ogółem. Udział dochodów podatkowych spadł o 3,9 pkt proc., zaś dochodów niepodatkowych wzrósł o ok. 3,8 pkt proc.

Istotniejsze zmiany w strukturze dochodów budżetu państwa w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. odnotowano w zakresie:

- dochodów niepodatkowych (nastąpił wzrost udziału o 3,8 pkt proc.),
- podatku VAT, którego udział w dochodach ogółem budżetu państwa spadł o 3,1 pkt proc.,
- podatku CIT (nastąpił spadek udziału o 2,1 pkt proc.),
- podatku akcyzowego (nastąpił spadek udziału o 1 pkt proc.),
- podatku od niektórych instytucji finansowych (nastąpił spadek udziału o 0,2 pkt proc.),
- podatku od wydobycia niektórych kopaliny (nastąpił spadek udziału o 0,1 pkt proc.),
- podatku PIT (nastąpił wzrost udziału o 2,5 pkt proc.).

Podatek od towarów i usług

W 2023 r. dochody z podatku od towarów i usług wyniosły 244.267.386 tys. zł i były niższe o 28.632.614 tys. zł, tj. 10,5% od kwoty prognozowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej. W porównaniu do 2022 r. dochody z podatku VAT były wyższe o 13.876.842 tys. zł, tj. o 6% nominalnie, a realnie spadły o 4,8%. Relacja omawianych wpływów do PKB wyniosła 7,2% i w stosunku do relacji zanotowanej w 2022 r. zmniejszyła się o 0,3 pkt proc.

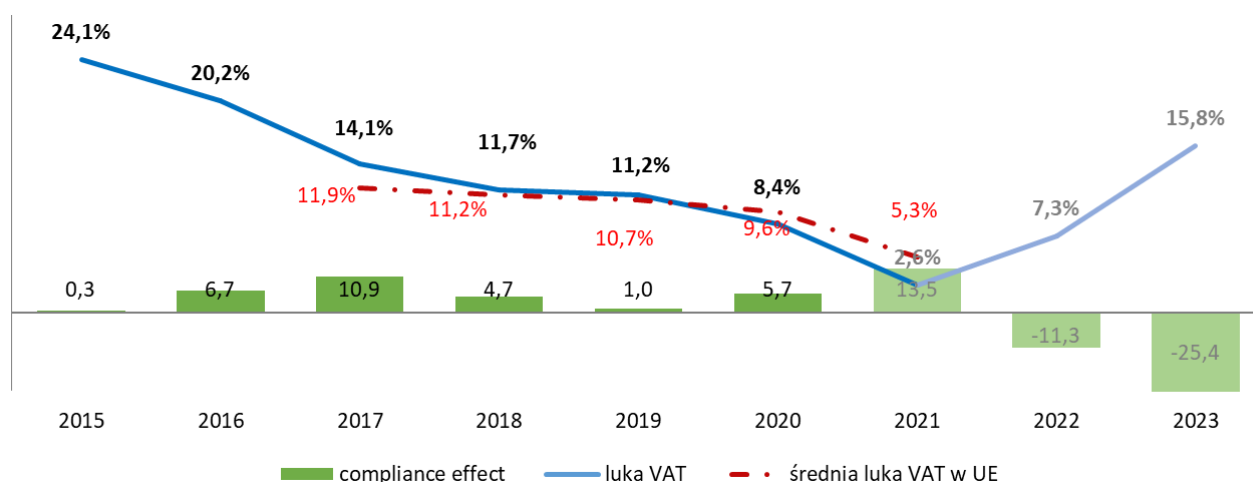
Na wykonanie dochodów z VAT w 2023 r. miało wpływ przedłużenie tzw. tarcz antyinflacyjnych, głównie przedłużenie 0% stawki VAT na żywność oraz skutek obniżonych stawek VAT na paliwo, nawozy, gaz ziemny, energię elektryczną i ciepłą wprowadzonych w 2022 r. i rozliczonych w styczniu 2023 r. Zmiany te zostały wprowadzone:

- ustawą z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2180) – szacowany skutek -3.288 mln zł (skutek dla stycznia 2023 r. wynikający z przesunięcia wpływów z VAT do budżetu państwa o jeden miesiąc) zaktualizowany dedykowanymi wskaźnikami makroekonomicznymi z 27 lipca 2023 r.,
- rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie obniżonych stawek podatku od towarów i usług w roku 2023 (Dz. U. poz. 2495) – szacowany skutek -9.788 mln zł zaktualizowany dedykowanymi wskaźnikami makroekonomicznymi z 27 lipca 2023 r.

Na wykonanie dochodów z VAT w 2023 r. największy wpływ miała sytuacja makroekonomiczna, zmiany systemowe oraz kontynuacja działań uszczelniających. Główny element bazy podatku VAT – spożycie prywatne – odnotował w 2023 r. nominalny wzrost o 9,7% r/r., wobec wzrostu w wysokości 20,3% w 2022 r.

Lata bezpośrednio poprzedzające pandemię COVID-19 to lata wysokiego wzrostu gospodarczego, napędzonego dobrą koniunkturą i wysoką konsumpcją. Sytuacja ta sprzyjała gromadzeniu podatków, w tym też obniżania się luk podatkowych. Przykładem może być luka w podatku VAT, którą - również dzięki wprowadzonemu 1 lipca 2016 r. Jednolitemu Plikowi Kontrolnemu - udało się ograniczyć do poziomów poniżej średniej dla krajów UE (ostatnie dostępne szacunki dla krajów UE dotyczą okresu do 2021 r.).

Wykres 3. Luka VAT (w %) oraz tzw. compliance effect (w mld zł).

Źródło: oszacowania Ministerstwa Finansów (luka VAT i compliance effect). Dane nt. średniej luki w UE - raport CASE dla Komisji Europejskiej VAT Gap in the EU. Report 2023.

Szacunki luki VAT dla lat 2022-2023, pomimo uwzględnienia wpływu istotnych zmian systemowych (m.in. tarcze antyinflacyjne) wskazują na znaczący wzrost luki względem poziomu obserwowanego w 2021 r. Należy pamiętać, że szacunki luki VAT dla lat 2021-2023 opierają się na dostępnych wskaźnikach GUS dotyczących całej gospodarki. Brak jest w chwili obecnej szczegółowych danych dotyczących struktury bazy VAT za ostatnie lata, co powoduje, że szacunki te z pewnością ulegną zmianie wraz z udostępnianiem przez GUS nowszych danych. Obecne szacunki wskazują jednak, że począwszy od 2022 r. nastąpiło odwrócenie wieloletniego trendu w zakresie zmniejszania się luki VAT w Polsce.

Podatek akcyzowy

W 2023 r. dochody z tytułu podatku akcyzowego wyniosły 84.798.844 tys. zł i były wyższe o 998.844 tys. zł, tj. 1,2% od prognozy przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. W porównaniu do 2022 r. dochody z podatku akcyzowego wzrosły o 5.025.406 tys. zł, tj. o 6,3% nominalnie, a realnie spadły o 4,6%. Relacja omawianych wpływów do PKB wyniosła 2,5% i w stosunku do relacji zanotowanej w 2022 r. zmniejszyła się o 0,1 pkt proc.

Dochody budżetu z podatku akcyzowego w 2023 r. i 2022 r. z wyszczególnieniem wpływów od głównych grup wyrobów przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2022	2023		4:2	4:3
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Wykonanie		
	tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Podatek akcyzowy ogółem	79.773.438	83.800.000	84.798.844	106,3	101,2
Wyroby energetyczne	35.182.838	37.311.000	37.622.967	106,9	100,8
Paliwa silnikowe	33.845.573	35.608.000	35.960.366	106,2	101,0
Gaz do napędu silników spalinowych	567.297	848.000	943.670	166,3	111,3
Preparaty smarowe, oleje smarowe i pozostałe oleje	375.488	421.000	357.353	95,2	84,9
Paliwa opałowe (z wyłączeniem węgla)	158.825	198.000	171.502	108,0	86,6
Wyroby węglowe	71.941	72.000	42.268	58,8	58,7
Wyroby gazowe (z wył. gazu do napędu silników spalinowych)	163.714	164.000	147.808	90,3	90,1
Energia elektryczna	406.489	672.000	513.399	126,3	76,4
Wyroby tytoniowe	25.573.752	26.723.000	27.549.023	107,7	103,1
Napoje alkoholowe	14.631.920	14.967.000	14.093.315	96,3	94,2
Alkohol etylowy	10.460.916	10.642.000	9.904.662	94,7	93,1
Piwo	3.663.837	3.770.000	3.679.543	100,4	97,6
Wino, pozostałe napoje fermentowane i wyroby pośrednie	507.167	555.000	509.110	100,4	91,7

Wyszczególnienie	2022	2023		4:2	4:3
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Wykonanie		
	tys. zł				
1	2	3	4	5	6
Samochody osobowe	2.893.565	3.051.000	3.523.255	121,8	115,5
Susz tytoniowy	921	1.000	1.027	111,5	102,7
Pozostałe wyroby objęte podatkiem akcyzowym	1	-	0	0,0	-
Płyn do papierosów elektronicznych	229.883	230.000	443.634	193,0	192,9
Wyroby nowatorskie	854.069	845.000	1.052.223	123,2	124,5

Dochody z akcyzy od paliw silnikowych w 2023 r. były wyższe o 2.114.793 tys. zł, tj. o 6,2% niż w 2022 r.

Wzrost poziomu dochodów z akcyzy od paliw silnikowych w 2023 r. w porównaniu do roku poprzedniego należy wiązać z tzw. efektem bazy. Odnotowany w 2022 r. relatywnie niski poziom dochodów z akcyzy od paliw silnikowych związany był m.in. z obowiązującym mechanizmem czasowych obniżek stawek akcyzy na nośniki energii, wprowadzonym w ramach Tarczy antyinflacyjnej. Mechanizm ten obejmował m.in. czasową (od 20 grudnia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.) obniżkę stawek akcyzy do poziomu minimum unijnego na niektóre paliwa silnikowe, w tym na olej napędowy, biokomponenty stanowiące samoistne paliwa oraz benzynę silnikową. Natomiast obowiązujące w 2023 r. stawki opodatkowania paliw silnikowych, przewidziane w ustawie o podatku akcyzowym, były wyższe odpowiednio o 5,1% dla oleju napędowego oraz o 8,2% dla benzyny silnikowej względem stawek obowiązujących w 2022 r.

Dodatковым czynnikiem wpływającym na poziom dochodów z akcyzy od paliw silnikowych był wzrost konsumpcji paliw. Jak wynika z danych Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN) w 2023 r. odnotowano wzrost konsumpcji benzyny o 13% r/r, a oleju napędowego o 5% r/r.

Dochody z akcyzy od gazu do napędu silników spalinowych w 2023 r. były wyższe o 376.373 tys. zł, tj. o 66,3 % w porównaniu z 2022 r.

Analogicznie jak w przypadku dochodów z akcyzy od paliw silnikowych osiągnięty wynik był skutkiem efektu bazy. Dodatkowo na poziom dochodów w 2023 r. z akcyzy od gazu do napędu silników spalinowych wpłynęło wycofanie wprowadzonej 20 grudnia 2021 r. w ramach Tarczy antyinflacyjnej i obowiązującej do 31 grudnia 2022 r. obniżki stawki akcyzy do poziomu ówczesnego minimum unijnego na gaz skroplony LPG (387,00 zł/1000 kg). Począwszy od 1 stycznia 2023 r. obowiązuje stawka w wysokości 659,00 zł/1000 kg.

Dodatковым czynnikiem wpływającym na poziom dochodów z akcyzy od gazu do napędu silników spalinowych był poziom konsumpcji. Zgodnie z POPiHN w 2023 r. odnotowano wzrost konsumpcji gazu LPG o 7% r/r.

Dochody z akcyzy od preparatów smarowych, olejów smarowych i pozostałych olejów w 2023 r. były niższe o 18.135 tys. zł (tj. o 4,8%) w porównaniu do 2022 r.

W 2023 r. nie wprowadzano zmian systemowych wpływających na poziom dochodów z akcyzy w tym źródle. Odnotowany poziom dochodów należałoby zatem wiązać z poziomem zużyciu olejów i preparatów smarowych. Wyroby te wykorzystywane są w sektorze transportowym oraz w wybranych segmentach przemysłowych.

Dochody z akcyzy od paliw opałowych w 2023 r. były wyższe o 12.677 tys. zł (tj. o 8,0%) od dochodów uzyskanych w 2022 r.

Wzrost poziomu dochodów z akcyzy od paliw opałowych w 2023 r. należy wiązać z zakończeniem obowiązywania, wprowadzonej w ramach Tarczy antyinflacyjnej, czasowej obniżki stawki akcyzy na lekki olej opałowy (do poziomu 97,00 zł/1000 l). Obniżona stawka akcyzy obowiązywała w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2022 r. Począwszy od 1 stycznia 2023 r. obowiązuje stawka w wysokości 232,00 zł/1000 l.

Równocześnie dane POPIHN za 2023 r. wskazują na spadek konsumpcji paliw opałowych (lekkiego oleju opałowego o 7% r/r, zaś ciężkiego oleju opałowego o 18% r/r), co należy wiązać z przejściem na inne nośniki energetyczne (prąd z fotowoltaiki i wiatru, gaz ziemny, biogaz), a w przypadku lekkiego oleju opałowego także z łagodną zimą.

Dochody z akcyzy od wyrobów gazowych (z wyłączeniem gazu do napędu silników spalinowych) w 2023 r. były niższe o 15.906 tys. zł, tj. o 9,7% od dochodów uzyskanych w 2022 r.

Dochody z akcyzy od wyrobów węglowych w 2023 r. były niższe o 29.673 tys. zł tj. o 41,2% r/r.

Należy mieć na uwadze, że dochody z tytułu opodatkowania tych dwóch grup wyrobów akcyzą stanowią niewielki odsetek dochodów z akcyzy ogółem. Dochody z tytułu akcyzy od wyrobów gazowych stanowiły ok. 0,17% kwoty dochodów z akcyzy ogółem zrealizowanych w 2023 r., zaś dochody z tytułu akcyzy od wyrobów węglowych w 2023 r. stanowiły 0,05%.

Dochody z akcyzy od energii elektrycznej w 2023 r. były wyższe o 106.910 tys. zł, tj. o 26,3% w porównaniu do 2022 r.

Wynik ten należy wiązać z efektem bazy. Osiągnięty w 2022 r. relatywnie niski poziom dochodów z akcyzy od energii elektrycznej był związany z rozwiązaniami wprowadzonymi w ramach Tarczy antyinflacyjnej. Wprowadzono obniżkę stawki akcyzy na energię elektryczną z 5 zł/MWh do poziomu 4,6 zł/MWh, a w odniesieniu do energii elektrycznej wykorzystywanej przez gospodarstwa domowe przewidziano czasowe zwolnienie. Natomiast obowiązująca w 2023 r. stawka akcyzy na energię elektryczną (5zł/MWh) była wyższa o 8,7% względem stawki obowiązującej w 2022 r.

Dochody z akcyzy od wyrobów tytoniowych w 2023 r. były wyższe o 1.975.271 tys. zł, czyli o 7,7% w stosunku do dochodów za 2022 r.

Wysokość dochodów budżetowych z tytułu akcyzy od wyrobów tytoniowych jest wynikiem zmian systemowych wprowadzonych w ramach tzw. mapy drogowej, tj. cyklicznego wzrostu opodatkowania wyrobów akcyzowych będących używkami (alkoholu etylowego, piwa, wina, pozostałych napojów fermentowanych (z wyłączeniem cydru i perry), wyrobów pośrednich, papierosów, tytoniu do palenia i wyrobów nowatorskich). W zakresie wyrobów tytoniowych mechanizm ten przewiduje m.in. podwyższanie stawki kwotowej co roku o 10% w latach 2023-2027 na papierosy, tytoń do palenia oraz cygara i cygaretki.

Dochody z akcyzy od alkoholu etylowego w 2023 r. były niższe o 556.254 tys. zł, tj. o 5,3% w porównaniu z 2022 r.

Dochody z tego tytułu były niższe mimo podwyższenia w 2023 r. o 5% stawki akcyzy na alkohol etylowy (z poziomu 6 903,00 zł do poziomu 7 248,00 zł za 1 hl 100% vol.), wprowadzonego w ramach tzw. mapy drogowej, tj. mechanizmu cyklicznych, w perspektywie do 2027 r., podwyżek stawek akcyzy dla wyrobów akcyzowych będących używkami.

Dodatkowym czynnikiem kształtującym poziom dochodów w tym źródle może być obniżona konsumpcja. Według GUS dostawy na rynek wódek, likierów i innych napojów spirytusowych w 2023 r. spadły o 9,5% r/r. Równocześnie, według tego samego źródła, produkcja wódki czystej w 2023 r. spadła o 13,9% r/r.

Dochody z akcyzy od piwa w 2023 r. były wyższe o 15.706 tys. zł, tj. o 0,4% niż w 2022 r.

Według GUS produkcja piwa w 2023 r. spadła o 6,9% r/r., zaś dostawy na rynek spadły o 3,3% r/r. W związku z odnotowanym poziomem produkcji i dostaw na rynek, poziom dochodów z podatku akcyzowego od piwa w 2023 r. należy wiązać z podwyższeniem o 5% w 2023 r. stawki akcyzy na piwo, wprowadzonym w ramach tzw. mapy drogowej dla wyrobów akcyzowych będących używkami.

Dochody z akcyzy od wina, pozostałych napojów fermentowanych i wyrobów pośrednich w 2023 r. były wyższe o 1.943 tys. zł, tj. o 0,4% w porównaniu do 2022 r.

W 2023 r. miała miejsce podwyżka o 5% stawek akcyzy na wina, pozostałe napoje fermentowane (z wyłączeniem cydru i perry o mocy do 5%) i wyroby pośrednie, wprowadzona w ramach tzw. mapy drogowej dla wyrobów akcyzowych będących używkami.

Równocześnie według GUS produkcja win owocowych w 2023 r. spadła o 19,6% r/r.

Dochody z akcyzy od samochodów osobowych w 2023 r. były wyższe o 629.690 tys. zł, tj. o 21,8% w stosunku do 2022 r.

Z danych KPMG i Polskiego Związku Przemysłu Motoryzacyjnego¹ wynika, że w 2023 r. liczba zarejestrowanych nowych samochodów osobowych na polskim rynku wzrosła o 13,2%

¹ Branża motoryzacyjna. Raport kwartalny PZPM i KPMG Edycja Q1/2024; <https://www.pzpm.org.pl/pl/Publikacje/Raporty/Raport-kwartalny-PZPM-i-KPMG-Branza-motoryzacyjna-Edycja-Q1-2024>

w porównaniu do 2022 r. Analiza poszczególnych segmentów rynku wskazuje na wzrost sprzedaży i rejestracji zarówno samochodów osobowych marek popularnych (wzrost sprzedaży o 10,2% r/r.), jak i marek premium+ (wzrost 23,1% r/r). Zgodnie z danymi branżowymi² w 2023 r. wzrosła „średnia ważona cena samochodu sprzedanego (zarejestrowanego)”, co oznacza, iż w kraju rejestruje się coraz więcej aut droższych, o lepszej specyfikacji. Mając na uwadze, że podatek akcyzowy od samochodów osobowych uzależniony jest od wartości pojazdu, wzrost cen nowych aut stanowi jeden z czynników wpływających na poziom dochodów z podatku akcyzowego od samochodów osobowych.

Dochody z akcyzy od suszu tytoniowego w 2023 r. wyniosły 1.027 tys. zł i były wyższe o 106 tys. zł (tj. o 11,5%) od dochodów uzyskanych w 2022 r.

W 2023 r. nastąpił wzrost o 10% stawki na susz tytoniowy (z 252,25 zł/kg do poziomu 277,48 zł/kg).

Równocześnie należy wskazać, że ze względu na istotę rozwiązań prawnych w zakresie produkcji i obrotu suszem tytoniowym, przewidzianych na gruncie ustawy o podatku akcyzowym, w przypadku suszu tytoniowego ewentualne dochody z akcyzy to wynik wykrytych nieprawidłowości w zakresie obrotu tym wyrobem, które mają charakter incydentalny.

Dochody z akcyzy od płynu do papierosów elektronicznych w 2023 r. były wyższe o 213.751 tys. zł (tj. o 93,0%) od dochodów uzyskanych w 2022 r.

W przypadku **dochodów z akcyzy od wyrobów nowatorskich** osiągniętych w 2023 r. były one wyższe o 198.154 tys. zł (tj. 23,2%) od dochodów uzyskanych w 2022 r.

W przypadku wyrobów nowatorskich na poziom dochodów budżetowych osiągniętych w 2023 r. istotny wpływ miała podwyżka od 1 stycznia 2023 r. stawki opodatkowania polegająca na podniesieniu stawki kwotowej o 10% (z poziomu 311,58 zł/ kg do poziomu 342,74 zł/kg).

Ponadto rynek tych dwóch grup wyrobów rozwija się dynamicznie i jest przedmiotem szeroko zakrojonych działań marketingowych podejmowanych przez koncerny tytoniowe, co ma wpływ na poziom konsumpcji. Celem działań marketingowych jest zachęcenie do sięgnięcia po te wyroby jako wyroby substytucyjne względem tradycyjnych wyrobów tytoniowych. Częstokroć wytwarzane jest przekonanie wśród społeczeństwa o mniejszej szkodliwości w porównaniu do wyrobów tradycyjnych.

² <https://vehis.pl/moto/artukul/w-maju-znowu-drozej-srednia-cena-zakupu-to-154-862-zl-i-175-263-zl>

Podatek od gier

W 2023 r. dochody z tytułu podatku od gier wyniosły 4.475.682 tys. zł i były niższe w porównaniu do prognozy przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 24.318 tys. zł, tj. o 0,5%. Natomiast w porównaniu do wykonania 2022 r. były wyższe o 589.952 tys. zł, tj. nominalnie o 15,2%, a realnie o 3,4%. Relacja do PKB omawianych wpływów utrzymała się na poziomie z roku poprzedniego i wyniosła 0,1%.

Wzrost dochodów z podatku od gier w 2023 r. dotyczył wszystkich rodzajów gier. Spośród wszystkich gier hazardowych największy wzrost w ujęciu nominalnym odnotowała sprzedaż gier kasynowych przez sieć Internet (realizowana w formie monopolu państwa). W 2023 r. podatek od gier z tego rodzaju działalności wyniósł 750.580 tys. zł i był wyższy o 213.667 tys. zł (tj. 39,8% r/r) w porównaniu do roku poprzedniego. Tak duży wzrost może wynikać z tego, że jest to jedyne legalne kasyno online, a jego stale rosnąca popularność wśród graczy wpływa także na wysokość tego podatku.

Kolejnym segmentem, który w znaczący sposób wpłynął na wzrost wpływów z tytułu podatku od gier okazał się sektor zakładów wzajemnych. Wpływy z tego rodzaju gier wyniosły łącznie w 2023 r. 1.627.060 tys. zł (wzrost o 151.422 tys. zł, tj. 10,3% r/r). Z tej kwoty 1.461.991 tys. zł (89,9%) stanowiły zakłady zawarte przez sieć Internet, natomiast pozostałe 165.069 tys. zł (10,1%) stanowił stacjonarny kanał dystrybucji.

Duży wzrost podatku od gier odnotowały także salony gier na automatach. W 2023 r. podatek z tego rodzaju działalności wyniósł 161.246 tys. zł i był wyższy o 42.839 tys. zł (tj. 36,2% r/r). W tym przypadku wzrost popytu należy wiązać z rosnącą liczbą otwieranych salonów gier na automatach, których liczba na koniec 2023 r. wynosiła 1.725, wobec 1.273 na koniec 2022 r. Natomiast liczba automatów eksploatowanych w salonach gier wzrosła w ciągu 2023 r. o 1.276 szt. do poziomu 7 108 szt. (wobec 5.832 szt. na koniec 2022 r.).

Dodatkowo niesłabnącą popularnością cieszył się także sektor gier liczbowych i loterii pieniężnych, który jest organizowany w formie monopolu państwa. Łącznie z tego tytułu podatek od gier wyniósł w 2023 r. 1.360.257 tys. zł i był wyższy o 121.726 tys. zł (tj. o 9,8% r/r) w porównaniu do 2022 r. Należy wskazać, że udział sprzedaży internetowej gier liczbowych przez sieć Internet wzrósł z 77.867 tys. zł w 2022 r. (tj. 8,6%), do 89.876 tys. zł w 2023 r. (tj. 9,4%). Natomiast sprzedaż loterii pieniężnych w kanale internetowym wzrosła w 2023 r. do 86.776 tys. zł (tj. 21,3%), z 56.785 tys. zł (tj. 16,8%) w 2022 r.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób prawnych zostały zrealizowane w 2023 r. w kwocie 67.883.082 tys. zł i były niższe w porównaniu do prognozy przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 9.723. 906 tys. zł, tj. o 12,5%. Natomiast

w porównaniu do wykonania 2022 r. były niższe o 2.253.521 tys. zł, tj. nominalnie o 3,2%, a realnie o 13,1%. Relacja do PKB omawianych dochodów wyniosła 2,0% i spadła o 0,3 pkt proc. w stosunku do 2022 r.

Główną przyczyną niższych dochodów budżetu państwa z podatku CIT w 2023 r. była zmiana zasad ustalania udziału dochodów jednostek samorządu terytorialnego wprowadzona ustawą z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1927, z późn. zm.). W 2023 jednostki samorządu terytorialnego (JST) otrzymywały w każdym miesiącu stałą kwotę obliczoną na podstawie planowanych dochodów podatkowych. Wykonane łączne wpływy z podatku CIT, tj. dochody budżetu państwa z częścią stanowiącą dochody JST w 2023 r. wyniosły 89.696 mln zł i były wyższe o 5,2% od wpływów w 2022 r. (85.290 mln zł). Biorąc pod uwagę, że prognozowane wpływy były wyższe, udziały przekazywane samorządom były zawyżone kosztem dochodów budżetu państwa.

Na wysokość dochodów sektora finansów publicznych z podatku dochodowego od osób prawnych miało także wpływ roczne saldo rozliczeń tego podatku wynikające z zeznań podatkowych złożonych za 2022 r. Wyniosło ono 12.750 mln zł i było o 6.702 mln zł wyższe od salda wynikającego z rozliczenia za 2021 r.

Powodem niezrealizowania dochodów z CIT w zaplanowanej kwocie była również sytuacja przedsiębiorstw. W 2023 roku wyniki finansowe badanych przez GUS przedsiębiorstw niefinansowych były niższe od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszeniu uległy wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Nakłady inwestycyjne były wyższe o 10,2% od notowanych w 2022 roku (kiedy miał miejsce wzrost o 5,9%). Wynik finansowy brutto wyniósł 284,1 mld zł (wobec 305,0 mld zł przed rokiem), a jego obciążenia ukształtowały się na poziomie 55,5 mld zł (wobec 53,5 mld zł przed rokiem). Zysk brutto wyniósł 340,9 mld zł i był wyższy o 1,9 mld zł (0,6%) od uzyskanego w 2022 roku, a strata brutto wyniosła 56,8 mld zł i zwiększyła się o 22,7 mld zł (66,8%) w skali roku. Zysk netto wykazało 80,8% ogółu przedsiębiorstw (wobec 83,1% rok wcześniej), a uzyskane przez nie przychody stanowiły 83,3% przychodów ogółem badanych przedsiębiorstw (wobec 89,7% przed rokiem). Według danych KNF wynik finansowy banków w 2023 r. był ponad dwukrotnie wyższy niż w 2022 r.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Dochody budżetu państwa w 2023 r. z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zostały zrealizowane w kwocie 91.665.808 tys. zł i były wyższe w porównaniu do prognozy na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o 8.095.554 tys. zł, tj. o 9,7%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z PIT były wyższe o 23.558.649 tys. zł, tj. nominalnie o 34,6%, a realnie o 20,8%. Relacja omawianych wpływów do PKB wzrosła w porównaniu z 2022 r. o ok. 0,5 pkt proc. i wyniosła ok. 2,7%.

Jednocześnie należy pamiętać, że powyższe wartości stanowią jedynie część dochodów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, które trafiają do budżetu państwa i nie uwzględniają opisanych w dalszej części sprawozdania udziałów JST w PIT, które składają się na całkowite dochody sektora finansów publicznych z tego podatku. Wykonane łączne wpływy sektora finansów publicznych z podatku PIT, tj. dochody budżetu państwa wraz z częścią stanowiącą dochody JST, w 2023 r. wyniosły ok. 143.777 mln zł i były wyższe o 5,6% od wpływów w 2022 r. (ok. 136.097 mln zł).

Na wykonanie dochodów budżetu państwa z PIT w 2023 r. złożyły się:

- podatek pobierany według skali podatkowej i według 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej, który wyniósł 54.305.073 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 6.135.095 tys. zł, tj. o ok. 12,7%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 13.036.250 tys. zł, tj. o ok. 31,6%;
- zryczałtowany podatek dochodowy, który wyniósł 34.502.255 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 2.116.251 tys. zł, tj. o ok. 6,5%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 11.244.763 tys. zł, tj. o ok. 48,3%;
- podatek od dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych, który wyniósł 2.854.599 tys. zł i był niższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 147.352 tys. zł, tj. o ok. 4,9%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były niższe o ok. 716.003 tys. zł, tj. o ok. 20,1%;
- podatek od dochodów zagranicznej jednostki kontrolowanej, który wyniósł 3.844 tys. zł i był niższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 6.580 tys. zł, tj. o ok. 63,1%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były niższe o ok. 4.436 tys. zł, tj. o ok. 53,6%;
- podatek od dochodów z niezrealizowanych zysków, który wyniósł 37 tys. zł i był niższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 1.860 tys. zł, tj. o ok. 98,0%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były niższe o ok. 1.925 tys. zł, tj. o ok. 98,1%.

Na wykonanie dochodów budżetu państwa z podatku pobieranego według skali podatkowej i według 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej w 2023 r. złożyły się:

- podatek pobierany według skali podatkowej, który wyniósł 75.336.250 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok

- o ok. 3.819.465 tys. zł, tj. o ok. 5,3%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 36.607 tys. zł, tj. o ok. 0,05%;
- podatek pobierany według 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej, który wyniósł 31.079.912 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 2.315.631 tys. zł, tj. o ok. 8,1%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były niższe o ok. 2.878.970 tys. zł, tj. o ok. 8,5%,
 - udziały przekazane przez budżet państwa jednostkom samorządu terytorialnego (razem ze związkiem metropolitalnym) z tytułu udziału w dochodach z PIT, które wyniosły 52.111.089 tys. zł i były równe przyjętym na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej. W porównaniu z 2022 r. udział przekazany JST z PIT był niższy o ok. 15.878.613 tys. zł, tj. o ok. 23,4% ze względu na omawiane dalej jednorazowe działania w 2022 r.

Na wykonanie dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego pobieranego według skali podatkowej wpływ miały czynniki makroekonomiczne, kształtujące fundusz wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz fundusz emerytur i rent. Szacuje się, że fundusz wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2023 r. wyniósł 951.878 mln zł i wzrósł o 13,0% względem roku poprzedzającego, natomiast funduszu emerytur i rent wyniósł 358.426 mln zł i wzrósł o 18,5% względem roku poprzedzającego.

Wpływ na wykonanie dochodów z tytułu podatku pobieranego według skali podatkowej w 2023 r. miała również reforma systemu podatkowego obniżająca klin podatkowy wprowadzony ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 1265). Większość rozwiązań wprowadzonych w ramach powyższej ustawy zaczęła obowiązywać od lipca 2022 r., w związku z czym w 2022 r. miała wpływ wyłącznie na wysokość zaliczek pobranych przez płatników począwszy od lipca i wpłaconych w większości w okresie sierpień-grudzień 2022 r. W 2023 r. reforma miała natomiast wpływ na wysokość zaliczek pobieranych oraz wpłaconych przez cały rok. Do najważniejszych rozwiązań wprowadzonych w ramach powyższej ustawy i mających wpływ na dochody podatkowe z podatku pobieranego według skali podatkowej należały:

- obniżenie stawki podatku w pierwszym przedziale skali podatkowej z 17% na 12%;
- umożliwienie podatnikom upoważnienia maksymalnie trzech płatników (w tym zleceniodawców) do stosowania przy obliczaniu zaliczki odliczenia w wysokości 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, wskazując jednocześnie kwotę do odliczenia, tj. odpowiadającą 1/12, 1/24 lub 1/36 kwoty zmniejszającej podatek.

Dodatkowo, w związku z faktem, że powyższa reforma wprowadzona w 2022 r. w połowie roku podatkowego, w rozliczeniu rocznym podatku miała zastosowanie do dochodów osiągniętych od stycznia 2022 r., skutkowała ona jednorazowym podwyższeniem wysokości

zwrotów podatku dokonanych przez urzędy skarbowe w 2023 r. na podstawie zeznań podatkowych złożonych za 2022 r. Zwroty te wynikały z faktu określania wysokości zaliczek na podatek za okres styczeń-czerwiec 2022 r. według zasad wówczas obowiązujących. Skutek ten wpłynął na dochody budżetu państwa z podatku pobieranego według skali podatkowej w 2023 r. jednorazowo i nie będzie miał już miejsca w kolejnych latach.

Na dochody budżetu państwa z podatku pobieranego według 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej w 2023 r. wpływ miało środowisko makroekonomiczne, w tym dynamika nominalna PKB. Szacuje się, że PKB w 2023 r. wyniósł 3.410 mld zł i wzrósł o 10,9% względem roku poprzedzającego. Wpływ na wykonanie dochodów z tej kategorii PIT miały również reformy systemu podatkowego obowiązujące od 2022 r. wprowadzone ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2105) oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 1265). Jednym ze skutków powyższych reform było relatywne zwiększenia opłacalności rozliczania się przez przedsiębiorców ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, co skutkowało zmniejszeniem liczby podatników odprowadzających zaliczki według 19% liniowej stawki kolejno w 2022 r. i w 2023 r.

Na spadek wysokości udziałów przekazanych przez budżet państwa jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu udziału w dochodach z PIT w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. miały wpływ dwa główne czynniki. Wysokość udziałów przekazywanych począwszy od 2022 r. w równych comiesięcznych ratach na podstawie zmian w tym zakresie wprowadzonych ustawą z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 1927, z późn. zm.) była w 2023 r. niższa aniżeli w 2022 r. Podczas gdy w 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały w dwunastu miesięcznych ratach łącznie ok. 54.316.702 tys. zł, w 2023 r. była to kwota ok. 52.111.089 tys. zł. Dodatkowo w ostatnim kwartale 2022 r. miało miejsce jednorazowe przekazanie przez budżet państwa dodatkowych udziałów jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu udziału w dochodach z PIT w kwocie 13.673.000 tys. zł na mocy art. 70j ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2003 nr 203 poz. 1966). Działanie to obciążało wykonanie dochodów budżetu państwa z PIT w 2022 r. i miało charakter jednorazowy.

Na wykonanie dochodów budżetu państwa ze zryczałtowanego podatku w 2023 r. złożyły się:

- ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, który wyniósł 21.078.445 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok.

- 109.471 tys. zł, tj. o ok. 0,5%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 6.051.693 tys. zł, tj. o ok. 40,3%;
- zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów osób duchownych, który wyniósł 47.953 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 2.181 tys. zł, tj. o ok. 4,8%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 7.867 tys. zł, tj. o ok. 19,6%;
 - ryczałt od przychodów z odsetek lub innych środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika oraz od dochodu z tytułu udziału w funduszach kapitałowych, który wyniósł 6.214.709 tys. zł i był wyższy od prognozowanego na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 838.589 tys. zł, tj. o ok. 15,6%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 4.033.173 tys. zł, tj. o ok. 184,9%;
 - pozostałe ryczałty, które wyniosły 7.161.148 tys. zł i były wyższe od prognozowanych na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej na ten rok o ok. 1.166.010 tys. zł, tj. o ok. 19,4%. W porównaniu z 2022 r. dochody podatkowe budżetu państwa z tej kategorii PIT były wyższe o ok. 1.152.030 tys. zł, tj. o ok. 19,2%;

Na dochody budżetu państwa z ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych w 2023 r. wpływ miało, podobnie jak w przypadku podatku pobieranego według 19% stawki, środowisko makroekonomiczne, w tym dynamika nominalna PKB. Wpływ na wykonanie dochodów z tej kategorii PIT miały również reformy systemu podatkowego obowiązujące od 2022 r. (patrz fragment o dochodach z podatku pobieranego według 19% stawki), których jednym ze skutków było relatywne zwiększenie opłacalności rozliczania się przez przedsiębiorców za pomocą ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Dodatkowo, na wykonanie tej kategorii PIT wpłynęły także zmiany wprowadzone ustawą z dnia 29 października 2021 r. w zakresie jednolitych zasad opodatkowania przychodów z najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze, zawieranych poza działalnością gospodarczą. Począwszy od 1 stycznia 2023 r. przychody z tego tytułu podlegają wyłącznie opodatkowaniu w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, podczas gdy wcześniej podatnicy mogli rozliczać je również według skali podatkowej. Powyższe zmiany skutkowały zwiększeniem liczby podatników opłacających ryczałt kolejno w 2022 r. i w 2023 r.

Wzrost dochodów podatkowych z ryczałtu od przychodów z odsetek lub innych środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika oraz od dochodu z tytułu udziału w funduszach kapitałowych oraz z pozostałych ryczałtów w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. był skutkiem m.in. wyższej średniorocznej wartości stopy referencyjnej NBP.

Przyczyną wykonania dochodów budżetu państwa z podatku od odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych w 2023 r. niższych od wykonanych w 2022 r. był spadek bazy podatkowej, którą stanowiły dochody kapitałowe osiągnięte przez inwestorów w 2022 r. Przyczyną spadku agregatu dochodów był m.in. spadek liczby podatników, którzy złożyli deklarację PIT-38 za ten rok. Dodatkowo, szczególnie wysoki spadek zanotowano w kategorii dochodów z odpłatnego zbycia walut wirtualnych, które w poprzednich latach charakteryzowały się dużymi wzrostami.

Podatek od wydobycia niektórych kopalin

Dochody budżetu państwa w 2023 r. z podatku od wydobycia niektórych kopalin wyniosły 3.912.329 tys. zł i były niższe w porównaniu do prognozy przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 687.671 tys. zł, tj. o 14,9%. W porównaniu z 2022 r. dochody z podatku od wydobycia niektórych kopalin były wyższe o 125.538 tys. zł, tj. nominalnie wyższe o 3,3%, a realnie niższe o 7,3%. Relacja do PKB omawianych dochodów pozostała na poziomie 2022 r. i wyniosła 0,1%.

Dochody budżetowe z podatku od wydobycia niektórych kopalin w zakresie miedzi i srebra uzależnione są od wolumenu ich wydobycia, notowań tych kruszców na giełdach referencyjnych w Londynie oraz od kursu walutowego dolara amerykańskiego. Natomiast wysokość tego podatku w zakresie ropy naftowej i gazu ziemnego uzależniona jest od wielkości ich wydobycia, notowań gazu ziemnego na Towarowej Giełdzie Energii S.A., cen ropy naftowej ustalonych przez Organizację Krajów Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) oraz kursu walutowego dolara amerykańskiego.

Podatek od niektórych instytucji finansowych

Dochody z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych w 2023 r. wyniosły 5.910.809 tys. zł i były niższe o 69.191 tys. zł, tj. 1,2% od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej. W porównaniu do 2022 r. spadek dochodów z tego podatku wyniósł 168.121 tys. zł, tj. nominalnie wzrost o 2,8%, a realnie spadek o 12,7%. Relacja do PKB omawianych dochodów pozostała na poziomie 2022 r. i wyniosła 0,2%.

Spadek dochodów wykonanych z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych w stosunku do poziomu założonego w znowelizowanej ustawie budżetowej jest wynikiem wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2023 r. ustawy dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych oraz niektórych innych ustaw³, zgodnie z którą podatnicy należący do sektora bankowego, tj.: banki krajowe, oddziały

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2745.

banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe, zyskali możliwość obniżenia podstawy opodatkowania o wartość aktywów:

- w postaci papierów wartościowych ustawowo objętych gwarancją Skarbu Państwa,
- wynikających z transakcji odkupu, o której mowa w art. 3 pkt 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2365 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie przejrzystości transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ponownego wykorzystania oraz zmiany rozporządzenia (UE) nr 648/2012, której przedmiotem są skarbowe papiery wartościowe w rozumieniu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Podatek od sprzedaży detalicznej

Dochody budżetu państwa z tytułu podatku od sprzedaży detalicznej w 2023 r. wyniosły 3.952.778 tys. zł i były wyższe o 76.778 tys. zł, tj. o 2% od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej. W porównaniu do 2022 r. dochody z tytułu podatku wzrosły o 655.864 tys. zł, tj. nominalnie o 19,9%, a realnie o 7,6%. Relacja do PKB omawianych dochodów pozostała na poziomie 2022 r. i wyniosła 0,1%.

Dodatnia różnica wykonanych dochodów z tytułu podatku od sprzedaży detalicznej w stosunku do poziomu założonego w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. wynika z faktu, że prognoza dochodów została oparta na przewidywanej wysokości inflacji w 2023 r. (9,8%), która okazała się być niższa od wysokości rzeczywistej (11,4%)⁴.

Dywidendy i wpłaty z zysku

Dochody określone w znowelizowanej ustawie budżetowej jako dywidendy i wpłaty z zysku obejmują wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i dywidendy z tytułu posiadanych przez Skarb Państwa akcji i udziałów w spółkach. W 2023 r. wpływy z dywidend i wpłat z zysku zostały zrealizowane w kwocie 3.009.542 tys. zł i były niższe o 354.444 tys. zł, tj. o 10,5% od prognozy zawartej w znowelizowanej ustawie budżetowej. W porównaniu z 2022 r. dochody z dywidend i wpłaty z zysku odnotowały wzrost o 1.329.859 tys. zł, tj. nominalnie wyższe o 79,2%, a realnie o 60,8%. Relacja do PKB omawianych dochodów pozostała na poziomie 2022 r. i wyniosła 0,1%.

Dochody z dywidend w 2023 r. zostały zrealizowane w kwocie 3.008.150 tys. zł, tj. 89,4% prognozy znowelizowanej ustawy budżetowej na rok 2023. W porównaniu do 2022 r. dochody z dywidend były wyższe o 78,9% dochodów wykonanych w 2022 r.

⁴ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2024 r.

Wskazana powyżej kwota uwzględnia obowiązkowy odpis na Fundusz Inwestycji Kapitałowych (FIK), o którym mowa w art. 33b ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym (środki w wysokości 30% każdej wypłaconej dywidendy, a także zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy, z akcji należących do Skarbu Państwa, są przychodem FIK).

Najwyższe dochody z tytułu dywidend⁵ w 2023 r. wpłynęły z następujących spółek:

- PKN Orlen S.A. w kwocie 2.230.344 tys. zł,
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. w kwocie 495.965 tys. zł,
- Totalizator Sportowy Sp. z o.o. w kwocie 78.400 tys. zł,
- KGHM „Polska Miedź” S.A. w kwocie 44.513 tys. zł,
- Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. w kwocie 42.000 tys. zł,
- Chińsko-Polskie Towarzystwo Okrętowe SA w kwocie 39.999 tys. zł,
- Giełda Papierów Wartościowych S.A. w kwocie 27.774 tys. zł,
- Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S.A. w kwocie 18.970 tys. zł,
- Zakłady Chemiczne Rudniki S.A. w kwocie 6.300 tys. zł,
- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA w kwocie 5.023 tys.

Uzyskanie zakładanego poziomu dochodów budżetu państwa z tytułu dywidend uzależnione jest nie tylko od wyników finansowych spółek, lecz również realizowanych przez nie inwestycji, sytuacji rynkowej i rekomendacji w zakresie podziału zysku zgodnie z wytycznymi dla spółek z udziałem Skarbu Państwa sporządzających sprawozdania finansowe, opracowanych przez KPRM oraz w przypadku instytucji finansowych rekomendacji i indywidualnych zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego.

Z uwagi na zwolnienie przedsiębiorstw państwowych z obowiązku dokonywania wpłat z zysku, wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-22, dotyczące roku obrotowego, w którym wystąpił stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii, oraz roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy, w którym wystąpił którykolwiek z wymienionych stanów, dochody z tego tytułu na 2023 r. nie zostały zaplanowane.

Dochody z wpłat z zysku w 2023 r. zostały zrealizowane w kwocie 1.392 tys. zł i zgodnie z informacjami uzyskanymi we właściwych Izbach Administracji Skarbowej, wynikają z:

⁵ Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, 30% wypłaconej dywidendy z akcji należących do Skarbu Państwa jest przychodem Funduszu Inwestycji Kapitałowych, 70% - dochodem budżetu państwa.

- braku wiedzy podatników o zwolnieniu przedsiębiorstw państwowych z wpłat z zysku i dokonywania przez nich wpłat, a następnie składania korekt deklaracji i realizacja zwrotów nadpłaconych zaliczek przez urzędy skarbowe;
- wpłaty uzyskanej w toku egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego, zaliczonej na zaległość za 2017 rok;
- dokonania rozliczenia przez spółkę na niewłaściwym formularzu deklaracji przeznaczonym dla przedsiębiorstw państwowych. W sprawie podjęte zostały działania mające na celu skorygowanie zaistniałej sytuacji.

Cło

Dochody z cła w 2023 r. wyniosły 6.159.559. tys. zł i były niższe od kwoty prognozowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 3.077.441 tys. zł, tj. o 33,3%. W stosunku do 2022 r. dochody były niższe o 2.112.015 tys. zł, tj. nominalnie o 25,5%, a realnie o 33,2%.

W 2023 r. w porównaniu do roku 2022 nastąpił spadek:

- średniorocznego kursu euro do ustalenia wartości celnej o 0,1067 zł,
- wartości importu spoza UE o 20.851 mln euro,
- efektywnej stawki celnej o 0,13 punktu procentowego, co spowodowało niższe wykonanie dochodów z cła.

Podstawowymi przyczynami niższego od zakładanego wykonania dochodów budżetu państwa z tytułu ceł w 2023 r. był spadek:

- średniorocznego kursu euro do ustalenia wartości celnej o 0,1345 zł,
- wartości importu spoza UE o 25.190 mln euro,
- efektywnej stawki celnej o 0,219 punktu procentowego.

Na niższe wykonanie dochodów z cła miały wpływ regulacje, ustanawiające zawieszenie pobierania ceł od przywożonych niektórych produktów rolnych i przemysłowych:

- Zawieszenie cła pobieranego na podstawie wspólnej taryfy celnej.

W Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej nr L 340/1 z 30 grudnia 2022 r. zostało opublikowane rozporządzenie Rady (UE) 2022/2583 z 19 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2278 zawieszającego cła pobierane na podstawie wspólnej taryfy celnej, o których mowa w art. 56 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 952/2013, na niektóre produkty rolne i przemysłowe. Rozporządzenie obowiązywało od 1 stycznia 2023 r.

- Zawieszenie ceł na niektóre surowce do produkcji nawozów azotowych.

W Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii L 322/81 z 16 grudnia 2022 r. zostało opublikowane rozporządzenie Rady (UE) 2022/2465 z dnia 12 grudnia 2022 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej. Cło na niektóre surowce

do produkcji nawozów azotowych (kod CN 2814 10 00, 3102 10 10 i 3102 10 90) zostaje zawieszona na okres sześciu miesięcy od 16 grudnia 2022 r., z wyjątkiem Rosji i Białorusi. Rozporządzenie obowiązywało od 1 stycznia 2023 r.

- Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1190 z dnia 16 czerwca 2023 r. Zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/2278 zawieszające cła wspólnej taryfy celnej, o których mowa w art. 56 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 952/2013, na niektóre produkty rolne i przemysłowe (Dz.U. L 158 z 21.06.2023) obowiązywało od 1.07.2023.

Na niższe dochody z cła miała również wpływ globalna sytuacja na świecie, polityka gospodarcza państwa polskiego uwzględniająca wojnę w Ukrainie oraz zmiany w prawie unijnym. Przykładem mogą być ograniczenia handlowe z Federacją Rosyjską i Białorusią. Wojna w Ukrainie spowodowała nieoczekiwane wcześniej zmiany w handlu, zmiany trendów przepływu towarów oraz korytarzy handlowych.

Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe

Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe w 2023 r. osiągnęły kwotę 50.859.720 tys. zł i były wyższe o 6.380.788 tys. zł, tj. o 14,3% od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. W stosunku do 2022 r. dochody były wyższe o 28.323.953 tys. zł, tj. nominalnie o 125,7%, a realnie o 102,6%.

Na wyższe dochody w stosunku do zaplanowanych w znowelizowanej ustawie budżetowej wpłynęły między innymi wyższe dochody w poszczególnych działach między innymi: Wymiar sprawiedliwości (dział 755), Różne rozliczenia (dział 758), Obsługa długu publicznego (dział 757).

Wyższe niż w 2022 r. wykonanie dochodów wynika ze zrealizowanych wpływów ze sprzedaży uprawnień do emisji w ramach systemu EU ETS. Ponadto, w roku 2023 nie zostały wprowadzone zmiany epizodyczne w art. 49 ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji, które powodowałyby przekierowanie środków ze sprzedaży uprawnień do emisji z budżetu państwa na inne cele, jak to miało miejsce w roku poprzednim. W roku 2022 dotyczyło to przekazania całości środków, które zgodnie z planem miały stanowić dochody budżetu państwa, na finansowanie ustaw stabilizujących ceny energii (w tym na Fundusz Wyплаты Różnicy Ceny i Fundusz Przeciwdziałania Covid-19). Ponadto znacznie wyższe były dochody z tytułu Obsługi długu publicznego (w dziale 757). W porównaniu do 2022 r. zrealizowane dochody były wyższe o 8.121.210 tys. zł, tj. o ok. 715,31%. Znacznie niższe dochody niż planowano osiągnięto w dziale 600 – Transport i łączność, co wynikało przede wszystkim z dużo niższych wpływów z dystrybucji częstotliwości z zakresu 3480-3800 MHz w formie aukcji, które zostały w 2023 r. zrealizowane tylko częściowo.

Istotniejsze dochody uzyskano w działach:

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – wykonanie wyniosło 18.939.422 tys. zł i było o 704.444 tys. zł wyższe od prognozy (o 3,9%). Dochody w tym dziale wykonano odpowiednio w częściach: 22 (Gospodarka wodna) w kwocie 26.562 tys. zł, 41 (Środowisko) w kwocie 1.594 tys. zł, 47 (Energia) w kwocie 3.737 tys. zł, 51 (Klimat) w kwocie 18.896.405 tys. zł, 85 (Województwa) w kwocie 11.124 tys. zł (w tym związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego w kwocie 693 tys. zł).

Wyższe od zaplanowanego w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r., wykonanie dochodów w dziale 900 wynika przede wszystkim z:

- ponadplanowych wpływów z tytułu aukcyjnej sprzedaży uprawnień do emisji w ramach systemu EU ETS, których wysokość jest uzależniona od prognozy ceny uprawnień do emisji i ich wolumenu, a osiągnięta kwota w 2023 roku z tego tytułu wynikała ze wzrostu cen uprawnień do emisji na aukcjach,
- wyższych niż planowano wpływów z opłaty rejestrowej i opłaty rocznej – w związku z większą liczbą podmiotów zarejestrowanych w rejestrze BDO, którego funkcjonowanie reguluje ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- wyższych niż planowano wpływów z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych,
- wyższych niż planowano wpływów z pozostałych odsetek, w tym odsetek bankowych w ramach części budżetowej 47 – Energia od środków wypłaconych za pośrednictwem BGK w ramach I i VII osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 narosłych na rachunkach bankowych Beneficjentów oraz zwrotu odsetek karnych,
- wyższych niż planowano wpływów z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów.

Źródłem wykonanych dochodów były przede wszystkim wpływy z tytułu:

- sprzedaży uprawnień do emisji, w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz opłat, należności i kar pieniężnych w kwocie 18.289.457 tys. zł (część 51 oraz część 85). Dochody budżetu państwa z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w roku 2023 wyniosły 18.289.267 tys. zł, co stanowi 104,2% planu przewidzianego w znowelizowanej ustawie budżetowej. Nieznaczny wzrost w stosunku do planu wystąpił ze względu na wyższą, od przyjętej w założeniach do znowelizowanej ustawy budżetowej, średnią ważoną cenę uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych uzyskaną na wszystkich polskich aukcjach (82,35 EUR/tCO₂ wobec 80,8 EUR/tCO₂) oraz niższy średni ważony kurs walutowy EUR/PLN

- (ok. 4,50 PLN/EUR wobec 4,57 EUR/PLN). W roku 2023 nie zostały wprowadzone zmiany epizodyczne w art. 49 ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji, które powodowałyby przekierowanie środków ze sprzedaży uprawnień do emisji z budżetu państwa na inne cele, jak to miało miejsce w roku poprzednim. W roku 2022 dotyczyło to przekazania całości środków, które zgodnie z planem miały stanowić dochody budżetu państwa, na finansowanie ustaw stabilizujących ceny energii (w tym na Fundusz Wyплаты Różnicy Ceny i Fundusz Przeciwdziałania Covid-19),
- różnych rozliczeń, w tym wpłat przekazanych przez fundusze ochrony środowiska zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji przez państwowe jednostki budżetowe zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
 - 420.471 tys. zł,
 - opłaty recyklingowej – 172.995 tys. zł,
 - prowadzonej działalności przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, tj. między innymi wpływy ze środków przekazanych przez PGW Wody Polskie na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne z przeznaczeniem na dofinansowanie zadań realizowanych przez GIOŚ, z tytułu opłat melioracyjnych i inwestycyjnych pobieranych na podstawie art. 201 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zwrotów środków dotacji celowych udzielonych w latach ubiegłych PGW Wody Polskie, wpływów z tytułu kar pieniężnych pobieranych na podstawie art. 29 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wpływów z tytułu kar umownych uzyskanych w trakcie realizacji umów dotacji oraz dotacji zwróconych po terminie, wpływów z odsetek oraz z pozostałych dochodów
 - 24.472 tys. zł,
 - opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości – 10.644 tys. zł,
 - grzywien i kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz od osób fizycznych za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska wymierzanych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – 7.581 tys. zł,
 - odsetek, w tym odsetek od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat, pozostałych – 6.413 tys. zł,
 - kar i odszkodowań wynikających z umów – 3.085 tys. zł,
 - najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz

- innych umów o podobnym charakterze, w tym dzierżawy gruntów i wynajmu pomieszczeń przez Regionalne dyrekcje ochrony środowiska – 1.050 tys. zł,
- opłat i kar za substancje zubożające warstwę ozonową – 770 tys. zł.
 - Obsługa długu publicznego (dział 757) – wykonanie wyniosło 9.441.060 tys. zł i było wyższe o 1.383.563 tys. zł od prognozy (o 17,2%); wyższe wykonanie wynikało głównie z niższego od zakładanego poziomu stóp procentowych na rynku krajowym i powstania dochodów z premii, czyli nadwyżki ceny sprzedawanych SPW ponad wartość nominalną oraz wyższego poziomu środków walutowych. W porównaniu do 2022 r. zrealizowane dochody były wyższe o 8.121.210 tys. zł, tj. o ok. 715,31%.

Na zrealizowane dochody złożyły się:

- dochody krajowe w łącznej wysokości 8.128.131 tys. zł, tj. z tego:
 - wpływy ze sprzedaży, zamiany i przedterminowego wykupu obligacji skarbowych w łącznej wysokości 7.973.108 tys. zł, tj. 115 % planu,
 - odsetki od środków na rachunkach bankowych – depozyt CDM PKO BP S.A. i CDM Pekao S.A w wysokości 21.765 tys. zł, tj. 184 % planu,
 - rozliczenie transakcji SBB w łącznej wysokości 499 tys. zł, tj. 310 % planu
 - odsetki od środków na rachunku sum depozytowych CSA (Credit Support Annex) w wysokości 1.977 tys. zł, tj. 91% planu,
 - odsetki od pożyczek udzielonych z budżetu państwa w kwocie 19.999 tys. zł, z tego od pożyczek na rzecz:
 - jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 17.072 tys. zł, tj. 101 % planu,
 - KUKI S.A. w wysokości 1.876 tys. zł, tj. 100 % planu,
 - jednostek samorządu terytorialnego dotyczących prefinansowania w zakresie wspólnej polityki rolnej w wysokości 1.051 tys. zł, tj. 13 % planu,
 - należność główna z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych (SK Bank) w wysokości 110.659 tys. zł, tj. 49.623% planu (znaczące przekroczenie planu),
 - nieplanowane dochody krajowe z tytułu odsetek karnych w łącznej wysokości 124 tys. zł.
- dochody zagraniczne w łącznej wysokości 1.312.929 tys. zł, z tego:
 - odsetki od środków walutowych w wysokości 1.301.135 tys. zł, tj. 123 % planu,
 - odsetki od kredytów i pożyczek zagranicznych udzielonych przez Polskę w wysokości 6.618 tys. zł, tj. 93% planu,
 - dochody z tytułu zagranicznych poręczeń i gwarancji w wysokości 9 tys. zł, tj. 292% planu,
 - nieplanowane dochody z tytułu odsetek od zabezpieczeń gotówkowych zagranicznych CSA w wysokości 5.165 tys. zł,

- nieplanowane dochody z tytułu odsetek za wcześniejsze przekazanie środków na spłatę odsetek od obligacji w wysokości 2 tys. zł.
- Wymiar sprawiedliwości (dział 755) – wykonanie wyniosło 4.492.473 tys. zł i było o 1.569.087 tys. zł wyższe od prognozy (o 53,7%). Na wyższy niż planowano poziom wykonania dochodów wpływ miało przede wszystkim uzyskanie wyższych niż planowano wpływów z tytułu: opłat i kosztów sądowych, grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych, kar i odszkodowań wynikających z umów oraz rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych. Wyższe dochody uzyskano także w wyniku wcześniejszych, przedterminowych spłat udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i odsetek od tych pożyczek.

Na kwotę zrealizowanych dochodów składały się głównie:

- wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego – 3.533.464 tys. zł,
- wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych – 575.944 tys. zł,
- wpływy z usług, na które składają się m. in. wpływy z tytułu opłat za wydawanie odpisu, wyciągu, zaświadczenia z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, Krajowego Rejestru Karnego oraz odpisu i zaświadczenia z Centralnej Informacji o Zastawach Rejestrowych, jak również z tytułu opłat za zamieszczenie ogłoszeń lub obwieszczeń w Monitorze Sądowym i Gospodarczym – 71.566 tys. zł,
- wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych – 45.139 tys. zł,
- wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów za nienależyte świadczenie usług i niezgodne z umową wykonanie dostaw przez wykonawców – 31.000 tys. zł,
- wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych, na które składają się m.in. zwroty z ZUS z tytułu składek za rok 2022, realizowane m.in. w związku z przekroczeniem rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wpływy z tytułu zwrotu opłat za energię elektryczną przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną lub wytwarzania energii elektrycznej na rzecz okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – 29.610 tys. zł,
- wpływy z pozostałych odsetek – 26.193 tys. zł.
- Różne rozliczenia (dział 758) – wykonanie wyniosło 4.349.340 tys. zł i było wyższe o 1.290.622 tys. zł od prognozy (o 42,2%). Wyższe od zaplanowanego w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. wykonanie dochodów wynika przede

wszystkim z wyższego wykonania dochodów w rozdziale 75814 – Różne rozliczenia finansowe, które zostały wykonane w kwocie 4.292.315 tys. zł, co stanowi 140% prognozowanych dochodów w tym rozdziale (plan 3.056.278 tys. zł). Podstawowymi źródłami dochodów w tym rozdziale były:

- Pozostałe odsetki – wykonano w kwocie 4.266.473 tys. zł, co stanowi 141% prognozy dochodów wynoszącej 3.027.115 tys. zł. Na kwotę odsetek składają się między innymi:
 - odsetki otrzymane na koniec 2023 roku na podstawie art. 83 ustawy o finansach publicznych⁶ – MF dokonuje lokat w złotych w NBP lub innym banku; lokaty te zawierane są z wolnych środków pozostających na rachunkach budżetowych – wykonanie z tego tytułu wyniosło 1 834 094 tys. zł (w tym: BGK – 1.688.340 tys. zł, NBP – 145.754 tys. zł) przy planie na poziomie 1.775.176 tys. zł. Na wykonanie dochodów z tytułu odsetek od lokat terminowych w 2023 roku miały wpływ: stany wolnych środków budżetowych, z których Minister Finansów może dokonywać lokat, stawki obowiązujących stóp procentowych ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej Narodowego Banku Polskiego,
 - odsetki otrzymane od środków zgromadzonych na rachunku pomocniczym overnight w BGK w związku z konsolidacją środków publicznych zaplanowane w kwocie 970.000 tys. zł, wykonano w wysokości 2.294.810 tys. zł,
 - dochody z tytułu odsetek bankowych od lokat terminowych – wykonano w kwocie 119.918 tys. zł przy założeniu projektu planu na poziomie 275.408 tys. zł, co stanowi 44% planu. Transakcje typu BSB służą lokowaniu środków stanowiących nadwyżkę budżetową budżetu państwa. W 2023 roku mniej było lokowanych środków typu BSB,
 - odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach Ministra Finansów w BGK zgodnie z Umową zawartą 15 stycznia 2010 roku z BGK na podstawie art. 208 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, wykonano w kwocie 4.136 tys. zł. Kwota odsetek dotyczy realizacji płatności w ramach WPR, szacowane są w oparciu o prognozowaną wysokość środków pozostających na rachunkach. W latach 2022 i 2023 wskaźniki makroekonomiczne ulegały dynamicznym zmianom co utrudniło prognozowanie,
 - odsetki z realizacji Programu Operacyjnego Ryby – nieplanowane dochody wykonano w kwocie 70 tys. zł,

⁶ Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.).

- dochody z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach MF w BGK (umowa z 19 lipca 2016 roku w sprawie prowadzenia rachunków) oraz ewidencji pozaksięgowej i obsługi bankowej pożyczek na finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) wykonano w kwocie 24 tys. zł przy planie wynoszącym 53 tys. zł,
 - odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym do płatności BSE – wykonano w kwocie 11.650 tys. zł. Zgodnie z umową zawartą z BGK - wysokość stawek oprocentowania jest zróżnicowana w zależności od wielkości salda pozostającego na rachunku,
 - odsetki od sum depozytowych gromadzonych na rachunkach bankowych jednostek podległych – wykonano w kwocie 1.771 tys. zł, co stanowi 339% prognozy dochodów wynoszącej 523 tys. zł.
- Transport i łączność (dział 600) – w wysokości 2.491.342 tys. zł co stanowi 64,2% prognozy dochodów. Niższe o 1.390.885 tys. zł od poziomu kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023 wykonanie dochodów w tym dziale, dotyczy przede wszystkim dochodów realizowanych przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Ujęte w planie dochodów cz. 76 – UKE na rok 2023 wpływy z dystrybucji częstotliwości z zakresu 3480-3800 MHz w formie aukcji w łącznej kwocie 1.914.000 tys. zł zostały w 2023 r. zrealizowane częściowo. W wyniku zakończonej procedury rezerwacyjnej w drugiej połowie grudnia 2023 r. w 2023 r. uzyskano wpływy w wysokości 496.837 tys. zł. Pozostałe wpłaty zasilają dochody budżetu państwa w pierwszej dekadzie stycznia 2024 r. w łącznej kwocie 1.424.190 tys. zł.

Źródłem wykonanych dochodów były przede wszystkim wpływy z tytułu:

- dochodów Urzędu Komunikacji Elektronicznej w łącznej kwocie 2.225.520 tys. zł, w tym głównie za:
 - prawo do wykorzystywania częstotliwości oraz dokonanie rezerwacji częstotliwości w kwocie 2.203.132 tys. zł,
 - opłaty telekomunikacyjnej uiszczanej przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych w kwocie 19.037 tys. zł,
- kar naliczonych dla PKP Intercity S.A. z tytułu świadczenia usług publicznych w zakresie międzywojewódzkich i międzynarodowych kolejowych przewozów pasażerskich oraz kar i odszkodowań wynikających z umów, uzyskanych głównie przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, w kwocie 143.003 tys. zł,
- różnych dochodów, uzyskanych głównie przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz Urząd Lotnictwa Cywilnego, w kwocie 32.839 tys. zł,
- najmu i dzierżawy składników majątkowych oraz innych umów o podobnym charakterze, uzyskanych w ramach zadań realizowanych przez wojewodów na

przejściach granicznych, Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad oraz urzędy morskie, w kwocie 16.574 tys. zł,

- wpływów z pozostałych odsetek, uzyskanych głównie w związku z finansowaniem zadań w obszarze infrastruktury kolejowej i drogowej w kwocie 13.827 tys. zł,
 - opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydawanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów, uzyskanych głównie przez Urząd Lotnictwa Cywilnego oraz urzędy morskie, w kwocie 11.875 tys. zł,
 - rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych, przypadających Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, a także związanych z realizacją zadań inwestycyjnych w obszarze infrastruktury kolejowej w ramach projektów UE, w kwocie 11.292 tys. zł.
- Gospodarka mieszkaniowa (dział 700) – wykonanie wyniosło 1.797.829 tys. zł i było o 341.930 tys. zł wyższe od prognozy (o 23,5%), głównymi źródłami dochodów w tym dziale są dochody w części: 18 (Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo) w kwocie 21.257 tys. zł oraz 85 (Budżety wojewodów) w kwocie 1.776.547 tys. zł oraz 34 (Rozwój regionalny) w kwocie 25 tys. zł.

Wyższe w stosunku do planu wykonanie dochodów wynikało przede wszystkim z uzyskania wyższych niż planowano dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami stanowiącym własność Skarbu Państwa przez starostów, realizujących zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego.

Źródłem wykonanych dochodów były przede wszystkim wpływy z tytułu:

- zwrotów kwot umorzeń kredytów mieszkaniowych w związku z przenoszeniem przez spółdzielnie mieszkaniowe prawa własności do lokali na rzecz członków, którzy posiadali spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, w kwocie 13.982 tys. zł,
 - zwrotów do Funduszu Dopłat środków z tytułu rozliczenia programów: „Mieszkanie na Start”, „Mieszkanie dla Młodych” oraz budownictwa socjalnego i komunalnego, w łącznej kwocie 5.931 tys. zł,
 - gospodarowania nieruchomościami stanowiącym własność Skarbu Państwa przez starostów, realizujących zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego, w kwocie 1.770.360 tys. zł, co stanowiło 123,10 % planu. Dochody z tego tytułu pochodziły głównie z opłat za trwały zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa oraz przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.
- Administracja publiczna (dział 750, bez części 77) – wykonanie wyniosło 1.423.410 tys. zł i było wyższe o 131.943 tys. zł od prognozy (o 10,2%). Wyższe niż zakładano wykonanie dochodów wynika przede wszystkim z uzyskania wyższych niż planowane wpływów z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek

organizacyjnych uzyskanych głównie przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wpływów z opłat paszportowych oraz pozostałych opłat konsularnych zrealizowanych przez urzędy wojewódzkie oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych, wpływów z opłat za koncesje i licencje uzyskanych głównie przez Urząd Regulacji Energetyki oraz wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych.

Główne źródła zrealizowanych dochodów stanowią wpływy:

- z opłat paszportowych oraz pozostałych opłat konsularnych w kwocie 419.295 tys. zł,
 - z różnych opłat w kwocie 272.943 tys. zł,
 - z opłat za koncesje i licencje w kwocie 240.396 tys. zł,
 - wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych – 221.343 tys. zł.
- Rolnictwo i łowiectwo (dział 010, bez części 77) – wykonanie wyniosło 855.569 tys. zł i było wyższe o 26.870 tys. zł od prognozy (o 3,2%). Źródłem wykonanych dochodów były przede wszystkim wpływy z tytułu:
- nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczej, tj. Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwocie 331.765 tys. zł,
 - usług i opłat pobieranych przez Wojewódzkie i Powiatowe Inspektoraty Weterynarii, m. in. za badanie mięsa, nadzór nad ubojem zwierząt rzeźnych, nadzór nad przestrzeganiem warunków weterynaryjnych i sanitarnych w miejscach wytwarzania środków żywienia i pasz dla zwierząt, za wystawianie świadectw zdrowia zwierząt, nadzór nad eksportem zwierząt i innych, a także z tytułu nakładanych grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych w kwocie 329.686 tys. zł,
 - uzyskania nieplanowanych dochodów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wynikających m.in. ze zwrotów środków odzyskanych przez ARiMR od beneficjentów nienależnie otrzymanej pomocy w ramach Wspólnej Polityki Rolnej I i II filar w latach 2004-2023 i SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” oraz pomocy krajowej w wysokości 116.495 tys. zł,
 - opłat za czynności kontrolne wykonywane przez Graniczne Inspektoraty Weterynarii, w tym za przeprowadzone graniczne kontrole weterynaryjne na przejściach granicznych z Ukrainą – w związku z trwającą wojną uruchomiona została całodobowa obsługa przejść granicznych, co spowodowało wzrost ilości przesyłek podlegających kontrolom urzędowym, w wysokości 17.332 tys. zł,
 - opłat pobieranych przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą w tytułu badań laboratoryjnych, w tym z badań agrochemicznych z tytułu dodatkowych zadań wykonywanych przez okręgowe stacje chemiczno-rolnicze w ramach programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie, w kwocie 14.195 tys. zł,

- usług i opłat pobieranych przez Państwowe Inspektoraty Ochrony Roślin i Nasiennictwa m.in. za badania laboratoryjne roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w kierunku obecności organizmów szkodliwych dla roślin, obecności modyfikacji genetycznych, a także z tytułu nakładanych grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych w kwocie 13.947 tys. zł,
 - opłat pobieranych przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych, z tytułu badania odmian i prowadzenia rejestru odmian, w kwocie 6.283 tys. zł,
 - usług i opłat pobieranych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych m. in. za badania laboratoryjne oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, czynności związanych z poświadczaniem certyfikatów na mleko, egzaminy kwalifikacyjne na rzeczoznawcę, a także z tytułu nakładanych grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych w kwocie 5.664 tys. zł.
- Rodzina (dział 855) – wykonanie wyniosło 672.774 tys. zł i było wyższe o 176.390 tys. zł od prognozy (o 35,5%). Na wyższe wykonanie dochodów wpływ miało przede wszystkim uzyskanie wyższych niż planowano wpływów z: dochodów związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego oraz zwrotów części dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości przekazanych oraz odsetek od tych dotacji m.in. na realizację świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w wyniku rozliczeń realizacji zadań.

Zrealizowane dochody pochodzą głównie z:

- realizacji zadań z zakresu administracji rządowej zleconych jednostkom samorządu terytorialnego, głównie ze ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych – 463.714 tys. zł,
- zwrotów dotacji, w tym wykorzystywanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości oraz odsetek od tych dotacji – 82.987 tys. zł, w szczególności ze zwrotów przez gminy dotacji przeznaczonych na:
 - realizację świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami – 58.165 tys. zł,
 - realizację świadczenia wychowawczego wraz z odsetkami – 21.713 tys. zł,
- wpływów z różnych dochodów, głównie ze zwrotów środków uzyskanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wyniku likwidacji Funduszu Alimentacyjnego – 83.213 tys. zł,
- wpływy z pozostałych odsetek, w szczególności z tytułu odsetek pobranych przez komorników od należności alimentacyjnych oraz odsetek od nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów – 31.082 tys. zł.

Ponadto zrealizowane zostały wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych w kwocie 9.733 tys. zł oraz wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności w kwocie 1.225 tys. zł.

W ramach wyżej wymienionych tytułów wyodrębnić należy dochody związane z zadaniami z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz innymi zadaniami zleconymi tym jednostkom odrębnymi ustawami. Wypracowane dochody z tytułu realizacji tych zadań wyniosły 2.278.686 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 422.678 tys. zł, tj. 22,8%. W porównaniu z 2022 r. wpływy z tego tytułu były wyższe o 77.867 tys. zł, tj. o 3,5%.

Wyżej wymienione dochody zostały osiągnięte głównie w działach:

- 700 – Gospodarka mieszkaniowa, w wysokości 1.770.360 tys. zł (wyższej od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 23,1%); dochody z tego tytułu pochodziły głównie z opłat za trwałe zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa oraz przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności,
- 855 – Rodzina, w wysokości 463.714 tys. zł i były wyższe od prognozy o 18,8%; dochody w tym dziale pochodziły przede wszystkim ze zwrotów należności ściąganych od dłużników alimentacyjnych wraz z odsetkami,
- 852 – Pomoc społeczna, w wysokości 16.194 tys. zł. i były wyższe 27,1% od prognozy; dochody w tym dziale pochodziły przede wszystkim z odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz z odpłatności za pobyt osób z zaburzeniami psychicznymi w ośrodkach wsparcia,
- 750 – Administracja publiczna, w wysokości 7.478 tys. zł i były wyższe od prognozy o 58,8%; dochody w tym dziale stanowiły przede wszystkim wpływy z tytułu opłat za udostępnianie danych osobowych z gminnych zbiorów meldunkowych, opłat za udostępnianie danych osobowych z rejestru mieszkańców, cudzoziemców, rejestru dowodów osobistych oraz opłat za udostępnianie dokumentacji związanej z dowodami osobistymi,
- 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – w wysokości 6.516 tys. zł i były wyższe od prognozy o 95,7%; dochody w tym dziale pochodziły głównie z tytułu grzywien nakładanych na różne podmioty, mandatów, kar pieniężnych, wpływów z różnych opłat od ludności, osób prawnych, czynszu za najem i dzierżawę składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze, odsetek oraz wpływów z różnych dochodów, rozliczeń (z lat ubiegłych), wpływu ze

- sprzedaży składników majątkowych, wpływów z tytułu nawiązek zasądzonych za bezpodstawne wezwanie służb ratowniczych oraz zdarzeń o fałszywym charakterze,
- 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – w wysokości 4.400 tys. zł i były wyższe od prognozy o 37,8%. Dochody w tym dziale pochodziły z wpływów z tytułu opłaty za wydanie karty parkingowej przez przewodniczącego powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz z tytułu opłaty za wydanie duplikatu legitymacji osoby niepełnosprawnej przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności,
 - 710 – Działalność usługowa, w wysokości 3.999 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 179,1%; źródłem zrealizowanych dochodów były dochody budżetu państwa związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu były przede wszystkim dochody z tytułu grzywien nakładanych przez Powiatowe Inspektoraty Nadzoru Budowlanego w celu przymuszenia do wykonania obowiązków o charakterze niepieniężnym, wynikających z prawa budowlanego,
 - 600 – Transport i łączność, w wysokości 1.949 tys. zł i były wyższe od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 40,8%; źródłem zrealizowanych dochodów były przede wszystkim dochody z tytułu opłat za wydawanie zaświadczeń i wtórników zaświadczeń ADR, stosownie do przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych,
 - 758 – Różne rozliczenia, w wysokości 235 tys. zł, nie były planowane na etapie znowelizowanej ustawy budżetowej, w tym głównie z nieodpłatnego nabycia z mocy prawa przez Skarb Państwa mienia pozostałego po podmiocie wykreślonym z Krajowego Rejestru Sądowego
 - 235 tys. zł,
 - 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, w kwocie 693 tys. zł i były niższe od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 154,8%; źródłem dochodów były przede wszystkim wpływy z tytułu:
 - opłat za korzystanie ze środowiska,
 - opłat za przeprowadzenie egzaminów w zakresie gospodarowania odpadami,
 - opłat za wydanie świadectw stwierdzających kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami,
 - 010 – Rolnictwo i łowiectwo, w kwocie 550 tys. zł i były trzydziestokrotnie wyższe od kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej; źródłem dochodów były przede wszystkim dochody z tytułu wpływów ze sprzedaży i dzierżawy nieruchomości rolnych Skarbu Państwa oraz z tytułu scalania gruntów. Dochody te były zaplanowane w kwocie 18 tys. zł,

- 100 – Górnictwo i kopalnictwo, w wysokości 458 tys. zł i były wyższe o 23,4% kwoty prognozowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej; dochody te są związane z realizacją zadań zleczonych jednostkom samorządu terytorialnego i zostały wykonane w województwach: lubelskim, małopolskim, podkarpackim, pomorskim i śląskim,
- 630 – Turystyka, w wysokości 196 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 13,4%; dochody w tym dziele pochodziły głównie z dochodów budżetu państwa związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego m.in. wpływy z tytułu opłat egzaminacyjnych wnoszonych przez kandydatów na przewodników turystycznych górskich beskidzkich, tatrzańskich oraz przez przewodników turystycznych i pilotów wycieczek na egzaminy z języków obcych.

Powyższe kwoty nie uwzględniają środków stanowiących zwrot dotacji przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego na realizację przedmiotowych zadań, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy o finansach publicznych, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Ponadto w ogólnej kwocie dochodów państwowych jednostek budżetowych i innych dochodów niepodatkowych uwzględniane są również wpłaty o charakterze sankcyjnym, a zwłaszcza odsetki od zaległych zobowiązań podatkowych i innych zobowiązań wobec budżetu państwa, pomniejszone o odsetki płacone przez urzędy skarbowe podatnikom z tytułu nienależnie pobranych kar, podatków i odsetek. Dodatkowo, w tej kwocie znajdują się dochody budżetu państwa z tytułu opłaty do środków spożywczych (tzw. opłaty cukrowej).

Prognozę dochodu budżetu państwa z opłaty od środków spożywczych w 2023 r. określono w wysokości 56.890 tys. zł. W roku 2023 r. dochody z tego tytułu zrealizowano w kwocie 52.872 tys. zł, co stanowi 92,9% kwoty dochodów z ww. tytułu określonej w znowelizowanej ustawie budżetowej. W porównaniu z rokiem 2022 r. dochody z opłaty od środków spożywczych były niższe o 5.118 tys. zł, tj. o 8,8%.

Zmniejszenie dochodów z tytułu opłaty od środków spożywczych należy wiązać ze zmianą w strategiach produktowych wśród producentów napojów słodzonych. Najbardziej widoczna zmiana dotyczy reformulacji (zmiany składu) napojów, poprzez redukcję zawartości cukru czy wzbogacanie napojów o soki owocowe. Przedmiotowe działania skutkują istotnym obniżeniem wysokości opłaty od napojów wprowadzanych na rynek krajowy, a tym samym niższymi wpływami z tytułu opłaty od środków spożywczych.

Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego

Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. wyniosły 3.680.970 tys. zł i były wyższe od kwoty prognozowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej o 9.130 tys. zł,

tj. o 0,25%. W stosunku do 2022 r. dochody były wyższe o 230.103 tys. zł tj. nominalnie o 6,7%, a realnie spadek o 4,2%.

W znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. wysokość wpłat, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów oraz część regionalną subwencji ogólnej dla województw została określona na łączną kwotę 3.671.840 tys. zł, z tego:

- wpłaty gmin do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin – 994.753 tys. zł,
- wpłaty powiatów do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów – 1.508.028 tys. zł,
- wpłaty województw do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw – 1.169.059 tys. zł.

Do dokonywania ww. wpłat gminy, powiaty i województwa zobowiązane zostały na podstawie odpowiednio art. 29, art. 30 i art. 70a ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego⁷. Z wyżej wymienionego tytułu do budżetu państwa wpłynęły dochody zrealizowane przez:

- gminy, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w wysokości 999.255 tys. zł, tj. 100% wielkości, którą jednostki zostały zobowiązane do wpłaty w 2023 r., przy czym kwota ta obejmuje zwiększone przez Ministra Finansów w trakcie roku budżetowego wpłaty, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin na 2023 r. o kwotę 4.502 tys. zł;
- powiaty, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w wysokości 1.508.028 tys. zł, co stanowi 100% kwoty zaplanowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej;
- województwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w wysokości 1.169.059 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej.

Ponadto, na rachunek dochodów budżetu państwa, zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 2 i ust. 8 oraz art. 37 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wpłynęła kwota 35.944 tys. zł, z tego:

- z tytułu zwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnych kwot części oświatowej subwencji ogólnej – 29.089 tys. zł,
- odsetek od nienależnych kwot części oświatowej subwencji ogólnej – 278 tys. zł,
- z tytułu zwróconych przez jednostki samorządu terytorialnego nienależnych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej – 1.181 tys. zł,
- odsetek od nienależnych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej – 266 tys. zł,

⁷ Dz. U. z 2024 r., poz. 356.

- zwrot zwiększonej m. st. Warszawa kwoty wpłat, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin za 2022 r. w wysokości 4.629 tys. zł,
- odsetek od nieterminowych wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów – 501 tys. zł.

Wpłaty z zysku NBP

W 2022 r. wynik finansowy Narodowego Banku Polskiego był ujemny i wyniósł -16.943.670,7 tys. zł. Z uwagi na odnotowaną stratę NBP nie dokonał w 2023 r. wpłaty z zysku do budżetu państwa. Jest to zgodne z prognozą znowelizowanej ustawy budżetowej na 2023 rok.

Główny wpływ na wielkość wyniku finansowego NBP w 2022 r. miały: ujemny wynik z odsetek oraz ujemny wynik z operacji finansowych. Wykonanie wyniku finansowego NBP charakteryzuje duża niepewność, ze względu na wrażliwość poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat na zmiany czynników pozostających poza kontrolą banku centralnego, w tym w szczególności kursu złotego do walut obcych, w których utrzymywane są rezerwy dewizowe, stóp procentowych na światowych rynkach finansowych, a także płynności sektora bankowego.

Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi

Wpłaty do budżetu państwa z Unii Europejskiej w 2023 r. wyniosły 3.381.418 tys. zł i były niższe o 411.948 tys. zł, tj. o 10,9% w stosunku do znowelizowanej ustawy budżetowej. Dochody z tego tytułu były wyższe niż w 2022 r. o 799.072 tys. zł, tj. nominalnie o 30,9%, a realnie o 17,5%.

Uzyskane w 2023 r. dochody stanowią głównie refundacje z budżetu Unii Europejskiej oraz od państw członkowskich EFTA wydatków poniesionych przez budżet państwa, m. in. w zakresie:

- Perspektywy Finansowej 2014-2020: 1.525.617 tys. zł, z tego:
 - Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020: 823.353 tys. zł,
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020: 114.625 tys. zł,
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020: 311.475 tys. zł,
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020: 78.699 tys. zł,
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020: 45.579 tys. zł,
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020: 13.334 tys. zł,
 - Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020: 6.291 tys. zł,
 - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020: 5.410 tys. zł,
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020: 103.606 tys. zł,
 - Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020: 13.110 tys. zł,
 - Europejski Instrument Sąsiedztwa 2014-2020: 9.979 tys. zł,

- Instrument „Łącząc Europę”: 156 tys. zł,
- Perspektywy Finansowej 2021-2027: 233.762 tys. zł, z tego:
 - Regionalne Programy Operacyjne na lata 2021-2027: 131.263 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 -2027: 6.849 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie na Rozwoju Społecznego 2021 -2027: 2.177 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027: 10.557 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie dla Rybactwa 2021-2027: 11.520 tys. zł,
 - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027: 68.919 tys. zł,
 - Instrument "Łącząc Europę": 2.477 tys. zł,
- programów realizowanych z udziałem środków otrzymywanych od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA): 26.206 tys. zł, z tego:
 - Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021: 12.566 tys. zł,
 - Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021: 13.640 tys. zł,
- pozostałych programów finansowanych z udziałem środków UE: 1.329.041 tys. zł,
- wspólnej polityki rolnej: 266.792 tys. zł.

Należy zauważyć, że na wysokość dochodów w zakresie środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi ma wpływ wiele czynników obiektywnych, których skutki na etapie planowania są trudne do oszacowania. Nieco niższe, w odniesieniu do planu, wykonanie dochodów za 2023 r. wynika przede wszystkim z wolniejszego, niż zakładano tempa realizacji projektów (w tym projektów pomocy technicznej) finansowanych z udziałem środków UE w ramach Perspektyw Finansowych na lata 2021-2027 oraz ze środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA.

Ponadto, uzgodnienie i podpisanie z KE programów realizowanych w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 w przypadku większości programów nastąpiło pod koniec 2022 r., co miało wpływ na opóźnienie w realizacji wydatków, a tym samym przełożyło się bezpośrednio na niższe wykonanie dochodów w 2023 roku.

Rozdział 5

Wydatki budżetu państwa

5.1 Wydatki budżetu państwa – informacje ogólne

Zgodnie z art. 110 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, budżet państwa określa łączną maksymalną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa oraz łączną kwotę planowanych wydatków budżetu środków europejskich. W tej części sprawozdania w sposób szczegółowy omówione zostały wydatki krajowe budżetu państwa, tzn. wydatki ujmowane w zał. 2 Tomu 1 Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za 2023 rok. Wydatki budżetu środków europejskich (odpowiednio zał. 4 Tomu 1) zostały szerzej omówione w rozdziale 6 Budżet środków europejskich.

W ustawie budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. 2023 poz. 256) wydatki budżetu państwa zaplanowano w wysokości 672.543.808 tys. zł. Kwota ta została ustalona z zastosowaniem stabilizującej reguły wydatkowej, tj. z uwzględnieniem nieprzekraczalnego limitu wydatków oraz zabezpieczeniem skutków finansowych niezbędnych do kontynuacji dotychczasowych priorytetowych działań rządu.

W trakcie 2023 roku pogorszeniu uległa sytuacja makroekonomiczna w Polsce oraz w całej Europie w wyniku rosnących cen energii napędzających wzrost inflacji oraz skutków zacieśniania polityki monetarnej. Spowodowało to konieczność dokonania aktualizacji pierwotnych założeń do ustawy budżetowej na rok 2023 oraz wyasygnowania dodatkowych środków na zwalczanie skutków kryzysu społeczno-gospodarczego wywołanego konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

Ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 została uchwalona 7 lipca 2023 roku, w której ustalono wydatki budżetu państwa na poziomie 693.378.366 tys. zł, tj. wyższe w stosunku do zapisów pierwotnej ustawy budżetowej o 20.834.558 tys. zł.

Po stronie wydatkowej budżetu państwa dokonano m.in. istotnego zwiększenia kwoty przeznaczonej na uzupełnienie subwencji ogólnej w celu wsparcia realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zdecydowano także o przekazaniu dodatkowych środków dla pracowników państwowej sfery budżetowej na jednorazowe wypłaty wynagrodzeń w 2023 roku (dodatkowe środki skierowano również dla nauczycieli) oraz o odmrożeniu od 1 lipca 2023 roku podstaw naliczania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz funduszy socjalnych (o kolejne 2 lata) w stosunku do wielkości zaplanowanej na rok 2023.

Ostatecznie wydatki budżetu państwa wykonane zostały w 2023 r. w wysokości 659.586.491 tys. zł i były niższe o 33.791.875 tys. zł w stosunku do kwoty ustalonej w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023, tj. o 4,9%.

Wśród wydatków, które zrealizowano w niższym stopniu w porównaniu do planu po zmianach, należy wymienić środki przeznaczone na:

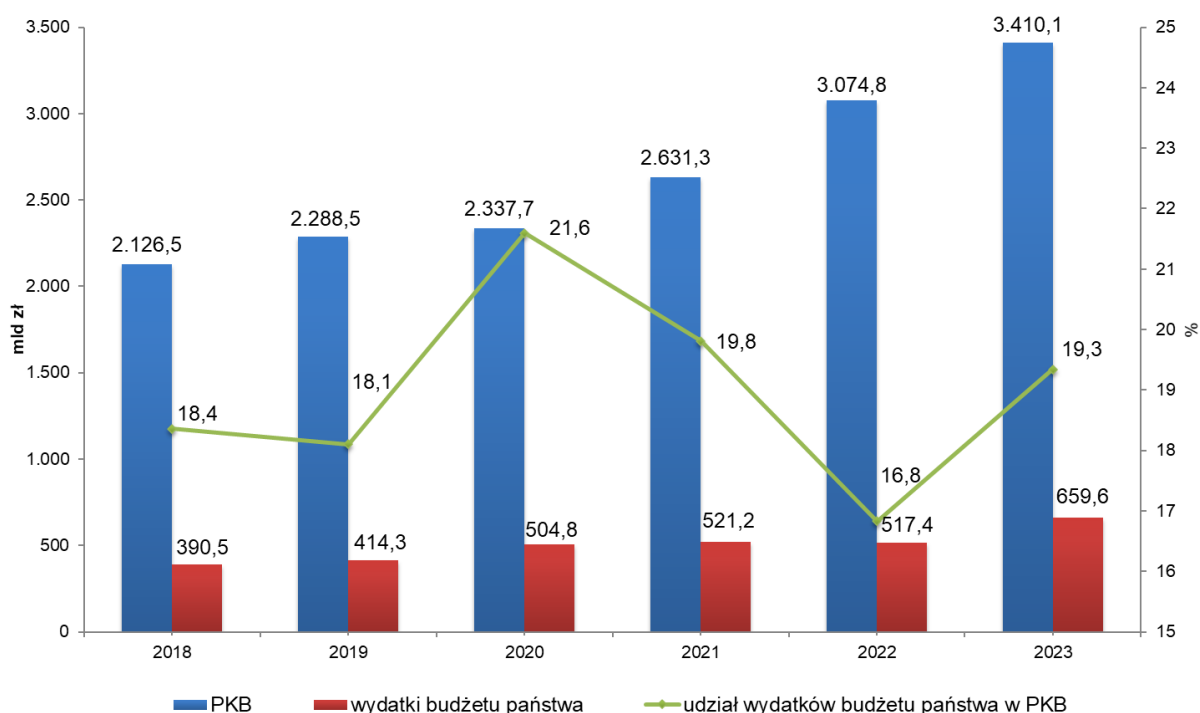
- dotacje i subwencje – 11.026.646 tys. zł,
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 8.376.650 tys. zł,
- wydatki majątkowe – 4.912.492 tys. zł.

Szczegółowa analiza wykonania wydatków prezentowanych w Tomie 1 Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za 2023 rok w podziale na poszczególne grupy ekonomiczne została omówiona w dalszych częściach sprawozdania w podrozdziale 5.3.

W 2023 roku Rada Ministrów nie wydała rozporządzenia w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2023 nie wygasają z upływem roku budżetowego.

W porównaniu z 2022 r. zrealizowane wydatki budżetu państwa w roku 2023 były wyższe o 142.187.584 tys. zł, tj. nominalnie o 27,5%, realnie natomiast były wyższe o 14,4%.

Udział zrealizowanych wydatków budżetu państwa w 2023 r. w odnotowanym PKB (tj. 3.410,1 mld zł) wyniósł 19,3%. Na przestrzeni lat 2018-2023 udział zrealizowanych wydatków budżetu państwa ogółem w odnotowanym PKB wyniósł odpowiednio: 18,4% w 2018 r., 18,1% w 2019 r., 21,6% w 2020 r., 19,8% w 2021 r., 16,8% w 2022 r. oraz 19,3% w 2023 r., co przedstawiono na poniższym wykresie.

5.2. Omówienie wykonania wydatków według działów i części budżetowych z uwzględnieniem różnic między wielkościami planowanymi a wykonanymi

Wydatki w budżecie państwa są planowane i wykonywane zgodnie z systematyką wprowadzoną rozporządzeniami Ministra Finansów w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz w sprawie klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. Wskazana kodyfikacja ma charakter technicznego narzędzia umożliwiającego ewidencjonowanie w przyjętej systematyce określonych zdarzeń, ustalonych przepisami prawa materialnego.

Zasadniczy podział poszczególnych wydatków wskazują działy klasyfikacji budżetowej, definiujące obszary redystrybucji środków budżetowych, jak na przykład: rodzina, pomoc społeczna, obrona narodowa, wymiar sprawiedliwości, szkolnictwo wyższe i nauka, transport i łączność, bezpieczeństwo publiczne czy ochrona zdrowia.

Poza wydatkami zaplanowanymi w danym dziale budżetu państwa nakłady na realizację danego obszaru działalności ponoszone są także z budżetu środków europejskich oraz w ramach planów finansowych jednostek sektora finansów publicznych jak na przykład: państwowych funduszy celowych, państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych, agencji wykonawczych.

Istotna część zadań publicznych jest finansowana ze środków funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego. Łączna suma nieskonsolidowanych wydatków tych funduszy wyniosła w 2023 r. 129,3 mld zł. BGK – na prośbę i za zgodą rządu – rozpoczął w 2024 r. publikowanie aktualnych planów finansowych oraz danych sprawozdawczych przedstawiających wykonanie planów dla funduszy umiejscowionych w BGK.

W podrozdziale 3.1. *Podstawowe wielkości określone w art. 1 i 2 ustawy budżetowej* zostały już przedstawione wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich według wspomnianych powyżej obszarów wydatkowych.

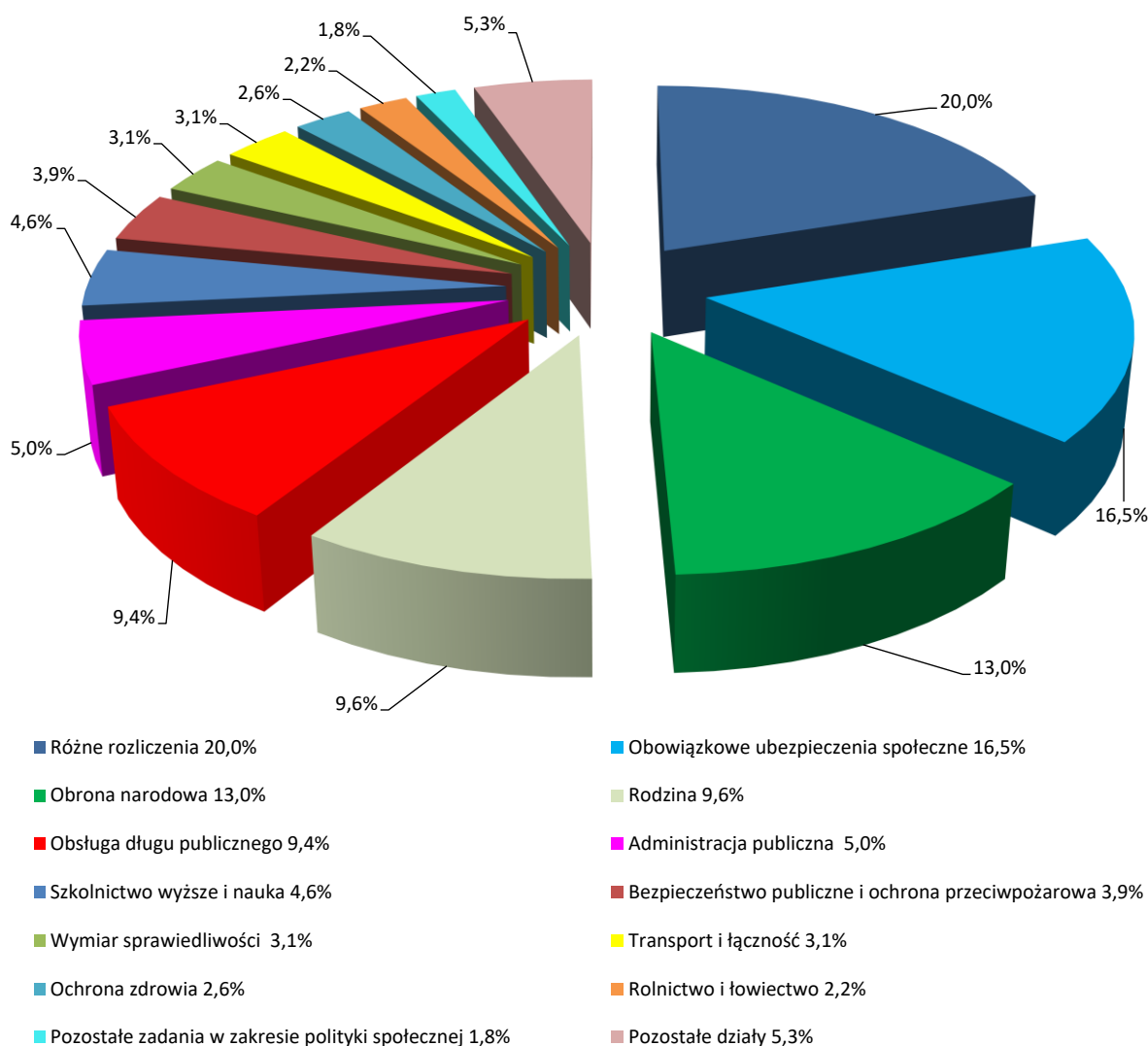
Jednocześnie opis wydatków poniesionych na realizację zadań publicznych wraz z celami oraz wartościami mierników przedstawia budżet w układzie zadaniowym. Funkcje państwa zaprezentowane w *Informacji o wykonaniu wydatków w układzie zadaniowym w 2023 r.*, dołączanej do Sprawozdania prezentują obszary działalności państwa z perspektywy celów i osiągniętych rezultatów.

W tej części Omówienia zostaną przedstawione wnioski z analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w odniesieniu do wielkości planowanych.

Poniżej została przedstawiona tabela prezentująca realizację wydatków budżetu państwa według działów budżetowych w latach 2022-2023.

Wyszczególnienie	2022					2023					Wskaźniki	
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Rozdysponowanie rezerwy ogólnej	Rozdysponowanie rezerw celowych	Plan po zmianach	Wykonanie	w tys. zł			(7/2)	(7/6)	
							2	3	4			5
Ogółem	517.398.907	693.378.366	975.893	53.698.428	693.378.366	659.586.491				127,5	95,1	
w tym:												
010 Rolnictwo i łowiectwo	11.713.454	8.672.925	5.307	7.882.129	16.565.258	14.775.237				126,1	89,2	
020 Leśnictwo	21.299	14.270		2.578	16.663	13.191				61,9	79,2	
050 Rybołówstwo i rybactwo	134.121	194.725		34.713	231.230	223.609				166,7	96,7	
100 Górnictwo i kopalnictwo	960.356	1.794.091		162	1.794.253	1.768.479				184,1	98,6	
150 Przetwórstwo przemysłowe	756.863	1.336.860	2.200	1.876.344	2.964.186	2.690.207				355,4	90,8	
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę			1.356	500	1.856	1.356					73,1	
500 Handel	1.450.706	1.003.512	15.524	1.206.541	2.227.483	1.303.209				89,8	58,5	
550 Hotele i restauracje	40.467	34.399	1.083	9.298	45.360	45.293				111,9	99,9	
600 Transport i łączność	11.534.791	16.555.492	141.206	4.252.638	21.000.331	20.142.857				174,6	95,9	
630 Turystyka	77.907	104.690	1.483	287	106.460	103.918				133,4	97,6	
700 Gospodarka mieszkaniowa	1.301.921	1.656.499	3.771	681.291	2.342.655	2.266.525				174,1	96,8	
710 Działalność usługowa	593.418	735.961	11.938	24.641	781.719	749.461				126,3	95,9	
720 Informatyka	53.260	132.100		974	133.076	130.915				245,8	98,4	
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	27.791.504	30.947.339	7.000	195.237	30.949.048	30.634.221				110,2	99,0	
750 Administracja publiczna	34.179.881	21.012.430	353.022	12.115.777	33.518.071	32.810.743				96,0	97,9	
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa												
752 Obrona narodowa	2.920.707	3.514.891		495.383	4.003.510	3.705.466				126,9	92,6	
753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	47.317.042	85.691.210		6.299	85.587.076	85.551.985				180,8	100,0	
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	86.132.305	112.579.365		3.653.557	111.633.383	108.578.522				126,1	97,3	
755 Wymiar sprawiedliwości	20.369.083	22.856.993	79.669	3.127.020	26.073.749	25.961.153				127,5	99,6	
756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	17.059.156	20.045.701		489.102	20.533.770	20.364.464				119,4	99,2	
757 Obsługa długu publicznego	350.319			10.750	10.750	10.750				3,1	100,0	
758 Różne rozliczenia	32.718.271	62.000.000		246.265	62.000.000	61.710.339				188,6	99,5	
801 Oświata i wychowanie	110.996.277	199.762.069	36.751	2.939.819	153.765.947	131.956.102				118,9	85,8	
801 Oświata i wychowanie	5.048.744	3.054.250	87.175	1.866.287	6.035.645	5.861.090				116,1	97,1	
851 Ochrona zdrowia	20.285.325	17.488.446	8.300	1.866.287	17.908.281	17.348.554				85,5	96,9	
852 Pomoc społeczna	7.430.049	4.561.393	1.184	965.821	5.536.369	5.365.038				72,2	96,9	
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4.830.108	4.391.508	3.108	7.473.808	11.853.110	11.677.707				241,8	98,5	
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	379.030	231.857		235.894	470.996	404.693				106,8	85,9	
855 Rodzina	63.083.853	63.650.490		636.272	64.280.061	63.135.189				100,1	98,2	
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2.994.183	2.183.529	5.874	1.318.453	3.473.450	3.358.146				112,2	96,7	
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3.696.393	5.253.886	151.963	37.894	5.339.701	4.892.736				132,4	91,6	
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody												
926 Kultura fizyczna	161.050	160.540		3.805	165.228	163.564				101,6	99,0	
	1.017.064	1.756.945	10.303	262.442	2.029.690	1.881.770				185,0	92,7	

Jednocześnie poniższy wykres prezentuje udział wydatków w poszczególnych działach w wydatkach budżetu państwa ogółem w 2023 r.

Największy udział wydatków budżetu państwa stanowią wydatki w działach:

- **758 Różne rozliczenia** (20,0%), w którym znaczące wielkości stanowią: subwencja ogólna dla jednostek samorządu terytorialnego oraz składka do budżetu Unii Europejskiej,
- **753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne** (16,5%), z którego środki kierowane są przede wszystkim do funduszy z zakresu ubezpieczeń społecznych zarządzanych przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także służb mundurowych, sędziów i prokuratorów na finansowanie świadczeń pieniężnych z zaopatrzenia emerytalnego,
- **752 Obrona narodowa** (13,0%), w ramach którego finansowane są wydatki przeznaczone na przebudowę i modernizację techniczną oraz finansowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, która została przewidziana w Ustawie o obronie Ojczyzny,

- **855 Rodzina** (9,6%), z którego finansowane są przede wszystkim: świadczenia wychowawcze wypłacone w związku z realizacją rządowego programu wsparcia dla rodziców „Rodzina 500+”, ale także wspieranie rodziny (np. realizacja programu „Dobry start”), świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych pobierające zasiłek macierzyński, czy za osoby zatrudnione jako nianie,
- **757 Obsługa długu** (9,4%), Obsługa kosztów zadłużenia obejmuje przede wszystkim: odsetki i dyskonto od skarbowych papierów wartościowych, odsetki i opłaty od otrzymanych pożyczek i kredytów, koszty emisji skarbowych papierów wartościowych oraz inne opłaty i prowizje, odsetki i opłaty związane z obsługą środków przyjmowanych w depozyt przez Ministra Finansów, wypłaty z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa,
- **750 Administracja Publiczna** (5,0%) z którego finansowane są przede wszystkim: wydatki na wynagrodzenia i uposażenia oraz bieżące na utrzymanie jednostek budżetowych, składki do organizacji międzynarodowych, wydatki na inwestycje oraz zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych.

Należy ponownie podkreślić fakt, że w świetle regulacji zawartych w art. 52 ustawy o finansach publicznych wydatki budżetu państwa ogółem stanowią nieprzekraczalny limit. Jednocześnie limit wydatków w poszczególnych działach/częściach zaplanowanych w ustawie budżetowej może zmieniać się w trakcie roku. Zmiany te są w głównej mierze konsekwencją przesunięć środków z rezerw celowych i rezerwy ogólnej co zostało przedstawione w tabeli na wstępie tego podrozdziału.

Wykonanie wydatków ogółem za 2023 r. wyniosło 95,1% w stosunku do planu po zmianach. W poszczególnych działach kształtowało się na poziomie od 58,5% (w dziale 500 – Handel) do 100% (w działach: 752 – Obrona narodowa, 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem).

* * *

Dokonując analizy wykonania wydatków budżetu państwa w roku 2023 w porównaniu do planu, warto odrębnie odnieść się do **grupy wydatków przeznaczonych na realizację** programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, tj. **projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej**, z uwagi na charakter planowania (uzależniony od kolejnych Perspektyw Finansowych), ale także realizacji w trakcie roku budżetowego (w odniesieniu do art. 194 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którym Minister Finansów, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, zaopiniowany przez właściwego dysponenta części budżetowej, dokonuje przeniesień między częściami i działami budżetu państwa wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich).

Należy zauważyć, że programy realizowane z udziałem środków unijnych mają, co do zasady, charakter wieloletni. Oznacza to, że wydatki na realizację projektów ponoszone są w poszczególnych latach zgodnie z tempem realizacji projektów. Wynika to z faktu, że w pierwszej kolejności dokonywana jest kontraktacja wydatków, a następnie wydatki ponoszone są przez beneficjentów. Ma to znaczenie szczególnie w zakresie beneficjentów nie będących państwowymi jednostkami budżetowymi, którzy dopiero po poświadczeniu poniesionych wydatków mogą otrzymać zwrot w zakresie części refundowanej ze środków UE, jak też współfinansowania krajowego, pochodzącego z budżetu państwa, o ile zasady programowe tak stanowią, co miało bezpośredni wpływ na tempo ponoszenia wydatków zarówno w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020, jak i 2021-2027.

Niższe wykonanie w stosunku do planu po zmianach w roku 2023 nastąpiło w działach:

- **010 Rolnictwo i łowiectwo** – przede wszystkim w ramach wspólnej polityki rolnej w części 33 – Rozwój wsi oraz w części 85 – Województwa oraz programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 w części 44 – Zabezpieczenie społeczne,
- **020 Leśnictwo** – w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w części 51 – Klimat,
- **150 Przetwórstwo przemysłowe** – głównie w zakresie Programów Operacyjnych Perspektywy Finansowej 2014-2020 tj.: Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój oraz programów Perspektywy Finansowej 2021-2027, tj.: Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki w części 34 – Rozwój regionalny,
- **600 Transport i łączność** – przede wszystkim w zakresie Perspektywy Finansowej 2014-2020, tj.: Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa w części 76 – Urząd Komunikacji Elektronicznej, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w części 21 – Gospodarka morska i w części 39 – Transport, a także Instrumentu Łącząc Europę w części 39 – Transport,
- **730 Szkolnictwo wyższe i nauka** – głównie w zakresie Programów Operacyjnych Perspektywy Finansowej 2014-2020, tj.: Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój w części 34 – Rozwój regionalny oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, a także Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
- **750 Administracja publiczna** – przede wszystkim w zakresie Programów Operacyjnych Perspektywy Finansowej 2014-2020, tj.: Polska Cyfrowa, Wiedza Edukacja Rozwój, Infrastruktura i Środowisko oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz programów Perspektywy Finansowej 2021-2027, tj.: Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich oraz Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,

- **851 Ochrona zdrowia** – głównie w zakresie Programów Operacyjnych Perspektywy Finansowej 2014-2020, tj.: Infrastruktura i Środowisko, Wiedza Edukacja Rozwój, Polska Cyfrowa oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w części 46 – Zdrowie,
- **855 Rodzina** – w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 w części 85 – Województwa,
- **921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** – przede wszystkim w zakresie Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Programów Operacyjnych 2014 -2020 tj.: Infrastruktura i Środowisko, Polska Cyfrowa w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w części 85 – Województwa.

* * *

Poniżej zostały przedstawione działy, których łączna realizacja wydatków (krajowych i współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej) w istotny sposób odbiegała od planu po zmianach w roku 2023, zarówno w ujęciu procentowym jak i kwotowym.

- 1) **010 Rolnictwo i łowiectwo** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 14.775.237 tys. zł co stanowiło 89,2% planu po zmianach (16.565.258 tys. zł), tj. było niższe o 1.790.021 tys. zł. Niepełne wykonanie wydatków wynika przede wszystkim z niższego:
 - wydatkowania środków dotacji celowej dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z przeznaczeniem na
 - pomoc dla producentów rolnych, m.in. na dopłaty do oprocentowania kredytów płynnościowych i skupowych (nie wszyscy kredytobiorcy mieli zdolność kredytową lub spełniali warunki do jego uzyskania),
 - pomoc dla sadowników, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących drzewach owocowych oraz dla producentów rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu (z uwagi na wyczerpanie pomocy de minimis w 2023 r. wnioski o udzielenie tej pomocy zostały przeniesione do rozpatrzenia w 2024 r., tj. po odnowieniu tego limitu),
 - budowę i rozbudowę systemów IT Agencji, w związku m.in. z dynamiką zmian zakresów planowanych do realizacji modyfikacji, konieczności przesunięcia terminu realizacji modyfikacji w zakresie obsługi płatności oraz uzyskania oszczędności.
 - wykonania wydatków w zakresie dopłat do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, spowodowanego mniejszym od zakładanego, zwłaszcza w sezonie jesiennym, zainteresowania producentów rolnych dotowanymi ubezpieczeniami, na co miały wpływ niższe od szacowanych w 2022 roku ceny skupu płodów rolnych oraz

przedłużające się prace polowe, które wpłynęły na opóźnienia w zakresie wysiewu i wysadzania upraw ozimych,

- wykonania wydatków na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

2) **020 Leśnictwo** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 13.191 tys. zł co stanowiło 79,2% planu po zmianach (16.663 tys. zł), tj. było niższe o 3.472 tys. zł. Niższe wykonanie wydatków w 2023 r. wynika przede wszystkim z niepełnego wykorzystania dotacji celowej przyznanej z budżetu państwa zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2024 r., poz. 530), w myśl którego w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy szkody w lasach, powstałej w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych oraz w przypadku pożarów lub innych klęsk żywiołowych spowodowanych czynnikami biotycznymi albo abiotycznymi, zagrażających trwałości lasów, koszty zagospodarowania i ochrony związane z odnowieniem lub przebudową drzewostanu finansowane są z budżetu państwa. Niewydatkowanie środków w pełnej wysokości związane było głównie z brakiem zgłoszeń podmiotów uprawnionych, bądź brakiem wykonania przez te podmioty wymaganych odnowień, a także ze względu na urealnienie wcześniej szacowanych kosztów zagospodarowania i ochrony drzewostanu. Ponadto niższe wykonanie wydatków w 2023 r. w stosunku do planu po zmianach wynika z niższego wykorzystania dotacji celowej przyznanej z budżetu państwa z przeznaczeniem na realizację zadań z zakresu administracji rządowej zleczanych powiatom wynikających z ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

3) **150 Przetwórstwo przemysłowe** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 2.690.207 tys. zł co stanowiło 90,8% planu po zmianach (2.964.186 tys. zł), tj. było niższe o 273.979 tys. zł. Niższe od planowanego wykonanie wynika głównie z niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na realizację:

- programów poręczeniowo–gwarancyjnych realizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w konsekwencji znacząco niższej od zakładanej szkodowości portfeli gwarancyjnych (szkodowość była niższa od standardowej). Brak wykonania wydatków wynikał z faktu, że BGK przygotowując prognozę wydatków na 2023 rok, w szczególności z tytułu wypłat z gwarancji, uwzględnił sytuację rynkową i możliwą szkodowość z tego wynikającą oraz dużo wyższą sprzedaż gwarancji de minimis PLD-KFG i FGP¹,
- pomocy publicznej w celu ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorców w wyniku długiego terminu rozpatrywania wniosków o pomoc składanych przez

¹ PLD-KFG - Portfelowa Linia Gwarancyjna w ramach Krajowego Funduszu Gwarancyjnego, FGP - Funduszu Gwarancji Płynnościowych

przedsiębiorców w celu uzyskania wsparcia na ratowanie lub restrukturyzację oraz ze względu na jakość przedłożonych wniosków (istotne braki, usterki wniosków i konieczność uzupełnienia przekazanych dokumentów przez wnioskodawców). Powyższe w znaczącym stopniu uniemożliwiło zakończenie postępowań dowodowych w prowadzonych postępowaniach administracyjnych z wniosków oraz wydanie stosownych pozytywnych decyzji i wypłatę środków pomocowych,

- programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030 m.in. w związku z wypowiedzeniem umowy przez przedsiębiorcę, niepodpisaniem umów z przedsiębiorcami, dla których zaplanowano wypłatę w roku 2023, jak również niewykonaniem przez część inwestorów zobowiązań umownych w zakresie utworzenia nowych miejsc pracy i poniesienia kosztów inwestycji. Jednocześnie inwestorzy zainteresowani uzyskaniem wsparcia w ramach programu nie składali projektów, które klasyfikowałyby się do otrzymania dotacji. W znacznej większości przypadków, przedsiębiorcy wnioskowali o udzielenie pomocy publicznej.

4) **500 Handel** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 1.303.209 tys. zł co stanowiło 58,5% planu po zmianach (2.227.483 tys. zł), tj. było niższe o 924.274 tys. zł. Niższa realizacja wydatków w roku 2023 w stosunku do planu po zmianach wynikała przede wszystkim z niepełnego wykorzystania dotacji celowych przez:

- Rządową Agencję Rezerw Strategicznych na sfinansowanie:
 - zakupu rezerw rolno-spożywczych wraz z kosztami usług transportowo-logistycznych,
 - zobowiązań w zakresie utworzenia i utrzymywania rezerw unijnych w ramach projektów: „Rozwój i utrzymanie zdolności rescUE w zakresie schronienia w Polsce” oraz „Rozwój i utrzymanie zapasów CBRJ rescUE w Polsce”. Niewykorzystanie dotacji było wynikiem czasochłonnego procesu przygotowania postępowań o udzielenie zamówień publicznych, w szczególności co do określenia i uzgodnienia asortymentu (zlecenie dodatkowych ekspertyz, analiz i opinii do przygotowania dokumentacji przetargowej),
 - kosztów VAT jako wydatku niekwalifikowalnego, cła oraz prefinansowania (20% wartości wydatków kwalifikowanych) w celu realizacji projektu w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności – Zakup i utrzymanie agregatów oraz innych urządzeń elektroenergetycznych na potrzeby utworzenia zdolności/rezerw unijnych w ramach instrumentu rescEU. Niewykorzystanie dotacji wynikało z prowadzonych z Komisją Europejską ustaleń odnośnie do kontynuacji tego grantu oraz zagospodarowania pozostałych środków. Ustalenia zajęły więcej czasu niż planowano i pomimo ogłoszenia przetargu żaden z wykonawców nie był w stanie dostarczyć produktów do końca 2023 r. w wymaganych ilościach;

- Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A na program wieloletni pod nazwą "Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2025 w Osace, Kansai w Japonii, w latach 2023-2026". W ramach niewykorzystanej kwoty dotacji największa część środków dotyczyła zadania związanego z przygotowaniem Pawilonu Polski. W związku z długotrwałymi procedurami, proces wyboru generalnego wykonawcy Pawilonu Polski oraz wykonawcy nadzoru inwestorskiego nad jego budową nie został zakończony w 2023 r.
- 5) **600 Transport i łączność** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 20.142.857 tys. zł co stanowiło 95,9% planu po zmianach (21.000.331 tys. zł), tj. było niższe o 857.475 tys. zł. Niższe wykonanie było głównie efektem niezrealizowania przez Ministra Aktywów Państwowych wypłaty operatorowi wyznaczonemu – Poczcie Polskiej S.A. dotacji celowej na pokrycie kosztu netto z tytułu obowiązku świadczenia usług powszechnych za lata 2013, 2021 i 2022 (łącznie 703.900 tys. zł). W roku 2023 nie było podstaw do realizacji płatności ze względu na niewydanie przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej decyzji administracyjnych określających kwoty zweryfikowanego kosztu netto i straty na usługach powszechnych oraz nieustalenie kwoty należnego finansowania kosztu netto za lata 2021 – 2022, a także nieuprawomocnienie się decyzji Prezesa UKE w sprawie określenia kwoty zweryfikowanego kosztu netto i straty na usługach powszechnych dotyczącej finansowania kosztu netto za rok 2013.
- Ponadto niższe od planowanego wykonanie to skutek mniejszego wykorzystania dotacji:
- na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminom, określone w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, związane z organizacją bezpłatnych przewozów wyborców,
 - celowej na inwestycje na drogach samorządowych, w tym realizowane w ramach programu wieloletniego pn. "Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019 - 2026" (zmiany w harmonogramach rzeczowo-finansowych zadań),
 - celowej na wydatki inwestycyjne związane z inwestycjami na liniach kolejowych oraz na budowę i przebudowę dworców kolejowych w związku z sytuacją na rynku robót budowlanych oraz trudnościami uniemożliwiającymi zawarcie umów na roboty budowlane w pierwotnie zakładanym terminie,
 - przedmiotowej do krajowych kolejowych przewozów pasażerskich na wyrównanie przewoźnikom i operatorom publicznego transportu zbiorowego utraconych przychodów w związku ze stosowaniem obowiązujących ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w transporcie kolejowym.
- 6) **730 Szkolnictwo wyższe i nauka** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 30.634.221 tys. zł co stanowiło 99% planu po zmianach (30.949.048 tys. zł), tj. było niższe o 314.826 tys. zł. Niższe wykonanie było konsekwencją:

- niepełnego wydatkowania środków na:
 - realizację programu wieloletniego „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”,
 - zadania o charakterze budowlanym realizowane na rzecz uczelni wyższych nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki,
 - realizację programu wieloletniego pn. „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych”,
 - zwrotów przez uczelnie i innych beneficjentów niewykorzystanych dotacji, m.in. z uwagi na zaprzestanie kształcenia doktorantów,
 - opóźnień w rozstrzygnięciu konkursów i podpisywaniu umów na realizację przedsięwzięć w ramach programów ustanawianych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ze względu na konieczność przeprowadzania ponownej oceny wniosków,
 - niepełnego wydatkowania środków przewidzianych na zapewnienie dostępu do informacji naukowej z uwagi na różnice kursowe w trakcie realizacji umów,
 - opóźnień w wydatkowaniu środków na refundację kosztów dla uczelni, które nie pobrały opłaty za usługi edukacyjne na studiach niestacjonarnych lub studiach w języku obcym albo pobrały tę opłatę w niższej wysokości od studentów polskich, którzy w dniu 24 lutego 2022 r. kształcili się na terytorium Ukrainy, w związku z potrzebą skorygowania wniosków lub uzupełnienia wymaganych dokumentów,
 - oszczędności środków z tytułu organizacji spotkań zespołów i komisji (dojazdy, noclegi, delegacje) w związku z organizacją ich w formie on-line,
 - urealnienia zakresu zadań zleczanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w trybie art. 404 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
 - przedłużających się naborów wniosków w konkursie na realizację przedsięwzięć związanych z KPO.
- 7) **750 Administracja publiczna** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 32.810.743 tys. zł co stanowiło 97,9% planu po zmianach (33.518.071 tys. zł), tj. było niższe o 707.328 tys. zł. Przyczyną niepełnej realizacji wydatków w przedmiotowym dziale w stosunku do planu było niższe wykorzystanie środków przeznaczonych m.in. na:
- wydatki bieżące jednostek budżetowych, podróże służbowe krajowe i zagraniczne oraz zakupy usług remontowych co wynikało przede wszystkim z przedłużających się procedur przetargowych i przesunięcia płatności na rok 2024,

- wydatki na wynagrodzenia osobowe oraz uposażenia, wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (np. świadczenia rzeczowe wynikające z przepisów BHP), wynagrodzenia bezosobowe oraz składki na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy, z powodu głównie wysokiego poziomu fluktuacji zatrudnienia,
- inwestycje budowlane na potrzeby placówek zagranicznych, w tym budowę nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec,
- zakupy inwestycyjne:
 - dotyczące działalności Centrum Informatyki Resortu Finansów, m.in. w związku z uzyskaniem znacznie niższych ofert w drodze przetargu niż zakładano w szacowaniu,
 - na potrzeby Urzędu Zamówień Publicznych, głównie w związku z niezrealizowaniem zadania: Nowe formularze ogłoszeń unijnych (e-forms),
 - związane z informatyzacją m.in. budowę, wdrożenie i utrzymanie usług elektronicznych.

8) **751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 3.705.466

tys. zł co stanowiło 92,6% planu po zmianach (4.003.510 tys. zł), tj. było niższe o 298.044 tys. zł. Przyczyną niepełnej realizacji wydatków w dziale w stosunku do planu po zmianach było niższe wykorzystanie środków przeznaczonych głównie na:

- dotacje celowe dla Krajowego Biura Wyborczego na przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu w związku z utworzeniem mniejszej liczby obwodów do głosowania oraz mniejszej niż planowano liczby mężów zaufania uprawnionych do otrzymania diety, a także niższych kosztów przechowywania zdeponowanych dokumentów z wyborów,
- inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby Kancelarii Sejmu, Najwyższej Izby Kontroli oraz Sądu Najwyższego,
- wydatki bieżące jednostek budżetowych, podróże służbowe krajowe i zagraniczne oraz zakupy usług remontowych,
- wydatki na wynagrodzenia osobowe oraz uposażenia, wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (np. świadczenia rzeczowe wynikające z przepisów BHP) oraz wynagrodzenia bezosobowe oraz składki na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy.

9) **753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne** – wykonanie wydatków

w przedmiotowym dziale wyniosło 108.578.522 tys. zł co stanowiło 97,3% planu po zmianach (111.633.383 tys. zł), tj. było niższe o 3.054.861 tys. zł. Niepełne wykonanie wydatków w stosunku do planu po zmianach wynika głównie z niższej dotacji

uzupełniającej udzielonej z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przede wszystkim z uwagi na wyższe niż planowano przychody ze składek na ubezpieczenia społeczne.

10) **758 Różne rozliczenia** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 131.956.102 tys. zł co stanowiło 85,8% planu po zmianach (153.765.947 tys. zł), tj. było niższe o 21.809.845 tys. zł. Niepełna realizacja wydatków była konsekwencją:

- niższego niż planowano rozdysponowania rezerw celowych głównie w pozycjach:
 - 8 – Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej – kwota 5.306.698 tys. zł,
 - 36 – Środki na realizację programów poręczeniowo-gwarancyjnych, innych programów rządowych wspieranych gwarancjami Skarbu Państwa oraz wydatków na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa – kwota 3.704.477 tys. zł,
 - 72 – Wydatki związane ze zwalczaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych, kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym w Ukrainie – kwota 2.148.319 tys. zł,
 - 56 – Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania – kwota 1.664.699 tys. zł,
 - 49 – Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych oraz na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego – kwota 1.439.887 tys. zł,
 - 35 – Uzupełnienie środków na wypłatę i waloryzację świadczeń z zakresu rodziny i zabezpieczenia społecznego, realizację zadań z zakresu zabezpieczenia społecznego oraz na wypłatę świadczeń motywacyjnych, o których mowa w ustawie o Policji, ustawie o Państwowej Straży Pożarnej, ustawie o Straży Granicznej oraz ustawie o Służbie Ochrony Państwa – kwota 1.287.871 tys. zł,
 - 17 – Środki na finansowanie ustawowo określonych zadań dotyczących wyborów i referendum – kwota 897.644 tys. zł.
- wpłaty polskiej składki członkowskiej do budżetu Unii Europejskiej w 2023 r. w niższej niż planowano wysokości co było spowodowane przede wszystkim:
 - niższym poborem należności celnych,
 - aktualizacją podstaw VAT i DNB za lata poprzednie, a także uchwaleniem w 2023 r. korekt budżetu UE (nr 2/2023 oraz 3/2023), zmniejszających składki państw członkowskich, w tym Polski. Dodatkowo, na skutek późnego przyjęcia

ostatniej korekty budżetu UE w 2022 r. (nr 5/2022 r.), rozliczenie jej skutków nastąpiło dopiero w styczniu 2023 r., w wyniku czego wpłata składki za ten rok została obniżona.

- 11) **851 Ochrona zdrowia** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 17.348.554 tys. zł co stanowiło 96,9% planu po zmianach (17.908.281 tys. zł), tj. było niższe o 559.727 tys. zł. Niższa realizacja wydatków w stosunku do planu w głównej mierze wynikała z niepełnego wykorzystania środków na:
- realizację programu wieloletniego pod nazwą „Budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu”, w związku z aktualizacją harmonogramu rzeczowo-finansowego,
 - programy wieloletnie koordynowane przez Ministra Zdrowia, w tym programy pn. „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych” oraz „Wieloletni program medyczny - rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr Jana Biziela w Bydgoszczy”,
 - staże i specjalizacje medyczne, m.in. wynikiem mniejszej niż planowano liczby lekarzy i lekarzy dentyistów podejmujących staż podyplomowy oraz nieobecności z powodu zwolnień lekarskich, urlopów macierzyńskich, urlopów bezpłatnych, a także z wykonania mniejszej ilości dyżurów medycznych związanych z realizacją staży częściowych,
 - zadania inwestycyjne realizowane przez Państwowy Instytut Medyczny MSWiA głównie w związku z wyłonieniem korzystnych ofert, wygenerowania oszczędności oraz brakiem możliwości realizacji zadań,
 - dotacje celowe z przeznaczeniem na realizację Narodowego Programu Zdrowia Niepełne wykonanie planu wynikało m.in.: z niezrealizowania części działań oraz z oszczędności,
 - finansowanie:
 - ratownictwa medycznego – niewykonanie wynika przede wszystkim z przekazania mniejszej niż planowano dotacji na finansowanie działalności Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Warszawie,
 - inspekcji sanitarnej – niższa realizacja wydatków w części 46 – Zdrowie jest wynikiem głównie powstałych oszczędności w ramach realizacji zadania Rozwój i utrzymanie Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej SEPIS, które częściowo zostały zrealizowane w zakresie zaplanowanych wydatków na rok 2023 ujętych w planie finansowym Głównego Inspektoratu Sanitarnego na realizację

projektów z udziałem środków europejskich oraz z powstałych oszczędności w trakcie realizacji pozostałych zadań z uwagi na niższe ceny zakupu usług oraz materiałów i wyposażenia od pierwotnie zaplanowanych na rok 2023 r.,

- inspekcji farmaceutycznej – niższa realizacja wydatków w części 46 była spowodowana oszczędnościami powstałymi m.in. wskutek realizacji części zadań w zakresie inspekcji krajowych i zagranicznych, a także szkoleń krajowych i zagranicznych w trybie online. Z uwagi na postępujący proces elektronicznej urzędu zrealizowano również oszczędności w wydatkach na zakup papieru i tonerów. Z uwagi na przedłużające się procedury zamówień publicznych nie zrealizowano części wydatków bieżących związanych m.in. z zakupem oprogramowania.
 - Systemu Wspomagania Dowodzenia Państwowego Ratownictwa Medycznego – niepełne wykorzystanie środków wynikało z niższych niż planowano wydatków związanych z przedłużeniem wsparcia producenta na konsole, radiotelefony i radioboxy oraz niewykorzystaniem środków zaplanowanych na świadczenia na rzecz pracowników,
 - składek na ubezpieczenie zdrowotne przede wszystkim w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Niższe wykonanie planu wynikało z wejścia w życie ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw. Na jej mocy wyłączono obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne za wybrane grupy ubezpieczonych, za które składka zdrowotna była dotychczas finansowana ze środków budżetu państwa, m.in. za osoby pobierające rentę przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz członków ich rodzin.
- finansowanie programów polityki zdrowotnej, w tym:
- programu wieloletniego pn. „Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022–2032” w związku z koniecznością przeprowadzenia czasochłonnego procesu wdrożenia i rozplanowania działań z zakresu promocji zdrowia, profilaktyki i edukacji zdrowotnej oraz konieczności dokonania ponownych uzgodnień z podmiotami merytorycznymi,
 - Rządowego programu kompleksowej terapii wewnątrzmacicznej w profilaktyce następstw i powikłań wad rozwojowych i chorób dziecka nienarodzonego – jako element poprawy stanu zdrowia dzieci nienarodzonych i noworodków na lata 2018-2023 w związku z mniejszą niż przewidywano wykonaną liczbą zabiegów, która uzależniona jest od liczby rozpoznanych przypadków patologii ciąży, a także, konsekwencji tym mniejszym zakupem materiałów i wyrobów medycznych niezbędnych do przeprowadzenia tych zabiegów),

- Rządowego programu kompleksowej ochrony zdrowia prokreacyjnego w Polsce w 2021-2023 w związku z niższą w stosunku do zaplanowanej zgłaszalnością par oraz z zakupu drobnego sprzętu w korzystniejszych cenach.

12) **854 Edukacyjna opieka wychowawcza** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 404.693 tys. zł co stanowiło 85,9% planu po zmianach (470.996 tys. zł), tj. było niższe o 66.303 tys. zł. Niepełne wykorzystanie środków wynikało przede wszystkim z:

- mniejszego zapotrzebowania na dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2023 – 2025,
- mniejszej niż zakładano liczby uczniów uprawnionych do uzyskania pomocy materialnej w formie stypendiów i zasiłków szkolnych,
- niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na zadania inwestycyjne w zakresie internatów i burs szkolnych.

13) **855 Rodzina** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 63.135.189 tys. zł co stanowiło 98,2% planu po zmianach (64.280.061 tys. zł), tj. było niższe o 1.144.871 tys. zł, głównie w wyniku niższej niż planowano liczby osób za które opłacane są z budżetu państwa składki na ubezpieczenia społeczne (przede wszystkim za osoby pobierające zasiłek macierzyński), jak również niższej niż planowano liczby świadczeniobiorców, a w konsekwencji niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na realizację:

- świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna oraz na opłacanie składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłek dla opiekuna,
- rodzinnego kapitału opiekuńczego.

14) **921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 4.892.736 tys. zł co stanowiło 91,6% planu po zmianach (5.339.701 tys. zł), tj. było niższe o 446.965 tys. zł, w związku z niepełnym wykorzystaniem środków na:

- zadania inwestycyjne realizowane przez instytucje kultury, w tym na realizację programu wieloletniego „Budowa Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” oraz realizację inicjatywy Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności – SOWA. Niewykorzystanie środków finansowych zaplanowanych na realizację programu wieloletniego pn. "Budowa Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE", wynikało m.in. z:
 - opóźnień generowanych przez biuro architektoniczne w realizacji dokumentacji projektowej, wykonawczej dla budynków siedziby dla obu części inwestycji,

tj. budowy budynku Studia Filmowego (I część) i budowy Centrum Filmowego (II część),

- wieloetapowej a przez to długotrwałej procedury wyboru wykonawcy robót budowlanych na realizację I części inwestycji, w procedurze dialogu konkurencyjnego,
 - postępowania odwoławczego, przed Krajową Izbą Odwoławczą, dotyczącego odwołania złożonego przez uczestnika procedury dialogu konkurencyjnego,
 - wstrzymania robót budowlanych na placu budowy przez nadzór archeologiczny.
- zadania inwestycyjne na potrzeby muzeów, w tym realizację programu wieloletniego „Budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku”, budowę Muzeum Historii Polski w Warszawie, Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II w Toruniu oraz utworzenie Muzeum Getta Warszawskiego. Z uwagi na termin przyjęcia uchwały ustanawiającej Program w 2023 r. pn. "Budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku", prowadzone były jedynie czynności związane z nadzorem nad inwestycją,
- dotacje celowe na inwestycyjne wydatki budowlane w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje podmiotowe na bieżącą działalność instytucji kultury oraz dotacje celowe udzielane podległym i nadzorowanym instytucjom oraz pozostałym beneficjentom w trybie Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- wydatki na bieżącą działalność Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków związaną z ochroną i opieką nad zabytkami.
- zadania inwestycyjne na potrzeby centrów kultury i sztuki, w tym m.in. na z realizację Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 w ramach Priorytetu 2. Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych. Niewykorzystanie środków finansowych zaplanowanych na realizację programu wieloletniego pn. "Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025", w ramach priorytetu 2, wynikało m.in. z:
- rezygnacji z realizacji zadań m.in. z powodu niemożności wyłonienia wykonawcy po przeprowadzonej procedurze przetargowej, znacznemu wzrostowi wydatków na realizację zadania,
 - czynników niemożliwych do przewidzenia w momencie zawierania umowy (inflacja) czy pozyskania dofinansowania zadania z innych źródeł.

15) **926 Kultura fizyczna** – wykonanie wydatków w przedmiotowym dziale wyniosło 1.881.770 tys. zł co stanowiło 92,7% planu po zmianach (2.029.690 tys. zł), tj. było niższe o 147.920 tys. zł. Niższa realizacja to rezultat głównej mierze:

- niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na zadania związane z realizacją programu wieloletniego „Program Olimpia – Program budowy przyszkolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich” ze względu na trudną sytuację finansową wnioskodawców oraz wzrost kosztów materiałów komponentów niezbędnych do realizacji zadań,
- zwrotów dotacji dokonanych przez beneficjentów, związane z niepełnym wykorzystaniem dotacji przeznaczonych na realizację zadań głównie w obszarze sportu wyczynowego oraz sportu dla wszystkich,
- niższego wykonania dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych oraz środków zaplanowanych na zakup usług remontowych, związanych z usuwaniem wad gwarancyjnych na Stadionie Narodowym w Warszawie.

Wykonanie wydatków budżetu państwa w 2023 r. według części

Wyszczególnienie	2022	2023			Wskaźniki	
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5/4	5/2
	w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem	517.398.907	693.378.366	693.378.366	659.586.491	95,1	127,5
w tym:						
01 Kancelaria Prezydenta RP	207.787	246.942	254.701	251.593	98,8	121,1
02 Kancelaria Sejmu	532.226	685.993	685.993	619.981	90,4	116,5
03 Kancelaria Senatu	128.565	152.810	152.810	140.798	92,1	109,5
04 Sąd Najwyższy	160.943	218.999	218.999	190.274	86,9	118,2
05 Naczelny Sąd Administracyjny	591.647	708.781	716.214	697.527	97,4	117,9
06 Trybunał Konstytucyjny	41.051	49.007	50.285	48.625	96,7	118,4
07 Najwyższa Izba Kontroli	332.460	367.956	367.956	357.800	97,2	107,6
08 Rzecznik Praw Obywatelskich	58.483	69.155	69.155	66.855	96,7	114,3
09 Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	66.409	83.323	83.323	64.196	77,0	96,7
10 Urząd Ochrony Danych Osobowych	40.270	45.367	45.367	44.457	98,0	110,4
11 Krajowe Biuro Wyborcze	89.119	92.519	576.145	449.098	77,9	503,9
12 Państwowa Inspekcja Pracy	397.674	457.703	457.703	451.103	98,6	113,4
13 Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	434.204	539.254	544.919	538.765	98,9	124,1
14 Rzecznik Praw Dziecka	18.925	22.077	22.077	22.077	100,0	116,7
15 Sądy powszechne	10.372.143	12.224.182	12.511.910	12.371.677	98,9	119,3
16 Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	16.426.216	1.543.570	12.824.647	11.856.111	92,4	72,2
17 Administracja publiczna	54.104	71.282	71.337	63.644	89,2	117,6
18 Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo	1.138.472	1.544.354	1.890.180	1.865.266	98,7	163,8
19 Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe	9.175.621	9.881.925	11.161.054	10.915.383	97,8	119,0
20 Gospodarka	812.892	944.704	1.403.622	1.256.785	89,5	154,6
21 Gospodarka morska	1.599.502	878.458	987.183	968.884	98,1	60,6
22 Gospodarka wodna	2.280.437	1.515.870	2.570.837	2.463.573	95,8	108,0
23 Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej	22.656	27.357	31.216	30.135	96,5	133,0
24 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5.144.206	6.911.842	7.111.841	6.631.166	93,2	128,9
25 Kultura fizyczna	1.048.498	1.802.213	2.038.434	1.890.898	92,8	180,3
26 Łączność	5.760	10.138	715.369	6.576	0,9	114,2
27 Informatyzacja	623.158	875.562	953.484	854.215	89,6	137,1
28 Szkolnictwo wyższe i nauka	23.648.485	25.720.099	25.753.311	25.564.259	99,3	108,1
29 Obrona narodowa	57.077.969	97.124.573	97.115.116	97.079.598	100,0	170,1
30 Oświata i wychowanie	819.886	607.308	1.006.328	933.702	92,8	113,9
31 Praca	447.472	520.124	527.293	519.389	98,5	116,1
32 Rolnictwo	1.729.616	2.426.266	2.505.216	2.139.467	85,4	123,7
33 Rozwój wsi	7.015.042	4.888.079	10.037.943	8.820.460	87,9	125,7
34 Rozwój regionalny	2.105.979	2.740.684	2.868.108	2.632.677	91,8	125,0
35 Rynki rolne	54.906	62.426	63.389	62.238	98,2	113,4
37 Sprawiedliwość	6.642.519	8.040.984	8.149.914	8.104.278	99,4	122,0
39 Transport	9.185.329	15.106.578	18.015.319	17.948.793	99,6	195,4
40 Turystyka	71.865	110.385	110.386	106.957	96,9	148,8
41 Środowisko	691.804	536.534	614.174	599.987	97,7	86,7
42 Sprawy wewnętrzne	28.431.074	32.114.019	36.355.313	36.194.782	99,6	127,3
43 Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne	225.680	242.977	252.513	251.513	99,6	111,4
44 Zabezpieczenie społeczne	4.068.153	3.660.725	10.973.780	10.812.079	98,5	265,8
45 Sprawy zagraniczne	2.705.385	2.788.067	3.001.469	2.904.109	96,8	107,3
46 Zdrowie	15.521.807	14.192.199	15.559.456	15.236.455	97,9	98,2
47 Energia	137.907	151.895	1.577.717	1.569.114	99,5	1.137,8
48 Gospodarka złożami kopalin	964.056	1.799.534	1.799.534	1.772.854	98,5	183,9

Wyszczególnienie	2022		2023		Wskaźniki	
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5/4	5/2
	w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
49 Urząd Zamówień Publicznych	40.531	51.772	53.539	44.583	83,3	110,0
50 Urząd Regulacji Energetyki	64.761	68.824	72.231	71.106	98,4	109,8
51 Klimat	399.805	378.032	527.585	510.625	96,8	127,7
52 Krajowa Rada Sądownictwa	16.591	22.210	22.960	20.797	90,6	125,4
53 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	125.545	135.171	137.680	136.232	98,9	108,5
54 Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych	184.305	164.541	226.651	224.160	98,9	121,6
55 Aktywa państwowe	119.591	93.723	98.781	85.449	86,5	71,5
56 Centralne Biuro Antykorupcyjne	242.134	265.687	270.107	269.162	99,7	111,2
57 Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	715.377	716.793	866.812	866.469	100,0	121,1
58 Główny Urząd Statystyczny	478.681	577.517	625.626	609.384	97,4	127,3
59 Agencja Wywiadu	295.107	300.267	394.164	392.165	99,5	132,9
60 Wyższy Urząd Górniczy	70.865	76.312	77.720	77.557	99,8	109,4
61 Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	76.849	83.660	87.529	87.201	99,6	113,5
62 Rybołówstwo	124.666	193.047	227.570	214.872	94,4	172,4
63 Rodzina	37.154	67.244	79.845	73.672	92,3	198,3
64 Główny Urząd Miar	180.749	190.476	227.541	215.767	94,8	119,4
65 Polski Komitet Normalizacyjny	38.439	41.154	41.154	39.416	95,8	102,5
66 Rzecznik Praw Pacjenta	17.193	17.803	18.256	18.195	99,7	105,8
67 Polska Akademia Nauk	110.281	110.894	110.894	109.979	99,2	99,7
68 Państwowa Agencja Atomistyki	30.605	47.951	52.987	50.326	95,0	164,4
69 Żegluga śródlądowa	23.300	33.480	36.111	31.310	86,7	134,4
71 Urząd Transportu Kolejowego	54.168	55.765	64.582	63.904	99,0	118,0
72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	18.931.798	20.141.263	22.212.338	22.203.975	100,0	117,3
73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych	75.554.803	114.358.488	109.332.247	105.353.929	96,4	139,4
74 Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	71.638	67.618	80.146	78.074	97,4	109,0
75 Rządowe Centrum Legislacji	35.028	40.898	40.955	38.634	94,3	110,3
76 Urząd Komunikacji Elektronicznej	131.765	143.037	167.640	156.279	93,2	118,6
79 Obsługa długu Skarbu Państwa	32.718.271	62.000.000	62.000.000	61.710.339	99,5	188,6
80 Regionalne izby obrachunkowe	138.592	151.397	155.885	155.831	100,0	112,4
81 Rezerwa ogólna	0	1.235.000	306.782	0	0,0	
82 Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	74.916.806	99.638.415	99.710.829	99.710.748	100,0	133,1
83 Rezerwy celowe	0	65.444.572	18.655.512	0	0,0	
84 Środki własne Unii Europejskiej	34.293.905	33.072.735	33.072.735	30.313.620	91,7	88,4
85 Budżety wojewodów	60.365.488	34.784.468	44.470.358	43.242.285	97,2	71,6
86 Samorządowe Kolegia Odwoławcze	152.805	160.823	171.520	169.130	98,6	110,7
88 Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury	3.279.789	3.605.683	3.840.094	3.834.786	99,9	116,9
89 Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15	11.162	11.847	12.963	12.360	95,4	110,7
90 Akademia Kopernikańska	2.000	25.000	25.000	24.000	96,0	1.200,0

5.3. Wydatki według grup ekonomicznych

Poniższe zestawienie przedstawia wykonanie planu wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych, z uwzględnieniem zmian wprowadzanych w trakcie wykonywania budżetu w 2023 roku.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2022 r.	2023			5:4	5:2	
		Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie		nominalne	realnie
		w tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem, z tego:	517.398.907	693.378.366	693.378.366	659.586.491	95,1	127,5	114,4
1. Dotacje i subwencje	256.142.772	292.349.723	303.801.007	292.774.361	96,4	114,3	102,6
2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	58.951.754	81.637.083	81.765.287	81.294.035	99,4	137,9	123,8
3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	100.295.632	139.006.494	130.845.922	122.469.272	93,6	122,1	109,6
4. Wydatki majątkowe	25.238.004	67.375.776	63.999.901	59.087.409	92,3	234,1	210,2
5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	32.718.271	62.000.000	62.000.000	61.710.339	99,5	188,6	169,3
6. Środki własne Unii Europejskiej	34.293.905	34.882.566	34.882.566	30.313.620	86,9	88,4	79,3
7. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej*	9.758.570	16.126.724	16.083.683	11.937.455	74,2	122,3	109,8

* Wiersz ten obejmuje wydatki budżetu państwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej.

Struktura wydatków budżetu państwa w 2022 r. i 2023 r. przedstawiała się następująco:

w %	2022 r.	2023 r.
Dotacje i subwencje	49,5	44,4
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	11,4	12,3
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	19,4	18,6
Wydatki majątkowe	4,9	9,0
Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	6,3	9,4
Środki własne Unii Europejskiej	6,6	4,6
Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	1,9	1,8
Wydatki budżetu państwa ogółem	100,0	100,0

W 2023 r. blisko połowę wydatków budżetu państwa (44,4%) stanowiły dotacje i subwencje, na które przeznaczono 292.774.361 tys. zł. Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 122.469.272 tys. zł (18,6%), świadczenia na rzecz osób fizycznych – 81.294.035 tys. zł (12,3%), wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa – 61.710.339 tys. zł (9,4%), wydatki majątkowe – 59.087.409 tys. zł (9,0%), środki własne Unii Europejskiej – 30.313.620 tys. zł (4,6%) a wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej – 11.937.455 tys. zł (1,8%).

W 2023 r. udział poszczególnych grup wydatków w wydatkach ogółem w porównaniu do roku 2022:

- wzrósł w grupach: wydatki majątkowe o 4,1 pkt proc., wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa o 3,0 pkt proc., świadczenia na rzecz osób fizycznych o 0,9 pkt proc.,
- a zmniejszył się w grupie: dotacji i subwencji o 5,1 pkt proc.; środków własnych Unii Europejskiej o 2,0 pkt proc., wydatków bieżących jednostek budżetowych o 0,8 pkt proc., oraz nieznacznie w grupie współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej, tj. o 0,1 pkt proc.

<i>w tys. zł</i>	Wykonanie 2022 r.	Wykonanie 2023 r.	Różnica
Ogółem, w tym:	517.398.907	659.586.491	142.187.584
1. Dotacje i subwencje	256.142.772	292.774.361	36.631.589
2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	58.951.754	81.294.035	22.342.281
3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	100.295.632	122.469.272	22.173.640
4. Wydatki majątkowe	25.238.004	59.087.409	33.849.406
5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa	32.718.271	61.710.339	28.992.068
6. Środki własne Unii Europejskiej	34.293.905	30.313.620	-3.980.285
7. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	9.758.570	11.937.455	2.178.885

1. Dotacje i subwencje

Największy kwotowo wzrost zrealizowanych wydatków w 2023 r. w stosunku do 2022 r. per saldo miał miejsce w grupie dotacji i subwencji i wyniósł 36.631.589 tys. zł, tj. o 14,3%. Wyższe wykonanie wydatków w przedmiotowej grupie wynikało głównie:

- ze wzrostu r/r części oświatowej subwencji ogólnej o skutki wzrostu o 7,8% średnich wynagrodzeń nauczycieli od 1 stycznia 2023 r., a także ze zwiększenia, w nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023, środków na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w celu wsparcia realizacji zadań – wzrost w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego per saldo o 24.728.141 tys. zł,
- z wyższej kwoty dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytur Pomostowych w związku z przeprowadzaną waloryzacją świadczeń emerytalnych i rentowych kwoto-procentowym wskaźnikiem waloryzacji (tj. na poziomie 14,8% z zastosowaniem gwarantowanej kwoty podwyżki, która wyniosła co do zasady 250 zł brutto) oraz wyższej liczby świadczeniobiorców,

- z wyższej kwoty dotacji z budżetu państwa do Funduszu Emerytalno-Rentowego w związku z przeprowadzaną waloryzacją rolniczych świadczeń emerytalnych i rentowych kwoto-procentowym wskaźnikiem waloryzacji (tj. na poziomie 14,8% z zastosowaniem gwarantowanej kwoty podwyżki, która wyniosła co do zasady 250 zł brutto) oraz skutkami finansowymi wejścia w życie ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2023 r. poz. 337), w wyniku której wysokość emerytury podstawowej uległa podniesieniu do poziomu 90% wysokości najniższej emerytury określonej w przepisach dotyczących powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych,
- z wyższej w 2023 r. o 6.280.000 tys. zł wpłaty z budżetu państwa przekazanej przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do Funduszu Solidarnościowego – na realizację postanowień ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia kwoty wyższej niż kwota najniższej emerytury stosowanej do ustalenia wysokości kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2023 r.,
- z realizacji zadań, których finansowanie w roku 2022 zostało przesunięte na rok 2021 (wynikało to z uwzględnienia w nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2021 zgłoszonych dodatkowych potrzeb oraz decyzji dysponenta co do przesunięcia rozpoczęcia finansowania części zadań z roku 2022 na rok 2021). Zatem ustawa budżetowa na rok 2022 w ramach wydatków części 39 – Transport nie przewidywała środków na:
 - Rządowy Program wsparcia zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów, do 2023 roku – a które w roku 2023 zostały zrealizowane w kwocie 4.805.771 tys. zł,
 - zasilenie Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg – a które w roku 2023 zostały zrealizowane w kwocie 174.123 tys. zł,
 - dodatkowo w roku 2023 wydatkowano środki, które w 2022 roku nie były realizowane, z przeznaczeniem na:
 - uzupełnienie środków dla Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w kwocie 125.087 tys. zł,
 - pokrycie zmniejszonych wpływów do Krajowego Funduszu Drogowego w związku z wdrożeniem procedury umożliwiającej zaprzestanie stosowania opłat za przejazd autostradą A1 na odcinku Gdańsk - Toruń od niektórych rodzajów pojazdów samochodowych w kwocie 103.334 tys. zł,
- ponadto w roku 2023 zostały wydatkowane wyższe środki r/r głównie na:

- dofinansowanie międzywojewódzkich i międzynarodowych kolejowych przewozów pasażerskich wykonywanych w ramach usług publicznych – o 694.166 tys. zł,
 - wypłaty dotacji przedmiotowej w celu wyrównania przewoźnikom i operatorom publicznego transportu zbiorowego utraconych przychodów w związku ze stosowaniem obowiązujących ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w transporcie kolejowym – o 139.995 tys. zł;
- zwiększenia w ustawie budżetowej na rok 2023 środków na subwencje dla podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki z przeznaczeniem na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego,
 - uwzględnienia w 2023 r. całorocznych skutków podwyższenia wynagrodzeń pracowników uczelni, przyznanych od 1 października 2022 r.,
 - przekazania w 2023 roku ministrowi właściwemu do spraw energii, środków rezerwy celowej w wysokości 1.400.000 tys. zł na sfinansowanie uzasadnionych kosztów realizacji zadań wynikających z polecenia Prezesa Rady Ministrów wydanego decyzją z dnia 13 lipca 2022 r. z późniejszymi zmianami, dotyczącego zakupu i sprowadzenia do Polski zakupionego węgla kamiennego.

Jednocześnie nastąpił spadek wydatków na realizację niektórych zadań ujmowanych w grupie dotacji i subwencji przede wszystkim z tytułu:

- zmiany podmiotu odpowiedzialnego za obsługę świadczenia wychowawczego (realizowanego w ramach programu „Rodzina 500+”) zgodnie z ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. Środki na ten cel zostały odpowiednio przeniesione z budżetów wojewodów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- przeniesienia finansowania zadań zespołów ratownictwa medycznego z budżetów wojewodów do Narodowego Funduszu Zdrowia,
- niższej wypłaty w 2023 r. w porównaniu do roku poprzedniego dodatków osłonowych. W roku 2022 w ramach dotacji wypłacane były, na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym, dodatki za okres od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 roku. W 2023 roku wypłacane były wyłącznie dodatki, które nie zostały przekazane osobom uprawnionym w 2022 r., co spowodowane było m.in. nie odebraniem świadczeń przez wnioskodawców albo trwającymi postępowaniami przed samorządowymi kolegiami odwoławczymi lub wojewódzkimi sądami administracyjnymi;
- dokonania niższej w 2023 r. niż w 2022 r. łącznej wpłaty do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 i Funduszu Pomocy. W 2023 r. wpłacono środki w łącznej kwocie 9.476.241 tys. zł (z tego do Funduszu Pomocy 4.450.000 tys. zł i do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 - 5.026.241 tys. zł) natomiast w 2022 r. wpłacono środki w łącznej kwocie

13.981.431 tys. zł (z tego do Funduszu Pomocy 2.307.319 tys. zł i Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 - 11.674.112 tys. zł).

2. Wydatki majątkowe

Równie duży wzrost zrealizowanych wydatków per saldo w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wystąpił w zakresie wydatków majątkowych i wyniósł 33.849.406 tys. zł, tj. o 134,1%. Tak duża zmiana wykonania wydatków w tej grupie to efekt przede wszystkim:

- zwiększenia planowanej kwoty wydatków majątkowych w nowelizacji ustawy budżetowej w części 29 – Obrona narodowa do poziomu 40.123.403, tj. o 21.708.238 tys. zł więcej niż w ustawie budżetowej na rok 2022. Związane to było ze wzrostem:
 - wielkości PKB, stanowiącej podstawę do wyliczenia wydatków obronnych,
 - wskaźnika udziału wydatków obronnych w PKB z wysokości nie niższej niż 2,2% w roku 2022 do wysokości nie niższej niż 3,0% w 2023 roku,

zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

Dodatkowe środki zostały przeznaczone głównie na: zwiększenie wydatków na zakup uzbrojenia i sprzętu wojskowego, w ramach Planu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych, w celu podwyższenia nowoczesności uzbrojenia i sprzętu wojskowego, wpłatę na Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych, a także na inwestycje budowlane na potrzeby wojska, m.in. na obiekty sztabowe, koszarowe i szkoleniowe oraz na przygotowanie infrastruktury zabezpieczającej rozwój zdolności do obrony przed zagrożeniami cybernetycznymi infrastruktury technicznej dla potrzeb sprzętu wojskowego, na inwestycje w infrastrukturę wojskową, w tym bazy, składnice i stacje materiałów pędnych i smarów;

- realizacji programu wieloletniego pn. Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku – w 2022 roku program ten był finansowany z innych źródeł niż budżet państwa,
- wyższymi nakładami na inwestycje na drogach publicznych krajowych, w związku z realizacją Programu Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej,
- wyższej realizacji zadań inwestycyjnych w ramach "Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022-2025",
- wyższą realizacją wydatków przez Komendę Główną Straży Granicznej na zadania pn. „Budowa zabezpieczenia granicy państwowej na odcinku granicy z Federacją Rosyjską”,
- wyższej realizacji dotacji celowej dla Państwowego Instytutu Medycznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, na inwestycje budowlane oraz zakupy sprzętu i aparatury medycznej, w związku z wejściem w życie 1 stycznia 2023 roku ustawy

o Państwowym Instytucie Medycznym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

- wyższą realizacją zadań inwestycyjnych Komend wojewódzkich i powiatowych Państwowej Straży Pożarnej, w związku z realizacją "Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022-2025",
- realizacją wyższych wydatków na gospodarkę gruntami i nieruchomościami, w związku z udzieleniem w 2023 roku dotacji celowej dla Katowic miasta na prawach powiatu z przeznaczeniem na realizację zakupu na rzecz Skarbu Państwa, zabudowanej budynkiem szpitala nieruchomości wraz z wyposażeniem medycznym funkcjonalnie powiązanych z tym budynkiem oraz nieruchomości zabudowanych układami drogowymi i parkingami,
- wydatkowania większej kwoty wydatków na realizację zadań inwestycyjnych na przejściach granicznych (w tym na realizację inwestycji „Budowa drogowego przejścia granicznego w Malhowicach”), w zakresie dróg gminnych (w tym w związku z realizacją programu wieloletniego pn. "Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019-2026") oraz przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych,
- wyższego wykonania wydatków na realizację programu wieloletniego „Program Olimpia – Program budowy przyszłolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich”, wsparcie przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 roku oraz na wpłatę na Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej,
- zwiększonych wydatków na zadania inwestycyjne na potrzeby muzeów (w tym głównie Muzeum Historii Polski w Warszawie), Instytutu Solidarności i Męstwa, zadań związanych z odbudową Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej, jak również na potrzeby teatrów (w tym głównie Teatr im. Żeromskiego w Kielcach),
- podwyższenia kapitału zakładowego Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. (SRK S.A.) w związku z koniecznością zabezpieczenia ciągłości finansowania procesu restrukturyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego prowadzonego na mocy decyzji podjętych w przeszłości.

3. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa

Zrealizowane w 2023 r. wydatki w tej grupie były wyższe od wydatków poniesionych w 2022 r. o 28.992.068 tys. zł, tj. o 88,6%. Wynikało to przede wszystkim ze wzrostu średniego oprocentowania długu i środków z konsolidacji (zmiany stóp procentowych), przyrostu obsługiwanego zadłużenia. Było to również konsekwencją przeprowadzonych

w poprzednich latach transakcji swap oraz większej skali zamiany obligacji hurtowych zapadających w kolejnym roku.

4. Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Znaczący wzrost w porównaniu do roku 2022 odnotowano w zakresie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych w wysokości 22.342.281 tys. zł, tj. o 37,9%. Wyższe wykonanie wydatków w tej grupie w roku 2023 determinowane było przede wszystkim:

- wzrostem wydatków na wypłatę świadczenia wychowawczego, które wzrosły o 16.645.622 tys. zł z kwoty 23.546.205 tys. zł w 2022 r. do kwoty 40.191.827 tys. zł w 2023 r., tj. o 70,7% w konsekwencji realizacji wypłat tego świadczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przez cały rok w tej grupie ekonomicznej. W roku 2022 r. do końca maja świadczenia te były realizowane przez gminy w grupie ekonomicznej dotacje i subwencje (jednostki samorządu terytorialnego otrzymywały dotację celową z budżetu państwa na wypłatę przedmiotowych świadczeń). W 2023 r. świadczenie wychowawcze wypłacano przeciętnie miesięczne na 6.656,6 tys. dzieci;
- wzrostem wypłat świadczeń społecznych – głównie świadczeń emerytalno-rentowych – na skutek waloryzacji wysokości świadczeń wskaźnikiem w wysokości 114,8%¹ oraz w związku ze wzrostem liczby świadczeniobiorców,
- wypłatą dodatkowych świadczeń pieniężnych tj. 14 emerytury, a także na sfinansowanie uposażeń zwiększonej w stosunku do roku 2022 liczby żołnierzy dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej oraz terytorialnej służby wojskowej wraz ze wzrostem wysokości uposażeń żołnierzy niezawodowych.

5. Wydatki bieżące jednostek budżetowych

W porównaniu do roku 2022 w tej grupie wydatków również odnotowano wzrost w wysokości 22.173.640 tys. zł, tj. o 22,1%. Wyższe wykonanie wydatków bieżących jednostek budżetowych w roku 2023 w stosunku do roku 2022 w głównej mierze było efektem:

- wzrostu wielkości PKB, stanowiącej podstawę do wyliczenia wydatków obronnych, wskaźnika udziału wydatków obronnych w PKB z wysokości nie niższej niż 2,2% w roku 2022 do wysokości nie niższej niż 3,0% w 2023 roku, zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;
Dodatkowe środki zostały przeznaczone głównie na zwiększone zakupy materiałów i wyposażenia oraz usług remontowych i energii, a także na zwiększone potrzeby związane z zakupem i serwisowaniem sprzętu i uzbrojenia wojskowego, w tym wynikające ze

¹ Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 9 lutego 2023 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2023 r. M.P. z 2023 r. poz. 185

wzrostu cen towarów i usług. Ponadto, dodatkowe środki zostały przeznaczone na wzrost uposażeń żołnierzy zawodowych i wynagrodzeń pracowników cywilnych, na wypłatę świadczenia motywacyjnego dla żołnierzy zawodowych wprowadzonego ww. ustawą o obronie Ojczyzny, a także na sfinansowanie wzrostu wydatków na równoważniki pieniężne i ekwiwalenty, na pozostałe należności dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz na sfinansowanie kosztów utrzymania żołnierzy realizujących zadania na wschodniej granicy państwa. Wzrosła również kwota wpłat na Pracownicze Plany Kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający;

- wzrostu wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń z przeznaczeniem na:
 - wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na poziomie 7,8%,
 - jednorazowe wypłaty wynagrodzeń w 2023 r. dla pracowników państwowej sfery budżetowej,
 - wzrost wydatków na wynagrodzenia i uposażenia, pochodnych od wynagrodzeń (w tym m.in. w ramach realizacji programu wieloletniego „Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2023-2025, ustanowionego uchwałą nr 2/2023 Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2023 r.) oraz przyznaniem i wypłaceniem, po raz pierwszy w 2023 r., funkcjonariuszom Krajowej Administracji Skarbowej dodatków do uposażeń w formie świadczenia motywacyjnego i świadczenia za długoletnią służbę (art. 10 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wprowadzeniem świadczenia za długoletnią służbę (Dz. U. poz. 347), który wszedł w życie z dniem 1 marca 2023 r.),
 - sfinansowanie dodatkowych podwyżek wynagrodzeń dla pracowników wykonujących zawód medyczny zatrudnionych w Wojewódzkich i Powiatowych Stacjach Sanitarno-Epidemiologicznych,
 - dodatkowy wzrost wynagrodzeń pracowników Urzędów Wojewódzkich, w tym skutki przechodzące podwyższenia od 1 lipca 2022 roku,
 - działalność Wojewódzkich i Powiatowych Inspektoratów Weterynarii, w tym na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz na realizację zadań ustawowych w szczególności związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt,
 - zwiększenie wydatków na wynagrodzenia sędziów, prokuratorów, asesorów i referendarzy sądowych w części 15 – Sądy powszechne, części 37 – Sprawiedliwość oraz części 88 – Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury zgodnie z regulacjami ustawowymi określającymi wskaźnik ich wzrostu (w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. akt K 1/23);
- uzupełnienia wydatków budżetowych Policji, Straży Granicznej oraz Państwowej Straży Pożarnej,

- wypłaty funkcjonariuszom Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Ochrony Państwa należności z tytułu m.in. nowego świadczenia za długoletnią służbę, zwiększenia dodatku stołecznego oraz dodatku funkcyjnego,
- zwiększenia funduszu uposażeń o środki na realizację przedsięwzięcia Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022-2025 pn. Wzmocnienie etatowe funkcjonariuszy, w ramach którego na ten cel w roku 2023 przyznano dodatkowo w Policji 1.300 etatów, w Straży Granicznej 200 etatów i w Państwowej Straży Pożarnej w części 42 – Sprawy Wewnętrzne 5 etatów, a także na sfinansowanie 500 etatów w Policji w związku z utworzeniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości,
- wzrostu wydatków bieżących przeznaczonych na realizację wydatków związanych z kosztami postępowań sądowych i prokuratorskich,
- wyższych w stosunku do roku 2022 wydatków na realizację programu wieloletniego realizowanego w obszarze dróg krajowych,
- przekazania w roku 2023 do Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA) środków na misję technologiczno-naukową ESA z udziałem polskiego astronauty na Międzynarodową Stację Kosmiczną oraz przekazanie do Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA) dodatkowego wkładu na realizację umów RPA/NTP/EO.

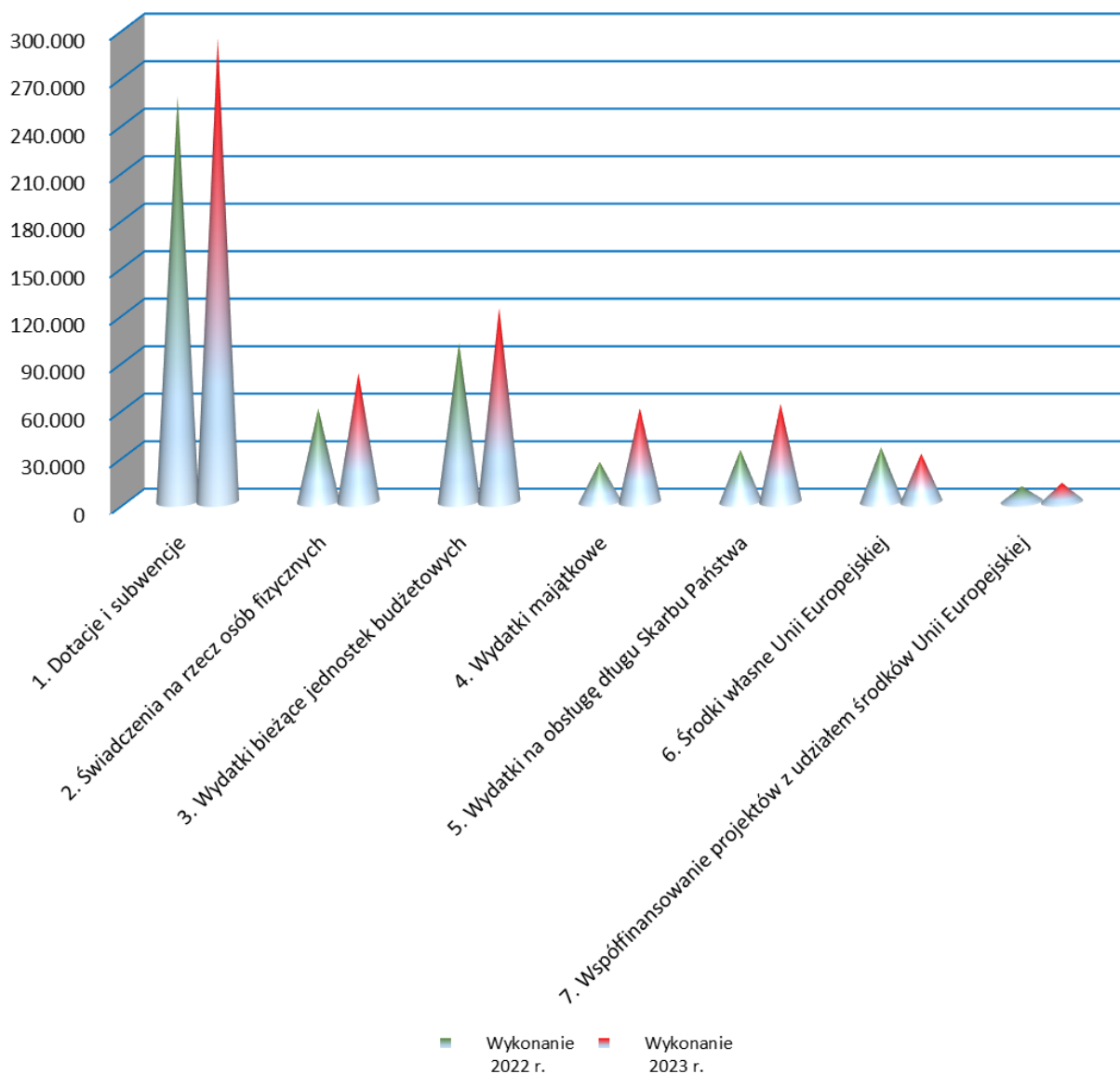
6. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

Wzrost realizacji wydatków w grupie ekonomicznej wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej w 2023 roku w stosunku do wydatków w 2022 roku wyniósł 2.178.885 tys. zł, tj. o 22,3%. Wyższa realizacja wykonanych wydatków r/r w tej grupie wynikała przede wszystkim z ponoszonych w 2023 r. wydatków w ramach dwóch perspektyw finansowych, tj. kończącej się Perspektywy Finansowej 2014-2020, w której nastąpiła intensyfikacja wydatków w celu jak najpełniejszego wykorzystania alokacji oraz rozpoczęcia realizacji wydatków w ramach Perspektywy Finansowej 2021-2027. Jednocześnie nastąpił wzrost wydatków z tytułu WPR, który wynikał m.in. z realizacji płatności w ramach nadzwyczajnych mechanizmów wsparcia na rynkach rolnych oraz zwiększenia limitu na realizację uzupełniającej płatności podstawowej.

7. Środki własne Unii Europejskiej

W porównaniu do roku 2022 nastąpił spadek wydatków w grupie środki własne Unii Europejskiej o 3.980.285 tys. zł, co stanowi spadek o 11,6% r/r. Jest to przede wszystkim wynik niższego poboru opłat celnych, przyjmowanych w ciągu roku korekt budżetu UE obniżających składkę oraz uwzględnienia nadpłaty do budżetu UE wynikającej z rozliczeń podstaw VAT i DNB za lata poprzednie.

Realizacja wydatków w latach 2022-2023 w poszczególnych grupach (w mln zł)

W trybie art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych dysponenci części budżetowych upoważnieni są do dokonywania przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków w ramach danej części i działu.

W trakcie realizacji budżetu w roku 2023 miała miejsce relokacja środków między grupami wydatków.

Zwiększony został (per saldo) plan wydatków w grupie:

- dotacje i subwencje o 11.451.284 tys. zł,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych o 128.204 tys. zł.

Zmniejszony natomiast (per saldo) został plan w grupach:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych o 8.160.572 tys. zł,

- wydatki majątkowe o 3.375.875 tys. zł,
- współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej o 43.041 tys. zł.

Grupa wydatków na obsługę długu Skarbu Państwa i środki własne Unii Europejskiej pozostały na nie zmienionym poziomie planu z znowelizowanej ustawy budżetowej.

Szczegóły dotyczące realizacji wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych zostały opisane w dalszej części materiału.

5.3.1 Dotacje i subwencje

Łączną kwotę dotacji i subwencji w wydatkach budżetu państwa ogółem prezentuje poniższa tabela z wyszczególnieniem również dotacji i subwencji realizowanych w grupie wydatków majątkowych omawianych w podrozdziale 5.3.4. oraz w grupie współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej omówionych w podrozdziale 5.3.7.

Wyszczególnienie	2022		2023		5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Dotacje i subwencje z budżetu państwa ogółem	270.369.785	306.703.329	325.866.282	313.108.427	96,1	102,1	115,8
1. Dotacje	175.285.181	184.719.717	203.646.172	190.892.740	93,7	103,3	108,9
1.1. bieżące	161.329.828	170.366.111	181.918.357	170.896.134	93,9	100,3	105,9
1.2. majątkowe	5.812.486	8.365.960	10.912.837	9.641.339	88,3	115,2	165,9
1.3. współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	8.142.867	5.987.646	10.814.978	10.355.266	95,7	172,9	127,2
2. Subwencje	95.084.604	121.983.612	122.220.110	122.215.687	100,0	100,2	128,5
2.1. bieżące*	94.812.945	121.983.612	121.882.650	121.878.227	100,0	99,9	128,5
2.2. majątkowe	271.660		337.460	337.460	100,0		124,2

*) Kwota uwzględnia subwencje dla partii politycznych i subwencje na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego dla jednostek sektora finansów publicznych.

W tej części sprawozdania omówione zostały pkt 1.1. i 2.1. powyższej tabeli, tj. bieżące dotacje i subwencje ogółem.

Ogólne dane o bieżących dotacjach i subwencjach przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	4:3
	w tys. zł			%
	2	3	4	5
Dotacje i Subwencje ogółem	292.349.723	303.801.007	292.774.361	96,4
1. Subwencja dla jednostek samorządu terytorialnego	99.638.415	99.373.369	99.373.288	100,0
- część oświatowa subwencji ogólnej	64.580.581	64.580.581	64.580.503	100,0
- pozostała subwencja	35.057.834	34.792.788	34.792.785	100,0
2. Dotacje dla funduszy celowych	85.213.708	82.490.967	79.368.879	96,2
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	59.752.297	54.626.056	51.652.297	94,6
- Fundusz Emerytur Pomostowych	1.842.648	1.842.648	1.842.648	100,0
- Fundusz Emerytalno-Rentowy	19.878.144	21.878.144	21.877.374	100,0
- Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	13.656	13.656	13.656	100,0
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	850.000	1.253.500	1.105.964	88,2
- Fundusz Solidarnościowy	2.636.963	2.636.963	2.636.963	100,0
- Fundusz Cyberbezpieczeństwa	100.000	100.000	99.977	100,0
3. Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego	25.808.883	33.345.534	32.602.729	97,8
- dotacje dla gmin	18.845.876	24.729.847	24.182.429	97,8
- dotacje dla powiatów	5.643.848	6.715.501	6.578.322	98,0
- dotacje dla samorządu województwa	1.319.159	1.836.077	1.779.652	96,9

Wyszczególnienie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	4:3
	w tys. zł			%
1	2	3	4	5
- świadczenie wychowawcze stanowiące pomoc państwa w wychowywaniu dzieci		64.108	62.326	97,2
4. Subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki	22.274.782	22.438.866	22.434.524	100,0
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	21.246.797	21.277.500	21.273.199	100,0
- jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych	1.027.985	1.161.366	1.161.326	100,0
5. Inne transfery w sektorze finansów publicznych	4.000.000	14.899.863	14.899.863	100,0
- różne przelewy		1.400.000	1.400.000	
- przelewy redystrybucyjne, w tym:	4.000.000	6.494.541	6.494.541	100,0
- Fundusz Medyczny	4.000.000	4.000.000	4.000.000	100,0
- wpłaty od jednostek na państwowy fundusz celowy, w tym:		7.005.322	7.005.322	100,0
- Fundusz Solidarnościowy		6.880.000	6.880.000	100,0
6. Dotacje podmiotowe	13.599.178	14.608.527	14.302.123	97,9
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, z tego:	7.682.412	8.541.079	8.270.536	96,8
- jednostki systemu szkolnictwa wyższego i nauki	2.545.120	2.734.319	2.723.053	99,6
- instytucje kultury	1.580.511	1.901.223	1.877.659	98,8
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	259.416	261.120	235.515	90,2
- pozostałe jednostki, w tym:	3.297.365	3.644.417	3.434.308	94,2
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	1.630.639	1.750.031	1.566.481	89,5
- Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych	129.947	129.947	127.206	97,9
- Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	92.169	92.259	92.259	100,0
- jednostki niezaliczane do sektora finansów, z tego:	5.916.766	6.067.448	6.031.588	99,4
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. i inni zarządcy infrastruktury kolejowej		4.807.800	4.805.771	100,0
- niepubliczne jednostki systemu oświaty	88.469	94.188	90.031	95,6
- uczelnie niepubliczne	457.134	515.457	509.328	98,8
7. Rozliczenia z bankami	1.373.645	11.359.183	11.353.041	99,9
8. Dotacje celowe na zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych	5.436.866	8.978.399	7.165.458	79,8
9. Dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, z tego:	5.971.218	7.553.904	6.368.797	84,3
- fundacje	291.560	413.332	389.169	94,2
- stowarzyszenia	604.982	773.335	760.958	98,4
- pozostałe jednostki	5.074.676	6.367.236	5.218.670	82,0
10. Dotacje na finansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych, w tym:	3.711.669	3.014.488	2.989.617	99,2
- Polski Instytut Sztuki Filmowej	108.000	105.583	104.311	98,8
- Agencja Mienia Wojskowego	2.109.251	1.956.251	1.956.251	100,0
- wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	273.876	343.969	340.864	99,1
- publiczna służba krwi	109.130	109.130	107.881	98,9
- państwowe instytucje kultury	117.960	120.651	119.503	99,0
11. Dotacje przedmiotowe	802.570	1.049.130	1.031.461	98,3
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych	11.181	12.125	11.720	96,7
- jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych	791.389	1.037.006	1.019.741	98,3
12. Dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych	299.423	376.355	370.368	98,4

Wyszczególnienie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	4:3
	w tys. zł			%
1	2	3	4	5
13. Zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS i KRUS, dotacja dla Funduszu Kościelnego oraz zwrot dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem	330.301	359.867	356.411	99,0
14. Pomoc zagraniczna	48.439	76.950	76.637	99,6
15. Subwencje dla partii politycznych	70.415	70.415	70.415	100,0
16. Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych		10.750	10.750	100,0
17. Rezerwy	23.770.211	3.794.439		0,0

Największą pozycję wśród tej grupy wydatków stanowiły środki na realizację zadań bieżących jednostek samorządu terytorialnego, tj. subwencje (33,9%) i dotacje (11,1%) – łącznie 45,1%, następnie dotacje dla funduszy celowych – 27,1%, w dalszej kolejności subwencje dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 7,7%, inne transfery w sektorze finansów publicznych – 5,1% oraz dotacje podmiotowe – 4,9%.

W 2023 r. wykonanie wydatków w grupie ekonomicznej dotacji i subwencji w stosunku do planu po zmianach było niższe o 11.026.646 tys. zł, tj. o 3,6%, co było spowodowane niższą od planowanej realizacją wydatków głównie:

- 1) dotacji dla funduszy celowych – o 3.122.088 tys. zł, tj. o 3,8%, w tym o 2.973.759 tys. zł na dotacje dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (omówione w dalszej części, w pkt 5.3.1.2.),
- 2) dotacji celowych na zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych – o 1.812.941, tj. o 20,2% (w większości przeznaczone na: działalność Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa),
- 3) dotacji dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych – o 1.185.107 tys. zł, tj. o 15,7%,
- 4) dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego – o 742.805 tys. zł, tj. o 2,2%, w tym o 547.418 tys. zł na dotacje dla gmin (omówione w dalszej części, w pkt 5.3.1.1.),
- 5) dotacji podmiotowych – o 306.404 tys. zł, tj. o 2,1%.

Dotacje celowe w grupie wydatków **dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom, stowarzyszeniom i pozostałym jednostkom** były w 2023 r. niższe od planowanych o 15,7%. Największa różnica wykonania do planu w tej grupie wystąpiła w dotacjach dla pozostałych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych przeznaczonych dla:

- 1) Poczty Polskiej S.A. – w konsekwencji braku realizacji wypłaty dotacji celowej na pokrycie kosztu netto z tytułu obowiązku świadczenia usług powszechnych na rok 2013, 2021 i 2022, ze względu na niewydanie przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej

decyzji administracyjnych określających kwoty zweryfikowanego kosztu netto i straty na usługach powszechnych oraz nieustalenie kwoty należnego finansowania kosztu netto za lata 2021 – 2022. Ponadto nie uprawomocniła się decyzja Prezesa UKE w sprawie określenia kwoty zweryfikowanego kosztu netto i straty na usługach powszechnych dotyczącej finansowania kosztu netto za rok 2013,

- 2) producentów rolnych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – przyczyną było mniejsze niż od zakładanego zainteresowanie producentów rolnych dotowanymi ubezpieczeniami, na co miały niższe od szacowanych w 2022 roku ceny skupu płodów rolnych oraz przedłużające się prace polowe, które wpłynęły na opóźnienia w zakresie wysiewu i wysadzania upraw ozimych,
- 3) przedsiębiorców w celu udzielenia im pomocy publicznej – w związku z długim terminem rozpatrywania wniosków przez nich składanych oraz ze względu na jakość przedłożonych wniosków (konieczność uzupełnień dokumentacji przez wnioskodawców),
- 4) Programu Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029 z powodu braku możliwości ogłoszenia konkursu według nowych zmienionych zasad,
- 5) Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030 w formie dotacji dla przedsiębiorstw. Przyczyną było m.in. wypowiedzenie umowy przez przedsiębiorcę, niepodpisanie umów z przedsiębiorcami, dla których zaplanowano wypłatę w roku 2023, jak również niewykonanie przez część inwestorów zobowiązań umownych w zakresie utworzenia nowych miejsc pracy i poniesienia kosztów inwestycji,
- 6) Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A., ze względu na niepełne wykorzystanie dotacji celowej na realizację programu wieloletniego „Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2025 w Osace, Kansai w Japonii, w latach 2023-2026”, przede wszystkim w wyniku nie zakończenia w 2023 r. procesu wyboru generalnego wykonawcy Pawilonu Polski oraz wykonawcy nadzoru inwestorskiego nad jego budową,
- 7) organizacji pożytku publicznego, z powodu m.in: zwrotów przyznawanych dotacji wynikających ze zmiany kosztów realizacji zadania publicznego, przypadków rezygnacji z przyznanej dotacji lub rozwiązania umów z powodu np. zbyt krótkiego okresu pozostałego na realizację zadania.

Niższa realizacja **dotacji celowych** na **zadania zlecone pozostałym jednostkom sektora finansów publicznych** o 20,2% w stosunku do wielkości planowanych była spowodowana m.in. niepełnym wykorzystaniem środków przeznaczonych dla:

- 1) Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, co wynikało przede wszystkim z utworzenia rezerw rolno-spożywczych na niższym niż planowano poziomie, czasochłonnego procesu przygotowania postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz dłuższych niż planowano ustaleń prowadzonych z Komisją Europejską, dotyczących realizacji projektu w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności,

- 2) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które wynikały głównie z niższego wydatkowania środków z przeznaczeniem na pomoc dla producentów rolnych, m.in. na dopłaty do oprocentowania kredytów płynnościowych i skupowych, a także dla sadowników i producentów rolnych którzy w 2023 r. ponieśli straty w owocujących drzewach owocowych oraz uprawach krzewów i truskawek, spowodowane przymrozkami, huraganem lub gradem,
- 3) Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wynikających z niezrealizowania części zadań dotyczących Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną oraz Programu Kształtowania Zasobów Wodnych,
- 4) Krajowego Zasobu Nieruchomości wynikającego przede wszystkim z realizacji zadań w kwocie niższej niż planowano, głównie z powodu niewniesienia do Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych planowanych aportów w postaci nieruchomości,
- 5) Lotniczego Pogotowia Ratunkowego na realizację programu wymiany 48 silników i 19 przekładni głównych w latach 2021-2025 w śmigłowcach Śmigłowiec Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS) w LPR, wynikających z opóźnień w produkcji i dostaw ważnych komponentów oraz na „Program zapobieżenia negatywnym skutkom deficytu pilotów w Śmigłowiec Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS) oraz modernizacji samolotowego zespołu transportowego w Lotniczym Pogotowiu Ratunkowym w Warszawie” wynikających z oszczędności związanych z szybszym niż planowano osiągnięciem wskaźnika szkoleniowego oraz mniejszymi potrzebami na zakup części zamiennych.

O niższym wykorzystaniu **dotacji podmiotowych** (o 2,1%) zdecydowała niepełna realizacja dotacji podmiotowych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych. Wśród tych jednostek należy wskazać przede wszystkim Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w związku z uzyskaniem przez Agencję oszczędności na wydatkach bieżących m.in. z: zakupów materiałów i wyposażenia, zakupów mediów, zakupu usługi kontroli kwalifikowalności powierzchni gospodarstw rolnych i sporządzenia dokumentacji pokontrolnej (FOTO) oraz odstąpienia od realizacji umowy przez ARiMR (z winy wykonawcy), dotyczącej zadania pozyskiwania zobrażeń satelitarnych VHR opracowania ortofotomapy wykorzystywanej w kontroli FOTO.

Wykonanie **dotacji na finansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych** było mniejsze o 0,8% w stosunku do planu po zmianach i wiązało się m.in. z częściowym niewykorzystaniem środków, które były przeznaczone na:

- 1) zadania z zakresu kultury fizycznej na promocję Polski przez polskich sportowców lub kluby sportowe w sportach drużynowych uczestniczące we współzawodnictwie sportowym

organizowanym przez polskie związki sportowe oraz biorące udział w międzynarodowych rozgrywkach sportowych,

- 2) państwowe instytucje kultury, tj. m.in: muzea, Polski Instytut Sztuki Filmowej, instytucje kinematografii, ośrodki ochrony i dokumentacji zabytków,
- 3) funkcjonowanie bibliotek tj. poprawę oferty oraz inwestycje w infrastrukturę bibliotek w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”,
- 4) wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego i wynikały przede wszystkim z niższego wykorzystania przez te ośrodki środków na wynagrodzenia, m.in. w związku z długotrwałą absencją pracowników oraz brakiem obowiązku naliczania i wypłaty składek ZUS, a także realizacją pozostałych wydatków bieżących w kwotach niższych niż zakładano na etapie planowania, co pozwoliło zagospodarować te środki i w konsekwencji nie było potrzeby wnioskowania o dotacje,
- 5) zadania z zakresu pobierania, gromadzenia, konserwacji, przechowywania i wydawania krwi, a także zaopatrywania regionalnych centrów krwiodawstwa i krwiolecznictwa funkcjonujących w formie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w krew i jej składniki oraz w produkty krwiopochodne.

5.3.1.1. Subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego

W 2023 r. łączne wydatki na subwencje i dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 131.976.017 tys. zł wobec 123.567.019 tys. zł w roku 2022, tj. wykonanie w roku 2023 było niższe o 8.408.997 tys. zł. Składa się na to zmniejszenie dotacji per saldo o 16.319.144 tys. zł i zwiększenie subwencji per saldo o 24.728.141 tys. zł (omówione w dalszej części podrozdziału).

Wydatki na subwencje i dotacje jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące stanowiły w 2023 r. 20% wydatków ogółem budżetu państwa oraz 3,9% PKB, podczas gdy w 2022 r. udziały te kształtowały się odpowiednio – 23,9% oraz 4% PKB.

Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego

Zasady ustalania subwencji ogólnych dla jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2024 r. poz. 356).

Wykonanie wydatków planowanych i zrealizowanych w 2023 r. w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, w tym porównanie z analogicznymi wydatkami wykonanymi w 2022 r., prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2022		2023		5:4	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie		
	w tys. zł				%	
1	2	3	4	5	6	7

Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	74.916.806	99.638.415	99.710.829	99.710.748	100,0	133,1
Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	55.942.153	64.580.581	64.580.581	64.580.503	100,0	115,4
Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego*	865.629	14.486.346	15.119.729	15.119.728	100,0	1.746,7
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin	9.569.308	10.529.003	10.465.521	10.465.521	100,0	109,4
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów	2.823.339	2.879.367	2.879.367	2.879.366	100,0	102,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw	2.319.661	3.171.278	3.171.278	3.171.278	100,0	136,7
Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin	3.163		4.599	4.599	100,0	145,4
Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin	436.886	994.753	492.668	492.667	100,0	112,8
Część równoważąca subwencji ogólnej dla powiatów	1.751.668	1.508.028	1.508.028	1.508.028	100,0	86,1
Część regionalna subwencji ogólnej dla województw	884.999	1.169.059	1.169.058	1.169.058	100,0	132,1
Rezerwa subwencji ogólnej dla województw	320.000	320.000	320.000	320.000	100,0	100,0

*) W pozycji tej prezentowane są także wydatki majątkowe w wysokości: kol. 2 – 271.660 tys. zł; kol. 4 i 5 – 337.460 tys. zł; Po ich wyłączeniu wykonanie subwencji dla jednostek samorządu terytorialnego w grupie dotacji i subwencji wynosi w kol. 2 – 74.645.146 tys. zł, w kol. 4 – 99.373.369 tys. zł i w kol. 5 – 99.373.288 tys. zł.

W 2023 r. wydatki planowane na subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, zostały wykonane w 100% planu po zmianach.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

Część oświatowa subwencji ogólnej ustalana jest z uwzględnieniem zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie szkół i placówek, a także na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy).

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2023 r. ustalona została w wysokości 64.432.715 tys. zł. W wyniku nowelizacji ustawy budżetowej część oświatowa subwencji ogólnej uległa zwiększeniu do łącznej wysokości 64.580.581 tys. zł, tj. o kwotę 147.866 tys. zł, z przeznaczeniem na zwiększenie rezerwy tej części subwencji, w związku ze zwiększeniem odpisu na zakładowy fundusz świadczeń

socjalnych dla nauczycieli, na podstawie art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1586).

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 64.580.503 tys. zł, z tego dla:

- gmin 28.158.314 tys. zł,
- powiatów 12.689.488 tys. zł,
- miast na prawach powiatu 22.940.371 tys. zł,
- województw 792.330 tys. zł.

Kwota 78 tys. zł, będąca różnicą między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej ustaloną dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2023, a kwotą przekazaną – według stanu na 31 grudnia 2023 r. – na rachunki jednostek samorządu terytorialnego, jako uzyskana nienależnie została zwrócona do budżetu państwa, zgodnie z przepisami art. 37 ust. 3a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Z części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2023 wydzielona została rezerwa stanowiąca 0,5% tej części subwencji, w łącznej wysokości 322.164 tys. zł. W trakcie roku budżetowego uległa ona zwiększeniu do łącznej wysokości 472.184 tys. zł, tj. o kwotę:

- 2.154 tys. zł, uzyskaną w wyniku zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej 11 jednostkom samorządu terytorialnego,
- 147.866 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę w związku ze zwiększeniem odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli, na podstawie art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw.

Zmniejszenie części oświatowej subwencji ogólnej na 2023 r. dotyczyło:

- 5 gmin na kwotę 341 tys. zł,
- 6 powiatów na kwotę 1.813 tys. zł.

W świetle przepisu art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2023”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych jednostek

samorządu terytorialnego środki w wysokości 472.184 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego:

- gminom 168.681 tys. zł,
- powiatom 91.674 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu 209.401 tys. zł,
- województwom 2.428 tys. zł.

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2023 – w kwocie 265.955 tys. zł, co stanowi 56,3% rozdzielonej kwoty,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 390 tys. zł, co stanowi 0,1% rozdzielonej kwoty,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla nauczycieli zwalnianych w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 33.892 tys. zł, co stanowi 7,2% rozdzielonej kwoty,
- 4) dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 20.988 tys. zł, co stanowi 4,4% rozdzielonej kwoty,
- 5) dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 3.093 tys. zł, co stanowi 0,7% rozdzielonej kwoty,
- 6) podział środków na zwiększony odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli w roku 2023 – w kwocie 147.866 tys. zł, co stanowi 31,3% rozdzielonej kwoty.

Subwencja ogólna dla gmin

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

Wykonanie w 2023 r. wydatków z tytułu części wyrównawczej subwencji ogólnej dla gmin wyniosło 10.465.521 tys. zł i było wyższe o 9,4% od wykonania wydatków z tego tytułu w 2022 r.

Wzrost ten był wynikiem zwiększenia kwoty podstawowej i uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej dla gmin. Kwota podstawowa dla danej gminy uzależniona jest od wysokości dochodów podatkowych, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, w odniesieniu do tych dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju. Jeżeli wskaźnik dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy jest niższy od 92% analogicznego wskaźnika, obliczonego łącznie dla wszystkich gmin, gmina otrzymuje kwotę podstawową, wchodzącą w skład części wyrównawczej subwencji ogólnej.

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona jest od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodu gminy na 1 mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymują tylko te gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy jest nie wyższy, niż 150% średniego dochodu podatkowego.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich gmin, przyjęte do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2023 r., wynosiły 2.246,66 zł i były wyższe o 5,9% od tych dochodów na 2022 r., które wynosiły 2.122,33 zł.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że gminy, których dochody podatkowe na jednego mieszkańca są wyższe od 150% analogicznego dochodu obliczonego łącznie dla wszystkich gmin w kraju, nie otrzymują kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej (choć jest ona dla nich naliczana). Suma tych kwot zwiększa część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, przy czym przeniesienie wydatków między odpowiednimi podziałkami klasyfikacji budżetowej jest dokonywane w trakcie wykonywania budżetu.

W roku 2023 kwota przeniesiona do części równoważącej subwencji ogólnej wynosiła 58.864 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin, które dokonały korekty danych przyjmowanych do wyliczenia subwencji i dla których wyliczona kwota była wyższa od należnej, została zmniejszona o nienależne środki w łącznej wysokości 4.619 tys. zł. Środki te utworzyły rezerwę subwencji, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

– część równoważąca subwencji ogólnej

Część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin ustala się w wysokości stanowiącej sumę łącznej kwoty wpłat gmin (w 2023 r. wyniosła ona 994.753 tys. zł i w tej wysokości ujęta została w ustawie budżetowej) oraz łącznej kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej tych gmin, których wskaźnik dochodów podatkowych jest wyższy od 150% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin w kraju i które w związku z tym nie otrzymują kwoty uzupełniającej, choć jest ona dla nich obliczana (w 2023 r. było to 58.864 tys. zł). W związku z powyższym, do podziału między gminy przeznaczona została łącznie kwota 1.053.617 tys. zł.

Część równoważąca subwencji ogólnej na 2023 r., rozdzielona między gminy zgodnie z ustawowymi zasadami, wyniosła 492.667 tys. zł.

Ponieważ kwota części równoważącej subwencji ogólnej, ustalona dla gmin na podstawie przepisów art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w części związanej z wydatkami na wypłatę dodatków mieszkaniowych, była wyższa od kwoty należnej gminom – pozostałe nierozdzielone środki tej części subwencji ogólnej w kwocie 560.949 tys. zł zostały przeniesione do rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy, przeznaczonej dla jednostek samorządu terytorialnego.

Wykonane w 2023 r. wydatki z tytułu części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin, były zgodne z planem po zmianach (100%) i o 12,8% większe od tych wydatków wykonanych w 2022 r.

– część rekompensująca subwencji ogólnej

Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin przeznaczona jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, zajmowanych przez przedsiębiorcę na prowadzenie na podstawie zezwolenia działalności gospodarczej, na terenie specjalnych stref ekonomicznych, w okresie ważności tego zezwolenia.

W 2023 r. realizacja wydatków z tytułu części rekompensującej subwencji ogólnej wyniosła 4.599 tys. zł, czyli o 45,4% więcej niż w roku 2022. Część rekompensującą subwencji ogólnej przyznano 4 jednostkom.

Subwencja ogólna dla powiatów

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

Wykonanie wydatków w części wyrównawczej subwencji ogólnej dla powiatów w 2023 r., w wysokości 2.879.366 tys. zł było wyższe o 2% od wykonania wydatków w tej części subwencji w 2022 r., co wynikało ze zwiększenia kwoty podstawowej, której wysokość jest uzależniona od relacji pomiędzy wysokością dochodów podatkowych w poszczególnych powiatach, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, a średnimi dochodami podatkowymi obliczonymi na jednego mieszkańca wszystkich powiatów.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca dla wszystkich powiatów, przyjęte do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2023 r., wyniosły 312,20 zł i były niewiele mniejsze od analogicznych dochodów przyjętych do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2022 r. (312,32 zł).

– część równoważąca subwencji ogólnej

Wysokość części równoważącej subwencji ogólnej dla powiatów uzależniona jest od wysokości wpłat do budżetu państwa dokonywanych przez powiaty, w których dochody podatkowe na jednego mieszkańca są większe od 110% dochodów podatkowych wszystkich

powiatów, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju. Część równoważąca subwencji ogólnej została rozdzielona między powiaty zgodnie z ustawowymi zasadami.

W 2023 r. wydatki przeznaczone na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów wynosiły 1.508.028 tys. zł i były o 13,9% niższe od analogicznych wydatków za 2022 r.

Subwencja ogólna dla województw

– część wyrównawcza subwencji ogólnej

W 2023 r. wykonanie wydatków w części wyrównawczej subwencji ogólnej dla województw, w wysokości 3.171.278 tys. zł, było wyższe o 36,7% od wykonania wydatków w tej części subwencji w 2022 r., co wynikało ze zwiększenia kwoty podstawowej, której wysokość uzależniona jest od relacji między dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach a średnimi dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca obliczonymi dla wszystkich województw oraz zwiększenia kwoty uzupełniającej.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw, przyjęte do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2023 r., w wysokości 412,86 zł, zwiększyły się o 37,3%, w porównaniu do dochodów przyjętych do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej na 2022 r. (300,76 zł).

W 2023 r. kwotę uzupełniającą część wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich województw oraz – analogicznie jak w 2022 r. – liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

– część regionalna subwencji ogólnej

Zaplanowana w ustawie budżetowej na rok 2023 część regionalna subwencji ogólnej wyniosła 1.169.059 tys. zł.

Wykonanie wydatków w 2023 r., w tej części subwencji było wyższe o 32,1% od wykonania w 2022 r. Wyższe wykonanie tych wydatków było wynikiem zwiększenia, w porównaniu do 2022 r., kwoty wpłat do budżetu państwa dokonanych przez województwo o dochodach przekraczających 125% średnich dochodów podatkowych (w 2023 r. podobnie jak w 2022 r. wpłat dokonywało województwo mazowieckie) z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw.

W 2023 r. kwotę części regionalnej subwencji ogólnej dla województw, otrzymały województwa, których dochody podatkowe, powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej na jednego mieszkańca były niższe niż 125% dochodów podatkowych wszystkich województw w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Podział tej części subwencji uzależniony jest od stopy bezrobocia oraz poziomu dochodów podatkowych województw, powiększonych o część wyrównawczą subwencji ogólnej.

– rezerwa subwencji ogólnej, o której mowa w art. 70d ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

W 2023 r. rezerwa subwencji ogólnej przeznaczona dla województw na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami wynosiła 320.000 tys. zł.

Rezerwa ta została rozdzielana między województwa, w których powierzchnia dróg wojewódzkich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa, jest wyższa od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju.

W 2023 r. środki ww. rezerwy subwencji ogólnej, w kwocie 320.000 tys. zł, otrzymało 12 województw.

Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

W 2023 r. środki na uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego stanowiły kwotę 15.119.729 tys. zł, na którą składały się rezerwy z art. 26 i 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Wzrost, w porównaniu do roku 2022, środków na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego wynika z przyznania w drodze nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023 dodatkowych dochodów z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w kwocie 14.150.347 tys. zł w celu wsparcia realizacji zadań.

Stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa na rok 2023, utworzona została rezerwa subwencji ogólnej w kwocie 335.999 tys. zł, przeznaczona na dofinansowanie:

- 1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu,
- 2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu,
- 3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

W wyniku podziału rezerwy subwencji ogólnej na rok 2023, dokonanego na podstawie kryteriów ustawowych oraz kryteriów dodatkowych ustalonych przez Ministra Finansów i Ministra Infrastruktury, zaopiniowanych przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, środki z rezerwy otrzymało 95 jednostek samorządu terytorialnego, z przeznaczeniem na:

- 1) dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu w kwocie 299.965 tys. zł (dla 85 jednostek),

- 2) dofinansowanie utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu w kwocie 12.500 tys. zł (dla 1 jednostki). Kwota pierwotnie planowana na dofinansowanie utrzymania rzecznych przepraw promowych w Świnoujściu wynosiła 25.000 tys. zł, ale uległa zmniejszeniu do kwoty 12.500 tys. zł w związku z udostępnieniem z dniem 30 czerwca 2023 r. tunelu pod rzeką Świną dla ruchu samochodowego, stosownie do przepisów art. 26 ust. 1a ww. ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu w kwocie 11.034 tys. zł (dla 9 jednostek).

W wyniku powyższego podziału środków rezerwy subwencji ogólnej na rok 2023 środki otrzymało:

- 46 powiatów w kwocie 97.675 tys. zł,
- 34 miasta na prawach powiatów w kwocie 157.998 tys. zł,
- 15 województw w kwocie 67.826 tys. zł,

łącznie 95 jednostek samorządu terytorialnego otrzymało 323.499 tys. zł.

Zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2666), nierozdzielone środki z ww. rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 12.500 tys. zł, zwiększyły kwotę rezerwy o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W 2023 r., stosownie do art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w trakcie wykonywania budżetu utworzona została rezerwa subwencji ogólnej, której środki zostały przeznaczone dla jednostek samorządu terytorialnego.

W 2023 r. rezerwa, o której mowa wyżej, wynosiła 14.796.230 tys. zł. Utworzyły ją:

- dodatkowe dochody, w wysokości 14.150.347 tys. zł, na uzupełnienie subwencji ogólnej w celu wsparcia realizacji zadań,
- nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin, w wysokości 560.949 tys. zł, które stosownie do art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zwiększają tę rezerwę,
- zwrócone do budżetu państwa nienależne kwoty części wyrównawczej subwencji ogólnej, w łącznej wysokości 4.619 tys. zł,
- kwota nierozdzielonej rezerwy subwencji, o której mowa w art. 26 ww. ustawy, w wysokości 12.500 tys. zł,

- środki z rezerwy celowej budżetu państwa w poz. 49 – „Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych oraz na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego”, z przeznaczeniem na:
 - uzupełnienie środków z rezerwy subwencji ogólnej rozdzielonych w sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w celu zapewnienia środków dla uprawnionych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie minimalnej, w wysokości 25.655 tys. zł,
 - dofinansowanie realizacji zadań drogowych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w wysokości 38.874 tys. zł,
 - na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, z przeznaczeniem na nagrodę specjalną, o której mowa w art. 92a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, w wysokości 3.286 tys. zł.

Rezerwa subwencji ogólnej została rozdzielona w pełnej wysokości.

Na podstawie przepisów art. 70p, art. 70q i art. 70r. ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rozdzielono kwotę 13.000.000 tys. zł, z czego:

- 7.500.000 tys. zł, rozdzielono proporcjonalnie do wysokości dochodów w roku 2023 z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT,
- 3.500.000 tys. zł rozdzielono między gminy, powiaty i województwa, w których dochody, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, są niższe od 110 proc. średnich dochodów odpowiednio wszystkich gmin, powiatów i województw, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju,
- 2.000.000 tys. zł rozdzielono między gminy, w których liczba mieszkańców przekraczała 10 tysięcy, ale nie przekraczała 150 tysięcy mieszkańców. W celu dokonania podziału tej kwoty gminy zostały wyodrębnione w trzy grupy, w zależności od liczby mieszkańców.

Podział środków między te gminy został dokonany na podstawie wydatków majątkowych za lata 2020-2022.

Środki, o których mowa wyżej, otrzymało:

- 2.477 gmin na kwotę 10.405.970 tys. zł,
- 380 powiatów na kwotę 2.243.781 tys. zł,
- 16 województw na kwotę 350.249 tys. zł.

Ponadto, z tytułu dodatkowego uzupełnienia dochodów, o którym mowa w art. 70u ww. ustawy, w celu zapewnienia 32 miastom na prawach powiatu określonej ustawowo kwoty minimalnej, rozdzielono kwotę 214.909 tys. zł.

W sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego rozdzielona została kwota 603.722 tys. zł.

Środki otrzymało:

- 1.618 gmin na kwotę 410.923 tys. zł,
- 314 powiatów na kwotę 192.799 tys. zł.

Dodatkowe środki z rezerwy subwencji, w wysokości 38.875 tys. zł, przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań drogowych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zostały przekazane na rachunki:

- 85 jednostek – w wysokości 37.495 tys. zł, z przeznaczeniem na inwestycje drogowe,
- 9 jednostek – w wysokości 1.379 tys. zł, z przeznaczeniem na remonty drogowe.

W ramach uzupełnienia subwencji ogólnej wszystkie jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dodatkowe środki z przeznaczeniem na wypłatę nagród specjalnych dla nauczycieli z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, o której mowa w art. 92a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, w łącznej wysokości 938.723 tys. zł, z tego: gminy otrzymały 657.052 tys. zł, powiaty otrzymały 272.481 tys. zł, a województwa 9.190 tys. zł.

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego

W 2023 r. na zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego zostały przekazane przez ministrów, wojewodów oraz dysponentów innych części budżetowych dotacje celowe na zadania bieżące w kwocie 32.602.729 tys. zł. W kwocie przekazanych dotacji nie została ujęta kwota na finansowanie zadań inwestycyjnych oraz kwota na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Przekazane dotacje stanowią 97,8% dotacji ujętych w planie po zmianach, uwzględniającym zwiększenia z tytułu rozdysponowania rezerw celowych, rezerwy ogólnej budżetu państwa, rezerw utworzonych w budżetach wojewodów oraz zmian dokonanych w ramach uprawnień posiadanych przez właściwych dysponentów części budżetowych. Kwoty dotacji przekazane w 2023 r. do jednostek samorządu terytorialnego są niższe od kwot dotacji przekazanych w 2022 r. per saldo o 16.319.144 tys. zł, tj. o 33,4%.

Kwoty dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego uwzględniają zmiany poziomu i zakresu dotowanych zadań wynikające m.in. z:

- przekazania niższych w porównaniu do roku 2022 per saldo o kwotę 15.561.933 tys. zł, dotacji celowych w dziale 855 Rodzina, głównie z tytułu przeniesienia realizacji rządowego programu "Rodzina 500+" z gmin i powiatów, do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw,

- przekazania niższych w porównaniu do roku 2022 per saldo o kwotę 2.043.045 tys. zł, dotacji celowych w dziale 852 Pomoc społeczna, głównie z tytułu środków dla gmin na wypłaty dodatków osłonowych, które należne były tylko za 2022 rok,
- przekazania niższych w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 738.797 tys. zł, dotacji celowych w dziale 851 Ochrona zdrowia, głównie w związku z likwidacją obowiązku opłacania z budżetu państwa składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby wskazane w przepisach ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, m.in. osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku lub stypendium,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 661.278 tys. zł, dotacji celowych w dziale 010 Rolnictwo i łowiectwo, głównie z tytułu zwrotu części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych i pokrycie kosztów postępowania w sprawie jego zwrotu poniesionych przez gminy,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 367.476 tys. zł, dotacji celowych w dziale 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, głównie z tytułu uwzględnienia zwiększenia funduszu wynagrodzeń osobowych o ok. 7,8% wraz z pochodnymi, realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022– 2025”, wypłaty świadczenia motywacyjnego strażakom pełniącym służbę w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 290.586 tys. zł, dotacji celowych w dziale 751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, głównie z tytułu konieczności sfinansowania przeprowadzenia w 2023 r. wyborów do Sejmu i Senatu,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 229.963 tys. zł, dotacji celowych w dziale 801 Oświata i wychowanie, głównie z tytułu zwiększenia zapotrzebowania na sfinansowanie wyposażenia szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub ćwiczeniowe,
- przekazania wyższych, w porównaniu do roku 2022, łącznie o kwotę 227.837 tys. zł, dotacji celowych w dziale 600 Transport i łączność, głównie z tytułu zwiększenia zapotrzebowania na dofinansowanie ulgowych i bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu autobusowego.

Przekazane kwoty dotacji na finansowanie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego zadań wg części budżetowych przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
	<i>w tys. zł</i>		%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Dotacje wg części	33.345.534	32.602.729	97,8
Krajowe Biuro Wyborcze	360.953	300.858	83,4

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Gospodarka	1.735	1.702	98,1
Informatyzacja	9.108	9.002	98,8
Obrona narodowa	27.139	26.423	97,4
Oświata i wychowanie	154.909	133.770	86,4
Środowisko	3	3	100,0
Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne	123		
Zabezpieczenie społeczne	4.772	4.557	95,5
Sprawy zagraniczne	2.127	2.110	99,2
Województwa	32.784.665	32.124.303	98,0

Jak wynika z powyższego zestawienia 98,5% dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące przekazane zostało z budżetów województw. Natomiast z pozostałych 9 części przekazane zostało 1,5% łącznej kwoty dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego.

Przekazane dotacje do jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące wg działów przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Dotacje wg działów	33.345.534	32.602.729	97,8
010 Rolnictwo i łowiectwo	1.976.427	1.970.762	99,7
020 Leśnictwo	6.789	3.581	52,8
050 Rybołówstwo i rybactwo	279	279	100,0
100 Górnictwo i kopalnictwo	971	971	100,0
150 Przetwórstwo przemysłowe	1.735	1.702	98,1
600 Transport i łączność	988.170	950.738	96,2
630 Turystyka	3.827	3.805	99,4
700 Gospodarka mieszkaniowa	289.766	245.108	84,6
710 Działalność usługowa	510.773	506.775	99,2
750 Administracja publiczna	670.397	651.929	97,2
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	360.953	300.858	83,4
752 Obrona narodowa	60.034	54.844	91,4
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3.618.757	3.617.339	100,0
755 Wymiar sprawiedliwości	98.537	97.691	99,1
758 Różne rozliczenia	150.947	150.867	99,9
801 Oświata i wychowanie	2.491.901	2.413.789	96,9
851 Ochrona zdrowia	736.973	701.483	95,2
852 Pomoc społeczna	5.341.335	5.180.904	97,0

Wyszczególnienie		Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
		w tys. zł		%
1		2	3	4
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	282.652	279.302	98,8
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	203.165	148.691	73,2
855	Rodzina	15.517.353	15.288.563	98,5
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	11.857	10.863	91,6
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	572	565	98,8
925	Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	21.363	21.321	99,8

Jak wynika z powyższego zestawienia dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego przekazywane były na zadania klasyfikowane w 24 działach. Najwyższe kwoty dotacji przeznaczone zostały na zadania bieżące: rodziny, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, oświaty i wychowania, rolnictwa i łowiectwa, transportu i łączności, ochrony zdrowia, administracji publicznej oraz działalności usługowej. Dotacje przekazane na te zadania wyniosły łącznie 31.282.281 tys. zł, co stanowi blisko 96% łącznej kwoty dotacji przekazywanych do jednostek samorządu terytorialnego. Na zadania bieżące realizowane w pozostałych 15 działach przypada kwota 1.320.448 tys. zł, tj. 4,1% dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego na te zadania.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawami ustrojowymi, jednostki samorządu terytorialnego otrzymywały dotacje na: dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Strukturę przekazanych dotacji wg rodzajów dotacji przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie		Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
		w tys. zł		%
1		2	3	4
Dotacje na zadania*		33.345.534	32.602.729	97,8
- własne		6.339.899	6.122.759	96,6
- z zakresu administracji rządowej		26.711.996	26.232.665	98,2
- realizowane na podstawie porozumień		293.639	247.305	84,2

**) kwota uwzględnia wydatki wykonane w § 204 Dotacje przekazane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowanych w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych oraz w § 287 Dotacja z budżetu państwa dla gmin uzdrowiskowych*

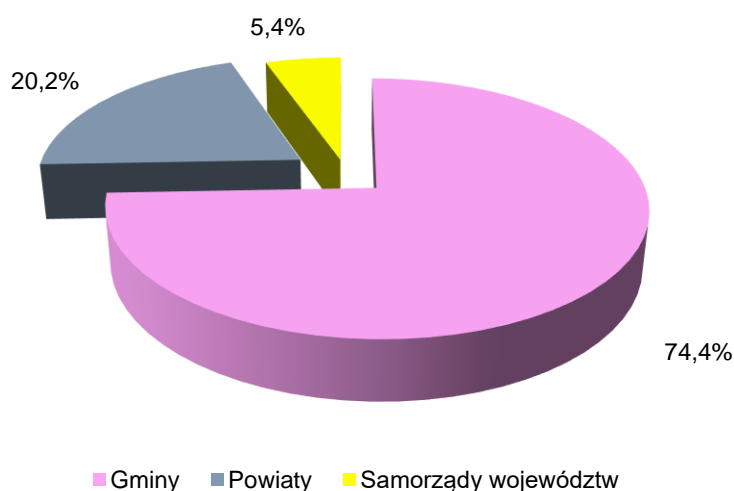
Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowią 80,5% łącznej kwoty dotacji przekazywanych do jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego kierowane były do gmin, powiatów i samorządów województw. Wielkość dotacji dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	3:2
	w tys. zł		%
1	2	3	4
Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego*	33.345.534	32.602.729	97,8
- gminy	24.793.949	24.244.748	97,8
- powiaty	6.715.508	6.578.329	98,0
- samorządy województw	1.836.077	1.779.652	96,9

*) różnice w sumowaniu poszczególnych kwot w tabelach wynikają z zaokrągleń zastosowanych zgodnie z zasadami arytmetyki

Struktura dotacji przekazanych na zadania bieżące poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego:

Jak wynika z powyższego zestawienia dotacje na zadania bieżące w wysokości 24.244.748 tys. zł, tj. 74,4% łącznej kwoty dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego kierowane było do gmin. Z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 19.330.390 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 82.285 tys. zł, własne – 4.832.073 tys. zł.

Dotacje bieżące dla gmin zostały przeznaczone głównie na:

- finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu rodziny i pomocy społecznej – 18.817.884 tys. zł, co stanowi 98,2% planu po zmianach i 77,6% dotacji przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 16.138.375 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 2.900 tys. zł, własne – 2.676.608 tys. zł. Dotacje te przeznaczone głównie na:
 - świadczenia z funduszu alimentacyjnego, wypłaty jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł, zgodnie z art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, świadczeń rodzinnych (tj. na wypłatę zasiłków rodzinnych, dodatków do tych zasiłków, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego), zasiłku dla opiekuna oraz na opłacanie składki

- na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne oraz zasiłek dla opiekuna, świadczenia wychowawczego z ubiegłych okresów, a także na koszty obsługi realizacji świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna, świadczenia wychowawczego (zadania z zakresu administracji rządowej) – 14.940.053 tys. zł, co stanowi 98,6% planu po zmianach,
- zasiłki z pomocy społecznej – 1.439.645 tys. zł. Środki te przeznaczono na dofinansowanie wypłat przez gminy zasiłków okresowych oraz na dofinansowanie wypłat zasiłków stałych (zadania własne),
 - działalność ośrodków pomocy społecznej – 589.969 tys. zł. Środki te przeznaczono na dofinansowanie działalności ośrodków pomocy społecznej, na wypłatę dodatku dla pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku, na wypłacanie wynagrodzenia przyznanego opiekunowi przez sąd opiekuńczy za sprawowanie opieki, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oraz na obsługę tego zadania (zadania własne – 541.716 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 48.253 tys. zł),
 - działalność ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów środowiskowych domów samopomocy w celu dostosowania ŚDS do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spectrum autyzmu w ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”) oraz na wypłatę dodatku dla pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku – 675.800 tys. zł (zadania własne – 66 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 675.734 tys. zł),
 - pomoc państwa w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji osób dorosłych, w szczególności osób samotnych i w podeszłym wieku – 500.146 tys. zł (zadania własne),
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne – 359.194 tys. zł. Środki te przeznaczono na opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłki z pomocy społecznej (zasiłek stały i okresowy) oraz niektóre świadczenia rodzinne (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna), (zadania własne – 84.971 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 274.223 tys. zł),
 - usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 230.597 tys. zł (zadania własne – 41.264 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 189.333 tys. zł),
 - realizację zadań wynikających z ustawy o Karcie Dużej Rodziny – 6.606 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- finansowanie zadań z zakresu oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej – 2.390.213 tys. zł, co stanowi 96,2% planu po zmianach i 9,9% dotacji

przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 369.800 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 39.323 tys. zł, własne – 1.981.090 tys. zł. Dotacje przeznaczono głównie na:

- dofinansowanie zadań własnych gmin w celu zwiększenia dostępności wychowania przedszkolnego – 1.717.610 tys. zł,
- wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz sfinansowanie kosztów zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne – 369.800 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów realizowanych w formie zasiłków i stypendiów szkolnych – 131.558 tys. zł (zadania własne),
- przygotowanie i przeprowadzenie wycieczek szkolnych, związanych z obszarami edukacyjnymi w ramach przedsięwzięcia pn. „Poznaj Polskę” – 35.487 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
- realizację zadań wynikających z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (moduł 3), dotyczących wspierania organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków – 36.296 tys. zł (zadania własne),
- realizację zadań wynikających z Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 „Aktywna tablica” – 45.063 tys. zł (zadania własne),
- dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych (książek niebędących podręcznikami) do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych w ramach Programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” – Priorytet 3 – 21.673 tys. zł (zadania własne),
- dofinansowanie zakupu podręczników oraz materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów niepełnosprawnych – 15.900 tys. zł (zadania bieżące z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowane w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych),
- finansowanie wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego w gminach – 1.621 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),

- realizację zadań wynikających z wieloletniego Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce – 1.914 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
- finansowanie zadań z zakresu rolnictwa i łowiectwa – 1.924.938 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 99,91% planu po zmianach i 7,9% dotacji przekazanych do gmin na zadania bieżące. Z kwoty tej środki przeznaczone głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania w sprawie jego zwrotu poniesionych przez gminę,
- finansowanie zadań administracji publicznej – 588.299 tys. zł, co stanowi 97% planu po zmianach i 2,4% dotacji przekazanych do gmin na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 576.754 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 11.176 tys. zł, własne – 369 tys. zł. Dotacje te przeznaczone głównie na zadania zlecone wynikające z ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o ewidencji ludności oraz ustawy o dowodach osobistych. Dotacje na powyższy cel zostały zaplanowane przy przyjęciu jednolitych sposobów kalkulacji wysokości kosztów przedmiotowych zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, tj. według kryterium liczby zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego spraw z uwzględnieniem ujednoczonego czasu realizacji zadań oraz przyjętej stawki roboczogodziny. Ponadto dotacje przeznaczone m.in. na prowadzenie ewidencji działalności gospodarczej;
- finansowanie zadań urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 300.858 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 83,4% planu po zmianach i 1,2% dotacji przekazanych do gmin na zadania bieżące. Środki przeznaczone głównie na przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu;
- finansowanie zwrotu poniesionych w 2022 r. części wydatków bieżących wykonanych w ramach funduszu sołeckiego – 82.432 tys. zł, co stanowi niemal 100% planu po zmianach. W 2023 r. gminy otrzymały zwrot na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim. Środki z funduszu sołeckiego przeznacza się na realizację zadań własnych gminy, służących poprawie życia mieszkańców, będących zgodnymi ze strategią rozwoju gminy;
- sfinansowanie dotacji dla gmin uzdrowiskowych – 58.412 tys. zł co stanowi 99,89% planu po zmianach.

Powiaty otrzymały z budżetu państwa dotacje bieżące w wysokości 6.578.329 tys. zł, co stanowi 98% dotacji ujętych w planie po zmianach i 20,2% łącznej kwoty dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 5.175.872 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 139.337 tys. zł, własne – 1.263.119 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące powiatów przeznaczone głównie na:

- bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową – 3.615.900 tys. zł, co stanowi blisko 100% planu po zmianach i 55% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 3.615.142 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 511 tys. zł, własne – 247 tys. zł. Dotacje te przeznaczone głównie na:
 - bieżące funkcjonowanie Komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej – 3.614.089 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
 - zadania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych – 285 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
 - zadania z zakresu zarządzania kryzysowego, tj. głównie na konserwację i utrzymanie systemów alarmowania i łączności – 308 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej) dofinansowanie utworzenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych – 247 tys. zł (zadania własne),
 - pozostałą działalność, głównie na zadania realizowane w ramach Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022-2024 – 512 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień) oraz pozostałe zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego – 460 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej);
- finansowanie i dofinansowanie zadań z zakresu rodziny i pomocy społecznej – 1.589.235 tys. zł, co stanowi 97,1% planu po zmianach i 24,2% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 379.124 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 1.403 tys. zł, własne – 1.208.708 tys. zł. Środki przeznaczono m. in. na:
 - dofinansowanie utrzymania w ponadgminnych domach pomocy społecznej osób przyjętych do tych domów przed 1 stycznia 2004 r. oraz osób, które zostały przyjęte do domów ze skierowaniem wydanym przed tym dniem – 1.205.154 tys. zł (zadania własne),
 - finansowanie działalności ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów środowiskowych domów samopomocy w celu dostosowania ŚDS do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spectrum autyzmu w ramach realizacji Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”) oraz na wypłatę dodatku dla pracownika socjalnego realizującego pracę socjalną w środowisku – 305.105 tys. zł (zadania własne – 1.109 tys. zł, z zakresu administracji rządowej – 303.996 tys. zł),
 - finansowanie zadań powiatów w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie, tj. m.in. na utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących

- przemoc w rodzinie oraz na realizację Ośłonowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – 27.248 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej – 26.041 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 1.207 tys. zł),
- finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych oraz osób umieszczonych w pieczy zastępczej posiadających obywatelstwo polskie i niemających miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ale przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także osób umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego – 9.810 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- działalność usługową – 479.403 tys. zł, co stanowi 99,5% planu po zmianach i 7,3% dotacji przekazanych do powiatów na zadania bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 477.983 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 1.420 tys. zł. Dotacje zostały przeznaczone głównie na funkcjonowanie Powiatowych Inspektoratów Nadzoru Budowlanego – 350.382 tys. zł oraz na zadania z zakresu geodezji i kartografii – 122.366 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- realizację innych zadań w zakresie polityki społecznej – 272.519 tys. zł, co stanowi 98,8% planu po zmianach i 4,1% dotacji przekazanych na zadania bieżące powiatów. Dotacje te przeznaczono głównie na finansowanie działalności powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności, na realizację karty parkingowej oraz na realizację legitymacji osoby niepełnosprawnej – 215.344 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
- realizację zadań z zakresu gospodarki mieszkaniowej – 243.931 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej) co stanowi 84,5% planu po zmianach i 3,7% dotacji przekazanych do powiatów na zadania bieżące. Środki przeznaczono głównie na wypłatę odszkodowań wynikających z orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych za nieruchomości przejęte na rzecz Skarbu Państwa oraz na gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa;
- finansowanie zadań z zakresu oświaty i wychowania – 145.233 tys. zł, co stanowi 84,6% planu po zmianach i 2,2% dotacji przekazanych do powiatów, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 15.096 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 114.338 tys. zł, własne – 15.799 tys. zł. Dotacje te zostały przeznaczone głównie na:
- dofinansowanie działań w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” – 66.477 tys. zł (zadanie realizowane na podstawie porozumień),
 - finansowanie wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego w powiatach – 16.719 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),

- wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz sfinansowanie kosztów zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne – 15.096 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
 - przygotowanie i przeprowadzenie wycieczek szkolnych, związanych z obszarami edukacyjnymi w ramach przedsięwzięcia pn. „Poznaj Polskę” – 9.440 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
 - realizację zadań wynikających z Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 „Aktywna tablica” – 5.977 tys. zł (zadania własne),
 - dofinansowanie zakupu nowości wydawniczych (książek niebędących podręcznikami) do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych w ramach Programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” – Priorytet 3 – 5.856 tys. zł (zadania własne),
 - realizację zadań wynikających z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (moduł 3), dotyczących wspierania organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków – 2.376 tys. zł (zadania własne).
- finansowanie nieodpłatnej pomocy prawnej – 97.691 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 99,1% planu po zmianach i 1,5% dotacji przekazanych na zadania bieżące powiatów. Dotacje w 91% przeznaczono na wynagrodzenia z tytułu umów zawartych z adwokatami lub radcami prawnymi, w 6% na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, natomiast w 3% na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej,

Najmniej dotacji z budżetu państwa zostało przekazanych do samorządów województw – 1.779.652 tys. zł, co stanowi 96,9% planu po zmianach i 5,4% dotacji przekazanych do jednostek samorządu terytorialnego, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 1.726.403 tys. zł, realizowane na podstawie porozumień – 25.682 tys. zł, własne – 27.567 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące samorządów województw przeznaczono głównie na finansowanie zadań z zakresu:

- transportu i łączności – 896.569 tys. zł, co stanowi 99,6% planu po zmianach i 50,4% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące. Środki przeznaczono na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez samorząd województwa, tj. na dofinansowanie ustawowych

- uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów w ramach krajowych pasażerskich przewozów autobusowych – 893.315 tys. zł oraz na zadania wynikające głównie z ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych – 3.253 tys. zł,
- ochrony zdrowia – 693.545 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 95,2% planu po zmianach i 39% dotacji przekazanych do samorządów województw. Dotacje te zostały przeznaczone głównie na finansowanie staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyków, tj. zadania zleconego Marszałkom Województw z zakresu administracji rządowej – zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry – 692.724 tys. zł,
 - rodziny i pomocy społecznej – 62.348 tys. zł, co stanowi 99,5% planu po zmianach i 3,5% dotacji przekazanych do samorządów województw na realizację zadań bieżących, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 57.483 tys. zł, własne – 4.865 tys. zł. Dotacje te przeznaczone są głównie na:
 - działalność ośrodków adopcyjnych, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – 57.483 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej),
 - dofinansowanie utrzymania w ponadregionalnym domu pomocy społecznej osób przyjętych na zasadach sprzed 1 stycznia 2004 r. – 3.294 tys. zł (zadania własne),
 - dofinansowanie organizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie – kwota ogółem 1.571 tys. zł (zadania własne),
 - rolnictwa i łowiectwa – 32.060 tys. zł (zadania z zakresu administracji rządowej), co stanowi 90,4% planu po zmianach i 1,8% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące. Dotacje przeznaczone są na:
 - odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach rolnych przez zwierzęta łowne oraz zobowiązania wynikające z wyroków i postanowień sądowych i ugód – 30.142 tys. zł,
 - prace geodezyjno-urzędnicze na potrzeby rolnictwa – 1.917 tys. zł,
 - oświaty i wychowania – 26.962 tys. zł, co stanowi 68,8% planu po zmianach i 1,5% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące. Dotacje przeznaczone są głównie na finansowanie wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego w samorządach województw – 25.334 tys. zł (zadania realizowane na podstawie porozumień),
 - administracji publicznej – 23.189 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach i 1,3% dotacji przekazanych do samorządów województw na wydatki bieżące, z tego na zadania: z zakresu administracji rządowej – 22.484 tys. zł, własne – 705 tys. zł. Dotacje te przeznaczone są m. in. na funkcjonowanie Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego;

- ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz naturalnych obszarów i obiektów chronionej przyrody – 21.233 tys. zł (zadania własne), co stanowi 99,8% planu po zmianach i 1,2% dotacji przekazanych do samorządów województw na zadania bieżące. Dotacje te przeznaczono na utrzymanie i realizację zadań statutowych parków krajobrazowych.

5.3.1.2. Dotacje dla funduszy celowych

Dotacje dla funduszy celowych zostały zaplanowane w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023 w wysokości 82.213.708 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu kwota tych dotacji uległa zmniejszeniu o 2.722.741 tys. zł do 82.490.967 tys. zł. Wykonanie wyniosło 79.368.879 tys. zł, tj. o 3.122.741 tys. zł mniej w stosunku do planu po zmianach. Dotacje przekazane zostały m.in. do: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Solidarnościowego, Funduszu Emerytur Pomostowych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Funduszu Cyberbezpieczeństwa i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Niepełne wykorzystanie dotacji wystąpiło w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, PFRON, Funduszu Emerytalno-Rentowym i Funduszu Cyberbezpieczeństwa.

Szczegółowe omówienie funduszy celowych zostało przedstawione w rozdziale 8 Omówienia do Sprawozdania „Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych”.

Inne dotacje bieżące

W 2023 roku dotacje przedmiotowe zostały zaplanowane w znowelizowanej ustawie budżetowej w wysokości 802.570 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu kwota tych dotacji uległa zwiększeniu o 246.560 tys. zł do 1.049.130 tys. zł. Natomiast wykonanie wydatków w tej grupie wyniosło 1.031.461 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach. Dużą pozycję w tej grupie stanowią dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

Dotacje przedmiotowe dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych zostały w 2023 r. wydatkowane w kwocie 1.019.741 tys. zł, tj. o 17.265 tys. zł mniej w stosunku do planu po zmianach. Środki te zostały wykorzystane przede wszystkim na dopłaty do:

- krajowych pasażerskich przewozów kolejowych w zakresie ulg przewozowych – 886.325 tys. zł (98,7% planu po zmianach),
- postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej – 72.473 tys. zł (96,6% planu po zmianach),
- posiłków wydawanych w barach mlecznych – 43.498 tys. zł (99,8% planu po zmianach),
- ochrony roślin – 6.998 tys. zł (100% planu po zmianach),
- postępu biologicznego w produkcji roślinnej – 5.657 tys. zł (97,2% planu po zmianach),
- operatorów pocztowych – 2.819 tys. zł (41,7% planu po zmianach).

W 2023 r. z kwoty dotacji przedmiotowych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych wydatkowano 11.720 tys. zł, tj. o 404 tys. zł mniej w stosunku do planu po zmianach, z tego na dotacje na zadania z zakresu:

- postępu biologicznego w produkcji roślinnej – 7.020 tys. zł (95,5% planu po zmianach),
- postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej – 3.441 tys. zł (99,6% planu po zmianach),
- rolnictwa ekologicznego – 1.260 tys. zł (95,4% planu po zmianach).

Dotacje podmiotowe zostały zaplanowane w znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023 w wysokości 13.599.178 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu kwota ta została zwiększona o 1.009.349 tys. zł do poziomu 14.608.527 tys. zł. Natomiast wykonanie wydatków w tej kategorii dotacji wyniosło 14.302.123 tys. zł, tj. 97,9% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone dla:

- jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych – 8.270.536 tys. zł (96,8% planu po zmianach),
- jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych – 6.031.588 tys. zł (99,4% planu po zmianach).

W kwocie wydatkowanej na dotacje podmiotowe dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych: 32,7% stanowiły dotacje dla systemu szkolnictwa wyższego i nauki, 22,7% dla instytucji kultury, 2,8% dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej a 41,5% dotacje dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.

Wśród dotacji podmiotowych dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych, które wyniosły 3.434.308 tys. zł największe pozycje stanowiły dotacje dla:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 1.566.481 tys. zł (89,5% planu po zmianach),
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – 730.238 tys. zł (100% planu po zmianach),
- podmiotów ochrony zdrowia – 239.633 tys. zł (100% planu po zmianach),
- Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych – 127.206 tys. zł (97,9% planu po zmianach),
- Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury – 92.259 tys. zł (100% planu po zmianach),
- Polskiej Organizacji Turystycznej – 82.319 tys. zł (97,6% planu po zmianach),
- Agencji Mienia Wojskowego – 75.799 tys. zł (100% planu po zmianach),
- Narodowego Centrum Badań i Rozwoju – 67.660 tys. zł (96% planu po zmianach).

Dotacje podmiotowe dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych zrealizowano w wysokości 6.031.588 tys. zł i były one wykorzystane przede wszystkim na:

- infrastrukturę kolejową – 4.805.771 tys. zł (100% planu po zmianach),

- zadania uczelni niepublicznych, o których mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.) głównie na: pomoc materialną dla studentów i doktorantów oraz prowadzenie działalności dydaktycznej i badawczej – 509.328 tys. zł (98,8% planu po zmianach),
- górnictwo węgla kamiennego – 199.504 tys. zł (98,2% planu po zmianach).

Jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych, w tym fundacje i stowarzyszenia mogą, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, otrzymywać z budżetu państwa dotacje celowe na realizację zadań zleconych na podstawie umów zawartych z dysponentami części budżetowych. W 2023 r. dotacje na zadania zlecone jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych wyniosły 6.368.797 tys. zł, tj. 84,3% planu po zmianach. Z kwoty tej przekazano:

- fundacjom – 389.169 tys. zł (94,2% planu po zmianach),
- stowarzyszeniom – 760.958 tys. zł (98,4% planu po zmianach)
- pozostałym jednostkom – 5.218.670 tys. zł (82% planu po zmianach).

W ogólnej kwocie dotacji na zadania zlecone do realizacji tym jednostkom największy był udział dotacji na zadania w zakresie:

- dofinansowania przewozów międzywojewódzkich i międzynarodowych wykonywanych w ramach krajowych pasażerskich przewozów kolejowych – 29,7%, tj. 1.893.696 tys. zł,
- górnictwa węgla kamiennego – 14,7%, tj. 937.205 tys. zł,
- kultury fizycznej – 11,9%, tj. 756.529 tys. zł,
- dopłat do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – 9,9%, tj. 628.040 tys. zł,
- administracji publicznej – 8%, tj. 509.145 tys. zł, z przeznaczeniem przede wszystkim na działalność urzędów administracji publicznej,
- zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców – 3,5%, tj. 224.984 tys. zł,
- szkolnictwa wyższego i nauki głównie na: działalność Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego, administrowanie Programem Erasmus+ oraz programem wspólnotowym Europejski Korpus Solidarności, realizację wymiany w ramach Polsko – Amerykańskiej Komisji Fulbrighta, na finansowanie programów pomocowych, organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska i sportu akademickiego, działalność Sieci Badawczej Łukasiewicz, Fundusz Kredytów Studenckich – 2,9%, tj. 184.196 tys. zł,
- pozostałej działalności w obszarze rolnictwa i łowiectwa realizowanej głównie przez instytuty badawcze, laboratoria referencyjne, fundacje, izby rolnicze, związki zawodowe rolników indywidualnych, społeczno-zawodowe organizacje rolników oraz pozostałe jednostki – 2,8%, tj. 178.721 tys. zł,

- bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej m.in. na przygotowania jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo – gaśniczych, realizację zadań z zakresu ratownictwa górskiego oraz organizację i prowadzenie szkoleń ratowników wodnych w zakresie ratownictwa wodnego, dofinansowanie zadań realizowanych przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej – 2%, tj. 128.346 tys. zł,
- gospodarki komunalnej, realizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny – PIB , Państwową Służbę Hydrologiczno-Meteorologiczną (PSHM), Państwową Służbę do spraw Bezpieczeństwa Budowli Piętrzących (PSdsBBP) – 2,6%, tj. 167.259 tys. zł,
- dróg publicznych krajowych – 1,6%, tj. 103.334 tys. zł,
- produkcji soli głównie na realizację zadań w zakresie całkowitej likwidacji niezabytkowej części zakładów górniczych „Wieliczka” i „Bochnia”, a także utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładów górniczych „Wieliczka” i „Bochnia”, na sfinansowanie zadań wykonywanych w zakresie całkowitej likwidacji zakładu górniczego „Siedlec-Moszczenica” – 1,4%, tj. 89.466 tys. zł,
- działalności w zakresie ochrony zdrowia – 1,4%, tj. 91.162 tys. zł, m.in. na:
 - zadania wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025,
 - zadania realizowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
 - realizację zadań w zakresie statystyki publicznej w ochronie zdrowia realizowanych przez niektóre instytuty badawcze,
 - na budowę i utrzymanie rejestrów medycznych,
- oświaty i wychowania na realizację programów i przedsięwzięć ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – 1,3%, tj. 82.885 tys. zł,
- przetwórstwa przemysłowego głównie na udzielanie pomocy i restrukturyzacji przedsiębiorców – 1,2%, tj. 78.120 tys. zł.

5.3.1.4. Inne transfery w sektorze finansów publicznych

Na mocy ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 wprowadzono regulacje mające na celu umożliwienie przekazania z budżetu państwa dodatkowych środków na realizację niektórych zadań publicznych w 2023 roku. W formie wpłaty z budżetu państwa przekazano dodatkowe środki do Funduszu Solidarnościowego – 6.880.000 tys. zł.

Dokonano również przekazania dodatkowych środków finansowych do Narodowego Funduszu Zdrowia na zwiększenie funduszu zapasowego w kwocie 2.494.541 tys. zł.

Jednocześnie w 2023 r. Minister Zdrowia dokonał wpłaty z budżetu państwa do Funduszu Medycznego zgodnie z zapisami art. 8 ustawy z dnia 7 października 2020 r. o Funduszu Medycznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1758 z późn. zm.). W 2023 r. wpłata ta wyniosła wymagane minimum 4.000.000 tys. zł i zasilila rachunek bankowy Funduszu umożliwiając realizację zaplanowanych zadań.

W 2023 roku przekazano ministrowi właściwemu do spraw energii środki rezerwy celowej w wysokości 1.400.000 tys. zł, na sfinansowanie uzasadnionych kosztów realizacji zadań wynikających z polecenia Prezesa Rady Ministrów wydanego decyzją z dnia 13 lipca 2022 r. z późniejszymi zmianami, dotyczącego zakupu i sprowadzenia do Polski zakupionego węgla kamiennego.

5.3.1.5. Rozliczenia z bankami

W 2023 r. rozliczenia z bankami wyniosły 11.353.041 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone głównie na:

- wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy – 9.476.241 tys. zł,
- zasilenie Funduszu Dopłat – 1.461.812 tys. zł,
- działalność Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg – 174.123 tys. zł,
- zasilenie Funduszu Termomodernizacji i Remontów – 169.400 tys. zł.

5.3.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Wydatki przeznaczone na realizację świadczeń na rzecz osób fizycznych ujmowane są w dwóch grupach ekonomicznych, co prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2022	2023			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych ogółem, z tego:	58.953.125	81.635.429	81.767.571	81.296.131	99,4	99,6	137,9
1. Świadczenia na rzecz osób fizycznych	58.951.754	81.637.083	81.765.287	81.294.035	99,4	99,6	137,9
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	1.371	1.346	2.284	2.096	91,8	155,7	152,9

W przedmiotowej części omówienia do sprawozdania z wykonania budżetu państwa, przedstawione zostało syntetyczne omówienie wydatków ujętych w pkt 1 w powyższej tabeli.

Środki realizowane w ramach przedmiotowej grupy obejmującej przede wszystkim wydatki budżetu państwa, które wypłacane są bezpośrednio osobom fizycznym jako świadczenia w postaci np. emerytur i rent, zasiłków, stypendiów, odszkodowań, rekompensat, dodatków. Są to wydatki transferowe, mające charakter bezzwrotny i nieodpłatny. Podstawą wypłaty świadczeń na rzecz osób fizycznych są odrębne regulacje prawne (np. ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o rodzinnym kapitale opiekuńczym, ustawa o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego).

W znowelizowanej ustawie budżetowej na rok 2023 na świadczenia na rzecz osób fizycznych zaplanowano środki w wysokości 81.637.083 tys. zł. W toku realizacji budżetu kwota ta uległa zwiększeniu per saldo o 128.204 tys. zł, tj. do poziomu 81.765.287 tys. zł. Realizacja wydatków ujętych w tej grupie w 2023 r. odnotowana została na poziomie 99,4% planu po zmianach i była wyższa o 37,9% od wykonania wydatków w 2022 r.

Udział wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie wydatków budżetu państwa ogółem, ukształtował się na poziomie 12,3% (wzrost o 0,9 pkt proc. w stosunku do 2022 r.) Wzrost wydatków w tej grupie rok do roku został omówiony we wstępie do podrozdziału 5.3. Wydatki według grup ekonomicznych.

Największą pozycję w grupie świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowią wydatki na świadczenia społeczne (94,6%), które w 2023 r. wyniosły 76.907.980 tys. zł. Są to przede wszystkim:

- świadczenie wychowawcze, które w 2023 r. było realizowane w formie comiesięcznego wsparcia w wysokości 500 zł na każde dziecko do ukończenia przez nie 18 lat (Program

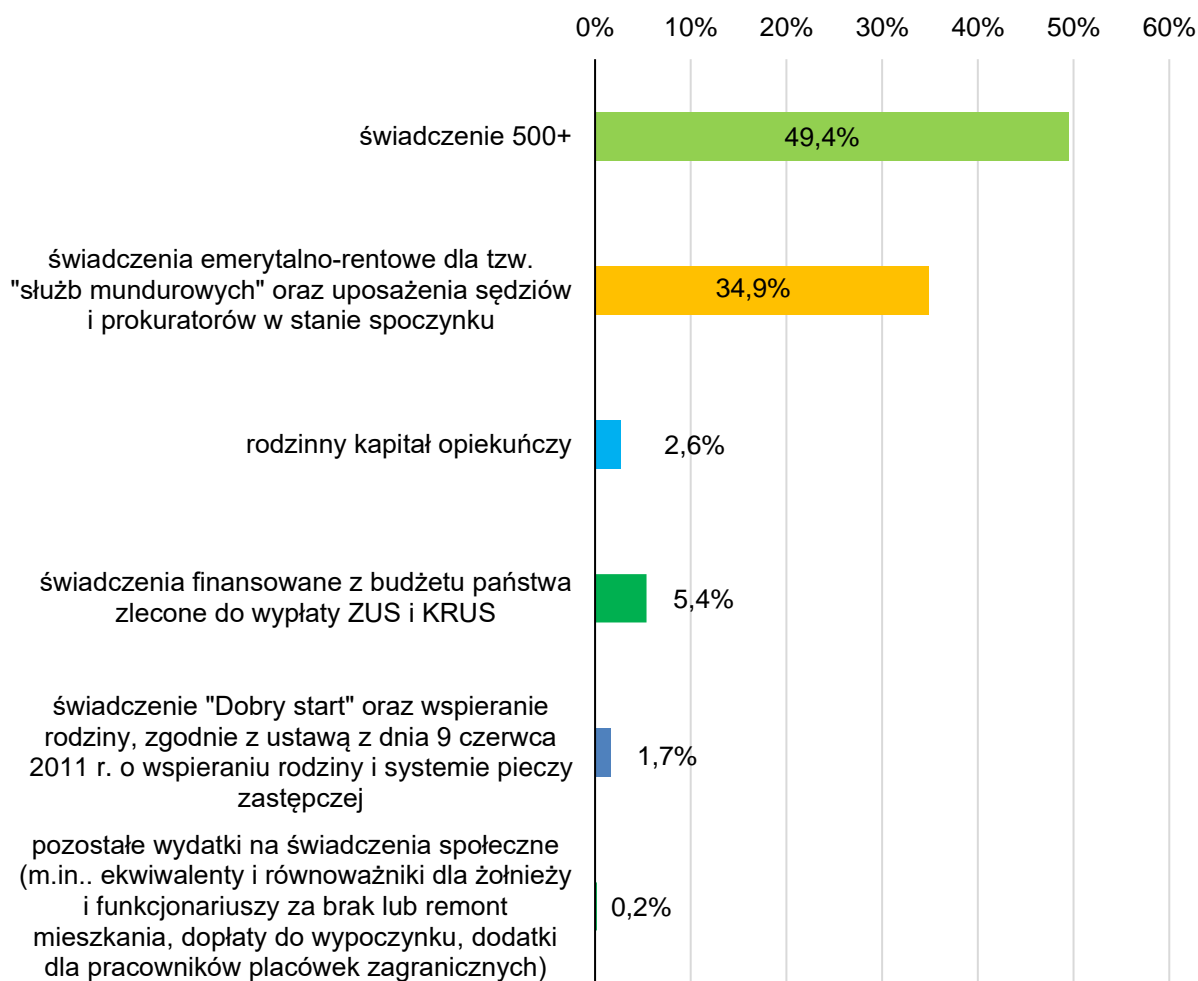
„Rodzina 500+”), zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci¹ – 40.191.827 tys. zł, które w stosunku do planu po zmianach zrealizowano w 99,8%,

- świadczenia emerytalno-rentowe dla tzw. „służb mundurowych” oraz uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku – 28.336.775 tys. zł, co stanowiło 100% w stosunku do planu po zmianach. W roku 2023 w odniesieniu do wydatków zrealizowanych w roku 2022 nastąpił wzrost o 4.797.628 tys. zł (20,4%), na skutek: waloryzacji wysokości świadczeń służb mundurowych wskaźnikiem w wysokości 114,8%², wypłaty kolejnego dodatkowego świadczenia pieniężnego w postaci tzw. 14 emerytury, stosownie do postanowień ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów oraz wzrostu liczby świadczeniobiorców,
- rodzinny kapitał opiekuńczy, tj. świadczenie wypłacane od 2022 r. dla rodziców dzieci w wieku pomiędzy 12 a 35 miesiącem życia na drugie i każde kolejne dziecko w wysokości 12 tys. zł, wypłacane w wysokości 500 zł przez okres 24 miesięcy lub w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy, zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym – 2.138.180 tys. zł, co stanowiło 88,2% planu po zmianach,
- świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – 4.369.349 tys. zł, co stanowiło 99,2% planu po zmianach. W roku 2023 w odniesieniu do roku 2022 nastąpił wzrost przedmiotowych wydatków o 1.041.173 tys. zł (o 31,3%), jako konsekwencja wzrostu kwoty wypłaty m.in.: ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy dla emerytów i rencistów kolejowych, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, ryczałtu energetycznego oraz wypłaty nowego świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa stosowanie do postanowień ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa,
- świadczenie w ramach rządowego programu „Dobry start” realizowane w formie jednorazowego wsparcia w wysokości 300 zł dla każdego ucznia rozpoczynającego rok szkolny – 1.354.280 tys. zł, co stanowiło 99% planu po zmianach.

Udział procentowy poszczególnych wydatków na świadczenia społeczne w łącznej kwocie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych przedstawia poniższy wykres:

¹ Świadczenie wychowawcze, które od dnia 1 stycznia 2024 r. stało się świadczeniem „800+”, w związku z podniesieniem jego wysokości zgodnie z ustawą dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. poz. 1565).

² Komunikat Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2023 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2023 r. (M.P. poz. 185)

Pozostałe wydatki w omawianej grupie ekonomicznej wyniosły 4.386.054 tys. zł i zostały wykorzystane głównie na świadczenia finansowe ze środków części:

- 29 – Obrona narodowa (2.775.448 tys. zł) oraz 42 – Sprawy wewnętrzne (483.331 tys. zł), przeznaczone przede wszystkim dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy na wypłaty równoważników za brak lub za remont lokalu mieszkalnego, pomoc mieszkaniową oraz gratyfikacje urlopowe i dopłaty do wypoczynku, a także na sfinansowanie uposażeń zwiększonej w stosunku do roku 2022 liczby żołnierzy dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej i terytorialnej służby wojskowej wraz ze wzrostem wysokości uposażeń żołnierzy niezawodowych, a także na wypłatę dla cudzoziemców: świadczeń pieniężnych na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu, ekwiwalentów pieniężnych za żywność, na zakup środków higieny osobistej, stałej pomocy pieniężnej na drobne wydatki, jednorazowej pomocy pieniężnej na zakup odzieży,
- 45 – Sprawy zagraniczne (259.597 tys. zł), przede wszystkim przysługujące członkom służby zagranicznej oraz pracownikom zatrudnionych zgodnie z regulacjami krajowymi, wykonującym obowiązki służbowe w placówkach zagranicznych, w tym środki

przeznaczone na wypłatę dodatków zagranicznych i walutowych oraz zasiłków adaptacyjnych, a także świadczeń z tytułu kosztów leczenia i nauki dzieci,

- 15 – Sądy powszechne (187.733 tys. zł) oraz 37 – Sprawiedliwość (145.912 tys. zł) przeznaczone m.in. na wydatki związane z prowadzeniem postępowań sądowych, świadczenia wynikające z przepisów BHP, odszkodowania w sprawach za stosunku pracy, odprawy pośmiertne, na finansowanie wypłacanych funkcjonariuszom Służby Więziennej równoważników za brak lub za remont lokalu mieszkalnego, pomoc finansowej na uzyskanie lokalu mieszkaniowego, równoważników za zwrot kosztów przejazdu, ryczałtów za dojazd do miejsca pełnienia służby, świadczenia motywacyjne, zasiłki na zagospodarowanie, dopłaty do wypoczynku, dodatki wiejskie i pomoc mieszkaniową dla nauczycieli oraz wypłaty na zasądzone renty,
- a także stypendia – 92.339 tys. zł, wypłacane głównie ze środków w części: 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (51.001 tys. zł), 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (15.830 tys. zł) oraz 85 – Budżety Wojewodów (17.490 tys. zł).

Strukturę pozostałych wydatków w ramach grupy ekonomicznej świadczenia na rzecz osób fizycznych przedstawia poniższy wykres:

5.3.3. Wydatki bieżące jednostek budżetowych

Łączne kwoty wydatków bieżących jednostek budżetowych z wyszczególnieniem również wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej (omówionych odrębnie w podrozdziale 5.3.7) prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2022	2023			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	101.248.879	148.926.882	135.608.743	123.592.072	91,1	83,0	122,1
1. Wydatki bieżące jednostek budżetowych	100.295.632	139.006.494	130.845.922	122.469.272	93,6	88,1	122,1
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	953.247	9.920.388	4.762.821	1.122.800	23,6	11,3	117,8

W tej części Omówienia przedstawione zostało wykonanie grupy ekonomicznej wydatki bieżące budżetu państwa (co odpowiada wartościom prezentowanym w pkt 1. powyższej tabeli). Środki realizowane w ramach przedmiotowej grupy obejmują przede wszystkim wydatki budżetu państwa wypłacane na wynagrodzenia pracowników jednostek budżetowych wraz z pochodnymi oraz na pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania tych jednostek.

W nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023 na wydatki bieżące jednostek budżetowych zaplanowano środki w wysokości 139.006.494 tys. zł. W wyniku dokonanych przesunięć planowanych wydatków między grupami ekonomicznymi, a także wykorzystania środków z części 83 – Rezerwy celowe na inne niż planowano pierwotnie grupy ekonomiczne kwota wydatków bieżących w planie po zmianach uległa zmniejszeniu *per saldo* o 8.160.572 tys. zł. Wykonanie wydatków w tej grupie w 2023 r. wyniosło 122.469.272 tys. zł, co stanowi 93,6% planu po zmianach i było wyższe *per saldo* o 22.173.640 tys. zł, tj. o 22,1% od realizacji wydatków w 2022 r.

Dokonując analizy tej grupy wydatków w porównaniu do roku 2022, należy zwrócić uwagę, że w ustawie budżetowej na rok 2023 r. zaplanowano wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 7,8%. Dodatkowo na etapie opracowania ustawy o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 rząd podjął decyzję o zabezpieczeniu dodatkowych środków dla pracowników państwowej sfery budżetowej z możliwością ich przeznaczenia na jednorazowe wypłaty wynagrodzeń w 2023 roku w wysokości 3,2% kwoty stanowiącej 5/12 planowanych na rok 2023 wynagrodzeń osobowych i uposażeń (art. 41a. *Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2023 r. poz. 1586)).

Niższe wykonanie wydatków bieżących w stosunku do planu po zmianach o 8.376.650 tys. zł było efektem przede wszystkim :

- niższych niż planowano wydatków poniesionych na składki na ubezpieczenie społeczne za osoby pobierające zasiłek macierzyński,
- niższej realizacji wydatków z ogólnej rezerwy budżetowej Rady Ministrów,
- niepełnego wykorzystania środków przeznaczonych na realizację: programów poręczeniowo-gwarancyjnych realizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w konsekwencji znacząco niższej od zakładanej szkodowości portfeli gwarancyjnych (szkodowość była niższa od standardowej). Brak realizacji wydatków wynikał z faktu, że BGK przygotowując prognozę wydatków na 2023 rok, w szczególności z tytułu wypłat z gwarancji, uwzględnił sytuację rynkową i możliwą szkodowość z tego wynikającą oraz dużo wyższą sprzedaż gwarancji de minimis PLD, KFG i FGP,
- niepełnego wykorzystania środków w zakresie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, głównie w województwach: warmińsko – mazurskim i podkarpackim.
- niepełnego wykorzystania środków zaplanowanych na działalność wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, działalność dyspozytorni medycznych oraz na staże i specjalizacje medyczne,
- niepełnego wykorzystania środków na finansowanie programów polityki zdrowotnej, w tym:
 - programu wieloletniego pod nazwą „Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022–2032” w związku z koniecznością przeprowadzenia czasochłonnego procesu wdrożenia i rozplanowania działań z zakresu promocji zdrowia, profilaktyki i edukacji zdrowotnej oraz konieczności dokonania ponownych uzgodnień z podmiotami merytorycznymi,
 - Rządowego programu kompleksowej terapii wewnątrzmacicznej w profilaktyce następstw i powikłań wad rozwojowych i chorób dziecka nienarodzonego – jako element poprawy stanu zdrowia dzieci nienarodzonych i noworodków na lata 2018-2023. Niższe wykonanie wynika z mniejszej niż przewidywano wykonanej liczby zabiegów, która uzależniona jest od liczby rozpoznanych przypadków patologii ciąży, a także w związku z tym mniejszym wydatkowaniem środków na zakup materiałów i wyrobów medycznych niezbędnych do przeprowadzenia tych zabiegów,
 - Rządowego programu kompleksowej ochrony zdrowia prokreacyjnego w Polsce w 2021-2023, w związku z niższą w stosunku do zaplanowanej zgłaszalnością par oraz z zakupu drobnego sprzętu w niższych cenach,
- niższe niż zakładano wykonanie wydatków na sfinansowanie funkcjonowania placówek zagranicznych oraz wydatków na działalność radiową i telewizyjną (Polskie Radio dla Zagranicy, TV Polonia, TV Wilno i TVP World),

- niższego, niż prognozowano wykonania wydatków na sfinansowanie przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu,
- niewydatkowaniem środków przewidzianych na składki na ubezpieczenie zdrowotne za studentów i doktorantów, w związku z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, polegającą na wyłączeniu od 1 stycznia 2023 r. obowiązku opłacania z budżetu państwa składek za ww. grupy ubezpieczonych,
- opóźnieniami w rozstrzygnięciu konkursów i podpisywaniu umów na realizację przedsięwzięć w ramach programów ustanawianych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, głównie ze względu na konieczność przeprowadzania ponownej oceny wniosków.

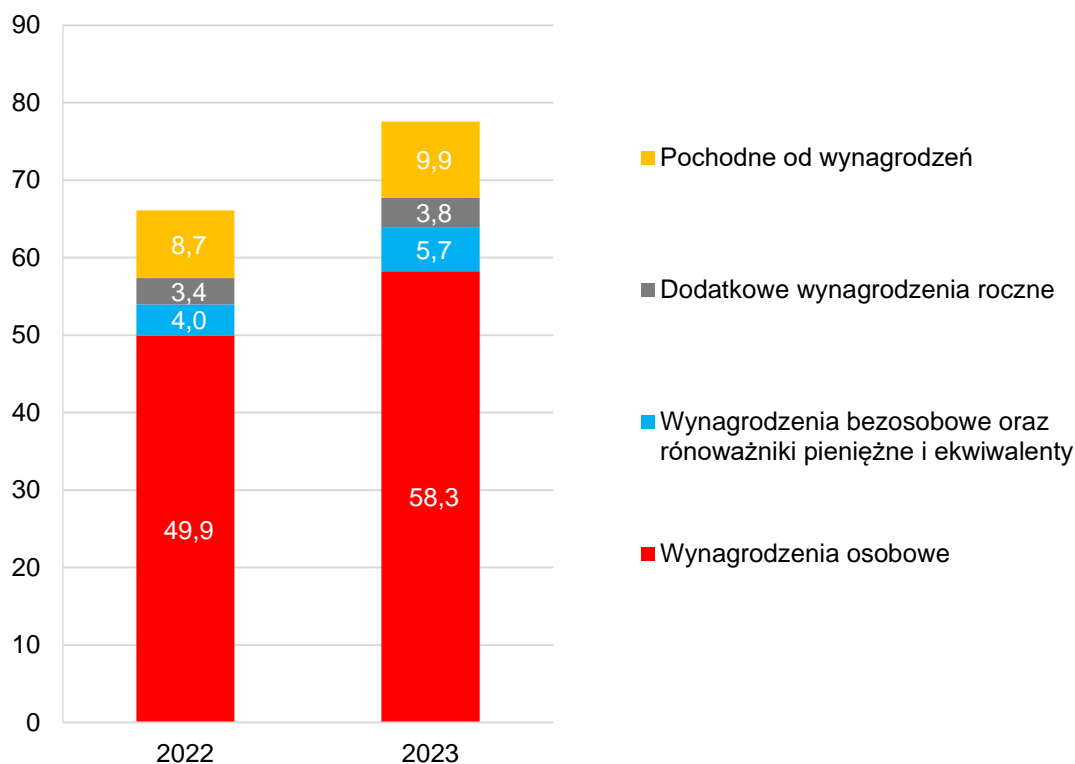
Największą pozycję (63,3%) w grupie wydatków bieżących jednostek budżetowych stanowią wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, które w 2023 r. zostały zrealizowane na poziomie 77.548.623 tys. zł, z tego:

- wynagrodzenia osobowe – 58.257.577 tys. zł
- wynagrodzenia bezosobowe oraz równoważniki pieniężne i ekwiwalenty – 5.662.113 tys. zł,
- dodatkowe wynagrodzenie roczne – 3.772.980 tys. zł,
- pochodne od wynagrodzeń – 9.855.953 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. nastąpił wzrost agregatu wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń o 11.443.534 tys. zł, tj. o 17,3%, a jego udział w wydatkach ogółem budżetu państwa wyniósł 11,8% w 2023 r. wobec 12,8% w 2022 r.

Realizacja wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2023 r. została przedstawiona odrębnie w podrozdziale 5.5 sprawozdania, gdzie zostały omówione wydatki poniesione na sfinansowanie wynagrodzeń osobowych w państwowej sferze budżetowej realizowanych na mocy przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw.

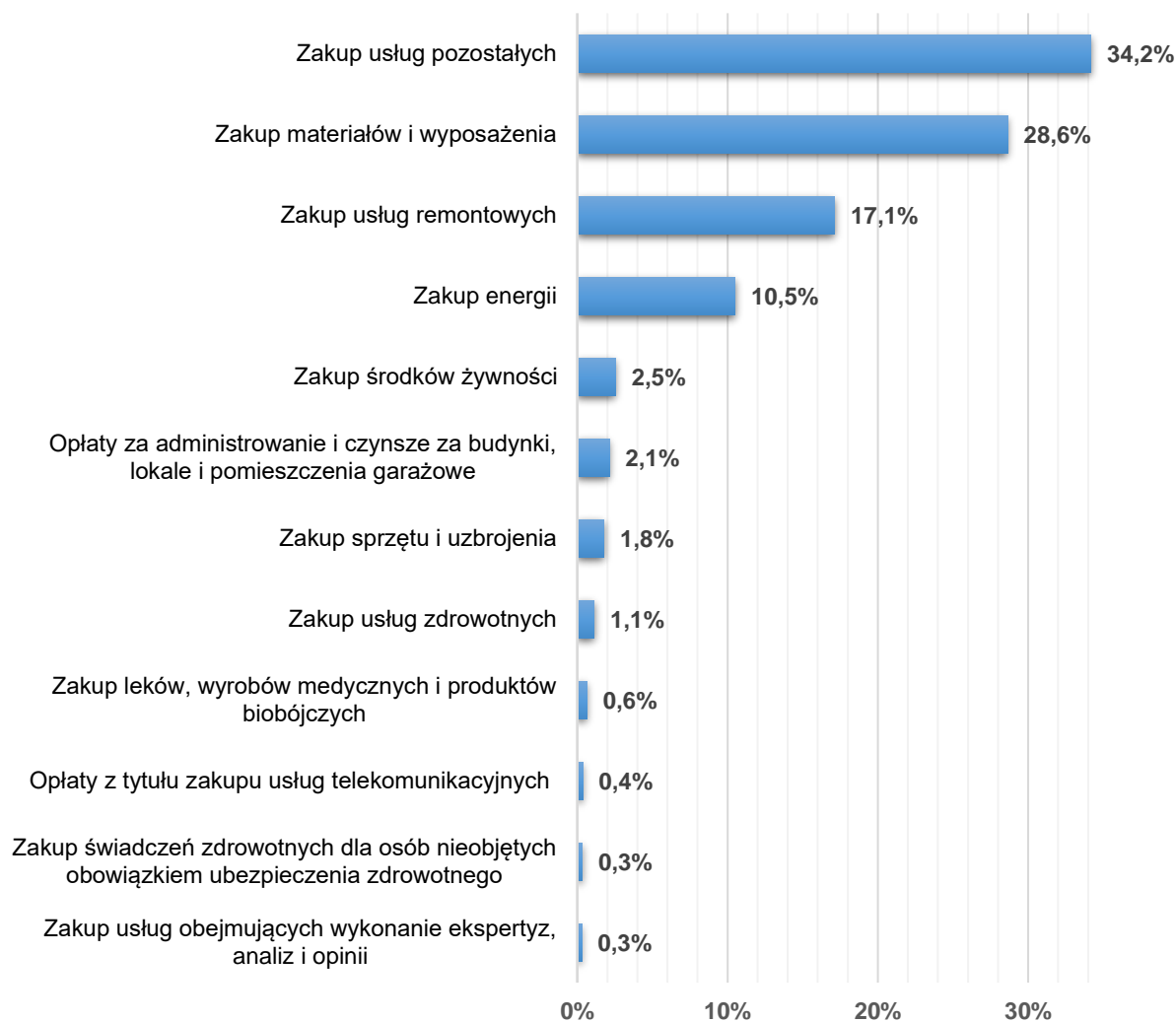
Poniższy wykres przedstawia porównanie wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w mld zł w latach 2022-2023.

Następną istotną pozycję w tej grupie (28,3%) stanowią wydatki na zakup towarów i usług, których realizacja wyniosła 34.704.939 tys. zł. Przedmiotowa grupa dotyczy wydatków na:

- zakup usług pozostałych (m.in. usług drukarskich, introligatorskich, powielania, usług w zakresie przetwarzania danych, usług transportowych, pocztowych, sprzątnia pomieszczeń biurowych, ochrony mienia, serwisu urządzeń technicznych, opłat i prowizji bankowych) – 11.859.131 tys. zł,
- materiały i wyposażenie biurowe – 9.936.957 tys. zł,
- usługi remontowe – 5.942.834 tys. zł,
- energię – 3.643.632 tys. zł,
- środki żywności – 881.915 tys. zł,
- opłaty za administrowanie oraz czynsze za budynki i lokale – 737.700 tys. zł,
- sprzęt i uzbrojenie – 614.269 tys. zł,
- usługi zdrowotne – 387.871 tys. zł,
- leki, wyroby medyczne i produkty biobójcze – 222.422 tys. zł,
- usługi telekomunikacyjne – 123.852 tys. zł,
- świadczenia zdrowotne dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego – 114.339 tys. zł,

- usługi obejmujące wykonanie ekspertyz, analiz i opinii – 100.366 tys. zł,
- środki dydaktyczne i książki – 71.174 tys. zł,
- usługi remontowo-konserwatorskie – 49.887 tys. zł,
- usługi tłumaczenia – 18.590 tys. zł.

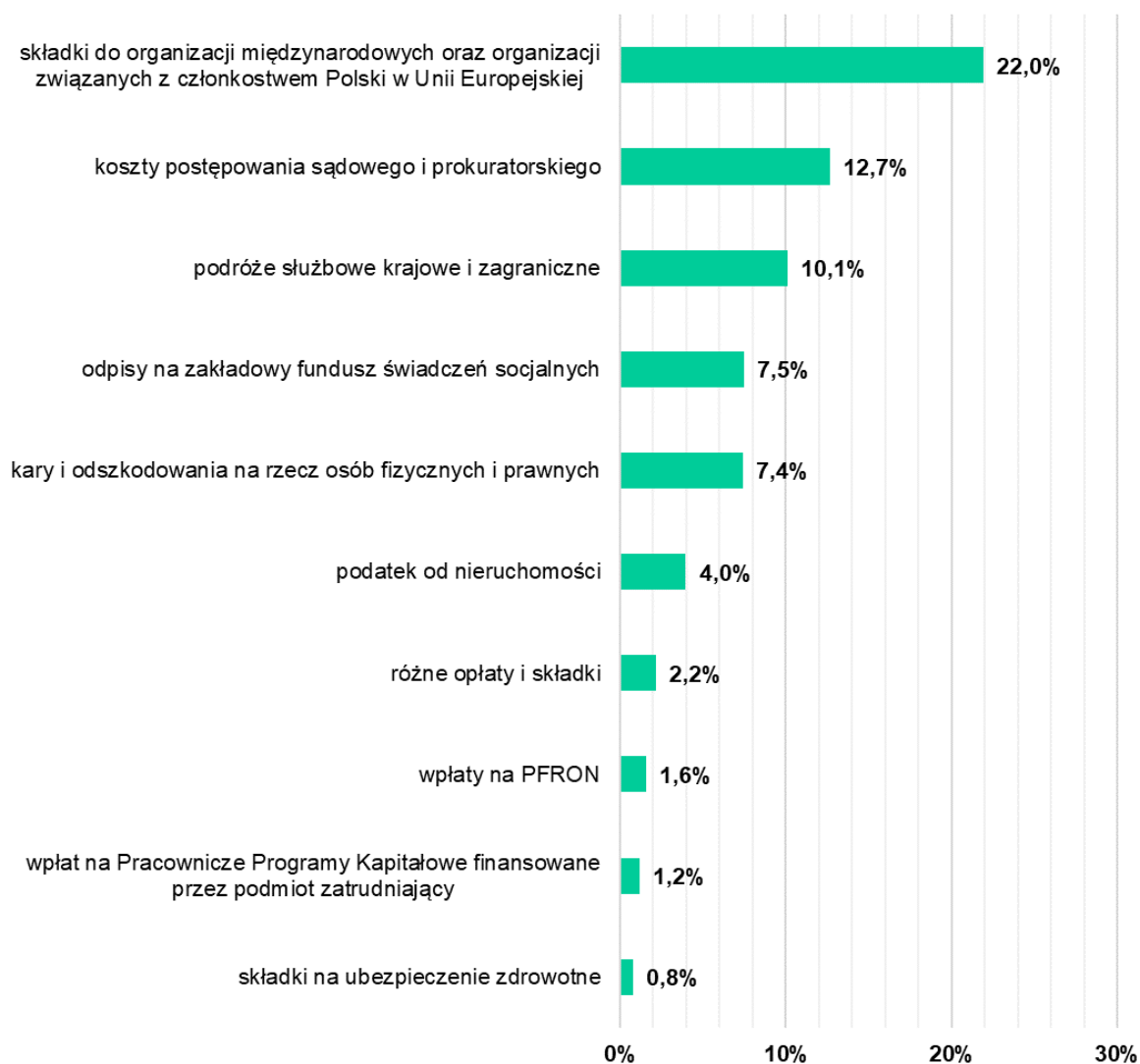

Pozostałe wydatki (8,3%) zostały zrealizowane w kwocie 10.215.710 tys. zł i były wykorzystane przede wszystkim na sfinansowanie:

- staży i specjalizacji medycznych – 2.802.872 tys. zł,
- składek do organizacji międzynarodowych oraz organizacji związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej – 2.242.510 tys. zł,
- kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego – 1.295.745 tys. zł,
- podróży służbowych krajowych i zagranicznych – 1.030.366 tys. zł,
- odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 762.500 tys. zł,

- kar i odszkodowań wypłacanych na rzecz osób fizycznych i prawnych – 754.661 tys. zł,
- podatku od nieruchomości – 405.727 tys. zł,
- różnych opłat i składek (m.in. za ubezpieczenia samochodów, kaucje i wkłady mieszkaniowe) – 222.797 tys. zł,
- wpłat na PFRON – 159.932 tys. zł.
- wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe finansowane przez podmiot zatrudniający – 117.739 tys. zł,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne – 82.030 tys. zł,

Udział % poszczególnych wydatków w grupie pozostałych wydatków bieżących jednostek budżetowych

5.3.4. Wydatki majątkowe

Łączne kwoty wydatków majątkowych budżetu państwa prezentuje poniższa tabela z wyszczególnieniem również wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej.

Wyszczególnienie	2022	2023			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Wydatki majątkowe budżetu państwa ogółem, z tego:	28.187.469	69.543.993	68.071.571	62.919.591	92,4	90,5	223,2
1. Majątkowe, w tym:	25.238.004	67.375.776	63.999.901	59.087.409	92,3	87,7	234,1
1.1. Dotacje i subwencje	5.812.486	8.365.960	10.912.837	9.641.339	88,3	115,2	165,9
2. Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej	2.949.465	2.168.217	4.071.670	3.832.182	94,1	176,7	129,9

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2023 wydatki majątkowe, w kwocie 61.495.563 tys. zł, ujęte zostały w załączniku pn. „Wydatki budżetu państwa na rok 2023 – Zestawienie zbiorcze według działów” w dwóch grupach ekonomicznych tj. „Wydatki majątkowe” (kolumna 7) oraz „Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej” (kolumna 10), po nowelizacji ustawy budżetowej kwota ta wynosiła 69.543.993 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego łączna kwota wydatków majątkowych została zmniejszona do kwoty 68.071.571 tys. zł i zrealizowana w wysokości 62.919.591 tys. zł tj. w 92,43% w stosunku do planu po zmianach.

Poniższe omówienie dotyczy grupy „Wydatki majątkowe”, o których mowa w kolumnie 7 ww. załącznika do ustawy budżetowej na rok 2023.

Wydatki w niej ujęte zostały zaplanowane w kwocie 59.330.176 tys. zł, po nowelizacji – 67.375.776 tys. zł. W związku z ich zmniejszeniem w trakcie roku budżetowego, plan po zmianach ukształtował się na poziomie 63.999.901 tys. zł. Zrealizowano je w kwocie 59.087.409 tys. zł, tj. na poziomie 92,32% planu po zmianach, według szczegółowości przedstawionej w tabeli.*)

Wyszczególnienie	2023				5:4
	Ustawa budżetowa	Nowelizacja UB	Plan po zmianach	Wykonanie	
	w tys. zł				%
1	2	3	4	5	6
Ogółem	59.330.176	67.375.776	63.999.901	59.087.409	92,32%
Wydatki na zadania inwestycyjne jednostek budżetowych	33.975.827	33.973.878	36.663.605	36.347.841	99,14%
Rezerwy na inwestycje i zakupy inwestycyjne	5.611.539	13.657.139	3.310.343	0	0,00%
Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	5.508.455	5.476.437	5.988.199	5.276.527	88,12%
Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	1.949.294	2.010.294	2.727.427	2.539.556	93,11%
Wydatki na zadania inwestycyjne pozostałych jednostek	579.143	579.143	511.759	502.387	98,17%
Wydatki na współfinansowanie programów inwestycyjnych NATO i UE	6.000	6.000	17.540	17.491	99,72%
Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków klasyfikowanych w paragrafie 625	0	0	1.721	1.721	100,00%
Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	0	0	27.787	27.787	100,00%
Dotacje/wydatki dotyczące zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych	304.315	277.282	348.023	288.879	83,01%
- dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	268.722	239.740	298.020	244.343	81,99%
- dla jednostek budżetowych	33.793	35.742	42.013	36.547	86,99%
- dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	1.800	1.800	7.989	7.989	100,00%
Dotacje i subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego	1.203.103	545.189	2.139.564	1.834.140	85,72%
- dotacje dla gmin	794.904	197.904	924.127	770.110	83,33%
- dotacje dla powiatów	305.302	249.302	733.265	680.070	92,75%
- dotacje dla samorządów województw	102.897	97.983	144.711	46.501	32,13%
- subwencja na inwestycje na drogach publicznych, powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu	0	0	337.460	337.460	100,00%
Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań inwestycyjnych objętych mecenatem państwa	92.500	92.500	89.097	76.244	85,57%
Wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów	0	0	476.218	476.217	100,00%

Wyszczególnienie	2023				5:4
	Ustawa budżetowa	Nowelizacja UB	Plan po zmianach	Wykonanie	
	w tys. zł				%
1	2	3	4	5	6
Wpłaty jednostek na państwowy fundusz celowy na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych	500.000	1.157.914	1.092.414	1.092.414	100,00%
Wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego oraz na uzupełnienie funduszy statutowych banków państwowych i innych instytucji finansowych	0	0	6.204	6.204	100,00%
Środki z budżetu państwa dla Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych	9.600.000	9.600.000	10.600.000	10.600.000	100,00%

¹⁾ Sumowanie poszczególnych składników zaokrąglonych kwot może wykazywać niewielkie różnice wynikające z tych zaokrągleń

Największy udział (99,8%) w ogólnej kwocie wykonania wydatków majątkowych dotyczył 16 obszarów, w ramach których realizowane były przede wszystkim następujące zadania:

1) Obrona narodowa – 41.765.687 tys. zł, z czego głównie na:

- zakup uzbrojenia i sprzętu wojskowego, w ramach Planu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych, w celu podwyższenia nowoczesności uzbrojenia i sprzętu wojskowego,
- inwestycje budowlane na potrzeby wojska, m.in. na obiekty sztabowe, koszarowe i szkoleniowe oraz infrastrukturę techniczną dla potrzeb sprzętu wojskowego, a także bazy, składnice i stacje materiałów pędnych i smarów,
- wpłatę na Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych, zgodnie z postanowieniami art. 41 ust. 4 pkt 11 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny,
- wpłatę na Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg,
- dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji budowlanych dotyczących Programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP),

2) Transport i łączność – 3.528.251 tys. zł, głównie na:

- realizację programu wieloletniego pod nazwą „Program Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej”,
- infrastrukturę kolejową, w tym realizację programu wieloletniego pn. „Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku” oraz budowę i przebudowę dworców kolejowych,
- realizację programu wieloletniego pn. „Budowa drogi wodnej łączącej zalew Wiślany z Zatoką Gdańską”,
- dofinansowanie zadań inwestycyjnych na drogach samorządowych, w tym realizowanych w związku ze wsparciem przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 roku, a także w ramach programu wieloletniego pn. "Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019 - 2026",
- zadania inwestycyjne na przejściach granicznych, w tym budowę drogowego przejścia granicznego w Malhowicach,
- przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, w tym związane z usuwaniem skutków ruchów osuwiskowych ziemi lub przeciwdziałaniem tym zdarzeniom oraz

usuwanie skutków zdarzeń o charakterze klęski żywiołowej, powstałych w infrastrukturze technicznej,

3) Ochrona zdrowia – 2.132.113 tys. zł, głównie na:

- zadania inwestycyjne szpitali klinicznych, w tym 8 obiektów w ramach programów wieloletnich, tj.: „Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny – centrum medycyny interwencyjnej (etap I CZSK)”, „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”, „Wieloletni Plan Inwestycyjny – budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury Narodowego Instytutu Kardiologii Stefana Kardynała Wyszyńskiego – Państwowego Instytutu Badawczego w celu zwiększenia dostępności i jakości wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych dla pacjentów z chorobami układu sercowo-naczyniowego”, „Wieloletni program inwestycji w zakresie rewitalizacji i rozbudowy Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Państwowego Instytutu Badawczego – etap I”, „Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr. Jana Bizuela w Bydgoszczy”, „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych”, „Podniesienie jakości i dostępności świadczeń medycznych w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego – Szpital Kliniczny Dzieciątka Jezus”, „Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”,
- inwestycje budowlane oraz zakupy inwestycyjne, głównie na potrzeby: Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz instytutów badawczych podległych Ministerstwu Obrony Narodowej i Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania dla Centrum e-Zdrowia,
- realizację programów polityki zdrowotnej, w tym w ramach programów wieloletnich: „Narodowa Strategia Onkologiczna”, „Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032”, „Narodowy Program Transplantacyjny”,
- dofinansowanie inwestycyjnych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu ochrony zdrowia, realizowanych na podstawie art. 20a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (w tym na rozbudowę istniejącej infrastruktury, budowę, przebudowę i modernizację szpitali ogólnych oraz zakup sprzętu i aparatury medycznej),

4) Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 1.897.662 tys. zł, głównie na:

- inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa, w tym realizowane w ramach "Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022-2025",
- realizację przez Komendę Główną Straży Granicznej zadania pn. „Budowa zabezpieczenia granicy państwowej na odcinku granicy z Federacją Rosyjską”,

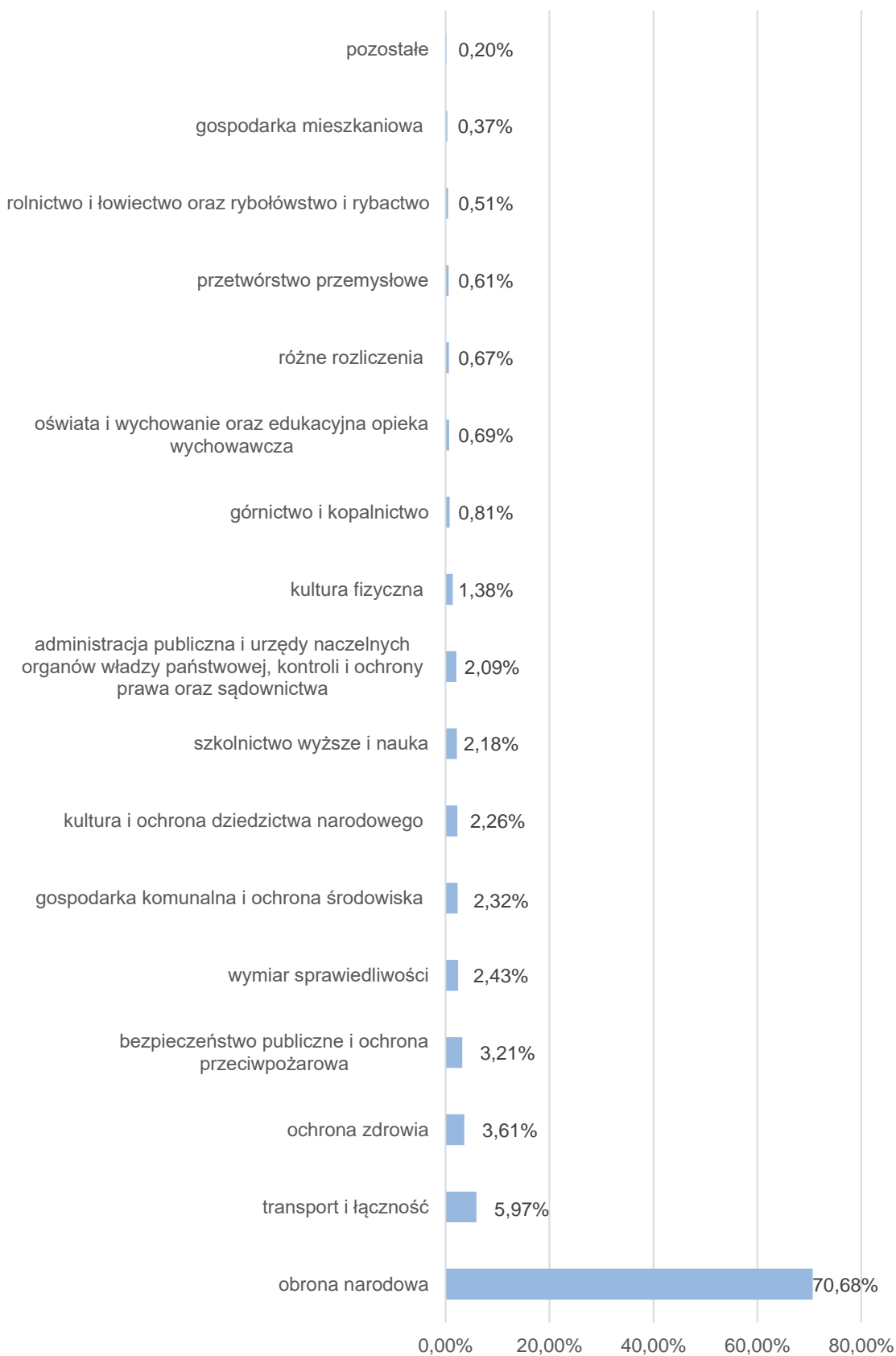
- inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości,
 - inwestycje i zakupy inwestycyjne na potrzeby Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego i Agencji Wywiadu,
- 5) Wymiar sprawiedliwości – 1.438.548 tys. zł, głównie na potrzeby:
- jednostek sądownictwa powszechnego, z przeznaczeniem m.in. na budowę, rozbudowę, przebudowę i adaptację obiektów budowlanych Sądów Okręgowych i Apelacyjnych oraz zakupy inwestycyjne, w tym przede wszystkim wdrożenia, rozwój i modyfikacje systemów informatycznych oraz projektów centralnych realizowanych przez apelacje, zakupy licencji i sprzętu informatycznego w celu modyfikacji oraz odnowienia bazy sprzętowej sądów, a także zakup urządzeń i systemów zabezpieczająco-ochronnych,
 - więziennictwa, w tym zadania inwestycyjne realizowane w ramach „Programu modernizacji Służby Więziennej w latach 2022-2025” (głównie w ramach Przedsięwzięcia: Pozyskanie nowych miejsc zakwaterowania osadzonych oraz odtworzenie i poprawa infrastruktury jednostek organizacyjnych Służby Więziennej), a także budowę 10 pawilonów mieszkalnych w ramach „Programu budowy 2500 miejsc zakwaterowania w latach 2021-2023”,
 - jednostek powszechnych prokuratury – głównie na inwestycje budowlane w obiektach Prokuratur Rejonowych, Regionalnych, i Okręgowych, oraz zakupy inwestycyjne (głównie wartości niematerialnych i sprzętu informatycznego),
- 6) Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 1.368.582 tys. zł, głównie na usuwanie skutków klęsk żywiołowych poprzez realizację zadań inwestycyjnych w ramach „Projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły” oraz realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych w ramach realizacji zadań Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- 7) Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 1.337.979 tys. zł, z czego głównie na zadania inwestycyjne realizowane na potrzeby muzeów, pozostałych instytucji kultury, centrów kultury i sztuki, teatrów, archiwów, ośrodków ochrony i dokumentacji zabytków oraz ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami, bibliotek, w tym przede wszystkim na realizację programów wieloletnich:
- „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”,
 - „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”,
 - „Budowa Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”,
- a także na zadania inwestycyjne realizowane przez Instytut Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego oraz odbudowę Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej,

- 8) Szkolnictwo wyższe i nauka – 1.289.538 tys. zł, z tego głównie na:
- Inwestycje związane z kształceniem na potrzeby działalności szkół wyższych nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki, w tym w ramach programu wieloletniego: „Uniwersytet Warszawski 2016-2027”, uczelni wojskowych, uczelni artystycznych, w tym w ramach programu wieloletniego „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”, uczelni nadzorowanych przez Ministra Zdrowia, w tym na realizację programu wieloletniego pn. „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych, uczelni morskich, a także na zadania inwestycyjne na potrzeby Akademii Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie,
 - zadania inwestycyjne związane z działalnością naukową, dotyczące głównie: zakupu aparatury naukowo-badawczej, rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki oraz inwestycji podejmowanych na podstawie umów międzynarodowych, w tym w ramach projektu infrastruktury badawczej FAIR,
 - inwestycje budowlane na potrzeby domów studenckich,
- 9) Administracja publiczna i urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 1.236.039 tys. zł. W ramach tych środków zrealizowane zostały głównie:
- zadania inwestycyjne urzędów naczelnych i centralnych organów administracji rządowej oraz urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa,
 - zadania inwestycyjne w placówkach zagranicznych, w tym budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec oraz budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku przy ulicy Starowileński Trakt,
 - zakupy inwestycyjne na potrzeby działalności Centrum Informatyki Resortu Finansów,
 - zakupy inwestycyjne i inwestycje na potrzeby izb administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi i urzędami celno-skarbowymi,
 - dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, przekazywane na podstawie art. 11 b ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz w zakresie Pomocy Polonii i Polakom za granicą,
- 10) Kultura fizyczna – 816.697 tys. zł, z czego głównie na wpłatę na Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, zadania inwestycyjne związane z przygotowaniem III Igrzysk Europejskich w 2023 roku oraz realizację programu wieloletniego „Program Olimpia – Program budowy przyszłolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich”,
- 11) Górnictwo i kopalnictwo – 476.217 tys. zł, z przeznaczeniem na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w związku z koniecznością

zabezpieczenia ciągłości finansowania procesu restrukturyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego, zgodnie z ustawą o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego,

- 12) Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza – 408.834 tys. zł, głównie na:
 - inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby szkół rolniczych, szkół podstawowych, szkół artystycznych, przedszkoli oraz internatów i burs szkolnych,
 - realizację zadań publicznych skierowanych na rozwój przedszkoli, szkół lub placówek, w tym w ramach programów: „Inwestycje w oświacie – wsparcie trwających inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące jednostki systemu oświaty” oraz „Inwestycje w oświacie”,
- 13) Różne rozliczenia – 394.845 tys. zł, na uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, a także na zwrot części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2022 roku,
- 14) Przetwórstwo przemysłowe – 359.327 tys. zł, środki te przeznaczone głównie na realizację programów wieloletnich pod nazwą „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030” oraz „Program modernizacji badawczego reaktora jądrowego „MARIA” umożliwiający jego eksploatację po 2027 r.”,
- 15) Rolnictwo i łowiectwo oraz rybołówstwo i rybactwo – 302.470 tys. zł, głównie na finansowanie wydatków majątkowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w tym budowa, rozbudowa systemów IT, a także na inwestycje budowlane i zakupy inwestycyjne na potrzeby Głównego, wojewódzkich i powiatowych inspektoratów weterynarii,
- 16) Gospodarka mieszkaniowa – 218.641 tys. zł, w tym głównie na zakup nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na działalność statutową Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej MSWiA im. Sierżanta Grzegorza Załogi w Katowicach.

Udział poszczególnych obszarów w ogólnej kwocie wydatków majątkowych przedstawia poniższy wykres:

5.3.5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa

Wyszczególnienie	2022	2023			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8
Obsługa długu Skarbu Państwa, z tego:	32.718.271	62.000.000	62.000.000	61.710.339	99,5	99,5	188,6
1. Obsługa zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym	27.683.951	54.730.039	55.006.039	54.860.959	99,7	100,2	198,2
2. Obsługa zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynkach zagranicznych	5.034.320	7.269.961	6.993.961	6.849.380	97,9	94,2	136,1

W pierwotnej ustawie budżetowej na 2023 r. na wydatki z tytułu obsługi długu Skarbu Państwa zaplanowano kwotę 66.000.000 tys. zł, z tego na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym 60.186.816 tys. zł, na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynkach zagranicznych 5.813.184 tys. zł.

W ciągu roku nowelizacją ustawy budżetowej limit wydatków w części 79 Obsługa długu Skarbu Państwa został obniżony do wysokości 62.000.000 tys. zł. Jednocześnie w ramach części budżetowej dokonano przesunięć wydatków pomiędzy rozdziałami (tj. obsługą zadłużenia pomiędzy rynkiem krajowym, a zagranicznymi) oraz poszczególnymi rodzajami instrumentów. W wyniku tych zmian limit wydatków na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym został obniżony do wysokości 55.006.039 tys. zł, a na rynkach zagranicznych podwyższony do wysokości 6.993.961 tys. zł.

Ostateczna realizacja wydatków z tytułu obsługi długu Skarbu Państwa w 2023 r. wyniosła 61.710.339 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach, z tego na obsługę zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa:

- na rynku krajowym 54.860.959 tys. zł,
- na rynkach zagranicznych 6.849.380 tys. zł.

Zrealizowane w 2023 r. wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa były wyższe od wydatków poniesionych w 2022 r. o 28.992.068 tys. zł, tj. o 88,6%. Było to wynikiem głównie wzrostu średniego oprocentowania długu i środków z konsolidacji, przyrostu obsługiwanego zadłużenia, efektów przeprowadzonych w latach 2022-2023 transakcji *swap* i większej skali zamiany obligacji zapadających w kolejnym roku.

1. Wydatki z tytułu obsługi zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynku krajowym zostały zrealizowane w kwocie 54.860.959 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. Wydatki te obejmowały:

- 1) Wydatki z tytułu obsługi obligacji rynkowych, zaplanowane pierwotnie w łącznej kwocie 40.864.963 tys. zł. W wyniku nowelizacji oraz zmian w planie limit ten został zwiększony do wysokości 41.585.402 tys. zł. Realizacja wydatków, po uwzględnieniu rozliczenia transakcji *swap*, wyniosła 41.573.476 tys. zł, co stanowiło blisko 100% planu po zmianach. Na kwotę tę złożyły się wydatki z tytułu obsługi obligacji rynkowych:
 - stałoprocentowych w wysokości 20.062.911 tys. zł,
 - zmiennoprocentowych w wysokości 21.284.942 tys. zł,
 - indeksowanych w wysokości 225.623 tys. zł.
- 2) Wydatki z tytułu obsługi obligacji oszczędnościowych, zaplanowane pierwotnie w kwocie 10.351.332 tys. zł. W wyniku zmian limit ten został zmniejszony do wysokości 6.437.632 tys. zł. Wykonanie wyniosło 6.388.818 tys. zł, tj. 99,2% planu po nowelizacji i zmianach. Zrealizowana kwota wydatków dotyczyła obligacji oszczędnościowych:
 - premiowych POS w wysokości 8.595,5 tys. zł,
 - trzymiesięcznych OTS w wysokości 5.796,7 tys. zł,
 - rocznych zmiennoprocentowych ROR w wysokości 737.748,4 tys. zł,
 - dwuletnich zmiennoprocentowych DOR w wysokości 230.801,9 tys. zł,
 - dwuletnich stałoprocentowych DOS w wysokości 37.189,5 tys. zł,
 - trzyletnich zmiennoprocentowych TOZ w wysokości 57.908,6 tys. zł,
 - trzyletnich stałoprocentowych TOS w wysokości 1.483,3 tys. zł,
 - czteroletnich indeksowanych COI w wysokości 5.159.779,1 tys. zł,
 - emerytalnych dziesięcioletnich EDO w wysokości 144.035,2 tys. zł,
 - rodzinnych sześcioletnich ROS i dwunastoletnich ROD w łącznej wysokości 5.479,8 tys. zł.
- 3) Wydatki związane z obsługą środków przyjmowanych w depozyt lub zarządzanie przez Ministra Finansów od niektórych jednostek sektora finansów publicznych, a także depozytów sądowych i prokuratorskich, zaplanowane pierwotnie na kwotę 7.903.636 tys. zł. W wyniku nowelizacji i zmian plan wydatków został zmniejszony do wysokości 6.690.736 tys. zł. Realizacja wydatków w tym tytule wyniosła 6.606.922 tys. zł, co stanowiło 98,7% planu po zmianach.
- 4) Wydatki z tytułu odsetek należnych kontrahentowi od zabezpieczeń gotówkowych związanych z transakcjami pochodnymi, zaplanowane w pierwotnej ustawie budżetowej w wysokości 7.200 tys. zł. W wyniku nowelizacji i zmian plan obniżono do kwoty 1.510 tys. zł, który został zrealizowany w tej samej wysokości, tj. 100% planu po zmianach.
- 5) Wydatki z tytułu dyskonta od bonów skarbowych, zaplanowane na kwotę 620.153 tys. zł. Wydatki z tego tytułu nie wystąpiły.

6) Koszty emisji skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym oraz inne opłaty i prowizje, zaplanowane pierwotnie na kwotę 439.532 tys. zł. W wyniku nowelizacji i zmian limit zmniejszono do wysokości 290.759 tys. zł. Na sfinansowanie tych wydatków wypłacono środki w łącznej wysokości 290.233 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach.

Na omawianą kwotę złożyły się wydatki na rzecz agentów emisji obligacji detalicznych w wysokości 273.097 tys. zł oraz na rzecz BGK dotyczące realizacji umów związanych z konsolidacją finansów publicznych w łącznej wysokości 14.034 tys. zł, opłaty za usługi rozliczeniowo-depozytowe KDPW w wysokości 2.978 tys. zł a także opłaty za usługi prawne w wysokości 124 tys. zł.

2. Wydatki z tytułu obsługi zadłużenia, należności i innych operacji finansowych Skarbu Państwa na rynkach zagranicznych zrealizowano w kwocie 6.849.380 tys. zł, co stanowiło 97,9% planu po zmianach. Wydatki te obejmowały:

1) Wydatki z tytułu odsetek i dyskonta od obligacji wyemitowanych na międzynarodowych rynkach finansowych po uwzględnieniu przepływów związanych z instrumentami pochodnymi, zaplanowane pierwotnie w wysokości 4.291.560 tys. zł. W wyniku nowelizacji i zmian w planie limit ten został zwiększony do kwoty 5.168.533 tys. zł. Płatności z tego tytułu po uwzględnieniu przepływów związanych z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych zrealizowano w kwocie 5.114.362 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach.

2) Wydatki z tytułu odsetek i opłat od kredytów i pożyczek, zaplanowane zostały początkowo w wysokości 1.471.938 tys. zł. W wyniku zmian plan wydatków został zwiększony do kwoty 1.721.938 tys. zł. Realizacja wydatków w tym tytule wyniosła 1.641.505 tys. zł, co stanowiło 95,3% planu po zmianach. Na tę kwotę złożyły się wydatki na rzecz następujących podmiotów:

- Europejskiego Banku Inwestycyjnego w wysokości 359.014 tys. zł,
- Banku Światowego w wysokości 884.481 tys. zł,
- Banku Rozwoju Rady Europy w wysokości 88.069 tys. zł,
- Komisji Europejskiej – SURE w wysokości 309.941 tys. zł.

3) Wydatki z tytułu odsetek od zabezpieczeń gotówkowych zagranicznych CSA, które nie zostały zaplanowane zrealizowano w kwocie 1.387 tys. zł.

4) Koszty emisji skarbowych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz inne opłaty i prowizje, zaplanowane pierwotnie na kwotę 49.686 tys. zł. W wyniku nowelizacji i zmian limit zwiększono do wysokości 103.490 tys. zł. Na sfinansowanie tych wydatków wypłacono środki w wysokości 92.125 tys. zł, co stanowiło 89% planu po zmianach. Wydatki te dotyczyły głównie opłat związanych z emisją obligacji na rynkach zagranicznych w wysokości 79.402 tys. zł, realizacji umów z BGK i NBP w wysokości 8.284 tys. zł oraz opłat dla agentów fiskalnych i kosztów ratingu w wysokości 4.439 tys. zł.

5.3.6. Środki własne Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	2022	2023			5:4	5:3	5:2
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie			
	tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8
Środki własne Unii Europejskiej	34.293.905	34.882.566	34.882.566	30.313.620	86,9	86,9	88,4

W znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 r. wydatki w tej grupie ekonomicznej obejmowały środki w łącznej kwocie 34.882.566 tys. zł, zaplanowane w części 84 – Środki własne Unii Europejskiej w wysokości 33.072.735 tys. zł oraz w części 83 – Rezerwy celowe (pozycja 8) w wysokości 1.809.831 tys. zł.

Kalkulacja wysokości środków własnych na 2023 r. została oparta na projekcie budżetu UE na 2023 r., przygotowanym przez Komisję Europejską na podstawie Decyzji w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej nr 2020/2053 z 14 grudnia 2020 r. (z uwzględnieniem przesunięcia do rezerwy celowej części środków odpowiadających kwocie aktualizacji podstaw VAT i Dochodu Narodowego Brutto (DNB) za lata poprzednie w związku z oczekiwanym wzrostem wydatków na składkę do UE w 2023 r.).

Niższe wykonanie polskiej składki członkowskiej do UE w 2023 r. w porównaniu do zaplanowanego limitu wydatków wynikało przede wszystkim ze znacznie niższego poboru należności celnych. Na obniżone wpłaty do UE w 2023 r. miało również wpływ rozliczenie aktualizacji podstaw VAT i DNB za lata poprzednie, a także uchwalenie w 2023 r. korekt budżetu UE (nr 2/2023 oraz 3/2023), zmniejszających składki państw członkowskich, w tym Polski. Dodatkowo, na skutek późnego przyjęcia ostatniej korekty budżetu UE w 2022 r. (nr 5/2022 r.), rozliczenie jej skutków nastąpiło dopiero w styczniu 2023 r., w wyniku czego wpłata składki za ten rok została obniżona.

Ostateczna wysokość składki członkowskiej wpłaconej przez Polskę do budżetu UE w 2023 r. wyniosła 30.313.620 tys. zł. Zrealizowane w 2023 r. w tej grupie ekonomicznej wydatki stanowiły 86,9% planu po zmianach, w szczególności:

- wpłata obliczona, zgodnie z metodologią UE, na podstawie DNB – 16.847.008 tys. zł,
- wpłata obliczona, zgodnie z metodologią UE, na podstawie podatku od towarów i usług – 4.874.786 tys. zł,
- wpłata z tytułu udziału w opłatach celnych – 4.471.469 tys. zł,
- wpłata z tytułu mechanizmu korekcyjnego obniżającego wkłady DNB – 1.629.414 tys. zł,
- wpłata obliczona na podstawie masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi – 2.490.915 tys. zł.

Ponadto, ze względu na niższą od planowanej składkę Polski należną do budżetu UE za 2023 r. nie było potrzeby uruchamiania środków zabezpieczonych w rezerwie celowej (pozycja 8) na cele rozliczeń z budżetem UE.

5.3.7. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

W ustawie budżetowej na rok 2023, na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej zaplanowano kwotę w wysokości 16.126.724 tys. zł, z tego na:

- 1) wydatki ujęte w budżetach dysponentów przeznaczone na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków europejskich, finansowanie projektów pomocy technicznej oraz projektów z udziałem innych środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nieujętych w budżecie środków europejskich – 7.338.470 tys. zł,
- 2) rezerwę celową pn.: „Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej” – 8.788.254 tys. zł.

W 2023 r. plan po zmianach dysponentów wyniósł 12.586.816 tys. zł, w tym środki uruchomione z rezerwy celowej w kwocie ogółem 5.291.387 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 11.937.455 tys. zł, co stanowi 94,8% planu po zmianach¹.

W ramach tej grupy wydatków finansowano następujące zadania:

- finansowanie programów/projektów realizowanych w zakresie Perspektywy Finansowej 2014-2020 – plan po zmianach – 5.922.967 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 5.640.745 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach,
- finansowanie programów/projektów realizowanych w zakresie Perspektywy Finansowej 2021-2027 – plan po zmianach – 811.718 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 671.432 tys. zł, tj. 82,7% planu po zmianach,
- finansowanie programów/projektów realizowanych w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 – plan po zmianach – 2.479 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 2.461 tys. zł, tj. 99,3% planu po zmianach,
- finansowanie projektów realizowanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy II – plan po zmianach – 264.877 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 236.794 tys. zł, tj. 89,4% planu po zmianach,
- pozostałe wydatki oraz środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – plan po zmianach – 644.995 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 622.043 tys. zł, tj. 96,4% planu po zmianach,

¹ W przypadku wydatków ujętych w tej grupie plan po zmianach zawiera: uruchomienia z rezerwy celowej oraz przeniesienia dokonywane w trybie art. 171 i 194 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

- wydatki krajowe na zadania związane z realizacją wspólnej polityki rolnej (WPR) – plan po zmianach – 4.939.781 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło – 4.763.978 tys. zł, tj. 96,4% planu po zmianach.

W zakresie powyższych programów, niższe od planu wykonanie wydatków budżetu państwa wynikało przede wszystkim z faktu, że na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej zakładano szybsze tempo realizacji projektów unijnych.

Dodatkowo niewykonanie wydatków wynikało z:

- początkowego etapu realizacji programów w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027, który wiązał się z wydłużoną fazą wstępnych uzgodnień i procedur,
- zmian w harmonogramach płatności dokonywanych przez poszczególnych beneficjentów, zwłaszcza w IV kwartale roku budżetowego, a w konsekwencji przesunięcia płatności na kolejny rok budżetowy,
- oszczędności generowanych w projektach w wyniku przeprowadzanych postępowań przetargowych,
- przesunięcia refundacji dla beneficjentów i rozliczeń projektów na kolejny rok budżetowy w związku z poniesionymi przez beneficjentów kosztami w końcówce roku budżetowego,
- przesunięcia realizacji projektów, które wymagały postępowania przetargowego, na kolejny rok budżetowy,
- trudności napotykanymi przez beneficjentów w realizacji projektów, związanych z sytuacją geopolityczną (np. przerwane łańcuchy dostaw produktów), co skutkowało brakiem możliwości ponoszenia części wydatków.

Wydatki w wysokości 11.937.455 tys. zł zostały zrealizowane w niżej określonych kwotach i przeznaczone były na projekty realizowane w ramach:

1. Perspektywy Finansowej 2014-2020 w wysokości – 5.640.745 tys. zł, z tego na:
 - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 1.290.188 tys. zł,
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – 1.877.083 tys. zł,
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020 – 130.408 tys. zł,
 - Instrument „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility) 2014-2020 – 1.312.212 tys. zł,
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój – 360.337 tys. zł,
 - Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – 166.222 tys. zł,
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 – 173.609 tys. zł,
 - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – 24.277 tys. zł,
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa – 219.968 tys. zł,

- Europejską Współpracę Terytorialną oraz Europejski Instrument Sąsiedztwa 2014-2020 – 31.042 tys. zł,
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 – 55.399 tys. zł.
2. Perspektywy Finansowej 2021-2027 w wysokości – 671.432 tys. zł, z tego na:
- Fundusze Europejskie dla Regionów 2021-2027 – 176.205 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko – 10.433 tys. zł,
 - Pomoc Techniczną dla Funduszy Europejskich 2021-2027 – 324.004 tys. zł,
 - Instrument „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility) 2021-2027 – 66.219 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 – 61.413 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 – 16.454 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 – 366 tys. zł,
 - Programy INTERREG 2021-2027 – 3.917 tys. zł,
 - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 – 12.421 tys. zł.
3. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 w wysokości 2.461 tys. zł.
4. Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy II w wysokości 236.794 tys. zł.
5. Pozostałych programów finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej, w tym wydatki związane z realizacją projektów w ramach Wieloletnich Ram Finansowych w Zakresie Spraw Wewnętrznych oraz Funduszy Europejskich na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo na lata 2021-2027 w wysokości 622.043 tys. zł.
6. Wspólnej polityki rolnej w wysokości 4.763.978 tys. zł, w ramach której finansowane były:
- zadania realizowane w ramach I filaru WPR oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
 - finansowanie wyprzedzające niektórych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Pomoc Techniczna oraz scalanie gruntów – realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego).

5.4. Informacja o realizacji programów wieloletnich

W sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa przedstawiono informację o realizacji 53 programów wieloletnich, na realizację których wydatkowano 17.667.615 tys. zł¹, co stanowi 93,8% planu po zmianach wynoszącego 18.837.250 tys. zł.

W sprawozdaniu zaprezentowano realizowane w 2023 roku programy wieloletnie:

- 1) Budowa i rozbudowa infrastruktury dostępowej do portu w Świnoujściu w latach 2023-2029 (uchwała nr 77/2023 Rady Ministrów z dnia 19 maja 2023 r.),
- 2) Budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (uchwała nr 230/2023 Rady Ministrów z dnia 24 października 2023 r.),
- 3) Program Olimpia – Program budowy przyszkolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich (uchwała nr 22/2023 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2023 r. z późn. zm.),
- 4) Narodowy Program Transplantacyjny (uchwała nr 64/2023 Rady Ministrów z dnia 9 maja 2023 r.),
- 5) Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032 (uchwała nr 247/2022 Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2022 r.),
- 6) Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie (uchwała nr 197/2015 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm.),
- 7) Program modernizacji badawczego reaktora jądrowego „MARIA” umożliwiający jego eksploatację po 2027 r. (uchwała nr 108/2023 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2023 r.),
- 8) Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2025 w Osace, Kansai w Japonii, w latach 2023-2026 (uchwała nr 29/2023 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2023 r.),
- 9) Budowa fałochronu osłonowego w porcie Gdańsk (uchwała nr 47/2023 Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 2023 r.),
- 10) Program wspierania inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim (uchwała nr 103/2023 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2023 r., z późn. zm.),
- 11) Rządowy program wsparcia rozwoju miasta stołecznego Warszawy na lata 2023-2030 (uchwała nr 161/2023 Rady Ministrów z dnia 5 września 2023 r.),

które, z uwagi na termin przyjęcia, nie znalazły się w załączniku nr 10 do ustawy budżetowej.

Natomiast w zakresie następujących Programów, które również zostały uchwalone w 2023 r., nie wydatkowano środków z budżetu państwa:

¹ Podane kwoty wydatków budżetowych nie uwzględniają środków na finansowanie programu wieloletniego pn. „Narodowa Rezerwa Amunicyjna na lata 2023-2029”, stosownie do informacji zawartej w opisie tego Programu w dalszej części dokumentu.

- 1) Zagospodarowanie Dolnej Wisły (uchwała nr 185/2023 Rady Ministrów z dnia 10 października 2023 r.),
 - 2) Rządowy program rozwoju obszaru Karpat Wschodnich i Roztocza na lata 2023-2030 (uchwała nr 182 Rady Ministrów z dnia 6 października 2023 z późn. zm.),
- w związku z powyższym nie zostały ujęte w zestawieniu programów.

Do pomiaru stopnia realizacji celów zdefiniowanych dla poszczególnych programów wieloletnich, a także skuteczności oraz efektywności wydatkowania środków publicznych – w załączniku do ustawy budżetowej (*Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym*) – zastosowano mierniki wskazujące na ogólny wynik działań podjętych w 2023 roku podczas ich realizacji, a tym samym na efekty wydatkowania m.in. środków z budżetu państwa.

W dalszej części rozdziału zamieszczono omówienie poszczególnych programów wieloletnich realizowanych w 2023 r., w tym wykonania wartości mierników.

Powody niepełnej realizacji wartości mierników programów wieloletnich o charakterze inwestycyjnym dotyczą przede wszystkim przedłużających się procedur przetargowych, opóźnień w pozyskaniu decyzji administracyjnych oraz opóźnień w realizacji prac budowlanych i remontowych. Natomiast w przypadku niezrealizowania zaplanowanych wartości mierników dla programów wieloletnich posiadających charakter nieinwestycyjny, przyczyny dotyczą m.in. niższego zainteresowania/aktywności samych beneficjentów, do których dany program jest adresowany.

Największe różnice między planem po zmianach wydatków budżetowych na sfinansowanie programów wieloletnich w 2023 r. a ich wykonaniem wystąpiły w następujących programach:

- 1) Ochrona przeciwpowodziowa i osiągnięcie korzystnego bilansu wodnego w rejonie Odry Środkowej – cofka stopnia wodnego Malczyce (wydatki stanowiły 0% planu po zmianach),
- 2) Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029 (wydatki stanowiły 0% planu po zmianach),
- 3) Budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu (wydatki stanowiły 0% planu po zmianach),
- 4) Budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (wydatki stanowiły 0% planu po zmianach),
- 5) Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE (wydatki stanowiły 2,9% planu po zmianach),
- 6) Program Olimpia – Program budowy przyszkolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich (wydatki stanowiły 9,4% planu po zmianach).

Przyczyny niewykonania planu finansowego oraz informacje o ewentualnym wpływie tego faktu na stopień osiągnięcia założonych celów omówiono w opisach poszczególnych programów zamieszczonych w dalszej części tego rozdziału.

5.4.1. Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2030

Program ustanowiono uchwałą nr 122/2011 Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2011 r. z późn. zm.² Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu był w 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii.

Obowiązujący w latach 2011-2030 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania 6.1. *Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania 6.1.4. *Wsparcie projektów inwestycyjnych*, działania 6.1.4.1. (o tej samej nazwie).

Program ukierunkowany jest na zapewnienie wzrostu innowacyjności oraz konkurencyjności polskiej gospodarki przez wspieranie nowych inwestycji realizowanych przez polskie i zagraniczne firmy z sektora małych, średnich oraz dużych przedsiębiorstw. Cel ten realizowany jest przez udzielanie wsparcia inwestycjom Strategicznym, Innowacyjnym, Centrom Usług Biznesowych oraz Centrom Usług Badawczo-Rozwojowych i ma zapewnić możliwość dofinansowania zarówno dużych inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki, jak i średniej wielkości projektów innowacyjnych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 314.703 tys. zł, co stanowi 86,5% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wzrost innowacyjności oraz konkurencyjności polskiej gospodarki, poprzez wspieranie dotacjami z budżetu państwa nowych inwestycji realizowanych przez polskie i zagraniczne firmy spełniające kryteria określone Programem	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w danym roku dzięki systemowi wsparcia inwestorów	1.265	1.363

W ramach Programu w 2023 roku zawarto 20 nowych umów dotyczących wsparcia realizacji inwestycji. Na koniec roku realizowano łącznie 112 umów, z tego 61 umów dotyczyło inwestycji znajdujących się w okresie obowiązkowego utrzymania, dodatkowo przeprowadzono kontrolę realizacji 46 umów objętych Programem. Utrzymano dotychczas prowadzone działania kontrolne dysponenta części budżetowej.

² Program został zmieniony uchwałą nr 91/2023 Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011–2030”, zwiększono budżet Programu z kwoty 2.583,4 mln zł do kwoty 3.483,4 mln zł.

Przyczyną niepełnego wykorzystania środków finansowych zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2023 rok było niepodpisanie umów z przedsiębiorcami, wypowiedzenie umowy przez przedsiębiorcę oraz niewykonanie przez część inwestorów zobowiązań umownych dotyczących utworzenia nowych miejsc pracy i poniesienia kosztów inwestycji, co skutkowało obniżeniem wysokości przyznanych dotacji.

Natomiast pozytywne odchylenie od planowanej wartości miernika, wynika z zawarcia nowych 20 umów z przedsiębiorcami w ramach Programu (na podstawie nowych umów realizowano większą liczbę inwestycji).

5.4.2. Program rządowy – Udział Polski w części COSME Programu na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Programu na rzecz jednolitego rynku) w latach 2022-2028

Program został ustanowiony uchwałą nr 161/2021 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2021 r. Realizowany był przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Rozwoju i Technologii.

Obowiązujący w latach 2022-2028 Program był w 2023 r. realizowany w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania *6.1. Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania *6.1.2. W Tworzenie warunków do zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw*, działania *6.1.2.1. Wspieranie współpracy w systemie innowacji*.

Celem Programu na rzecz jednolitego rynku jest poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego przez wzmocnienie zarządzania rynkiem wewnętrznym, wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), ulepszenie na poziomie strategicznym i operacyjnym w obszarze normalizacji, zapewnienie jednolitego, wysokiego poziomu ochrony konsumentów w całej Unii Europejskiej, jak również wspieranie działań na rzecz zdrowia ludzi, ochrony zdrowia zwierząt i roślin oraz dobrostanu zwierząt. Program służy także ustanowieniu ram dla finansowania europejskich statystyk, stanowiących podstawę do opracowywania, monitorowania i oceny wszystkich polityk UE.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 10.455 tys. zł, co stanowi 96,2% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie udziału polskich podmiotów w części COSME Programu na rzecz jednolitego rynku oraz wykorzystanie dla poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw instrumentów finansowych oferowanych w ramach programów unijnych	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Ogólna liczba odbiorców działań realizowanych przez instytucje wspierane w ramach Programu wieloletniego	8.400	18.657

W ramach realizacji Programu w 2023 roku polscy przedsiębiorcy mieli zapewniony bezpłatny dostęp do usług doradczych i informacyjnych. Dodatkowo w ramach działalności ośrodków Enterprise Europe Network (EEN) liczba polskich klientów obsługiwanych przez EEN wyniosła 5.076, natomiast liczba unikalnych polskich klientów EEN, którzy otrzymali zaawansowane usługi doradcze lub kooperacyjne wyniosła 750. Liczba zaawansowanych usług doradczych, w wyniku których unikalny polski klient EEN rozszerzył swoją działalność na inne kraje UE lub na rynki krajów stowarzyszonych lub partnerskich, wyniosła 195. Liczba, średnio- lub długoterminowych umów współpracy zawartych pomiędzy klientami EEN z Polski i innych krajów UE, stowarzyszonych lub partnerskich, wyniosła 133. Liczba unikalnych polskich klientów EEN, dla których wykonano ocenę oddziaływania zaawansowanych usług doradczych lub kooperacyjnych wyniosła 161.

W ramach działalności Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) w 2023 roku liczba polskich przedsiębiorców (liczona jako liczba umów), którzy skorzystali z instrumentów obsługiwanych przez KPK przekroczyła 10 tys. Wartość finansowania zabezpieczonego gwarancjami EFI (w tym w ramach gwarancji EFG, COSME, EaSI, InnovFin, InvestEU) wyniosła 1,1 mld zł, natomiast wartość inwestycji kapitałowych oraz finansowania typu Venture Debt, w ramach programów (EFSI Equity instrument, InnovFin Equity, ESCALAR, ReFIT, FEG, InvestEU), wyniosła prawie 0,4 mld zł. Ponadto, 20 instytucji finansowych przystąpiło do nowych instrumentów finansowych UE. KPK zorganizował 36 wydarzeń/warsztatów, w tym na zaproszenie innych organizatorów aktywnie uczestniczył w wydarzeniach, w których łącznie wzięło udział, zdalnie lub stacjonarnie, ponad 6,7 tys. osób – głównie przedsiębiorców i przedstawicieli instytucji finansowych. KPK udzielił 94 porad i konsultacji biznesowych dla rynku. Newslettery ws. nowych naborów dla instytucji finansowych w ramach programu InvestEU oraz ws. bieżących informacji o dostępnej ofercie finansowania dla przedsiębiorców trafiły do 35 tys. odbiorców. W 2023 roku KPK prowadził także portal www.InstrumentyFinansoweUE.gov.pl, który śledziło ponad 90 tys. użytkowników.

5.4.3. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program ustanowiono uchwałą nr 122/2009 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu był w 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii.

Obowiązujący w latach 2009-2032 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **12. Środowisko**, zadania *12.1. W System ochrony środowiska i informacji o środowisku*, podzadania *12.1.6. W Gospodarka odpadami*, działania *12.1.6.2. Przedsięwzięcia w zakresie gospodarowania odpadami*.

Realizacja Programu polega przede wszystkim na usuwaniu oraz unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko oraz minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium całego kraju. Ważnym aspektem jest także prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, w tym szkoleń dla administracji publicznej oraz szkoleń lokalnych dotyczących oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 1.964 tys. zł, co stanowi 98,2% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wycofanie azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Poziom aktualizacji danych w bazie azbestowej (w %)	80	87

W ramach Programu w 2023 r.:

- udzielono wsparcia 110 jednostkom samorządu terytorialnego w zakresie wykonania inwentaryzacji lub aktualizacji inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie gmin oraz 2 jednostkom samorządu terytorialnego, w tym związkowi międzygminnemu, na działania edukacyjno-informacyjne,
- kontynuowano realizację szkoleń e-learningowych z zakresu bezpiecznego postępowania i usuwania wyrobów zawierających azbest dla 10 tys. pracowników inspekcji pracy, inspekcji sanitarnej, nadzoru budowlanego oraz urzędów gmin (umowa zawarta na lata 2019-2023),
- finansowano utrzymanie i rozwój technologiczny Bazy Azbestowej,
- kontynuowano realizację szkoleń z wykorzystaniem wirtualnej rzeczywistości w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest dla 550 uczniów szkół ponadpodstawowych, kształcących się w zawodach związanych z budownictwem (umowa na lata 2022-2024),
- utrzymywano szkolenie e-learningowe nt. zagrożeń związanych z azbestem oraz zasadami usuwania i zabezpieczania wyrobów zawierających azbest dla uczniów

szkół ponadpodstawowych, kształcących się w zawodach związanych z budownictwem (umowa na lata 2022-2024).

Na pozytywne odchylenie od planowanej wartości miernika miały wpływ działania informacyjne i edukacyjne skierowane do jednostek samorządu terytorialnego w zakresie problematyki azbestowej oraz Bazy Azbestowej, w tym m.in.: działania informacyjne przypominające o obowiązkach sprawozdawczych JST prowadzone przez urzędy marszałkowskie, działania informacyjne skierowane do użytkowników Bazy Azbestowej (JST), udział JST w dostępnym szkoleniu e-learningowym dotyczącym problematyki azbestowej realizowanym przez Główny Instytut Górnictwa na zlecenie Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

5.4.4. Program ochrony brzegów morskich

Program uchwalono ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” (Dz.U. z 2016 r., poz. 678). Nadzór nad realizacją Programu przez Urzędy Morskie w Gdyni i Szczecinie sprawował w 2023 r. Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2004-2023 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.3. Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania *19.3.3. Ochrona brzegów i ograniczenie oddziaływania na środowisko morskie*, działania *19.3.3.1. Ochrona brzegów morskich*.

Program obejmuje przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie brzegów morskich przed zjawiskiem erozji, w szczególności budowę, rozbudowę i utrzymywanie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów nadmorskich, w tym usuwanie uszkodzeń w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego brzegów morskich. W ramach Programu finansowany jest także monitoring brzegów morskich oraz czynności, prace i badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegów morskich na całej długości polskiego wybrzeża. Celem prowadzenia nadzoru brzegów jest wskazanie koniecznych, a także niezbędnych działań zmierzających do ich ratowania.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 39.902 tys. zł, co stanowi 99,5% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie minimalnych poziomów bezpieczeństwa brzegu morskiego oraz jego położenia po odwodnej stronie granicznej linii ochrony brzegu morskiego	Ministerstwo Infrastruktury, Urzędy Morskie w Gdyni i Szczecinie	Długość linii brzegowej zabezpieczonej w ciągu roku przed zjawiskiem erozji i powodzi od strony morza (w km)	5,52	6,25

W ramach Programu w 2023 roku zrealizowano następujące działania:

- opracowanie dokumentacji geodezyjnej niezbędnej do ustalenia linii brzegu morskiego,
- monitoring brzegów morskich – profile batymetryczne i ortofotomapa,
- weryfikacja i aktualizacja metodyki opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego od strony morza i morskich wód wewnętrznych,
- badania dotyczące ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego – kontrola okresowa budowli ochrony brzegów morskich,
- przebudowa zabezpieczeń brzegu w miejscowości Jarosławiec – wykonanie wielowariantowej koncepcji – Etap I,
- sztuczne zasilanie brzegu w rejonie morza otwartego Niechorze 2 w miejscowości Niechorze i Pogorzelica,
- sztuczne zasilanie brzegu w rejonie morza otwartego Jarosławiec 5 w miejscowości Jarosławiec,
- sztuczne zasilanie brzegu morskiego w miejscowości Ustronie Morskie,
- sztuczne zasilanie w rejonie Gdańsk Brzeźno,
- sztuczne zasilanie brzegu morskiego w rejonie Pucka,
- sztuczne zasilanie w rejonie miejscowości Ustka, Rowy,
- sztuczne zasilanie w rejonie Władysławowo-Jurata,
- przebudowa ostróg w miejscowości Kołobrzeg,
- remont odwodnienia opaski brzegowej w Rozewiu,
- naprawa dylatacji oczepu umocnienia brzegowego w Helu,
- przebudowa umocnienia brzegowego w Jastrzębiej Górze,
- skanowanie laserowe morskiej strefy brzegowej w granicach administracyjnych Urzędu Morskiego w Szczecinie (edycja 2023),
- wykonanie wjazdu technologicznego - Wjazd nr 4 Gdynia Oksywie,
- pomiary i zabezpieczenie inklinometru na klifie w Jastrzębiej Górze,
- monitoring porealizacyjny szaty roślinnej i siedlisk przyrodniczych projektu: „Ochrona brzegów morskich na wysokości miejscowości Łeba, Rowy, Ustka”.

Na pozytywne odchylenie wartości miernika wpływ miało wykonanie prac refulacyjnych związanych ze sztucznym zasilaniem brzegu Półwyspu Helskiego, dodatkowe wykonanie prac refulacyjnych w rejonie Pucka i wykonanie remontu umocnienia brzegu w Helu. Zmniejszono zakres wykonania sztucznego zasilania w miejscowości Pogorzelica, jednocześnie wprowadzając do planu nowe zadanie, polegające na sztucznym zasilaniu brzegu morskiego w miejscowości Ustronie Morskie. Pozostałe elementy, składające się na ww. wykonanie, nie uległy zmianie.

5.4.5. Utrzymanie morskich dróg wodnych w rejonie ujścia Odry w latach 2019-2028

Program został ustanowiony uchwałą nr 204/2017 Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2017 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Szczecinie sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2019–2028 Program, realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.3. Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania *19.3.5. Rozwój infrastruktury dostępowej od strony morza*, działania *19.3.5.1. Pogłębienie i utrzymanie torów wodnych i podejściowych* oraz działania *19.3.5.2. Modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa infrastruktury zapewniającej dostęp do portów*.

Celem Programu jest realizacja przedsięwzięć w zakresie:

- 1) przywrócenia parametrów, a następnie corocznego pogłębiania konserwacyjnego toru wodnego prowadzącego z reddy portu morskiego w Świnoujściu do akwenów portowych i ze Świnoujścia przez Zalew Szczeciński i Odrę do Szczecina,
- 2) zapewnienia trwałości projektu realizowanego poza programem wieloletnim pn. „Modernizacja toru wodnego Świnoujście – Szczecin do 12,5 m” po okresie jego realizacji,
- 3) modernizacji i utrzymania pól refulacyjnych służących do odkładu urobku z prac pogłębiarskich,
- 4) zapewnienia bezawaryjnego działania systemów bezpieczeństwa żeglugi wchodzących w skład infrastruktury zapewniającej dostęp do portów w Świnoujściu i Szczecinie.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 26.736 tys. zł, co stanowi 94,0% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
		Kubatura urobku pochodząca z wybudowanych, przebudowanych oraz wyremontowanych torów wodnych w ciągu roku (w m ³)	350.000	292.000
Trwałe utrzymanie bezpiecznego dostępu od strony morza do portów położonych w rejonie ujścia Odry	Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Morski w Szczecinie	Długość umocnionych brzegów oraz pól refulacyjnych (w mb)	2.500	7.737
		Długość wybudowanej i przebudowanej oraz wyremontowanej infrastruktury portowej zapewniającej dostęp do portów od strony morza (w mb)	200	222

W ramach Programu w 2023 roku zrealizowano m.in.: prace czerpalne, badanie prób gruntu, badanie skuteczności działania ochrony katodowej, remont Staw: Górnej nabieżnika Mielin N, Police Dolne, Stepnica Górna, Stepnica Dolna, zakup paliwa żeglugowego, remont pomostu dojściowego i cumowniczego Mańków, remont jednostek pływających Kasia, Drętwa, Wega, Hydrograf-26, remont radaru IBT, prace konserwacyjne na polach refulacyjnych D, Dębina, Mańków, W28, wykonanie projektu rozbiórki przystani pola refulacyjnego Mańków i remontu dalb, wymiana systemu odbojowego na nabrzeżu niskim na falochronie wschodnim w Świnoujściu, wykonanie projektu systemu odbojowego na nabrzeżu niskim na falochronie wschodnim w Świnoujściu, wymiana systemu odbojowego w Kapitanacie Portu Szczecin, sporządzenie dokumentacji aplikacyjnej dla programów unijnych CEF.

Zrealizowano mniejszy wskaźnik wydobytej kubatury urobku. Po wykonaniu wiosennych sondaży na torach wodnych zapewniających dostęp do portów o podstawowym znaczeniu, okazało się, że kubatura konieczna do wybrania w 2023 roku jest znacznie mniejsza niż zakładano. Przyrost kubatury jest zależny od wielu czynników niezależnych od człowieka, wynikających z sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej. Wielkość kubatury do wydobycia z torów wodnych możliwa jest do oszacowania dopiero po wykonaniu i przeanalizowaniu pomiarów batymetrycznych. Szacowanie kubatury, bez sondaży, kilka lat wcześniej, jest obciążone odchyleniem od rzeczywistości, któremu nie można zapobiec.

Oszczędności dot. środków finansowych zaplanowanych pierwotnie na wybranie kubatury urobku zostały przeznaczone na niezbędne remonty obwałowań pól refulacyjnych oraz infrastruktury portowej zapewniającej dostęp do portów od strony morza z uwagi na konieczność i pilny charakter tych prac. W bezpośredni sposób wpłynęło to na pozytywne odchylenie wykonania dwóch mierników: „Długość umocnionych brzegów oraz pól refulacyjnych (w mb)” oraz „Długość wybudowanej i przebudowanej oraz wyremontowanej infrastruktury portowej zapewniającej dostęp do portów od strony morza (w mb)”, w porównaniu z wartościami planowanymi do osiągnięcia w roku 2023.

Przyczyną niepełnego wykorzystania środków finansowych zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2023 rok było niewykonanie zakresu prac czerpalnych na torach wodnych spowodowane trudnymi warunkami hydrometeorologicznymi w miesiącach listopad-grudzień 2023 r. Urząd Morski w Szczecinie w porozumieniu z Wykonawcą zmienił zlecony na 2023 r. zakres prac. Prace na niewykonanych odcinkach zostaną zrealizowane w 2024 r.

5.4.6. Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską

Program ustanowiony został uchwałą nr 57/2016 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2016 r. z późn. zm.³ Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Gdyni, sprawuje Minister Infrastruktury.

³ Program został zmieniony uchwałą nr 71/2023 Rady Ministrów z dnia 15 maja 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską”, wydłużono termin realizacji Programu do roku 2024, łączne wydatki z budżetu państwa

Obowiązujący w latach 2016-2024 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.3. *Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania 19.3.5. *Rozwój infrastruktury dostępowej od strony morza* i działania 19.3.5.2. *Modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa infrastruktury zapewniającej dostęp do portów*.

Głównym celem realizacji Programu jest otwarcie Zalewu Wiślanego na Morze Bałtyckie oraz na inne istniejące drogi wodne, co przyczyni się do zniesienia barier infrastrukturalnych, ograniczających rozwój północno-wschodniej części Polski. Nowa droga wodna, podlegająca w całości polskiej jurysdykcji, będzie również gwarancją swobodnej żeglugi statków wszystkich bander do portu w Elblągu oraz do innych portów Zalewu Wiślanego.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 207.564 tys. zł, co stanowi 98,8% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie bezpieczeństwa regionu oraz umożliwienie wzrostu społeczno-gospodarczego poprzez ustanowienie drogi wodnej, umożliwiającej swobodny i całoroczny dostęp statków morskich wszystkich bander do Elbląga jako morskiego portu Unii Europejskiej	Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Morski w Gdyni	Tor podejściowy wraz z infrastrukturą – zaawansowanie prac (w %)	100*	93,14

* zob. przypis nr 3.

W ramach Programu w 2023 roku zrealizowano działania:

- 1) „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską – Część II” – kontynuacja robót budowlanych na rzece Elbląg (prace związane z przebudową istniejącego toru wodnego na rzece Elbląg w zakresie obudowy brzegów oraz mostu obrotowego na rzece Elbląg w miejscowości Nowakowo),
- 2) Dostawa pogłębiarki ssąco-refulującej – kontynuowano realizację umowy (jednostka została zwodowana, wykonywane były prace związane z wyposażaniem kadłuba pogłębiarki w mechanizmy i urządzenia okrętowe oraz urządzenia czerpalne),
- 3) „Wykonanie toru wodnego na Zalewie Wiślanym”, „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską – Część III” – realizacja oraz zakończenie umowy na roboty budowlane dla zadania (prace podczyszczeniowe i refulacyjne),
- 4) „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską – Część IV” – przeprowadzenie postępowania przetargowego na roboty budowlane oraz dokonanie wyboru najkorzystniejszej oferty.

na realizację Programu zostały zwiększone z kwoty 1.984,052 mln zł do kwoty 2.127,494 mln zł, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, ze 100% na 93,26%.

Przyczynami niewykorzystania środków finansowych, zaplanowanych w 2023 roku, były opóźnienia wykonawcy robót budowlanych w stosunku do harmonogramu. Opóźnienia dotyczą robót czerpalnych, wynikają z niewystarczającego zaangażowania sprzętowego, warunków pogodowych oraz braku końcowych odbiorów dla Nadrzędnego Systemu Sterowania.

5.4.7. Budowa Polskiego Ośrodka Szkoleniowego Ratownictwa Morskiego w Szczecinie

Program został ustanowiony uchwałą nr 76/2022 Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2022 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Politechnikę Morską w Szczecinie sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki morskiej.

Obowiązujący w latach 2022-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania 10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki, podzadania 10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki, działania 10.1.2.2. Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem.

Celem Programu jest stworzenie warunków do wykształcenia wysoko-wykwalfikowanych kadr na potrzeby gospodarki morskiej, żeglugi krajowej i międzynarodowej, żeglugi śródlądowej, transportu, ratownictwa, geodezji morskiej i lądowej. Osiągnięciu tego celu ma służyć utworzenie w ramach struktur Uczelni międzywydziałowego ośrodka pn.: Polski Ośrodek Szkoleniowy Ratownictwa Morskiego w Szczecinie (POSRM).

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 14.185 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie nowoczesnej bazy dydaktyczno-naukowej	Ministerstwo Infrastruktury	Poziom zaangażowania realizowanej inwestycji (w %)	23	23

W 2023 r. w ramach Programu zostały zrealizowane następujące zadania:

- roboty budowlane, inżynieryjne, hydrotechniczne i rozbiórkowe polegające na wykonaniu przebudowy nabrzeża typu ciężkiego na działce nr 28/8 – etap III,
- roboty budowlane i instalacyjne sanitarne polegające na wykonaniu instalacji wodno-kanalizacyjnej – etap II,
- roboty budowlane i inżynieryjne polegające na wykonaniu nawierzchni drogowych – etap I – wykonanie i rozliczenie częściowe (umowa częściowo przechodząca, zgodnie z planem, na rok 2024),
- roboty budowlane i instalacyjne elektryczne polegające na wykonaniu zasilania przepompowni,

- dostawa wraz z montażem symulatora ewakuacji z zatopionej kabiny helikoptera HUET,
- dokumentacja projektowa dla zadania „Budowa budynku hali z komorą rozgorzeniowo-dymową przy ul. Dębogórskiej w Szczecinie”,
- dokumentacja projektowa dla zadania „Budowa budynku zajęć teoretycznych przy ul. Dębogórskiej w Szczecinie”,
- koncepcja i opracowanie dokumentów przetargowych dla zlecenia usług projektowych - nabrzeża i obrzeża na dz. nr 29 (etap II i III),
- aktualizacja dokumentacji projektowej platformy treningowej przy brzegu Odry – wykonanie i rozliczenie częściowe (umowa częściowo przechodząca, zgodnie z planem, na rok 2024),
- sprawowanie kompleksowego nadzoru inwestorskiego we wszystkich branżach,
- pełnienie nadzoru autorskiego, projektowego i wielobranżowego nad realizacją zadań w ramach Programu.

5.4.8. Ochrona przeciwpowodziowa i osiągnięcie korzystnego bilansu wodnego w rejonie Odry Środkowej – cofka stopnia wodnego Malczyce

Program został ustanowiony uchwałą Nr 149/2022 Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2022 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2023-2026 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **12. Środowisko**, zadania 12.5.W *Ochrona wód i gospodarowanie zasobami wodnymi*, podzadania 12.5.3.W *Ochrona przeciwpowodziowa*, działania 12.5.3.2. *Budowa i przebudowa infrastruktury przeciwpowodziowej*.

Celem Programu jest poprawa ochrony przeciwpowodziowej w rejonie Odry Środkowej, poprzez modernizację obwałowań i dostosowanie do obecnych parametrów bezpieczeństwa oraz powstrzymanie procesów erozyjnych w korycie Odry poniżej stopnia wodnego Malczyce, a także osiągnięcie korzystnego bilansu wodnego (ochrona przed suszą i zwiększenie retencji wodnej). Przewidziane są również prace umożliwiające uzyskanie pełnego piętrzenia na stopniu wodnym Malczyce oraz zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 0 tys. zł, co stanowi 0% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Poprawa ochrony przeciwpowodziowej w rejonie Odry Środkowej poprzez powstrzymanie procesów erozyjnych w korycie, modernizację obwałowań i dostosowanie do obecnych parametrów bezpieczeństwa	Ministerstwo Infrastruktury, Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie	Udział zrealizowanego zakresu rzeczowego (w %)	14,29	0

Przyczyną niewydatkowania całości środków zaplanowanych na realizację działań w ramach Programu, w roku 2023, było przedłużające się postępowanie przetargowe, na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych, w procedurze „zaprojektuj i wybuduj”. Postępowanie zostało ogłoszone 19 lutego 2023 r., a umowa z wykonawcą została podpisana, w wyniku wnoszonych odwołań do Krajowej Izby Odwoławczej, 22 grudnia 2023 r. W związku z tym nie wykonano żadnych działań w ramach Programu.

5.4.9. Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie

Program został ustanowiony uchwałą nr 118/2015 Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. z późn. zm.⁴ Nadzór nad realizacją Programu przez Muzeum Historii Polski w Warszawie sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2016–2026 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania 9.1. *W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania 9.1.1. *W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania 9.1.1.2. *Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym*.

W ramach Programu, w budynku na terenie Cytadeli Warszawskiej, powstaje obiekt będący siedzibą Muzeum Historii Polski w Warszawie, który ma być jedną z najnowocześniejszych tego typu placówek w Polsce. Muzeum będzie prezentować najważniejsze wątki polskiej historii – państwa i narodu – ze szczególnym uwzględnieniem tematyki wolności – tradycji polskiego parlamentaryzmu, instytucji i ruchów obywatelskich, walki o wolność i niepodległość. Stała ekspozycja Muzeum będzie ukazywać najważniejsze wątki z dziejów Polski od X do XXI wieku. Centralne miejsce znajdzie w niej historia wolności w Polsce (dzieje parlamentaryzmu, ruchów niepodległościowych i obywatelskich) od czasów republiki

⁴ Program został zmieniony: uchwałą nr 117/2023 Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2026 oraz uchwałą nr 147/2023 Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”, łączne wydatki z budżetu państwa na realizację Programu zostały zwiększone z kwoty 757.270 tys. zł do kwoty 1.230.794 tys. zł.

szlacheckiej w XVI wieku aż po „Solidarność”. Wystawa będzie dokumentować i prezentować również inne wątki historii politycznej, społecznej, kultury i obyczajów.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 104.284 tys. zł, co stanowi 97,4% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Stworzenie nowoczesnego budynku Muzeum, w którym zostanie zorganizowana wystawa stała przedstawiająca historię Polski w sposób atrakcyjny i przystępny dla odbiorców z kraju i zagranicy	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Historii Polski w Warszawie	Powierzchnia użytkowa budowanych obiektów (w m ²)	44.856	44.856

W 2023 roku zakończono montaż wentylowanych elewacji kamiennych, trwały prace związane z koniecznymi uzupełnieniami/wymianami/zmianą tonacji barwy płyt kamiennych okładzin, na dachu ukończone zostały prace związane z zadaszeniem wejścia głównego oraz szybami windowymi. Ukończone również zostały prace przy układaniu mat rozchodnikowych w częściach tzw. dachu zielonego oraz okładzinach attyk i płyt betonowych tarasu widokowego.

Kontynuowane były prace: w zakresie instalacji sanitarnych, elektrycznych i słaboprądowych na wszystkich poziomach budynku; przy wykonaniu elewacji budynku; przy posadzkach typu terazzo; przy montażu mebli stałych oraz prace montażowe instalacji związanych z akustyką sal: audytoryjnej, kinowo-teatralnej, wykładowych i warsztatowych. Ponadto, kontynuowano prace związane z przyłączeniem budynku do sieci wodnokanalizacyjnej oraz wykonanie kablowego przyłącza energetycznego. Realizowane były również prace związane z zagospodarowaniem terenu (drogi, chodniki, zieleń, lampy oświetleniowe) i małą architekturą (ławki, plac zabaw, itp.) pierwszego i drugiego etapu.

W związku z wydaniem decyzji pozwalającej na użytkowanie budynku, w dniach 28 września – 1 października 2023 r. odbyło się oficjalne otwarcie nowej siedziby Muzeum oraz Festiwal Otwarcia. Do 18 grudnia 2023 r. trwały prace wykończeniowe, a w okresie od 18 do 22 grudnia 2023 r. został podpisany protokół odbioru końcowego budynku (w protokole zawarto zalecenia dotyczące konieczności usunięcia m.in. drobnych wad). Ponadto przeprowadzono przetarg na wyłonienie wykonawcy wystawy stałej. Umowę na wykonanie wystawy stałej, podpisano we wrześniu 2023 roku. Zatrudniony w MHP zespół kuratorski rozwijał merytoryczne materiały wyjściowe, niezbędne do produkcji wystawy przez Wykonawcę. W grudniu 2023 roku, po podpisaniu przez wykonawcę wystawy stałej umów z podwykonawcami, rozpoczęto koordynacyjne spotkania. MHP rozpoczęło przekazywanie wyjściowych materiałów merytorycznych niezbędnych do rozpoczęcia prac produkcyjnych.

Zrealizowano zakupy muzealiów na wystawę stałą oraz wyposażenia pracowni konserwatorskich, m.in. w system ramion odciągowych, szaf na chemię i dygestoriów.

5.4.10. Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy

Program został ustanowiony uchwałą nr 79/2020 Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 2020 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Akademię Muzyczną imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2020-2024 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania *10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki*, podzadania *10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki*, działania *10.1.2.2. Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem*.

Celem głównym Programu jest stworzenie właściwych warunków do rozwoju Akademii przez rozbudowę infrastruktury służącej do prowadzenia działalności artystyczno-edukacyjnej. Cele szczegółowe dotyczą budowy przestrzeni dydaktycznych z uwzględnieniem specyfiki kształcenia artystycznego, budowy efektywnych energetycznie obiektów użyteczności publicznej oraz budowy i wyposażenia przestrzeni kulturalno-artystycznej. Osiągnięcie założonych celów przyczyni się w sposób bezpośredni i pośredni do uzyskania długookresowych korzyści dla szeroko pojętego sektora kultury. Wśród głównych beneficjentów Programu należy wymienić artystów tworzących, edukujących i koncertujących w nowej infrastrukturze, a także uczestników życia kulturalnego oraz społeczność akademicką.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 13.285 tys. zł, co stanowi 15,1% planu po zmianach na 2023 r. Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 oraz ustawy o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw, wydłużono termin wykorzystania dotacji roku 2022 do dnia 31 grudnia 2023 r. W grudniu 2022 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r., z dotacji roku 2022, Akademia wykorzystwała łącznie kwotę 53.473 tys. zł.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Przeniesienie prowadzonej w różnych lokalizacjach działalności dydaktycznej i artystycznej Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego do jednej siedziby w celu poprawy procesu artystyczno-edukacyjnego	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy	Powierzchnia użytkowa nowo utworzonych obiektów (w m ²)	23.387	0*

* z uwagi na algorytm wyliczenia miernika wykazanie wartości możliwe będzie po zakończeniu inwestycji.

W roku 2023 zrealizowano m.in. następujące działania: kontynuowano prace budowlalne realizowane przez generalnego wykonawcę (GW), podpisano aneks z GW, dotyczący zmiany terminu zakończenia inwestycji, zdiagnozowano zanieczyszczenia gruntowe i przystąpiono do określenia skali zagrożenia – zlecono i wykonano badania gruntów pod kątem zanieczyszczenia metalami ciężkimi, zrealizowano dostawy: pianina, fortepianu hybrydowego z siedziskiem, pulpity, maszyn myjących, ekranów multimedialnych, marimby, krzeseł biurowych, zlecono przeprojektowanie węzła ciepłowniczego, ze względu na bardziej efektywne rozwiązania dostępne na rynku.

Niższe wydatkowanie środków w 2023 roku było związane przede wszystkim z niższym niż zadeklarowany zakresem prac wykonanych przez GW.

5.4.11. Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE

Program został ustanowiony uchwałą nr 133/2020 Rady Ministrów z dnia 28 września 2020 r. z późn. zm.⁵ Nadzór nad realizacją Programu przez Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2020-2028. Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji

9. Kultura i dziedzictwo narodowe, zadania 9.2. *Działalność artystyczna, upowszechniająca, promująca kulturę i dialog międzykulturowy*, podzadania 9.2.1. (o tej samej nazwie), działania 9.2.1.7. *Wspieranie i promowanie działalności audiowizualnej, w tym kinematografii*.

⁵ Program został zmieniony uchwałą nr 244 Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2023 roku zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2028, zmieniono harmonogram realizacji inwestycji, zmniejszono środki z budżetu państwa na realizację Programu w roku 2023, z kwoty 112.000 tys. zł do kwoty 3.306 tys. zł.

Celem głównym Programu jest stworzenie nowoczesnego budynku, w którym swoje miejsce znajdzie europejska instytucja filmowa mająca współtworzyć Festiwal CAMERIMAGE oraz promować polski rynek filmowy.

Cel główny realizowany jest przez osiągnięcie celów szczegółowych:

- wzniesienie nowoczesnego budynku ECFC dostosowanego do obsługi osób niepełnosprawnych,
- stworzenie nowoczesnego centrum festiwalowo-kongresowego,
- stworzenie nowoczesnej przestrzeni kinowej i ekspozycyjnej,
- zapewnienie przestrzeni magazynowej.

Zgodnie z założeniami Programu, dzięki pozyskaniu stałej siedziby, ECFC będzie prowadziło szeroką działalność o charakterze wystawienniczym, kulturalnym, naukowym i edukacyjnym przede wszystkim z zakresu sztuki autorów zdjęć filmowych, stanie się ważnym partnerem edukacyjnym dla rodziców, szkół i innych instytucji edukacyjnych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 3.300 tys. zł, co stanowi 2,9% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wzmacnianie polskiego potencjału filmowego, który wpisuje się w kreowaną przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej politykę audiowizualną sprzyjającą rozwojowi tego sektora, wsparcie produkcji audiowizualnych i konsolidacji podmiotów prowadzących działalność filmową, uatrakcyjnienie polskiego rynku i przyciągnięcia filmowców z całego świata	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE	Powierzchnia użytkowa budowanego budynku (w m ²)	18.000	0*

* z uwagi na algorytm wyliczenia miernika wykazanie wartości możliwe będzie po zakończeniu inwestycji.

W 2023 roku w ramach Programu zakończono realizację zadania „Przebudowa kolidującego odcinka sieci ciepłowniczej na potrzeby budowy Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE”, przeprowadzono postępowanie przetargowe o udzielenie zamówienia publicznego na Budowę budynku Studia Filmowego jako I etapu planowanego kompleksu budynków Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE – wyłoniono wykonawcę, podpisano umowę i przekazano wykonawcy plac budowy. W listopadzie 2023 roku rozpoczęły się prace budowlane: wykonano ścianę szczelinową, trwały również prace przy odczepach ze ścian szczelinowych oraz prace ziemne (usuwanie gruntu w obrębie ściany szczelinowej).

Ponadto, realizowano działania związane z projektowaniem II etapu inwestycji, tj. Centrum Filmowego. Projektanci pozyskiwali dokumenty formalne, uzgodnienia, warunki. Trwały uzgodnienia dotyczące usunięcia kolizji oraz warunków technicznych przyłączy. Procedowano pozwolenia na rozbiórkę kolidującej małej architektury. Projekty techniczne były doszczegóławiane do poziomu dokumentacji wykonawczej. W grudniu 2023 roku uzyskano nieprawomocne pozwolenie na budowę Centrum Filmowego.

Niewykorzystanie środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu, w roku 2023, wynikało m.in. z:

- opóźnień generowanych przez biuro architektoniczne w realizacji dokumentacji projektowej, wykonawczej dla budynków siedziby dla obu części inwestycji, tj. budowy budynku Studia Filmowego (I część) i budowy Centrum Filmowego (II część),
- wieloetapowej a przez to długotrwałej procedury wyboru wykonawcy robót budowlanych na realizację I części inwestycji, w procedurze dialogu konkurencyjnego,
- postępowania odwoławczego, przed Krajową Izbą Odwoławczą, dotyczącego odwołania złożonego przez uczestnika procedury dialogu konkurencyjnego,
- wstrzymania robót budowlanych na placu budowy przez nadzór archeologiczny.

5.4.12. Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025

Program ustanowiony został uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. z późn. zm.⁶ Program realizuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem Biblioteki Narodowej w Priorytecie 1 Programu, Instytutu Książki w Krakowie w Priorytecie 2, Narodowego Centrum Kultury w Priorytecie 4, a także Minister Edukacji Narodowej w Priorytecie 3. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązujący w latach 2021-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania 9.2. *Działalność artystyczna, upowszechniająca, promująca kulturę i dialog międzykulturowy*, podzadania 9.2.1. (o tej samej nazwie), działania 9.2.1.6. *Wspieranie i promowanie literatury i czytelnictwa*, a także funkcji **3. Edukacja, wychowanie i opieka**, zadania 3.1. *W Oświata i wychowanie*, podzadania 3.1.2. *W Kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne*, działania 3.1.2.2. *W Wsparcie dostępu do książek, podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych*.

Podstawowym celem Programu jest wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek. Cel główny odnosi się do czterech obszarów realizacji programu, spośród których jeden dotyczy działań na rzecz dzieci i młodzieży, a trzy służą wzmocnieniu czytelnictwa

⁶ Program został zmieniony uchwałą nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, zmieniono wartość miernika z 2,68 tys. na 2,58 tys.

poprzez rozwijanie funkcjonalności bibliotek publicznych w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich oraz w miastach do 100 tys. mieszkańców.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie 137.446 tys. zł, co stanowi 91,4% planu po zmianach na 2023 r., w tym w Priorytetach 1, 2 i 4 wykonanie w 2023 r. wyniosło 108.019 tys. zł, co stanowi 89,4% planu po zmianach. W Priorytecie 3 wykonanie w 2023 r. wyniosło 29.427 tys. zł, co stanowi 99,6% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek do 2025 r.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteka Narodowa, Instytut Książki w Krakowie, Narodowe Centrum Kultury,	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (w tys.)	2,68*	2,37
Wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek do 2025 r.	Ministerstwo Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (w tys.)	5	4,77

* zob. przypis nr 6.

W 2023 roku prowadzono następujące działania:

- **Priorytet 1 - Poprawa oferty bibliotek publicznych** – w ramach kierunku interwencji pn. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych przeprowadzono dwa nabory wniosków. Z dotacji umożliwiającej zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych skorzystały 2.040 biblioteki publiczne z całej Polski. Biblioteki wzbogaciły swoje zbiory o publikacje w formie książek, które ukazały się drukiem lub na innym nośniku, multimedia, publikacje nutowe i kartograficzne, drukowane czasopisma kulturalne i społeczno-kulturalne, o charakterze ogólnopolskim o częstotliwości ukazywania się od miesięcznika do rocznika oraz o usługi zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków, audiobooków i synchrobooków. W ramach kierunku interwencji pn. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek (ZSZZB) zakończono Etap II zadania. Przyłączono do systemu 12 bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego, łódzkiego i lubelskiego i 9 bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowanych na

terenie całego kraju. Przeprowadzono masową deduplikację rekordów przekazanych przez biblioteki w ramach integracji do ZSZZB. Łącznie w 2023 roku przeprowadzono deduplikację 496.489 rekordów bibliograficznych, 394.909 rekordów wzorcowych oraz przygotowano 276.406 schematów przekształceń Kartoteki Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej w Deskryptory Biblioteki Narodowej. Tym samym wykonano deduplikację wszystkich rekordów przekazanych do ZSZZB do końca 2023 roku. Ponadto utrzymywano ZSZZB w bibliotekach już go posiadających.

- **Priorytet 2 Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych** – w ramach kierunku interwencji pn. Infrastruktura bibliotek 2021-2025 przeprowadzono i rozstrzygnięto jeden nabór wniosków (trzeci od początku uchwalenia NPRCz 2.0). W ramach przyznanego dofinansowania beneficjenci mogą przeznaczyć środki na przedsięwzięcia polegające na realizacji jednego z następujących zadań: budowa, przebudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja bibliotecznego obiektu budowlanego, wraz z jego wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu wokół biblioteki. W 2023 roku zrealizowano 32 zadania inwestycyjne.
- **Priorytet 3 Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych** – zakupiono 1.217.840 nowości wydawniczych do 1.795 placówek wychowania przedszkolnego i 2.971 bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych. Do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych zostały ponadto zakupione elementy wyposażenia wewnątrz, dzięki którym możliwa była zmiana organizacji przestrzennej biblioteki. Szkoły i biblioteki w ramach otrzymanego wsparcia dokonywały także zakupów sprzętu komputerowego oraz oprogramowania do biblioteki do wykorzystania przez nauczyciela bibliotekarza. Placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne przeznaczały część środków na prowadzenie działań promujących czytelnictwo. Do placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem uczęszcza 196.694 dzieci, a do szkół podstawowych i ponadpodstawowych – 892.206 uczniów. To oni byli uczestnikami różnych przedsięwzięć, których celem była promocja książek i czytelnictwa.
- **Priorytet 4 Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa** – w ramach kierunku interwencji pn. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność, w 2023 roku, ogłoszono jeden nabór wniosków, w ramach którego złożono 104 poprawne formalnie aplikacje, z czego wsparcie otrzymało 47 beneficjentów, którzy mogą realizować swoje zadania, od maja 2023 r. do listopada 2024 r. W ramach BLISKO realizowano działania szkoleniowe, których celem było podniesienie kompetencji pracowników bibliotek, związanych z rozpoznawaniem potrzeb lokalnych społeczności, budowanie i wzmacnianie lokalnych partnerstw, potencjału kulturowego mieszkańców. W ramach kierunku interwencji pn. Kapania społeczno-informacyjna, realizowano dwa, komplementarne obszary: społeczno-wizerunkowy oraz promocyjno-informacyjny. Kampania społeczno-wizerunkowa koncentrowała się na zmianie nastawienia wobec

czytelnictwa, promocji postaw proczytelniczych, pozycjonowaniu bibliotek, jako miejsc atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych oraz podkreślanii korzyści płynących z czytania. W 2023 r. prowadzone były inicjatywy łączące promocję czytelnictwa ze sportem. W 2023 r. realizowano kampanię: „Czytaj i wejdź do gry” oraz „Czytanie ma tylko dobre strony”. Prowadzono również działania ambientowe typu: „Czytanie na trawie” w Parku Królikarnia w Warszawie czy promujące NPRCz 2.0, podczas trwającego Memoriału Janusza Kusocińskiego na Stadionie Śląskim w Chorzowie. W sierpniu i wrześniu zrealizowana została wakacyjna akcja „Pociąg do czytania” w partnerstwie z PKP S.A. Kampania promocyjno-informacyjna, miała na celu promocję głównych założeń NPRCz 2.0, promocję działań realizowanych przez poszczególnych Operatorów, zwiększenie wiedzy opinii publicznej o osiągniętych rezultatach oraz promowanie podejmowanych przez biblioteki aktywności dla czytelników i była w 2023 roku realizowana poprzez m.in. następujące działania: kampanię promocyjną w mediach społecznościowych i Internecie, programy telewizyjne, rozbudowę strony internetowej, produkcję gadżetów, kampanię w prasie.

Niewykorzystanie całości zaplanowanych środków wynikało m.in. z nierozdysponowania dostępnego budżetu w procedurach konkursowych i odwoławczych, zwrotów niewykorzystanych kwot dofinansowania, rezygnacji beneficjentów z realizacji zadań, mniejszego niż pierwotnie zakładano kosztu realizowanych przez beneficjentów zadań.

5.4.13. Program Rozwoju Talentów Informatycznych na lata 2019-2029

Program ustanowiono uchwałą nr 43/2019 Rady Ministrów z dnia 28 maja 2019 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje minister właściwy do spraw informatyzacji.

Obowiązujący w latach 2019-2029 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **16. Sprawy obywatelskie**, zadania *16.5. W Informatyzacja działalności i budowa społeczeństwa informacyjnego*, podzadania *16.5.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, działania *16.5.2.2. Inicjatywy i projekty w zakresie społeczeństwa informacyjnego*.

Celem głównym Programu jest aktywizacja młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz uczelni pod kątem rozwoju najbardziej zaawansowanych umiejętności informatycznych, jakimi są algorytmiczne rozwiązywanie problemów i programowanie oraz projektowanie gier komputerowych, przez zapewnienie wsparcia metodycznego i merytorycznego. Wspierane są działania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w tym zakresie. Program przyczynia się także do wzmocnienia wizerunku Polski jako kraju talentów informatycznych, w którym warto inwestować w rozwój zaawansowanego technologicznie oprogramowania.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 0 tys. zł, co stanowi 0% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz mierniki stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zaktywizowanie młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz uczelni pod kątem rozwoju najbardziej zaawansowanych umiejętności	Ministerstwo Cyfryzacji	Liczba uczniów, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje cyfrowe w wyniku uczestnictwa w Programie	1.400	0
informatycznych, jakimi są algorytmiczne rozwiązywanie problemów i programowanie, w tym dotyczące umiejętności ICT w obszarach: chmura obliczeniowa, sztuczna inteligencja, Big data, algorytmy uczenia maszynowego oraz projektowanie gier komputerowych przez zapewnienie wsparcia metodycznego i merytorycznego		Liczba studentów, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje cyfrowe w wyniku uczestnictwa w Programie	1.500	0
		Liczba nauczycieli/wykładowców, którzy podnieśli zaawansowane kompetencje metodyczne i merytoryczne w wyniku uczestnictwa w Programie	450	0
		Liczba studentów, którzy odbędą zagraniczne staże w wyniku uczestnictwa w Programie	200	0

W 2023 roku procedowano uchwałę uchylającą Program w brzmieniu dotychczasowym i przyjmującą Program w zmienionym kształcie – prace zostały jednak zawieszono, co uniemożliwiło ogłoszenie konkursów według nowych zasad i dokonanie wyboru beneficjentów, którzy mieliby możliwość zrealizowania zadań jeszcze w roku 2023.

5.4.14. Uniwersytet Warszawski 2016-2027

Program ustanowiono uchwałą nr 209/2015 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm.⁷ Nadzór nad realizacją Programu przez Uniwersytet Warszawski sprawuje Minister Edukacji Narodowej.

Obowiązujący w latach 2016-2027 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania 10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki, podzadania 10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki, działania 10.1.2.2. Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem.

Realizacja Programu ma na celu ożywienie potencjału nauk humanistycznych i społecznych oraz włączenie ich do innowacyjnych, eksperymentalnych programów, a także wzmocnienie

⁷ Program został zmieniony uchwałą nr 132 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Uniwersytet Warszawski 2016-2027”, dokonano zmian wysokości finansowania w poszczególnych latach, zmniejszono wysokość wydatków z budżetu państwa w roku 2023 z kwoty 131.583 mln zł do kwoty 119.786 mln zł, zmieniono wartość miernika na rok 2023 z 88.020 m² powierzchni na 47.109 m².

międzynarodowej pozycji Uniwersytetu Warszawskiego oraz zwiększenie roli uczelni w animowaniu przemian społecznych i gospodarczych.

Wykonanie wydatków ze środków budżetu państwa w 2023 r. wyniosło 119.786 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Rozbudowa infrastruktury Uniwersytetu Warszawskiego	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski	Wskaźnik przyrostu powierzchni całkowitej budynków w ramach programu wieloletniego (narastająco w m ²)	88.020*	47.109

* zob. przypis nr 7.

W 2023 roku realizowane były m.in. następujące inwestycje:

- „Budowa budynku naukowo-dydaktycznego na Kampusie Ochota (psychologia, kognitywistyka, psychofizjologia)” – prowadzone były prace budowlane obejmujące zakres prac elektrycznych, sanitarnych oraz wykończeniowych; inwestor zastępczy świadczył usługi (nadzór nad robotami budowlanymi); projektant świadczył usługi nadzoru autorskiego; kontynuowano proces certyfikacji budownictwa zrównoważonego i ekologicznego dla inwestycji; przeprowadzono postępowanie na wybór wyposażenia,
- „Budowa domu studenckiego na Kampusie Służewiec” – prowadzone były prace budowlane obejmujące zakres prac elektrycznych, sanitarnych oraz wykończeniowych; inwestor zastępczy świadczył usługi (nadzór nad robotami budowlanymi); projektant świadczył usługi nadzoru autorskiego; przeprowadzono postępowanie na wybór dostawcy wyposażenia,
- „Budowa budynku na kampusie głównym (górnym dziedzińcu)” – prowadzono roboty budowlane oraz instalacyjne wewnętrzne, w tym montaż płyt elewacyjnych oraz stolarki okiennej; inwestor zastępczy świadczył usługi (nadzór nad robotami budowlanymi); projektant świadczył usługi nadzoru autorskiego; przeprowadzono postępowanie na wybór dostawców wyposażenia,
- „Przebudowa budynku Porektorskiego” – prowadzone były prace budowlane obejmujące zakres prac elektrycznych, sanitarnych, wykończeniowych, renowacji kamienia oraz prac elewacyjnych; dodatkowo, trwały prace przy terenach zewnętrznych; inwestor zastępczy świadczył usługi nadzoru nad robotami budowlanymi; przeprowadzono postępowanie na wybór dostawcy wyposażenia,
- „Przebudowa poddasza Pałacu Kazimierzowskiego na potrzeby biurowe” – zakończono wszystkie roboty oraz powołano Komisję Odbioru Końcowego; zakończono prace brukarskie przed wejściem głównym do budynku; dostarczone

- i zamontowano meble w ramach pierwszego postępowania – część I;
przeprowadzono postępowanie na wybór dostawcy wyposażenia – część II,
- „Budowa budynku naukowo-dydaktycznego przy ul. Bednarskiej 2/4” – odebrano dokumentację projektowo-przetargową; podpisano umowę z inwestorem zastępczym; przygotowano postępowanie na wybór generalnego wykonawcy; prowadzono proces certyfikacji budownictwa zrównoważonego i ekologicznego dla obiektu realizowanego w ramach inwestycji dla fazy projektowej,
 - „Przebudowa budynku przy ul. Żwirki i Wigury 93 na potrzeby dydaktyczno-naukowe” – prowadzono prace przygotowawcze do realizacji inwestycji, w tym podpisano umowę z projektantem na przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej; otrzymano zalecenia konserwatorskie,
 - „Przebudowa budynku naukowo-dydaktycznego przy ul. Hożej 69” – trwały przygotowania do uruchomienia postępowania przetargowego na wybór wykonawcy dokumentacji projektowej,
 - „Przebudowa Domu Studenckiego nr 5 na Kampusie Służewiec” – prowadzono prace przygotowawcze do realizacji inwestycji, w tym podpisano umowę z projektantem na przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej,
 - „Budowa Centrum Sportu i Rekreacji na potrzeby zajęć dydaktycznych oraz budowa centrum kultury studenckiej na Kampusie Ochota” – kontynuowano prace przygotowawcze dotyczące postępowania konkursowego – ogłoszono konkurs na koncepcję architektoniczną wraz z zagospodarowaniem terenu.

5.4.15. Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego

Program ustanowiono uchwałą nr 116/2018 Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2018 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach sprawował Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **21. Polityka rolna i rybacka**, zadania 21.3. *W Ochrona zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia publicznego*, podzadania 21.3.1. *W Ochrona zdrowia, zwalczanie chorób zakaźnych i dobrostan zwierząt*, działania 21.3.1.5. *Badania w zakresie ochrony zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego*.

Program stanowi wykonanie zadań wynikających z tytułu członkostwa w Unii Europejskiej dotyczących stworzenia warunków do swobodnego przepływu towarów, w tym przypadku środków spożywczych.

Realizacja Programu przyczyniła się do właściwego dokumentowania przez organy Inspekcji Weterynaryjnej statusu kraju w zakresie występowania chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych oraz występowania substancji niedozwolonych w żywności pochodzenia zwierzęcego i substancji niepożądanych w paszach, co warunkuje możliwość prowadzenia handlu zwierzętami i żywnością pochodzenia zwierzęcego wewnątrz Unii Europejskiej, a także eksportu tych towarów do krajów trzecich.

Program obejmował zbiór zadań komplementarnych do działań realizowanych poprzez wdrażane przez rozporządzenia Rady Ministrów programy zwalczania chorób zwierząt, realizowane następnie przez Inspekcję Weterynaryjną. Uwzględniał przy tym aktualną europejską i światową sytuację epizootyczną, rezultaty badań prowadzonych w poprzednich edycjach programu wieloletniego oraz zadania określone przepisami Unii Europejskiej. Zasadniczy cel tych badań to tworzenie aktualnego profilu występowania zagrożeń dla zdrowia publicznego powodowanych skażeniami żywności pochodzenia zwierzęcego, występowaniem chorób odzwierzęcych (zoonoz) oraz istotnych z punktu widzenia epizootycznego chorób zakaźnych zwierząt.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 13.119 tys. zł, co stanowi 95,3% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Stworzenie aktualnego profilu występowania zagrożeń dla zdrowia publicznego wynikających z występowania istotnych chorób zakaźnych zwierząt, zoonoz i skażeń żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach	Planowana liczba przeprowadzonych badań w ramach poszczególnych zadań Programu	43.908	43.450

W 2023 r. zgodnie z przyjętymi założeniami i harmonogramem w ramach Programu realizowano 45 zadań ujętych w 3 obszarach tematycznych:

- 1) Kontrola występowania substancji niedozwolonych w żywności pochodzenia zwierzęcego i substancji niepożądanych w paszach – 7 tematów badawczych, w tym m.in.:
 - ocena zawartości promieniotwórczych izotopów cezu w żywności pochodzenia zwierzęcego,
 - ocena zagrożenia wynikającego z obecności dioksyn i związków dioksynopodobnych w żywności i paszach,
 - ocena wyników badań kontrolnych pasz w kierunku obecności i identyfikacji gatunkowej przetworzonego białka zwierzęcego i jego markerów,
 - krajowy program badań kontrolnych obecności substancji niedozwolonych oraz pozostałości chemicznych, biologicznych i produktów leczniczych - opracowywanie planów, wykonywanie badań, ocena wyników.
- 2) Zdrowie publiczne: Ocena występowania chorób odzwierzęcych – 19 tematów badawczych, w tym m.in.:
 - rejestracja występowania wścieklizny (genotyp 1), wykrywanie zakażeń lyssawirusami EBLV u zwierząt domowych i wolno żyjących oraz badanie stabilności miana wirusa w szczepionkach do doustnej immunizacji lisów przeciwko wściekliźnie, pobranych z terenów, na których została ona zastosowana,

- ocena występowania zakażeń wirusami grypy (influenzy) ptaków w krajowej populacji drobiu i ptaków dzikich,
 - opracowanie mapy potencjalnego występowania *Bacillus anthracis* na terytorium Polski,
 - ocena sytuacji epidemiologicznej zakażeń *Salmonella* u zwierząt,
 - ocena sytuacji epidemiologicznej dotyczącej występowania oporności na substancje przeciwbakteryjne *Escherichia coli* izolowanych od zwierząt,
 - występowanie, identyfikacja, charakterystyka oraz ocena zagrożeń związanych z *Campylobacter* obecnymi w tuszach zwierząt rzeźnych,
 - monitoring występowania włośni u typowych wektorów na obszarach zwiększonego ryzyka wystąpienia włośnicy,
 - ocena parazytologicznych zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt związanych z nawozowym wykorzystaniem odpadów i ubocznych produktów hodowli zwierząt gospodarskich.
- 3) Ochrony zdrowia zwierząt: Ocena stanu występowania chorób zakaźnych zwierząt hodowlanych i wolno żyjących – 19 tematów badawczych, w tym m.in.:
- ocena występowania wirusa choroby guzowatej skóry bydła (LSD) w owadach będących wektorem choroby,
 - ocena występowania zakażeń herpeswirusem bydła typ 1 (BHV1), wirusem biegunki bydła i choroby błon śluzowych (BVD-MD) i wirusem enzootycznej białaczki bydła (BLV) w populacji buhajów w centrach pozyskiwania nasienia,
 - analiza epidemiologiczna zakażeń lentiwirusami małych przeżuwaczy u owiec,
 - charakterystyka patogenów drobiu wywołujących choroby podlegające obowiązkowi rejestracji oraz ocena występowania zakażeń wirusem Zachodniego Nilu u ptaków dzikich,
 - oznaczanie oporności bakterii na substancje antybakteryjne w populacji świń.

Na niepełne wykonanie miernika wpłynęły następujące czynniki:

- mniejsza od zakładanej liczba próbek nasienia buhajów pochodzących z Małopolskiego Centrum Biotechniki w Krasnem i Wielkopolskiego Centrum Hodowli i Rozrodu w Poznaniu,
- ograniczona liczba próbek surowicy krwi owiec pozyskanych z laboratoriów ZHW, głównie z terenu województwa lubuskiego,
- pozyskanie 100 z 200 zaplanowanych do badań próbek kału i wymazów środowiskowych, w związku z obserwowaną w ostatnich latach likwidacją ferm norek i ograniczeniem hodowli zwierząt futerkowych w Polsce,
- mniejsza od zakładanej liczba próbek surowicy od koni,
- brak możliwości dostarczenia próbek ze wszystkich wyznaczonych obiektów,
- niewykonanie wizyt kontrolnych w pasiekach, w niektórych regionach, a w związku z tym nie pobranie próbek do badań laboratoryjnych.

Niepełne wykorzystanie środków finansowych zaplanowanych dla Programu uzależnione było m.in. od uzyskania niższych cen zadań, niż założono w kalkulacji, dotyczących materiałów i usług. Ponadto uzyskano mniejsze niż zakładano liczby izolatów przeznaczonych do sekwencjonowania oraz nieodpłatnie uzyskano, z laboratoriów ZHW, znaczną liczbę próbek do badań. Kolejną przyczyną niepełnego wykonania środków zgodnie z planem były zmiany w zakresie panelu szkoleniowego. W ramach panelu szkoleniowego zrealizowano wszystkie zaplanowane tematy szkoleniowe, ale z przyczyn niezależnych od realizatora, w szkoleniach uczestniczyło o 134 osoby mniej niż planowano. W związku z powyższym nie wykorzystano wszystkich środków przeznaczonych głównie na zakwaterowanie i wyżywienie uczestników oraz części środków na zakup materiałów.

5.4.16. Program Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej do 2030 roku

Program ustanowiony został uchwałą Nr 198/2022 Rady Ministrów z dnia 4 października 2022 r.

Nadzór nad realizacją Programu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad sprawował w 2023 r. Minister Infrastruktury.

Program realizowany był w 2023 r. w ramach:

- funkcji **17. Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju**, zadania *17.2. W Koordynacja, zarządzanie i wdrażanie realizacji programów polityki spójności oraz pozostałych programów finansowanych z udziałem niepodlegających zwrotowi środków pomocowych*, podzadania *17.2.1. W Koordynacja realizacji, zarządzanie i wdrażanie programów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE*,
- funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.1. W Transport drogowy i infrastruktura drogowa*, podzadania *19.1.3. Zarządzanie siecią dróg krajowych oraz podzadania 19.1.4. W Budowa, przebudowa, utrzymanie i remonty sieci dróg publicznych*.

Głównym celem realizacji Programu jest zapewnienie stabilnego finansowania dla utrzymania spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej sieci dróg krajowych jak również utrzymanie dotychczasowych i tworzenie nowych miejsc pracy, w tym związanych z realizacją inwestycji i działań utrzymaniowych na sieci dróg krajowych.

Wykonanie wydatków ze środków budżetu państwa w 2023 r. wyniosło 5.399.563 tys. zł, co stanowi 99,99% planu po zmianach na 2023 r.⁸

⁸ Dodatkowo w 2023 roku dla GDDKiA uruchomiono środki z rezerwy celowej budżetu państwa w łącznej kwocie 658 tys. zł.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie stabilnego finansowania dla utrzymania spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej sieci dróg krajowych	Ministerstwo Infrastruktury, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Długość przebudowanych dróg krajowych w ramach Programu (w km)	72	47,4

Zakres prac w 2023 roku obejmował przebudowę dróg krajowych.

Na niższą od zaplanowanej wartość miernika wpływ miało m.in. wydłużenie terminu ukończenia odcinków dróg:

- Rozbudowa drogi krajowej nr 63 na odcinku: przejście przez m. Wygoda,
- Przebudowa drogi krajowej nr 91 na odcinku Terespol – Stolno (z wyłączeniem mostu na Wiśle),
- Rozbudowa drogi krajowej nr 21 na odcinku Słupsk – Ustka,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na sieci TEN-T na drodze krajowej nr 1 odc. Markowice – Brudzowice – zadanie nr 2,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na dk nr 51 na odcinku Smolajny – Kosyń,
- Rozbudowa drogi krajowej nr 45 na odcinku Praszka – granica województwa opolskiego.

5.4.17. Krajowy Program Kolejowy do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032)

Program ustanowiono uchwałą nr 162/2015 Rady Ministrów z dnia 15 września 2015 r. z późn. zm.⁹ Nadzór nad realizacją Programu przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w 2023 r. sprawował Minister Infrastruktury.

Program w 2023 r. realizowany był w ramach:

- funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.2. Transport kolejowy i infrastruktura kolejowa*, podzadania *19.2.4. Rozwój infrastruktury kolejowej*, działania *19.2.4.2. Budowa, modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych*,
- funkcji **11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic**, zadania *11.4. W Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa*, podzadania *11.4.2. W Pozamilitarne przygotowania obronne*, działania

⁹ Program został zmieniony: uchwałą nr 144/2023 Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia „Krajowego Programu Kolejowego do 2023 roku”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2032, zmieniono nazwę Programu na: „Krajowy Program Kolejowy do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032)”, łączne wydatki z budżetu państwa na realizację Programu zostały zwiększone do poziomu 61.070,4 mln zł; uchwałą nr 218/2023 z dnia 14 listopada 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu „Krajowego Programu Kolejowego do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032)”, łączne wydatki z budżetu państwa na realizację Programu zostały zmniejszone do kwoty 52.650,9 mln zł.

11.4.2.2. W Zaspokajanie potrzeb Sił Zbrojnych i wojsk sojuszniczych przez sektor pozamilitarny.

Krajowy Program Kolejowy (dalej: KPK) obejmuje wszystkie inwestycje na liniach kolejowych realizowane ze środków publicznych będących w dyspozycji ministra właściwego ds. transportu. Uwzględnia on poza projektami finansowanymi wyłącznie ze środków krajowych, również inwestycje współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Programem objęto zarówno prace przygotowawcze dla działań przewidzianych do realizacji w kolejnych latach, jak i projekty realizacyjne. KPK określa cele i priorytety inwestycyjne, wskazuje wysokość planowanych wydatków na poziomie poszczególnych źródeł w ujęciu rocznym oraz listę zadań (podstawowych i rezerwowych) do realizacji w perspektywie do 2032 roku.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło z budżetu państwa 3.539.186 tys. zł, tj. 93,8% planu po zmianach.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie ze wszystkich źródeł finansowania 13.269.810 tys. zł, w tym:

- Budżet państwa – 3.539.186 tys. zł,
- Budżet środków europejskich – 6.376.999 tys. zł,
- Fundusz Kolejowy – 173.660 tys. zł,
- Pozostałe źródła (kredyty z EBI, obligacje PKP PLK SA, środki własne PKP PLK SA, itp.) – 2.843.363 tys. zł,
- KPO – 336.602 tys. zł.

Ponadto PKP PLK SA prefinansowała część wydatków środkami własnymi w wysokości 6.211.323 tys. zł.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie długości przebudowanych linii kolejowych	Ministerstwo Infrastruktury, PKP PLK S.A.	Długość przebudowanych linii kolejowych (w km toru)	574,8	1.009,7

W 2023 r. przeprowadzono prace polegające na: modernizacji i rewitalizacji nawierzchni kolejowej, modernizacji i budowie skrzyżowań linii kolejowej i dróg, modernizacji urządzeń sieci trakcyjnej, modernizacji lub zabudowie nowoczesnych, komputerowych urządzeń sterowania ruchem kolejowym.

Główne czynniki, które w 2023 r. wpłynęły na niewykorzystanie środków to m.in.: zmiany harmonogramów rzeczowo-finansowych, opóźnienia w pozyskaniu decyzji administracyjnych, fazowanie robót, zmniejszenie ilości dostaw materiałów i surowców, w tym zatrzymanie dostaw z Ukrainy i Białorusi.

Na pozytywne odchylenie wartości miernika wpływ miały m.in.: realizacja zakresów rzeczowych nieujętych pierwotnie w planie oraz przesunięcia wewnętrznych etapów umów, korekty porządkujące uwzględniające ostateczne rzeczywiste wykonania, przyspieszenia realizacji zadań przez zintensyfikowanie działań przez wykonawców.

5.4.18. Rządowy Program wsparcia zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów, do 2023 roku

Program został ustanowiony uchwałą nr 7/2018 Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 2018 r. z późn. zm.¹⁰ Koordynację i nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program w 2023 r. realizowany był w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania *19.2. Transport kolejowy i infrastruktura kolejowa*, podzadania *19.2.3. Efektywne wykorzystanie infrastruktury kolejowej*, działań: *19.2.3.1. Utrzymanie i remonty infrastruktury kolejowej (z wyłączeniem linii o znaczeniu obronnym)*, *19.2.3.2. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania infrastruktury kolejowej*.

Celem realizacji Programu wieloletniego była poprawa stanu infrastruktury kolejowej w zakresie jej charakterystyk wpływających na istotne z punktu widzenia użytkowników (przewoźników) parametry, przede wszystkim czas przejazdu i dopuszczalne naciski osi taboru oraz uwarunkowania eksploatacyjne m.in. w zakresie przepustowości. Program określał ramy finansowe oraz warunki realizacji zamierzeń państwa dotyczące infrastruktury kolejowej w zakresie zarządzania nią, w tym działalności utrzymaniowo-remontowej. Program dotyczył zagwarantowania wieloletniego finansowania ze środków budżetowych infrastruktury kolejowej (w zakresie kosztów zarządzania nią ponoszonych przez zarządców infrastruktury, którzy udostępniają infrastrukturę kolejową, kalkulują oraz pobierają opłaty za korzystanie z niej w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym tj. po tzw. koszcie bezpośrednim).

Proces utrzymania infrastruktury prowadzony był przez zarządców na całej zarządzanej sieci kolejowej w sposób nieprzerwany. Jego realizacja miała na celu zapewnienie odpowiedniego stanu infrastruktury, w oparciu o ustalone normy i rygory i obejmowała obsługę techniczną, diagnostykę, naprawy planowe, konserwację oraz naprawy awaryjne. Ważnym kierunkiem działań w tym obszarze jest dążenie do utrzymywania infrastruktury w stanie nie pogorszonym oraz poprawy stanu w lokalizacjach ważnych dla przewoźników z punktu widzenia prowadzenia przez nich działalności przewozowej oraz dla korzystających z infrastruktury kolejowej obywateli – w lokalizacjach niespełniających ich oczekiwań odnośnie do funkcji użytkowych.

¹⁰ Program został zmieniony uchwałą nr 163/2023 Rady Ministrów z dnia 11 września 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Rządowy Program wsparcia zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów, do 2023 roku”, łączne wydatki na realizację Programu zostały zwiększone z kwoty 23.833,3 mln zł do kwoty 23.841,2 mln zł, pozostawiając finansowanie z budżetu państwa na niezmiennym poziomie.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło z budżetu państwa 4.805.771 tys. zł, tj. 99,96% planu po zmianach.

W 2023 roku na realizację Programu wydatkowano środki z Funduszu Kolejowego w wysokości 674.300 tys. zł.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie dostępności i poprawa jakości transportu kolejowego	Ministerstwo Infrastruktury, PKP PLK S.A. oraz pozostali zarządcy infrastruktury kolejowej	Udział długości eksploatowanych linii kolejowych spełniających standardy do ogólnej długości eksploatowanych linii kolejowych (w %)	87	91,6

W 2023 r. podjęto prace związane z wypełnianiem działań utrzymaniowo-remontowych mających, co do zasady, charakter operacyjny odnoszący się do bieżących potrzeb. Prowadzono również prace mające na celu likwidację zaległości utrzymaniowych spowodowanych niedoborami finansowania oraz koniecznością ograniczania zakresu działań utrzymaniowych do niezbędnego minimum w latach ubiegłych.

PKP PLK S.A. zgodnie z wymogami Programu realizowała także zadania celowe, co skutkowało istotną poprawą parametrów eksploatacyjnych, odejściem od likwidowania infrastruktury kolejowej oraz utrzymaniem przejezdności eksploatowanych linii kolejowych. Prowadzono działania pozwalające na utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości infrastruktury kolejowej, zgodnie z oczekiwaniami rynkowymi przewoźników kolejowych i innych użytkowników infrastruktury.

Spółka PKP SKM w Trójmieście Sp. z o.o. prowadziła prace utrzymaniowe i remontowe linii kolejowej nr 250 poprzez m.in. rozprężanie toru wraz z ponownym naniesieniem punktów stałych, wymianę lin nośnych, wymianę przewodów jezdnych, wymianę urządzeń naprężających oraz wymianę zestawów komputerowych konsol dyżurnych ruchu. Ponadto w 2023 roku oddano do regeneracji silniki elektryczne do napędów zwrotnicowych (89 szt.). Prowadzono również prace remontowe na peronach Sopot, Sopot Kamienny Potok, Gdańsk Wrzeszcz, Gdańsk Żabianka.

Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK) we Wrocławiu prowadziła prace utrzymaniowe i remontowe na linii kolejowej nr 311, na odcinku Szklarska Poręba Górna – Granica Państwa, poprzez m.in.: wykonanie drenażu liniowego, zakup i wymianę szyn, odtworzenie rowów oraz oprofilowanie odpowiednich spadków rowów bocznych, przeprowadzenie diagnostyki infrastruktury kolejowej czy też badań defektoskopowych szyn. Jednocześnie DSDiK prowadziła prace utrzymaniowe i remontowe na innych liniach kolejowych, będących w jej zarządzie.

Ważnym czynnikiem wpływającym na osiągniętą wartość miernika była m.in. kumulacja efektów prowadzonych robót mających na celu zwiększenie długości eksploatowanych linii kolejowych spełniających wymagane standardy. Pozytywne odchylenie wartości wykonania miernika związane jest głównie z poprawą stanu linii kolejowych w wyniku ich modernizacji oraz rewitalizacji.

5.4.19. Program Rozpoznania Geologicznego Oceanów – PRoGeO

Program ustanowiono uchwałą nr 113/2017 Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2017 r. z późn. zm.¹¹ Nadzór nad realizacją Programu przez Głównego Geologa Kraju sprawował w 2023 r. Minister Klimatu i Środowiska.

Obowiązujący w latach 2017-2033 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **12. Środowisko**, zadania *12.4. W Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi*, podzadania *12.4.1. W Gospodarcze wykorzystanie zasobów i struktur geologicznych oraz badania geologiczne*, działania *12.4.1.3. W Badania geologiczne*.

Celem głównym Programu jest rozszerzenie bazy surowcowej, przez przeprowadzenie badań struktur złożowych charakterystycznych dla obszarów dna oceanicznego, w ramach współpracy międzynarodowej lub w strefach będących w jurysdykcji Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego, co pozwoli na identyfikację i rozpoznanie głębokomorskich złóż polimetalicznych oraz ocenę ich rzeczywistego potencjału zasobowego.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 38 tys. zł, co stanowi 94,3% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie bezpieczeństwa surowcowego i energetycznego kraju poprzez podjęcie działań zmierzających do zwiększenia bazy zasobowej złóż kopalnin, a docelowo eksploatacji dna oceanicznego	Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Główny Geolog Kraju	Liczba planów pracy na eksplorację zasobów dna oceanicznego zatwierdzonych przez MODM w formie kontraktów	1	1

W 2023 r. w toku realizacji Programu, we współpracy Ministerstwa Klimatu i Środowiska z Państwowym Instytutem Geologicznym – Państwowym Instytutem Badawczym (PIG-PIB), kontynuowano badania (realizacja zadań odbywała się w ramach Umowy w sprawie

¹¹ Program został zmieniony uchwałą nr 151/2023 Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Program Rozpoznania Geologicznego Oceanów” – PRoGeO, łączne wydatki na realizację Programu zostały zmniejszone z kwoty 530.583 tys. zł do kwoty 339.938 tys. zł, w tym z budżetu państwa z kwoty 720 tys. zł do kwoty 597 tys. zł, wydłużono finansowanie z budżetu państwa do 2033 roku.

eksploracji siarczków polimetalicznych między Ministrem Środowiska RP a Międzynarodową Organizacją Dna Morskiego (MODM)).

W ramach tego przedsięwzięcia PIG-PIB, w 2023 r., przeprowadził procedurę zamówienia publicznego oraz wyłonił wykonawcę usługi dotyczącej organizacji eksploracji szczegółowej wybranych obszarów perspektywicznych (Leg 2). Głównym celem Leg 2 była akwizycja danych geofizycznych i środowiskowych w ultrawysokiej rozdzielczości blisko dna, przy wykorzystaniu autonomicznej platformy pływającej AUV (autonomous underwater vehicle).

W rezultacie przeprowadzonych prac, PIG-PIB, pozyskał unikatowe dane łącznie z 1.512,61 km linii profilowych (głębokości 1.210 – 3.430 m) otrzymując obrazy batymetryczne o ultrawysokiej rozdzielczości. Uzyskane wyniki pozwoliły na rozpoznanie kluczowych struktur morfologicznych dna. Dodatkowo, dzięki zastosowaniu analizy intensywności anomalii parametrów fali akustycznej w kolumnie wody, odkryto emisję pióropuszy (smug) hydrotermalnych związanych z istnieniem nowych aktywnych systemów hydrotermalnych w pozostałych dwóch badanych obszarach.

Efektom prac jest osiągnięcie celów zapisanych w planie badawczym, co potwierdza zdolność i gotowość PIG-PIB do prowadzenia skomplikowanych prac poszukiwawczych w obszarach głębokomorskich, a uzyskany postęp pracy oraz wyniki wzmacniają pozycję Polski na arenie międzynarodowej oraz rozpoznawalność PIG-PIB, a także pozwalają rozszerzyć współpracę z wiodącymi ośrodkami badawczymi w zakresie badań oceanicznych. Odkryte obszary o potencjalnej mineralizacji siarczków (aktywnych i nieaktywnych hydrotermalnie) stanowiąc będą cel planowanych rejsów badawczych w latach 2025 – 2026, w ramach których przewidziany jest pobór próbek geologicznych, biologicznych i oceanograficznych, oraz szersze badania środowiskowe, zapewniając jednocześnie dalsze poszerzenie zakresu działalności i osiągnięć Instytutu oraz wzrost kompetencji pracowników PIG-PIB.

W ramach przygotowań do realizacji kolejnych etapów umowy z MODM rozwijana jest współpraca na poziomie krajowym oraz międzynarodowym oraz z ekspertami w zakresie eksploracji obszarów grzbietów oceanicznych i siarczków masywnych.

Kolejne przedsięwzięcia w ramach realizacji Programu, realizowane przez MKiŚ, wiązały się reprezentacją interesów krajowych na arenie międzynarodowej, wzmocnienie pozycji RP na forach międzynarodowej współpracy. W tym kontekście szczególnie istotny był udział polskiej delegacji w negocjacjach regulacji wydobywczych w Obszarze podczas trzech części 28. Sesji MODM.

Niepełne wykorzystanie środków finansowych spowodowane było rezygnacją jednej osoby z udziału w konferencji dotyczącej górnictwa głębokomorskiego w grudniu 2023 r.

5.4.20. Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030

Program został ustanowiony uchwałą nr 190/2020 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. Wykonawcą Programu w 2023 r. był Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Edukacji Narodowej oraz Wojewodowie. Jednocześnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji koordynował i nadzorował jego realizację (jako minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych).

Obowiązujący w latach 2021-2030 Program w 2023 roku realizowany był w ramach funkcji **16. Sprawy obywatelskie**, zadania *16.2. W Przeciwdziałanie dyskryminacji oraz działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*, podzadania *16.2.1. W* (o tej samej nazwie), działania *16.2.1.1. W Działania krajowe i współpraca międzynarodowa na rzecz społeczności romskiej*.

Głównym celem Programu jest zwiększenie poziomu integracji społeczności Romów w Polsce, rozumianej jako niezbędna aktywność państwa na rzecz poprawy ważnych aspektów życia społecznego osób należących do romskiej mniejszości etnicznej, w szczególności w obszarze dostępu do systemu oświaty, rynku pracy, systemu ubezpieczenia społecznego, opieki zdrowotnej, a także poprawy sytuacji mieszkaniowej.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie z budżetu państwa 10.778 tys. zł, co stanowi 95,6% planu po zmianach na 2023 r., z tego z części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne wykonanie wyniosło 571 tys. zł (99,3% planu po zmianach), z części 30 – Oświata i wychowanie – 692 tys. zł (98,9% planu po zmianach) oraz z części 85 – Województwa – 9.515 tys. zł (95,2% planu po zmianach).

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie integracji społeczności romskiej w Polsce poprzez działania w obszarze edukacji, poprawy sytuacji mieszkaniowej i integracji	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba Romów uczestniczących w "Programie integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030" w stosunku do liczby osób deklarujących przynależność do romskiej mniejszości etnicznej (w %)	50	48

Realizacja Programu w 2023 r. dotyczyła m.in.: działalności świetlic integracyjnych, wsparcia edukacji przedszkolnej, działań edukacyjnych dla uczniów szkół ponadpodstawowych, systemów stypendialnych dla uczniów i studentów pochodzenia romskiego, udziału dzieci i młodzieży w wycieczkach i koloniach, organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych,

poprawy warunków mieszkaniowych rodzin romskich oraz części wspólnych budynków komunalnych, aktywizacji zawodowej, ochrony zdrowia, poprawy infrastruktury.

W ramach części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie przekazano dotacje wnioskodawcom (gminom, powiatom, romskim stowarzyszeniom i fundacjom) podejmującym działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych uczniów romskich.

Niewielkie odchylenie od planowanej wielkości miernika wynika z trudności dokładnego oszacowania liczby uczestników poszczególnych zadań na etapie planowania zadań, a następnie kwalifikowania zadań do dofinansowania – niektóre zadania są istotne w świetle celów Programu (np. edukacja przedszkolna), a obejmują niewielką liczbę bezpośrednich beneficjentów.

Natomiast niepełne wykorzystanie środków finansowych wynikało z wycofania się beneficjentów z realizacji niektórych zadań oraz z racjonalizacji przez beneficjentów kosztów realizacji zadań.

5.4.21. Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025

Program ustanowiono uchwałą nr 167/2020 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. Wykonawcą Programu w 2023 r. był Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Obowiązujący w latach 2021-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny**, zadania *13.1.W Pomoc i integracja społeczna*, podzadania *13.1.4.W Wspieranie aktywnego starzenia się*, działania *13.1.4.1.W* (o tej samej nazwie).

Celem głównym Programu jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów.

W Programie realizowane są zadania służące m.in. zwiększeniu i poprawie jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych, aktywności fizycznej osób starszych, rozwijaniu wolontariatu, rozszerzeniu partycypacji w procesach decyzyjnych i w życiu społecznym oraz uczestnictwa w kształtowaniu polityki publicznej.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 39.460 tys. zł, co stanowi 98,7% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Liczba zrealizowanych zadań publicznych dofinansowanych w ramach Programu	304	518*

*dane wstępne za 2023 r., ostateczne wykonanie miernika będzie znane we wrześniu 2024 r.

Działania realizowane w ramach Programu w roku 2023 r. obejmowały m.in.: ogłoszenie i przeprowadzenie konkursu w ramach edycji 2023. Organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione do wzięcia udziału w konkursie złożyły w sumie 1.907 ofert.

W ramach przeprowadzonego naboru Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podpisało umowy na realizację 518 zadań publicznych na rzecz osób starszych w całej Polsce w ramach czterech priorytetów:

- aktywność społeczna – 302 projekty, działaniem objęto 38.431 seniorów,
- partycypacja społeczna – 36 projektów, działaniem objęto 7.587 seniorów,
- włączenie cyfrowe – 83 projekty, działaniem objęto 12.902 seniorów,
- przygotowanie do starości – 97 projektów, działaniem objęto 29.496 seniorów.

Łącznie w roku 2023 wsparciem objęto 88.416 osób.

Niepełne wykorzystanie środków w ramach Programu w 2023 r. wynikało z rezygnacji podmiotów z realizacji zadań dofinansowywanych ze środków Programu, przy czym rezygnacje te nie wpłynęły na realizację przyjętych mierników.

5.4.22. Program zapobieżenia negatywnym skutkom deficytu pilotów w Śmigłowcowej Służbie Ratownictwa Medycznego (HEMS) oraz modernizacji samolotowego zespołu transportowego w Lotniczym Pogotowiu Ratunkowym w Warszawie

Program został ustanowiony uchwałą nr 12/2018 Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2018 r. z późn. zm. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu było Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie, nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2018-2023 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.2. W Ratownictwo medyczne*, podzadania *20.2.1. W* (o tej samej nazwie), działania *20.2.1.1. Działalność lotniczych zespołów ratownictwa medycznego*.

Celem Programu była poprawa dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez lotnicze zespoły ratownictwa medycznego oraz przez samolotowy zespół transportowy. Cel był realizowany dzięki zapobieżeniu negatywnym skutkom deficytu pilotów w HEMS oraz przez modernizację samolotowego zespołu transportowego. Zapobieżenie skutkom deficytu pilotów odbywało się przez zapewnienie szkolenia polegającego na osiągnięciu wymogów nalotowych przez pilotów – kandydatów do zatrudnienia na stanowisku dowódcy śmigłowca EC135. Modernizacja samolotowego zespołu transportowego umożliwiła minimalizację przerw w 24-godzinnej ciągłości operacyjnej zespołu, zwiększenie potencjału samolotowego zespołu transportowego i eliminację występujących ograniczeń w dostępie do samolotowego zespołu transportowego.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 641 tys. zł, co stanowi 23,3% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz mierniki stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Poprawa dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych przez lotnicze zespoły ratownictwa medycznego oraz samolotowy zespół transportowy przez zapobieżenie negatywnym skutkom deficytu pilotów w Śmigłowcowej Służbie Ratownictwa Medycznego oraz modernizację samolotowego zespołu transportowego	Ministerstwo Zdrowia, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie	1) Liczba wyszkolonych pilotów (w os.)	1) 32	1) 32
		2) Skuteczność zakupu samolotów (w %)	2) 100	2) 100*
		3) Skuteczność budowy bazy HEMS wraz z lotniskiem w Kokotowie (w %)	3) 100	3) 100**

*wartość miernika została osiągnięta w 2021 r.

** wartość miernika została osiągnięta w 2022 r.

W ramach realizacji Programu w 2023 roku przeprowadzono szkolenie dla 32 uczestników. W zakresie zadania dotyczącego zakupu części zamiennych do samolotów dla 2 sztuk nie wydatkowano środków, ponieważ samolot jest na początku użytkowania i nie było wymagane dokonywanie zakupu części, natomiast w zakresie budowy bazy HEMS Kokotów w roku 2022 przekazano obiekt do użytkowania i baza zaczęła funkcjonować w nowej lokalizacji.

Wykonanie wydatków na poziomie 23,3% jest wypadkową oszczędności wynikających z osiągnięcia wskaźnika szkoleniowego już w pierwszym kwartale 2023 roku oraz braku faktycznej potrzeby zakupu części do dwóch nowych samolotów Learjet 75 Liberty.

5.4.23. Program wymiany 48 silników i 19 przekładni głównych w latach 2021–2025 w śmigłowcach Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego (HEMS) w Lotniczym Pogotowiu Ratunkowym

Program został ustanowiony uchwałą nr 186/2020 Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2020 r. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu było Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie, nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2021-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.2. W Ratownictwo medyczne*, podzadania *20.2.1. W* (o tej samej nazwie), działania *20.2.1.1. Działalność lotniczych zespołów ratownictwa medycznego*.

Celem Programu jest utrzymanie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez lotnicze zespoły ratownictwa poprzez odnowienie zapasu limitowanych parametrów eksploatacyjnych zespołów napędowych 23 śmigłowców typu EC-135, użytkowanych w LPR.

Wymiana silników i przekładni głównych śmigłowców LPR umożliwi minimalizację przerw w ciągłości dyżurowej śmigłowcowej służby ratownictwa medycznego, zwiększenie potencjału floty śmigłowcowej LPR i zminimalizowanie występujących ograniczeń w dostępie do śmigłowców przy realizacji zadań z zakresu szkolenia i okresowych kontroli umiejętności personelu latającego LPR. Realizacja Programu ma służyć dalszemu zachowaniu trendu wzrostowego liczby wykonywanych lotów w LPR.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło 41.620 tys. zł, co stanowi 82,5% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Utrzymanie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez lotnicze zespoły ratownictwa medycznego zgodnie z ustawą o PRM, która będzie dokonana przez odnowienie zapasu limitowanych parametrów eksploatacyjnych zespołów napędowych 23 śmigłowców typu EC135, użytkowanych w LPR	Ministerstwo Zdrowia, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Warszawie	1) Liczba zakupionych silników	43	41
		2) Liczba zakupionych przekładni głównych	7	7

W ramach realizacji Programu w 2023 roku:

- w zakresie zadania nr 1 - Zakup, na wymianę, 48 fabrycznie nowych silników typu PWC PW206B2 i PW206B3 – wydatkowano 38.094 tys. zł (81% planu po zmianach) i odebrano 11 silników (z zaplanowanych 13), uzupełnienie dostawy nastąpiło w styczniu 2024 r.
- w zakresie zadania nr 2 - Wymiana 19 przekładni głównych śmigłowców – wydatkowano 3.526 tys. zł (99% planu po zmianach) i odebrano 2 przekładnie.

Niższe wydatkowanie środków finansowych wynikało z zerwania łańcuchów dostaw podczas trwania pandemii i niewystarczającego ich odbudowania, na co nałożyły się problemy na rynku dostaw surowców i półfabrykatów po agresji Rosji na Ukrainę. Wobec niedostarczenia 2 silników, w roku 2023, wskaźnik miernika skuteczności realizacji Programu, do końca roku 2023, w wysokości 78,4%, nie został osiągnięty – wyniósł 75,89%.

5.4.24. Programy wsparcia finansowego inwestycji w infrastrukturę w ochronie zdrowia

Podstawą prawną ustanowienia Programów wieloletnich wsparcia finansowego inwestycji w infrastrukturę w ochronie zdrowia są następujące uchwały: uchwała nr 202/2017 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. z późn. zm., uchwała nr 203/2017 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. z późn. zm., uchwała nr 95/2019 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. z późn. zm., uchwała nr 1/2020 Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2020 r. z późn. zm., uchwała nr 49/2020 Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2020 r. z późn. zm., uchwała

nr 128/2021 Rady Ministrów z dnia 5 października 2021 r. z późn. zm., uchwała nr 190/2021 Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2021 r. z późn. zm., uchwała nr 58/2019 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2019 r. z późn. zm., uchwała nr 91/2020 Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2020 r. z późn. zm., uchwała nr 197/2015 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. z późn. zm.

W roku 2023 w ramach Programów wsparcia finansowego inwestycji w infrastrukturę w ochronie zdrowia realizowane były następujące przedsięwzięcia:

- 1) „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno – Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”,
- 2) „Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr Jana Bizuela w Bydgoszczy”,
- 3) „Wieloletni program inwestycji w zakresie rewitalizacji i rozbudowy Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej - Curie – Państwowego Instytutu Badawczego – etap I”,
- 4) „Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny - centrum medycyny interwencyjnej (etap I CZSK)”,
- 5) „Wieloletni Plan Inwestycyjny – budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury Narodowego Instytutu Kardiologii Stefana Kardynała Wyszyńskiego – Państwowego Instytutu Badawczego w celu zwiększenia dostępności i jakości wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych dla pacjentów z chorobami układu sercowo-naczyniowego”,
- 6) „Podniesienie jakości i dostępności świadczeń medycznych w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego – Szpital Kliniczny Dzieciątka Jezus”,
- 7) „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022-2024”,
- 8) „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych”,
- 9) „Budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu”,
- 10) „Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”.

Nadzór nad realizacją Programów wymienionych w pkt 1-8 i 10 sprawował Minister Zdrowia, natomiast nadzór nad realizacją Programu wymienionego w pkt 9 sprawował Wojewoda Dolnośląski.

Programy realizowane były w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.4.W Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadania *20.4.1.W* (o tej samej nazwie), działania *20.4.1.1.W Inwestycje budowlane w obiektach związanych z ochroną zdrowia z wyłączeniem programów polityki zdrowotnej*.

Program „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych” był realizowany także w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania *10.1. Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki*, podzadania *10.1.2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki*, działania *10.1.2.2. Rozwój infrastruktury związanej z kształceniem*.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie 380.746 tys. zł, co stanowi 62,1% planu po zmianach na 2023 r.

Programy obejmowały działania związane z budową, przebudową oraz rozbudową obiektów szpitalnych, w ramach których w 2023 r. zrealizowano szereg działań, takich jak:

1. „*Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym*”¹² – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 72%. Zakończono stan surowy zamkniętego budynku Radioterapii, realizowano roboty instalacyjne w zakresie budynku A1 i A2, kontynuowano zakup, dostawy i montaż wyposażenia w budynku A1 oraz montaż maszyn i urządzeń wbudowanych na stałe w obiekt w zakresie budynku A2, kontynuowano zagospodarowanie terenu, prowadzono nadzór autorski i inwestorski;
2. „*Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr Jana Bizuela w Bydgoszczy*”¹³ – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 33%. W ramach etapu I „Budowa nowego budynku” zrealizowano prace na poziomie: stan surowy otwarty. W ramach etapu II „Modernizacja i doposażenie istniejącej infrastruktury szpitala”: wykonano w całości prace modernizacyjne i wyposażenie Oddziału Okulistycznego, wykonano modernizację układu zasilania oraz rozdzielni NN w budynkach szpitala, trwają prace projektowe w zakresie modernizacji zewnętrznego układu wodociągowego zasilającego szpital; w ramach zadania pn. „Trakt porodowy Kliniki Położnictwa, Chorób Kobięcych i Ginekologii Onkologicznej – modernizacja” trwają prace modernizacyjne (zaawansowanie wyniosło 21%), wykonano dokumentację projektową, prace rozbiórkowe oraz rozpoczęto roboty instalacyjne;

¹² Program został zmieniony uchwałą nr 235/2023 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2026, łączne wydatki na realizację Programu zwiększono z kwoty 626.985 tys. zł do kwoty 798.485 tys. zł, zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 453.694 tys. zł do kwoty 625.194 tys. zł, dokonano zmian w wysokości finansowania z budżetu państwa w poszczególnych latach trwania Programu, zwiększono wydatki na realizację Programu w roku 2023 z kwoty 20.128 tys. zł do kwoty 71.211 tys. zł, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, z 71% na 72%.

¹³ Program został zmieniony uchwałą nr 237/2023 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego Nr 2 im. dr Jana Bizuela w Bydgoszczy”, łączne wydatki na realizację Programu zwiększono z kwoty 376.607 tys. zł do kwoty 424.607 tys. zł; zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 348.752 tys. zł do kwoty 396.752 tys. zł, dokonano zmian w wysokości finansowania z budżetu państwa w poszczególnych latach trwania Programu, zmniejszono wydatki na realizację Programu w roku 2023 z kwoty 101.005 tys. zł do kwoty 49.922 tys. zł, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, z 56% na 37%.

3. *„Wieloletni program inwestycji w zakresie rewitalizacji i rozbudowy Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Państwowego Instytutu Badawczego – etap I”* – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 10%. Wykonano prace w zakresie budowy parkingu P2, przebudowy budynku kotłowni oraz roboty budowlane (wyburzenia);
4. *„Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny - centrum medycyny interwencyjnej (etap I CZSK)”¹⁴* – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 33%. Wykonano prace związane z przygotowaniem terenu pod budowę, budową obiektów podstawowych, instalacjami, zakupem sprzętu oraz zagospodarowaniem terenu i budową obiektów pomocniczych. Dodatkowo realizowano działania przygotowawcze, projektowe, w zakresie obsługi inwestorskiej;
5. *„Wieloletni Plan Inwestycyjny – budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury Narodowego Instytutu Kardiologii Stefana Kardynała Wyszyńskiego – Państwowego Instytutu Badawczego w celu zwiększenia dostępności i jakości wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych dla pacjentów z chorobami układu sercowo-naczyniowego”* – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 38%. Wykonano prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej, przygotowaniem terenu (w tym roboty rozbiórkowe i przygotowanie terenu do prac budowlanych). Dodatkowo miały miejsce roboty ziemne, roboty budowlane, przyłączenia obiektów do sieci sanitarnej i elektrycznej, wykonanie instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, centralnego ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji, technologicznej, elektrycznej i multimedialnej, ogrodzono teren prac i wykonano obiekty pomocnicze – drogi dojazdowe i wewnętrzne, uporządkowano teren, zakupiono i dostarczono wyposażenie – kontynuowano zadania Programu: Centrum Kardiologii Ambulatoryjnej, Blok Operacyjny z salami hybrydowymi, Parking Wielopoziomowy, Pracownia Hemodynamiki, Tymczasowa Izba Przyjęć, Nadbudowa i Modernizacja budynku Głównego. Niższe wykorzystanie środków oraz niższa wartość miernika spowodowane są opóźnieniem w rozpoczęciu budowy Centrum Kardiologii Ambulatoryjnej oraz parkingu wielopoziomowego podyktowane opóźnieniami w uzyskaniu przez inwestora decyzji administracyjnych (pozwoleń na budowę, decyzji środowiskowych, decyzji na wycinkę drzew);
6. *„Podniesienie jakości i dostępności świadczeń medycznych w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego – Szpital Kliniczny Dzieciątka Jezus”* – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 13%. Prowadzone były prace przygotowawcze i koncepcyjne: trwa proces inwentaryzacji obszaru inwestycji,

¹⁴ Program został zmieniony uchwałą nr 148/2023 Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Zintegrowany Szpital Kliniczny - centrum medycyny interwencyjnej (etap I CZSK)”, wydłużono realizację Programu do roku 2027, zmieniono wartość kosztorysową Programu z kwoty 590.978 tys. zł do kwoty 860.000 tys. zł, zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 520.370 tys. zł do kwoty 730.370 tys. zł, dokonano zmian w wysokości finansowania z budżetu państwa w poszczególnych latach trwania Programu, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, z 60% na 40%.

obejmujący m.in. badania geologiczne i hydrogeologiczne, badania sozologiczne, inwentaryzację geodezyjną obejmującą zarówno obiekty, jak i sieci instalacyjne, zagospodarowanie terenu oraz inwentaryzację przyrodniczą, wsparcie eksperckie. Ponadto uzyskano mapy do celów projektowych. Powstały ekspertyzy branżowe (dot. zarówno modernizacji budynku nr 20, jak i budowy nowego budynku), uzyskano niezbędne decyzje/opinie organów administracyjnych, rozpoczęto etap opracowania programu funkcjonalno-użytkowego (PFU) rozszerzonego o koncepcję funkcjonalno-użytkowo-przestrzenną, koncepcję architektoniczną i instalacyjną wielobranżową. Niepełne wydatkowanie środków wynika z wydłużonego czasu trwania procedury dot. wyłonienia wykonawcy na opracowanie PFU oraz pozyskiwania szeregu stanowisk, opinii, decyzji itp. organów i podmiotów zewnętrznych – zakończenie prac nad kompletnym PFU w 2023 r. nie było możliwe;

7. „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022-2024”¹⁵ - udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 93,3%. Zawarto 9 umów z realizatorami. Środki zostały przeznaczone na zadanie inwestycyjne polegające m.in. na podniesieniu bezpieczeństwa pacjentów oddziałów psychiatrycznych, jak również wyposażeniu sal chorych w niezbędny sprzęt. W ramach programu zakupiono m.in.: łóżka, materace, wraz z szafkami przyłóżkowymi dla pacjentów oddziałów stacjonarnych oraz niezbędny sprzęt komputerowy;
8. „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych”¹⁶ – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 7,37%. Wykonano następujące prace w zakresie zadań: „Budowa budynku kliniczno-dydaktyczno-badawczego wraz z wyposażeniem, przy ul. Unii Lubelskiej” – dokonano wyłonienia wykonawcy robót budowlanych i instalacyjnych; „Rozbudowa Oddziału Klinicznego Onkologii, Chemioterapii i Immunoterapii Nowotworów z możliwością utworzenia ośrodka radioterapii” – zakończono prace projektowe, przeprowadzono procedurę przetargową; „Uruchomienie ponadregionalnego ośrodka żywienia pozajelitowego i dojelitowego dla dzieci z województw zachodniopomorskiego i innych z Oddziałem Pediatrii i Żywienia w SPSK Nr 1 PUM w Szczecinie oraz przebudowa istniejących oddziałów Hemato-

¹⁵ Program został zmieniony uchwałą nr 197/2023 Rady Ministrów z dnia 24 października 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022-2023”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2024, zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 80.000 tys. zł do kwoty 90.000 tys. zł, dokonano zmian wysokości finansowania w poszczególnych latach, zmniejszono wysokość finansowania z budżetu państwa, w roku 2023, z kwoty 80 mln zł do kwoty 15 mln zł.

¹⁶ Program został zmieniony uchwałą nr 127/2023 Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Rozbudowa wraz z modernizacją Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 w Szczecinie w zakresie kliniczno-dydaktycznym i medycznych wdrożeń innowacyjnych”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2026, zwiększono wartość kosztorysową inwestycji z kwoty 595.963 tys. zł do kwoty 805.964 tys. zł, zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 592.098 tys. zł do kwoty 802.098 tys. zł, dokonano zmian wysokości finansowania w poszczególnych latach, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, z 46% na 21,04%.

Onkologii” – rozpoczęto prace budowlane i instalacyjne; „Przebudowa Uniwersyteckiego Ponadregionalnego Centrum Chirurgii Głowy i Szyi w SPSK Nr 1 PUM” – zakończono prace projektowe i rozpoczęto roboty budowlano-instalacyjne. Odchylenie miernika oraz niewydatkowanie pełnej kwoty przewidzianej uchwałą na rok 2023 r. spowodowane było koniecznością wielokrotnego powtarzania postępowań przetargowych z powodu otrzymania ofert znacząco przekraczających zaplanowane środki na ich realizację;

9. „*Budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu*”¹⁷ – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 0%. Dokonano aktualizacji harmonogramu finansowania inwestycji poprzez dostosowanie treści Programu do uwarunkowań wynikających z treści umowy z generalnym wykonawcą inwestycji;
10. „*Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie*”¹⁸ – udział zrealizowanego zakresu rzeczowego wyniósł 100%. Zakończono prace przy ul. Staszica 16: zrealizowano uruchomienia i rozruchy instalacji, zrealizowano zagospodarowanie terenu oraz prace związane zakupem wyposażenia niemedycznego i medycznego do nowo wybudowanego obiektu G-16.

5.4.25. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030

Program ustanowiono uchwałą nr 10/2020 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. z późn. zm. Nadzór nad realizacją Programu sprawował wykonawca Programu – Minister Zdrowia.

Obowiązujący w latach 2020-2030 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, zadania *20.4. W Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadania *20.4.1. W* (o tej samej nazwie), działania *20.4.1.3. Inwestycje budowlane oraz wymiana i modernizacja sprzętu w zakresie programów polityki zdrowotnej* oraz zadania *20.5. W Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia oraz nadzór sanitarno-epidemiologiczny*, podzadania *20.5.1. W Profilaktyka zdrowotna i promocja zdrowego trybu życia*, działania *20.5.1.4. Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia w ramach programów polityki zdrowotnej*.

Program obejmuje szereg działań w ramach 5 priorytetów Programu, tj.:

- promocję zdrowia i profilaktykę nowotworów (m.in. promowanie aktywnego trybu życia, zdrowego odżywiania, działania na rzecz ograniczenia palenia tytoniu, ograniczenia spożywania alkoholu, profilaktyki nowotworów złośliwych skóry),

¹⁷ Program został zmieniony uchwałą nr 241/2023 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu”, zaktualizowano cel Programu, dokonano przesunięcia kwot z roku 2023, z budżetu państwa oraz budżetu Województwa Dolnośląskiego, na kolejne lata.

¹⁸ Program został zmieniony uchwałą nr 272/2022 Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 2022 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Przebudowa i rozbudowa Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 Uniwersytetu Medycznego w Lublinie”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2023, zwiększono wartość kosztorysową Programu z kwoty 406.891 tys. zł do kwoty 419.606 tys. zł, zwiększono wysokość finansowania ze środków budżetu państwa z kwoty 278.898 tys. zł do kwoty 278.998 tys. zł, zaplanowano na rok 2023 środki z budżetu państwa w kwocie 100 tys. zł.

- profilaktykę wtórną, diagnostykę oraz wykrywanie nowotworów (m.in. badania przesiewowe w kierunku wykrywania: raka jelita grubego, raka piersi, raka szyjki macicy, opieka nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe oraz badania w kierunku wczesnego wykrywania raka płuca),
- wsparcie procesu leczenia nowotworów (zakup i wymiana sprzętu do leczenia nowotworów, zakup endoprotez onkologicznych dla dzieci oraz zintegrowana opieka nad pacjentami onkologicznymi i ich bliskimi),
- edukację onkologiczną (działania mające na celu poprawę stanu wiedzy i umiejętności personelu medycznego oraz przedstawicieli innych zawodów medycznych w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia – z zakresu diagnostyki onkologicznej),
- wspomaganie systemu rejestracji nowotworów (działania na rzecz poprawy funkcjonowania obecnego systemu gromadzenia danych o chorobach nowotworowych w Polsce oraz jakości publikowanych danych).

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie 420.582 tys. zł, co stanowi 98,8% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wzrost odsetka osób przeżywających 5 lat od zakończenia terapii onkologicznej	Ministerstwo Zdrowia	Liczba świadczeniobiorców objętych koordynowaną opieką onkologiczną (w os.)	31.000	40.086

W ramach Programu w 2023 r. realizowane były następujące działania:

- w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki nowotworów prowadzone były działania promocyjne, edukacyjne i informacyjne na rzecz zwiększenia zgłaszalności Polaków na badania profilaktyczne. W tym celu kontynuowana jest kampania społeczna „Planuję długie życie”, w ramach której strona www.planujedlugiezycie.pl jest sukcesywnie rozbudowywana przez publikację artykułów eksperckich poruszających tematykę onkologiczną. W celu dotarcia do ogółu społeczeństwa, w tym uwzględniając zróżnicowanych odbiorców, kampania społeczna „Planuję długie życie” realizowana była w oparciu o telewizję, radio, prasę, Internet,
- w zakresie działań profilaktycznych wykonano 16.946 badań CT płuca w kierunku wczesnego wykrywania raka płuca,
- w ramach zadań inwestycyjnych zakupiono sprzęt dla potrzeb zakładów radioterapii (akceleratory, aparaty HDR do brachyterapii, systemy planowania leczenia), aparaty PET, sprzęt do diagnostyki i leczenia raka płuc, a także sprzęt do wczesnego wykrywania nowotworów (mammografy).

Wyższa od planowanej wartość miernika wynika z wprowadzanych zmian systemowych w zakresie opieki onkologicznej oraz odzwierciedla trendy epidemiologiczne wskazujące na rosnącą zachorowalność na nowotwory w Polsce.

5.4.26. Program polskiej energetyki jądrowej

Program ustanowiono uchwałą nr 141/2020 Rady Ministrów z dnia 2 października 2020 r. Program był realizowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Państwową Agencję Atomistyki.

Obowiązujący w latach 2020-2033 Program w 2023 roku realizowany był w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania 6.2. *W Bezpieczeństwo gospodarcze państwa i gospodarka złożami kopalini*, podzadania 6.2.1. *W Rynki paliw i energii*, działania 6.2.1.6. *Działalność w zakresie rozwoju energetyki jądrowej*.

Program ukierunkowany jest na wdrożenie w Polsce energetyki jądrowej, a przez to zapewnienie dostaw odpowiedniej ilości energii elektrycznej po akceptowalnych dla odbiorców (tj. gospodarki i społeczeństwa) cenach, przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska. Dzięki Programowi zwiększone zostanie bezpieczeństwo energetyczne kraju w wyniku dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej przez wprowadzenie energetyki jądrowej. W jego ramach realizowane są zróżnicowane przedsięwzięcia niezbędne do wdrożenia energetyki jądrowej oraz zapewnienia bezpiecznej i efektywnej jej eksploatacji.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie 47.586 tys. zł, co stanowi 93,3% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wdrożenie w Polsce energetyki jądrowej, co przyczyni się do zapewnienia dostaw odpowiedniej ilości energii elektrycznej po akceptowalnych dla gospodarki i społeczeństwa cenach, przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska	Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Państwowa Agencja Atomistyki	Poziom akceptacji społecznej dla rozwoju energetyki jądrowej w Polsce (w %)	53	86

W ramach realizacji Programu w 2023 roku:

- 1) Państwowa Agencja Atomistyki:
 - rozbudowywała zaplecze infrastrukturalne poprzez m.in. zakup specjalistycznego sprzętu informatycznego, zgodnie z umową wypłacono zaliczkę na zakup auta terenowego będącego ruchomym laboratorium na potrzeby PPEJ, dostosowanie

terenu i zainstalowanie oraz uruchomienie nowych stacji PMS oraz rozbudowę KCAD (Komputerowe Centrum Analizy Danych PAA),

- prowadziła działania informacyjno-komunikacyjne wydając publikacje związane z bezpiecznym wykorzystaniem energii jądrowej,
 - realizowała działania ukierunkowane na utrzymanie i rozwój kwalifikacji kadry m.in. poprzez szkolenia, w związku z faktem, iż nadzór regulacyjny nad inwestycją, w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji elektrowni jądrowej, jest nowym wyzwaniem dla Prezesa PAA i co za tym idzie wymaga wzmocnienia obecnej kadry, i utrzymania pracowników wyspecjalizowanych w wielu dziedzinach technicznych;
- 2) Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadziło działania: informacyjne, edukacyjne, mające na celu zaangażowanie polskiego przemysłu w rozwój energetyki jądrowej.

Na wyższe, niż zakładano w ustawie budżetowej, wykonanie miernika w 2023 roku wpłynęły: informacje o planach rozwoju w Polsce energetyki jądrowej, skuteczna kampania informacyjna w mediach – pozytywny przekaz, w szczególności w telewizji, prowadzone działania informacyjno-edukacyjne, prowadzenie dyskusji na temat energetyki jądrowej, sytuacja w polskim sektorze energetycznym, wzrost cen energii i cen nośników energii.

Czynnikami, które miały wpływ na niepełne wykorzystanie środków finansowych były m.in.:

- oszczędności w związku z przejściem przez stronę amerykańską części planowanych do poniesienia przez stronę polską kosztów podczas organizacji Polsko-Amerykańskiego Forum przemysłu jądrowego,
- oszczędności w stosunku do początkowo zakładanych kosztów działań promujących polski przemysł (głównie podczas organizacji polskiego pawilonu wystawowego na WNE w Paryżu),
- brak możliwości zlecenia publikacji techniczno-naukowych dla polskiego przemysłu (działania informacyjno-edukacyjne) w związku brakiem pozyskania ofert z rynku.

5.4.27. Oświęcimski strategiczny program rządowy – Etap VI 2021-2025

Program ustanowiony został uchwałą nr 101/2020 Rady Ministrów z dnia 10 lipca 2020 r. Program był koordynowany w 2023 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Wojewodę Małopolskiego. Podmiotami bezpośrednio realizującymi Program byli: Miasto Oświęcim, Gmina Oświęcim, Powiat Oświęcimski, Województwo Małopolskie oraz Gmina Brzeszcze i Gmina Chełmek.

Obowiązujący Program w latach 2021-2025 realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania *9.1. W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania *9.1.1. W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania *9.1.1.7. W Opieka nad miejscami pamięci narodowej oraz grobami i cmentarzami wojennymi*.

Celem Programu jest uporządkowanie i zagospodarowanie terenów wokół Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, rozwój działalności edukacyjnej, poprawa dostępności

komunikacyjnej oraz atrakcyjności turystycznej Oświęcimia. Realizacja Programu służy zachowaniu pokoju społecznego wokół byłego KL Auschwitz-Birkenau dla tworzenia warunków godnego upamiętnienia największego w Europie i świecie Miejsca Pamięci masowej zagłady, wpisanego na listę *Światowego Dziedzictwa Dóbr Kultury UNESCO*.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 16.202 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie pokoju społecznego wokół byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau dla tworzenia warunków godnego upamiętnienia największego w Europie i świecie miejsca pamięci masowej zagłady, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewoda Małopolski	Liczba wykonanych zadań Programu do końca roku (w szt. narastająco)	9	9

W ramach Programu w 2023 r. realizowano działania polegające m.in. na:

- zadanie 1.2. *Przebudowa drogi powiatowej nr 1877K ul. Niwy, ul. Sportowa oraz ul. Ofiar Faszyzmu w Brzezince*, realizowane przez Powiat Oświęcimski w latach 2021-2023 – wykonano przebudowę jezdni i poboczy, budowę chodnika, odwodnienie drogi, wprowadzono oznakowanie pionowe i poziome, ukończono inwestycję przebudowy drogi na odcinku 1604 m,
- zadanie 1.6. *Budowa kanalizacji sanitarnej w Brzezince*, realizowane przez Gminę Oświęcim w latach 2022-2023 – kontynuowano budowę kanalizacji sanitarnej w części dot. ul. Bukowej wraz z odcinkami sięgaczy do niej przyległych oraz odtworzeniem drogi, wykonano zwiększony zakres robót w zakresie odwodnienia wykopów, ukończono inwestycję budowy kanalizacji sanitarnej na odcinku 671 m,
- zadanie 1.7. *Przebudowa ul. Zapłocie w Brzezince*, realizowana przez Gminę Oświęcim w 2023 r. – opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową, wykonano nową nawierzchnię, pobocza, zjazdy i odwodnienie na odcinku od skrzyżowania z ul. Szkolną do skrzyżowania z ul. Babicką, wykonano utwardzone pobocze i odwodnienie na odcinku od skrzyżowania z ul. Sołtysów do skrzyżowania z ul. Szkolną, ukończono inwestycję przebudowy drogi na odcinku 145 m,
- zadanie 1.8. *Przebudowa ul. Załawie w Babicach*, przewidziane do realizacji przez Gminę Oświęcim w latach 2023-2025 – rozpoczęto proces opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy ulicy na odcinku 1,1 km,
- zadanie 1.9. *Utrzymanie terenów Skarbu Państwa*, przewidziane do realizacji przez Powiat Oświęcimski w latach 2021-2025 – wykonano prace porządkowe i koszenie traw na terenach Skarbu Państwa położonych w bezpośrednim sąsiedztwie

- Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz historycznych obiektów dawnej kantyny obozowej i magazynu żywnościowego tzw. Lagerhaus,
- zadanie 2.3. *Przebudowa drogi powiatowej nr 1893K ul. Wysokie Brzegi oraz nr 1894K ul. Szpitalna w Oświęcimiu*, przewidziane do realizacji przez Powiat Oświęcimski w latach 2022-2024 – wykonano przebudowę nawierzchni jezdni, budowę chodnika i ciągu pieszo-rowerowego oraz odwodnienie, wprowadzono oznakowanie poziome i pionowe,
 - zadanie 3.1. *Utworzenie zespołu szkolno-przedszkolnego w Brzezince*, przewidziane do realizacji przez Gminę Oświęcim w latach 2021-2024 – kontynuowano roboty budowlane w zakresie budowy przedszkola, rozbudowy i przebudowy szkoły podstawowej oraz zagospodarowania terenów przyległych,
 - zadanie 4.2. *Zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Berka Joselewicza i ul. Bulwary wraz z budową parkingu podziemnego*, przewidziane do realizacji przez Miasto Oświęcim w latach 2022-2024 – kontynuowano roboty ziemne, wykonano prace konstrukcyjne w zakresie budowy garażu podziemnego wraz z zapleczem, izolację i budowę odwodnienia obiektu, roboty instalacyjne, prace niwelacyjne związane z ukształtowaniem terenu pod drogę, chodniki oraz plac wielofunkcyjny,
 - zadanie 5.2. *Zagospodarowanie dwóch stawów w Chełmku w zakresie budowy miejsca pamięci, ścieżek rowerowych oraz oświetlenia*, realizowane przez Gminę Chełmek w latach 2021-2023 – dokończono budowę budynku zaplecza wraz z przebudową placu i zagospodarowaniem terenu oraz budynku miejsca upamiętnienia wraz z jego wyposażeniem, kontynuowano budowę ścieżek rowerowych i sieci oświetlenia oraz budowę miejsc postojowych i drogi dojazdowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, ukończono inwestycję zagospodarowania terenu o pow. 13,23 ha,
 - zadanie 5.3. *„Najodważniejszy z odważnych” – budowa wieży widokowej imienia rotmistrza Witolda Pileckiego, jako miejsca pamięci wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą na wzgórzu Skąta*, przewidziane do realizacji przez Gminę Chełmek w latach 2022-2024 – wykonano prace rozbiórkowe, wyburzeniowe i utylizacyjne, dokonano wycinki zieleni kolidującej z inwestycją, przebudowano sieci kolidujące z inwestycją oraz rozpoczęto budowę wieży widokowej i zagospodarowanie terenu.

5.4.28. Rządowy Program Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów

Program został ustanowiony uchwałą nr 93/2018 Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2018 r. z późn. zm. Koordynację i nadzór nad realizacją Programu przez Wojewodów sprawował w 2023 r. minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Obowiązujący w latach 2019-2028 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji

19. Transport i infrastruktura transportowa, zadania 19.1. *W Transport drogowy*

i infrastruktura drogowa, podzadania 19.1.4.W Budowa, przebudowa, utrzymanie i remonty sieci dróg publicznych, działania 19.1.4.6.W Pozostałe drogi publiczne.

Celem Programu jest uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągu dróg będących w zarządzaniu JST, a przez to poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów Polski przy wsparciu z budżetu państwa. Program ma na celu wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego dla uzupełnienia istniejącej sieci drogowej w zakresie przygotowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji pozwalających na realizację inwestycji oraz budowy brakujących przepraw mostowych.

Wsparcie dotyczy realizacji inwestycji na drogach publicznych gminnych, powiatowych lub wojewódzkich.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło z budżetu państwa 4.751 tys. zł, co stanowi 97,0% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Poprawienie wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionów poprzez uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągu dróg będących w zarządzaniu JST	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Wojewodowie	Liczba zadań, dla których przyznano środki na opracowanie dokumentacji	25	25

W ramach realizacji Programu trwały prace mające na celu przygotowanie dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji umożliwiających realizację inwestycji polegających na budowie przepraw mostowych (inwestycje te - zgodnie z Programem – mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg).

W 2023 r. zakończyło się dziewięć zadań polegających na przygotowaniu ww. dokumentacji:

- Budowa łącznika obwodnicy północnej z ul. Przyjaźni-Strzelecką w Kędzierzynie-Koźlu, realizowane przez gminę Kędzierzyn-Koźle (województwo opolskie),
- Opracowanie dokumentacji niezbędnej do realizacji inwestycji pn. Budowa mostu południowego na rzece Odrze w Krapkowicach i Gogolinie wraz z drogami dojazdowymi, realizowane przez gminę Krapkowice (województwo opolskie),
- Rozbiórka istniejącego i budowa nowego mostu nad rzeką Noteć w ciągu drogi wojewódzkiej nr 157 Zwierzyn - Goszczanowo w m. Gościmiec, realizowane przez województwo lubuskie,
- Budowa przeprawy mostowej w Krasnymstawie na rzece Wieprz (km 197 + 240), realizowane przez miasto Krasnymstaw (województwo lubelskie),
- Budowa przeprawy mostowej przez rz. Bug wraz z drogami dojazdowymi łączącymi drogę gminną nr 390303W w m. Krzemień Wieś, Gmina Jabłonna Lacka, Powiat

Sokołowski, Województwo Mazowieckie z drogą powiatową nr 1728B w m. Granne, Gmina Perlejewo, Powiat Siemiatycki, Województwo Podlaskie, realizowane przez powiat siemiatycki (województwo podlaskie),

- Budowa mostu w ciągu drogi powiatowej wraz z drogami dojazdowymi łączącymi Niewistkę z Jabłonicą Ruską, realizowane przez powiat brzozowski (województwo podkarpackie),
- Budowa mostu na rzece San wraz z budową dróg dojazdowych i skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 886 (ul. Królowej Bony), realizowane przez gminę miasta Sanoka (województwo podkarpackie),
- Budowa mostu nad rzeką Odra w ciągu drogi wojewódzkiej nr 421 w ramach Programu Rządowego Mosty dla Regionów, realizowane przez województwo śląskie,
- Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 855 Zaklików-Stalowa Wola wraz z budową mostu na rzece San oraz budową, przebudową niezbędnej infrastruktury technicznej budowli i urządzeń budowlanych w miejscowościach Stalowa Wola, Brandwica i Rzeczyca Długa, realizowane przez województwo podkarpackie.

5.4.29. Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019 – 2026

Program został ustanowiony uchwałą nr 117/2019 Rady Ministrów z dnia 7 października 2019 r. z późn. zm. Koordynatorem Programu był minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, a jednostką realizującą Wojewoda Pomorski.

Obowiązujący w latach 2019–2026 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **17. Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju**, zadania *17.1. Wsparcie rozwoju regionalnego kraju*, podzadania *17.1.2. Wsparcie rozwoju województw w ramach programów krajowych i planu rozwojowego*.

Program ma na celu zwiększenie możliwości rozwoju Ziemi Słupskiej i podniesienie jakości życia jej mieszkańców, poprzez wsparcie finansowe zadań własnych wybranych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu polityki rozwoju. W ramach Programu wsparcie mogą otrzymać zadania polegające na realizacji inwestycji w czterech obszarach mających kluczowy wpływ dla rozwoju lokalnego:

- infrastruktura drogowa oraz inwestycje towarzyszące na rzecz mobilności i bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- infrastruktura społeczna,
- infrastruktura czasu wolnego oraz infrastruktura turystyczna,
- racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 42.004 tys. zł, co stanowi 71,6% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie możliwości rozwoju Ziemi Słupskiej i podniesienie jakości życia jej mieszkańców poprzez wsparcie finansowe zadań własnych wybranych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu polityki rozwoju	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Wojewoda Pomorski	Liczba zadań, dla których wydano pozytywną opinię ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o dofinansowaniu zadania z budżetu państwa (szt. narastająco)	44	56

Działania realizowane w ramach Programu w 2023 r. obejmowały m.in.: budowę oraz przebudowę dróg gminnych i powiatowych o łącznej długości ponad 23 km, budowę nowych ciągów pieszych i pieszko-rowerowych o łącznej długości 16 km, przebudowę lub remont skrzyżowań z drogami gminnymi i powiatowymi (8 skrzyżowań), wsparcie obiektów sportowych (6 obiektów), budowę nowych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (3 obiekty).

Przyczyną niewykorzystania środków finansowych zaplanowanych na 2023 rok były oszczędności oraz opóźnienia w realizacji zadań, które wymusiły zmiany harmonogramów realizacji tych zadań.

5.4.30. Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Program został ustanowiony uchwałą nr 140/2018 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. z późn. zm. Wykonawcami Programu byli Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Minister Edukacji Narodowej, którzy monitorowali realizację Programu za pośrednictwem Wojewodów.

Obowiązujący w latach 2019-2023 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **3. Edukacja, wychowanie i opieka**, zadania *3.1. W Oświata i wychowanie*, podzadania *3.1.7. W Wspieranie działalności edukacyjno-wychowawczej*, działania *3.1.7.6. W Realizacja działań edukacyjnych, w tym wychowawczych, opiekuńczych, terapeutycznych i resocjalizacyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym* oraz funkcji **13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny**, zadania *13.1. W Pomoc i integracja społeczna*, podzadania *13.1.2. W Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*, działania *13.1.2.6. W Pomoc państwa w zakresie dożywiania oraz pomoc żywnościowa dla najuboższych*.

Celem Programu jest wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Ze środków przekazywanych gminom w ramach Programu dofinansowywane są zarówno posiłki wydawane na stołówkach,

ale również te dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie ze wszystkich części budżetowych 537.358 tys. zł, co stanowi 97,7% planu po zmianach na 2023 r., z tego w ramach działania 3.1.7.6.W wykonanie w 2023 r. wyniosło 39.043 tys. zł (97,8% planu po zmianach), a w ramach działania 13.1.2.6.W wykonanie w 2023 r. wyniosło 498.315 tys. zł (97,7% planu po zmianach).

W zakresie finansowania Modułów 1 i 2 na realizację działań przewidzianych Programem gmina może otrzymać dotację, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 40% przewidywanych kosztów realizacji zadania, na uzasadniony wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wojewoda może wyrazić zgodę na zwiększenie dotacji, z tym że udział środków własnych gminy nie może wynosić mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji zadania. Wojewoda może wyrazić także zgodę na zwiększenie dotacji do 5% środków finansowych z przeznaczeniem na dowóz posiłków w gminie, w szczególności dla osób starszych, niepełnosprawnych, z tym że udział środków własnych gminy nie może wynosić mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji tego zadania.

W zakresie finansowania Modułu 3 Program zakłada obowiązkowy wkład finansowy lub rzeczowy organów prowadzących szkoły w wysokości 20% środków niezbędnych na realizację dotowanego zadania w Programie.

Cele Programu oraz mierniki stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłków w trakcie pobytu w szkole (moduł 3)	Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,	Liczba szkół publicznych, która została objęta programem (w tys.)	0,50	0,611
Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych (moduł 1 i 2)	Minister Edukacji Narodowej, Wojewodowie	Liczba osób objętych programem (w mln)	0,87	0,75

Ze środków Programu w 2023 r. w module 1 i 2 przyznawano pomoc w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności czy świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Mniejsza niż planowano liczba osób, które zostały objęte dożywianiem w ramach Programu wynikała m.in. z takich czynników jak: zmiana sytuacji dochodowej osób korzystających z dożywiania, absencja chorobowa wśród dzieci w przedszkolach i szkołach, umieszczanie osób w domach pomocy społecznej, zgony świadczeniobiorców.

W ramach modułu 3 wsparcie otrzymało 611 szkół: w 16 szkołach zorganizowano nową stołówkę szkolną (własna kuchnia i jadalnia), uruchomiono 17 stołówek szkolnych, które dotąd nie funkcjonowały, dokonano 29 adaptacji pomieszczeń wyłącznie na jadalnię (w szkołach, w których nie funkcjonowały jadalnie), w 532 szkołach podstawowych dokonano doposażenia i poprawy standardu funkcjonującej stołówki szkolnej (własnej kuchni i jadalni), w przypadku 17 szkół dokonano doposażenia lub poprawy standardu pomieszczeń przeznaczonych do spożywania przez uczniów posiłków (jadalni) w szkołach, w których funkcjonuje wyłącznie jadalnia. Łącznie z Programu skorzystały 294 szkoły podstawowe, w których wydawane są posiłki – oprócz szkoły podstawowej korzystającej ze wsparcia – również dla uczniów innych szkół.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem organów prowadzących szkoły podstawowe, z Programu korzystać mogły nie tylko jednostki samorządu terytorialnego, ale również inne podmioty prowadzące publiczne szkoły podstawowe takie jak: stowarzyszenia, parafie – były to czynniki które wpłynęły na pozytywne odchylenie pierwszego z ww. mierników.

5.4.31. Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025

Program ustanowiono uchwałą nr 191/2020 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. Wykonawcą Programu w 2023 r. był Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Wojewodowie.

Obowiązujący w latach 2021-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny**, zadania *13.1. W Pomoc i integracja społeczna*, podzadania *13.1.4. W Wspieranie aktywnego starzenia się*, działania *13.1.4.1. W* (o tej samej nazwie).

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie liczby miejsc w placówkach „Senior+”. Dofinansowywane są działania jednostek samorządu w zakresie rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”. Udostępniana jest seniorom infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zaktywizowanie i zaangażowanie ich w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

Wykonanie wydatków w 2023r. z budżetu państwa wyniosło 53.280 tys. zł, co stanowi 90,5% planu po zmianach.

Cel Programu i miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewodowie	Liczba zrealizowanych zadań publicznych dofinansowanych w ramach Programu	650	741*

* dane wstępne za 2023 r., ostateczne wykonanie miernika będzie znane we wrześniu 2024 r.

Działania realizowane w ramach Programu w roku 2023 r. obejmowały m.in.: przeprowadzenie konkursu ofert w ramach Programu w edycji 2023. W wyniku przeprowadzonego naboru ofert dofinansowano utworzenie 69 nowych ośrodków wsparcia „Senior+”, w tym 19 Dziennych Domów „Senior+” i 50 Klubów „Senior+”. Wsparciem finansowym, w zakresie ich bieżącego funkcjonowania objęto 672 ośrodki wsparcia „Senior+”, w tym 267 Dziennych Domów „Senior+” oraz 405 Kluby „Senior+”, które utworzono w latach 2015-2022 w całej Polsce.

Niepełne wykonanie środków finansowych związane było z rezygnacją 42 jednostek samorządu terytorialnego, rekomendowanych do otrzymania dotacji, z przyjęcia dotacji oraz podpisania umowy bądź z rezygnacją z zadania w trakcie jego realizacji.

5.4.32. Rządowy Program Rezerw Strategicznych na lata 2022-2026

Program ustanowiono uchwałą nr 192/2022 Rady Ministrów z dnia 23 września 2022 r. z późn. zm.¹⁹ Nadzór nad realizacją Programu przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych sprawuje Prezes Rady Ministrów²⁰.

Obowiązujący w latach 2022-2026 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania 6.2. *W Bezpieczeństwo gospodarcze państwa i gospodarka złożami kopalin*, podzadania 6.2.2. *Rezerwy strategiczne oraz zapasy agencyjne ropy naftowej i paliw*, działania 6.2.2.1. *Rezerwy strategiczne*.

Celem Programu jest określenie asortymentu i ilości rezerw strategicznych, które mają być tworzone i utrzymywane (lub likwidowane) w poszczególnych latach jego obowiązywania. Rezerwy te będą wykorzystywane w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, w celach wsparcia realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu

¹⁹ Program zmieniono uchwałą nr 159/2023 Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2023 r. w sprawie aktualizacji programu wieloletniego pod nazwą „Rządowy Program Rezerw Strategicznych na lata 2022-2026”.

²⁰ Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 roku o rezerwach strategicznych.

podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, realizacji interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, wypełnienia jej zobowiązań międzynarodowych, a także udzielania pomocy i wsparcia podmiotom prawa międzynarodowego publicznego.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 668.280 tys. zł, co stanowi 81,7% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Określenie asortymentu i ilości rezerw strategicznych, które mają być tworzone i utrzymywane (lub likwidowane) w poszczególnych latach obowiązywania Programu	KPRM/RARS	Określona procentowo ilość danej rezerwy utworzona w roku przewidywanego jej utworzenia zgodnie z harmonogramem ujętym w Programie	nie mniej niż 70	122
		Określona procentowo ilość danej rezerwy zlikwidowana w roku przewidywanej jej likwidacji zgodnie z harmonogramem ujętym w Programie	nie mniej niż 80	68

W ramach Programu w 2023 roku działania były realizowane na podstawie decyzji i dyspozycji organu tworzącego rezerwy oraz zgodnie z normatywnymi okresami przydatności do użycia (wymiana). W celu realizacji zadań przeprowadzane były postępowania przetargowe i w konsekwencji zawierane umowy cywilno-prawne z wybranymi podmiotami.

Realizacja wartości pierwszego miernika na poziomie 122%, wynika z przesunięcia części zakupów towarów z kolejnych lat na 2023 rok, (dotyczy to głównie rezerw technicznych) zaplanowanych w Programie na podstawie planu rzeczowego rezerw strategicznych i wydanych decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Natomiast realizacja wartości drugiego miernika na poziomie 68%, wynika m.in. z trudności w pozyskaniu kontrahentów zainteresowanych zakupem towarów od RARS, udostępnienia niektórych asortymentów w ramach pomocy humanitarnej, w tym Ukrainie (przewidzianych w programie do likwidacji).

Niewykorzystanie całości środków zaplanowanych na realizację Programu wynikało m.in.:

- w zakresie zakupu rezerw żywnościowych z: braku możliwości realizacji dostaw towarów, w związku z sytuacją rynkową, braku zainteresowania rynku realizacją dostaw w ramach rezerw strategicznych, oszczędnościami w związku z zawarciem umów na niższe kwoty niż szacowane w wyniku procesów negocjacyjnych,
- w zakresie zakupu rezerw medycznych z: rezygnacji z podpisania umów w zakresie dostawy części towarów przez kontrahentów, wygenerowania oszczędności w stosunku do planowanych pierwotnie wydatków w wyniku przeprowadzonych negocjacji,

- w zakresie zakupu rezerw surowców i produktów naftowych ze zmiany harmonogramów realizacji,
- oszczędności w zakresie utrzymania rezerw strategicznych,
- zmiany harmonogramu realizacji inwestycji budowlanych.

5.4.33. Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa i Warunków Pracy - VI etap, okres realizacji: lata 2023-2025

Program ustanowiono uchwałą Nr 193/2022 Rady Ministrów z dnia 20 września 2022 r. Nadzór nad realizacją Programu sprawował Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przy współpracy Ministra Edukacji Narodowej.

Obowiązujący w latach 2023-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **10. Szkolnictwo wyższe i nauka**, zadania 10.2. *Badania naukowe służące praktycznym zastosowaniom*, podzadania 10.2.1. *Wspieranie badań aplikacyjnych, prac rozwojowych oraz komercjalizacji wyników B+R*, działania 10.2.1.2. *Finansowanie badań aplikacyjnych*, a także funkcji **14. Rynek pracy**, zadania 14.2. *Budowa nowoczesnych stosunków i warunków pracy*, podzadania 14.2.1. *Tworzenie ram prawnych stosunków i warunków pracy oraz współpraca międzynarodowa*, działania 14.2.1.2. *Promocja i poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy*,

Celem głównym Programu jest opracowanie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 35.800 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz mierniki stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Opracowanie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Liczba produktów - rozwiązania opracowane w ramach programu wieloletniego w części B	118	135
	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Liczba produktów - rozwiązania opracowane w ramach programu wieloletniego w części A	193	348

W ramach Programu realizowane są zadania z podziałem na:

- część A, zadania w zakresie służb państwowych,
- część B, projekty w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych.

W zakresie służb państwowych (część A Programu) w 2023 r. realizowane były działania w ramach siedmiu grup tematycznych:

- 1) Metody badań i oceny środków i urządzeń chroniących przed szkodliwymi czynnikami środowiska pracy,
- 2) Zapobieganie zagrożeniom związanym z nowymi formami pracy i stosowaniem systemów Sztucznej Inteligencji,
- 3) Badania i ocena narażenia na szkodliwe i uciążliwe czynniki środowiska pracy,
- 4) Ocena stanu zdrowia psychofizycznego i promowanie zachowań prozdrowotnych,
- 5) Rozwój internetowych baz danych i serwisów informacyjno-szkoleniowych,
- 6) Narzędzia edukacyjne i wspomagające zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy,
- 7) Transfer wiedzy przez wydawnictwa, przedsięwzięcia upowszechniające i media społecznościowe.

W zakresie badań naukowych i prac rozwojowych (część B Programu) realizowano cztery przedsięwzięcia:

- Nowe materiały i technologie w zakresie środków ochrony indywidualnej i zbiorowej,
- Monitorowanie parametrów środowiska pracy z wykorzystaniem technologii Internetu Rzeczy i Sztucznej Inteligencji,
- Kryteria, metody badań i urządzenia do pomiaru i oceny czynników środowiska pracy,
- Ocena zagrożeń psychofizycznych i zapobieganie wykluczeniu społecznemu,

w ramach których realizowano 42 projekty (w okresie sprawozdawczym 31 projektów realizowanych było przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB), 11 projektów – przez 8 instytutów badawczych współpracujących z CIOP-PIB przy realizacji przedsięwzięć Programu).

Jeżeli chodzi o pierwszy ze wskazanych wyżej mierników, w celu wzmocnienia efektów przyjętych dla Programu, prowadzono szereg działań na rzecz jak najszerzego upowszechnienia informacji nt. osiągniętych i planowanych wyników oraz na rzecz jego popularyzacji wśród odbiorców tych wyników (seminaria, szkolenia, warsztaty). Natomiast pozytywne odchylenie od planowanej wartości miernika pn. „Liczba produktów - rozwiązania opracowane w ramach programu wieloletniego w części A”, wynikało z konieczności implementacji większej niż przewidywano liczby norm EU i ISO. Dodatkowo pozytywne odchylenie wynikało przede wszystkim z podjętych w CIOP-PIB działań na rzecz jak najszerzego wykorzystania efektów i produktów Programu w praktyce społeczno-gospodarczej, a także z uwzględnienia nowo pojawiających się oczekiwań przyszłych użytkowników produktów oraz zainteresowania jakie dotychczasowe efekty zadań wzbudziły wśród interesariuszy Programu – głównie w zakresie opracowania materiałów

informacyjnych i promocyjnych, publikacji naukowych i popularnonaukowych, referatów na konferencjach i prezentacji na seminariach, warsztatach czy szkoleniach.

5.4.34. Modernizacja Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2023–2025

Program został ustanowiony uchwałą nr 2/2023 Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2023 r. Organem koordynującym realizację Programu jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej.

Obowiązujący w latach 2023-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **4. Zarządzanie finansami państwa i mieniem państwowym** zadania 4.1. *W Realizacja należności budżetu państwa*, podzadania: 4.1.1. *W Pobór podatków, ceł i niepodatkowych należności budżetu państwa*, 4.1.2. *Kontrola celno-skarbowa oraz kontrola podatkowa* oraz 4.1.3. *Zwalczanie przestępczości ekonomicznej*, a także zadania 4.2. *W Budżet państwa i realizacja wybranych wydatków*, podzadania 4.2.1. *Przygotowanie, opracowanie, wykonanie, kontrola realizacji oraz przygotowanie sprawozdań z wykonania budżetu państwa*, działania 4.2.1.1. *(o tej samej nazwie)*.

Celem głównym Programu jest zapewnienie sprawnego działania KAS dzięki stabilnemu finansowaniu w perspektywie średniookresowej, służącemu rozwojowi KAS, zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR), stanowiącej kluczowy dokument w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej. W ramach realizacji celu III „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu” SOR przewiduje projekt „Uszczelnienie systemu poboru podatków”, w ramach którego KAS ma stanowić jednolitą i wyspecjalizowaną administrację rządową wykonującą zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego Unii Europejskiej, a także zapewniającą obsługę i wsparcie w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych i celnych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. wyniosło łącznie 901.619 tys. zł, co stanowi 94,5% planu po zmianach na 2023 r.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Rozwój Krajowej Administracji Skarbowej zgodnie z założeniami strategii państwa, wykonującej zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego Unii Europejskiej a także zapewniającej obsługę i wsparcie w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych i celnych	Krajowa Administracja Skarbowa	Wskaźnik efektywności ekonomicznej KAS osiągnięty w danym roku w stosunku do tego wskaźnika roku poprzedniego (w %)	≥ 100	89,13

W 2023 r. w ramach Programu realizowano m.in. następujące działania:

- modernizacja i utrzymanie wyposażenia technicznego KAS,
- zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania na potrzeby pracowników KAS, redukując częściowo dług technologiczny w resorcie finansów,
- zakup sprzętu specjalistycznego oraz uzbrojenia, a także urządzeń do monitorowania dostępu do budynków jednostek,
- pokrycie kosztów serwisu technicznego skanerów rentgenowskich, w tym diagnoz i usuwania awarii, jak również okresowych przeglądów technicznych, w których zakres wchodzi działania konserwacyjne,
- szkolenia z zakresu zapobiegania, zwalczania i wykrywania przestępczości ekonomicznej,
- zadania związane z budową, przebudową, pozyskaniem nieruchomości, w tym modernizacją infrastruktury technicznej oraz remonty w budynkach jednostek organizacyjnych KAS.

W kontekście osiągniętej, w relacji do planu, wartości miernika należy podkreślić, że oczekiwane roczne rezultaty realizacji Programu są oparte na analizach i danych z lat 2020-2021, które, z uwagi na trudność sporządzania prognoz w tym zakresie, mogły nie uwzględniać wielu zmian, jakie zaszły w realiach polityki gospodarczej zarówno obszaru Wspólnoty, jak i poza nim. Na niższą od zakładanej wartość miernika wpłynęły także: niższe wpływy podatkowe (związane z wysokimi zwrotami nadpłat podatku PIT za 2022 rok), wysokie zwroty podatku VAT (zwroty dokonane w 2023 roku, były o 24,07% wyższe od zwrotów dokonanych w analogicznym okresie w 2022 roku), niższe dochody z cel spowodowane niższym importem spoza UE oraz niższym kursem euro.

Niewykorzystanie całości środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu wynikało w szczególności z zawarcia umów na kwotę niższą niż przewidywano, uzyskania korzystniejszych ofert w ramach przeprowadzonych postępowań przetargowych oraz zapytań ofertowych, jak również mniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby awarii urządzeń RTG.

5.4.35. Budowa i rozbudowa infrastruktury dostępowej do portu w Świnoujściu w latach 2023-2029

Program został ustanowiony uchwałą nr 77/2023 Rady Ministrów z dnia 19 maja 2023 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Szczecinie sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2023-2029 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.3. *Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania 19.3.5. *Rozwój infrastruktury dostępowej od strony morza*, działania 19.3.5.2. *Modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa infrastruktury zapewniającej dostęp do portów*.

W ramach Programu planowane są do realizacji zadania polegające na przeprowadzeniu prac służących umożliwieniu transportu wodnego do Portu Zewnętrznego w Świnoujściu, budowie falochronu dla nowego portu zewnętrznego w Świnoujściu, zakupie pogłębiarki dla utrzymania torów podejściowych do Świnoujścia i toru Świnoujście-Szczecin.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 122 tys. zł, co stanowi 79,7% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Sukcesywne rozwijanie portu w Świnoujściu i wzmacnianie jego pozycji wśród wiodących portów morskich Morza Bałtyckiego	Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Morski w Szczecinie	Długość wybudowanej i przebudowanej oraz wyremontowanej infrastruktury portowej zapewniającej dostęp do portów od strony morza (w mb)	—*	—*

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (miernik nie był planowany).

W 2023 r., w ramach Zadania 1. – Przeprowadzenie prac dla umożliwienia transportu wodnego do Portu Zewnętrznego w Świnoujściu – przeprowadzone zostały prace dla umożliwienia transportu wodnego do Portu Zewnętrznego w Świnoujściu oraz podpisano pre-umowę pomiędzy Urzędem Morskim w Szczecinie a Centrum Unijnych Projektów Transportowych.

W 2023 roku wszczęto następujące postępowania przetargowe na:

- obsługę prawną inwestycji,
- wykonanie analizy nawigacyjnej wraz z modelem toru wodnego (umowę podpisano),
- wykonanie Studium wykonalności, Raportu oddziaływania na środowisko, Raportu na odkład urobku do morza wraz z opracowaniami pomocniczymi.

Natomiast w ramach Zadania 2 – Budowa falochronu dla nowego portu zewnętrznego w Świnoujściu – wszczęto postępowania przetargowe na obsługę prawną inwestycji (umowa została podpisana w listopadzie 2023 r.). W grudniu 2023 r. opublikowano postępowanie przetargowe na „Sporządzenie dokumentacji geotechnicznej dla inwestycji Budowa falochronu dla nowego Portu Zewnętrznego w Świnoujściu”.

Przyczynami niepełnego wykorzystania środków na realizację Programu w 2023 r. były:

- w zakresie Zadania nr 1: późniejsze niż planowane podpisanie pre-umowy, dodatkowo w trwających postępowaniach zostały złożone odwołania do KIO, co nie pozwoliło na podpisanie umów w planowanym terminie;
- w zakresie Zadania 2: późniejsze niż planowane (z powodu odwołań złożonych do KIO) podpisanie umowy dotyczącej obsługi prawnej.

5.4.36. Budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

Program został ustanowiony uchwałą nr 230/2023 Rady Ministrów z dnia 24 października 2023 r. Nadzór nad realizacją Programu przez państwową instytucję Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Obowiązujący w latach 2023-2027 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **9. Kultura i dziedzictwo narodowe**, zadania *9.1.W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą*, podzadania *9.1.1.W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą*, działania *9.1.1.4.W. Ochrona zabytków wpisanych do rejestru i nadzór konserwatorski*.

Celem głównym Programu jest rewitalizacja oraz waloryzacja Pola Bitwy na Westerplatte, częściowa odbudowa relikwów dawnej Wojskowej Składnicy Tranzytowej oraz budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, w którym zostanie zrealizowana wystawa opowiadająca historię Westerplatte oraz Wojny Obronnej 1939 roku.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 0 tys. zł, co stanowi 0% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Rewitalizacja oraz waloryzacja Pola Bitwy na Westerplatte, częściowa odbudowa relikwów dawnej Wojskowej Składnicy Tranzytowej oraz budowa Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 - Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, w którym zostanie zrealizowana wystawa opowiadająca historię Westerplatte oraz Wojny Obronnej 1939 roku	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum II Wojny Światowej	Powierzchnia wybudowanych/odtworzonych budynków netto	—*	—*

*Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (mierniki nie były planowane).

Z uwagi na termin przyjęcia uchwały ustanawiającej Program w 2023 roku Muzeum nie zrealizowało żadnych działań, które skutkowałyby wydatkowaniem środków finansowych z Programu. Prowadzone były jedynie niezbędne czynności związane z nadzorem nad inwestycją.

5.4.37. Program Olimpia – Program budowy przyszłolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich

Program został ustanowiony uchwałą nr 22/2023 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2023 r. z późn. zm.²¹ Wykonawcą Programu jest minister właściwy do spraw kultury fizycznej.

Obowiązujący w latach 2023-2025 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **8. Kultura fizyczna**, zadania 8.1. *Sport dla wszystkich*, podzadania 8.1.1. *Tworzenie warunków dla rozwoju sportu dla wszystkich*, działania 8.1.1.2. *Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej*.

Celem Programu jest poprawa dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej na obszarach o mniejszym stopniu urbanizacji, z reguły mniej zasobnych oraz rzadziej zaludnionych. Czynniki te mogą stanowić barierę w procesie powstawania kubaturowej infrastruktury sportowej, w szczególności tej pełnowymiarowej, nieodzownej przy tworzeniu warunków do rozwoju sportu. Program zakłada wsparcie budowy przyszłolnych hal sportowych o lekkiej konstrukcji.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 13.413 tys. zł, co stanowi 9,4% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Poprawa dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej na obszarach o mniejszym stopniu urbanizacji, z reguły mniej zasobnych oraz rzadziej zaludnionych poprzez wybudowanie 1.000 przyszłolnych hal sportowych o lekkiej konstrukcji	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Liczba dofinansowanych w danym roku hal sportowych o lekkiej konstrukcji (w szt.)	–*	8

*Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r.

W 2023 r. ogłoszono 4 nabory wniosków w ramach Programu, podpisano 396 umów na łączną kwotę przyznanego dofinansowania 805.378 tys. zł. Ostatecznie na koniec roku 2023 dofinansowano 8 hal sportowych o lekkiej konstrukcji.

Przyczyną niewykorzystania w pełni środków przewidzianych na realizację Programu w 2023 r. był wysoki stopień uzależnienia od podmiotów zewnętrznych (gminy i powiaty). Niewykorzystanie środków wynikało również ze specyfiki procesu budowlanego, który wymagał elastyczności finansowej wobec zmieniających się warunków i potrzeb.

²¹ Program został zmieniony uchwałą nr 119/2023 z dnia 3 lipca 2023 r. Rada Ministrów zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Olimpia – Program budowy przyszłolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich”, wydłużono okres realizacji Programu do roku 2025, zmniejszono środki z budżetu państwa, w roku 2023, na realizację Programu, z kwoty 800.000 tys. zł do kwoty 142.086 tys. zł, zmieniono wartość miernika, na rok 2023, z 500 hal na 90 hal.

Głównymi czynnikami wpływającymi na odchylenie od planowanej do osiągnięcia wartości miernika na 2023 r. – wynikającymi głównie ze specyfiki procesu budowlanego – były: trudna sytuacja finansowa wnioskodawców oraz wzrost kosztów materiałów komponentów niezbędnych do realizacji zadań.

Powyższe czynniki wpłynęły na niskie zaawansowanie stanu robót, w związku z czym nastąpiły przesunięcia zaplanowanych transz z 2023 r. na lata kolejne, a realizację nowych zadań zaplanowano począwszy od 2024 r.

5.4.38. Narodowy Program Transplantacyjny

Program został ustanowiony uchwałą nr 64/2023 Rady Ministrów z dnia 9 maja 2023 r. Wykonawcą Programu jest minister właściwy do spraw zdrowia.

Obowiązujący w latach 2023-2032 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, w zadaniu 20.1.W *System opieki zdrowotnej i dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej*, w podzadaniu 20.1.4.W *Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych*, w działaniu 20.1.4.7. *Świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie programów polityki zdrowotnej* oraz w zadaniu 20.4.W *Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadaniu 20.4.1.W o tej samej nazwie, działaniu 20.4.1.3. *Inwestycje budowlane oraz wymiana i modernizacja sprzętu w zakresie programów polityki zdrowotnej*.

Celem głównym Programu jest zwiększenie liczby pobieranych i przeszczepianych komórek, tkanek i narządów, co pozwoli przybliżyć się do wskaźników europejskich w tym zakresie.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 72.738 tys. zł, co stanowi 97,0% planu po zmianach.

Cel Programu i miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Rozwój medycyny transplantacyjnej	Ministerstwo Zdrowia	Liczba przeszczepień narządowych (odpowiednio dla dawców żywych i zmarłych) w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców	–*	50,65**

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r.

** Dane wstępne za 2023 r. Ostateczna wartość zostanie zamieszczona w Biuletynie Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji „Poltransplant” (planowana publikacja – czerwiec 2024 r.).

W 2023 r. Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne ds. Transplantacji „Poltransplant” realizowało następujące działania:

- finansowanie działalności sieci koordynatorów transplantacyjnych oraz szkoleń koordynatorów transplantacyjnych,
- finansowanie częściowe procedur medycznych - program monitorowania biorców wysokozimmunizowanych (przeszczep nerki),

- wprowadzenie nowych metod diagnostyki procesów immunologicznych i leczenia warunkujących powodzenie przeszczepienia,
- badania potencjalnych niespokrewnionych dawców szpiku (typowanie wstępne i dotypowanie).

Natomiast Krajowe Centrum Bankowania Tkanek i Komórek w ramach Programu realizowało w 2023 r.:

- budowę ogólnopolskiego systemu dystrybucji pobranych tkanek do banków w celu przygotowania przeszczepów tkankowych – finansowanie koordynatorów tkankowych i zespołów pobierających,
- przechowywanie komórek krwiotwórczych krwi pępowinowej dla biorcy niespokrewnionego,
- finansowanie częściowe procedur medycznych – leczenie choroby przeszczep przeciw gospodarzowi,
- finansowanie procedur medycznych – nowe rodzaje przeszczepienia (przygotowanie do przeszczepienia hodowanych komórek naskórka, konserwowanych naczyń krwionośnych, świeżych i konserwowanych przeszczepów chrzęstno – kostnych i innych),
- szkolenia osób wykonujących czynności bezpośrednio związane z pobieraniem, testowaniem, przetwarzaniem, przechowywaniem i przeszczepianiem komórek i tkanek.

Centrum e-Zdrowia realizowało zadanie dotyczące rozwoju i doskonalenia oraz modernizacji ustawowych rejestrów transplantacyjnych, w tym w zakresie umożliwiającym monitorowanie jakości świadczeń we współpracy z Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnym ds. Transplantacji „Poltransplant”. Natomiast Minister Zdrowia bezpośrednio realizował zadanie dot. zakupu sprzętu i aparatury.

Wartość miernika została w 2023 r. wykonana na poziomie wyższym od planowanej, co wynika z faktu, iż prognozowana wartość miernika określono na podstawie wartości uzyskanej w latach 2020-2021 (w latach tych spadła liczba przeszczepień narządowych, ponieważ miernik był silnie uzależniony od panującej w kraju sytuacji epidemicznej), przy uwzględnieniu możliwego corocznego wzrostu tej wartości w latach kolejnych. Liczba przeszczepów narządów od żywych i zmarłych dawców na 1 mln mieszkańców w 2023 r. wyniosła 50,65, co znacznie przekroczyło zakładaną wartość. Można zatem wnioskować, że jakość i liczba świadczeń w zakresie medycyny transplantacyjnej wróciły, a nawet przekroczyły poziom sprzed pandemii COVID-19 (w 2019 r. osiągnięto wartość 40,35 miernika).

Niezależnie od powyższego, fakt wykonania przeszczepu jest ściśle związany ze zgodnością tkankową dawcy i biorcy, jak również z samym pozyskaniem dawcy oraz czasem, który upływa pomiędzy pobraniem narządu, a przeszczepem, czy chociażby kwalifikacją

medyczną pozyskanego narządu. Nie każdy bowiem pobrany narząd zostaje zakwalifikowany do przeszczepienia.

5.4.39. Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032

Program został ustanowiony uchwałą nr 247/2022 Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2022 r. Wykonawcą Programu jest minister właściwy do spraw zdrowia.

Obowiązujący w latach 2022-2032 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **20. Zdrowie**, w zadaniu 20.4.W *Rozwój infrastruktury systemu ochrony zdrowia*, podzadaniu 20.4.1.W o tej samej nazwie, działaniu 20.4.1.3. *Inwestycje budowlane oraz wymiana i modernizacja sprzętu w zakresie programów polityki zdrowotnej* oraz w zadaniu 20.5.W *Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia oraz nadzór sanitarno-epidemiologiczny*, podzadaniu 20.5.1.W *Profilaktyka zdrowotna i promocja zdrowego trybu życia*, w działaniu 20.5.1.4. *Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia w ramach programów polityki zdrowotnej*.

Narodowy Program Chorób Układu Krążenia, stanowiący narodową strategię kardiologiczną, powstał w związku z aktualną oraz prognozowaną sytuacją w zakresie chorób układu krążenia i związaną z tym wysoką umieralnością.

Program koncentruje swoje działania w pięciu głównych obszarach:

- Inwestycje w kadry,
- Inwestycje w edukację, profilaktykę i styl życia,
- Inwestycje w pacjenta,
- Inwestycje w naukę i innowacje,
- Inwestycje w system opieki kardiologicznej.

Program zakłada zwiększenia zaangażowania w działanie medycyny zapobiegawczej i profilaktyki zdrowotnej oraz zachęcania do badań przesiewowych i badań bilansowych, w tym wdrożenia zmian w funkcjonowaniu podmiotów leczniczych i współpracy w ramach procesu leczenia oraz modelu opieki nad pacjentem – zastosowania podejścia kompleksowego, bazującego na zwiększaniu świadomości co do wpływu czynników prozdrowotnych i modyfikacji czynników ryzyka chorób układu krążenia jak palenie tytoniu czy niewłaściwa dieta, wraz z wyposażeniem kadr w wiedzę i umiejętności podejmowania skutecznych interwencji antytytoniowych i dietetycznych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 88.599 tys. zł, co stanowi 92,2% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Obniżenie zachorowalności i umieralności z powodu ChUK	Ministerstwo Zdrowia	Liczba pacjentów z niewydolnością serca, skierowanych do leczenia szpitalnego w ramach sieci kardiologicznej (w os.)	—*	—*

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (miernik nie był planowany).

W 2023 r. w ramach Programu dofinansowano zakup łącznie 1.798 sztuk 12 rodzajów sprzętu dla 49 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego w ramach Krajowej Sieci Kardiologicznej – m.in. 10 aparatów do krążenia pozaustrojowego, 65 aparatów do znieczulenia z wyposażeniem, 456 kardiomonitorów, 121 defibrylatorów, 45 urządzeń do kompresji klatki piersiowej, 556 rejestratorów holterowskich pomiaru ciśnienia tętniczego.

Ponadto, prowadzono następujące działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób układu krążenia:

- przygotowano i wyemitowano w październiku 2023 r. w telewizji wPolsce.pl 5 audycji 10-minutowych o charakterze edukacyjno-informacyjnym nt. profilaktyki chorób układu krążenia,
- rozpoczęto opracowanie Kalkulatora Stanu Zdrowia oraz Elektronicznej Karty Ryzyka Chorób Układu Krążenia,
- przygotowano wstępne analizy dotyczące zmiany wyceny świadczeń w obszarze kardiologii i ChUK,
- przeprowadzono analizę potrzeb i wymagań w kierunku zorganizowania i utrzymania sieci repozytoriów biologicznych w wybranych ośrodkach naukowych oraz analizę stanu faktycznego w różnych ośrodkach naukowych pod kątem biobankowania komórek i tkanek w obszarze ChUK,
- przygotowano do realizacji ogólnopolskie wieloośrodkowe badanie epidemiologiczne WOBASZ NIKARD dot. m.in. częstości występowania chorób serca i naczyń, czynników ryzyka chorób serca i naczyń oraz zachowań prozdrowotnych,
- przygotowano rekomendacje dot. stosowania badań diagnostycznych w zakresie ChUK, w tym m.in. rekomendacje dotyczące wykonywania badań tomografii komputerowej tętnic wieńcowych (KORO-TK).

W 2023 r., po rozszerzeniu realizacji programu pilotażowego opieki nad świadczeniobiorcą w ramach sieci kardiologicznej o kolejne województwa, więcej osób zyskało szybszy dostęp do pierwszorazowej wizyty u kardiologa oraz pacjentom z rozpoznaniem niewydolności serca umożliwiono dodatkowe skoordynowanie opieki przez ośrodki regionalne, co wpłynęło na szybszą i wyższą niż założona kwalifikację pacjentów z niewydolnością serca do leczenia szpitalnego.

Niewykorzystanie w pełni środków finansowych zaplanowanych na Program wynikało m.in. z mniejszego niż zakładano zainteresowania jednostek organizowanymi konkursami w zakresie dofinansowania zakupu sprzętu dla podmiotów leczniczych (założono dofinansowanie wyposażenia w ramach 150 umów ze świadczeniodawcami, natomiast łącznie na bazie rozstrzygniętych konkursów zawarto 98 umów na wyposażenie podmiotów leczniczych w sprzęt). Ponadto, na niepełne wydatkowanie miały wpływ osiągnięte w wyniku rozstrzygniętych postępowań zamówień publicznych ceny usług i zakupu sprzętu przez realizatorów umów zawartych przez Ministra Zdrowia, finansowanych w ramach Programu – często niższe niż zakładane. Przyczyną niewydatkowania części środków była także

długotrwałość procedur przetargowych oraz konieczność stosowania przepisów PZP (m.in. w zakresie terminów poszczególnych etapów postępowań co wydłużało ich procedowanie i wpływało na wydatkowanie środków w 2023 r.).

5.4.40. Program modernizacji badawczego reaktora jądrowego „MARIA” umożliwiający jego eksploatację po 2027 r.

Program został przyjęty uchwałą nr 108/2023 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2023 r. Koordynacja, nadzór i rozliczenie realizacji Programu zostało powierzone ministrowi właściwemu do spraw energii. Wykonawcą Programu jest Narodowe Centrum Badań Jądrowych.

Obowiązujący w latach 2023-2027 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania 6.2.W *Bezpieczeństwo gospodarcze państwa i gospodarka złożami kopalin*, podzadania 6.2.1.W *Rynki paliw i energii*, działania 6.2.1.6. *Działalność w zakresie rozwoju energetyki jądrowej*.

Celem Programu jest modernizacja badawczego reaktora jądrowego "MARIA" służąca zapewnieniu jego bezpiecznej eksploatacji po roku 2027, w perspektywie co najmniej do 2050 r. Modernizacja reaktora realizowana jest w głównych obszarach tematycznych, podzielonych ze względu na ich zakres i dotyczy:

- układów zasilania energią elektryczną,
- układów: sterowania i zabezpieczeń oraz awaryjnego ostrzegania,
- układów: wentylacji oraz chłodzenia,
- układów dozymetrycznych,
- zbiorników na ciekłe odpady niskoaktywne.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 25.092 tys. zł, co stanowi 98,6% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Dokonanie modernizacji badawczego reaktora jądrowego "MARIA", tak aby zapewnić wzmocnienie jego bezpiecznej eksploatacji po roku 2027 w perspektywie co najmniej do 2050 r.	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Relacja zadań wykonanych w porównaniu do zaplanowanych w Programie w danym roku (w %)	–*	86,7

*Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r.

W 2023 r. w ramach realizacji programu wieloletniego wykonano:

- modernizację: zbiorników na ciekłe odpady niskoaktywne, rozdzielni głównych, tablic synoptycznych oraz pulpitów sterowniczych, wentylacji komór izotopowych, systemu kontroli szczelności elementów paliwowych podczas pracy na mocy reaktora, wentylacji pomieszczenia filtrów, systemu rozgłaszania, wentylatorów chłodni,

- projekty: modernizacji układów progowych, modernizacji UAN, modernizacji wentylacji budynku reaktora wraz z rozbudową filtrów Vokes'a, systemu pomiaru aerozoli oraz gazów szlachetnych,
- wymianę: podpór płyt zraszalnika, eliminatorów chłodni i ich utylizację,
- zabezpieczenie płyty stropowej chłodni wentylatorowej.

Niepełne wydatkowanie środków wynikało głównie z trudności w pozyskaniu odpowiednich wykonawców przewidzianych do wykonania prac.

5.4.41. Udział Rzeczypospolitej Polskiej w Światowej Wystawie EXPO 2025 w Osace, Kansai, w Japonii, w latach 2023-2026

Program został ustanowiony uchwałą nr 29/2023 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2023 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A. sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki.

Obowiązujący w latach 2023-2026 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **6. Polityka gospodarcza kraju**, zadania 6.1. *Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki*, podzadania 6.1.3. *Współpraca gospodarcza z zagranicą i promocja gospodarki polskiej za granicą*, oraz działania 6.1.3.1. *Promocja gospodarki oraz wspieranie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych*.

Główne zadania Programu obejmują przygotowanie Pawilonu Polski wraz z ekspozycją wewnętrzną i terenem przyległym, przygotowanie i realizację działań promocyjnych, w tym promocję gospodarczą (organizacja narodowego Dnia Polski, organizacja bilateralnych forów gospodarczych, seminariów, webinarów itp.), przygotowanie i realizację działań komunikacyjnych (przygotowanie i prowadzenie nowej wersji strony internetowej dot. EXPO 2025, działania media relations w Japonii i w Polsce, obsługa kanałów społecznościowych, materiały promocyjne itp.).

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 5.115 tys. zł, co stanowi 31,0% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zapewnienie udziału Polski w EXPO 2025 w Osace, Kansai	Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Odsetek odwiedzin w Pawilonie Polski (w %)	—*	—*

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (miernik nie był planowany).

W 2023 r. w ramach realizacji Programu:

- rozstrzygnięto konkurs architektoniczny dotyczący Pawilonu Polski oraz przygotowano dokumentację projektową,
- procedowano postępowania dotyczące wykonawcy generalnego Pawilonu oraz nadzoru inwestorskiego nad jego budową,

- organizowano spotkania z przedstawicielami ministerstw oraz regionów zainteresowanych udziałem w EXPO 2025, jak też spotkania z przedstawicielami uczelni ws. programów stażowych w Pawilonie Polski,
- opracowano program promocji gospodarczej oraz uruchomiono (w październiku 2023 r.) program partnerski dla firm zainteresowanych promocją na rynku japońskim,
- prowadzono prace związane z uruchomieniem na początku 2024 r. cyklu webinarów branżowych dedykowanych polskimi zainteresowanym ekspansją na rynek japoński,
- moderowano stronę internetową dot. EXPO 2025, publikowano posty w social mediach.

Ze względu na długotrwałe procedury, proces wyboru generalnego wykonawcy Pawilonu Polski oraz wykonawcy nadzoru inwestorskiego nad jego budową nie został zakończony w 2023 r. W związku z powyższym, nie zostały wykorzystane środki finansowe zaplanowane w 2023 r. na te zadania.

5.4.42. Budowa falochronu osłonowego w Porcie Gdańsk

Program został ustanowiony uchwałą nr 47/2023 Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 2023 r. Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Gdyni sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2023-2027 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.3. *Transport morski i żegluga śródlądowa*, podzadania 19.3.5. *Rozwój infrastruktury dostępowej od strony morza*, działania 19.3.5.2. *Modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa infrastruktury zapewniającej dostęp do portów*.

Celem Programu jest budowa infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie inwestycji polegającej na budowie jednostki regazyfikacyjnej skroplonego gazu ziemnego w Zatoce Gdańskiej wraz z infrastrukturą niezbędną do jej obsługi (terminal FSRU). Inwestycja polegać będzie na budowie infrastruktury zapewniającej dostęp do portu zewnętrznego, w postaci falochronu osłonowego i obiektów towarzyszących. Wybudowany zostanie nowy falochron o długości około 1.000 m. Budowa obejmować będzie również roboty pogłębiarskie (w tym budowę obrotnicy oraz nowego toru podejściowego i dostosowanie parametrów toru istniejącego) oraz oznakowanie nawigacyjne. W wyniku realizacji Programu powstanie powiększony osłonięty akwen, stanowiący port zewnętrzny w Gdańsku.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 990 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Budowa infrastruktury (w tym falochronu, toru wodnego, obrotnicy oraz oznakowania nawigacyjnego związanego z tą infrastrukturą) zapewniającej funkcjonowanie inwestycji polegającej na budowie jednostki regazyfikacyjnej skroplonego gazu ziemnego w Zatoce Gdańskiej wraz z infrastrukturą niezbędną do jej obsługi (terminal FSRU)	Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Morski w Gdyni	Ilość wybudowanych falochronów osłonowych (szt.)	—*	—*
		Ilość wybudowanych torów wodnych (szt.)	—*	—*
		Ilość wybudowanych systemów oznakowania nawigacyjnego (komplet)	—*	—*

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (mierniki nie były planowane).

W ramach realizacji programu wieloletniego w 2023 r. opracowano i odebrano:

- koncepcję wraz ze wstępną analizą falowania oraz wstępną analizą nawigacyjną,
- analizę falowania dla wybranego wariantu,
- projekt robót geologicznych w celu określenia warunków geologiczno-inżynierskich na potrzeby posadowienia obiektów budowlanych, który w dniu 2 listopada 2023 r. przekazany został do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o zatwierdzenie,
- raport o oddziaływaniu na środowisko. W grudniu 2023 r. złożony został do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji.

5.4.43. Program wspierania inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim

Program został ustanowiony uchwałą nr 103/2023 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2023 r., z późn. zm.²² Nadzór nad realizacją Programu przez Urząd Morski w Gdyni, Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z siedzibą w Warszawie (PKP PLK S.A.) sprawuje Minister Infrastruktury.

Obowiązujący w latach 2023-2029 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji

6. Polityka gospodarcza kraju, zadania 6.2. *Bezpieczeństwo gospodarcze państwa i gospodarka złożami kopalin*, podzadania 6.2.1. *Rynki paliw i energii* oraz funkcji **19. Transport i infrastruktura transportowa**, zadania 19.1. *W Transport drogowy i infrastruktura drogowy*, podzadania 19.1.4. *W Budowa, przebudowa, utrzymanie i remonty sieci dróg publicznych*, a także zadania 19.2. *Transport kolejowy i infrastruktura kolejowa*, podzadania 19.2.4. *Rozwój infrastruktury kolejowej*.

²² Program został zmieniony uchwałą nr 210/2023 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program wspierania inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim”.

Celem Programu jest wsparcie inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim.

W ramach realizacji celu głównego realizowane będą cele szczegółowe, tj.:

- budowa infrastruktury hydrotechnicznej w granicach pasa technicznego na obszarze gmin Choczewo lub Krokowa oraz na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności na potrzeby elektrowni jądrowej (Urząd Morski w Gdyni),
- budowa drogi krajowej zapewniającej dojazd do elektrowni jądrowej na obszarze gmin Choczewo lub Gniewino i Krokowa od najbliższej drogi ekspresowej (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad),
- budowa lub przebudowa infrastruktury kolejowej zapewniającej dojazd do gmin: Nowa Wieś Lęborska, Lębork, Wicko, Łeba, Wejherowo, Choczewo, Gniewino i Krokowa, w tym linii kolejowych wraz z sieciami trakcyjnymi, stacji pasażerskich, terminali towarowych i obiektów inżynieryjnych (PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z siedzibą w Warszawie).

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 3.365 tys. zł, co stanowi 90,2% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Wsparcie inwestycji infrastrukturalnych w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej, w tym elektrowni jądrowej, w województwie pomorskim	Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Morski w Gdyni, GDDKiA, PKP PLK S.A.	Budowa infrastruktury hydrotechnicznej - konstrukcji morskiej o długości ok. 1.100 m służącej do rozładunku materiałów i elementów wyposażenia, a także infrastruktury technicznej umożliwiającej prawidłową eksploatację konstrukcji morskiej i drogi technicznej	_*	_*
		Budowa drogi krajowej o długości ok. 35 km zapewniającej dojazd do elektrowni jądrowej	_*	_*
		Budowa lub przebudowa linii kolejowych o długości ok. 95 km	_*	_*

* Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r. (mierniki nie były planowane).

W 2023 r., w ramach części budżetowej 39 –Transport, uregulowano płatności związane m.in. z wykonaniem dokumentacji środowiskowej oraz Koncepcji Programowo Przestrzennej dla dwóch wariantów inwestycyjnych.

Dodatkowo, w ramach części budżetowej 21 – Gospodarka morska:

- opracowano koncepcję dla zadania pn. "Budowa infrastruktury hydrotechnicznej na potrzeby inwestycji EJ1 w lokalizacji pn. Lubiato-Kopalino",
- sporządzono kwerendę danych środowiskowych zadania pn. "Budowa infrastruktury hydrotechnicznej na potrzeby inwestycji EJ1 w lokalizacji pn. Lubiato-Kopalino",
- zlecono opracowanie projektu robót geologicznych dla zadania pn. „Budowa infrastruktury hydrotechnicznej na potrzeby inwestycji EJ1 w lokalizacji „Lubiato-Kopalino” wraz z uzyskaniem jego zatwierdzenia przez właściwy organ administracji geologicznej,
- podpisano umowę z wykonawcą wyłonionym w postępowaniu przetargowym na usługę kompleksowego doradztwa prawnego w zakresie realizacji inwestycji,
- opracowywano dokumentację przetargową na Wykonawcę dokumentacji projektowej,
- przygotowywano postępowanie przetargowe na opracowanie Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Niepełne wykorzystanie środków budżetowych (wykonano 89,7% planu po zmianach) w zakresie części budżetowej 39 – Transport wynika z wydłużonej procedury odbioru wizualizacji inwestycji dla potrzeb promocji projektu.

5.4.44. Rządowy program wsparcia rozwoju miasta stołecznego Warszawy na lata 2023-2030

Program został przyjęty uchwałą nr 161/2023 Rady Ministrów z dnia 5 września 2023 r. Wykonawcami Programu są minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego oraz Wojewoda Mazowiecki.

Obowiązujący w latach 2023-2030 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **17. Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju**, zadania 17.1. *Wsparcie rozwoju regionalnego kraju* oraz podzadania 17.1.2. *Wsparcie rozwoju w ramach programów krajowych i planu rozwojowego*.

Program ma na celu zwiększenie możliwości rozwoju miasta stołecznego Warszawy i podniesienie jakości życia jego mieszkańców przez wsparcie finansowe zadań własnych, których zakres wpisuje się w następujące działania:

- rozwój zrównoważonego transportu publicznego,
- usprawnienie komunikacji drogowej w mieście,
- wzmocnienie potencjału miasta opartego na dziedzictwie kulturowym,
- rozwój terenów rekreacji i sportu dla mieszkańców,
- wsparcie infrastruktury usług publicznych.

Wykonanie wydatków w 2023 r. z budżetu państwa wyniosło 4.502 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach.

Cel Programu oraz miernik stopnia jego realizacji zaprezentowano w tabeli:

Cel	Jednostka koordynująca /realizująca	Miernik	2023 plan	2023 wykonanie
Zwiększenie możliwości rozwoju miasta stołecznego Warszawy i podniesienie jakości życia jego mieszkańców przez wsparcie finansowe zadań własnych z zakresu polityki rozwoju w działaniach wskazanych w Programie	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Wojewoda Mazowiecki	Liczba zadań, dla których wydano pozytywną opinię ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o dofinansowanie zadania z budżetu państwa (szt. narastająco)	–*	2

*Program nie był ujęty w załączniku nr 10 „Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym” do ustawy budżetowej na 2023 r.

Rok 2023 był pierwszym rokiem realizacji Programu (uchwała dot. Programu przyjęta została we wrześniu 2023 r.). Rozpoczęto realizację 2 zadań:

- Modernizacja Parku Skaryszewskiego – Część I.
- Budowa przedszkola w rejonie ulicy Krakowiaków.

5.4.45. Narodowa Rezerwa Amunicyjna na lata 2023-2029

Program został ustanowiony uchwałą nr 43/2023 Rady Ministrów z dnia 29 marca 2023 r. Wykonawcą Programu jest Prezes Rady Ministrów oraz Minister Obrony Narodowej.

Obowiązujący w latach 2023-2029 Program realizowany był w 2023 r. w ramach funkcji **11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic**, zadania 11.1. *Utrzymanie i rozwój zdolności operacyjnych SZ RP.*

Celem Programu jest rozbudowa i dywersyfikacja narodowej bazy produkcyjnej amunicji wielkokalibrowej oraz uzupełnienie jej rezerw, adekwatnie do zwiększonych potrzeb, związanych z rozbudową potencjału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Całkowite koszty Programu w latach 2023-2029 oraz wydatki budżetowe w 2023 r. stanowią informację niejawną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Dodatkowo w 2023 r. realizowane były programy wieloletnie ustanowione przez Radę Ministrów:

1) nadzorowane przez Ministra Infrastruktury:

- a) Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I. 2020-2023 – ustanowiony uchwałą nr 156/2020 r. Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r., realizowany w latach 2020-2023,
- b) Program Bezpiecznej Infrastruktury Drogowej 2021-2024 – ustanowiony uchwałą nr 29/2021 Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2021 r., realizowany w latach 2021-2024,
- c) Program Budowy 100 Obwodnic na lata 2020-2030 – ustanowiony uchwałą nr 46/2021

- Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 2021 r., realizowany w latach 2020-2030,
- d) Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.) – ustanowiony uchwałą nr 253/2022 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2022 r., realizowany w latach 2023-2030,
 - e) Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2029 roku – ustanowiony uchwałą nr 151/2019 Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2019 r. z późn. zm., realizowany w latach 2019-2029,
 - f) Rządowy program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025 – ustanowiony uchwałą nr 63/2021 Rady Ministrów z dnia 19 maja 2021 r., realizowany w latach 2021-2025.

2) nadzorowany przez Ministra Obrony Narodowej:

- a) Wyposażenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czołgi – ustanowiony uchwałą nr 89/2021 Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2021 r., realizowany w latach 2021-2026.

5.5. Wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 2023 r.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, na rok 2023 zaplanowano dla państwowej sfery budżetowej:

- 1) kwoty bazowe dla osób objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń w poszczególnych grupach pracowniczych, które wyniosły dla:
 - osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – w wysokości 1.789,42 zł,
 - członków korpusu służby cywilnej, etatowych członków samorządowych kolegiów odwoławczych i kolegiów regionalnych izb obrachunkowych, pracowników Rządowego Centrum Legislacji, ekspertów, asesorów i aplikantów eksperckich Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, członków służby zagranicznej niebędących członkami korpusu służby cywilnej – w wysokości 2.190,45 zł,
 - członków Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych – w wysokości 1.780,67 zł,
 - żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy – w wysokości 1.740,64 zł,
 - funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej – w wysokości 1.943,81 zł;
- 2) średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej:
 - średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, z wyłączeniem osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – w wysokości 107,8%,
 - średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe – w wysokości 100,0%.
- 3) zgodnie z art. 30 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela kwota bazowa dla nauczycieli wynosiła 3.981,55 zł.

W ustawie budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. zaplanowano dla państwowych jednostek budżetowych, w podziale na części i działy klasyfikacji wydatków budżetowych oraz na poszczególne grupy pracowników wynagrodzenia w wysokości 52.829.932 tys. zł i w rezerwach celowych 3.447.624 tys. zł (łącznie z rezerwami celowymi – 56.277.556 tys. zł). W trakcie 2023 r. została przeprowadzona zmiana ustawy budżetowej w wyniku której zwiększono fundusz wynagrodzeń per saldo o kwotę 731.353 tys. zł, głównie z przeznaczeniem na jednorazowe nagrody dla pracowników państwowych jednostek budżetowych w związku z utworzeniem dodatkowego funduszu motywacyjnego w wysokości 3,2% kwoty stanowiącej 5/12 planowanych na rok 2023 wynagrodzeń osobowych i uposażeń w kwocie 635.938 tys. zł.

Dodatkowy fundusz motywacyjny został utworzony na podstawie *ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw.*

Stosownie do postanowień art. 41a ww. ustawy, w roku 2023 pracownikom państwowej sfery budżetowej, (...), z wyłączeniem osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, których wynagrodzenia są finansowane ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości, można przyznać jednorazowo specjalny dodatek motywacyjny z utworzonego na ten cel w jednostkach dodatkowego funduszu motywacyjnego w wysokości 3,2% kwoty stanowiącej 5/12 planowanych na rok 2023 wynagrodzeń osobowych i uposażeń.

W ciągu roku w stosunku do ustawy budżetowej analogicznie do lat ubiegłych wprowadzono także następujące zmiany:

- 1) z rezerw uruchomiono ogółem wynagrodzenia w wysokości 1.571.514 tys. zł,
- 2) zmniejszono środki na wynagrodzenia w kwocie 2.892 tys. zł na podstawie art. 194 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 3) zmniejszono środki na uposażenia w związku z przeniesieniami wydatków na podstawie art. 10a ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw w kwocie 584 tys. zł, z tego o kwotę:
 - 294 tys. zł z tytułu przeniesienia środków z części 42 – Sprawy wewnętrzne dla komend powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej na dostosowanie planu wydatków do aktualnych potrzeb w zakresie uposażeń strażaków,
 - 290 tys. zł z tytułu przeniesienia środków z części 42 – Sprawy wewnętrzne na zwiększenie uposażeń i wydatków relacjonowanych do uposażeń dla policjantów zatrudnionych na stanowiskach dydaktycznych w Akademii Policji w Szczytnie, w związku z wejściem w życie z dniem 15 września 2023 r. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 września 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad otrzymywania i wysokości uposażenia zasadniczego policjantów, dodatków do uposażenia oraz ustalania wysługi lat, od której uzależniony jest wzrost uposażenia zasadniczego,
- 4) zmniejszono środki na wynagrodzenia/uposażenia w wyniku decyzji w trybie art. 25 ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz niektórych innych ustaw, z tytułu przeniesienia środków z części 42 – Sprawy wewnętrzne na realizację zadań związanych z działalnością Wyższej Szkoły Straży Granicznej (tj. zwiększenie dotacji podmiotowej oraz dotacji celowej na inwestycje budowlane dla

Wyższej Szkoły Straży Granicznej, w związku z utworzeniem nowej uczelni służb państwowych z dniem 1 października 2023 r.) w kwocie 6.410 tys. zł.

Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 marca 2023 r. w sprawie przeniesienia planowanych wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, określonych w ustawie budżetowej na rok 2023, przeniesione zostały odpowiednio planowane kwoty wynagrodzeń między częściami budżetowymi/działami.

Wynagrodzenia dla pracowników państwowych jednostek budżetowych w podziale na grupy pracownicze przedstawia poniższa tabela.

WYSZCZEGÓLNIENIE a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70	WYNAGRODZENIA ^{1/} w tys. zł		
	OGÓŁEM	z tego:	
		Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
1	2	3	4
OGÓŁEM			
a ^{3/}	57.008.909	53.330.539	3.678.370
b	53.794.730	50.493.417	3.301.313
Osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń			
a	10.106.463	9.412.671	693.792
b	10.287.599	9.671.961	615.638
Członkowie korpusu służby cywilnej			
a	12.417.515	11.556.331	861.184
b	13.192.344	12.447.494	744.850
Osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe			
a	57.635	57.635	
b	51.816	51.816	
Etatowi członkowie samorządowych kolegiów odwoławczych			
a	78.064	72.622	5.442
b	74.107	69.121	4.985
Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej			
a	1.108.010	1.031.993	76.017
b	1.195.359	1.126.335	69.025
Żołnierze zawodowi i funkcjonariusze			
a	27.047.147	25.202.117	1.845.030
b	26.079.918	24.391.326	1.688.591
Sędziowie delegowani do ministerstwa sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej ministrowi sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, prokuratorzy oraz asesory prokuratorscy			
a	1.430.191	1.328.487	101.704
b	1.570.393	1.478.759	91.633
Eksperti, asesory i aplikanci ekspercy Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej			
a	26.808	24.861	1.947
b	25.446	23.936	1.510
Pracownicy Rządowego Centrum Legislacji			
a	26.800	24.905	1.895

WYSZCZEGÓLNIENIE a - Plan wg ustawy budżetowej b - Wykonanie wg Rb-70	WYNAGRODZENIA ^{1/} w tys. zł		
	OGÓŁEM	z tego:	
		Wynagrodzenia	Dodatkowe wynagrodzenia roczne ^{2/}
1	2	3	4
b	26.704	25.073	1.631
Etatowi członkowie kolegiów regionalnych izb obrachunkowych			
a	27.032	25.080	1.952
b	27.311	25.584	1.727
Członkowie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych			
a	9.105	8.443	662
b	7.937	7.493	445
Członkowie służby zagranicznej niebędący członkami korpusu służby cywilnej			
a	34.170	31.703	2.467
b	26.381	22.301	4.080
Nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej			
a	1.184.077	1.097.799	86.278
b	1.229.415	1.152.217	77.198

1/ wynagrodzenia finansowane z budżetu państwa i budżetu środków europejskich,

2/ dla żołnierzy dodatkowe uposażenie roczne, a dla funkcjonariuszy – nagroda roczna,

3/ łącznie z rezerwami celowymi: planowane wynagrodzenia ogółem w wysokości – 3.438.733 tys. zł oraz rezerwą wojewody utworzonej na podstawie art. 140 ust. 4 ustawy o finansach publicznych w ramach której mogą być planowane wydatki na wynagrodzenia z tytułu odpraw emerytalnych i odpraw w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy – w wysokości ogółem 17.159 tys. zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za 2023 r., w państwowych jednostkach budżetowych wynagrodzenia wyniosły – 53.794.730 tys. zł, a przeciętne wynagrodzenie – 8.382,77 zł.

Wynagrodzenia w porównaniu z rokiem ubiegłym (46.629.215 tys. zł) wzrosły o 15,4%.

Wzrost ten był efektem przede wszystkim:

- 1) wzrostu wynagrodzeń osobowych pracowników oraz uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy, w tym w związku z przyjęciem średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń na poziomie 107,8%,
- 2) skutków przechodzących związanych z rozdysponowaniem rezerw celowych z roku 2022,
- 3) wzrostu dodatkowego wynagrodzenia rocznego, dodatkowego uposażenia żołnierzy oraz nagrody rocznej funkcjonariuszy,
- 4) wzrostu funduszu wynagrodzeń w obronie narodowej w związku ze wzrostem liczby żołnierzy zawodowych związany z wejściem w życie ustawy o obronie Ojczyzny oraz funkcjonariuszy w związku z realizacją programów modernizacji służb mundurowych,
- 5) wzrostu funduszu wynagrodzeń z przeznaczeniem na jednorazowe nagrody dla pracowników państwowych jednostek budżetowych w związku z utworzeniem dodatkowego funduszu motywacyjnego w wysokości 3,2% kwoty stanowiącej 5/12 planowanych na rok 2023 wynagrodzeń osobowych i uposażeń.

Rozdział 6

Budżet środków europejskich

Budżet środków europejskich, stosownie do postanowień ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r., obejmuje refundacje wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, tj. w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Europejskiego Funduszu Rybackiego, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, wspólnej polityki rolnej, Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym i środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus przeznaczonego na zwalczanie deprywacji materialnej, Instrumentu „Łącząc Europę” oraz środki pochodzące z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności przeznaczone na wsparcie o charakterze bezzwrotnym, z wyłączeniem środków przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej.

6.1. Dochody budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na rok 2023 dochody budżetu środków europejskich¹ zaplanowane zostały dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 107.018.773 tys. zł.

W 2023 r. zrealizowano dochody budżetu środków europejskich w łącznej wysokości 76.050.327 tys. zł, co stanowi 71,1% planu ujętego w ustawie budżetowej na rok 2023. Zrealizowane dochody związane były z realizacją zadań oraz rozliczeniami płatności końcowych w ramach:

1) Perspektywy finansowej 2007-2013, tj.:

- Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 w wysokości 1.320 tys. zł,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 w wysokości 34 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w wysokości 1.978 tys. zł,

2) Perspektywy finansowej 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 16.594.244 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 w wysokości 1.363.262 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 w wysokości 8.254.389 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 17.391.447 tys. zł,

¹ Dochody budżetu środków europejskich planowane są w części budżetowej 87.

- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w wysokości 2.565.342 tys. zł,
 - Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w wysokości 1.253.919 tys. zł,
 - Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020 w wysokości 482.259 tys. zł,
 - Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w wysokości 80.078 tys. zł,
 - Instrumentu "Łącząc Europę" w wysokości 1.601.991 tys. zł,
- 3) Mechanizmu Finansowego EOG 2014 – 2021 w wysokości 552.260 tys. zł,
- 4) Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021 w wysokości 532.650 tys. zł,
- 5) wspólnej polityki rolnej w wysokości 21.751.094 tys. zł,
- 6) Perspektywy finansowej 2021-2027 w wysokości 3.624.061 tys. zł.
- 7) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności – część grantowa – nie zostały zrealizowane dochody budżetu środków europejskich. Na etapie planowania budżetu zakładano, że w 2023 r. strona polska otrzyma refundacje z KE z dwóch wniosków o płatność w łącznej kwocie 26.834.398 tys. zł. W 2023 r. strona Polska nie otrzymała żadnych refundacji z KE, bowiem pierwszy wniosek o płatność został złożony dopiero 15 grudnia 2023 r. W dniu 28 grudnia 2023 r. wpłynęła zaliczka z REPowerEU w wysokości 551.172.472 euro. Ze względu na termin otrzymania środków nie było możliwości ich uruchomienia w 2023 r.

6.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na rok 2023 w budżecie środków europejskich zaplanowane zostały wydatki w łącznej wysokości 123.201.513 tys. zł z przeznaczeniem na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, z wyłączeniem projektów pomocy technicznej.

W ramach powyższej kwoty w poszczególnych częściach budżetowych zaplanowana została kwota 51.253.517 tys. zł, natomiast w rezerwie celowej kwota 71.947.996 tys. zł.

W 2023 r. w ramach budżetu środków europejskich wykorzystano kwotę 75.082.065 tys. zł, co stanowi 60,9% planu budżetu środków europejskich ujętego w ustawie budżetowej na rok 2023 z uwzględnieniem środków planowanych w rezerwie celowej.

Wykonanie wydatków budżetu środków europejskich za 2023 r. wyniosło 75.082.065 tys. zł, co stanowi 96,9% w stosunku do planu po zmianach (ujętego w częściach dysponentów bez rezerw celowych) i przedstawia się następująco:

1) Perspektywa finansowa 2007-2013, tj.:

- Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 w wysokości 1.320 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 w wysokości 34 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w wysokości 1.978 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach;

2) Perspektywa finansowa 2014-2020, tj.:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych w wysokości 16.550.802 tys. zł, co stanowi 96,1% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 w wysokości 1.359.190 tys. zł, co stanowi 91,8% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 w wysokości 8.236.403 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 17.373.751 tys. zł, co stanowi 96,4% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 w wysokości 2.516.130 tys. zł, co stanowi 94,7% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 w wysokości 1.253.533 tys. zł, co stanowi 98,8% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 w wysokości 482.418 tys. zł, co stanowi 98,1% planu po zmianach,
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w wysokości 80.078 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,
- Instrument "Łącząc Europę" w wysokości 1.601.991 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach;

3) Mechanizm Finansowy EOG 2014 – 2021 w wysokości 552.193 tys. zł, co stanowi 96,1% planu po zmianach,

4) Norweski Mechanizm Finansowy 2014 – 2021 w wysokości 554.648 tys. zł, co stanowi 90,0% planu po zmianach,

5) wspólna polityka rolna w wysokości 19.798.123 tys. zł, co stanowi 99,4% planu po zmianach,

6) Perspektywa finansowa 2021-2027 w wysokości 4.718.921 tys. zł, co stanowi 90,3% planu po zmianach,

7) Szwajcarsko-Polski Program Współpracy II w wysokości 553 tys. zł, co stanowi 100% planu po zmianach,

8) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności – część grantowa – nie zostały zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich. W 2023 roku, zgodnie z art. 16a

ust.1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. z 2023 r. poz. 1103 z późn. zm.), finansowanie instrumentu w całości zapewnił Polski Fundusz Rozwoju S.A ze środków pochodzących ze zwrotów lub spłat wsparcia z programów rządowych, w kwocie 5.065.107 tys. zł. W ramach powyższej kwoty środki zostały w szczególności przeznaczone na następujące inwestycje:

- B1.1.2 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych,
- C2.1.2 Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne - inwestycje związane ze spełnieniem minimalnych standardów wyposażenia,
- A3.1.1 Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie,
- A1.4.1 Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu,
- E2.1.1 Linie kolejowe.

W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano deficyt budżetu środków europejskich w wysokości 16.182.740 tys. zł. Budżet środków europejskich w 2023 roku osiągnął ostatecznie nadwyżkę na poziomie 968.261 tys. zł.

Rozdział 7

Rozliczenia z Unią Europejską

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej związane jest z uczestnictwem w systemie finansowym UE, obejmującym przede wszystkim budżet UE. Budżet ten akceptowany jest corocznie przez Radę UE i Parlament Europejski, tzw. władzę budżetową UE, na wniosek Komisji Europejskiej i mieści się w limitach wieloletnich ram finansowych UE. Wysokość polskiej składki do budżetu UE oraz wysokość potencjalnych transferów do Polski jest ograniczona limitami wyznaczonymi w wieloletnich ramach finansowych, a doprecyzowanymi w rocznych budżetach UE.

Większość środków napływających do Polski w 2023 roku związana była z płatnościami/refundacjami z wieloletnich ram finansowych UE na lata 2014-2020.

Bilans, wynikający z napływu środków z UE, w tym środków stanowiących dochody budżetu państwa i budżetu środków europejskich oraz środków przekazanych do budżetu UE w 2023 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Treść		Ustawa/planowany napływ środków	Wykonanie/faktyczny napływ środków
		w tys. zł	
1		2	3
I.	ŚRODKI PRZEKAZANE PRZEZ UE I PAŃSTWA EFTA	103.980.499	63.297.777
1.	Zadania wynikające ze wspólnej polityki rolnej	23.866.376	21.975.342
2.	Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - część grantowa	26.834.398	2.518.858
3.	Programy realizowane z udziałem funduszy strukturalnych, EFR i EFMR	51.473.543	36.718.077
4.	Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021	1.201.711	756.459
5.	Pozostałe	604.471	1.329.041
II.	ŚRODKI PRZEKAZANE DO BUDŻETU UE	34.882.566	30.313.620
1.	Środki własne UE (składka do budżetu UE)*	34.882.566	30.313.620
III.	RÓŻNICA (I-II)	69.097.933	32.984.157

* Na podstawie znowelizowanej ustawy na 2023 r. kwota wskazana w kolumnie 2 obejmuje również środki w wysokości 1.809.831 tys. zł. ujęte w rezerwie celowej.

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej załącznik Nr 15, ujmowane były w ustawie budżetowej na rok 2023 na podstawie art. 121 ust.1 i ust. 2 pkt 4) i 5) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2023 załącznik nr 15 obejmował m. in.:

1. Programy w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020:
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój;
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój;
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa;
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna;
 - Europejska Współpraca Terytorialna;
 - Europejski Instrument Sąsiedztwa;
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia;
 - Regionalne Programy Operacyjne;
 - Program Operacyjny Rybactwo i Morze;
 - Instrument „Łącząc Europę”;
 - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa;
2. Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 i Szwajcarsko-Polski Program Współpracy II;
3. Wspólną politykę rolną;
4. Perspektywę Finansową UE 2021-2027.

W ustawie budżetowej na rok 2023 załącznik 15 obejmował 2 części:

1. Planowane dochody i wydatki budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa w latach 2023-2025 w zakresie programów finansowanych z udziałem środków europejskich, programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.
2. Planowane wydatki budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa na 2023 r. w zakresie programów finansowanych z udziałem środków europejskich, programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

Ad.1

W ustawie budżetowej na rok 2023 w zakresie programów operacyjnych w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020, wspólnej polityki rolnej, Perspektywy Finansowej UE 2021-2027 oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) zaplanowano dochody w wysokości 109.853.338 tys. zł, z tego dochody w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020 w wysokości 48.516.138 tys. zł, wspólnej polityki rolnej w wysokości 24.419.211 tys. zł oraz w ramach programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) w wysokości 1.239.401 tys. zł. Wykonanie dochodów w 2023 roku ogółem w zakresie programów realizowanych z udziałem środków UE i EFTA wyniosło 78.102.704 tys. zł, co stanowi 71,1 % planu.

Wydatki na 2023 rok w ramach programów realizowanych z udziałem środków UE oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) zaplanowano w wysokości 85.267.919 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 89.414.755 tys. zł, z czego zrealizowano 86.397.477 tys. zł, co stanowi 96,6 % planu po zmianach.

W ramach powyższych kwot na wydatki:

1. Programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020 zaplanowano środki z:

- Unii Europejskiej – w wysokości 36.760.760 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 52.889.262 tys. zł, z czego zrealizowano 51.095.983 tys. zł, co stanowi 96,6 % planu po zmianach,
- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 2.227.341 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 4.175.001 tys. zł, z czego zrealizowano 3.999.057 tys. zł, co stanowi 95,8 % planu po zmianach.

2. Wspólnej polityki rolnej zaplanowano środki z:

- Unii Europejskiej – w wysokości 11.153.880 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 20.303.560 tys. zł, z czego zrealizowano 20.116.355 tys. zł, co stanowi 99,1 % planu po zmianach,
- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 1.719.715 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 4.546.671 tys. zł, z czego zrealizowano 4.445.746 tys. zł, co stanowi 97,8 % planu po zmianach.

3. Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 i Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy II zaplanowano środki z:

- państw członkowskich EFTA – w wysokości 999.123 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 1.231.048 tys. zł, z czego zrealizowano 1.136.339 tys. zł, co stanowi 92,3 % planu po zmianach,

- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – 177.986 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 225.005 tys. zł, z czego zrealizowano 207.849 tys. zł, co stanowi 92,4 % planu po zmianach.

4. NSS 2007-2013 nie planowano środków, natomiast w zakresie środków z:

- Unii Europejskiej – plan po zmianach wyniósł 3.332 tys. zł, z czego zrealizowano 3.332 tys. zł, co stanowi 100 % planu po zmianach,
- Budżetu Państwa (współfinansowanie) – plan po zmianach wyniósł 2.479 tys. zł, z czego zrealizowano 2.461 tys. zł, co stanowi 99,3 % planu po zmianach.

Ad.2

Plan wydatków na 2023 rok na realizację programów operacyjnych w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020, Perspektywy Finansowej UE 2021-2027 wspólnej polityki rolnej oraz programów realizowanych z udziałem państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) został przedstawiony w podziale na części budżetowe i poszczególne programy operacyjne.

Największe wydatki zostały zrealizowane w ramach następujących programów:

- wspólnej polityki rolnej – plan po zmianach wyniósł 24.850.231 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 24.562.101 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 20.303.560 tys. zł, z czego zrealizowano 20.116.355 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 4.546.671 tys. zł, z czego zrealizowano 4.445.746 tys. zł,
- Regionalnych Programów Operacyjnych (perspektywa 2014-2020) – plan po zmianach wyniósł 18.575.198 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 17.840.990 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 18.079.513 tys. zł, z czego zrealizowano 17.390.562 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 495.685 tys. zł, z czego zrealizowano 450.428 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 19.961.679 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 19.250.834 tys. zł, z tego odpowiednio:
 - Unia Europejska – 18.337.644 tys. zł, z czego zrealizowano 17.685.202 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 1.624.035 tys. zł, z czego zrealizowano 1.565.632 tys. zł,
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 8.526.859 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 8.410.012 tys. zł, z tego odpowiednio:

- Unia Europejska – 8.495.836 tys. zł, z czego zrealizowano 8.383.329 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 31.023 tys. zł, z czego zrealizowano 26.683 tys. zł,
- Instrument "Łącząc Europę" – plan po zmianach wyniósł 2.921.229 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 2.914.203 tys. zł, z tego odpowiednio:
- Unia Europejska – 1.601.991 tys. zł, z czego zrealizowano 1.601.991 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 1.319.238 tys. zł, z czego zrealizowano 1.312.212 tys. zł.
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – plan po zmianach wyniósł 3.069.643 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 2.876.467 tys. zł, z tego odpowiednio:
- Unia Europejska – 2.769.765 tys. zł, z czego zrealizowano 2.614.683 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 299.878 tys. zł, z czego zrealizowano 261.784 tys. zł.

Wydatki powyższe zostały zrealizowane ze środków zaplanowanych w poszczególnych częściach dysponentów jak i uruchomionych decyzjami Ministra Finansów z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 8 oraz rezerw celowych budżetu środków europejskich poz. 98 i 99.

W 2023 roku nie były uruchamiane środki zaplanowane w rezerwie celowej poz. 97 przeznaczone na finansowanie Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności – część grantowa, ze względu na fakt, że zaliczka wpłynęła dopiero w dniu 28 grudnia 2023 r., co uniemożliwiło sfinansowanie wydatków z budżetu środków europejskich w 2023 r.

Największe wykorzystanie wydatków w związku z realizacją programów unijnych wystąpiło w następujących częściach budżetowych:

- 34 Rozwój regionalny w kwocie ogółem 33.515.551 tys. zł, z tego:
 - Unia Europejska – 32.721.576 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 793.975 tys. zł,
- 33 Rozwój wsi w kwocie ogółem 24.173.602 tys. zł, z tego:
 - Unia Europejska – 19.869.152 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 4.304.450 tys. zł,
- 39 Transport w kwocie ogółem 15.717.390 tys. zł, z tego:
 - Unia Europejska – 13.080.301 tys. zł,
 - Budżet Państwa (współfinansowanie) – 2.637.089 tys. zł.

W ramach części 34 ujęte zostały przede wszystkim wydatki na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych. Należy zauważyć, że dotacje dla samorządów województw i ich jednostek organizacyjnych, działających jako instytucja zarządzająca lub jako instytucja pośrednicząca, były udzielane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

W ramach części 33 ujęte zostały wydatki na realizację wspólnej polityki rolnej.

W ramach części 39 środki te były przeznaczone głównie na inwestycje związane z drogami i kolejami w 2023 roku i realizowane w ramach m. in. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 i Instrumentu „Łącząc Europę”.

Środki pochodzące z programów realizowanych ze środków Unii Europejskiej (załącznik nr 16), ujmowane były w ustawie budżetowej na rok 2023 na podstawie art. 122 ust. 1 pkt 2 lit. b i c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2023 załącznik nr 16 obejmował:

1. Perspektywę Finansową 2014-2020, w tym:
 - Krajowe Programy Operacyjne na lata 2014-2020:
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia,
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa,
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna,
 - Program Operacyjny Rybactwo i Morze,
 - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa,
 - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020,
 - Instrument „Łącząc Europę”.
2. Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021.
3. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021.
4. Perspektywę Finansową 2021-2027.
5. Wspólną politykę rolną.

W ustawie budżetowej na rok 2023 załącznik 16 Wykaz programów wraz z limitami wydatków i zobowiązań w kolejnych latach realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich obejmował 2 części:

1. Limity wydatków i zobowiązań w kolejnych latach realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

2. Limity kwot wydatków w ramach wspólnej polityki rolnej w latach 2023-2025.

Ad. 1

W ustawie budżetowej na 2023 r. w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, zaplanowany został limit zobowiązań na lata 2014-2030 w wysokości 845.695.812 tys. zł. W ramach tego limitu w latach 2014-2023 zaciągnięte zostały zobowiązania, tj. zawarte zostały umowy z beneficjentami na kwotę 490.702.371 tys. zł, w tym zawierały:

- wkład środków europejskich w wysokości 424.918.604 tys. zł, w tym w ramach:
 - Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 223.138.507 tys. zł,
 - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 144.142.871 tys. zł,
 - Instrumentu „Łącząc Europę” – na kwotę 17.788.796 tys. zł,
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 – na kwotę 1.619.006 tys. zł,
 - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 – na kwotę 1.429.647 tys. zł,
 - Perspektywy Finansowej 2021-2027 – na kwotę 36.799.777 tys. zł.
- wkład budżetu państwa w wysokości 21.605.553 tys. zł, w tym w ramach:
 - Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 11.192.137 tys. zł,
 - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 – na kwotę 5.077.543 tys. zł,
 - Instrumentu „Łącząc Europę” – na kwotę 1.637.586 tys. zł,
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 – na kwotę 276.256 tys. zł,
 - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 – na kwotę 243.155 tys. zł,
 - Perspektywy Finansowej 2021-2027 – na kwotę 3.178.876 tys. zł.

Natomiast w zakresie wykonania wydatków w roku 2023, obejmujących kwoty z wniosków o płatność, zaplanowana została kwota w wysokości 85.746.130 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 63.635.390 tys. zł, w tym:

- wkład środków europejskich w wysokości 74.231.392 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 55.789.768 tys. zł, w tym w ramach:
 - Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 30.927.503 tys. zł, z tego zrealizowano 34.010.556 tys. zł,

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 16.161.594 tys. zł, z tego zrealizowano 18.227.802 tys. zł,
 - Instrumentu „Łącząc Europę” zaplanowano 1.970.016 tys. zł, z tego zrealizowano 1.486.261 tys. zł,
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 zaplanowano 612.096 tys. zł, z tego zrealizowano 488.922 tys. zł,
 - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 zaplanowano 627.305 tys. zł, z tego zrealizowano 545.300 tys. zł,
 - Perspektywy Finansowej 2021-2027 zaplanowano 23.932.878 tys. zł, z tego zrealizowano 1.030.927 tys. zł.
- wkład budżetu państwa w wysokości 6.094.657 tys. zł, z tego w zakresie wydatków beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność zrealizowano 3.301.820 tys. zł, w tym w ramach:
- Krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 2.814.186 tys. zł, z tego zrealizowano 2.291.198 tys. zł,
 - 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 zaplanowano 448.243 tys. zł, z tego zrealizowano 555.906 tys. zł,
 - Instrumentu „Łącząc Europę” zaplanowano 1.033.261 tys. zł, z tego zrealizowano 198.736 tys. zł,
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 zaplanowano 105.249 tys. zł, z tego zrealizowano 83.782 tys. zł,
 - Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 zaplanowano 116.112 tys. zł, z tego zrealizowano 94.438 tys. zł,
 - Perspektywy Finansowej 2021-2027 zaplanowano 1.577.606 tys. zł, z tego zrealizowano 77.760 tys. zł.

Ad. 2

W ustawie budżetowej na 2023 r. w ramach wspólnej polityki rolnej w zakresie limitów kwot wydatków w 2023 r. zaplanowane zostały kwoty:

- wkład środków europejskich w wysokości 25.121.283 tys. zł, z tego zrealizowano 20.116.355 tys. zł,
- wkład budżetu państwa w wysokości 4.619.312 tys. zł, z tego zrealizowano 4.445.746 tys. zł.

Programy finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie

Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) wraz z limitami wydatków budżetu państwa przeznaczonych na finansowanie tych programów, nieujętych w załączniku 16, przedstawia załącznik 17.

W ustawie budżetowej na rok 2023 załącznik 17 obejmował środki w ramach:

1. Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami,
2. Innych środków finansowanych z budżetu UE i EFTA.

Ad.1

W ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami zaplanowano wydatki w wysokości 71.023 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 256.176 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2023 roku w zakresie Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami wyniosło 243.396 tys. zł, co stanowi 95,0 % planu po zmianach.

Ad.2

W ramach pozostałych programów finansowanych z udziałem środków Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) ponoszone były wydatki wynikające z realizacji projektów w ramach innych środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Wydatki te zaplanowane zostały w wysokości 87.443 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 388.819 tys. zł. Wykonanie wydatków w 2023 roku w zakresie tych środków wyniosło 378.647 tys. zł, co stanowi 97,4 % planu po zmianach.

Rozdział 8

Wykonanie planów finansowych państwowych funduszy celowych

Zgodnie z art. 9 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych do sektora finansów publicznych zalicza się państwowe fundusze celowe. Podstawą gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego jest roczny plan finansowy, który zgodnie z art. 122 tej ustawy stanowi załącznik do ustawy budżetowej.

W 2023 r. łączne **przychody** państwowych funduszy celowych wyniosły 477.227.453 tys. zł, tj. 101,3% planu po zmianach (471.181.371 tys. zł) i były one wyższe o 71.602.456 tys. zł od łącznych przychodów uzyskanych w roku 2022 (405.624.997 tys. zł), w tym dotacje z budżetu państwa wyniosły 79.404.586 tys. zł, które stanowiły odpowiednio 92,9% planu po zmianach (85.499.687 tys. zł) i 16,6% wykonanych przychodów. Dotacje z budżetu państwa były w roku 2023 wyższe o 17.083.997 tys. zł od kwot zrealizowanych w roku 2022 (62.320.589 tys. zł).

W 2023 r. łączne **koszty** realizacji zadań państwowych funduszy celowych wyniosły 490.167.788 tys. zł, tj. 97,8% planu po zmianach (501.360.963 tys. zł) i były one wyższe o 58.822.994 tys. zł od kwot z roku 2022 (431.344.794 tys. zł).

Szczegółowe informacje o wykonanych przychodach i kosztach poszczególnych państwowych funduszy celowych oraz dotacjach z budżetu państwa przekazanych do tych Funduszy w 2023 roku przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie		Wykonanie 2023		
		Przychody	w tym: dotacja z budżetu państwa	Koszty
			w tys. zł	
1	2	3	4	5
1	Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi	394.640.040	75.385.975	393.664.667
1.1	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	366.448.016	51.652.297	365.304.630
1.2	Fundusz Emerytalno - Rentowy *	24.898.082	21.877.374	25.040.714
1.3	Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	58.582	13.656	64.545
1.4	Fundusz Administracyjny	947.155	0	989.077
1.5	Fundusz Emerytur Pomostowych	2.288.204	1.842.648	2.265.701
2	Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa	44.792.252	3.778.634	62.086.180
2.1	Fundusz Pracy	10.354.998	0	9.032.959
2.2	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	8.471.489	1.141.671	7.574.899
2.3	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	1.143.172	0	218.451
2.4	Fundusz Solidarnościowy	24.768.980	2.636.963	45.178.322
2.5	Fundusz Dostępności	53.613	0	81.550
3	Fundusze związane z prywatyzacją	735.556	0	253.620
3.1	Fundusz Reprywatyzacji	352.979	0	154.011
3.2	Fundusz Rekompensacyjny	382.577	0	99.610
4	Fundusze związane z bezpieczeństwem	2.556.025	99.977	2.869.153
4.1	Fundusz Zapasów Interwencyjnych	1.565.607	0	1.664.014
4.2	Fundusz Wsparcia Policji	107.545	0	132.978
4.3	Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego	457	0	2.098
4.4	Fundusz - Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców	227.812	0	285.781
4.5	Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiązanych Zakładów Pracy	292.657	0	313.929
4.6	Fundusz Wsparcia Straży Granicznej	8.498	0	93.429
4.7	Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej	88.741	0	103.754
4.8	Fundusz Cyberbezpieczeństwa	264.708	99.977	273.169
5	Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną	2.358.997	140.000	1.868.613
5.1	Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów	25.556	0	24.225
5.2	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej	2.028.047	140.000	1.560.014
5.3	Fundusz Promocji Kultury	303.127	0	276.500
5.4	Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków	2.268	0	7.873
6	Fundusze związane ze zdrowiem	4.297.354	0	2.354.011
6.1	Fundusz Medyczny	4.275.644	0	2.352.486
6.2	Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych	5.178	0	1.444
6.3	Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych	9.744	0	40
6.4	Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych	6.789	0	41
7	Pozostałe fundusze	27.847.230	0	27.071.544
7.1	Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	2.743	0	8.029
7.2	Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej	424.748	0	337.584
7.3	Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych	41.562	0	30.911
7.4	Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego	82	0	0
7.5	Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	62.531	0	48.095
7.6	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej	820.100	0	826.521
7.7	Fundusz Inwestycji Kapitałowych	2.231.291	0	1.950.000
7.8	Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny	17.440.527	0	16.953.552
7.9	Fundusz Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji	6.571.290	0	6.662.001
7.10	Fundusz Szerokopasmowy	136.628	0	250.349
7.11	Fundusz Rozwoju Regionalnego	64.485	0	1.969
7.12	Fundusz Edukacji Finansowej	51.243	0	2.533
Razem		477.227.453	79.404.586	490.167.788

* FER - zarówno po stronie przychodów jak i kosztów ujęto w planie transfer środków na świadczenia zbiegowe i inne transfery w kwocie 1.127.749 tys. zł.

8.1. Fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi

Zrealizowane w 2023 r. **przychody** Funduszy związanych z ubezpieczeniami społecznymi wyniosły 394.640.040 tys. zł, co stanowi 82,7% przychodów wszystkich państwowych funduszy celowych oraz 100,9% przychodów Funduszy ujętych w tej grupie w planie po zmianach (391.273.230 tys. zł).

Koszty wyniosły 393.664.667 tys. zł, tj. 80,3% kosztów realizacji zadań ogółem państwowych funduszy celowych oraz 99,7% kosztów Funduszy ujętych w tej grupie w planie po zmianach (394.773.396 tys. zł).

W roku 2023 Fundusze z tej grupy łącznie otrzymały z budżetu państwa 75.385.975 tys. zł w formie dotacji, tj. 92,6% planu po zmianach (81.369.224 tys. zł) z tego dwa, które otrzymały największe dotacje z budżetu państwa, tj. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 51.652.297 tys. zł, tj. 89,6% planu po zmianach (57.634.776 tys. zł) oraz Fundusz Emerytalno-Rentowy w kwocie 21.877.374 tys. zł, tj. niemal 100,0% planu po zmianach (21.878.144 tys. zł).

8.1.1. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) został utworzony ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Celem działania Funduszu jest realizacja zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych, a podstawowym źródłem przychodów są składki na ubezpieczenia społeczne, niepodlegające przekazaniu na rzecz otwartych funduszy emerytalnych (OFE). W sytuacji, gdy wpływy ze składek nie zapewniają pełnej i terminowej wypłaty świadczeń gwarantowanych przez Państwo, Fundusz może otrzymać z budżetu państwa dotacje i nieoprocentowane pożyczki w granicach określonych w ustawie budżetowej.

Na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 pierwotny plan finansowy Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na 2023 r. został znowelizowany – dane odnoszące się do planu zawierają wartości wynikające ze znowelizowanego planu finansowego FUS na podstawie wyżej wymienionej ustawy.

Parametry związane z rynkiem pracy w 2023 r., mające kluczowy wpływ na wyniki funduszy zarządzanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przedstawiały się korzystnie. Liczba ubezpieczonych w ZUS na koniec 2023 r. wyniosła 16 mln 262 tys. osób i ukształtowała się na zbliżonym poziomie co rok wcześniej (była jedynie o 11 tys. niższa niż na koniec 2022 r.). W dalszym ciągu obserwowany jest napływ obcokrajowców na nasz rynek pracy, którzy stanowią coraz większą grupę ubezpieczonych (6,9% ogółu). Na koniec grudnia 2023 r. w ZUS było zarejestrowanych 1 mln 128 tys. cudzoziemców, tj. o 6,1% więcej niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę cudzoziemców od wielu lat stanowią obywatele Ukrainy. Na koniec 2023 r. stanowili oni 67,3% wszystkich obcokrajowców zarejestrowanych w ZUS, a ich liczba wyniosła 759 tys. osób, co oznacza wzrost o 1,8% w stosunku do stanu na koniec 2022 r. Kolejną najliczniejszą grupą obcokrajowców ubezpieczonych w ZUS byli

obywatele Białorusi (odpowiednio 129 tys. osób, tj. 11,5% wszystkich ubezpieczonych cudzoziemców). Liczba zarejestrowanych w ZUS obywateli Białorusi wzrosła o 19,7% w stosunku do stanu na koniec 2022 r.

Sytuacja na rynku pracy przełożyła się na utrzymującą się wciąż bardzo dobrą kondycję finansową FUS, o czym świadczy poziom pokrycia bieżących wydatków wpływami ze składek i ich pochodnych. Wskaźnik ten w 2023 r. osiągnął poziom 83,6% – po rekordowym 2022 r. był to drugi najlepszy wynik od 1999 r. Pozwoliło to w konsekwencji po raz kolejny na ograniczenie zapotrzebowania na finansowanie z budżetu państwa.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły łącznie 366.448.016 tys. zł, co stanowi 100,9% planu po zmianach (363.120.053 tys. zł) i były o 53.795.084 tys. zł, tj. o 17,2% wyższe od przychodów osiągniętych w roku 2022. Wzrost kwoty przychodów r/r wynika przede wszystkim z wyższej kwoty wykonania przypisu składek na ubezpieczenia społeczne.

Z danych sprawozdawczych ZUS wynika, że w 2023 r. przypis składek na ubezpieczenia społeczne wyniósł 302.772.732 tys. zł, tj. 102,3% planu po zmianach i wzrósł w stosunku do 2022 r. o 14,9%. Wpływy ze składek w 2023 r. wyniosły 300.561.958 tys. zł, tj. 102,5% planu po zmianach i były o 15,3% wyższe w porównaniu do roku wcześniejszego.

Dotacja z budżetu państwa do Funduszu wyniosła 51.652.297 tys. zł, co stanowiło 89,6% planu po zmianach (57.634.776 tys. zł). Niższe od zakładanego wykorzystanie dotacji (o 5.982.479 tys. zł) było możliwe dzięki wysokim przychodom ze składek na ubezpieczenia społeczne – dysponent FUS w trakcie 2023 roku zablokował wydatki budżetu państwa z tego tytułu na kwotę 8.000.000 tys. zł. W porównaniu do dotacji przekazanej w 2022 r. kwota dotacji była wyższa o 12.989.005 tys. zł.

Od 2019 r. dotacja obejmuje środki, które w latach poprzednich były finansowane z rozchodów budżetu państwa i wykazywane w planie finansowym FUS w pozycji refundacji z tytułu przekazania składek do OFE – w roku 2023 kwota ta wyniosła 4.303.792 tys. zł i wzrosła o 9,4% w stosunku do poprzedniego roku.

Do FUS przekazano również środki zgromadzone na rachunkach członków OFE w kwocie 7.640.934 tys. zł, tj. 109,8% planu po zmianach (6.961.905 tys. zł). Kwota ta była wyższa w porównaniu do roku poprzedniego o 12,9%, co wynika z lepszej koniunktury na rynkach akcji, która przełożyła się na wyższe wyceny aktywów OFE.

Pozostałe przychody Funduszu według przypisu wyniosły 4.316.414 tys. zł, tj. 176,5% planu po zmianach (2.445.075 tys. zł). Na kwotę pozostałych przychodów złożyły się głównie wpłacane przez płatników odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 3.493.175 tys. zł.

Koszty Funduszu w 2023 r. wyniosły 365.304.630 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach (366.236.309 tys. zł) i były wyższe o 54.370.535 tys. zł, tj. o 17,5% w stosunku do roku poprzedniego.

Podstawowym zadaniem realizowanym z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są transfery na rzecz ludności obejmujące wypłaty świadczeń długoterminowych (emerytury i renty) oraz pozostałe świadczenia o charakterze jednorazowym lub krótkoterminowym (zasiłki: chorobowe, macierzyńskie, pogrzebowe, jednorazowe odszkodowania powypadkowe itd.). Koszty wypłat ww. świadczeń na rzecz ludności wyniosły w 2023 r. 352.083.675 tys. zł i stanowiły 99,2% planu po zmianach (354.972.863 tys. zł), w tym koszty wypłat emerytur i rent wraz z dodatkami wyniosły 319.533.001 tys. zł i były niższe od planu po zmianach o 0,2% (tj. o 536.437 tys. zł). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost kosztów z tytułu wypłat tych świadczeń o 50.170.919 tys. zł, tj. o 18,6%.

W 2023 r. z FUS zrealizowane zostały w szczególności następujące zadania:

- wypłata emerytur – 256.720.150 tys. zł, z tego: z funduszu emerytalnego – 255.677.161 tys. zł, a z funduszu rentowego – 1.042.989 tys. zł. Łącznie wydatki na emerytury były niższe o 565.536 tys. zł (o 0,2%) od zakładanych w planie po zmianach oraz wyższe o 42.664.342 tys. zł, tj. o 19,9% od wykonania w 2022 r.,
- wypłata rent – 53.666.677 tys. zł, z tego: z funduszu rentowego – 49.810.320 tys. zł, a z funduszu wypadkowego – 3.856.357 tys. zł. Łącznie wydatki na renty były wyższe o 38.526 tys. zł od planu po zmianach oraz wyższe o 6.056.687 tys. zł, tj. o 12,7%, w porównaniu do wykonania w 2022 r.

Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe były wyższe w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. głównie w wyniku przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 114,8%, ale nie mniej niż 250 zł (wobec zakładanej pierwotnie w ustawie budżetowej waloryzacji wskaźnikiem 113,8%). Zgodnie z danymi ZUS w 2023 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur i rent finansowanych z FUS wyniosła 8.231,4 tys. (bez osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego), zaś przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe wyniosło 3.227,34 zł i było niższe od planowanego o 0,1%. Wysokość świadczenia wzrosła w stosunku do roku 2022 o 17,1%. Liczba wypłacanych emerytur i rent w ujęciu rocznym (grudzień 2023 r. do grudnia 2022 r.) wzrosła o 119 tys. osób, co w głównej mierze wynika z rosnącej liczby świadczeń emerytalnych;

- wypłata pozostałych świadczeń – 32.550.674 tys. zł, tj. 93,3% planu po zmianach (34.903.425 tys. zł), wzrosła w stosunku do 2022 r. o 1.945.319 tys. zł, tj. o 6,4%. Kwota ta została przeznaczona głównie na:
 - zasiłki chorobowe – 15.703.589 tys. zł, tj. 93,7% planu po zmianach (16.758.675 tys. zł). Kwota wydatków na zasiłki chorobowe uległa zwiększeniu w stosunku do 2022 r. o 7,7%, co stanowiło wypadkową mniejszej o 4,5% r/r liczby dni zasiłkowych oraz wyższej o 12,8% r/r przeciętnej wysokości zasiłku,

- zasiłki opiekuńcze – 1.648.278 tys. zł, tj. 92,4% planu po zmianach (1.784.280 tys. zł), wzrosły o 10,0% w stosunku do roku poprzedniego ze względu na wyższą o 13,1% przeciętną wysokość świadczenia,
 - zasiłki macierzyńskie zostały wykonane w kwocie 9.538.297 tys. zł, tj. 92,5% planu po zmianach (10.311.779 tys. zł) i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 4,5%. Liczba dni zasiłkowych w 2023 r. była niższa o 6,6% w relacji do 2022 r., a przeciętna wysokość zasiłku wyższa o 11,9%,
 - zasiłki pogrzebowe – 1.416.749 tys. zł, tj. 88,1% planu po zmianach (1.607.829 tys. zł), były niższe o 11,5% w relacji do wydatków zrealizowanych na ten cel w 2022 r. (w 2023 r. wypłacono 354,5 tys. zasiłków pogrzebowych, tj. o 46 tys. mniej niż rok wcześniej),
 - wydatki na świadczenia rehabilitacyjne ukształtowały się na poziomie 2.987.945 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach (3.004.668 tys. zł) i wzrosły o 19,6% w relacji do 2022 r. Wzrost w stosunku do roku poprzedniego był spowodowany wzrostem wysokości świadczenia o 13,0% oraz wzrostem o 5,8% liczby pobranych świadczeń,
- koszty bieżące Funduszu zrealizowane zostały w wysokości 5.462.405 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach (5.600.810 tys. zł) i przeznaczone były przede wszystkim na:
- odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 5.170.243 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach i jednocześnie zwiększył się o 5,3% w stosunku do poprzedniego roku,
 - finansowanie prewencji rentowej – 179.623 tys. zł, tj. 59,4% planu po zmianach (302.237 tys. zł), co było związane z mniejszą od zakładanej liczbą osób, które były poddane rehabilitacji leczniczej. Leczeniem rehabilitacyjnym objęto 48,4 tys. ubezpieczonych, tj. o 1,6 tys. osób mniej niż w 2022 r.,
 - finansowanie prewencji wypadkowej – 104.442 tys. zł, tj. 91,3% planu po zmianach (114.412 tys. zł). Wydatki z tego tytułu przeznaczono m.in. na dofinansowanie działań prowadzonych przez płatników składek skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej.

Stan środków pieniężnych na koniec 2023 r. wyniósł 5.319.142 tys. zł, co oznacza wzrost o 877.266 tys. zł w stosunku do roku 2022.

Należności Funduszu na koniec 2023 r. wyniosły 16.320.418 tys. zł i obejmowały należności z tytułu: składek na ubezpieczenia społeczne oraz ich pochodnych (po pomniejszeniu o dokonane odpisy aktualizujące) w kwocie 10.678.214 tys. zł, wypłat świadczeń pierwszych terminów stycznia 2024 r. w kwocie 3.192.267 tys. zł oraz pozostałych należności w kwocie 2.449.937 tys. zł. Należności Funduszu zwiększyły się w stosunku do stanu na koniec 2022 r. o 1.674.346 tys. zł i były wyższe o 2.213.267 tys. zł w stosunku do kwoty planowanej.

Zobowiązania Funduszu na koniec 2023 r. wyniosły 11.468.436 tys. zł i obejmowały zobowiązania z tytułu: rozrachunków z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 5.533.105 tys. zł, podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie zdrowotne od wypłaconych świadczeń w kwocie 3.608.870 tys. zł, rezerw w kwocie 1.224.152 tys. zł oraz pozostałych zobowiązań w kwocie 1.102.309 tys. zł. Zobowiązania Funduszu były o 1.408.226 tys. zł wyższe od stanu na koniec 2022 r. (głównie ze względu na wyższe kwoty podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne od wypłacanych świadczeń, a także wyższe zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne) oraz o 1.279.161 tys. zł wyższe od kwoty planowanej w konsekwencji wyższych od zaplanowanych nadpłat na kontach płatników składek.

W 2023 r. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych nie korzystał ze wsparcia z budżetu państwa w formie pożyczek. W związku z powyższym Fundusz nie posiada zobowiązań z tego tytułu.

8.1.2. Fundusz Emerytalno-Rentowy

Fundusz Emerytalno-Rentowy (FER) funkcjonuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Głównym zadaniem Funduszu jest finansowanie gwarantowanych przez państwo świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, a ponadto finansowanie emerytur i rent z innego ubezpieczenia społecznego wypłacanych łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego wraz z dodatkami, ubezpieczeń zdrowotnych rolników i ich domowników oraz refundacji określonych kosztów Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli przepisy emerytalne przewidują taką refundację.

Fundusz finansowany jest przede wszystkim z uzupełniającej dotacji z budżetu państwa oraz dotacji z budżetu państwa przeznaczonej na składki na ubezpieczenie zdrowotne, bowiem składka płacona przez rolników pokrywa tylko część wydatków. W kwocie dotacji znajdują się środki na sfinansowanie składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem.

Przychody Funduszu w 2023 r. ukształtowały się na poziomie 24.898.082 tys. zł i stanowiły blisko 100,0% planu po zmianach (24.906.638 tys. zł) i były o 3.491.422 tys. zł, tj. o 16,3% wyższe od przychodów osiągniętych w roku 2022 w tym:

- dotacja z budżetu państwa – 21.877.374 tys. zł, tj. blisko 100% planu po zmianach (21.878.144 tys. zł) i 87,9% ogółu przychodów Funduszu,
- przypis składek od rolników – 1.773.413 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach (1.778.943 tys. zł) i 7,1% ogółu przychodów Funduszu,
- refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i inne transfery – 1.127.749 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach (1.128.761 tys. zł),
- odpis z Funduszu Składkowego – 46.697 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach (47.584 tys. zł),

- środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 55 tys. zł, tj. 56,7% planu po zmianach (97 tys. zł). Niższe wykonanie planu po zmianach wynika z mniejszym niż planowano zapotrzebowaniem środków na wypłatę zasiłków opiekuńczych oraz zasiłków z tytułu objęcia kwarantanną w związku z wystąpieniem wirusa SARS-CoV-2.

Zarówno po stronie przychodów jak i kosztów ujęto w planie FER transfer środków na świadczenia zbiegowe i inne transfery w kwocie 1.127.749 tys. zł. Ujęcie tej pozycji w planie FER w tej samej kwocie po stronie przychodów jak i kosztów nie wpływa na ogólny stan Funduszu.

Przychody Funduszu w 2023 r. przeznaczone były m.in. na finansowanie:

- emerytur rolniczych oraz rent rolniczych,
- zasiłków pogrzebowych,
- zasiłków macierzyńskich,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne płaconych za rolników i ich domowników,
- kosztów przeciwdziałania COVID-19.

Koszty Funduszu w 2023 r. ukształtowały się na poziomie 25.040.714 tys. zł i stanowiły 99,8% planu po zmianach (25.091.885 tys. zł) i były o 3.733.691 tys. zł, tj. o 17,5% wyższe od kosztów zrealizowanych w roku 2022.

Najważniejszym zadaniem Funduszu jest finansowanie wydatków na wypłatę emerytur i rent rolniczych. Koszty z tego tytułu wyniosły 20.183.446 tys. zł, co stanowi 80,6% kosztów ogółem i 99,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. koszt wypłaty emerytur i rent rolniczych wzrósł o 3.653.441 tys. zł, tj. o 22,1%. Przedmiotowy wzrost, oprócz przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 114,8% (nie mniej niż 250 zł), jest wynikiem wejścia w życie ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, która podniosła wysokość emerytury podstawowej do poziomu 90% wysokości najniższej emerytury, o której mowa w przepisach z zakresu powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

Drugim zadaniem, pod względem udziału w kosztach ogółem, jest finansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za rolników i ich domowników. Wydatki na ten cel wyniosły 1.768.415 tys. zł, co stanowi blisko 100,0% planu po zmianach (1.769.185 tys. zł).

Inne ustawowe zadania realizowane przez Fundusz to wypłata:

- zasiłków macierzyńskich, których koszt wyniósł 116.743 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach (118.959 tys. zł),
- zasiłków pogrzebowych, których koszt wyniósł 170.323 tys. zł, tj. 89,6% planu po zmianach (189.933 tys. zł) w związku z niższą niż zaplanowano liczbą zasiłków pogrzebowych,

- pozostałych świadczeń, tj. świadczeń wypłacanych w związku z art. 56, 63, 73 i 180 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, których koszt wyniósł 899.848 tys. zł, tj. 99,2% planu po zmianach (906.716 tys. zł).

W roku 2023 Fundusz poniósł koszty z tytułu przeciwdziałania pandemii COVID-19 (wypłata zasiłków opiekuńczych oraz zasiłków z tytułu objęcia kwarantanną w związku z wystąpieniem wirusa SARS-CoV-2) w kwocie 55 tys. zł, tj. 56,7% planu po zmianach (97 tys. zł).

Odpis na Fundusz Administracyjny (wydatek bieżący Funduszu) wyniósł 770.553 tys. zł i został zrealizowany zgodnie z planem.

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 65.241 tys. zł, w tym: stan środków pieniężnych 274.987 tys. zł, należności 141.369 tys. zł oraz zobowiązania 351.114 tys. zł.

Na łączną kwotę zobowiązań składały się przede wszystkim zobowiązania z tytułu podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne potrąconych od wypłaconych świadczeń emerytalno-rentowych, a także rozliczenie zasiłków macierzyńskich, składek społecznych rolników z Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników oraz rozliczenie dotacji do FER.

8.1.3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Fundusz Prewencji i Rehabilitacji został powołany ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przeznaczony jest na finansowanie kosztów rzeczowych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego związanych z:

- zapobieganiem wypadkom przy pracy rolniczej i chorobom zawodowym rolników m.in. poprzez:
 - analizowanie przyczyn wypadków i chorób,
 - prowadzenie dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz postępowania w razie wypadku przy pracy rolniczej,
 - upowszechnianie wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczych chorobach zawodowych;
- finansowaniem działań na rzecz pomocy ubezpieczonym i osobom uprawnionym do świadczeń z ubezpieczenia, wykazującym całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, ale rokującą jej odzyskanie w wyniku leczenia i rehabilitacji albo zagrożonym taką niezdolnością, w tym m.in. poprzez:
 - kierowanie na rehabilitację leczniczą do zakładów rehabilitacyjnych,
 - prowadzenie zakładów rehabilitacji leczniczej,
 - prowadzenie, we własnym zakresie, badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy,

- promocję zdrowia oraz działania dot. profilaktyki zdrowotnej w środowisku wiejskim.

Fundusz tworzy się z odpisu od Funduszu Składkowego, w wysokości do 6,5% planowanych wydatków Funduszu Składkowego, dotacji z budżetu państwa oraz z odsetek uzyskanych z lokowania wolnych środków. W razie wystąpienia niedoboru FPiR, jest on pokrywany ze środków Funduszu Składkowego.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 58.582 tys. zł, tj. 100,3% planu po zmianach (58.406 tys. zł), w tym:

- odpis z Funduszu Składkowego – 44.420 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach,
- dotacja z budżetu państwa – 13.656 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach,
- pozostałe przychody – 506 tys. zł. (odsetki od środków na rachunku bankowym), tj. 153,5% planu po zmianach. Wyższe wykonanie w wyniku wyższej stopy referencyjnej NBP określonej przez Radę Polityki Pieniężnej w 2023 r. niż przewidywano na etapie planowania, tj. odsetek uzyskanych z lokowania wolnych środków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji w formie depozytu u Ministra Finansów, w związku z zapisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Koszty realizacji zadań Funduszu ukształtowały się na poziomie 64.545 tys. zł, tj. 97,2% planu po zmianach (66.399 tys. zł) i przeznaczone zostały na:

- koszty własne – 61.736 tys. zł, tj. 97,2% planu po zmianach. Największą pozycją kosztów własnych był zakup usług zdrowotnych (np.: turnusy rehabilitacyjne dla rolników, rehabilitacja lecznicza: dzieci rolników, osób uprawnionych do emerytury rolniczej, czy turnusy regeneracyjne dla opiekunów osób niepełnosprawnych) w kwocie 58.774 tys. zł, z których skorzystało głównie 12.098 rolników (planowana liczba 14.220) oraz 910 dzieci rolników;
- koszty inwestycyjne – 2.809 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach, z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji dla Centrów Rehabilitacji Rolników Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Nieznacznie niższe wykonanie planu wynika głównie z niższych niż zaplanowano kosztów realizacji inwestycji w tym zakresie.

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 2.255 tys. zł, w tym: stan środków pieniężnych 2.536 tys. zł, należności 5 tys. zł i zobowiązania 273 tys. zł.

Na łączną kwotę zobowiązań składały się rozrachunki z Centrami Rehabilitacyjnymi Rolników KRUS z tytułu turnusów rehabilitacyjnych rolników oraz rozrachunki z odbiorcami i dostawcami z tytułu różnych usług oraz zakupu materiałów.

8.1.4. Fundusz Administracyjny

Fundusz Administracyjny został powołany ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i przeznaczony jest na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia społecznego rolników i kosztów obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego.

Fundusz tworzy się z odpisu od Funduszu Składkowego w wysokości do 12% planowanych jego wydatków, z odpisu od Funduszu Emerytalno-Rentowego w wysokości do 3,5% planowanych jego wydatków oraz z refundacji przez właściwe instytucje kosztów związanych z realizacją ubezpieczenia zdrowotnego oraz realizacją innych zadań powierzonych Prezesowi Kasy na podstawie odrębnych przepisów. W razie powstania niedoboru, Fundusz Administracyjny jest zasilany ze środków Funduszu Składkowego.

Zdecydowaną większość przychodów Funduszu stanowi odpis od Funduszu Emerytalno-Rentowego. W roku 2023 było to 81,4% przychodów ogółem.

Przychody Funduszu wyniosły w 2023 r. 947.155 tys. zł, tj. 100,4% planu po zmianach (943.443 tys. zł), z tego:

- odpis z Funduszu Emerytalno-Rentowego – 770.553 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach,
- odpis z Funduszu Składkowego – 82.006 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach,
- pozostałe przychody – 94.596 tys. zł, tj. 104,1% planu po zmianach (w tym refundacja kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty, refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych). Wyższe wykonanie tej pozycji przychodów w stosunku do planu po zmianach jest konsekwencją wyższych przychodów z tytułu zwrotu kosztów poboru i ewidencjonowania składek na ubezpieczenie zdrowotne w wyniku wyższego wskaźnika waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych niż planowano na etapie opracowywania ustawy budżetowej na 2023 rok.

Koszty Funduszu zrealizowano w wysokości 989.077 tys. zł, tj. 97,0% planu po zmianach (1.019.846 tys. zł). Główne pozycje kosztów to:

- koszty własne – 938.335 tys. zł (tj. 96,9% planu po zmianach), w ramach których sfinansowano m.in.:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników Kasy – 494.193 tys. zł (99,7% planu po zmianach oraz blisko 50,0% łącznych kosztów realizacji zadań Funduszu). W ramach tej pozycji, zrealizowano również wypłatę jednorazowego, specjalnego dodatku motywacyjnego,
 - opłaty pocztowe i usługi bankowe – 96.820 tys. zł (tj. 94,4% planu po zmianach). Powodem niższego wykonania w stosunku do planu jest mniejsza ilość wysłanej korespondencji w stosunku do założeń,

- zakup usług informatycznych – 78.233 tys. zł (tj. 95,9% planu po zmianach). Powodem niższego wykonania w stosunku do planu były korzystniejsze oferty wykonawców niż szacowano przed uruchomieniem postępowań przetargowych, z tytułu bonifikat z ryczałtów miesięcznych dot. systemów Workflow, Farmer, nSIU,
- przelewy redystrybucyjne – 49.711 tys. zł (tj. 96,9% planu po zmianach), z tego dla:
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 22.376 tys. zł (93,4% planu po zmianach, w związku z niższą liczbą świadczeniobiorców),
 - Funduszu Motywacyjnego – 27.335 tys. zł (100% planu po zmianach).

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 10.264 tys. zł, w tym: stan środków pieniężnych 111.917 tys. zł, należności 1.324 tys. zł, zobowiązania 79.843 tys. zł oraz pozostałe środki obrotowe 3.704 tys. zł.

Na łączną kwotę zobowiązań składały się rozrachunki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i podatku dochodowego od wynagrodzeń, rozrachunki z odbiorcami i dostawcami z tytułu różnych usług oraz zakupu materiałów, rozrachunki z tytułu dostawy energii oraz rozrachunki z tytułu otrzymanych środków na zabezpieczenie umów.

8.1.5. Fundusz Emerytur Pomostowych

Fundusz Emerytur Pomostowych został utworzony na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Przychody Funduszu pochodzą głównie z dotacji z budżetu państwa oraz ze składek, w całości finansowanych przez płatników w wysokości 1,5% podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Przychody Funduszu w 2023 r. ukształtowały się na poziomie 2.288.204 tys. zł, tj. 101,9% planu po zmianach (2.244.690 tys. zł), z tego:

- dotacja z budżetu państwa – 1.842.648 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach i jednocześnie 80,5% przychodów ogółem,
- składki – 427.326 tys. zł, tj. 108,8% planu po zmianach,
- pozostałe przychody – 17.171 tys. zł, tj. 182,7% planu po zmianach,
- pozostałe zwiększenia – 1.059 tys. zł (pozycja niewystępująca na etapie planu).

Przychód ze składek według przypisu wzrósł w stosunku do roku 2022 o 18,1% i stanowił 18,7% przychodów ogółem. Natomiast wpływy ze składek wyniosły 426.519 tys. zł (co stanowiło 109,7% planu po zmianach) i w porównaniu do roku 2022 zwiększyły się o 17,6%.

Pozostałe przychody według przypisu wzrosły w stosunku do roku 2022 o 57,4% – główną przyczyną wzrostu były wysokie przychody z tytułu oprocentowania środków na rachunkach bankowych i rachunkach lokat terminowych oraz przychody pochodzące z odsetek od należności z tytułu składek.

Koszty Funduszu w 2023 r. wyniosły 2.265.701 tys. zł i stanowiły 96,0% planu po zmianach (2.358.957 tys. zł). Główną pozycję kosztów stanowią wydatki na emerytury pomostowe (99,7% kosztów ogółem). Na emerytury pomostowe wraz z odsetkami za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń wydano 2.258.127 tys. zł, tj. o 4,0% mniej niż założono w planie po zmianach, ze względu na niższy poziom przeciętnej wysokości przyznanego świadczenia oraz niższą niż planowano liczbą wypłaconych świadczeń.

Przeciętna miesięczna liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 41,2 tys. osób i była wyższa o 3,9% w stosunku do 2022 r., co wynika z dużej liczby (10,2 tys.) nowo przyznanych emerytur pomostowych.

Przeciętna wysokość emerytury pomostowej w 2023 r. wyniosła 4.572,48 zł i była niższa od planowanej o 1,3%. Jednocześnie świadczenie było wyższe w stosunku do roku 2022 o 20,1%. z powodu przeprowadzonej w marcu 2023 r. waloryzacji wskaźnikiem 114,8% (nie mniej niż 250 zł).

Kolejną pozycję kosztów Funduszu stanowi odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wyniósł 4.829 tys. zł. Był on wyższy o 5,2% w stosunku do 2022 roku i został w 2023 r. wykonany w 100,0%.

W 2023 r. koszty Funduszu dotyczące pozostałych zmniejszeń wyniosły 2.745 tys. zł i obejmowały głównie utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek (1.369 tys. zł) oraz z tytułu odsetek od składek (1.186 tys. zł). Należy zaznaczyć, że jest to pozycja o charakterze memoriałowym, niestanowiąca wydatku kasowego.

Stan funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 182.240 tys. zł, z tego: stan środków pieniężnych 25 tys. zł, ulokowane środki finansowe 205.784 tys. zł, należności 15.469 tys. zł, zobowiązania 39.038 tys. zł.

Należności funduszu na koniec 2023 r. były o 7.331 tys. zł mniejsze od planowanych, głównie z powodu mniejszych od zakładanych należności z tytułu składek oraz mniejszej kwoty rozrachunków z tytułu wypłaty świadczeń pierwszych terminów stycznia.

Zobowiązania funduszu na koniec 2023 r. były większe od planowanych o 5.715 tys. zł na skutek większych zobowiązań z tytułu podatku dochodowego.

8.2. Fundusze związane z zadaniami socjalnymi państwa

Zadania realizowane przez tę grupę Funduszy to: wypłata zasiłków dla bezrobotnych łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków przedemerytalnych, szkolenia bezrobotnych i środki na aktywizację bezrobotnych, dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami oraz refundacja składek na ubezpieczenia społeczne uprawnionym osobom z niepełnosprawnościami, ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń w drodze windykacji, a także finansowanie świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji i wsparcie finansowe emerytów i rencistów oraz finansowanie

zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami lub jej poprawy, w tym w zakresie likwidacji barier architektonicznych w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej.

Zrealizowane **przychody** ogółem Funduszy związanych z zadaniami socjalnymi państwa wyniosły w 2023 r. 44.792.252 tys. zł, tj. 104,3% planu po zmianach (42.960.118 tys. zł), a **koszty** poniesione zostały w wysokości 62.086.180 tys. zł, tj. 95,8% planu po zmianach (64.793.994 tys. zł).

W tej grupie zasilenie z budżetu państwa w postaci dotacji otrzymał Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Fundusz Solidarnościowy w łącznej wysokości 3.778.634 tys. zł, tj. 97,1% planu po zmianach (3.890.463 tys. zł).

8.2.1. Fundusz Pracy

Fundusz Pracy działa na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Podstawowym zadaniem Funduszu jest aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz łagodzenie skutków bezrobocia.

Przychody Funduszu Pracy w 2023 r. wyniosły 10.354.998 tys. zł. Były wyższe od planu po zmianach (9.542.047 tys. zł) o 812.951 tys. zł, tj. o 8,5%. Wyższe wykonanie przychodów wynika głównie z wyższych wpływów środków z Unii Europejskiej o 352.267 tys. zł oraz obowiązkowej składki o 191.812 tys. zł.

Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- wpływy z obowiązkowej składki 1,0% - 8.391.812 tys. zł, były wyższe od planu po zmianach o 191.812 tys. zł, tj. o 2,3%. Zrealizowanie w 2023 r. wyższych przychodów z obowiązkowej składki wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy,
- środki otrzymane z Unii Europejskiej – 843.314 tys. zł, były wyższe od planu po zmianach o 352.267 tys. zł, tj. o 71,7%. Kwota ta stanowi zwrot wydatków poniesionych przez powiatowe urzędy pracy z tytułu realizacji pozakonkursowych projektów w ramach Programów Operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020. Zrealizowanie wyższych przychodów wynika z zatwierdzenia przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wyższego poziomu certyfikacji wydatków Funduszu Pracy w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS),
- pozostałe przychody – 1.137.278 tys. zł, były wyższe od planu po zmianach o 286.278 tys. zł, tj. o 33,6%. Zrealizowanie wyższych przychodów w tej pozycji wynika głównie z tytułu odsetek (o 86.196 tys. zł więcej) oraz zwrotów dokonanych przez instytucje zarządzające Pracowniczymi Planami Kapitałowymi w związku z rezygnacją uczestników z dalszego udziału w programie (146.792 tys. zł). Odsetki od wolnych środków przekazanych w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 795.405 tys. zł.

Koszty Funduszu Pracy w 2023 r. wyniosły 9.032.959 tys. zł, były niższe od planu po zmianach (9.655.800 tys. zł) o kwotę 622.841 tys. zł tj. o 6,5%. Niższe wykonanie kosztów wynika głównie z niższego wykonania aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu o 381.785 tys. zł oraz Pracowniczych Planów Kapitałowych o 149.696 tys. zł.

Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- zasiłki dla bezrobotnych (łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne) – 2.214.382 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach (wypłata zasiłków dla bezrobotnych – 1.739.359 tys. zł, składki na ubezpieczenia społeczne – 475.023 tys. zł).

W ustawie budżetowej na 2023 r. założono, że liczba średniomiesięcznie wypłaconych zasiłków dla bezrobotnych wyniesie 108,4 tys., a wyniosła 118,7 tys. Przeciętna wysokość zasiłku w 2023 r. wyniosła 1.221,1 zł (bez składek) i była niższa od planowanej o 166,7 zł. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2023 r. wyniosła 788,2 tys. osób i była o 24,1 tys. osób niższa niż na koniec 2022 r. Stopa bezrobocia na koniec 2023 r. wyniosła 5,1% i była o 0,1 pkt proc. niższa niż na koniec 2022 r.,

- dodatki aktywizacyjne – 138.591 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach. W ramach tej kwoty wypłacono 278,5 tys. dodatków,
- świadczenia integracyjne – 163.908 tys. zł, tj. 99,3% planu po zmianach. W ramach tej kwoty wypłacono 80,8 tys. świadczeń,
- zasiłki i świadczenia przedemerytalne – 728.640 tys. zł, tj. 94,5% planu po zmianach,
- Pracownicze Plany Kapitałowe – 590.304 tys. zł, tj. 79,8% planu po zmianach. Informację o planowanej łącznej liczbie uczestników objętych wpłatą powitalną i dopłatą roczną przekazuje ministrowi właściwemu do spraw pracy Prezes Polskiego Funduszu Rozwoju,
- aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu - wydatkowano 4.696.547 tys. zł, tj. 92,5% planu po zmianach - obejmują głównie:
 - programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 3.255.922 tys. zł (94,3% planu po zmianach), w tym koszty zakupów inwestycyjnych w wysokości 251.079 tys. zł (99,7% planu po zmianach) przeznaczonych na refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
 - dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników – 258.710 tys. zł (69,5% planu po zmianach). Niższe wykonanie wynika z mniejszego niż zakładano zainteresowania instrumentem,
 - Krajowy Fundusz Szkoleniowy – 271.708 tys. zł (97,9% planu po zmianach),
 - koszty związane z realizacją wsparcia rozwoju opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – 250.000 tys. zł (100,0% planu po zmianach),

- refundację wynagrodzeń młodocianych pracowników – 538.947 tys. zł (98,0% planu po zmianach),
- wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 208.848 tys. zł, tj. 98,0% planu po zmianach, z tego na:
 - wynagrodzenia i składki pracowników powiatowych urzędów pracy – 158.471 tys. zł (100,0% planu po zmianach),
 - dodatki do wynagrodzeń pracowników powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy – 37.090 tys. zł (92,2% planu po zmianach),
 - wynagrodzenia, składki pracowników wojewódzkich urzędów pracy oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 13.287 tys. zł (91,6% planu po zmianach).

Stan Funduszu na koniec roku 2023 wyniósł 24.742.122 tys. zł i był wyższy od planu po zmianach o 614.535 tys. zł, tj. o 2,5%. Wyższe wykonanie stanu Funduszu wynika, per saldo, głównie z wyższego wykonania przychodów o 812.951 tys. zł.

Zobowiązania w stanie Funduszu na koniec 2023 r. (55.282 tys. zł) obejmowały głównie zobowiązania z tytułu bieżących rozliczeń, w szczególności świadczeń i składek na ubezpieczenia społeczne.

Należności w stanie Funduszu na koniec roku (15.884.135 tys. zł) obejmują głównie pożyczki udzielone do Funduszu Solidarnościowego z przeznaczeniem na finansowanie:

- świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wraz z kosztami obsługi – 3.700.000 tys. zł (pożyczka udzielona w 2019 r.). W 2023 r. Fundusz otrzymał spłatę pierwszej raty w wysokości 300.000 tys. zł,
- renty socjalnej i zasiłku pogrzebowego wraz z kosztami obsługi – 4.000.000 tys. zł (pożyczka udzielona w 2020 r.),
- zadań, o których mowa w art. 6b ustawy o Funduszu Solidarnościowym, m.in. na realizację kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (pożyczki udzielone w 2023 r.) – 8.000.000 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów wyniosły 8.362.094 tys. zł.

8.2.2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Środki Funduszu przeznaczone są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnianie.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 8.471.489 tys. zł i były wyższe od planu po zmianach (8.207.968 tys. zł) o 263.521 tys. zł, tj. o 3,2%. Wyższe wykonanie przychodów wynika, per saldo, głównie z wyższych wpłat pracodawców o 354.449 tys. zł.

Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- dotacje z budżetu państwa – 1.141.671 tys. zł, tj. 89,4% planu po zmianach (1.277.198 tys. zł) przeznaczone na:
 - dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, przekazanie środków dla dysponentów zakładowych funduszy aktywności lub zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zrekompensowanie gminom 50% dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych – 1.105.964 tys. zł,
 - finansowanie projektów z udziałem środków z UE – 35.707 tys. zł,
- środki otrzymane z Unii Europejskiej – 111.053 tys. zł, tj. 72,7% planu po zmianach (152.797 tys. zł). Zrealizowanie niższych przychodów z tego tytułu wynika z otrzymanych od Instytucji Pośredniczących niższych refundacji wydatkowanych środków, co wiązało się z niższymi niż planowano kosztami w obszarze realizowanych projektów,
- składki i opłaty, w tym wpłaty pracodawców – 6.741.511 tys. zł (wyższe od planu po zmianach o 353.793 tys. zł tj. o 5,5%). Zrealizowanie wyższych przychodów z tego tytułu wynika z wyższego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej stanowiącego podstawę do naliczania wpłat na Fundusz,
- pozostałe przychody – 468.839 tys. zł (wyższe od planu po zmianach o 84.486 tys. zł, tj. o 22,0%). Zrealizowanie wyższych przychodów w tej pozycji wynika, per saldo, głównie z tytułu odsetek, które zrealizowano w kwocie 218.464 tys. zł (wyższe od planu po zmianach o 139.729 tys. zł).

Koszty Funduszu wyniosły 7.574.899 tys. zł i były niższe od planu po zmianach (8.687.132 tys. zł) o 1.112.233 tys. zł, tj. o 12,8%. Niższe wykonanie kosztów wynikało głównie z niższego wydatkowania środków na programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Funduszu o 604.134 tys. zł.

Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – 3.481.731 tys. zł (96,7% planu po zmianach), z tego na: chronionym rynku pracy – 1.395.694 tys. zł, otwartym rynku pracy – 2.085.975 tys. zł, mieszanym rynku pracy – 62 tys. zł,
- przelewy redystrybucyjne na realizację zadań przez jednostki samorządu terytorialnego – 1.908.383 tys. zł (99,8% planu po zmianach), z tego dla: samorządów województw – 342.256 tys. zł, powiatów – 1.566.127 tys. zł. Sejmik województwa i rada powiatu w formie

uchwały określają zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które przeznaczają środki Funduszu przekazane przez Prezesa Zarządu PFRON,

- zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym – 712.889 tys. zł (97,1% planu po zmianach),
- programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Funduszu – 613.362 tys. zł (50,4% planu po zmianach), głównie na programy: Aktywny Samorząd – 233.697 tys. zł, „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością – 113.506 tys. zł, Dostępna przestrzeń publiczna – 105.884 tys. zł, „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” – 58.922 tys. zł. Niższe wykonanie kosztów wynika m.in. z mniejszej liczby zrealizowanych umów, mniejszej niż zakładano liczby wniosków, rezygnacji wnioskodawców z udziału w programach,
- refundację składek na ubezpieczenia społeczne osobom niepełnosprawnym prowadzącym działalność gospodarczą, niepełnosprawnym rolnikom lub rolnikom zobowiązanym do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika – 138.826 tys. zł (99,4% planu po zmianach),
- realizację działań wyrównujących różnice między regionami – 105.701 tys. zł (88,6% planu po zmianach),
- realizację programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej – 90.695 tys. zł (80,7% planu po zmianach),
- zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień z podatków od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej – 40.717 tys. zł (86,6% planu po zmianach),
- wypłaty środków dla dysponentów zakładowych funduszy aktywności lub zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych – 41.081 tys. zł (27,4% planu po zmianach). Niskie wykonanie kosztów wynika z mniejszego niż zakładano zainteresowania dysponentów funduszy,
- bieżącą działalność Biura i Oddziałów Funduszu – 253.780 tys. zł (90,6% planu po zmianach), w tym wynagrodzenia osobowe – 95.696 tys. zł (99,5% planu po zmianach),
- wydatki inwestycyjne (własne) i zakupy inwestycyjne (własne) – 15.901 tys. zł (36,0% planu po zmianach). Niższe wykonanie wydatków wynika m.in. z mniejszego zapotrzebowania w zakresie zmian i modyfikacji w systemach informatycznych PFRON.

Stan Funduszu na koniec roku 2023 wyniósł 3.804.860 tys. zł i był wyższy od planu po zmianach o 2.102.580 tys. zł tj. o 123,5%. Wyższe wykonanie stanu Funduszu wynika, per saldo, z wyższego wykonania środków pieniężnych o 2.103.003 tys. zł, tj. o 129,9% - głównie z tytułu niższego wykonania kosztów o 1.112.233 tys. zł.

Zobowiązania w stanie Funduszu na koniec 2023 r. (76.513 tys. zł) obejmowały zobowiązania z tytułu wpłat pracodawców w wysokości 37.569 tys. zł oraz pozostałe zobowiązania w kwocie 38.945 tys. zł obejmujące m.in. rozrachunki z dostawcami.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 3.716.348 tys. zł.

8.2.3. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) działa na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Ze środków Funduszu realizowane są głównie wydatki na zaspokajanie podstawowych roszczeń pracowniczych przysługujących w ramach powszechnie obowiązującego prawa pracy.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 1.143.172 tys. zł. Były wyższe od planu po zmianach (745.577 tys. zł) o 397.595 tys. zł, tj. o 53,3%. Wyższe wykonanie przychodów wynika głównie z tytułu odsetek.

Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- składki od pracodawców (0,10% podstawy wymiaru) – 639.283 tys. zł, były wyższe od planu po zmianach o 39.283 tys. zł, tj. o 6,5%. Zrealizowanie w 2023 r. wyższych przychodów z obowiązkowej składki wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy,
- pozostałe przychody – 516.548 tys. zł, były wyższe od planu po zmianach o 370.971 tys. zł, tj. o 254,8%. Zrealizowanie wyższych przychodów w tej pozycji wynika głównie z tytułu odsetek bieżących i od wolnych środków przekazanych w zarządzanie Ministrowi Finansów (187.737 tys. zł).

Koszty Funduszu w 2023 r. wyniosły 218.451 tys. zł, były niższe od planu po zmianach (247.518 tys. zł) o 29.067 tys. zł, tj. o 11,7%. Niższe wykonanie wynikało, per saldo, głównie z niższego wykonania kosztów zadań przeciwdziałania COVID-19 i ich rozliczenia o 75.588 tys. zł. Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- umorzenia nieściągalnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń – 48.410 tys. zł (48,5% planu po zmianach), umorzeniu podlegają należności, w stosunku do których wyczerpane zostały wszystkie procedury windykacyjne, zwrot wypłaconych świadczeń okazał się niemożliwy lub związany byłby z poniesieniem kosztów znacznie przewyższających wysokość dochodzonych należności. Niższe wykonanie wynika m.in. z większej liczby wniosków beneficjentów bez pozytywnego rozstrzygnięcia,
- różne przelewy – 29.028 tys. zł (86,7% planu po zmianach), kwota ta stanowi refundację wydatków poniesionych przez marszałków województw na obsługę Funduszu (wynagrodzenia i pozostałe koszty obsługi),

- wpłaty do budżetu państwa – 6.054 tys. zł (95,7% planu po zmianach), kwota ta stanowi refundację wydatków poniesionych przez ministra właściwego do spraw pracy na obsługę Funduszu (wynagrodzenia i pozostałe koszty obsługi),
- koszty zadań przeciwdziałania COVID-19 i ich rozliczenia – 24.412 tys. zł (24,4% planu po zmianach), kwota ta przeznaczona została głównie na pokrycie przez wojewódzkie urzędy pracy wydatków generowanych przy rozliczaniu udzielonej pomocy, kontrolę pracodawców, którzy otrzymali wsparcie oraz wypłaty świadczeń przyznanych na podstawie wniosków rozpatrzonych pozytywnie w ramach procedury odwoławczej. Niższe wykonanie wynika z mniejszej skali prowadzonych spraw przez wojewódzkie urzędy pracy oraz ostatecznego ich rozstrzygnięcia,
- odpis aktualizujący należności – 105.021 tys. zł,
- koszty inwestycyjne – 139 tys. zł (63,2% planu po zmianach), na które złożyły się: zakup dysków do macierzy, urządzeń wielofunkcyjnych oraz przełącznika sieciowego. Niższe wykonanie tej pozycji wynika głównie z mniejszego zapotrzebowania wojewódzkich urzędów pracy na środki FGŚP celem dokonania zakupów inwestycyjnych.

Stan Funduszu na koniec roku 2023 wyniósł 4.418.574 tys. zł i był wyższy od planu po zmianach (4.268.939 tys. zł) o 149.635 tys. zł, tj. o 3,5%. Wyższe wykonanie stanu Funduszu wynika, per saldo, głównie z wyższych należności na koniec roku o 323.681 tys. zł - głównie z tytułu przeprowadzonych weryfikacji dokumentacji rozliczeń przekazanych podmiotom świadczeń z tytułu COVID-19.

Zobowiązania w stanie Funduszu na koniec 2023 r. (134.787 tys. zł) obejmowały głównie zwrócone przez pracodawców środki z tytułu otrzymanego wsparcia, a które nie zostały przez wojewódzkie urzędy pracy rozliczone do końca 2023 roku.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 3.476.743 tys. zł.

Transfery na rzecz ludności mieszczące się w należnościach Funduszu dokonane na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy – ujęte w planie po zmianach w kwocie 136.570 tys. zł, zrealizowano w kwocie 126.741 tys. zł dla 9.012 osób, co stanowiło 92,8% planu po zmianach.

Z tytułu transferów powiększających należności za pracodawców niewypłacalnych w rozumieniu ww. ustawy zostały wypłacone głównie następujące świadczenia:

- wynagrodzenia za pracę planowane w kwocie 43.024 tys. zł, zrealizowano w kwocie 40.187 tys. zł (6.726 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 5.975 zł),
- odprawy pieniężne przysługujące na podstawie przepisów o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników

planowane w kwocie 44.000 tys. zł, zrealizowano w kwocie 40.408 tys. zł (4.345 świadczeń – średnio na jedno świadczenie 9.300 zł),

- ekwiwalenty pieniężne za urlop wypoczynkowy, o którym mowa w art. 171 §1 Kodeksu pracy, należny za rok kalendarzowy, w którym ustał stosunek pracy planowane w kwocie 14.800 tys. zł, zrealizowano w kwocie 13.576 tys. zł (4.472 świadczenia – średnio na jedno świadczenie 3.036 zł),
- składki na ubezpieczenia społeczne należne od pracodawców na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, przysługujące od świadczeń wypłaconych ze środków Funduszu, planowane w kwocie 11.300 tys. zł, zrealizowano w kwocie 10.391 tys. zł (8.734 świadczenia – średnio na jedno świadczenie 1.190 zł).

8.2.4. Fundusz Solidarnościowy

Fundusz Solidarnościowy działa na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Środki Funduszu przeznaczone są na wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne oraz finansowe osób niepełnosprawnych, jak również wsparcie finansowe emerytów i rencistów.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 24.768.980 tys. zł. Były wyższe od planu po zmianach (24.413.417 tys. zł) o 355.563 tys. zł, tj. o 1,5%. Wyższe wykonanie przychodów wynika głównie z wyższych wpływów z obowiązkowej składki o 266.278 tys. zł.

Na kwotę przychodów złożyły się głównie:

- wpływy z obowiązkowej składki 1,45% - 12.166.278 tys. zł i były one wyższe od planu po zmianach o 266.278 tys. zł, tj. o 2,2%. Zrealizowanie w 2023 r. wyższych przychodów z obowiązkowej składki wynikało z poprawy sytuacji na rynku pracy,
- danina solidarnościowa – 2.248.395 tys. zł, niższa od planu po zmianach o 212.059 tys. zł, tj. o 8,6%. Zrealizowanie niższych przychodów z tego tytułu wynika z uzyskania przez podatników mniejszych dochodów stanowiących podstawę obliczenia daniny solidarnościowej,
- dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie świadczenia uzupełniającego, kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia, kosztów obsługi wniosku o świadczenie uzupełniające oraz kosztów świadczeń zdrowotnych związanych z wydawaniem orzeczeń dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, o których mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – 2.636.963 tys. zł (100,0% planu po zmianach),
- wpłaty od jednostek na państwowy fundusz celowy – 6.880.000 tys. zł (100,0% planu po zmianach) - wpłata z budżetu państwa przekazana przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na realizację postanowień ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o kolejnym dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia kwoty

wyższej niż kwota najniższej emerytury stosowanej do ustalenia wysokości kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2023 r.,

- odsetki – 449.350 tys. zł, były one wyższe od planu po zmianach o 49.350 tys. zł, tj. o 12,3%. Zrealizowanie większych przychodów w tej pozycji wynika głównie z tytułu odsetek od wolnych środków przekazanych w zarządzenie Ministrowi Finansów (410.315 tys. zł).

Koszty Funduszu wyniosły 45.178.322 tys. zł i były niższe od planu po zmianach (46.121.800 tys. zł) o 943.478 tys. zł, tj. o 2,0%. Niższe wykonanie kosztów wynikało głównie z niższego wykonania dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów o 551.543 tys. zł. Środki Funduszu zostały przeznaczone głównie na:

- świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wraz z kosztami obsługi – 3.362.760 tys. zł (94,4% planu po zmianach),
- programy rządowe i resortowe, w tym obejmujące realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych – 956.677 tys. zł (83,7% planu po zmianach), w tym koszty inwestycyjne – 78.453 tys. zł (37,3% planu po zmianach). Ww. kwota obejmowała realizację sześciu programów resortowych oraz jednego programu rządowego. Niższe wykonanie wynika ze zrealizowania zadań w danym roku w mniejszym zakresie od planowanego, mniejszej liczby samorządów oraz organizacji pozarządowych, które przystąpiły do realizacji programów resortowych,
- odpis na Fundusz Dostępności – 40.000 tys. zł (100,0% planu po zmianach),
- renta socjalna i zasiłek pogrzebowy wraz z kosztami obsługi – 5.585.025 tys. zł (99,9% planu po zmianach),
- dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów wraz z kosztami obsługi – 35.138.457 tys. zł (98,5% planu po zmianach) z tego: tzw. „13-sta” emerytura - 15.113.692 tys. zł, „14-sta” emerytura - 20.024.765 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec roku 2023 wyniósł (minus) 29.583.694 tys. zł i był wyższy od planu po zmianach o 2.447.543 tys. zł, tj. o 7,6%. Wyższe wykonanie stanu Funduszu wynika, per saldo, głównie z wyższego wykonania środków pieniężnych na koniec roku o 2.447.579 tys. zł - głównie z tytułu wyższego wykonania środków pieniężnych na początek roku o 1.013.962 tys. zł oraz niższego wykonania kosztów o 943.478 tys. zł.

Zobowiązania w stanie Funduszu na koniec roku (32.204.303 tys. zł) obejmują głównie:

- pożyczkę zaciągniętą w 2019 r. z Funduszu Pracy na realizację świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wraz z kosztami obsługi – 3.700.000 tys. zł (w 2023 r. dokonano spłaty pierwszej raty w wysokości 300.000 tys. zł),
- pożyczkę zaciągniętą w 2020 r. z Funduszu Pracy na realizację renty socjalnej i zasiłku pogrzebowego wraz z kosztami obsługi – 4.000.000 tys. zł,

- pożyczkę zaciągniętą w 2020 r. z Funduszu Rezerwy Demograficznej na realizację dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów – 11.504.268 tys. zł,
- pożyczkę zaciągniętą w 2023 r. z Funduszu Rezerwy Demograficznej na realizację dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (5.000.000 tys. zł),
- pożyczki zaciągnięte w 2023 r. z Funduszu Pracy na realizację zadań, o których mowa w art. 6b ustawy o Funduszu Solidarnościowym, m.in. na realizację kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (8.000.000 tys. zł).

W 2023 r. udzielono ze środków budżetu państwa pożyczki płynnościowej dla Funduszu Solidarnościowego w wysokości 8.100.000 tys. zł w celu zrealizowania dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w ustawowym terminie. Pożyczka została spłacona w całości w 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 2.620.249 tys. zł.

8.2.5. Fundusz Dostępności

Fundusz Dostępności został utworzony na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w celu wsparcia działań w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami lub jej poprawy.

Stan Funduszu na początek roku wyniósł 30.635 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach.

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano w wysokości 53.613 tys. zł, tj. 104,9% planu po zmianach w wysokości 51.109 tys. zł. Ich źródłem były środki pochodzące z odpisu z Funduszu Solidarnościowego w wysokości 40.000 tys. zł, środki finansowe zwrócone z pożyczek udzielanych ze środków funduszy europejskich w kwocie 12.875 tys. zł oraz odsetki w wysokości 738 tys. zł.

Wyższe od zaplanowanych przychody osiągnięte zostały głównie z tytułu środków finansowych zwróconych z pożyczek udzielanych ze środków funduszy europejskich.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 81.550 tys. zł, co stanowi 99,8% planu po zmianach w wysokości 81.744 tys. zł. Ze środków Funduszu finansowane były działania w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami lub jej poprawy poprzez likwidację barier architektonicznych w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 2.698 tys. zł, z tego w całości były to środki pieniężne.

Wolne środki finansowe zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.3. Fundusze związane z prywatyzacją

Wydatki tej grupy Funduszy przeznaczone były na zaspokajanie roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa, a także na rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

W grupie tych Funduszy w 2023 r. zrealizowano **przychody** w wysokości 735.556 tys. zł, tj. 92,7% planu po zmianach (793.630 tys. zł), a **koszty** poniesiono w wysokości 253.620 tys. zł, tj. 43,4% planu po zmianach (584.021 tys. zł).

8.3.1. Fundusz Reprywatyzacji

Fundusz Reprywatyzacji został utworzony na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Na rachunku Funduszu gromadzone są środki pochodzące ze sprzedaży 5% akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji, środki z tytułu świadczeń należnych Skarbowi Państwa, o których mowa w art. 31 ust. 1, art. 31a oraz art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprywatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa, dochody z tytułu posiadania akcji, przychody z tytułu zbycia tych akcji, odsetki od udzielonych pożyczek oraz odsetki od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu.

W 2023 r. **przychody** Funduszu zostały zrealizowane w wysokości 352.979 tys. zł, co stanowi 425,0% planu według ustawy budżetowej (83.047 tys. zł) i 241,8% planu po zmianach (146.000 tys. zł), z tego:

- odsetki w wysokości 141.378 tys. zł stanowiące 170,2% planu (83.047 tys. zł) i 101,0% planu po zmianach (140.000 tys. zł),
- wpływy z dywidend w nieplanowanej wysokości 501 tys. zł,
- różne, w tym określone ustawowo przychody państwowych funduszy celowych w nieplanowanej wysokości 4.709 tys. zł,
- inne zwiększenia, w tym odpisy aktualizujące należności i długoterminowe aktywa finansowe w nieplanowanej wysokości 206.391 tys. zł – co stanowi główną przyczynę znacznie wyższego wykonania przychodów w stosunku do planu.

Zaznaczyć należy, że na etapie opracowywania planu nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie przychodów z odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Funduszu z uwagi na dużą liczbę zmiennych mających wpływ na ilość możliwych do ulokowania środków na rachunku Funduszu w ciągu roku, a także na dynamikę zmian stóp procentowych.

Ze środków Funduszu zrealizowane zostały **koszty** w wysokości 154.011 tys. zł, co stanowi 36,3% planu według ustawy budżetowej (423.700 tys. zł) i 71,3% planu po zmianach (216.021 tys. zł), z tego:

- wydatki związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa, zasądzonych wyrokami w wysokości 120.254 tys. zł, stanowiące 80,2% planu po zmianach (150.000 tys. zł),
- odsetki od odszkodowań w wysokości 15.135 tys. zł, stanowiące 75,7% planu po zmianach (20.000 tys. zł),
- koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego w wysokości 1.439 tys. zł, stanowiące 72,0% planu po zmianach (2.000 tys. zł),
- koszty z grupy wydatków bieżących jednostek w wysokości 202 tys. zł, stanowiące 28,1% planu po zmianach (720 tys. zł),
- wypłaty odszkodowań i zadośćuczynień przyznanych przez Komisję do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich w wysokości 900 tys. zł, stanowiące 75,0% planu po zmianach (1.200 tys. zł),
- inne zmniejszenia, w tym odpisy aktualizujące należności w nieplanowanej wysokości 16.080 tys. zł.

Zrealizowanie kosztów związanych z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa, zasądzonych wyrokami (w tym: odszkodowania, odsetki oraz koszty postępowań sądowych) w kwocie niższej niż planowana wynika z przebiegu postępowań administracyjnych i sądowych prowadzonych przez właściwe organy, z reguły długotrwałych. Oznacza to przesunięcie realizacji planowanych wypłat odszkodowań na lata następne. Mniejsza liczba zrealizowanych wyroków sądowych wpłynęła bezpośrednio na zmniejszenie wydatków związanych z kosztami postępowań sądowych, jak również na zmniejszenie kosztów wynagrodzeń biegłych sądowych za sporządzanie opinii i ekspertyz w sprawach toczących się przed sądami o przyznanie odszkodowań.

Koszty związane z wypłatami odszkodowań i zadośćuczynień przyznanych przez Komisję do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich zostały oszacowane na podstawie informacji przekazanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Środki na ten cel wypłacane są na wniosek Komisji do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich, o której mowa w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa.

W 2023 r. nie wpłynął żaden wniosek o wypłatę odszkodowań wobec osób represjonowanych, w związku z tym nie zrealizowano kosztów w tym zakresie.

Koszty zaplanowane na 2023 r. na dotacje przekazywane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących dla jednostek sektora finansów publicznych w wysokości 80.000 tys. zł nie zostały zrealizowane. Wniosek o udzielenie ww. dotacji złożony do Ministra Finansów, nie został zakwalifikowany do realizacji. Zgodnie z art. 56 ust. 4e ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, jednostka samorządu terytorialnego występująca o dotację musi wykazać szczególne okoliczności

uzasadniająca udzielenie dotacji, w tym związane z jej sytuacją finansową, uniemożliwiająca samodzielne zaspokojenie roszczeń.

Koszty zaplanowane na wynagrodzenia bezosobowe (koszty wynagrodzeń wypłacanych na podstawie umów zlecenia lub umów o dzieło osobom fizycznym) w wysokości 100 tys. zł nie zostały zrealizowane, co wynika z braku podejmowania działań związanych z prowadzeniem szeroko rozumianych prac nad regulacjami z zakresu reprivatyzacji, które wymagałyby poniesienia kosztów tego typu.

Ustawa z 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 znowelizowała ustawę z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, wydłużając możliwość nabywania lub obejmowania ze środków Funduszu Reprivatyzacji przez Skarb Państwa akcji w spółkach o kolejny rok, tj. do końca 2023 r. Wypłata środków z Funduszu następuje na pisemne zlecenie składane dysponentowi Funduszu przez Prezesa Rady Ministrów. Zadanie to, zgodnie z wnioskiem KPRM, zostało uwzględnione w planie po zmianach w kwocie 41.001 tys. zł. Jednak w związku z nieprzekazaniem przez Prezesa Rady Ministrów zlecenia zapłaty zadanie to nie zostało zrealizowane.

Ponadto w związku z niższym niż planowano wykonaniem kosztów Funduszu w 2023 r. nie dokonano planowanej, w celu zapewnienia płynności na rachunku bieżącym Funduszu, sprzedaży części skarbowych papierów wartościowych o wartości nominalnej 1.000.000 tys. zł znajdujących się na rachunku depozytowym Funduszu. Zatem w planie po zmianach w układzie kasowym dochody ogółem zostały zmniejszone z kwoty 1.161.357 tys. zł do kwoty 211.860 tys. zł, a wydatki ogółem zmniejszone z kwoty 635.200 tys. zł do kwoty 427.521 tys. zł. W 2023 r. dochody zostały wykonane w wysokości 224.851 tys. zł, co stanowi 19,4% planu według ustawy budżetowej i 106,1% planu po zmianach, natomiast wydatki zostały wykonane w wysokości 349.431 tys. zł, co stanowi 55,0% planu według ustawy budżetowej i 81,7% planu po zmianach, w tym 211.500 tys. zł z tytułu udzielonych pożyczek, co stanowi 100,0% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 4.807.861 tys. zł, z tego: środki pieniężne 1.267.829 tys. zł, należności 623.410 tys. zł, skarbowe papiery wartościowe 2.916.900 tys. zł (wartość rynkowa) oraz zobowiązania 279 tys. zł.

Znajdujące się na rachunku depozytowym Funduszu skarbowe papiery wartościowe zostały przekazane Funduszowi w 2021 r. na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 1.267.829 tys. zł.

8.3.2. Fundusz Rekompensacyjny

Fundusz Rekompensacyjny utworzony został na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie wypłat świadczeń pieniężnych z tytułu rekompensaty za mienie pozostawione poza obecnymi granicami RP oraz na obsługę wypłat z tytułu tych świadczeń.

Przychodem Funduszu są głównie wpływy ze sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa realizowanej w trybach przetargowych, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 400.000 ha oraz wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przekazywane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w formie zaliczek kwartalnych, w wysokości ustalonej w rocznym planie finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz odsetki bankowe.

Przychody Funduszu na 2023 r. zostały zaplanowane w kwocie ogółem 647.630 tys. zł, zrealizowane zostały w kwocie 382.577 tys. zł, co stanowi 59,1% planu po zmianach.

Przychody Funduszu Rekompensacyjnego pochodziły z następujących tytułów:

- rocznego rozliczenia przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zaliczek kwartalnych przekazanych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2022 r. w kwocie 216.683 tys. zł,
- odsetek od wolnych środków przekazanych Ministrowi Finansów w zarządzanie, które wyniosły 105.699 tys. zł - odsetki od depozytów MF i naliczonych co kwartał odsetek ustawowych od kwot należności podlegających zwrotowi,
- ze sprzedaży nieruchomości oraz dzierżawy mienia pochodzącego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwocie 60.240 tys. zł (9,4% planu po zmianach) - wpłaty dokonane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym niższe zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego wynika ze zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- zwrotu nienależnie wypłaconych rekompensat wraz z odsetkami w kwocie -45 tys. zł.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu na 2023 r. zostały zaplanowane w kwocie 368.000 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 99.610 tys. zł, co stanowi 27,1% planu po zmianach.

Ze środków Funduszu zrealizowane zostały następujące wydatki:

- wypłaty rekompensat dla osób uprawnionych w kwocie 98.428 tys. zł (27,0% planu po zmianach). Niższe niż planowano koszty na wypłaty rekompensat wynikały z przekazania przez wojewodów do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji mniejszej niż zakładano liczby wniosków dotyczących potwierdzonego prawa do rekompensaty, co spowodowało niższy poziom wypłat rekompensat. W związku z powyższym wypłacano również niższe prowizje dla Banku Gospodarstwa Krajowego za obsługę tych wypłat,
- wypłaty prowizji zmiennej i stałej w kwocie 1.181 tys. zł (39,4% planu po zmianach) dla Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu powierzenia Bankowi wypłaty rekompensat, a także zapłaty wynagrodzenia za usługę asysty technicznej oraz serwisu Systemu Informatycznego Rejestrów (SIR).

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 2.112.720 tys. zł, z tego środki pieniężne 2.093.066 tys. zł, należności 21.143 tys. zł i zobowiązania 1.489 tys. zł. Zobowiązania dotyczyły głównie rekompensat za mienie pozostawione poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 2.091.599 tys. zł.

8.4. Fundusze związane z bezpieczeństwem

Do zadań realizowanych przez Fundusze zaliczone do tej grupy należą: gromadzenie środków na tworzenie i utrzymywanie zapasów Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych oraz finansowanie realizacji zadań Agencji w zakresie zapasów interwencyjnych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz bezpieczeństwo pojazdów i ich właścicieli, wspieranie szeroko rozumianej readaptacji społecznej osób przebywających w placówkach resocjalizacyjnych, w szczególności poprzez finansowanie działań służących ochronie i tworzeniu miejsc pracy dla tych osób, jak również modernizację przywieziennych zakładów pracy, modernizacja jednostek organizacyjnych Policji, utrzymanie i funkcjonowanie jednostek organizacyjnych Straży Granicznej oraz Państwowej Straży Pożarnej, wsparcie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych przed cyberzagrożeniami oraz zadania inwestycyjne i modernizacja uzbrojenia i wyposażenia organów i jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowanych.

W wyniku działalności poniższych Funduszy zrealizowano w 2023 r. **przychody** w kwocie 2.556.025 tys. zł, tj. 103,3% planu po zmianach (2.474.987 tys. zł), a **koszty** zostały wykonane w wysokości 2.869.153 tys. zł, tj. 56,3% planu po zmianach (5.096.273 tys. zł).

Zasilenie z budżetu państwa w postaci dotacji otrzymał Fundusz Cyberbezpieczeństwa w kwocie 99.997 tys. zł, tj. niemal 100,0% planu po zmianach (100.000 tys. zł).

8.4.1. Fundusz Zapasów Interwencyjnych

Fundusz Zapasów Interwencyjnych został utworzony na podstawie art. 28a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym.

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano w wysokości 1.565.607 tys. zł, tj. 113,3% planu po zmianach wynoszącego 1.381.386 tys. zł., na ww. przychody składają się głównie przychody z tytułu opłaty zapasowej wnoszonej przez producentów i handlowców, stosownie do postanowień art. 21b ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz odsetki. Uzyskanie wyższych przychodów wynika ze zwiększonych wpływów z tytułu odsetek i jest efektem zarówno utrzymywania się wyższych od planowanych stóp procentowych w trakcie 2023 r., jak i wyższych od planowanych sald środków pieniężnych na rachunku Funduszu.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 1.664.014 tys. zł, co stanowi 46,0% planu po zmianach wynoszącego 3.615.436 tys. zł. Ze środków Funduszu zrealizowane zostały następujące zadania:

- zakup paliw na zapasy agencyjne w kwocie 963.802 tys. zł (35,5% planu po zmianach),
- utrzymywanie zapasów agencyjnych w kwocie 673.451 tys. zł (78,9% planu po zmianach),
- pokrycie kosztów działalności Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (RARS) związanych z wykonywaniem zadań w zakresie tworzenia i utrzymywania zapasów agencyjnych w kwocie 19.300 tys. zł (82,6% planu po zmianach),
- sfinansowanie innych kosztów realizacji zadań (głównie: kosztów budowy, o których mowa w art. 43f ust. 1 ustawy Prawo energetyczne), zwrotów opłaty zapasowej za lata ubiegłe w kwocie 7.462 tys. zł (27,2% planu po zmianach).

Niższe wykonanie kosztów w stosunku do planu spowodowane było przede wszystkim:

- poniesieniem przez RARS niższych kosztów zakupu paliw w odniesieniu do planu, spowodowane było głównie przesunięciem niezrealizowanych w 2023 r. dostaw poza okres sprawozdawczy oraz różnicą między ceną zakupu, a ceną przyjętą w planie rzeczowym Funduszu Zapasów Interwencyjnych na 2023 r. dla oleju napędowego i dla benzyny,
- utrzymywaniem w 2023 r. mniejszego niż zakładano wolumenu paliw w magazynach obcych oraz uzyskaniem niższych cen w postępowaniach przetargowych,
- mniejszą niż zakładano kwotą zwrotów opłaty zapasowej za lata ubiegłe wraz z odsetkami, gdyż zwroty te zależne są od wyroków sądowych i przez to są trudne do przewidzenia.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 3.900.259 tys. zł, z tego środki pieniężne w wysokości 3.720.468 tys. zł, należności w kwocie 234.850 tys. zł. Wyższy od planowanego stan środków pieniężnych na koniec 2023 r., tj. 281,1% planu po zmianach wynoszącego 1.323.581 tys. zł, jest konsekwencją uzyskania wyższych przychodów z tytułu odsetek oraz poniesienia niższych wydatków na realizację zadań ustawowych, głównie na zakup paliw.

Zobowiązania Funduszu w wysokości 55.059 tys. zł stanowiące 44,8% planu po zmianach w wysokości 122.977 tys. zł. wynikają z niższych płatności z tytułu magazynowania paliw za miesiąc grudzień 2023 r. Jest to efekt wykorzystania przez RARS mniejszych pojemności magazynowych – w związku z niezrealizowaniem w całości planowanych zakupów paliw oraz przesunięciem w 2023 r. części zapasów do rezerw strategicznych, które zostały przeznaczone na pomoc Ukrainie.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów wyniosły 3.720.468 tys. zł.

8.4.2. Fundusz Wsparcia Policji

Fundusz został utworzony na podstawie art. 13 ust. 4c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Źródłem przychodów Funduszu są środki finansowe uzyskane przez Policję w trybie i na warunkach określonych w art. 13 ust. 3 i 4a ww. ustawy, na podstawie zawieranych przez dysponentów Funduszu umów i porozumień, określających przeznaczenie środków przekazywanych jednostkom Policji.

Stan Funduszu na początek 2023 r. wynosił 31.005 tys. zł, z tego środki pieniężne w kwocie 39.206 tys. zł, należności 1.478 tys. zł i zobowiązania 9.679 tys. zł.

Przychody Funduszu zostały w 2023 r. wykonane w wysokości 107.545 tys. zł tj. 93,4% planu po zmianach (115.180 tys. zł) oraz 164,9% planu według ustawy budżetowej (65.208 tys. zł).

Uzyskane przychody pochodziły z wpłat otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego, od państwowych jednostek organizacyjnych, stowarzyszeń, fundacji, instytucji ubezpieczeniowych oraz banków w kwocie 105.555 tys. zł oraz odsetek naliczonych od wolnych środków przekazanych Ministrowi Finansów w zarządzenie w wysokości 1.982 tys. zł oraz inne zwiększenia, w tym zwrot nienależnie pobranych równoważników pieniężnych w zamian za umundurowanie wypłaconych w 2022 r. w wysokości 9 tys. zł.

Koszty Funduszu wyniosły 132.978 tys. zł, tj. 93,0% planu po zmianach (142.971 tys. zł) oraz 203,9% planu według ustawy budżetowej (65.208 tys. zł).

Koszty Funduszu w 2023 r. zostały poniesione głównie na:

- wydatki bieżące w wysokości 61.186 tys. zł, w tym m.in. na rekompensaty pieniężne za ponadnormatywny czas służby (15.975 tys. zł), zakup usług pozostałych (9.550 tys. zł), zakup materiałów i wyposażenia (9.187 tys. zł), różne opłaty i składki (3.532 tys. zł),

zakup sprzętu i uzbrojenia (6.396 tys. zł), zakup energii (6.388 tys. zł), zakup usług remontowych (3.249 tys. zł), nagrody dla policjantów za osiągnięcia w służbie (2.553 tys. zł), podróże służbowe zagraniczne (1.304 tys. zł).

Inne zmniejszenia funduszu dotyczą zwrotu środków z roku poprzedniego w związku z rozliczeniem wynikającym z zawartych porozumień oraz anulowaniem porozumienia, którego wartość stanowiła należność funduszu (669 tys. zł);

- wydatki majątkowe w kwocie 71.793 tys. zł, z tego na budowę i modernizację obiektów (18.159 tys. zł), zakup i dofinansowanie zakupu sprzętu transportowego, sprzętu uzbrojenia i techniki specjalnej, sprzętu informatycznego i łączności, analizatorów narkotyków, alkomatów, quadów, dronów, motocykli, urządzeń wielofunkcyjnych (53.634 tys. zł.).

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 5.572 tys. zł, z tego środki pieniężne 3.390 tys. zł, należności 3.061 tys. zł, zobowiązania 879 tys. zł, w tym głównie z tytułu wydatków na zakupy inwestycyjne oraz zakupy sprzętu i uzbrojenia.

Wolne środki finansowe w kwocie 3.390 tys. zł zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.4.3. Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego

Fundusz został utworzony w 2005 r. na podstawie art. 31c ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego w celu realizacji zadań inwestycyjnych oraz modernizacji uzbrojenia i wyposażenia jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w szczególności Policji i Straży Granicznej. Od 1 października 2015 r. Fundusz działa w oparciu o art. 31 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego.

Stan Funduszu na początek roku 2023 wynosił 7.208 tys. zł i były to w całości środki pieniężne.

Fundusz uzyskał w 2023 r. **przychody** w wysokości 457 tys. zł, tj. 91,4% planu po zmianach (500 tys. zł), z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym.

W 2023 r. Fundusz nie otrzymał wpłaty od Agencji Mienia Wojskowego.

Koszty Funduszu wyniosły 2.098 tys. zł, tj. 25,6% planu po zmianach (8.189 tys. zł) i dotyczyły głównie kosztów inwestycyjnych. Zostały poniesione przede wszystkim na modernizację, budowę, przebudowę i adaptację obiektów służbowych.

Niepełne wykonanie kosztów Funduszu wynika z przesunięcia terminu realizacji zadań przez Komendę Główną Straży Granicznej.

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 5.567 tys. zł i w całości obejmował środki pieniężne, które zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.4.4. Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców

Fundusz Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców (CEPiK) działa na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym. CEPiK jest systemem informatycznym obejmującym centralną bazę danych gromadzącą dane i informacje o pojazdach, ich właścicielach i posiadaczach oraz osobach posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców, w tym Krajowego Punktu Kontaktowego, centralnej ewidencji posiadaczy kart parkingowych oraz elektronicznego katalogu marek i typów pojazdów homologowanych oraz dopuszczonych do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródłem przychodów Funduszu są wpływy z opłaty pobranej za udostępnienie danych lub informacji z centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców oraz wpływy z opłat ewidencyjnych (m.in. od umów OC, za wpis terminu kolejnego badania technicznego, za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, tablic rejestracyjnych, nalepki kontrolnej, karty pojazdu i prawa jazdy oraz wydanie i wymianę prawa jazdy, a także za wpis przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki doskonalenia techniki jazdy i ośrodki szkolenia kierowców).

Fundusz uzyskał w 2023 r. **przychody** w wysokości 227.812 tys. zł, co stanowi 81,8% planu po zmianach (278.643 tys. zł), na które składają się:

- opłaty ewidencyjne uiszczane przez zakłady ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- opłaty ewidencyjne pobrane przez organy i podmioty zobowiązane do ich pobierania (na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym),
- opłaty pobrane za udostępnianie danych lub informacji z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Centralnej Ewidencji Kierowców (na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym),
- odsetki z lokat i depozytów,
- różne, w tym określone ustawowo przychody państwowych funduszy celowych.

Niższe wykonanie przychodów wynika przede wszystkim z tego, iż od 1 lipca 2023 r. na podstawie ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw opłaty ewidencyjne pobierane przez organy i podmioty zobowiązane, tj. organy uprawnione do wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami oraz stacji kontroli pojazdów – zostały zniesione, co przyczyniło się do osiągnięcia niższych przychodów niż planowano.

Koszty Funduszu CEPiK wyniosły 285.781 tys. zł, co stanowi 75,7% planu po zmianach (377.547 tys. zł).

W 2023 r. poniesiono koszty dotyczące realizacji następujących przedsięwzięć:

- rozwój i funkcjonowanie Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców – 154.367 tys. zł,
- zadania związane z informatyzacją państwa – 104.414 tys. zł,
- wpłata środków do Funduszu Pomocy – 27.000 tys. zł.

Koszty inwestycyjne Funduszu wyniosły 81.938 tys. zł, co stanowi 50,0% planu po zmianach (163.741 tys. zł).

Niższe wykonanie kosztów, w tym inwestycyjnych wynika głównie z braku zawarcia nowej umowy na realizację projektu informatycznego dotyczącego modernizacji Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców oraz przeniesienie na rok 2024 realizacji zadań.

Ponadto, w poz. „Dotacje na realizację zadań bieżących” wykazano w planie po zmianach kwotę 3.273 tys. zł, natomiast w kolumnie wykonanie wskazano kwotę 38.095 tys. zł, tj. wyższą o 34.822 tys. zł. Analogicznie w poz. „koszty bieżące” wykazano w planie po zmianach kwotę 110.819 tys. zł, zaś w kolumnie wykonanie wskazano kwotę 113.122 tys. zł, tj. wyższą o 2.303 tys. zł. Przyczyną powyższego przekroczenia wykonania było zatwierdzenie rozliczenia dotacji celowych udzielonych w roku 2022 z opóźnieniem, co w konsekwencji skutkowało zwiększeniem wykonania w stosunku do planu po zmianach.

Stan funduszu na koniec roku wyniósł 106.102 tys. zł, co stanowi 406,8% planu po zmianach (26.079 tys. zł). Wykonanie stanu funduszu na koniec roku 2023 na wyższym poziomie od planowanego (o 80.023 tys. zł) spowodowane jest niższym od planowanego wykonaniem kosztów. Stan należności na koniec roku wyniósł 14.729 tys. zł oraz zobowiązania 9.279 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 100.652 tys. zł.

8.4.5. Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy

Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy działa na podstawie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy.

Przychody Funduszu wyniosły w 2023 r. 292.657 tys. zł, co stanowi 90,0% planu po zmianach (325.300 tys. zł).

Kwotę ogółem przychodów Funduszu w 2023 r. stanowiły:

- 279.077 tys. zł - wpłaty jednostek organizacyjnych Służby Więziennej z tytułu potrąceń dokonywanych z wynagrodzeń skazanych, o których mowa jest w art. 125 §1 ustawy -

Kodeks karny wykonawczy (z tego 91.801 tys. zł to suma wpłat z tytułu potrąceń z wynagrodzenia osadzonych zatrudnionych w jednostkach budżetowych, zaś 187.276 tys. zł to suma wpłat z tytułu potrąceń z wynagrodzenia osadzonych zatrudnianych przez przedsiębiorców),

- 7.593 tys. zł - inne zwiększenia pochodzące z wpłat zryczałtowanej opłaty z tytułu użytkowania przez osadzonych w celi mieszkalnej dodatkowego sprzętu elektronicznego lub elektrycznego (art. 110b Kodeksu karnego wykonawczego),
- 5.675 tys. zł - odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Funduszu (zarządzanych w systemie overnight oraz przekazywanych w zarządzanie terminowe Ministrowi Finansów), od udzielonych pożyczek oraz od środków przekazanych beneficjentom w ramach dotacji,
- 312 tys. zł - wpłaty przywieźniennych zakładów pracy (przedsiębiorstw państwowych oraz instytucji gospodarki budżetowej) dokonywanych w związku z korzystaniem przez te podmioty w roku 2023 ze zwolnień określonych w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności.

W roku 2023 ze środków Funduszu zrealizowano **koszty** w łącznej wysokości 313.929 tys. zł, co stanowiło 79,1% planu po zmianach (397.000 tys. zł). Niższe wykonanie kosztów wynika z powodu opóźnień beneficjentów w realizacji przedsięwzięć, aneksowania umów, zgodnie z którymi określone kwoty wydatków przeniesiono na kolejne lata realizacji inwestycji.

Koszty inwestycyjne wykonano na poziomie 141.478 tys. zł, co stanowiło 62,6% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone na dotacje inwestycyjne udzielone podmiotom zatrudniającym osoby pozbawione wolności (na ich wniosek) na zadania określone w art. 8 ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności.

Kwotę ogółem kosztów Funduszu w 2023 r. stanowiły:

- 200.477 tys. zł - udzielanie pomocy finansowej w formie dotacji na realizację zadań służących resocjalizacji osób pozbawionych wolności, podmiotom zatrudniającym te osoby;
- 111.998 tys. zł – wypłata ryczałów z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności – na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności, przysługujące przedsiębiorcom zatrudniającym te osoby (inne zmniejszenia);
- 1.454 tys. zł - inne zmniejszenia (umorzenie należności nieściągalnych od Państwowego Przedsiębiorstwa Przemysłu Meblarskiego i Budownictwa Potulice).

Stan Funduszu na koniec roku zaplanowany w wysokości 51.073 tys. zł, wykonany został w kwocie 101.500 tys. zł, tj. 198,7%. Spowodowane to było niższym wykonaniem przychodów o 32.643 tys. zł oraz niższym wykonaniem kosztów o 83.071 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 101.414 tys. zł.

8.4.6. Fundusz Wsparcia Straży Granicznej

Fundusz został utworzony na podstawie art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Stan Funduszu na początek 2023 r. wynosił 138.677 tys. zł i były to środki pieniężne.

Źródłem przychodów Funduszu w 2023 r. były środki finansowe uzyskane przez Straż Graniczną na podstawie umów i porozumień zawartych pomiędzy właściwymi dysponentami Funduszu, a jednostkami samorządu terytorialnego, bankami oraz instytucjami ubezpieczeniowymi.

Przychody Funduszu wyniosły 8.498 tys. zł, tj. 127,7% planu po zmianach (6.654 tys. zł), w ustawie budżetowej planowano 1.581 tys. zł. Przychody obejmowały wpływy od jednostek na fundusz celowy, w tym wydatki bieżące 780 tys. zł, wydatki inwestycyjne 1.239 tys. zł oraz pozostałe przychody 6.478 tys. zł.

Koszty Funduszu wyniosły 93.429 tys. zł, tj. 64,3% planu po zmianach (145.332 tys. zł), natomiast w ustawie budżetowej planowano 1.581 tys. zł.

Koszty zostały poniesione na:

- wydatki bieżące w wysokości 1.847 tys. zł, z tego: zakup umundurowania, w tym sprzętu specjalistycznego, sprzętu kwaterunkowego, monitoringu, kamer, paliwa, usług pozostałych, środków ochrony osobistej, leków i wyrobów medycznych, materiałów budowlanych, artykułów biurowych, materiałów promujących SG, sprzętu szkoleniowego,
- wydatki majątkowe w wysokości 91.582 tys. zł, tj. 66,1% planu po zmianach (138.532 tys. zł), które poniesione zostały na zabezpieczenie granicy państwowej, zakup: 6 pojazdów ATV, 5 wielowirnikowców/dronów, systemu perymetrycznego nadzoru wizyjnego, samochodu patrolowego, konsoli dyspozytorskiej, kosiarki bijakowej, zestawu serwisowego do systemów ochrony perymetrycznej, subskrypcji bazy danych do badań dokumentów, montażownicy i wyważarki kół pojazdów dostawczych, maszyny czyszczącej, 2 szaf na uzbrojenie, karczownicy, lornetki z dalmierzem.

Niższe wykonanie planu kosztów, w tym kosztów inwestycyjnych wynika z mniejszej niż planowano liczby umów i porozumień zawartych przez dysponenta Funduszu z podmiotami, które mogą wspierać finansowo jednostki organizacyjne SG.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 53.746 tys. zł i w całości obejmował środki pieniężne, które zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.4.7. Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej

Fundusz został utworzony na podstawie art. 19e ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.

Stan Funduszu na początek 2023 r. wynosił 41.972 tys. zł, z tego środki pieniężne 29.812 tys. zł, należności 9.666 tys. zł oraz pozostałe środki obrotowe 2.494 tys. zł. Pozostałe środki obrotowe dotyczą wartości zakupionych materiałów przyjętych na magazyn w roku 2022, a nie wydanych do użytkowania.

Fundusz uzyskał w 2023 r. **przychody** w wysokości 88.741 tys. zł, tj. 86,2% planu po zmianach (102.889 tys. zł), głównie z tytułu wpłat od jednostek w wysokości 84.567 tys. zł, odsetek bankowych w wysokości 3.219 tys. zł, innych zwiększeń, tj. m.in. odsetek od kar umownych, zwrotu wydatków za media w wysokości 949 tys. zł.

Główną przyczyną niższego wykonania planu przychodów jest wycofanie się darczyńców ze wsparcia finansowego jednostek organizacyjnych PSP co przełożyło się na mniejszą niż planowano liczbę umów zawartych i zrealizowanych z podmiotami, które mogą wspierać finansowo te jednostki. W konsekwencji również plan wydatków został zrealizowany na niższym od planowanego poziomie.

Koszty Funduszu wyniosły 103.754 tys. zł tj. 84,6% planu po zmianach (122.693 tys. zł) i zostały poniesione głównie na:

- wydatki bieżące w wysokości 30.296 tys. zł, na dofinansowanie kosztów utrzymania i funkcjonowania Komend Miejskich/Powiatowych (11.808 tys. zł), wynagrodzeń bezosobowych w Szkole Podoficerskiej PSP w Bydgoszczy oraz Komendzie Wojewódzkiej PSP w Rzeszowie w związku z koniecznością zatrudnienia rzeczoznawców do spraw przeciwpożarowych do przeprowadzenia szkoleń podstawowych i uzupełniających dla strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej (60 tys. zł), rekompensaty pieniężne za przedłużony czas służby strażaków (500 tys. zł), koszty utrzymania i funkcjonowania pozostałych jednostek organizacyjnych PSP, zakup niezbędnych towarów i usług (wyposażenia, umundurowania, środków ochrony osobistej, paliwa, środków żywności, usług remontowych), media itp. (17.928 tys. zł),
- wydatki majątkowe w kwocie 70.799 tys. zł, z tego na budowę, rozbudowę i modernizację obiektów komend miejskich i powiatowych PSP, zakup sprzętu transportowego (samochodów operacyjnych, kwatermistrzowskich, ratowniczo-gaśniczych, specjalnych z drabiną mechaniczną, do zwalczania zagrożeń środowiska) oraz techniki specjalnej (21.332 tys. zł), na zadania budowlane w Szkole Aspirantów PSP w Krakowie, Centralnej Szkole PSP w Częstochowie i Szkole Podchorążych PSP w Bydgoszczy oraz zakupy inwestycyjne na potrzeby szkół PSP (49.467 tys. zł).

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 26.959 tys. zł, w tym środki pieniężne 15.350 tys. zł oraz należności 10.411 tys. zł i zobowiązania 2 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 15.350 tys. zł.

8.4.8. Fundusz Cyberbezpieczeństwa

Fundusz Cyberbezpieczeństwa został utworzony na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa.

Celem Funduszu jest wsparcie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych przed cyberzagrożeniami.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie świadczenia teleinformatycznego osobom realizującym zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, o których mowa w art. 5 ustawy oraz koszty z nim związane.

Źródłem przychodów Funduszu są m.in. środki przekazane z Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej - PIB, z Funduszu celowego - Szerokopasmowego oraz dotacje z budżetu państwa przekazane przez ministra właściwego do spraw informatyzacji.

Fundusz uzyskał w 2023 r. **przychody** w wysokości 264.708 tys. zł, co stanowi 147,1% planu według ustawy budżetowej (180.000 tys. zł) oraz 100,1% planu po zmianach (264.434 tys. zł), które pochodziły z ustawowo określonych źródeł zasilenia Funduszu, tj. na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, w tym:

- dotacje z budżetu państwa w wysokości 99.977 tys. zł (art. 4 ust. 3 ww. ustawy),
- środki przekazane z Funduszu Szerokopasmowego w wysokości 132.000 tys. zł (art. 2 ust. 8 ww. ustawy),
- środki przekazane przez NASK-BIP w wysokości 10.000 tys. zł (art. 2 ust. 6 ww. ustawy).

Źródłem przychodów Funduszu były także inne przychody, tj. środki niewykorzystanego świadczenia teleinformatycznego przez beneficjentów Funduszu Cyberbezpieczeństwa i odsetki z tego tytułu w łącznej wysokości 19.904 tys. zł oraz odsetki od wolnych środków przekazanych w zarządzanie lub depozyt w wysokości 2.636 tys. zł.

Koszty Funduszu w 2023 r. wyniosły 273.169 tys. zł, co stanowi 151,8% planu według ustawy budżetowej (180.000 tys. zł) oraz 95,1% planu po zmianach (287.105 tys. zł). Zostały one przekazane podmiotom określonym w art. 5 ww. ustawy, tj. organom administracji rządowej, jednostkom budżetowym oraz jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na sfinansowanie świadczeń teleinformatycznych.

Koszty inwestycyjne Funduszu wyniosły 6.090 tys. zł, co stanowi 88,8% planu po zmianach (6.858 tys. zł).

Przyczyną niższego niż planowano wykonania kosztów Funduszu było niezrealizowanie dwóch dotacji ze środków Funduszu Cyberbezpieczeństwa ze względu na brak możliwości zrealizowania tych zadań przez beneficjentów do końca 2023 r.

Stan Funduszu Cyberbezpieczeństwa na koniec roku wyniósł 14.211 tys. zł, z tego środki pieniężne 11.753 tys. zł, należności 2.480 tys. zł oraz zobowiązania 23 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 11.753 tys. zł.

8.5. Fundusze związane z kulturą i kulturą fizyczną

Fundusze ujęte w tej grupie realizują zadania w zakresie: rozwijania sportu wśród dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami oraz dofinansowania inwestycji sportowych, promowania przedsięwzięć artystycznych, ochrony polskiego dziedzictwa narodowego, wspierania zadań realizowanych przez Polski Instytut Sztuki Filmowej oraz dofinansowania zajęć sportowych dla uczniów.

W wyniku działalności tych Funduszy w 2023 r. osiągnięto **przychody** w wysokości 2.358.997 tys. zł, tj. 112,4% planu po zmianach (2.099.114 tys. zł) oraz poniesiono **koszty** w wysokości 1.868.613 tys. zł, tj. 92,0% planu po zmianach (2.030.724 tys. zł).

W tej grupie zasilenie z budżetu państwa w postaci dotacji otrzymał Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej w kwocie 140.000 tys. zł, która została wykonana w 100,0%.

8.5.1. Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów

Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Źródłem przychodów Funduszu są wpływy z tytułu opłat wnoszonych przez podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama napojów alkoholowych.

Przychody Funduszu w 2023 r. zostały wykonane w wysokości 25.556 tys. zł, tj. 134,5% planu po zmianach (19.000 tys. zł). Wyższe wykonanie wynika z większych od planowanych wpływów z opłat wnoszonych przez podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama napojów alkoholowych.

Koszty Funduszu zostały wykonane w wysokości 24.225 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach (25.010 tys. zł). Przeznaczone były na dofinansowanie zajęć sportowych dla uczniów, prowadzonych przez stowarzyszenia działające w sferze kultury fizycznej oraz inne organizacje pozarządowe, które w ramach swojej statutowej działalności realizują zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, a także zajęć organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz na zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej.

Priorytetem programowym w dofinansowaniu organizacji zajęć sportowych dla uczniów były zajęcia ukierunkowane na upowszechnianie nauki pływania w ramach programu pn. „Umiem pływać”. Ponadto w 2023 r. ze środków Funduszu realizowano także zajęcia w zakresie gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej skierowane do uczniów szkół podstawowych.

Stan funduszu na koniec 2023 r. ukształtował się na poziomie 18.197 tys. zł i stanowił 680,8% planu po zmianach (2.673 tys. zł). Wykonanie stanu środków pieniężnych w kwocie 17.784 tys. zł na wyższym poziomie od planowanego o 15.243 tys. zł spowodowane było głównie wyższym od planowanego wykonaniem planu przychodów oraz wyższym wykonaniem stanu środków pieniężnych z okresów poprzednich, ujętych w stanie Funduszu na początek 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów wyniosły 17.784 tys. zł.

8.5.2. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej

Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej działa na podstawie ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Głównym źródłem przychodów Funduszu jest 75% wpływów pochodzących z dopłat do stawek w grach losowych objętych monopolem państwa, wpływy związane z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów oraz dotacji z budżetu państwa z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury fizycznej.

Wykonanie **przychodów** Funduszu ukształtowało się na poziomie 2.028.047 tys. zł, tj. 111,4% planu po zmianach (1.820.414 tys. zł), w tym:

- wpływy z Totalizatora Sportowego pochodzące z dopłat do stawek w grach losowych stanowiących monopol państwa wyniosły 1.107.980 tys. zł, co stanowi 115,6% prognozowanych przez Totalizator Sportowy,
- wpłaty wynikające z nowelizacji ustawy budżetowej 2023 r. na wydatki majątkowe od jednostek na państwowy fundusz celowy tj. 591.914 tys. zł, co stanowi 100,0% planu po zmianach,
- dotacje z budżetu państwa z części 25 Kultura Fizyczna w wysokości 140.000 tys. zł, co stanowi 100,0% planu po zmianach, z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Wykonanie przychodów na poziomie wyższym od planowanego wynikało głównie z uzyskanych wyższych wpływów z Totalizatora Sportowego z tytułu dopłat do stawek w grach losowych.

Koszty Funduszu zrealizowane w wysokości 1.560.014 tys. zł, tj. 91,5% planu po zmianach (1.705.050 tys. zł), zostały poniesione głównie na:

- zadania realizowane w ramach programów związanych z przebudową, remontami i dofinansowaniem inwestycji obiektów sportowych – 773.146 tys. zł, z tego:
 - Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej – 380.244 tys. zł,
 - Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – 335.762 tys. zł,

- Program modernizacji kompleksów sportowych „Moje Boisko – ORLIK 2012” – 25.380 tys. zł,
 - Program rozwoju infrastruktury piłkarskiej – 22.179 tys. zł,
 - Programu budowy zadaszeń boisk piłkarskich – 6.842 tys. zł,
 - Tenisowa Polska - Program budowy infrastruktury tenisowej – 1.638 tys. zł.
 - Programu rozwoju infrastruktury lekkoatletycznej – 1.000 tys. zł,
 - Programu modernizacji infrastruktury sportowej – 100 tys. zł.
- zadania bieżące – 786.250 tys. zł, z tego:
- rozwijanie sportu wśród dzieci i młodzieży – 693.316 tys. zł. Środki na ten cel przeznaczono na realizację następujących programów: „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe młodzieży uzdolnionej” (306.359 tys. zł) oraz „Zadania z zakresu sportu dla wszystkich” (386.957 tys. zł),
 - rozwijanie sportu wśród osób niepełnosprawnych – 64.968 tys. zł. W ramach tych środków dofinansowano zadania z dwóch obszarów, tj. przygotowania i udziału w igrzyskach paralimpijskich, igrzyskach głuchych oraz MŚ i ME w sportach nieobjętych programem igrzysk paralimpijskich i igrzysk głuchych (35.000 tys. zł) oraz wspieranie przedsięwzięć w zakresie upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych (29.968 tys. zł),
 - zadania z zakresu zdrowia publicznego – 20.000 tys. zł poprzez wspieranie programów aktywności fizycznej jako przeciwdziałania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży,
 - rozwijanie turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa – 7.966 tys. zł.

Wykonanie kosztów na poziomie niższym od planowanego związane było głównie z przebiegiem procesu inwestycyjnego, przesunięciami wypłaty kwot dotacji na lata kolejne oraz rezygnacjami z przeprowadzenia inwestycji przez jednostki wnioskujące o środki.

Wykonanie stanu środków pieniężnych na koniec roku 2023 w kwocie 951.408 tys. zł na wyższym poziomie od planowanego (o 328.470 tys. zł) spowodowane było głównie niepełnym wykonaniem zaplanowanych kosztów oraz większym wykonaniem przychodów Funduszu w 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 951.408 tys. zł.

8.5.3. Fundusz Promocji Kultury

Fundusz Promocji Kultury działa na podstawie ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych. Głównym źródłem przychodów jest 20% wpływów pochodzących z dopłat do stawek w grach objętych monopolem państwa.

Przychody Funduszu zaplanowane w 2023 r. w wysokości 259.000 tys. zł zostały wykonane w kwocie 303.127 tys. zł, tj. 117,0% planu po zmianach. Wyższe wykonanie przychodów wynika głównie z tytułu wyższych wpływów z dopłat do stawek w grach hazardowych (jest to główna pozycja przychodów).

Koszty Funduszu ustalone w kwocie 291.500 tys. zł zostały wykonane w wysokości 276.500 tys. zł, tj. 94,9% planu po zmianach.

Środki Funduszu przeznaczone zostały na promowanie lub wspieranie:

- ogólnopolskich i międzynarodowych przedsięwzięć artystycznych, w tym o charakterze edukacyjnym – 138.850 tys. zł,
- twórczości literackiej i czasopiśmiennictwa oraz działania na rzecz kultury języka polskiego i rozwoju czytelnictwa, wspieranie czasopism kulturalnych i literatury niskonakładowej – 21.836 tys. zł,
- działań na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa narodowego – 61.788 tys. zł,
- twórców i artystów, w tym w formie pomocy socjalnej – 6.737 tys. zł
- zadań realizowanych w ramach projektów, w tym projektów inwestycyjnych oraz projektów współfinansowanych z funduszy europejskich i międzynarodowych, z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 28.414 tys. zł.

Łącznie na powyższe zadania wydatkowano 257.625 tys. zł, co stanowi 94,3% planu po zmianach.

Ponadto na zadania realizowane przez Polski Instytut Sztuki Filmowej przekazano kwotę 13.894 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach, a na wypłatę wynagrodzeń za użyczenie przez biblioteki publiczne egzemplarzy utworów bibliotecznych przekazano kwotę 4.469 tys. zł, stanowiącą prawie 100,0% planu po zmianach.

Koszty inwestycyjne wykonano na poziomie 88.228 tys. zł, co stanowiło 89,8% planu po zmianach. Kwotę tę przeznaczono na zadania realizowane głównie w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego takich jak „Infrastruktura domów kultury”, „Infrastruktura kultury”, „Infrastruktura szkolnictwa artystycznego”, „Narodowa kolekcja sztuki współczesnej” oraz „Promesa dla kultury”. Niższe wydatkowanie tych środków było spowodowane rezygnacją części beneficjentów programów z przyznanych im dofinansowań oraz zwrotami niewykorzystanych dotacji.

Stan Funduszu na koniec roku zaplanowany w wysokości 311 tys. zł wykonany został w kwocie 59.438 tys. zł. Spowodowane to było większym wykonaniem przychodów o 44.127 tys. zł oraz mniejszym wykonaniem kosztów o 15.000 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 58.878 tys. zł.

8.5.4. Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków

Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków powstał z dniem 1 stycznia 2018 r. Fundusz działa na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zadania, które mogą być finansowane ze środków Funduszu to prace konserwatorskie i restauratorskie oraz roboty budowlane realizowane bezpośrednio przy zabytku. Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków stanowi tylko uzupełnienie finansowania takich prac, które realizowane są w głównej mierze z budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przychody Funduszu w 2023 r. zostały wykonane w wysokości 2.268 tys. zł, tj. 324,0% planu po zmianach i planu według ustawy budżetowej (700 tys. zł). Jedynym planowanym ich źródłem były administracyjne kary pieniężne za nieprzestrzeganie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wykonanie planu przychodów jest niezależne od działań Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, charakteryzuje je mała przewidywalność, co powoduje, że określone w planie finansowym kwoty mogą nie znajdować pokrycia w rzeczywistych kwotach wykonania planu. Wyższe wykonanie jest wynikiem nieplanowanych przychodów m.in. z tytułu wpływów ze zwrotów niewykorzystanych dotacji, kar i odszkodowań wynikających z umów oraz odsetek od dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.

Koszty realizacji zadań Funduszu w 2023 r. zostały wykonane w wysokości 7.873 tys. zł, tj. 85,9% planu po zmianach (9.164 tys. zł) i 514,6% planu według ustawy budżetowej (1.530 tys. zł). Niższe wykonanie względem planu po zmianach spowodowane było głównie mniejszym wykonaniem dotacji na realizację zadań bieżących. Dotacje te były przyznawane w trybie konkursowym w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pn. Ochrona zabytków, a ich niepełne wydatkowanie wynika z ostatecznej oceny nadesłanej przez beneficjentów programu dokumentacji, w wyniku której część zarezerwowanych na dane zadanie środków uległa zmniejszeniu lub anulowaniu i pozostała na stanie Funduszu.

Koszty inwestycyjne wykonano na poziomie 550 tys. zł, co stanowiło 64,7% planu po zmianach (850 tys. zł) i 96,1% planu według ustawy budżetowej (572 tys. zł). W ramach tej kwoty beneficjenci programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pn. Ochrona Zabytków wykonali prace konserwatorskie restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, których są właścicielami lub posiadaczami. Niższe wydatkowanie tych środków wynika z ostatecznej oceny nadesłanej przez beneficjentów programu dokumentacji, w wyniku której część zarezerwowanych na dane zadanie środków uległa zmniejszeniu lub anulowaniu i pozostała na stanie Funduszu.

Stan Funduszu na koniec roku zaplanowany w wysokości 1.133 tys. zł wykonany został w kwocie 3.992 tys. zł, tj. 352,4% planu po zmianach. Spowodowane to było większym wykonaniem przychodów o 1.568 tys. zł oraz mniejszym wykonaniem kosztów o 1.291 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów wyniosły 3.458 tys. zł.

8.6. Fundusze związane ze zdrowiem

Fundusze te realizują zadania w zakresie poprawy stanu zdrowia i jakości życia przez zapewnienie dodatkowych źródeł finansowania ochrony zdrowia, wypłaty świadczeń kompensacyjnych w związku z zaistniałymi działaniami niepożądanymi spowodowanymi przez podanie szczepionki lub szczepionek, uszkodzenie ciała albo śmierć uczestnika badania klinicznego, wystąpienie zdarzeń medycznych w wyniku udzielania świadczeń opieki zdrowotnej.

Z tytułu działalności Funduszy tej grupy w 2023 r. osiągnięto **przychody** w wysokości 4.297.354 tys. zł, tj. 96,7% planu po zmianach (4.445.387 tys. zł) oraz poniesiono **koszty** w wysokości 2.354.011 tys. zł, tj. 69,4% planu po zmianach (3.390.504 tys. zł).

8.6.1. Fundusz Medyczny

Fundusz Medyczny został utworzony na podstawie ustawy z dnia 7 października 2020 r. o Funduszu Medycznym. Celem Funduszu jest wsparcie działań zmierzających do poprawy zdrowia i jakości życia w Rzeczypospolitej Polskiej przez zapewnienie dodatkowych źródeł finansowania.

Głównym źródłem przychodów Funduszu jest wpłata z budżetu państwa przekazana przez ministra właściwego do spraw zdrowia w wysokości określonej corocznie w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy, nie niższej niż 4.000.000 tys. zł oraz wpływy z tytułu opłat, o których mowa w art. 95e ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Natomiast wydatki finansowane w ramach subfunduszy:

- infrastruktury strategicznej, w tym dofinansowanie zadania polegającego na budowie, przebudowie, modernizacji lub doposażeniu infrastruktury strategicznej,
- modernizacji podmiotów leczniczych, w tym dofinansowanie zadania polegającego na modernizacji, przebudowie lub doposażeniu podmiotów leczniczych,
- rozwoju profilaktyki, w tym dofinansowanie zadania polegającego na zwiększaniu skuteczności programów zdrowotnych lub programów polityki zdrowotnej,
- terapeutyczno-innowacyjnego,

przeznaczone są na następujące zadania:

- finansowanie leków w ramach ratunkowego dostępu do technologii lekowych, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- finansowanie technologii lekowej o wysokiej wartości klinicznej, o której mowa w art. 2 pkt 24a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych lub technologii lekowej o wysokim poziomie innowacyjności, o której mowa w art. 2 pkt 24b tej ustawy,
- finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych osobom do ukończenia 18-ego roku życia,
- finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych świadczeniobiorcom poza granicami kraju,
- finansowanie szczepionek do przeprowadzania zalecanych szczepień ochronnych w ramach Programu Szczepień Ochronnych, o którym mowa w art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi,
- dofinansowanie zadania polegającego na wsparciu rozwoju innowacyjnych rozwiązań służących do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej,
- finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych osobom do ukończenia 18. roku życia, związanych z diagnostyką genetyczną, zakwalifikowanych jako świadczenia gwarantowane z zakresów, o których mowa w art. 15 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W 2023 r. Fundusz zrealizował **przychody** w wysokości 4.275.644 tys. zł, co stanowi 96,6% planu po zmianach (4.425.515 tys. zł). Główną pozycją przychodów była wpłata z budżetu państwa przekazywana przez ministra właściwego do spraw zdrowia, która została zrealizowana w kwocie 4.000.000 tys. zł. Ponadto na kwotę tę złożyły się pozostałe przychody, w tym m.in. odsetki w kwocie 272.015 tys. zł i wpływy z różnych opłat (IOWISZ) w kwocie 1.928 tys. zł.

Koszty Funduszu zrealizowano w 2023 r. w kwocie 2.352.486 tys. zł, co stanowi 69,7% planu po zmianach (3.377.482 tys. zł).

W planie finansowym Funduszu po zmianach ujęto środki finansowe na realizację zadań w ramach wszystkich subfunduszy w wysokości 3.345.531 tys. zł, wykonanie wykazano w kwocie 2.352.486 tys. zł, co stanowi 70,3% planu po zmianach. Na finansowanie zadań w ramach subfunduszu terapeutyczno-innowacyjnego wydatkowano 2.326.270 tys. zł co stanowi 81,2% planu po zmianach (2.863.701 tys. zł). W ramach środków zaplanowanych w tym subfunduszu zrealizowano umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia m.in. na następujące zadania: finansowanie leków w ramach ratunkowego dostępu do technologii lekowych, o którym mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, finansowanie technologii lekowej o wysokiej wartości klinicznej lub technologii lekowej o wysokim poziomie innowacyjności, finansowanie świadczeń opieki

zdrowotnej udzielanych osobom do ukończenia 18. roku życia, finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych świadczeniobiorcom poza granicami kraju.

Z powodu braku realizacji zadań nie wydatkowano 207.580 tys. zł z subfunduszu modernizacji podmiotów leczniczych.

Subfundusz rozwoju profilaktyki wykonano w wysokości 23.040 tys. zł, co stanowi 13,2% planu po zmianach (174.250 tys. zł). Niższe wykonanie wynikało m.in. z późnego zawarcia umów między gminami, a Narodowym Funduszem Zdrowia, co wpłynęło na wydatkowanie środków w grudniu 2023 r. oraz z braku przygotowania organizacyjno-prawnego po stronie gmin do realizacji programów profilaktycznych.

Subfundusz infrastruktury strategicznej wykonano w wysokości 3.177 tys. zł, co stanowi 3,2% planu po zmianach (100.000 tys. zł). Niższe wykonanie wynikało przede wszystkim z mniejszej liczby zawartych umów.

Dotacje na realizację zadań bieżących wykonano w kwocie 2.071.523 tys. zł, co stanowi 71,0% planu po zmianach (2.916.326 tys. zł). Dotacje inwestycyjne wykonano w kwocie 138.466 tys. zł, co stanowi 45,0% planu po zmianach (307.580 tys. zł).

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 7.398.936 tys. zł, co stanowi 113,4% planu po zmianach (6.523.812 tys. zł), w tym stan środków pieniężnych 7.313.905 tys. zł oraz należności 85.032 tys. zł.

Wolne środki finansowe w kwocie 7.313.905 tys. zł zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.6.2. Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych

Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych (FKSO) został utworzony 27 stycznia 2022 r., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz niektórych innych ustaw.

Celem Funduszu jest wypłata świadczeń kompensacyjnych w związku z zaistniałymi działaniami niepożądanymi spowodowanymi przez podanie szczepionki lub szczepionek.

W 2023 r. Fundusz zrealizował **przychody** w wysokości 5.178 tys. zł, co stanowi 121,7% planu po zmianach (4.254 tys. zł). Główną pozycją przychodów były wpłaty pochodzące od podmiotów, które zawarły ze Skarbem Państwa umowę na realizację dostaw szczepionek do przeprowadzania szczepień ochronnych w kwocie 4.601 tys. zł, które zostały zrealizowane w 115,0%. Pozostałymi pozycjami przychodów były odsetki od środków przekazanych w zarządzanie Ministra Finansów w kwocie 563 tys. zł, co stanowi 281,7% planu po zmianach (200 tys. zł) oraz opłaty za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego w kwocie 14 tys. zł, co stanowi 25,1% planu po zmianach (54 tys. zł). Fundusz nie otrzymał dotacji z budżetu państwa.

W 2023 r. Fundusz poniósł **koszty** w wysokości 1.444 tys. zł, co stanowi 32,9% planu po zmianach (4.390 tys. zł). Łączna wartość wypłaconych świadczeń kompensacyjnych

w roku 2023 wyniosła 1.339 tys. zł, co stanowi 33,5% planu po zmianach (4.000 tys. zł) i objęła łącznie 59 wypłat. Niższe koszty w 2023 r. w stosunku do planu po zmianach wynikały przede wszystkim z mniejszej niż planowano liczby wypłat świadczeń kompensacyjnych, która uzależniona jest od zdarzeń losowych związanych z działaniami niepożądanymi spowodowanymi w procesie szczepień. Po stronie kosztów Funduszu znalazły się również wypłaty wynagrodzeń członków Zespołu do spraw Świadczeń z Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych w kwocie 91 tys. zł, co stanowi 35,0% planu po zmianach (260 tys. zł), wydatki na zakup usług w kwocie 12 tys. zł, co stanowi 14,0% planu po zmianach (85 tys. zł) oraz koszty sądowe w kwocie 2 tys. zł, co stanowi 14,7% planu po zmianach (15 tys. zł).

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 10.599 tys. zł, w tym środki pieniężne w kwocie 10.629 tys. zł oraz zobowiązania w kwocie 30 tys. zł.

Wolne środki finansowe w kwocie 10.629 tys. zł zostały przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów.

8.6.3. Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych

Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych (FKBK) został utworzony w dniu 14 kwietnia 2023 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi.

Celem Funduszu jest wypłacanie świadczeń kompensacyjnych w przypadku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia albo śmierci uczestnika badania klinicznego w wyniku udziału w badaniu klinicznym.

W roku 2023 Fundusz działał niecałe 8 miesięcy.

W roku 2023 Fundusz zrealizował **przychody** w wysokości 9.744 tys. zł, co stanowi 111,1% planu po zmianach (8.767 tys. zł). Główną pozycją przychodów były wpłaty od sponsorów z tytułu każdego wniosku o wydanie pozwolenia na badanie kliniczne, które zrealizowano w kwocie 9.539 tys. zł, co stanowi 110,5% planu po zmianach (8.632 tys. zł). Fundusz nie otrzymuje dotacji z budżetu państwa.

W 2023 r. Fundusz zrealizował **koszty** w wysokości 40 tys. zł, co stanowi 0,9% planu po zmianach (4.607 tys. zł). Po stronie kosztów Funduszu znalazły się wydatki na zakupy inwestycyjne w wysokości 40 tys. zł, co stanowi 100,0% planu po zmianach (40 tys. zł). Powyższe środki przeznaczone na przygotowanie oraz wdrożenie systemu informatycznego wspierającego funkcjonowanie w zakresie obsługi Funduszu, tj. ewidencji wniosków o przyznanie świadczenia oraz wydanych decyzji i postanowień oraz agregowania danych statystycznych w zakresie prowadzonych spraw.

W planie finansowym Funduszu ujęto kwotę 4.300 tys. zł na wypłatę świadczeń kompensacyjnych, z wykonaniem 0 zł. Ponadto, w planie finansowym Funduszu zaplanowano 232 tys. zł na wynagrodzenia bezosobowe, z wykonaniem 0 zł.

Brak wykonania wypłaty świadczeń spowodowany był tym, że do 31 grudnia 2023 r. złożone

zostały 3 wnioski o przyznanie świadczenia kompensacyjnego ze środków Funduszu. W sprawach tych konieczna była odmowa wszczęcia postępowania ze względu na fakt, że dotyczyły one szkód powstałych w związku z udziałem w badaniach klinicznych rozpoczętych jeszcze przed utworzeniem Funduszu. Natomiast zgodnie z obowiązującą regulacją Rzecznik Praw Pacjenta wypłaca świadczenia kompensacyjne wynikające ze szkód powstałych w związku z udziałem w badaniach rozpoczętych po dniu wejścia w życie ustawy. Tym samym w 2023 r. nie doszło do przyznania świadczeń w tym zakresie.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 9.704 tys. zł, co stanowi 233,3% planu po zmianach (4.160 tys. zł), w tym środki pieniężne w kwocie 9.713 tys. zł oraz zobowiązania w kwocie 9 tys. zł.

Wolne środki finansowe w kwocie 9.713 tys. zł zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów. Z tego tytułu uzyskano przychód w wysokości 203 tys. zł.

8.6.4. Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych

Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych (FKZM) został utworzony 6 września 2023 r., na podstawie ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw.

Celem Funduszu jest wypłata świadczeń kompensacyjnych w przypadku wystąpienia zdarzeń medycznych zaistniałych w trakcie udzielania lub w efekcie udzielenia bądź zaniechania udzielenia świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W roku 2023 Fundusz działał przez niecałe 4 miesiące.

W 2023 r. Fundusz zrealizował **przychody** w wysokości 6.789 tys. zł, co stanowi 99,1% planu po zmianach (6.851 tys. zł). Główną pozycją przychodów był odpis z planowanych należnych przychodów z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 6.750 tys. zł, który został zrealizowany w 100,0%. Pozostałymi pozycjami przychodów były odsetki od środków przekazanych w zarządzanie Ministra Finansów w kwocie 23 tys. zł, co stanowi 61,6% planu po zmianach (38 tys. zł) oraz opłaty za złożenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego w kwocie 16 tys. zł, co stanowi 24,8% planu po zmianach (63 tys. zł). Fundusz nie otrzymuje dotacji z budżetu państwa.

W 2023 r. Fundusz poniósł **koszty** w wysokości 41 tys. zł, co stanowi 1,0% planu po zmianach (4.025 tys. zł). W 2023 r. wpłynęło 111 wniosków o wypłatę świadczeń kompensacyjnych, nie wypłacono żadnych świadczeń.

Po stronie kosztów Funduszu znalazły się wydatki na zakupy inwestycyjne w kwocie 39 tys. zł, co stanowi 96,8% planu po zmianach (40 tys. zł) oraz zakup usług w kwocie 2 tys. zł, co stanowi 11,8% planu po zmianach (18 tys. zł). W ramach wydatków na zakupy inwestycyjne środki przeznaczono na przygotowanie oraz wdrożenie systemu informatycznego wspierającego funkcjonowanie w zakresie obsługi Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych, tj. ewidencji wniosków o przyznanie świadczenia

oraz wydanych decyzji i postanowień oraz agregowania danych statystycznych w zakresie prowadzonych spraw.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 6.748 tys. zł, w tym środki pieniężne 6.751 tys. zł i zobowiązania 3 tys. zł.

Wolne środki finansowe w kwocie 6.751 tys. zł zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7. Pozostałe Fundusze

Zadania poniższych Funduszy związane są m.in. z:

- krajowym systemem informacji o terenie oraz ewidencją gruntów i budynków,
- pomocą pokrzywdzonym przestępstwami i świadkom, przeciwdziałaniem przestępczości oraz pomocą postpenitencjarną,
- nowymi metodami profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień od hazardu,
- wzmocnieniem potencjału organizacji pożytku publicznego oraz wspieraniem społeczeństwa obywatelskiego,
- likwidacją luki transportowej, spowodowanej brakiem dostępności autobusowej publicznego transportu zbiorowego dla obywateli,
- nabywaniem lub obejmowaniem akcji przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów,
- finansowaniem rekompensat w związku z sytuacją na rynku gazu,
- wypłatą rekompensat z tytułu przenoszenia kosztów zakupu uprawnień do emisji dla sektorów i podsektorów energochłonnych,
- zwiększeniem dostępu do szybkiego Internetu,
- wsparciem działań w zakresie organizacji lub promocji inicjatyw służących promowaniu społeczno-gospodarczego, regionalnego i przestrzennego rozwoju kraju, rozwoju społeczności lokalnych lub wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego,
- finansowaniem działań z zakresu edukacji finansowej dla obywateli.

Z tytułu działalności Funduszy tej grupy w 2023 r. osiągnięto **przychody** w wysokości 27.847.230 tys. zł, tj. 102,6% planu po zmianach (27.134.905 tys. zł) oraz poniesiono **koszty** w wysokości 27.071.544 tys. zł, tj. 88,2% planu po zmianach (30.692.051 tys. zł).

8.7.1. Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym

Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym został utworzony na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne. Głównym

zadaniem Funduszu jest aktualizacja i utrzymanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

W roku 2023 **przychody** Funduszu wyniosły 2.743 tys. zł, tj. 232,3% planu (1.181 tys. zł) i pochodziły głównie z wpływów z tytułu:

- odsetek bankowych (1.623 tys. zł),
- przeprowadzenia postępowań kwalifikacyjnych dla osób ubiegających się o nadanie uprawnień zawodowych w dziedzinie geodezji i kartografii (549 tys. zł).

Wzrost przychodów w stosunku do planu spowodowany był głównie wpływem środków z tytułu odsetek bankowych od środków przekazanych w zarządzanie overnight i odsetek od założonych lokat.

W 2023 r. ze środków Funduszu zostały poniesione **koszty** w wysokości 8.029 tys. zł, tj. 45,3% planu po zmianach (17.728 tys. zł), z tego na:

- zakup usług i materiałów (7.296 tys. zł), w tym z przeznaczeniem głównie na zadanie: zakładanie, aktualizację i modernizację krajowego systemu informacji o terenie, map topograficznych i tematycznych, osnów geodezyjnych, mapy zasadniczej, geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu, ewidencji gruntów i budynków,
- wynagrodzenia bezosobowe (733 tys. zł).

Niższe od planu wykonanie kosztów wynikało głównie z mniejszych rzeczywistych wydatków poniesionych przez starostów w ramach realizowanych prac w porównaniu do kwot określonych w porozumieniu w zakresie wdrożenia układu wysokościowego w bazach danych osnów szczegółowych oraz zadań w zakresie informatyzacji zasobu. Ponadto, niewykonane zostały wydatki inwestycyjne, które zaplanowano w wysokości 3.300 tys. zł. Przyczyną niewydatkowania był głównie brak możliwości odbioru części zadań realizowanych w ramach zadania: informatyzacja zasobu, w tym zakup sprzętu i rozwój oprogramowania do prowadzenia zasobu.

Wykonanie stanu środków pieniężnych na koniec roku 2023 na wyższym poziomie od planowanego (o 17.838 tys. zł) spowodowane jest niższym od planowanego wykonaniem planu kosztów oraz wyższym niż planowano wykonaniem stanu środków pieniężnych z okresów poprzednich, ujętych w stanie Funduszu na początek 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 23.117 tys. zł.

8.7.2. Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości.

Ma on na celu pomoc pokrzywdzonym i świadkom, przeciwdziałanie przestępczości oraz pomoc postpenitencjarną.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 424.748 tys. zł, co stanowiło 145,8% planu po zmianach (291.291 tys. zł). Wyższe wykonanie przychodów Funduszu wynikało w głównej mierze z wyższych w stosunku do planu kwot z tytułu orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych (373.869 tys. zł), a także wpływów ze środków pieniężnych pochodzących z potrąceń w wysokości 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych (38.364 tys. zł).

Koszty Funduszu zostały zrealizowane w kwocie 337.584 tys. zł, tj. 94,9% planu po zmianach (355.624 tys. zł). Na kwotę tę składają się koszty wykonywania zadań wynikających z tytułu udzielania pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin w wysokości 22.814 tys. zł, z tytułu udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, pomoc świadkom łącznie z przeciwdziałaniem przyczynom przestępczości w wysokości 55.023 tys. zł oraz przeciwdziałania przyczynom przestępczości w wysokości 17.162 tys. zł. Ponadto dokonano innych zmniejszeń na kwotę 242.584 tys. zł, m.in. z tytułu rozliczeń udzielonych dotacji z lat poprzednich tj. w latach 2016-2022, z tytułu umorzeń i odpisów z tytułu nawiązek i świadczeń pieniężnych oraz odpisów aktualizujących należności.

Koszty inwestycyjne wykonano na poziomie 1.808 tys. zł, co stanowiło 6,0% planu po zmianach. Kwotę tę przeznaczono na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przyczynom przestępczości. Niższe wykonanie dotacji inwestycyjnych w ujęciu memoriałowym wobec planu po zmianach (30.000 tys. zł) wynika z nierozliczenia w 2023 r. wszystkich udzielonych dotacji.

Stan Funduszu na koniec roku zaplanowany w wysokości 435.545 tys. zł wykonany został w kwocie 647.411 tys. zł, tj. 148,6% planu po zmianach. Spowodowane to było większym wykonaniem przychodów o 133.457 tys. zł przy niższym wykonaniu kosztów o 18.040 tys. zł. Na stan Funduszu na koniec roku składały się środki pieniężne (186.865 tys. zł), należności (268.237 tys. zł), pozostałe środki obrotowe (196.273 tys. zł) oraz zobowiązania (3.963 tys. zł). Wyższa kwota wykazanych zobowiązań w porównaniu do planu jest konsekwencją faktur, które wpłynęły w grudniu 2023 r., a których zapłata nastąpiła w 2024 r.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 186.865 tys. zł.

8.7.3. Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych

Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych został utworzony na podstawie art. 88 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Przychód Funduszu w 2023 r. obejmował głównie wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym oraz 1% wpływów z dopłat z gier objętych monopolem państwa, zaś wydatki były przeznaczone na następujące zadania:

- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej i opracowywanie specjalistycznych ekspertyz, raportów, sprawozdań dotyczących problematyki uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- opracowywanie i wdrażanie nowych metod profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- udzielanie finansowej pomocy instytucjom i stowarzyszeniom realizującym zadania związane z rozwiązywaniem problemów wynikających z uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym sporządzanie oceny rozpowszechnienia i zagrożeń patologicznym hazardem,
- prowadzenie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości programów profilaktycznych i terapeutycznych, a także zwiększenia kompetencji zawodowych osób zajmujących się leczeniem w celu zwiększenia skuteczności oraz dostępności leczenia uzależnień od hazardu lub innych uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych dla osób uzależnionych i ich bliskich,
- zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym.

W 2023 r. **przychody** Funduszu wyniosły 41.562 tys. zł, co stanowiło 76,9% planu po zmianach (54.032 tys. zł). Niższa realizacja przychodów spowodowana była niższymi wpływami z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym.

Koszty Funduszu zrealizowane w 2023 r. w kwocie 30.911 tys. zł stanowiły 76,9% planu po zmianach (40.200 tys. zł). Niższe, w stosunku do planu na 2023 r., wydatkowanie środków związane było przede wszystkim ze:

- zmniejszeniem wysokości udzielanych dotacji - zgodnie z regulaminem komisji konkursowej oraz zapisami ogłoszenia, do realizacji przyjmowane są wyłącznie wnioski spełniające wszystkie kryteria, które zostały określone w szczegółowych warunkach naboru,
- niespełnieniem wymogów konkursowych (formalnych lub/i merytorycznych) przez znaczną część wniosków – wnioski te nie uzyskały rekomendacji komisji konkursowych i nie zostały przejęte do realizacji,
- niższym niż zaplanowane wykonaniem kosztów zadań - niektóre elementy kosztorysów w ramach wniosków składanych na realizację zadań opierały się na szacunkowych wyliczeniach, z uwagi na brak możliwości precyzyjnego określenia ich wartości na dzień składania wniosków. Dotyczyło to przede wszystkim wydatków ponoszonych w ramach kosztów administracyjnych i obejmowało np. koszty mediów, telefonów itp. Z kolei składane przez realizatorów sprawozdania odzwierciedlały rzeczywiście poniesione wydatki, co oznaczało pojawienie się niewielkich różnic pomiędzy kwotami pierwotnie zaplanowanymi a ich wykonaniem.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 25.212 tys. zł, co stanowi 93,4% planu po zmianach (27.006 tys. zł), w tym środki pieniężne w kwocie 24.656 tys. zł oraz należności w kwocie 556 tys. zł.

Wolne środki finansowe w kwocie 24.656 tys. zł zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7.4. Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego

Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego działa na podstawie art. 27ab ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podstawowym celem Funduszu jest wzmocnienie potencjału organizacji pożytku publicznego m.in. poprzez wyrównywanie szans ich rozwoju, rozwój wolontariatu w tych organizacjach, podnoszenie wiedzy i umiejętności osób działających w organizacjach.

Przychody Funduszu w 2023 r. wyniosły 82 tys. zł i były niższe od planu po zmianach (90 tys. zł) o 8 tys. zł, tj. o 8,9%. Na kwotę przychodów złożyły się głównie środki finansowe pochodzące z 1% lub 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych: niewydatkowane przez organizacje, które utraciły status organizacji pożytku publicznego, wykorzystane przez organizacje pożytku publicznego niezgodnie z przeznaczeniem, przekazane na rzecz organizacji pożytku publicznego, nieuwzględnionej w wykazie prowadzonym przez Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zrealizowanie niższych przychodów wynika z ich niestałego charakteru.

Koszty Funduszu na 2023 r. zaplanowano w wysokości 20 tys. zł na ewentualne postępowania związane z wyegzekwowaniem nieprawidłowo wydatkowanych dotacji przyznanych w ramach otwartego konkursu ofert. W 2023 r. koszty nie zostały poniesione, nie było potrzeby wydatkowania zaplanowanych środków.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 262 tys. zł i był o 15 tys. zł wyższy od planu po zmianach (247 tys. zł), tj. o 6,1%. Wyższe wykonanie stanu Funduszu wynika z wyższego wykonania środków pieniężnych na koniec roku 2023 o 15 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 262 tys. zł.

8.7.5. Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego został utworzony na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw. Celem Funduszu jest wspieranie społeczeństwa obywatelskiego na drodze do wszechstronnego rozwoju poprzez wdrażanie systemowych rozwiązań służących wzmocnieniu i podnoszeniu jakości działania całego sektora pozarządowego.

Środki Funduszu przeznacza się wyłącznie na:

- działania nastawione na przygotowanie i wdrożenie systemowych rozwiązań służących wzmocnieniu i podniesieniu jakości działania całego sektora pozarządowego lub jego znaczących części (branż, środowisk),

- wspieranie rozwoju porozumień organizacji, platform współpracy, reprezentacji środowisk organizacji sektora pozarządowego,
- wspieranie działań statutowych organizacji sektora pozarządowego,
- rozwój instytucjonalny organizacji, w tym: budowanie stabilnych podstaw ich dalszego funkcjonowania, tworzenie perspektywicznych planów działania i finansowania, podnoszenie standardów pracy i zarządzania organizacją.

W 2023 r. wykonanie **przychodów** Funduszu osiągnęło poziom 62.531 tys. zł, co stanowi 120,3% planu po zmianach (52.000 tys. zł). Na przychody Funduszu składają się 4% wpływy z tytułu dopłat do stawek w grach hazardowych objętych monopolem państwa w wysokości 59.757 tys. zł oraz odsetki w kwocie 2.773 tys. zł.

W 2023 r. Fundusz poniósł **koszty** w wysokości 48.095 tys. zł, co stanowi 92,4% planu po zmianach (52.073 tys. zł). Środki Funduszu zostały przeznaczone na realizację:

- Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 (PROO),
- Programu Korpus Solidarności – Rządowego Programu Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018-2030 (KS).

Z ww. kwoty na wydatki inwestycyjne zostały wykorzystane środki w wysokości 10.228 tys. zł. Środki zostały przeznaczone na rozwój instytucjonalny organizacji, w tym: budowanie stabilnych podstaw ich dalszego funkcjonowania, tworzenie perspektywicznych planów działania i finansowania, podnoszenie standardów pracy i zarządzania organizacją.

Zaplanowana na obsługę rachunku bankowego kwota w wysokości 10 tys. zł w ramach kosztów własnych nie została wydatkowana, ponieważ bank nie naliczył opłat bankowych w 2023 r.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 59.822 tys. zł i obejmował w całości środki pieniężne. Wolne środki finansowe zostały przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7.6. Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej

Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (FRPA) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Fundusz został ustanowiony w celu zlikwidowania luki transportowej, spowodowanej brakiem dostępności autobusowej publicznego transportu zbiorowego dla obywateli, z uwagi na niewystarczający poziom środków finansowych na realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Fundusz przekazuje wsparcie finansowe ze środków budżetowych dla organizatorów publicznego transportu zbiorowego na uruchomienie nowych linii komunikacyjnych oraz odtworzenie połączeń, które zostały zlikwidowane, z wyłączeniem komunikacji miejskiej.

W 2023 r. środki Funduszu pochodziły z:

- opłaty paliwowej,
- opłaty emisyjnej,
- opłaty zastępczej,
- opłaty za zezwolenia, kary pieniężne i grzywny pobierane przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego (GITD), Wojewódzkich Inspektorów Transportu Drogowego (WITD) i Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA),
- odsetek,
- pozostałych wpływów.

Przychody Funduszu zrealizowano w wysokości 820.100 tys. zł, co stanowiło 109,3% planu po zmianach (750.005 tys. zł). W 2023 r. przychody z tytułu opłaty emisyjnej wyniosły 115.494 tys. zł, co stanowiło 96,0% planu po zmianach. Przychody z opłaty zastępczej wyniosły 113.133 tys. zł, co stanowiło 113,1% planu po zmianach. Przychodem Funduszu były również wpływy z opłaty paliwowej w kwocie 319.975 tys. zł, stanowiące 107,8% planu po zmianach. Wpływy z opłat za zezwolenia, kary pieniężne i grzywny pobierane przez GITD i WITD oraz GDDKiA wyniosły 130.802 tys. zł (142,7% planu po zmianach), a przychody z tytułu odsetek (w tym bankowe związane z przekazywaniem wolnych środków w zarządzanie terminowe Ministra Finansów) osiągnięto na poziomie 12.584 tys. zł (plan po zmianach zakładał 480 tys. zł). Przychody z pozostałych wpływów (m.in. prowizji wpłacanych przez WITD, nakładanych na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym) wyniosły 3.025 tys. zł, co stanowiło 703,5% planu po zmianach (430 tys. zł). W 2023 r. planowane było przekazanie środków z budżetu państwa w wysokości 140.310 tys. zł, zostało przekazane 125.087 tys. zł.

Koszty realizacji zadań w 2023 r. wynosiły 826.521 tys. zł, co stanowiło 86,5% planu po zmianach (955.166 tys. zł). W ramach ww. kwoty, 671.360 tys. zł stanowiły środki przekazane wojewodom na realizację wniosków organizatorów publicznego transportu zbiorowego o dopłatę z Funduszu. Nie poniesiono wydatków na usługi bankowe związane z prowadzeniem rachunku Funduszu (planowano 5 tys. zł). Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, który wskazuje że środki powyżej 50 mln zł według stanu na dzień 31 grudnia zostają niezwłocznie przekazane na rachunek Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (RFRD) – w 2023 r. przekazano do RFRD 155.161 tys. zł.

Wydatkowana kwota środków Funduszu zależy od działań i możliwości finansowych poszczególnych organizatorów, którzy muszą z własnych środków pokryć co najmniej 10% kwoty dofinansowania.

W 2023 r. utrzymano obowiązywanie zwiększonej stawki dopłaty do pojedynczego wozokilometra w kwocie nie wyższej niż 3,00 zł (zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 16 czerwca

2023 r. o zmianie ustawy – o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw).

Wsparcie finansowe ze środków Funduszu dla organizatorów publicznego transportu zbiorowego jest przekazywane za pośrednictwem wojewodów jako dofinansowanie przez rząd zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie autobusowej komunikacji publicznej. W ramach przeprowadzonych naborów w 2023 r. dopłatą z Funduszu objęto 990 wniosków organizatorów publicznego transportu zbiorowego o dofinansowanie dla 6.749 linii komunikacyjnych.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 205.777 tys. zł, z tego środki pieniężne 193.106 tys. zł i należności 12.671 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 193.106 tys. zł.

8.7.7. Fundusz Inwestycji Kapitałowych

Fundusz Inwestycji Kapitałowych został utworzony na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, a jego środki przeznacza się na nabywanie lub obejmowanie akcji przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 33b ust. 1 ww. ustawy przychodami Funduszu są w szczególności:

- wpłaty z zysku spółek, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o wpłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa,
- środki w wysokości 30% każdej wypłaconej dywidendy, a także zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy, z akcji należących do Skarbu Państwa,
- środki z tytułu zwrotu pomocy publicznej lub wsparcia niebędącego pomocą publiczną, udzielonych przedsiębiorcom z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców, wraz z należnościami ubocznymi,
- dotacje celowe z budżetu państwa,
- odsetki od wolnych środków Funduszu, przekazanych w zarządzanie zgodnie z ustawą z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Stan funduszu na początek 2023 r. wyniósł 2.120.079 tys. zł.

Przychody Funduszu w 2023 r. zostały zrealizowane w wysokości 2.231.291 tys. zł co stanowi 123,4% planu po zmianach (1.808.279 tys. zł) oraz 154,4% planu według ustawy budżetowej (1.444.728 tys. zł), w tym z tytułu:

- wpłat z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa – 789.875 tys. zł;
- wpływów z dywidend – 1.289.207 tys. zł;

- zwrotu pomocy publicznej lub wsparcia niebędącego pomocą publiczną, udzielonych przedsiębiorcom z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców – 177 tys. zł;
- odsetek – 152.018 tys. zł;
- wpływów z kar i odszkodowań – 15 tys. zł.

Wyższe niż zaplanowano przychody osiągnięto z wpływów z dywidend z akcji należących do Skarbu Państwa (planowano kwotę 1.063.165 tys. zł, a wpłynęło 1.289.207 tys. zł), wpłat z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (zaplanowano wpłaty w wysokości 654.568 tys. zł, a uzyskano 789.875 tys. zł) oraz z odsetek (planowano 86.903 tys. zł, a wpłynęło 152.018 tys. zł).

Koszty realizacji zadań w 2023 r. zaplanowano w ustawie budżetowej na 2023 r. w wysokości 600.201 tys. zł. Plan po zmianach wyniósł 1.950.201 tys. zł, a wykonanie 1.950.000 tys. zł (100,0% planu po zmianach).

Koszty te zostały poniesione na objęcie i opłacenie akcji w spółkach:

- Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. w kwocie 600 mln zł,
- Funduszu Transformacji Województwa Śląskiego S.A. z siedzibą w Katowicach w kwocie 500 mln zł,
- Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. w kwocie 850 mln zł.

W planie finansowym zaplanowano również wydatki na pokrycie kosztów nabycia lub objęcia akcji, w tym usług świadczonych przez doradców oraz na pokrycie kosztów związanych z obsługą bankową, łącznie w kwocie 201 tys. zł. Kosztów tych nie poniesiono.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 2.401.370 tys. zł i były to środki pieniężne przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7.8. Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny

Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny został powołany ustawą z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw. Do jego zadań pierwotnie należało finansowanie utraconego przychodu spółek energetycznych w 2019 r. W 2023 r. Fundusz kontynuował m.in. rozpoczętą w 2022 r. realizację zadania związanego z finansowaniem rekompensat w związku z sytuacją na rynku gazu, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 stycznia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu.

Plan Funduszu ujęty w ustawie budżetowej na 2023 r. zakładał przepływy finansowe w wysokości 1.000.000 tys. zł, które planowane były na wypłatę i rozliczenie rekompensat służących ochronie odbiorców paliw gazowych. W trakcie 2023 r. weszły w życie ustawy, które nałożyły na Fundusz nowe zadania, w tym gromadzenie oraz przekazywanie do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 środków:

- odpisu na Fundusz oraz składki solidarnościowej na podstawie ustawy z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku oraz w 2024 roku,
- gazowego odpisu na Fundusz na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu.

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano w wysokości 17.440.527 tys. zł, tj. 103,4% planu po zmianach wynoszącego 16.870.200 tys. zł. Ich źródłem były głównie wpływy z tytułu: odpisu elektrycznego w kwocie 14.352.193 tys. zł, składki solidarnościowej w kwocie 1.609.622 tys. zł, gazowego odpisu na Fundusz w kwocie 187.076 tys. zł oraz środki ze zwrotów nienależnie pobranej pomocy w kwocie 1.247.699 tys. zł.

Wyższe od zaplanowanych przychody osiągnięte zostały głównie z tytułu zwrotu środków nienależnie pobranej pomocy.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 16.953.552 tys. zł, co stanowi 99,2% planu po zmianach wynoszącego 17.090.340 tys. zł. Środki Funduszu zostały przeznaczone na:

- wypłaty rekompensat na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu – 854.585 tys. zł,
- wpłaty do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 środków zgromadzonych z: odpisu na Fundusz, składki solidarnościowej oraz gazowego odpisu na Fundusz – w łącznej kwocie 16.098.967 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 728.223 tys. zł, z tego środki pieniężne w wysokości 758.273 tys. zł, należności w kwocie 27.048 tys. zł i zobowiązania w kwocie 57.099 tys. zł. Wolne środki finansowe przekazane zostały w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7.9. Fundusz Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji

Fundusz Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji został utworzony na podstawie art. 29 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych.

Przychody Funduszu w 2023 r. zrealizowano w wysokości 6.571.290 tys. zł, tj. 100,4% planu wg ustawy budżetowej (6.546.481 tys. zł) i 92,2% planu po zmianach (7.124.344 tys. zł). Ich źródłem były głównie:

- środki ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji, o których mowa w art. 49 ust. 2c ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w kwocie 6.101.756 tys. zł,

- odsetki od wolnych środków Funduszu w kwocie 469.081 tys. zł,
- zwrot środków z tytułu rekompensat w kwocie 454 tys. zł.

Niższe wykonanie przychodów w stosunku do planu po zmianach wynika głównie z niższych niż szacowano wpływów z tytułu sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji, co wynikało z niższych niż zakładano cen uprawnień, które ustalane są rynkowo podczas aukcji.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 6.662.001 tys. zł, co stanowi 251,6% planu wg ustawy budżetowej (2.648.341 tys. zł) i 67,2% planu po zmianach (9.906.867 tys. zł) i składają się na nie:

- wydatki na wypłatę rekompensat z tytułu przenoszenia kosztów zakupu uprawnień do emisji na ceny energii elektrycznej zużywanej do wytwarzania produktów w sektorach lub podsektorach energochłonnych w kwocie 1.746.313 tys. zł,
- pomoc dla sektorów energochłonnych związana z nagłymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2022 r. w kwocie 2.372.187 tys. zł,
- przekazanie środków finansowych na rachunek Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na wypłaty i obsługę rekompensat, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu w kwocie 366.000 tys. zł,
- przekazanie środków finansowych na rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na wykonanie zadań, o których mowa w art. 3a ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu w kwocie 2.526 tys. zł,
- przekazanie środków finansowych na pokrycie kosztów poniesionych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Operatora Programu Pomoc dla sektorów energochłonnych związana z nagłymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2022 r. w kwocie 1.517 tys. zł,
- pomoc dla przemysłu energochłonnego w związku z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r. w kwocie 2.172.200 tys. zł,
- przekazanie środków finansowych na pokrycie kosztów poniesionych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Operatora Programu Pomoc dla przemysłu energochłonnego w związku z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r. w kwocie 1.258 tys. zł.

Niższe wykonanie kosztów w stosunku do planu po zmianach wynika z mniejszej niż planowano liczby beneficjentów ubiegających się o wsparcie w ramach programu pn. „Pomoc dla przemysłu energochłonnego w związku z cenami gazu ziemnego i energii elektrycznej w 2023 r.”

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 5.387.767 tys. zł.

Wolne środki finansowe w wysokości 5.377.832 tys. zł zostały przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów.

8.7.10. Fundusz Szerokopasmowy

Fundusz Szerokopasmowy został utworzony na podstawie ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie wydatków związanych z:

- działaniami wspierającymi rozwój szybkich sieci telekomunikacyjnych poprzez dofinansowanie lub udzielanie pożyczek na budowę lub przebudowę tych sieci oraz wykonywanie przyłączy telekomunikacyjnych do lokalizacji użytkownika końcowego;
- działaniami mającymi na celu pobudzenie popytu użytkowników końcowych na usługi związane z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez dofinansowanie zakupu usług telekomunikacyjnych, zakupu urządzeń multimedialnych oraz organizacji szkoleń rozwijających kompetencje cyfrowe lub udziału w tych szkoleniach;
- obsługą Funduszu.

Źródłem przychodów Funduszu są m.in. wpływy z opłat za prawo do wykorzystywania zasobów numeracji, 15% wpływów z opłat za prawo do dysponowania częstotliwością, wpływy z kar pieniężnych oraz odsetki.

Fundusz uzyskał w 2023 r. **przychody** w wysokości 136.628 tys. zł, co stanowi 101,8% planu po zmianach (134.169 tys. zł), które pochodziły z ustawowo określonych źródeł zasilenia Funduszu, tj. przede wszystkim z części opłat ponoszonych przez operatorów posiadających prawo do dysponowania częstotliwościami radiowymi (45.375 tys. zł) oraz z całości opłat za prawo do wykorzystywania zasobów numeracji (85.704 tys. zł).

Koszty Funduszu w 2023 r. wyniosły 250.349 tys. zł, co stanowi 162,4% kwoty planu z ustawy budżetowej (154.169 tys. zł) i 86,7% planu po zmianach (288.831 tys. zł). Zostały one przeznaczone m.in. na: dofinansowanie funkcjonowania Funduszu Cyberbezpieczeństwa – z przeznaczeniem na wypłatę tzw. świadczeń teleinformatycznych dla pracowników podmiotów uczestniczących w Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa (132.000 tys. zł), na dofinansowanie działalności NASK – PIB jako operatora Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej z przeznaczeniem m.in. na bieżące zapewnienie szkołom bezpłatnego dostępu do szybkiego Internetu oraz na udzielenie dotacji celowej Instytutowi Łączności – PIB na realizację zadań pn.: „Prace badawcze i rozwojowe w obszarze dotyczącym rozwoju telekomunikacji”, „Budowa Systemu Informacyjnego o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego (SIDUSIS)” oraz „Zapewnienie łączności satelitarnej na potrzeby wsparcia jednostek sektora finansów publicznych i innych podmiotów w wykonywaniu ich zadań publicznych”.

Koszty inwestycyjne Funduszu wyniosły 118 tys. zł, co stanowi 0,3% kwoty planu po zmianach (41.000 tys. zł).

Przyczyną niezrealizowania planowanych kosztów Funduszu, w tym inwestycyjnych był brak złożenia wniosków o wypłatę środków w ramach umów dotacji celowych zawartych z gminami w ramach przeprowadzonego pilotażowego naboru wniosków na realizację projektu polegającego na budowie sieci dostępu do szybkiego internetu oraz unieważnienie postępowania na zakup oprogramowania Cyber Threat Intelligence, planowanego do sfinansowania środkami Funduszu. Postępowanie to zostało unieważnione z uwagi na wniesienie przez jednego z biorących udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, odwołania do Krajowej Izby Odwoławczej, co w konsekwencji skutkowało wydłużeniem procesu i uniemożliwiło realizację zaplanowanego na rok 2023 zakupu oprogramowania Cyber Threat Intelligence.

Ponadto, w poz. „Dotacje na realizację zadań bieżących” wykazano w planie po zmianach kwotę 90.831 tys. zł, natomiast w kolumnie wykonanie wskazano kwotę 114.280 tys. zł, tj. wyższą o 23.449 tys. zł. Analogicznie w poz. „Zadania związane z informatyzacją państwa” wykazano w planie po zmianach kwotę 115.831 tys. zł, natomiast w kolumnie wykonanie wskazano kwotę 118.231 tys. zł, tj. wyższą o 2.400 tys. zł. Przyczyną powyższego przekroczenia wykonania było zatwierdzenie rozliczenia dotacji celowych udzielonych w roku 2022 z opóźnieniem, co w konsekwencji skutkowało zwiększeniem wykonania w stosunku do planu po zmianach.

Stan Funduszu Szerokopasmowego na koniec roku wyniósł 77.732 tys. zł, z tego środki pieniężne 66.617 tys. zł, należności 12.753 tys. zł oraz zobowiązania 1.638 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniosły 66.617 tys. zł.

8.7.11. Fundusz Rozwoju Regionalnego

Fundusz Rozwoju Regionalnego został utworzony w 2022 r. na mocy ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w brzmieniu zmienionym ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w celu realizacji zadań polegających na wsparciu działań w zakresie organizacji lub promocji inicjatyw służących promowaniu społeczno-gospodarczego, regionalnego i przestrzennego rozwoju kraju, rozwoju społeczności lokalnych lub wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego.

Przychody Funduszu na 2023 r. zostały zaplanowane w kwocie 5.000 tys. zł, natomiast zrealizowane zostały w wysokości 64.485 tys. zł. Ich źródłem były środki pochodzące z odsetek od zwrotów środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości oraz od nierozliczonych środków i zaliczek w kwocie 62.570 tys. zł, odsetki od środków na rachunku Funduszu w kwocie 1.913 tys. zł oraz pozostałe odsetki w wysokości 2 tys. zł. Wyższe od zaplanowanych przychody osiągnięte zostały głównie z tytułu wyższych od założonych w planie kwot odsetek od ww. zwrotów środków.

Koszty realizacji zadań ze środków Funduszu poniesione zostały w kwocie 1.969 tys. zł, tj. 39,4% planu po zmianach w wysokości 5.000 tys. zł. Środki Funduszu zostały przeznaczone na:

- wypłatę dotacji na realizację dwóch zadań publicznych: „Integracja społeczności lokalnych poprzez rozwój kompetencji cyfrowych, kompetencji społecznych i upowszechnianie e-usług” oraz „Rozwój społeczności lokalnych i potencjału społeczno-gospodarczego gmin i powiatów poprzez działania służące budowaniu i wzmocnieniu marek lokalnych, ponadlokalnych i regionalnych” – 1.552 tys. zł,
- zakup usług m.in. na: opłacenie kosztów badania sprawozdań dotacjobiorców przez biegłego rewidenta, zorganizowanie strefy konferencyjno-networkingowej podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu, analizę kosztorysów (costing) inwestycji w ramach rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz wykonania opracowania „Ocena DNSH nowych reform i inwestycji w ramach rewizji krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności” – 418 tys. zł.

Niższe wykonanie kosztów w porównaniu do planu wynikało głównie z braku możliwości organizacji spotkań Komitetu Monitorującego KPO oraz odstąpienia od udziału w wydarzeniach poświęconych polityce regionalnej.

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 83.785 tys. zł, z tego środki pieniężne w wysokości 84.156 tys. zł, a zobowiązania w kwocie 371 tys. zł. Wolne środki finansowe przekazane zostały w zarządzanie Ministrowi Finansów.

8.7.12. Fundusz Edukacji Finansowej

Fundusz Edukacji Finansowej został utworzony 1 stycznia 2023 r. na podstawie ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw, dalej: „ustawa zmieniająca”. Plan finansowy na rok 2023 Funduszu został podpisany przez Ministra Finansów 13 stycznia 2023 r., stosownie do art. 26 ustawy zmieniającej i nie był ujęty w załączniku do ustawy budżetowej na rok 2023.

Głównym celem Funduszu jest zwiększenie świadomości finansowej w społeczeństwie poprzez umożliwienie edukacji, szkoleń, stworzenie materiałów edukacyjnych i narzędzi, które pomogą podejmować bardziej świadome i odpowiedzialne decyzje finansowe, co w efekcie przyczyni się do poprawy zdolności do zarządzania finansami oraz osiągnięcia stabilności i bezpieczeństwa finansowego.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie lub dofinansowanie edukacji finansowej, w szczególności na:

- opracowywanie i realizację strategii edukacji finansowej,
- organizację kampanii edukacyjnych, informacyjnych lub promocyjnych, mających na celu zwiększenie kompetencji finansowych społeczeństwa,

- opracowywanie i realizację programów edukacyjnych oraz wydawanie publikacji popularyzujących wiedzę w zakresie finansów, rynku finansowego, zagrożeń na nim występujących oraz działających na nim podmiotów,
- opracowywanie dokumentów i tworzenie narzędzi z zakresu edukacji finansowej innych niż wymienione w tiret 1 i 3,
- wspieranie projektów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie finansów i rynku finansowego,
- przeprowadzanie badań w zakresie kompetencji finansowych społeczeństwa i edukacji finansowej.

W 2023 r. Fundusz zrealizował **przychody** w wysokości 51.243 tys. zł, co stanowi 115,6% planu po zmianach (44.314 tys. zł). Najwyższą pozycję przychodów stanowiły kary pieniężne, o których mowa w art. 43g pkt. 1-4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej, w kwocie 40.479 tys. zł (co stanowi 112,4% planu po zmianach), a także odsetki – głównie od wolnych środków finansowych Funduszu przekazywanych w zarządzenie terminowe – w kwocie 10.094 tys. zł (co stanowi 130,9% planu po zmianach). Zrealizowane przychody z innych źródeł w kwocie 669 tys. zł (111,5% planu po zmianach) stanowiła kwota nadwyżki wypłaconego za rok 2022 wynagrodzenia Rzecznikowi Finansowemu w stosunku do kosztów poniesionych przez Rzecznika Finansowego w tym roku w związku z obsługą i realizacją zadań finansowanych ze środków zlikwidowanego Funduszu Edukacji Finansowej, działającego przy Rzeczniku Finansowym, podlegająca przekazaniu na rachunek FEF zgodnie z art. 33 ustawy zmieniającej.

Wzrost przychodów w stosunku do planu po zmianach wynika z rzeczywistego wykonania, którego nie można było przewidzieć na etapie opracowania planu finansowego Funduszu.

W 2023 r. **koszty** Funduszu wyniosły 2.533 tys. zł, co stanowi 8,4% planu po zmianach (30.001 tys. zł). Środki FEF w roku 2023 zostały przeznaczone na realizację Programu „Lekcje o finansach”, skierowanego do organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, tj.: jednostek samorządu terytorialnego oraz stowarzyszeń, fundacji i innych posiadających osobowość prawną podmiotów, prowadzących działalność w zakresie edukacji, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Zrealizowane koszty FEF obejmowały dotacje w łącznej kwocie 2.533 tys. zł, udzielone w ramach Programu „Lekcje o finansach”, na realizację zadań bieżących, w tym dla jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 2.412 tys. zł oraz dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w wysokości 121 tys. zł. W 2023 r. w ramach Programu „Lekcje o finansach” przekazano dotacje z Funduszu na realizację

ponad 250 wycieczek edukacyjnych oraz 750 zajęć lekcyjnych dla uczniów szkół podstawowych z całej Polski.

W odniesieniu do niskiego wykonania kosztów FEF należy zaznaczyć, że faktyczne wydatkowanie środków z Funduszu nastąpiło dopiero w II półroczu 2023 r., co związane było z terminem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Finansów z 12 lipca 2023 r. w sprawie dotacji celowej z Funduszu Edukacji Finansowej na realizację działań z zakresu edukacji finansowej. Przepisy ww. rozporządzenia stanowiły podstawę ogłoszenia naborów wniosków oraz otwartych konkursów ofert na realizację działań z zakresu edukacji finansowej, także wydatkowanie środków z FEF możliwe było dopiero po wejściu w życie ww. regulacji.

W związku z powyższym do końca roku budżetowego zrealizowano jeden nabór wniosków i zostały udzielone dotacje w ramach Programu „Lekcje o finansach” oraz ogłoszono jeden otwarty konkurs ofert na utworzenie i prowadzenie Centrów Edukacji Finansowej. Łącznie w ramach konkursu wpłynęło 206 ofert, które podlegały ocenie. Pozytywnie oceniono 26, negatywnie 85, a 95 ofert odrzucono z przyczyn formalnych. Konkurs ostatecznie unieważniono wobec braku możliwości realizacji działań wynikających z przyjętego harmonogramu. Powyższe okoliczności wpłynęły na znacznie niższe wykonanie kosztów FEF w stosunku do planowanych.

Stan Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 195.889 tys. zł i dotyczył głównie środków pieniężnych (195.855 tys. zł). Wolne środki finansowe w kwocie 195.855 tys. zł zostały przekazane w zarządzenie Ministrowi Finansów.

Rozdział 9

Wykonanie planów finansowych agencji wykonawczych, instytucji gospodarki budżetowej oraz państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy o finansach publicznych

9.1. Agencje wykonawcze

Agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa. Podstawą gospodarki finansowej agencji wykonawczej jest roczny plan finansowy sporządzany także w ujęciu kasowym tj. dochody i wydatki ujmowane są w terminie ich zapłaty.

W ustawie budżetowej na rok 2023 zamieszczono plany finansowe agencji wykonawczych:

1. Polskiej Agencji Kosmicznej,
2. Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego,
3. Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości,
4. Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
5. Narodowego Centrum Nauki,
6. Agencji Mienia Wojskowego,
7. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
8. Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wraz z planem finansowym Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
9. Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych,
10. Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych.

W 2023 r. łączne przychody wszystkich agencji wykonawczych wyniosły 23.020.624 tys. zł, tj. 77,9% planu po zmianach i 85,1% wykonania w 2022 r. Dotacje z budżetu państwa wyniosły 10.497.274 tys. zł, tj. 82,4% planu po zmianach i 45,6% wykonanych przychodów ogółem. Dotacje z budżetu państwa były wyższe o 12,0% niż w 2022 r. Najwyższe kwoty dotacji z budżetu państwa w 2023 r. zostały przekazane: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (3.985.078 tys. zł), Agencji Mienia Wojskowego (2.292.179 tys. zł), Narodowemu Centrum Nauki (1.377.424 tys. zł) oraz Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju (1.212.205 tys. zł). Jednostki te otrzymały 84,5% dotacji ogółem.

W 2023 r. łączne koszty poniesione przez agencje wykonawcze wyniosły 23.072.937 tys. zł, tj. 80,7% planu po zmianach i 107,7% wykonania 2022 r.

Łączny wynik finansowy brutto był ujemny został zrealizowany w wysokości -52.315 tys. zł, i był niższy o 986.096 tys. zł od zaplanowanego w planie po zmianach. Jest to związane

głównie z uzyskaniem niższych wyników w planach finansowych: Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (o 1.334.221 tys. zł), Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (o 108.397 tys. zł) i Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych (o 11.299 tys. zł).

Podstawowe wielkości dotyczące wykonania planów finansowych agencji wykonawczych w 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody wykonane	w tym	Koszty wykonane	Wynik finansowy brutto planowany	Wynik finansowy brutto zrealizowany
			dotacja z budżetu			
w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7
1	Polska Agencja Kosmiczna	31.114	24.401	30.554	0	559
2	Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	258.023	208.994	257.375	-700	648
3	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	335.172	213.910	333.870	-18.800	1.302
4	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	1.452.613	1.212.205	1.453.339	0	-726
5	Narodowe Centrum Nauki	1.447.062	1.377.424	1.445.246	5	1.817
6	Agencja Mienia Wojskowego	2.744.568	2.292.179	2.682.169	42.070	62.398
7	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	9.946.007	3.985.078	9.981.236	-48.227	-35.229
8	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	582.378	26.406	667.638	23.136	-85.261
8a	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	2.247.023	0	1.170.886	664.738	1.076.138
9	Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	109.302	46.979	115.530	5.071	-6.228
10	Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych	3.867.362	1.109.698	4.935.094	266.488	-1.067.733
	Razem:	23.020.624	10.497.274	23.072.937	933.781	-52.315

9.1.1. Polska Agencja Kosmiczna (PAK) została utworzona na mocy ustawy z dnia 26 września 2014 r. o Polskiej Agencji Kosmicznej. PAK realizuje zadania w zakresie badań i rozwoju techniki kosmicznej, w tym inżynierii satelitarnej oraz ich zastosowania dla celów użytkowych, gospodarczych, obronnych, bezpieczeństwa państwa oraz naukowych.

Do zadań Agencji należy również m.in. inicjowanie, przygotowywanie oraz wdrażanie założeń, głównych kierunków badań i programów rozwoju w dziedzinie badania i użytkowania przestrzeni kosmicznej, zapewnienie spójności polskiej polityki kosmicznej realizowanej w ramach programów Unii Europejskiej, reprezentowanie polskiego interesu gospodarczego i naukowego w dziedzinie badania i użytkowania przestrzeni kosmicznej na arenie międzynarodowej oraz prowadzenie rejestru obiektów wypuszczonych w przestrzeń kosmiczną.

Przychody Agencji w 2023 r. wyniosły 31.114 tys. zł, tj. 74,0% planu po zmianach. Ich głównym źródłem były środki pochodzące z dotacji z budżetu państwa w wysokości 24.401 tys. zł, tj. 78,4% przychodów ogółem. Niższa realizacja przychodów w stosunku do wielkości w planie po zmianach wynika głównie z niższego poziomu wykorzystania dotacji celowej na realizację zadań zawartych w Krajowym Programie Kosmicznym – działania Ministra Rozwoju i Technologii na lata 2023-2027 (mKPK) oraz niepełnego wykorzystania środków otrzymanych z Unii Europejskiej (11,1% planu po zmianach).

W 2023 r. Agencja poniosła **koszty** w wysokości 30.554 tys. zł, tj. 72,7% planu po zmianach.

Wynagrodzenia ogółem wykonano w wysokości 11.005 tys. zł tj. 95,0% planu po zmianach.

Niższe koszty w 2023 r. w stosunku do planu po zmianach wynikały z niższych kosztów funkcjonowania m.in. w zakresie materiałów i energii oraz usług obcych, które dotyczą niewykonania w pełni planu dotacji celowej na realizację zadań zawartych w Krajowym Programie Kosmicznym – działania Ministra Rozwoju i Technologii na lata 2023-2027 (mKPK).

Środki na wydatki majątkowe (nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne) zostały wykonane w wysokości 14.702 tys. zł tj. 82,7% planu po zmianach.

Niepełne wykonanie planu wynika z okoliczności występujących w toku prowadzonych procedur udzielania zamówień publicznych. Wartość złożonych ofert była niższa niż kwoty jakie zamawiający planował na ich realizację.

Zobowiązania na koniec roku wyniosły 5.012 tys. zł tj. 334,1% planu po zmianach. Wyższy poziom zobowiązań w stosunku do kwoty planowanej wynika z faktu, że w zobowiązaniach zostały ujęte środki otrzymane z UE na realizację projektów, pozostające na rachunkach Agencji po zakończeniu realizacji tych projektów, przed ich końcowym rozliczeniem.

Wynik finansowy brutto Agencji na koniec roku wyniósł 559 tys. zł, podczas gdy w planie po zmianach zakładano wynik zrównoważony.

9.1.2. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW-CRSO) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 15 września 2017 r.

o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. NIW-CRSO realizuje zadania na rzecz wspierania rozwoju wspólnoty obywatelskiej i społeczeństwa obywatelskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2023 r. wykonanie **przychodów** NIW-CRSO osiągnęło poziom 258.023 tys. zł, co stanowi 95,6% planu po zmianach.

Na zrealizowane przychody składają się przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa w wysokości 208.994 tys. zł oraz środki otrzymywane z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w wysokości 47.817 tys. zł.

Niepełna realizacja przychodów w stosunku do wielkości w planie po zmianach wynika głównie z niższego poziomu wykorzystania dotacji budżetowych (96,7%) oraz środków

z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na realizację zadań w ramach pomocy technicznej programów (92,4%), a także wyższych, niż uprzednio szacowano, zwrotów środków dokonanych przez beneficjentów w ramach udzielonych dotacji.

W 2023 r. w NIW-CRSO poniesiono **koszty** w wysokości 257.375 tys. zł, co stanowi 95,1% planu po zmianach i były one głównie przeznaczone na:

- koszty funkcjonowania Instytutu (wydatki bieżące i majątkowe) – tj. 9,3% całości poniesionych kosztów,
- środki przekazane innym podmiotom (głównie w ramach Programu NOWEFIO, Rozwoju Organizacji Obywatelskich, Programu Korpusu Solidarności – Programu Wspierania Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018 – 2030, Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018 – 2030 oraz Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030) – tj. 84,5% całości poniesionych kosztów.

Na niższe wykonanie kosztów w stosunku do planu po zmianach na 2023 r. (o 13.219 tys. zł) wpłynęło przede wszystkim niższe niż planowano zużycie materiałów i energii o 36,3% (większość materiałów przygotowywano w formie elektronicznej), niższe koszty podróży służbowych krajowych i zagranicznych, świadczeń na rzecz osób fizycznych. Dodatkowo niższe wykonanie kosztów, było efektem oszczędnego, racjonalnego i ekonomicznego dysponowania środkami w ramach realizowanych programów, organizacji części spotkań, wydarzeń w formie zdalnej oraz uzyskania niższych cen usług. Ponadto, niższe niż zakładano (o 5.241 tys. zł) były środki przekazane innym podmiotom z przeznaczeniem na finansowanie projektów wyłonionych w otwartych konkursach, głównie w ramach: Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich, Programu Wspierania Rozwoju Wolontariatu Systematycznego, Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych, Programu Wspierania Międzynarodowych Domów Spotkań, Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych, Programu Fundusz Młodzieżowy, Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych, Programu Polski Inkubator Rzemiosła. Niepełne wykorzystanie ww. pozycji wynika m.in. z mniejszej niż zakładano liczby wniosków o dofinansowanie, oszczędności oraz zwrotów beneficjentów w ramach realizowanych projektów.

Wynagrodzenia w NIW-CRSO wykonano w wysokości 10.440 tys. zł tj. 91,2% planu po zmianach (11.451 tys. zł). Wynagrodzenia osobowe zrealizowano w wysokości 7.544 tys. zł co stanowi 100,2% planu po zmianach i wynika z wyższych niż zakładano kosztów wyceny wartości aktuarialnej rezerw na świadczenia pracownicze, w tym: nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne oraz pośmiertne.

Niepełne wykonanie wynagrodzeń bezosobowych (o 26,2%), spowodowane było złożeniem mniejszej niż zakładano liczby wniosków o dofinansowanie w ramach konkursów

ogłoszonych przez NIW-CRSO, jak również faktem, że część ocen eksperckich w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich – Priorytetu PROO 5 została wykonana przez personel merytoryczny.

Środki na wydatki majątkowe przekazane innym jednostkom wyniosły 15.925 tys. zł tj. 96,7% planu po zmianach. Niepełne wykorzystanie pozycji wynika m.in. z mniejszej niż zakładano liczby wniosków o dofinansowanie, oszczędności oraz zwrotów beneficjentów w ramach realizowanych projektów.

Zobowiązania na 31.12.2023 r. kształtowały się na poziomie 2.626 tys. zł, co stanowi 62,4% planu po zmianach. Na kwotę zobowiązań składają się min. nierozliczone zwroty od beneficjentów, zobowiązania wobec KPRM oraz rozrachunki z dostawcami.

NIW-CRSO osiągnął **wynik finansowy brutto** w wysokości 648 tys. zł, który był wyższy od wartości planowanej w ustawie budżetowej w związku z poniesieniem przez Instytut niższych kosztów w stosunku do uprzednio planowanych.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 35 tys. zł.

9.1.3. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Zadaniem PARP jest działanie na rzecz przedsiębiorczości poprzez wspieranie: rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii, wykorzystania potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz rozwoju zasobów ludzkich.

W 2023 r. **przychody** PARP wyniosły 335.172 tys. zł i stanowiły 75,0% planu po zmianach. Przychodami PARP były przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań ustawowych oraz na pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania Agencji, środki otrzymane z Unii Europejskiej a także pozostałe przychody, na które składają się zwłaszcza przychody z odsetek zwróconych przez beneficjentów oraz przychody pochodzące z rozliczenia dotacji udzielonych przez PARP w latach ubiegłych. Ponadto w ramach pozostałych przychodów ujęte zostały dokonane w 2023 r. rozwiązania odpisów aktualizujących należności, które wynikały ze spłat dokonywanych przez dłużników należności głównej wraz z odsetkami. Niepełne wykonanie przychodów dotyczy głównie wykonania przychodów z tytułu dotacji z budżetu państwa, w kwocie 213.910 tys. zł, tj. 69,8% planu po zmianach oraz niższe wykonanie środków otrzymanych z Unii Europejskiej, w kwocie 1.497 tys. zł tj. 36,1% planu po zmianach.

Agencja poniosła w 2023 r. **koszty** w wysokości 333.870 tys. zł, co stanowi 71,7% planu po zmianach. Niższe koszty w 2023 r. w stosunku do planu po zmianach wynikały głównie z niższego wykonania:

- zakupu usług obcych, które wyniosły 39.760 tys. zł i stanowiły 60,2% planu po zmianach
 - niepełne wykonanie w tej pozycji wynika głównie z zakupu na niższym poziomie usług, dotyczących zatrudnienia pracowników tymczasowych,
- przesunięcia w czasie terminu przeprowadzenia kontroli w związku ze zmianą terminów zakończenia projektów oraz przesunięcie na 2024 r. zapłaty za część kontroli przeprowadzonych w 2023 r. z uwagi na trwający proces działań pokontrolnych,
- wygenerowanie oszczędności, które wynikały z uzyskania niższych cen w postępowaniach przetargowych, wydłużenia lub braku rozstrzygnięcia postępowań przetargowych, co skutkowało późniejszym zawarciem i rozpoczęciem realizacji umów,
- środków przekazywanych innym podmiotom, które wyniosły 102.218 tys. zł i stanowiły 62,5% planu po zmianach – niepełne wykonanie wynikało z:
 - niższych niż pierwotnie zakładano, wydatków na pomoc finansową dla grantobiorców w ramach pilotaży nowych instrumentów, w szczególności w pilotażu Przemysł 4.0 realizowanych w ramach działania POIR 2.4.1,
 - przesunięcia na 2024 r. realizacji projektów niekonkurencyjnych (FERS i FENG) perspektywy finansowej 2021-2027
 - przesunięcia na 2024 r. pierwszych wypłat wsparcia w ramach projektów konkurencyjnych (FERS i FEPW) perspektywy finansowej 2021-2027, na co miało wpływ przedłużanie terminów składania wniosków o dofinansowanie oraz wydłużanie terminów rozstrzygnięcia naborów,
 - wydatkowania niższej kwoty niż planowano w ramach Pilotażowego Programu „Robogrant-pomoc na rozwój polskiej branży meblarskiej”, co wynikało z niższego niż zakładano udziału finansowania projektów poprzez płatności zaliczkowe oraz przesuwania harmonogramu działań w czasie przez grantobiorców, jak i wydłużania okresu realizacji projektów

Koszty realizacji zadań ustawowych, w ramach których PARP udzieliła wsparcia innym podmiotom wyniosły 102.218 tys. zł, co stanowi 30,6% kosztów ogółem.

Wynagrodzenia ogółem wyniosły 85.982 tys. zł co stanowi 70,6% planu po zmianach.

Niepełne wykonanie wynagrodzeń osobowych (86,1% planu po zmianach) wynika z braku możliwości finansowania wynagrodzeń w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz rozpoczęcia działalności jednego Oddziału Regionalnego PARP. Natomiast na niepełne wykonanie wynagrodzeń bezosobowych (24,7% planu po zmianach) wpływ miały wypłaty w niższej wysokości niż pierwotnie planowano wynagrodzenia dla ekspertów oceniających wnioski, które wynikały z liczby faktycznie przeprowadzonych ocen wniosków o dofinansowanie czy opinii w toku obsługi umowy o dofinansowanie.

Środki na wydatki majątkowe (nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne) wyniosły 2.451 tys. zł co stanowi 87,5% planu po zmianach. Niepełne wykonanie

wynika z otrzymania tańszych ofert do przetargów niż wynikało to z ofert przyjętych do oszacowania wartości zamówienia.

W 2023 roku kwota środków przyznanych innym podmiotom wyniosła 2.349.080 tys. zł, tj. 74,4% planu po zmianach. Środki te dotyczyły realizacji zadań ustawowych w ramach których Agencja udziela wsparcia innym podmiotom (m.in. Program EENCP, POIR, POWER, POPW). Niepełne wykonanie wynika głównie z niezrealizowania działań perspektywy finansowej 2021-2027 w związku z opóźnieniami w uruchamianiu tych programów.

Stan środków obrotowych na koniec 2023 r. wyniósł 953.471 tys. zł i stanowił 776,2% planu po zmianach. Wpływ na taki poziom tej pozycji miało wykonanie należności krótkoterminowych w kwocie 834.559 tys. zł, co stanowi 1121,7% planu po zmianach. Głównym powodem tak wysokiego wykonania należności krótkoterminowych jest uwzględnienie w tej pozycji odpisów aktualizujących należności.

Stan zobowiązań na koniec roku wyniósł 88.688 tys. zł i stanowił 79,9% planu po zmianach, wynikał z rezerw na zobowiązania, z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych, z tytułu wynagrodzeń-zwroty z ZUS, zobowiązania wobec beneficjentów a także zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz zabezpieczeń.

Wynik finansowy brutto PARP na koniec roku wyniósł 1.302 tys. zł podczas gdy w planie po zmianach zakładano wynik ujemny -18.800 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 26.204 tys. zł.

9.1.4. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) działa na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. W ramach swojej działalności Centrum realizuje zadania z zakresu polityki naukowej państwa. Wspiera tworzenie nowoczesnych rozwiązań i technologii poprzez finansowanie projektów badawczo-rozwojowych, ukierunkowanych na zacieśnienie współpracy sektora nauki i gospodarki. Udziela dofinansowania wyłanianym w trybie konkursowym projektom, a następnie nadzoruje ich prawidłową realizację.

NCBiR zajmuje się także wdrażaniem pięciu programów operacyjnych: Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój oraz Polska Cyfrowa. Agencja ta jest również operatorem w programie Badania stosowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz w Szwajcarsko-Polskim Programie Współpracy. Ponadto Centrum pełni rolę Krajowego Punktu Kontaktowego dla programu Horyzont Europa.

W trakcie roku 2023 plan finansowy Centrum był dwukrotnie zmieniany. Zmiany dotyczyły m.in.:

- zmniejszenia środków dotacji celowej na realizację strategicznych programów badań naukowych, prac rozwojowych i innych zadań,
- dostosowania wysokości środków w programach finansowanych ze środków europejskich do fazy wdrażania poszczególnych programów tj. zwiększenie środków dla beneficjentów Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz zmniejszenie środków dla beneficjentów programów Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki i Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego,
- przesunięć w ramach kosztów funkcjonowania Centrum w związku z koniecznością dostosowania ich do istniejących potrzeb.

Przychody Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w 2023 r. wyniosły 1.452.613 tys. zł, co stanowi 89,0% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje przekazane z budżetu państwa w kwocie 1.212.205 tys. zł (83,4% przychodów).

Niższe wykonanie przychodów wynika z oszczędności w ramach dotacji celowej wygenerowanej na etapie rozliczania wniosków o płatność beneficjentów, oszczędności zgłoszonych przez beneficjentów na zakończenie realizacji projektów oraz przesunięcia finansowania niektórych projektów na kolejny rok.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 1.453.339 tys. zł, tj. na poziomie 89,1% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów (86,6%) były koszty realizacji zadań w kwocie 1.258.278 tys. zł, w tym środki przekazane innym podmiotom stanowiły 1.033.423 tys. zł. Na funkcjonowanie jednostki przeznaczono 195.061 tys. zł.

Na niepełną realizację kosztów miały wpływ:

- zmiany dokonane przez beneficjentów w harmonogramach realizacji projektów,
- oszczędności zgłoszone przez beneficjentów w końcowych rozliczeniach projektów,
- przesunięcie na rok 2024 realizacji programów KPO oraz rozstrzygnięć niektórych konkursów,
- wydłużenie naboru wniosków w niektórych konkursach, a w konsekwencji przeniesienie części ocen na kolejny rok,
- niższe wydatki na wynagrodzenia i obsługę siedziby Centrum z uwagi na ograniczenie zatrudnienia oraz znaczny udział pracy zdalnej.

Wynagrodzenia w NCBiR wykonano w wysokości 80.291 tys. zł, tj. 93,2% planu po zmianach (86.192 tys. zł). Na wynagrodzenia osobowe przeznaczono 62.032 tys. zł, tj. 94,7% planu po zmianach. Niższe wykonanie wynagrodzeń osobowych w Centrum wynika ze zmniejszenia zatrudnienia oraz nieuzupełniania wakatów z powodu przyznanych niższych limitów etatów na realizację programów współfinansowanych ze środków unijnych.

W planie finansowym Centrum ujęto również środki europejskie przewidziane dla beneficjentów programów operacyjnych. Środki przyznane przez NCBiR innym podmiotom na realizację zadań badawczych, łącznie ze środkami europejskimi, wyniosły 6.595.207 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach.

W 2023 r. Centrum przedstawiło szeroką ofertę wsparcia dla przedsiębiorców i naukowców. Ogłoszono 54 konkursy, z tego: 28 konkursów międzynarodowych, 11 w ramach programu FENG, 5 w ramach programu FERS, 2 w ramach programu KPO oraz 8 w programach krajowych, w tym z zakresu obronności i bezpieczeństwa państwa. Ocenionych zostało ponad 1400 wniosków o dofinansowanie. Podpisano 244 umowy o dofinansowanie projektów.

W 2023 r. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przede wszystkim finansowało:

- realizację zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa,
- programy dotyczące badań aplikacyjnych,
- programy strategiczne,
- programy międzynarodowe,
- programy dotyczące wsparcia rozwoju kadry naukowej (LIDER),
- programy dotyczące prac rozwojowych oraz komercjalizacji,
- projekty w ramach programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy – VI etap, okres realizacji: lata 2023-2025”.

Największe koszty zostały poniesione na realizację zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Środki na wydatki majątkowe wyniosły 5.923 tys. zł, tj. 95,5% planu po zmianach. Niższe wykonanie wydatków wynikało z oszczędności w trakcie realizacji postępowań związanych z rozbudową infrastruktury informatycznej.

Wynik finansowy brutto NCBiR na koniec roku był ujemny i wyniósł -726 tys. zł. Przyczyną osiągnięcia ujemnego wyniku były głównie różnice kursowe powstałe w wyniku wyceny środków walutowych znajdujących się na rachunkach bankowych na koniec okresu sprawozdawczego.

Wolne środki przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 7.639 tys. zł.

9.1.5. Narodowe Centrum Nauki (NCN) działa na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki. W ramach realizowanych zadań wspiera działalność naukową w zakresie badań podstawowych, podejmowanych w celu zdobycia nowej wiedzy.

W trakcie roku 2023 plan finansowy Narodowego Centrum Nauki był dwukrotnie zmieniany. Zmiany te dotyczyły:

- zwiększenia kosztów finansowanych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego EOG, wpływów uzyskanych z obligacji oraz środków europejskich,
- dostosowania struktury kosztów finansowanych z dotacji podmiotowej oraz dotacji celowej do bieżących potrzeb,
- zmniejszenia wydatków majątkowych m.in. w związku ze zmniejszeniem zakresu niezbędnych prac związanych z adaptacją pomieszczenia na potrzeby archiwum zakładowego.

Przychody Centrum w 2023 r. wyniosły 1.447.062 tys. zł, co stanowi 95,3% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje przekazane z budżetu państwa w kwocie 1.377.424 tys. zł, co stanowi 95,2% przychodów ogółem.

Przychodami Centrum były przede wszystkim dotacje otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań ustawowych oraz na pokrycie bieżących kosztów i dofinansowania inwestycji związanych z zarządzaniem wykonywanymi zadaniami. Ponadto, Narodowe Centrum Nauki może uzyskiwać przychody z innych źródeł, w tym środki przekazane przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 1.445.246 tys. zł, co stanowi 95,2% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów były koszty realizacji zadań, na które wydatkowano 1.399.666 tys. zł, co stanowiło 96,8% kosztów ogółem. Na koszty funkcjonowania jednostki przeznaczono 45.580 tys. zł. W ramach kosztów funkcjonowania na wynagrodzenia osobowe przypada 17.655 tys. zł, które zrealizowano w 97,3% planu po zmianach.

Niższe wykonanie przychodów związane było ze sposobem ujęcia w układzie memoriałowym zdarzeń gospodarczych zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Natomiast niepełne zrealizowanie kosztów wynikało przede wszystkim z niższego wykonania kosztów realizacji zadań w związku ze zwrotem przez beneficjentów środków przyznanych na realizację umów grantowych z tytułu ich niewykorzystania lub nieprawidłowego wykorzystania. Ponadto, na niższe wykonanie kosztów wpływ miało mniejsze zapotrzebowanie Centrum na środki finansowe związane z kosztami zarządzania wykonywanymi zadaniami, m.in. w zakresie środków planowanych na zakup energii oraz kosztów obsługi paneli ekspertów oceniających wnioski złożone w ramach konkursów ogłaszanych przez Centrum.

W ramach prowadzonej działalności NCN finansowało przede wszystkim realizację:

- badań podstawowych w formie projektów badawczych, w tym:
 - finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów (OPUS, SONATA BIS, ARTiQ),
 - mających na celu stworzenie unikatowego warsztatu naukowego lub powołanie nowego zespołu naukowego (PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS, SONATA),

- dla doświadczonych naukowców mających na celu realizację pionierskich badań naukowych, w tym interdyscyplinarnych, ważnych dla rozwoju nauki (MAESTRO),
- innych badań naukowych (MINIATURA, Polskie Powroty, Profesura),
- współpracy międzynarodowej (m.in. BiodivERsA, BEETHOVEN Classic, JPCofuND2),
- zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ważnych dla rozwoju badań podstawowych (SONATINA, DIOSCURI, partnerstwo EOSC).

Środki na wydatki majątkowe wyniosły 592 tys. zł, tj. 74,0% planu po zmianach. Niższe ich wykonanie wynikało z przesunięcia na kolejne lata montażu na dachu siedziby NCN urządzenia tłumiącego hałas generowany przez urządzenia wentylacyjno-klimatyzacyjne, ze względu na konieczność dokonania analizy tej inwestycji, zarówno od strony użytkowej, jak i ekonomicznej.

Zobowiązania NCN na koniec roku wyniosły 6.022 tys. zł. Kwota ta obejmuje głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, których płatność nastąpiła w 2024 r., zwrócone do Centrum przez grantobiorców niewykorzystane środki, które w styczniu 2024 r. zostały przekazane do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz środki na rozliczenia z pracownikami lub współpracownikami.

Wynik finansowy brutto NCN na koniec roku wyniósł 1.817 tys. zł.

9.1.6. Agencja Mienia Wojskowego (AMW) działała na podstawie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego. Agencja realizuje zadania własne i zadania zlecone, do których należą przede wszystkim: gospodarowanie i obrót mieniem Skarbu Państwa, w tym: sprzedaż lokali mieszkalnych i innych nieruchomości oraz infrastruktury, działalność gospodarcza wynikająca z potrzeb obronności, obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, przechowywanie i obrót materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, budowa i remonty lokali mieszkalnych oraz wypłaty świadczeń mieszkaniowych dla żołnierzy.

W 2023 r. AMW osiągnęła **przychody** w wysokości 2.744.568 tys. zł, tj. 98,5% planu po zmianach, co wynikało per saldo z niższego od planowanego wykonania przychodów z prowadzonej działalności, w szczególności z tytułu sprzedaży nieruchomości i pozostałych składników majątku trwałego oraz wyższego wykonania pozostałych przychodów, zwłaszcza z tytułu rozwiązanych odpisów aktualizujących należności z tytułu odsetek i innych operacji finansowych, rozwiązanych rezerw na pewne lub prawdopodobne straty z tytułu operacji finansowych i niefinansowych oraz zwrotu kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego.

Poniesione **koszty** wyniosły 2.682.169 tys. zł, tj. 97,7% planu po zmianach, co wynikało z niższych od ujętych w planie po zmianie kosztów funkcjonowania. Zmniejszenia dotyczyły kosztów materiałów i energii oraz usług obcych dzięki ograniczonemu wzrostowi cen energii elektrycznej i ciepłej wskutek Rządowej Tarczy Energetycznej oraz uzyskania niższych cen

w trakcie prowadzonych postępowań o zamówienia publiczne w zakresie usług. Ponadto, poniesiono niższe niż planowano koszty z tytułu podatków stanowiących źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego (podatek od nieruchomości).

Wynagrodzenia osobowe wyniosły 116.184 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Natomiast wynagrodzenia bezosobowe wyniosły 820 tys. zł, co stanowiło 68,9% planu po zmianach co wynikało m.in. z przesunięcia terminów oraz zmian w zakresie planowanych prac inwentaryzacyjnych obiektów budowlanych, odtworzenia dokumentacji technicznej obiektów, wykonania ekspertyz technicznych, elektrycznych i innych związanych z inwestycjami budowlanymi.

Zaplanowane na 2023 r. dotacje z budżetu państwa zostały obniżone w wyniku zmiany planu finansowego do kwoty 2.292.228 tys. zł. Zmiany planu dotyczyły głównie zmniejszenia kwoty dotacji celowej na zadania zlecone przez MON z tytułu wypłaty odpraw mieszkaniowych, wskutek niższej średniej wysokości odprawy oraz zmniejszenia liczby składanych wniosków o wypłatę w ostatnich miesiącach 2023 r. Zwiększeniu uległa natomiast kwota dotacji na zadania inwestycyjne dla Sił Zbrojnych RP, w tym o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa.

Dotacje z budżetu państwa zostały wykorzystane w wysokości 2.292.179 tys. zł, tj. ok. 100,0% planu po zmianach. Z danej kwoty 1.956.268 tys. zł przeznaczono na wypłatę świadczeń oraz odpraw mieszkaniowych dla żołnierzy, na utrzymanie miejsc internatowych za żołnierzy uprawnionych do zakwaterowania tymczasowego, na pokrycie kosztów utrzymania zbędnych nieruchomości oraz mienia ruchomego od dnia ich przejęcia do końca 2023 r. Na dofinansowanie kosztów utrzymania Agencji przeznaczono 75.799 tys. zł. Pozostała kwota 260.112 tys. zł przeznaczona została na dofinansowanie inwestycji dla Sił Zbrojnych RP, w tym na inwestycje o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 101.880 tys. zł, tj. 82,0% planu po zmianach, z tego inwestycje internatowe i mieszkaniowe finansowane z dotacji budżetowej wyniosły 64.200 tys. zł (100,0% planu po zmianach), inwestycje finansowane ze środków własnych wyniosły 23.365 tys. zł, tj. 58,6% planu po zmianach, zaś pozostałe nakłady finansowane ze środków własnych wykonano na poziomie 14.316 tys. zł, tj. 71,1% planu rocznego. Niższe wykonanie wynikało m.in. z przedłużających się postępowań przetargowych oraz procesów inwestycyjnych, jak też uzyskania niższych cen w trakcie prowadzonych postępowań o zamówienia publiczne.

Wynik finansowy brutto Agencji wyniósł 62.398 tys. zł, co w stosunku do kwoty przewidzianej w planie po zmianach oznacza jego poprawę o 48,3%. Różnica ta wynika z poniesienia przez AMW niższych kosztów funkcjonowania w stosunku do planowanych.

AMW odnotowała stan na koniec roku:

- środków pieniężnych 78.602 tys. zł (254,0 % planu po zmianach); wyższa realizacja środków pieniężnych w stosunku do planu po zmianach wynika głównie z wyższego stanu środków pieniężnych ujętego w stanie na początku roku będącego wykonaniem roku 2022 (o 41.606 tys. zł więcej niż planowano);
- należności krótkoterminowych 64.615 tys. zł (53,8% planu po zmianach) dotyczących głównie najmu lokali mieszkalnych, sprzedaży nieruchomości oraz pozostałego mienia trwałego, opłat za lokale mieszkalne, najmu pozostałych lokali użytkowych, garaży oraz dzierżawy, a także rozliczenia kar umownych i odszkodowań;
- zapasów 414.141 tys. zł (144,3% planu po zmianach) dotyczących głównie mienia ruchomego będącego w zasobie AMW oraz inwestycji w toku realizowanych dla Sił Zbrojnych RP;
- zobowiązań 96.363 tys. zł (114,4% planu po zmianach) głównie z tytułu dostaw towarów i usług, podatków, ubezpieczeń społecznych oraz nakładów inwestycyjnych.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów zostały wykonane wysokości 24.750 tys. zł (depozyty overnight).

9.1.7. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) funkcjonuje m.in na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a także na podstawie przepisów unijnych. Nadzór nad Agencją, która posiada od akcesji Polski do UE status unijnej agencji płatniczej, sprawuje minister właściwy do spraw rozwoju wsi. Środki na realizację zadań wynikających z pełnienia funkcji agencji płatniczej, tj. transfery środków europejskich w ramach współfinansowania z budżetu państwa i finansowania z budżetu środków europejskich nie są ujmowane w planie finansowym ARiMR.

Do głównych zadań ARiMR realizowanych ze środków krajowych w ramach planu finansowego należą: dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściowa spłata kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich, pomoc finansowa dla producenta rolnego na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych – nieoprocentowana pożyczka dla producentów świń.

Ponadto w 2023 r. istotnym zadaniem było realizowanie pomocy finansowej dla producenta rolnego, któremu zagraża utrata płynności finansowej w związku z zakłóceniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy na dofinansowanie w 2023 r. zakupu nawozów mineralnych innych niż wapno nawozowe i wapno nawozowe zawierające magnez od podmiotów prowadzących działalność w zakresie obrotu nawozami lub sprzedaży nawozów, pomocy dla producenta rolnego, który poniósł dodatkowe koszty w wyniku braku stabilizacji na rynku pszenicy, gryki lub kukurydzy spowodowanej agresją

Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, dopłaty do innych zbóż i nasion oleistych, pomocy dla sadowników, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących drzewach owocowych oraz dla producentów rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu, pomocy udzielanej przez ARiMR dla producentów hodujących lochy.

W 2023 r. **przychody** Agencji wyniosły 9.946.007 tys. zł i zostały zrealizowane w 85,5% planu po zmianach (w tym dotacje z budżetu państwa wyniosły 3.985.078 tys. zł i stanowiły 40,1% przychodów ogółem).

Koszty ARiMR w 2023 r. wyniosły 9.981.236 tys. zł i zrealizowane zostały w 85,5% planu po zmianach (w tym koszty realizacji zadań wyniosły 8.133.378 tys. zł i stanowiły 81,5% kosztów ogółem).

W związku z powyższym **wynik finansowy brutto** i netto na 2023 rok był ujemny i wyniósł -35.229 tys. zł, podczas gdy w planie po zmianach zakładano -48.227 tys. zł.

Niższe wykonanie przychodów (dotacji) i kosztów w stosunku do planu po zmianach ARiMR wynika m.in. z niższego wydatkowania środków z przeznaczeniem na pomoc dla producentów rolnych, m.in. na dopłaty do oprocentowania kredytów płynnościowych i skupowych (nie wszyscy kredytobiorcy mieli zdolność kredytową lub spełniali warunki do jego uzyskania), a także pomoc dla sadowników którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących drzewach owocowych oraz dla producentów rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu (z uwagi na wyczerpanie pomocy de minimis w 2023 r. wnioski o udzielenie tej pomocy zostały przeniesione do rozpatrzenia w 2024 r., tj. po odnowieniu tego limitu).

Dotacje zostały przeznaczone m.in. na:

- dotację podmiotową w kwocie 1.566.481 tys. zł na koszty działalności statutowej,
- dotację celową w kwocie 2.335.498 tys. zł, m.in. na:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji rolniczej oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód,
 - finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie,
 - finansowanie zalesiania gruntów rolnych,
 - dopłaty krajowe do materiału siewnego,
 - dopłaty do oprocentowania kredytów skupowych,
 - program 2023 Locha+,

- pomoc dla sadowników rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących drzewach owocowych oraz dla producentów rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu.
- dotację celową w kwocie 83.099 tys. zł na finansowanie projektów z udziałem środków UE (na wydatki bieżące), w tym 29.443 tys. zł na współfinansowanie.

Dotacja na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych ARiMR została wykonana w kwocie 128.107 tys. zł tj. 53,7% planu po zmianach. Niepełne wykonanie wydatków z tytułu otrzymanej przez ARiMR w 2023 r. dotacji podmiotowej wynikało w głównej mierze z uzyskania oszczędności w zakresie następujących pozycji planu finansowego: materiały i energia, usługi obce, wpłat na PFRON oraz w zakresie pozostałych wydatków. Brak pełnej realizacji planowanej kwoty dotacji podmiotowej wynikał przede wszystkim z niższego zapotrzebowania na środki finansowe w zakresie wydatków na funkcjonowanie oraz pozostałych wydatków operacyjnych ARiMR określonych w planie finansowym ARiMR na 2023 rok, których źródłem finansowania jest dotacja podmiotowa. Należy podkreślić, iż wydatki majątkowe są nieporównywalne na przestrzeni lat, gdyż nie są cykliczne, powtarzalne co roku, dotyczą innego zakresu rzeczowego oraz wynikają m.in. z zapotrzebowania na zakupy sprzętu, oprogramowania czy innych zakupów majątkowych, niezbędnych do zapewnienia ciągłości działania Agencji w danym roku budżetowym. W ramach wydatków majątkowych realizowane są także zmiany oraz rozbudowa systemów informatycznych ARiMR, których zakres wynika m.in. z nowelizacji aktów prawnych, wprowadzenia nowych form pomocy, finansowanych zarówno z budżetu krajowego jak i unijnego.

Wynagrodzenia w ARiMR wykonano w wysokości 1.064.280 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach.

Zobowiązania kształtowały się na poziomie 626.979 tys. zł i były wyższe o 61,3% od planu po zmianach. Wykonanie zobowiązań na koniec roku 2023 względem ich wartości ujętej w planie finansowym ARiMR, wynikało przede wszystkim z wysokości zaciągniętych na dzień 31.12.2023 r. zobowiązań wobec MRiRW (m.in. ze zwrotu niewykorzystanych dotacji) oraz zobowiązań dotyczących działalności Agencji na dzień 31.12.2023 r. (w tym m.in. z tytułu wadliwych i zabezpieczenia należytego wykonania umów a także z tytułu dopłat do oprocentowania bankowych kredytów inwestycyjnych oraz dostaw i usług), które było wyższe od pierwotnie planowanego, z uwagi na szereg czynników wpływających na wysokość poszczególnych składowych ww. zobowiązań w ciągu roku budżetowego i brak możliwości przyjęcia pewnych szacunków na etapie prac na ustawą budżetową na dany rok, tj. 2023 kredytów inwestycyjnych oraz dostaw i usług.

9.1.8. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) działa na podstawie ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia

Rolnictwa. KOWR powstał z połączenia zniesionych: Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2023 r. KOWR uzyskał **przychody** w wysokości 582.378 tys. zł, tj. 101,1% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były środki na koszty funkcjonowania KOWR pozyskane z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w kwocie 534.411 tys. zł.

Koszty ogółem wyniosły 667.638 tys. zł, tj. 120,7% planu po zmianach. Wyższe od planowanego wykonanie kosztów wynikało przede wszystkim z wyższych niż planowano pozostałych kosztów na funkcjonowanie KOWR, w szczególności w związku z nieprzewidywalną na etapie sporządzania planu finansowego decyzją o postawieniu Rolno-Spożywczej Spółki Inwestycyjnej Sp. z o.o. w stan likwidacji. Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości utworzono odpis aktualizujący na 100% wartości udziałów wraz z kosztami jej utworzenia. Wyższe koszty niż planowano wystąpiły również w pozycji pozostałych kosztów z tytułu utworzenia rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe.

Wykonanie wynagrodzeń w 2023 r. wyniosło 234.802 tys. zł, co stanowiło 99,1% planu po zmianach. Wynagrodzenia osobowe wyniosły 232.101 tys. zł (tj. 99,3%), zaś wynagrodzenia bezosobowe 2.701 tys. zł (83,5%).

Wynik finansowy brutto był ujemny i wyniósł -85.261 tys. zł, tj. -368,5% planu po zmianach. W związku z wpłatą do budżetu państwa nadwyżki środków finansowych wynik netto był ujemny i wyniósł -185.013 tys. zł.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wykorzystał dotacje celowe z budżetu państwa w wysokości 26.406 tys. zł, z tego na:

- wypłatę rekompensat producentom rolnym na mocy ustawy o Funduszu Ochrony Rolnictwa, w wysokości 16.800 tys. zł,
- pomoc techniczną Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, w wysokości 5.353 tys. zł,
- pomoc techniczną Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, w wysokości 4.252 tys. zł.

Wydatki majątkowe wykonano w wysokości 23.961 tys. zł, tj. 56,0% planu po zmianach. Niższe wykonanie wydatków majątkowych wynikało głównie z niewydatkowania środków na inwestycje związane z budową siedziby Centrali KOWR i Oddziałów Terenowych w Warszawie i Rzeszowie.

Zobowiązania KOWR wyniosły 106.822 tys. zł, co stanowi 537,2% planu po zmianach. Wyższe zobowiązania na koniec roku budżetowego wynikają z wykazania w przedmiotowej pozycji zobowiązań nieplanowanych wynikających z tytułu naliczonej za 2023 r. nadwyżki środków finansowych, planowanej do przekazania na dochody budżetu państwa w 2024 r.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 104.737 tys. zł.

9.1.8.a. Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP) stanowi mienie Skarbu Państwa przejęte po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

W roku 2023 **przychody** ogółem ZWRSP wyniosły 2.247.023 tys. zł, czyli 113,9% planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie przychodów wynikało głównie z wyższych:

- przychodów ze sprzedaży mienia i odpłatnego korzystania z mienia Zasobu m.in. w związku z większą niż zakładano sprzedażą powierzchni gruntów rolnych i uzyskaniem wyższej średniej ceny sprzedaży gruntów rolnych i nierolnych (inwestycyjnych),
- odsetek od należności rozdysponowania mienia Zasobu m.in. z uwagi na wyższą, niż przyjęta na etapie planowania, wysokość odsetek i oprocentowania od należności z tytułu zagospodarowania mienia Zasobu.

Poniesione w 2023 r. **koszty** ogółem w wysokości 1.170.886 tys. zł, czyli 89,5% planu po zmianach. Niższe niż planowano wykonanie kosztów wynikało głównie z niższych kosztów gospodarowania mieniem zasobu, m.in. z:

- konieczności tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności oraz naliczonych odsetek i oprocentowania od należności rozliczanych w ciężar kosztów operacyjnych i finansowych,
- odpisów dla należności z tytułu bezumownego korzystania z mienia Zasobu,
- rezerw z tytułu toczących się postępowań sądowych,
- mniejszego niż planowano wykonania usług obcych spowodowanego brakiem wyłonienia wykonawców postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, odstąpieniem od realizacji niektórych zadań bądź zmniejszenia ich zakresu.

Ponadto w ramach kosztów ogółem zostały przekazane wyższe niż zakładano środki dla Funduszu Rekompensacyjnego obliczane ze sprzedaży i odpłatnego korzystania z mienia zasobu.

Środki na wydatki majątkowe wykonano w wysokości 61.949 tys. zł, czyli 46,6% planu po zmianach. Pozycja ta obejmuje wydatki na realizację ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego tj. zakup nieruchomości rolnych, nabycie udziałów, wniesienia opłat notarialnych dotyczących złożenia oświadczeń o wykonaniu prawa pierwokupu. Niższe wykonanie w pozycji wydatki majątkowe wynikało z niższych zakupów nieruchomości rolnych.

Wynik finansowy uległ polepszeniu w stosunku do wielkości zaplanowanej w planie po zmianach i wyniósł 1.076.138 tys. zł tj. o 61,9%.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 1.771.800 tys. zł.

9.1.9. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) funkcjonuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych. COBORU realizuje zadania związane z prowadzeniem badań

urzędowych, w zakresie badania i rejestracji odmian roślin, porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego oraz ochrony prawnej odmian roślin.

Przychody COBORU w 2023 r. wyniosły 109.302 tys. zł i są niższe o 159.287 tys. zł (tj. o 59,3%) od wartości wykazanej w planie po zmianach. W 2023 r. COBORU otrzymało 46.979 tys. zł z dotacji z budżetu państwa. Niższe wykonanie przychodów wynika w szczególności z uzyskania niższych niż zakładano przychodów z działalności rolniczej o 43,4% w stosunku do planu po zmianach (co jest wynikiem niższych cen skupu ziemioplodów niż planowano), badawczo-doświadczałnej (m.in. z powodu złych warunków atmosferycznych, skutkujących brakiem możliwości wykonania doświadczeń) oraz z pozostałej działalności operacyjnej (z powodu niższych przychodów z usług rolniczych i transportowych). Również pozostałe przychody były niższe niż przewidywano w planie po zmianach o 133.208 tys. zł (tj. o 89,8%) głównie z uwagi na niezrealizowanie sprzedaży nieruchomości w Stacji Doświadczałnej Oceny Odmian w Szczecinie Dąbiu.

Koszty ogółem wynosiły 115.530 tys. zł i były niższe o 147.988 tys. zł (tj. o 56,2%) od wartości wykazanej w planie po zmianach.

Niższe wykonanie kosztów funkcjonowania i kosztów realizacji zadań wynika głównie z niższego niż zakładano zużycia składników materiałowych i energii, głównie opału i energii elektrycznej. Ponadto, niższe wykonanie usług obcych związane jest z uzyskaniem niższych cen usług w wyniku przeprowadzonych rozpoznawczych i postępowań przetargowych. Wynagrodzenia wykonano w wysokości 52.172 tys. zł tj. 96,7% planu po zmianach. Poniesiono również niższe niż zakładano koszty podróży służbowych (krajowych i zagranicznych), ubezpieczeń majątkowych, świadczeń BHP oraz szkoleń pracowników.

Wynik finansowy brutto Agencji był ujemny i wyniósł -6.228 tys. zł, czyli był niższy od wartości w planie po zmianach o 11.299 tys. zł.

W 2023 r. na wynik finansowy istotny wpływ miał brak opłacalności produkcji rolniczej w związku z niskimi cenami skupu i wysokim wzrostem cen energii elektrycznej, gazu, paliw oraz utrzymujące się wysokie ceny nawozów i środków ochrony roślin. Podmioty zajmujące się obrotem produkcji rolniczej znacznie obniżyły ceny skupu o około 150% w stosunku do 2022 r., co spowodowało, że produkcja rolnicza jest mało dochodowa.

Środki na wydatki majątkowe w 2023 r. wyniosły 44.289 tys. zł i były niższe o 35.511 tys. zł (tj. o 44,5%) od wartości wykazanej w planie po zmianach. Niższe wykonanie wydatków majątkowych wynika m.in. z nieukończenia inwestycji szklarni w Stacji Doświadczałnej Oceny Odmian (SDOO) Chrzastowo. Okres realizacji tej inwestycji to lata 2024-2025.

Zobowiązania na koniec roku wyniosły 9.138 tys. zł (wobec planowanych na poziomie 30.000 tys. zł). Zobowiązania w COBORU dotyczą zakupu towarów do produkcji rolnej takich jak: nawozy, środki ochrony roślin, nasiona oraz sadzeniaki – zakupu dokonano w grudniu 2023 r., z terminem płatności w nowym roku, tj. w 2024. W celu obniżenia zobowiązań ograniczono w miesiącu grudniu 2023 r. zakupy ww. towarów do minimum.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 22.087 tys. zł.

9.1.10. Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych (RARS) została utworzona na mocy przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych w miejsce Agencji Rezerw Materiałowych, która funkcjonowała do 22 lutego 2021 r. Agencja realizuje zadania w zakresie gospodarowania rezerwami strategicznymi, jak również utrzymania państwowych zapasów ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego.

W 2023 r. **przychody** Agencji wyniosły 3.867.362 tys. zł, co stanowi 46,0% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były przede wszystkim:

- pozostałe przychody w kwocie 1.774.065 tys. zł (tj. 66,0% planu po zmianach), w tym przychody z: Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Funduszu Pomocy, Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, odsetek, z darowizn pieniężnych na pomoc Ukrainie oraz inne przychody (kary umowne, różnice kursowe), a także wartość otrzymanych na pomoc Ukrainie darowizn rzeczowych,
- dotacje z budżetu państwa w kwocie 1.109.698 tys. zł (tj. 55,8% planu po zmianach), z tego: dotacja podmiotowa na pokrycie kosztów funkcjonowania agencji (tj. 97,9 % planu po zmianach), dotacja celowa na realizację zadań ustawowych (52,4% planu po zmianach), w tym 531.404 tys. zł w ramach Rządowego Programu Rezerw Strategicznych (RPRS) na lata 2022-2026, dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE (tj. 74,8% planu po zmianach),
- przychody z prowadzonej działalności w kwocie 501.867 tys. zł (tj. 18,3% planu po zmianach), z tego: przychody ze sprzedaży towarów i przychody ze sprzedaży usług,
- środki otrzymane z Unii Europejskiej w kwocie 462.432 tys. zł (tj. 48,5% planu po zmianach),
- środki od innych jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 19.300 tys. zł (tj. 82,6% planu po zmianach).

Na niższe wykonanie przychodów Agencji miało wpływ głównie:

- niezrealizowanie likwidacji rezerw specjalnych, które miały być sprzedane w ramach międzynarodowej pomocy humanitarnej (pomoc Ukrainie),
- niepełne wykorzystanie dotacji celowej, w związku z poniesieniem niższych kosztów na utrzymanie rezerw w magazynach obcych, wykonaniem niższej niż planowano liczby przeglądów rezerw, utrzymywaniem niższego niż zakładano stanu rezerw, utworzeniem rezerw w terminie późniejszym niż zakładano i nieutworzeniem części rezerw oraz wynegocjowaniem niższych stawek za przechowywanie rezerw strategicznych,
- uzyskanie niższych niż zakładano przychodów z Funduszu Pomocy i z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, w związku z niższym wykorzystaniem środków Funduszy w 2023 roku. Proces realizacji zadań jest kontynuowany w 2024 r.,

- uzyskanie niższych niż zakładano przychodów z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, wynika z przesunięcia likwidacji rezerwy utworzonej w ramach bezpieczeństwa energetycznego kraju,
- niższe wykorzystanie środków z Unii Europejskiej, związane było z niższym wykorzystaniem w 2023 r. środków na realizację grantów UE. Zadania realizowane w ramach przyznanych grantów UE są kontynuowane w 2024 r.

W 2023 r. Agencja poniosła **koszty** w kwocie 4.935.094 tys. zł, co stanowi 60,7% planu po zmianach. Ze środków RARS finansowane były głównie zadania ustawowe określone w ustawie o rezerwach strategicznych, ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Na niepełne wykonanie kosztów Agencji miało wpływ głównie niższe wykonanie kosztów realizacji zadań (34,2% planu po zmianach), które wynika przede wszystkim z niższej wartości ewidencyjnej sprzedanych towarów, udostępnienia mniejszej niż planowano ilości towarów m.in. na cele walki z COVID-19 oraz na pomoc Ukrainie i uchodźcom, a także udostępnienia mniejszej niż planowano ilości towarów kupowanych z dotacji celowych poza Rządowym Programem Rezerw Strategicznych, niższe koszty dotyczące realizacji grantów UE oraz niższe koszty utrzymywania i transportu rezerw.

Jednocześnie wyższe wykonanie pozycji pozostałe koszty (o 1.939.924 tys. zł w stosunku planu po zmianach) wynika z dokonania wyceny rzeczowych składników aktywów Agencji na dzień bilansowy na kwotę 2.088.587 tys. zł – zgodnie z art. 28 ustawy o rachunkowości.

Wynagrodzenia w RARS wykonano w wysokości 71.382 tys. zł tj. 99,3% planu po zmianach (71.889 tys. zł).

Środki na wydatki majątkowe wyniosły 104.955 tys. zł i stanowiły 64,0% planu po zmianach. Niepełne wykonanie tych wydatków wynikało przede wszystkim z wydatków finansowanych z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, których poziom realizacji wynikał z faktycznych potrzeb oraz z wydatków finansowanych z dotacji inwestycyjnych.

Stan zobowiązań na koniec roku wyniósł 886.532 tys. zł i stanowił 45,8% planu po zmianach.

Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych na koniec 2023 r. osiągnęła ujemny **wynik finansowy brutto** w wysokości -1.067.733 tys. zł. w związku z przeszacowaniem aktualnej wartości zapasów i w związku z tym wzrostem kosztów operacyjnych.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 1.447.571 tys. zł.

9.2. Instytucje gospodarki budżetowej

Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania, a koszty swojej działalności oraz zobowiązania pokrywa z uzyskanych przychodów.

W sprawozdaniu z wykonania ustawy budżetowej za 2023 rok omówiono instytucje gospodarki budżetowej:

1. Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP,
2. Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej,
3. Centrum Obsługi Administracji Rządowej,
4. Centralny Ośrodek Informatyki,
5. Centrum Usług Logistycznych,
6. Centralny Ośrodek Sportu,
7. Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
8. Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA,
9. Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie,
10. Krajowy Instytut Mediów,
11. Centrum Cyberbezpieczeństwa

W 2023 r. łączne **przychody** wszystkich instytucji gospodarki budżetowej wyniosły 2.123.494 tys. zł i były niższe o 16,9% od wykonania w 2022 r. oraz niższe o 19,4% od planu po zmianach na 2023. Dotacje z budżetu państwa wyniosły 742.385 tys., co stanowi 35,0% przychodów ogółem. Dotacje z budżetu państwa w 2023 r. były o 15,9% niższe niż w roku poprzednim i zostały zrealizowane na zbliżonym do zaplanowanego poziomie. Zostały one przekazane do Centrum Obsługi Administracji Rządowej (20.814 tys. zł), Centralnego Ośrodka Sportu (54.667 tys. zł) oraz Zakładu Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (666.904 tys. zł).

Suma **kosztów** poniesionych przez instytucje gospodarki budżetowej wyniosła 2.073.499 tys. zł, tj. 78,8% planu po zmianach i 82,8% wykonania z roku 2022. Oznacza to, że **wynik finansowy brutto** instytucji gospodarki budżetowej był dodatni i wyniósł 49.995 tys. zł (w 2022 r. wyniósł 51.891 tys. zł), czyli był wyższy od zaplanowanego o 47.160 tys. zł.

Zrealizowane w 2023 r. kwoty przychodów, z uwzględnieniem dotacji budżetowych, kosztów oraz przewidywany w planach po zmianach i zrealizowany wynik finansowy brutto przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody	w tym dotacja z budżetu	Koszty	Wynik finansowy brutto planowany	Wynik finansowy brutto zrealizowany
1	2	3	4	5	6	7
1.	Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	88.984	0	88.490	702	495
2.	Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej	9.067	0	8.926	121	141
3.	Centrum Obsługi Administracji Rządowej	83.203	20.814	84.911	-6.828	-1.708
4.	Centralny Ośrodek Informatyki	464.314	0	439.791	535	24.523
5.	Centrum Usług Logistycznych	55.270	0	54.739	1.275	531
6.	Centralny Ośrodek Sportu	465.307	54.667	453.627	185	11.679
7.	Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	877.234	666.904	870.822	640	6.412
8.	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej „MAZOVIA”	30.828	0	29.911	1.000	917
9.	Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	2.549	0	2.496	20	52
10.	Krajowy Instytut Mediów	37.455	0	30.305	5.184	7.150
11.	Centrum Cyberbezpieczeństwa	9.283	0	9.479	1	-197
	Razem	2.123.494	742.385	2.073.499	2.835	49.995

9.2.1. Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP (COKPRP) realizuje zadania publiczne na rzecz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie obsługi gospodarczej, techniczno-remontowej, inwestycyjnej, porządkowej, teleinformatycznej, kancelaryjnej, usług wydawniczych i poligraficznych oraz obsługi recepcyjnej, transportowej, hotelarskiej, gastronomicznej, szkoleniowej, gospodarki materiałowej i zaopatrzenia.

Przychody głównie z prowadzonej działalności, w tym z usług świadczonych na rzecz Kancelarii Prezydenta, zostały zrealizowane w wysokości 88.984 tys. zł, tj. 97,2% planu po zmianach. Centrum Obsługi KPRP w 2023 roku nie otrzymało dotacji z budżetu państwa.

Koszty w 2023 roku wyniosły 88.490 tys. zł, tj. 97,4% planu po zmianach. Poniesione koszty związane były z głównie z prowadzeniem działalności gospodarczej, zakupami w ramach usług świadczonych na rzecz Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w tym zakupy inwestycyjne oraz odznaczenia, a także z finansowaniem wynagrodzeń i usług obcych.

Niższe wykonanie planu związane było głównie z niższymi niż planowano wydatkami na usługi obce, wynagrodzenia bezosobowe, składki oraz pozostałe koszty funkcjonowania.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe wykonane zostały w wysokości 28.947 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach.

Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 1.289 tys. zł, tj. 75,8% planu po zmianach. Wydatki zostały przeznaczone w szczególności na zakup instalacji fotowoltaicznej na budynku Bazy Magazynowo Transportowej w Warszawie oraz kontynuację rozbudowy systemu komunikacji VoIP.

Powodem niższego niż planowano wykonania wydatków majątkowych było przesunięcie na kolejny rok terminów realizacji niektórych zadań inwestycyjnych i remontowych.

Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP zakończyło rok 2023 z **wynikiem finansowy brutto** 495 tys. zł, tj. 70,4% planowanego wyniku. Czynnikiem, który wpłynął na osiągnięcie niższego niż planowano wyniku finansowego brutto w 2023 roku była w szczególności inflacja, która spowodowała m.in. wzrost kosztów wykonywanych usług, w tym kosztów obsługi obiektów administrowanych przez Centrum Obsługi KPRP.

Zobowiązania Centrum Obsługi KPRP na koniec 2023 roku wyniosły 12.978 tys. zł. Zobowiązanie te dotyczą wykonawców, którzy realizowali usługi i dostawy towarów na rzecz Centrum Obsługi KPRP z terminem płatności po 31 grudnia 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 14.933 tys. zł.

9.2.2. Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej (CZdSIGB)

Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej (CZdSIGB) zostało utworzone zarządzeniem Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 stycznia 2012 roku. Instytucja działa na podstawie statutu nadanego w drodze zarządzenia Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Przedmiotem działalności Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucji Gospodarki Budżetowej jest prowadzenie centralnych zamówień publicznych dla jednostek sądownictwa powszechnego, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz prowadzenie działalności szkoleniowo-wypoczynkowej.

Rok 2023 Centrum zakończyło **wynikiem finansowym brutto** w wysokości 141 tys. zł uzyskując **przychody** na poziomie 9.067 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i **koszty** w kwocie 8.926 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach. Na kwotę przychodów złożyły się przede wszystkim przychody z nadzoru i kontroli nad realizacją umów oraz przychody z organizacji postępowań o udzielenie zamówień publicznych. Największy udział w pozycji koszty ogółem miały koszty wynagrodzeń osobowych w wysokości 5.205 tys. zł oraz usług obcych w wysokości 1.270 tys. zł (najem i dzierżawa pomieszczeń biurowych, w których mieści się siedziba Instytucji oraz doradztwo eksperckie, głównie przy prowadzeniu postępowań zamówień publicznych, a także usługi dotyczące obsługi ośrodków wypoczynkowych).

Wydatki majątkowe wykonano na poziomie 137 tys. zł, co stanowi 98,8% planu po zmianach. Kwotę tę przeznaczono m.in. na monitoring wizyjny wraz z urządzeniami oraz infrastrukturę IT wraz ze sprzętem w OSW Zakopane.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 6.840 tys. zł, tj. 140,0% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności wyniosły 146 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, a zobowiązania 1.200 tys. zł, tj. 120% planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie zobowiązań wynika z regulowania przez Instytucję swoich zobowiązań nie wcześniej niż w terminach ich płatności z uwagi na odsetki od depozytów overnight jakie Instytucja pozyskuje od środków pieniężnych znajdujących się na jej rachunkach bankowych.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 6.840 tys. zł.

9.2.3. Centrum Obsługi Administracji Rządowej (COAR) realizuje zadania na rzecz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, jednostek sektora finansów publicznych oraz dokonuje sprzedaży materiałów, towarów i usług dla pozostałych odbiorców zewnętrznych. Do zakresu działania COAR należało przede wszystkim:

- zapewnienie technicznych, w tym teleinformatycznych warunków pracy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- świadczenie usług wypoczynkowych i konferencyjnych,
- prowadzenie działalności związanej z obsługą informatyczną i teletechniczną,
- prowadzenie wspólnych i centralnych zamówień publicznych.

Przychody zostały zrealizowane w wysokości 83.203 tys. zł, tj. 95,5% planu po zmianach.

Główną pozycją przychodów były przychody z prowadzonej działalności w kwocie 69.791 tys. zł, co stanowi 83,9% całości przychodów oraz pozostałe przychody.

Podstawowym źródłem przychodów z prowadzonej działalności były wpływy ze sprzedaży usług, które zostały zrealizowane w wysokości 60.064 tys. zł, tj. 96,1% planu po zmianach, natomiast przychody stanowiące wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa zostały zrealizowane w wysokości 7.435 tys. zł, tj. 93,7% planu po zmianach. Przychody ze sprzedaży składników majątkowych zrealizowano w wysokości 2.292 tys. zł, tj. 95,7% planu po zmianach.

Niższe niż planowano wykonanie przychodów wynikało z niższej sprzedaży usług na rzecz innych odbiorców oraz mniejszych niż zakładano przychodów ze świadczonych usług, przychodów z najmu i dzierżawy obiektów przy ul. Grzesiuła, a także niższych niż zakładano cen paliw oraz zmian w wyniku weryfikacji zapisów w księgach rachunkowych.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 84.911 tys. zł, tj. 90,4% planu po zmianach.

Główną pozycją kosztów funkcjonowania były wynagrodzenia osobowe w kwocie 35.432 tys. zł, tj. 97,6% planu po zmianach i jednocześnie 41,7% całości poniesionych kosztów oraz koszty materiałów i energii wynoszące 21.259 tys. zł (25,0% ogółu kosztów).

Niższe niż planowano wykonanie kosztów związane było z oszczędnościami powstałymi w związku z zakupami materiałów, towarów i energii, a także niższymi kosztami wynagrodzeń wraz z pochodnymi.

Efektom powyższej konfiguracji wykonanych przychodów i kosztów jest ujemny **wynik finansowy brutto** w kwocie -1 708 tys. zł, który jest wyższy od zakładanego w planie po zmianach o 5 120 tys. zł (-6 828 tys. zł).

W 2023 r. COAR otrzymało dotacje w wysokości 20.952 tys. zł na cele bieżące oraz inwestycje i zakupy inwestycyjne. Dotacje zostały zrealizowane w wysokości 20.814 tys. zł (99,3% planu po zmianach). Dotacja na cele bieżące została wykorzystana w 100%, natomiast dotacja na inwestycje i zakupy inwestycyjne w kwocie 20.114 tys. zł tj. 99,3% planu po zmianach. W ramach dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne zrealizowano m.in. zadania:

- poprawa stanu technicznego budynku szkoleniowo-konferencyjnego [lokalizacja Łańsk, gm. Stawiguda, woj. warmińsko-mazurskie] – 9.908 tys. zł;
- przebudowa i rozbudowa budynku basenu wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną oraz budowa tarasu cz. 3 [lokalizacja Łańsk, gm. Stawiguda, woj. warmińsko-mazurskie] – 9.179 tys. zł;
- wykonanie instalacji monitoringu wizyjnego terenu wokół obiektów mieszkalnych oraz kontroli dostępu [lokalizacja Warszawa, ul. Grzesiuka] – 675 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 26.420 tys. zł, tj. 94,7% planu po zmianach.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 39.207 tys. zł, tj. 108,2% planu po zmianach, a zapasy 703 tys. zł, tj. 108,2% planu po zmianach. Stan należności krótkoterminowych wyniósł 9.403 tys. zł tj. 131,4% planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie wyniku z weryfikacji zapisów w księgach rachunkowych za rok 2023. Ponadto stan zobowiązań na koniec roku wyniósł 6.590 tys. zł, tj. 71,8% planu po zmianach. Niższe niż planowano wykonanie stanu zobowiązań również wynika z weryfikacji zapisów w księgach rachunkowych za rok 2023.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 39.141 tys. zł.

9.2.4. Centralny Ośrodek Informatyki (COI) jest instytucją gospodarki budżetowej utworzoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, do której zadań należy przede wszystkim odpłatne wykonywanie usług, głównie w zakresie:

- prowadzenia centralnej ewidencji pojazdów (CEP) oraz centralnej ewidencji kierowców (CEK),
- funkcjonowania ewidencji lub rejestrów państwowych, w szczególności wchodzących w skład Systemu Rejestrów Państwowych,

- utrzymania centrów komputerowych dla systemów informatycznych i teleinformatycznych prowadzonych lub przewidzianych do prowadzenia przez Ministra oraz zasobów w nich eksploatowanych,
- tworzenia e-usług, w szczególności dla obywateli i przedsiębiorców,
- utrzymania i rozwoju platformy obywatel.gov.pl oraz systemu elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej ePUAP.

Przychody w 2023 roku zostały zrealizowane w wysokości 464.314 tys. zł, co stanowi 94,0% planu po zmianach (493.997 tys. zł). Główną pozycją przychodów były przychody netto z prowadzonej sprzedaży w kwocie 459.841 tys. zł, przede wszystkim z tytułu świadczenia usług oraz sprzedaży towarów i materiałów na rzecz Ministerstwa Cyfryzacji, co stanowi 93,8% planu po zmianach i jednocześnie 99,0% całości przychodów COI.

Największe przychody osiągnięto z tytułu:

- utrzymania i rozwoju systemu CEPIK,
- administrowania Zintegrowaną Infrastrukturą Rejestrów,
- poprawnego i nieprzerwanego działania systemu ePUAP,
- utrzymania i serwisu Systemu Rejestrów Państwowych.

Niższe wykonanie planu w pozycji przychodów wynika głównie z przesunięcia na rok 2024 realizacji części zakupów dotyczących odsprzedaży usług i towarów na rzecz Ministra Cyfryzacji. Centralny Ośrodek Informatyki w 2023 roku nie otrzymał dotacji z budżetu państwa.

W 2023 roku **koszty** COI wyniosły 439.791 tys. zł, co stanowi 89,1% planu po zmianach (493.462 tys. zł). Główną pozycją kosztów funkcjonowania były wynagrodzenia w kwocie 228.715 tys. zł, co stanowi 99,9% planu po zmianach i jednocześnie 52,0% całości poniesionych kosztów, oraz koszty usług obcych w wysokości 103.447 tys. zł, tj. 84,1% planu po zmianach i jednocześnie 23,5% ogółu kosztów. Koszty związane były z realizacją zadań powierzonych COI w zakresie wykonywanych projektów informatycznych na rzecz Ministra Cyfryzacji oraz świadczeniem usług na rzecz innych instytucji sektora finansów publicznych. Istotny wpływ na niższy od planowanego poziomu realizacji kosztów miały przesunięcia na rok 2024 części realizacji usług serwisu i wsparcia, m.in. wsparcie ITSM, Avaya, Fortigate, a także osiągnięte oszczędności w ramach usług obcych na potrzeby własne COI, wynikające głównie z niższego niż zakładano wykorzystania usług body leasing.

Wynik finansowy brutto na koniec 2023 roku wyniósł 24.523 tys. zł i był wyższy o 23.988 tys. zł od planowanego.

Wydatki majątkowe COI w 2023 r. wyniosły 7.746, co stanowi 33,7% planu po zmianach. Niższe niż planowano wykonanie wynika głównie z przesunięcia realizacji części zakupów na 2024 r. Przesunięcie w czasie przygotowania dokumentacji dla dużych postępowań przetargowych związane było z dostosowywaniem do zmian w 2024 r., w zakresie m.in. skali organizacji, liczby obsługiwanych projektów i zmiany organizacji biznesowej współpracy z Ministerstwem Cyfryzacji.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 105.573 tys. zł, tj. 112,3% planu po zmianach, natomiast należności krótkoterminowych 50.215 tys. zł, tj. 422,5% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 65.151 tys. zł, tj. 368,9% planu po zmianach, są to zobowiązania niewymagalne.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi wyniosły 88.920 tys. zł.

9.2.5. Centrum Usług Logistycznych (CUL) zostało utworzone na podstawie zarządzenia nr 41 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia instytucji gospodarki budżetowej pn. „Centrum Usług Logistycznych”.

Centrum Usług Logistycznych realizuje zadania obejmujące w szczególności: zakwaterowanie osób w przejętych obiektach (funkcjonariuszy Policji, SOP, Straży Granicznej oraz innych służb), organizację i obsługę szkoleń organizowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendę Główną Policji i inne służby, zabezpieczenie funkcjonowania lotniska Warszawa-Babice dla potrzeb lotnictwa porządku publicznego, lotnictwa cywilnego oraz utrzymania go w gotowości na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, świadczenie usług w zakresie wsparcia działań lotnictwa służb porządku publicznego, świadczenie usług hotelowych dla funkcjonariuszy i pracowników resortu spraw wewnętrznych i innych osób fizycznych, wykonywanie zadań specjalnych w zakresie zakwaterowania i wyżywienia osób uczestniczących lub poszkodowanych w klęskach żywiołowych i innych zagrożeniach.

Przychody ogółem jednostki w 2023 r. wyniosły 55.270 tys. zł (77,0% planu po zmianach), z tego przychody z tytułu prowadzonej działalności wyniosły 53.578 tys. zł tj. 75,5% planu po zmianach, środki otrzymane od innych jednostek sektora finansów publicznych – 117 tys. zł, a pozostałe przychody – 1.575 tys. zł (191,6% planu po zmianach).

W 2023 r. Centrum nie otrzymało dotacji z budżetu państwa.

Niższe niż planowano wykonanie przychodów CUL wynika głównie z mniejszego obłożenia noclegowego w formie hotelowej.

W 2023 r. CUL poniosło **koszty** w wysokości 54.739 tys. zł (77,6% planu po zmianach).

Główne składowe poniesionych kosztów to:

- wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 22.397 tys. zł (83,7% planu po zmianach),
- pozostałe koszty bieżące, na które złożyły się głównie: zakup materiałów i energii – 17.209 tys. zł (69,0% planu po zmianach), usługi obce – 9.174 tys. zł (83,8% planu po zmianach), podatki i opłaty – 2.999 tys. zł (94,7% planu po zmianach),
- wydatki majątkowe – 1.017 tys. zł (29,1% planu po zmianach) na: modernizację domku i prace modernizacyjne budynku w OSW w Juracie i Zakopanem, modernizację systemu poż. w obiekcie noclegowym w Warszawie, zakup kaskady kotłów gazowych, pieca konwekcyjno-parowego i zestawu interaktywnego do szkoleń w Polańczyku, maty

sprzątającej, budynku wartowniczego na Lotnisku Warszawa-Babice oraz zakup serwera do centrali CUL.

Niższe wykonanie planu wydatków majątkowych wynika z przeznaczenia niższej kwoty niż planowano na remont dylatacji na drodze głównej startowej Lotniska Warszawa-Babice.

W 2023 r. CUL nie zaciągnął kredytów oraz pożyczek.

Centrum Usług Logistycznych uzyskało dodatni **wynik finansowy brutto** w kwocie 531 tys. zł tj. 41,6% planu po zmianach.

W odniesieniu do 2022 roku nastąpiło pogorszenie wyniku finansowego, co jest spowodowane m.in. wysoką inflacją, niższymi przychodami z tytułu ograniczenia zakwaterowania uchodźców z Ukrainy, wysokim wzrostem płacy minimalnej.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 9.616 tys. zł.

9.2.6. Centralny Ośrodek Sportu (COS) realizuje zadania publiczne w zakresie kultury fizycznej poprzez tworzenie warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe i inne podmioty działające w zakresie kultury fizycznej, w tym zapewnienie zaplecza materialno-technicznego dla potrzeb szkolenia.

Plan finansowy po zmianach zakładał **przychody** COS na poziomie 479.418 tys. zł oraz **koszty** w kwocie 479.233 tys. zł. Instytucja zrealizowała zaplanowane wielkości na poziomie niższym od zakładanego. Przychody Centralnego Ośrodka Sportu zrealizowano w wysokości 465.307 tys. zł na poziomie 97,1% w stosunku do planu po zmianach, natomiast wykonanie kosztów wynosiło 453.627 tys. zł. tj. 94,7% w stosunku do planu po zmianach. Niższe wykonanie kosztów ogółem w stosunku do planu po zmianach wynika przede wszystkim z warunków atmosferycznych w miesiącu grudniu 2023 r. – warunki atmosferyczne spowodowały, że COS poniósł niższe niż planowano koszty energii elektrycznej oraz nastąpiło mniejsze niż planowano zużycia energii cieplnej. Dodatkowo przeniesiono realizację części bieżących remontów na lata następne.

Wynagrodzenia osobowe zrealizowano w wysokości 52.241 tys. zł, (tj. na poziomie 99,9% planu po zmianach).

Centralny Ośrodek Sportu otrzymał dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań bieżących, z przeznaczeniem na utrzymanie i zarządzanie obiektami sportowymi na potrzeby szkolenia sportowego. Zaplanowane w planie po zmianach na 2023 r. dotacje celowe w łącznej wysokości 54.743 tys. zł zostały zrealizowane w 99,9% (54.667 tys. zł). Dotacja celowa przeznaczona została na dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez COS, tj. na realizację zadań związanych z bieżącym utrzymaniem i zarządzaniem obiektami sportowymi.

Środki na wydatki majątkowe wyniosły 232.835 tys. zł, (tj. na poziomie 95,1% planu po zmianach). Są to wydatki inwestycyjne poniesione zgodnie z podpisanymi umowami oraz

aneksami na dofinansowanie zadań inwestycyjnych i remontowych obiektów sportowych ze środków FRKF.

Stan należności krótkoterminowych wyniósł 76.022 tys. zł i był niższy od planu po zmianach o kwotę 8.978 tys. zł. Zobowiązania COS wyniosły 84.977 tys. zł (tj. 94,4% w stosunku do planu po zmianach). Na tę pozycję składają się zobowiązania dla dostawców towarów i usług oraz kredyt w rachunku bieżącym z przeznaczeniem na opłacanie podatku VAT od faktur dotyczących zadań inwestycyjnych dofinansowanych ze środków FRKF.

Wynik finansowy brutto COS był dodatni i wyniósł 11.679 tys. zł, jednocześnie był wyższy o 11.494 tys. zł od wyniku przyjętego w planie po zmianach (185 tys. zł).

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 20.960 tys. zł.

9.2.7. Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (ZIOTP)

Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego realizuje zobowiązania strony polskiej wynikające z członkostwa w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w zakresie udziału Rzeczypospolitej Polskiej w Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (Program NSIP – NATO Security Investment Programme). Program ma na celu zapewnienie wspólnego finansowania projektów inwestycyjnych w krajach członkowskich NATO.

W planie finansowym ZIOTP na 2023 r. zaplanowano przychody w wysokości 948.962 tys. zł oraz koszty na poziomie 948.912 tys. zł. W związku ze zmianą „Planu Inwestycji NSIP na 2023 r.”, dokonano zmniejszenia w ramach procedury zmiany planu finansowego: przychodów do poziomu 864.209 tys. zł i kosztów do poziomu 863.569 tys. zł.

Przychody ZIOTP w 2023 r. zostały wykonane w wysokości 877.234 tys. zł, tj. 101,5% planu po zmianach, głównie z powodu wyższych niż planowano odsetek od rachunków bankowych oraz wyegzekwowanych kar umownych od kontrahentów.

Poniesione **koszty** ZIOTP w 2023 r. wyniosły 870.822 tys. zł, tj. 100,8% planu po zmianach z przeznaczeniem głównie na wydatki inwestycyjne NSIP i utrzymanie obiektów.

Przekroczenie planowanych wielkości wynika z ujęcia w pozycji pozostałych kosztów funkcjonowania rezerwy na sprawy sporne w kwocie 8.521 tys. zł.

Wynagrodzenia osobowe wyniosły 11.864 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach.

Natomiast wynagrodzenia bezosobowe wyniosły 175 tys. zł, co stanowiło 87,7% planu po zmianach co wynikało z niższego niż planowano poziomu realizacji wynagrodzeń bezosobowych w zakresie umów zlecenia.

Z zaplanowanej kwoty dotacji w wysokości 666.945 tys. zł wydatkowano środki w wysokości 666.904 tys. zł, tj. prawie 100,0% planu po zmianach, z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych zawartych w pakietach inwestycyjnych NATO oraz na sfinansowanie części bieżących kosztów funkcjonowania Zakładu.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 846.162 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach, z tego inwestycje NSIP finansowane z dotacji celowej wyniosły 654.475 tys. zł (ok. 100,0% planu po zmianach), inwestycje NSIP finansowane ze środków NATO wyniosły 191.143 tys. zł (99,8% planu po zmianach), zaś wydatki majątkowe (własne) IGB ZIOTP wykonano na poziomie 544 tys. zł (90,7% planu po zmianach). Wydatki majątkowe (własne) IGB poniesione zostały m.in. na zakup sprzętu informatycznego i dwóch samochodów. Niższe wykonanie wynikało m.in. z przedłużających się postępowań przetargowych.

Wynik finansowy brutto Zakładu zrealizowany został w kwocie 6.412 tys. zł. Wynik ten jest wyższy od prognozowanego o 5.772 tys. zł, na co w głównej mierze miały wpływ odsetki od rachunków bankowych oraz naliczone kary umowne.

Stan ZIOTP na koniec roku wyniósł:

- środki pieniężne – 307.546 tys. zł (140,0% planu po zmianach); wyższa realizacja środków pieniężnych w stosunku do planu po zmianach wynika głównie z większych w stosunku do planu wpływów z tytułu składek od państw członkowskich Paktu Północnoatlantyckiego z przeznaczeniem na inwestycje NATO w Polsce,
- zapasy – 1.191.359 tys. zł (110,2% planu po zmianach); zapasy to wyroby gotowe w trakcie produkcji, czyli inwestycje realizowane w ramach Programu NSIP. Wyższy poziom od planowanego wynika z większej liczby inwestycji NSIP w trakcie realizacji (produkcja w toku),
- zobowiązania – 266 tys. zł (66,5% planu po zmianach), niższy stan zobowiązań dotyczy głównie zobowiązań publiczno-prawnych, w tym np. podatkowych i PFRON.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 307.543 tys. zł. Wyższe wykonanie wynika głównie z wpływu środków z NATO na podstawie decyzji Komitetu Inwestycyjnego NATO oraz odsetek od środków na rachunkach bankowych.

9.2.8. Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA została utworzona na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia Mazowieckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej MAZOVIA, dodatkowo na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie połączenia Mazowieckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej MAZOVIA, Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej BALTICA, Pomorskiej Instytucji Gospodarki Budżetowej POMERANIA, Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej CARPATIA i Zachodniej Instytucji Gospodarki Budżetowej PIAST, w 2018 r. ww. instytucje gospodarki budżetowej zostały połączone poprzez włączenie do IGB MAZOVIA.

W trakcie 2023 roku PEPEPE WŁOCLAWEK Przedsiębiorstwa Państwowe we Włocławku oraz Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA zostały połączone na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 2022 r. PEPEPE WŁOCLAWEK jako przejmujący wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki, których podmiotem była IGB MAZOVIA.

Do chwili połączenia jednostka ta realizowała działania publiczne polegające na prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych oraz resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności poprzez organizowanie pracy sprzyjającej zdobywaniu kwalifikacji zawodowych. Prowadziła działalność gospodarczą oraz wykonywała roboty remontowo-budowlane na rzecz organu założycielskiego, jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości, pozostałych jednostek organizacyjnych sektora finansów publicznych oraz innych podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych.

Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA do momentu połączenia uzyskała łączne **przychody** w kwocie 30.828 tys. zł, tj. 6,5% planu po zmianach. Podstawowym źródłem przychodów Instytucji było prowadzenie działalności gospodarczej, w szczególności wpływy ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług, w kwocie 30.236 tys. zł, co stanowi 98,1% całości uzyskanych przychodów.

Suma **kosztów** wyniosła 29.911 tys. zł., tj. 6,3% planu po zmianach. Koszty zostały przeznaczone na koszty funkcjonowania Instytucji, przede wszystkim w zakresie wynagrodzeń osobowych, zrealizowanych w kwocie 4.176 tys. zł, materiałów i energii w wysokości 3.224 tys. zł oraz usług obcych w kwocie 1.250 tys. zł. Oznacza to, że **wynik finansowy brutto** był dodatni i wyniósł 917 tys. zł., tj. 91,7% planu po zmianach

Wydatki majątkowe wykonano na poziomie 25 tys. zł, co stanowiło 0,8% planu po zmianach. Kwotę tę przeznaczono na zakup licencji komputerowych.

Niskie wykonanie przychodów, kosztów oraz wydatków majątkowych jest rezultatem połączenia MAZOVII i PEPEBE WROCŁAWEK. W wyniku tego przejęcia MAZOVIA prowadziła swoją działalność przez miesiąc, co jest podstawowym czynnikiem wpływającym na jej niskie wykonanie.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 79.567 tys. zł, tj. 80,4% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 41.048 tys. zł, tj. 128,3% planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie zobowiązań wynika z realizacji większej ilości robót budowlanych, oraz zwiększenia zakupów do sprzedaży detalicznej z odroczonym terminem płatności.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 75.499 tys. zł.

9.2.9. Profilaktyczny Dom Zdrowia (PDZ) w Juracie finansował swoją działalność głównie z wpływów z tytułu pobytów rehabilitacyjnych, wczasów profilaktyczno-leczniczych oraz organizacji szkoleń i konferencji.

PDZ w Juracie nie otrzymał w 2023 r. dotacji i wpłat z budżetu państwa.

W 2023 r. PDZ w Juracie zrealizował **przychody** w wysokości 2.549 tys. zł, co stanowi 96,4% realizacji planu po zmianach (2.645 tys. zł).

Osiągnięte niższe przychody w 2023 roku w stosunku do planu po zmianach pochodziły z:

- wynajmu gościom komercyjnym pokoi hotelowych wraz z wyżywieniem (bez rehabilitacji),
- wynajmu oraz organizacji konferencji i szkoleń.

Działalność instytucji jest sezonowa, większość przychodów jest osiągana w miesiącach letnich.

Koszty poniesione przez tę instytucję wyniosły 2.496 tys. zł, tj. 95,1% planu po zmianach (2.625 tys. zł). Wynagrodzenia ogółem wykonano w kwocie 938 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach (940 tys. zł).

Niższe koszty w 2023 roku w stosunku do planu po zmianach wynikały przede wszystkim z niższych niż planowano kosztów z tytułu podatków, materiałów i energii oraz usług obcych.

Tym samym PDZ w Juracie wypracował **wynik finansowy brutto** w kwocie 52 tys. zł, tj. 262,1% wyniku brutto planowanego w wysokości 20 tys. zł.

Środki obrotowe na koniec roku wyniosły 1.130 tys. zł (w tym stan środków pieniężnych 1.110 tys. zł, należności krótkoterminowe 20 tys. zł), a zobowiązania 13 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 991 tys. zł.

9.2.10 Krajowy Instytut Mediów (KIM) został utworzony 31 grudnia 2020 r. na podstawie Zarządzenia nr 2 Przewodniczącego Krajowego Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie utworzenia i nadania statutu instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Krajowy Instytut Mediów”. Instytut powołany został w celu wsparcia realizacji zadań w zakresie organizowania badań treści i odbioru usług medialnych oraz platform udostępniania wideo, a także inicjowania postępu naukowo-technicznego. Przedmiotem podstawowej działalności Instytutu jest m.in.: dostarczanie danych populacyjnych oraz informacji o trendach i technologiach w zakresie konsumpcji mediów, a także weryfikacja mierników do pomiaru mediów w Polsce.

Przychody zostały zrealizowane w wysokości 37.455 tys. zł, tj. 76,8% planu po zmianach.

Niższe przychody wynikały przede wszystkim z realizacji w mniejszym zakresie niż zakładano dwóch projektów: „Badanie odbioru sygnału stacji telewizyjnych w Polsce na podstawie ścieżki zwrotnej” (nie wykonano pracy w zakresie analiz i publikowania danych w związku z brakiem danych od operatorów zewnętrznych wynikających z dobrowolności przekazywania danych w ramach programu badań statystycznych statystyki publicznej) oraz „Panel pasywny telemetryczny” (wbrew założeniom nie powiększono panelu).

Instytut osiągnął przychody z tytułu sprzedaży usług w zakresie realizacji badania konsumpcji mediów, w tym Badania założycielskiego dotyczącego kompleksowego pomiaru konsumpcji mediów w Polsce, badania słuchalności radia Tracking Audio, budowę jednoźródłowego panelu pasywnego, badania odbioru sygnału stacji telewizyjnych w Polsce.

Koszty w 2023 roku wyniosły 30.305 tys. zł, tj. 69,6% planu po zmianach, co wynikało przede wszystkim z niższego wykonania kosztów funkcjonowania, w tym kosztów usług obcych, które wynosiły 12.458 tys. zł, tj. 65% planu po zmianach oraz kosztów amortyzacji, które wynosiły 1.739 tys. zł, tj. 57,6% planu po zmianach. Na niższe koszty usług obcych wpływ miały niższe koszty związane z realizacją badania panel telemetryczny i badania statystyki publicznej. Na niższe koszty amortyzacji wpływ miało głównie odwołanie zakupu systemu serwerowego oraz przetargu na zakup telefonów jako mierników dla panelistów.

Koszty wynagrodzeń osobowych wynosiły 11.984 tys. zł, tj. 84,1% planu po zmianach – niższe wykonanie wynikało głównie z niższych kosztów zatrudnienia ankieterów, zatrudnienia połowy zakładanej liczby specjalistów, zatrudnienia w późniejszym terminie niż zakładano informatyków, analityków, developerów, programistów oraz odejściem pracowników głównie z działu zamówień publicznych i działu prawnego.

Wykonanie środków na wydatki majątkowe wyniosło 1.101 tys. zł, tj. 16,7% planu po zmianach. Niższe wykonanie wynikało z odwołania przetargu na zakup macierzy dyskowej, grupy serwerów, sprzętu sieciowego oraz rezygnacji z zakupu środków trwałych na rzecz usług obcych oraz najmu serwerów.

Krajowy Instytut Mediów zakończył rok 2023 **wynikiem finansowym brutto** w wysokości 7.150 tys. zł, tj. 137,9% planu po zmianach. Wyższy niż planowano wynik finansowy wynika z niższych niż planowano przychodów o 11.285 tys. zł oraz niższych niż planowano kosztów o 13.251 tys. zł.

Zobowiązania wynosiły 4.199 tys. zł, tj. 179,7% planu po zmianach wyższe wykonanie dotyczyło zobowiązań krótkoterminowych głównie z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 15.641 tys. zł.

9.2.11 Centrum Cyberbezpieczeństwa zostało utworzone na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2021 r. w sprawie utworzenia i nadania statutu instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Centrum Cyberbezpieczeństwa Zamość”, zmienioną zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 marca 2022 r. na „Centrum Cyberbezpieczeństwa”.

Instytucja została powołana w celu realizacji zadań publicznych polegających na ochronie publicznej cyberprzestrzeni, w szczególności cyberprzestrzeni resortu sprawiedliwości, a także świadczeniu usług dla administracji publicznej, w celu zwiększenia bezpieczeństwa cybernetycznego oraz poziomu informatyzacji, jak również podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Przychody Centrum wyniosły 9.283 tys. zł, co stanowi 81,7% planu po zmianach (11.360 tys. zł). Niższe przychody wynikają przede wszystkim z niższych przychodów ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług.

W roku 2023 ze środków Centrum zrealizowano **koszty** w łącznej wysokości 9.479 tys. zł, co stanowi 83,5% planu po zmianach (11.359 tys. zł). Niższe wykonanie kosztów wynika przede wszystkim z niższych kosztów funkcjonowania w szczególności: amortyzacji 80,4% planu po zmianach (280 tys. zł), materiałów i energii 90,1% planu po zmianach (290 tys. zł), usług obcych 93,8% planu po zmianach (1.797 tys. zł), wynagrodzeń 74,8% planu po zmianach (1.797 tys. zł), składek 67,2% planu po zmianach (782 tys. zł), podatków 78,2% planu po zmianach (30 tys. zł) oraz pozostałych kosztów funkcjonowania 77% planu po zmianach (1.585 tys. zł).

W 2023 r. wydatki majątkowe wyniosły 84 tys., 42% planu po zmianach (200 tys. zł). Niższe wykonanie wydatków majątkowych spowodowane było przesunięciem zakupu oprogramowania na rok 2024.

Centrum Cyberbezpieczeństwa zakończyło rok 2023 ujemnym **wynikiem finansowym brutto** w wysokości -197 tys. zł. Wynik ten spowodowany był sprzedażą w grudniu 2023 r. subskrypcji Systemu Securebox (subskrypcje licencji na oprogramowanie analizujące pamięci masowe pod kątem złośliwego oprogramowania wraz z urządzeniem dedykowanym typu appliance – kioskiem panelowym oraz wsparciem technicznym) na 24 miesiące. Do wykonania usługi zostały zakupione komputery panelowe, co stanowiło koszt w wysokości 958 tys. zł, natomiast przychody za grudzień 2023 r. z subskrypcji Systemu Securbox wyniosły 195 tys. zł. Zaistniała sytuacja nie wpłynęła ujemnie na kontynuację działalności.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 17.673 tys. zł. Wzrost środków pieniężnych wobec planu po zmianach wynika z zapłaty z góry za usługę subskrypcji Securebox za 24 miesiące zgodnie z umową. Wysokość wynagrodzenia uzależniona jest od miesięcznych okresów, w których następować będzie korzystanie z usługi. Zatem przychodem w 2023 r. są tylko usługi wykonane za miesiąc grudzień 2023 roku, pozostała część wpłaconej kwoty to przychody przyszłych okresów.

Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 3.267 tys. zł. Wyższe niż planowano wykonanie zobowiązań wynika ze sprzedaży subskrypcji SecureBox w drugiej połowie grudnia 2023 r.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 17.673 tys. zł.

9.3. Państwowe osoby prawne

Jednostki sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych są powoływane na podstawie odrębnych ustaw, jako państwowe osoby prawne w celu realizacji wybranych zadań publicznych.

W ustawie budżetowej na rok 2023 zamieszczono plany finansowe państwowych osób prawnych:

1. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia,
2. Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego,
3. Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka,
4. Instytut Europy Środkowej,
5. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego,
6. Polski Instytut Ekonomiczny,
7. Krajowy Zasób Nieruchomości,
8. Urząd Dozoru Technicznego,
9. Polskie Centrum Akredytacji,
10. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
11. Polski Instytut Sztuki Filmowej,
12. Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego,
13. Polska Agencja Antydopingowa,
14. Polska Organizacja Turystyczna,
15. Polskie Laboratorium Antydopingowe,
16. Polski Klub Wyścigów Konnych,
17. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
18. 16 Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego,
19. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej,
20. Centrum Łukasiewicz,
21. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej,
22. Transportowy Dozór Techniczny,
23. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
24. 23 Parki Narodowe (Babiogórski, Białowieski, Biebrzański, Bieszczadzki, Bory Tucholskie, Drawieński, Gorczański, Gór Stołowych, Kampinoski, Karkonoski,

Magurski, Narwiański, Ojcowski, Pieniński, Poleski, Roztoczański, Słowiński, Świętokrzyski, Tatrzański, Ujście Warty, Wielkopolski, Wigierski, Woliński),

25. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych,
26. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji,
27. Agencja Badań Medycznych,
28. Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
29. Polska Agencja Nadzoru Audytowego,
30. Rzecznik Finansowy,
31. Akademia Kopernikańska,

ponadto do sprawozdania za 2023 r. załączono powstały w trakcie roku budżetowego:

32. Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego.

W 2023 r. łączne **przychody** państwowych osób prawnych wyniosły 24.260.729 tys. zł, tj. 102,2% planu po zmianach i 99,6% wykonania w 2022 r. Dotacje i subwencje z budżetu państwa wyniosły 2.890.610 tys. zł, tj. 103,0% planu po zmianach i 11,9% wykonanych przychodów ogółem. Dotacje i subwencje z budżetu państwa były wyższe o 15,2% niż w 2022 r. Najwyższe kwoty dotacji z budżetu państwa w 2023 r. zostały przekazane: Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu „Wody Polskie” (857.313 tys. zł), Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (601.832 tys. zł) oraz 16 Wojewódzkim Ośrodkom Doradztwa Rolniczego (355.253 tys. zł). Jednostki te w sumie otrzymały 62,8% dotacji ogółem.

W 2023 r. łączne **koszty** poniesione przez państwowe osoby prawne wyniosły 23.654.238 tys. zł, tj. 90,8% planu po zmianach i 128,6% wykonania 2022 r.

Państwowe osoby prawne osiągnęły w 2023 r. dodatni **wynik finansowy brutto** w kwocie 606.491 tys. zł (w 2022 r. wynik brutto wyniósł 5.968.256 tys. zł) i był wyższy o 2.919.784 tys. zł od zaplanowanego w planie po zmianach. Złożyło się na to przede wszystkim uzyskanie lepszego wyniku finansowego w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (o 1.870.504 tys. zł) oraz w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (o 764.775 tys. zł). Uzyskanie dodatniego wyniku finansowego spowodowane było w głównej mierze poniesieniem niższych kosztów realizacji bieżących zadań NFOŚiGW oraz niższych kosztów usług obcych w ramach ZUS.

Zrealizowane w 2023 r. kwoty przychodów, z uwzględnieniem dotacji budżetowych, kosztów oraz planowany i zrealizowany wynik finansowy brutto przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie		Przychody	w tym: dotacje i subwencje z budżetu	Koszty	Wynik finansowy brutto planowany	Wynik finansowy brutto zrealizowany
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia	17.965	17.711	17.805	105	160
2.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	6.191	5.634	6.040	6	151
3.	Instytut Współpracy Polsko - Węgierskiej im. Wacława Felczaka	9.543	9.272	9.668	0	-125
4.	Instytut Europy Środkowej	5.550	5.506	5.511	5	39
5.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego	529.397	0	553.689	19.418	-24.292
6.	Polski Instytut Ekonomiczny	16.079	13.454	15.809	0	270
7.	Krajowy Zasób Nieruchomości	42.677	41.890	44.184	- 1.623	-1.507
8.	Urząd Dozoru Technicznego	649.521	0	517.915	84.987	131.606
9.	Polskie Centrum Akredytacji	30.468	0	28.855	1.258	1.613
10.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	1.747.157	857.313	2.449.626	- 844.525	-702.469
11.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	460.548	124.533	456.571	0	3.977
12.	Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego	11.904	11.799	11.895	9	9
13.	Polska Agencja Antydopingowa	10.277	8.886	13.204	0	-2.927
14.	Polska Organizacja Turystyczna	141.016	132.732	140.906	0	110
15.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	15.729	4.043	13.312	0	2.416
16.	Polski Klub Wyścigów Konnych	10.236	463	8.486	1.310	1.750
17.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	45.552	36.144	44.731	30	821
18.	16 Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego	599.533	355.253	582.738	842	16.795
19.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	239.560	164.322	239.264	20	296
20.	Centrum Łukasiewicz	82.838	44.204	76.306	- 17.618	6.532
21.	Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	1.336.962	32.221	1.273.825	109.202	63.137
22.	Transportowy Dozór Techniczny	78.813	0	78.708	146	105
23.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	9.907.912	601.832	9.007.008	- 969.600	900.904
24.	23 Parki Narodowe	434.561	135.849	418.161	- 31.528	16.399
25.	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych	21.569	20.281	21.007	0	562
26.	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	107.090		56.695	0	50.395
27.	Agencja Badań Medycznych	610.642	172.789	571.486	24.000	39.156
28.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	6.904.663	0	6.821.207	- 681.319	83.456
29.	Polska Agencja Nadzoru Audytowego	31.945	0	29.787	- 9.012	2.158
30.	Rzecznik Finansowy	57.369	0	47.602	0	9.767
31.	Akademia Kopernikańska	26.587	24.000	28.701	594	-2.114
32.	Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego	70.875	70.479	63.536	0	7.339
Razem		24.260.729	2.890.610	23.654.238	- 2.313.293	606.491

9.3.1. Działalność Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia (OSW) reguluje ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia.

Głównym zadaniem OSW jest gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych na obszarze Europy Środkowej, Europy Wschodniej, Rosji, Półwyspu Bałkańskiego oraz Kaukazu Południowego i Azji Centralnej, a w przypadkach uzasadnionych strategicznymi interesami politycznymi lub gospodarczymi Rzeczypospolitej Polskiej również na innych obszarach, przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych.

Przychody w 2023 r. zostały zrealizowane w wysokości 17.965 tys. zł, co stanowi 99,3% planu po zmianach. Przychody osiągnięto głównie z tytułu dotacji podmiotowej z budżetu państwa oraz przychodów z prowadzonej działalności. W 2023 r. OSW im. Marka Karpia wykorzystał dotację z budżetu państwa w kwocie 17.711 tys. zł, co stanowi 99,3% planu po zmianach i jednocześnie 98,6% całości osiągniętych przychodów. Z analizy wykonania planu finansowego OSW im. Marka Karpia wynika, że ponad przeciętnie wzrosły przychody w kategorii pozostałe przychody, które wykonano na poziomie 59 tys. zł, tj. więcej o 9,3% w stosunku do planu po zmianach (247,1% w stosunku do planu z ustawy budżetowej). Wynika to z faktu, że uzyskano wyższe przychody z tytułu: odsetek od depozytów u Ministra Finansów - w związku z ze wzrostem oprocentowania w 2023 r. oraz wyższych wpływów z otrzymanych darowizn.

W 2023 r. OSW im. Marka Karpia poniósł **koszty** w wysokości 17.805 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów w 2023 r. były koszty wynagrodzeń które wyniosły 11.278 tys. zł tj. 100,0% planu, i jednocześnie stanowiły 63,3% całości poniesionych kosztów. Niewielkie oszczędności uzyskano w pozycjach materiały i energia w wysokości 23 tys. zł oraz w pozycji usługi obce w wysokości 74 tys. zł.

Ośrodek Studiów Wschodnich zakończył rok 2023 z **wynikiem brutto** 160 tys. zł, tj. wyższym o 55 tys. zł od zakładanego w planie po zmianach (oraz o 108 tys. zł w stosunku do planu z ustawy budżetowej).

Planowane na 2023 r. środki na wydatki majątkowe w wysokości 200 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 181 tys. zł, tj. w 90,5% planu po zmianach. W ramach tych środków zakupiono meble, system klimatyzacji oraz zmodernizowano system monitoringu.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 883 tys. zł, tj. 127,4% planu po zmianach. Wysoki poziom tych środków wynika m. in. ze zwrotu niewykorzystanej w 2023 r. dotacji oraz oszczędności wydatków w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 49 tys. zł, tj. 98,0% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 752 tys. zł.

9.3.2. Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego (IZZW) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego.

Do zadań Instytutu należy m. in.: gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych głównie w zakresie stosunków polsko-niemieckich. Instytut zajmuje się również przygotowaniem analiz, ekspertyz i studiów progностycznych, organizowaniem i prowadzeniem badań naukowych, prowadzeniem baz danych i archiwów, gromadzeniem specjalistycznego księgozbioru i dokumentacji naukowej, prowadzeniem otwartej działalności bibliotecznej, prowadzeniem działalności wydawniczej, doskonaleniem zawodowym kadr, organizowaniem różnych form kształcenia oraz współpracą z krajowymi, zagranicznymi i międzynarodowymi instytucjami naukowymi i stowarzyszeniami.

W 2023 r. wykonanie **przychodów** Instytutu osiągnęło poziom 6.191 tys. zł, co stanowi 69,4% planu po zmianach. Na przychody Instytutu składają się przede wszystkim dotacje podmiotowe, których wykonanie wyniosło 5.634 tys. zł, co stanowi 66,7% planu po zmianach i jednocześnie 91,0% wykonania całości przychodów Instytutu w 2023 r. Niższy niż przewidywano poziom wymiany bibliotecznej dał efekt w postaci niższych niż przewidywano przychodów z tego tytułu. Dodatkowo Instytut nie osiągnął zaplanowanej kwoty przychodu z tytułu sprzedaży wyrobów gotowych tj. książek i czasopism naukowych, z powodu nagromadzenia produkcji wydawniczej dopiero pod koniec 2023 roku i ich wykonanie ostatecznie osiągnęło poziom 80,0% w stosunku do planu. Środki w wysokości 2.250 tys. zł zostały zablokowane decyzją Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z 27 grudnia 2023 r. Przyczyną blokady środków było oddanie przez Instytut Zachodni do dyspozycji KPRM dotacji podmiotowej w powyższej kwocie, spowodowane trudnościami Instytutu związanymi z pozyskiwaniem 12 nowych pracowników w dziale analitycznym i w dziale wsparcia.

Instytut poniósł **koszty** w wysokości 6.040 tys. zł, co stanowi 67,7% planu po zmianach. Na koszty Instytutu składają się koszty funkcjonowania, w tym koszty wynagrodzeń w wysokości 3.451 tys. zł, tj. 82,8% planu po zmianach, które stanowiły 57,1% wykonania całości kosztów Instytutu oraz pozostałe koszty.

Niższe niż planowano wykonanie kosztów wynika z mniejszych niż planowano wydatków na naprawy i remonty (zakup usług pozostałych), problemów związanych ze zwiększeniem zatrudnienia i pozyskaniem stypendystów. Koszty poniesione na wynagrodzenia osobowe zrealizowane zostały w wysokości 3.184 tys. zł co stanowi 81,6% planu po zmianach. Oszczędności w wykonaniu wynagrodzeń osobowych wynikały z zatrudnienia pracowników tylko na 3,5 etatu zamiast planowanych 12 etatów.

Instytut za 2023 rok osiągnął dodatni **wynik finansowy brutto** w kwocie 151 tys. zł przy zakładanym w planie po zmianach na poziomie 6 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 65 tys. zł tj. 11,5% w stosunku do planu po zmianach. Niższe wykonanie wynika z przedłużającej się procedury wyboru

wykonawcy na inwestycje związane z przebudową i modernizacją systemu przeciwpożarowego w budynku głównym Instytutu.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów w 2023 r. wyniosły 1.076 tys. zł. Wynika to głównie z niezrealizowania zaplanowanych wydatków majątkowych.

9.3.3. Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka został utworzony na podstawie ustawy z dnia 8 lutego 2018 r. o Instytucie Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka.

Głównym zadaniem Instytutu jest przekazywanie młodym pokoleniom znaczenia tradycji polsko-węgierskiej oraz wzmacnianie współpracy i nawiązywanie kontaktów między przedstawicielami młodego pokolenia, wspieranie współpracy naukowej, inicjatyw oraz projektów naukowych i oświatowych mających na celu wzajemne poznanie języka, kultury, historii i polityki obu państw.

W 2023 r. wykonanie **przychodów** Instytutu osiągnęło poziom 9.543 tys. zł, co stanowi 90,6% planu po zmianach. Na przychody Instytutu składały się przede wszystkim dotacje z budżetu państwa, których wykonanie wyniosło 9.272 tys. zł, tj. 90,5% planu po zmianach i jednocześnie stanowi 97,2% ogółu osiągniętych przychodów.

Niższe niż planowano wykonanie dotacji związane jest z brakiem realizacji zadań takich jak nauczanie języka, kultury i tożsamości węgierskiej w urzędach polskiej administracji centralnej, e-learning, z uwagi na zbyt krótki czas pozostający do końca roku. Realizację niektórych zadań, ze względu na mnogość innych równoległych programów, Instytut przesunął w czasie.

W planie po zmianach zaplanowano przychody z prowadzonej działalności na poziomie 11 tys. zł, które zrealizowano w 100% planu po zmianach. Pozostałe przychody zaplanowane w kwocie 269 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 260 tys. zł, co stanowi 96,7% planu po zmianach.

W 2023 r. Instytut poniósł **koszty** w wysokości 9.668 tys. zł, co stanowi 91,8% planu po zmianach, który wyniósł 10.530 tys. zł. Na koszty Instytutu składają się koszty funkcjonowania, koszty realizacji zadań oraz pozostałe koszty. Główną pozycją poniesionych kosztów Instytutu w 2023 r. były usługi obce (50,5% całości poniesionych kosztów) i obejmowały one m.in koszty projektów współpracy polsko-węgierskiej, wydawnictw, koszty promocji, koszty produkcji filmowych, dostępów do serwisów internetowych. Koszt wynagrodzeń osobowych wyniósł 1.588 tys. zł, co stanowi wykonanie planu po zmianach na poziomie 98,5%. Koszty realizacji zadań (środki przekazane innym podmiotom) osiągnęły poziom 904 tys. zł, co stanowi wykonanie planu po zmianach na poziomie 92,4%.

Niższe wykonanie kosztów o 862 tys. zł dotyczyło głównie wynagrodzeń bezosobowych (wynagrodzenia dla komisji konkursowych, wynagrodzenia nauczycieli, tłumaczenia materiałów), składek na ubezpieczenie społeczne, pozostałe koszty funkcjonowania.

Instytut za 2023 rok osiągnął ujemny **wynik finansowy brutto** w wysokości -125 tys. zł (wynik netto -138 tys. zł), który zostanie pokryty z kapitału (funduszu) rezerwowego w bilansie za bieżący rok.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 229 tys. zł, (tj. 279,3% planu po zmianach). Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 2 tys. zł, należności długoterminowe wyniosły 128 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach, a zobowiązania 286 tys. zł. W zakresie zobowiązań były to zobowiązania wobec KPRM z tytułu zwrotu niewykorzystanej dotacji podmiotowej (zwrócono 30 grudnia 2023 r.), funduszy specjalnych, składek na ubezpieczenia społeczne na Węgrzech, podatków.

W 2023 r. Instytut nie przekazał wolnych środków finansowych w depozyt Ministrowi Finansów.

9.3.4. Instytut Europy Środkowej (IEŚ) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o Instytucie Europy Środkowej.

Do zadań Instytutu należy m. in.:

- prowadzenie działalności analitycznej wspierającej działania polityczne na rzecz budowania współpracy z państwami Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej,
- współpraca z zagranicznymi podmiotami zajmującymi się stosunkami międzynarodowymi, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów mających siedzibę w państwach Europy Środkowej i Europy Środkowo-Wschodniej,
- prowadzenie badań naukowych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków międzynarodowych, polityki zagranicznej oraz planowanych projektów współpracy międzynarodowej i transgranicznej w Europie Środkowej i Europie Środkowo-Wschodniej.

Przychody Instytutu zostały zrealizowane w wysokości 5.550 tys. zł, tj. 91,1% planu po zmianach. Główną pozycją przychodów była dotacja podmiotowa w kwocie 5.506 tys. zł, co stanowi 90,5% planu po zmianach i jednocześnie 99,2% całości przychodów IEŚ oraz przychody z prowadzonej działalności w wysokości 28 tys. zł, co stanowi 560,0% planu po zmianach i pozostałe przychody w wys. 16 tys. zł.

Niepełne wykorzystanie kwoty dotacji w łącznej wysokości 578 tys. zł (tj. 90,5% planu po zmianach) związane jest z: niedostępnością planowanego do zakupu sprzętu komputerowego, niższymi niż zakładano kosztami użytkowania pomieszczeń (ogrzewanie, media), niższymi kosztami przygotowania publikacji oraz niepełnego wykorzystania środków na szkolenia i delegacje służbowe. Wyższe wykonanie planu w pozycji przychodów z prowadzonej działalności związane jest z realizacją przez Instytut umowy z Uniwersytetem Wrocławskim, dotyczącej opublikowania artykułów naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego w Roczniku Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej.

W 2023 r. Instytut poniósł **koszty** w wysokości 5.511 tys. zł, tj. 90,6% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów funkcjonowania Instytutu w 2023 r. były koszty wynagrodzeń osobowych w kwocie 2.660 tys. zł, co stanowi 98,5% planu po zmianach i jednocześnie 48,3% całości poniesionych kosztów. Niższe wykonanie w tej pozycji wynika z późniejszego niż zakładano zatrudnienia pracowników do realizacji nowych zadań.

Jednocześnie odnotowano oszczędności w wykonaniu w zakresie usług obcych w wysokości 200 tys. zł w stosunku do planu po zmianach – były one związane z niższymi, niż zakładano kosztami usług telekomunikacyjnych, pocztowych i informatycznych oraz serwisowych.

Efektom powyższej realizacji przychodów i kosztów jest dodatni **wynik finansowy** IEŚ w kwocie 39 tys. zł. (tj. wyższy od planowanego o 34 tys. zł).

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 21 tys. zł, tj. 210% planu po zmianach, a zapasy 248 tys. zł, tj. 248% planu po zmianach. Wynika to z mniejszej niż zaplanowano liczby konferencji i spotkań, co w efekcie spowodowało mniejszy rozchód publikacji IEŚ.

Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 298 tys. zł, tj. więcej o 293 tys. zł w stosunku do planu po zmianach, co związane jest z zobowiązaniem wobec KPRM z tytułu niewykorzystanej w 2023 r. dotacji podmiotowej, zobowiązaniami nieprzetęterminowanymi wobec dostawców mającymi charakter niewymagalny oraz zobowiązaniem podlegającym zwrotowi do KPRM z tytułu dotacji podmiotowej za 2019 r.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 21 tys. zł.

9.3.5. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) realizuje swoje zadania na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku.

Zadaniem UKNF jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. UKNF sprawuje nadzór nad rynkiem finansowym, którego celem jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, a także zaufania i ochrony interesów uczestników rynku.

Koszty funkcjonowania Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego pokrywane są z wpłat wnoszonych przez podmioty rynku finansowego w wysokości i na zasadach określonych w ustawach, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym. Oznacza to, że panuje równowaga między planowanymi przychodami i planowanymi kosztami.

Przychody UKNF za 2023 r. wyniosły 529.397 tys. zł, co stanowi 86,9% planu finansowego po zmianach. Największą pozycję przychodów stanowiły opłaty na pokrycie kosztów nadzoru bankowego, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru bankowego, które wyniosły 276.193 tys. zł, co stanowi 52,2% ogółu przychodów. Drugą największą pozycją przychodów (18,3% udziału w przychodach) były opłaty na pokrycie kosztów nadzoru ubezpieczeniowego, zgodnie

z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową, reasekuracyjną oraz w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego i wyniosły 96.901 tys. zł. Trzecią co do wartości pozycją przychodów były opłaty na pokrycie kosztów nadzoru kapitałowego, które wyniosły 83.237 tys. zł, co stanowi 15,7% ogółu przychodów.

Niższe niż planowano wykonanie przychodów jest wynikiem uwzględnienia w roku 2023, różnicy w wykonaniu kosztów roku 2022 w stosunku do planu kosztów na 2022 rok.

W 2023 roku UKNF uzyskał przychody z tytułu odsetek od depozytów i z tytułu konsolidacji u Ministra Finansów w wysokości 16.817 tys. zł. Wyższy niż planowany poziom przychodów był wynikiem utrzymujących się w dalszym ciągu wysokich stóp procentowych NBP oraz wyższym niż planowano saldem środków pieniężnych UKNF.

Koszty UKNF w 2023 r. wyniosły 553.689 tys. zł, co stanowi 93,8% planu po zmianach. Największe koszty zostały poniesione na wynagrodzenia, które wyniosły 273.291 tys. zł i razem z pochodnymi składkami na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 46.499 tys. zł stanowiły 57,8% wszystkich poniesionych kosztów.

Kolejną dużą grupą kosztów UKNF były usługi obce 94.648 tys. zł, stanowiące 17,1% wszystkich kosztów, przy wskaźniku 79,8% wykonaniu planu. W grupie tej największe koszty zostały poniesione na usługi wsparcia dla systemów informatycznych wykorzystywanych przez UKNF w wysokości 50.461 tys. zł oraz na czynsz za wynajem powierzchni biurowej i garażowej oraz administrowanie budynkami w wysokości 26.646 tys. zł. Niższe niż planowane wykonanie było spowodowane przede wszystkim niższymi kosztami usług informatycznych, najmu (kurs EUR był niższy niż zakładano) oraz obsługi technicznej nieruchomości.

Pozostałe koszty funkcjonowania, które wyniosły w 2023 r. 47.528 tys. zł, co stanowiło 8,6% wszystkich kosztów Urzędu przy 96,9% wskaźniku wykonania planu. W grupie tej największy udział miały składki do 6 organizacji międzynarodowych, w których uczestnictwo związane jest z członkostwem w Unii Europejskiej w wysokości 31.720 tys. zł (poziom wykonania planu 99,9%).

W 2023 r. UKNF zanotował ujemny **wynik finansowy brutto** w wysokości 24.292 tys. zł. Na powstanie ujemnego wyniku finansowego miało wpływ głównie uwzględnienie w przychodach z rozliczenia kosztów nadzoru, różnicy wyliczonej zgodnie z art. 19a ust. 7 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym. W planie finansowym na 2023 rok po zmianach w grupie „Pozostałe przychody”, z uwagi na termin uchwalania projektu planu finansowego na następny rok, nie było możliwości określenia różnicy pomiędzy planowanymi a wykonanymi kosztami, wobec czego co do zasady przy określeniu planowanych kosztów nadzoru przyjmowane było pełne wykonanie planu kosztów roku poprzedniego (wspomniana różnica nie wystąpi). W związku z tym prognozowany przychód z tytułu wpłat i opłat był ustalany w wysokości prognozowanych kosztów. Uwzględnienie rzeczywistego wykonania kosztów nadzoru za 2022 rok w wyliczeniu powyższej różnicy

zmniejszyło przychód o blisko 77,5 mln zł. Powyższa korekta przychodów w sposób znaczący wpłynęła na ujemny wynik finansowy, którego rozmiar został częściowo zniwelowany poprzez niższe niż zaplanowane wykonanie kosztów Urzędu (różnica o ponad 36 mln) w 2023 roku.

Nakłady na wydatki majątkowe wyniosły w 2023 r. 15.609 tys. zł (51,9% planu). Wydatki były niższe niż planowane z powodu przesunięcia części płatności na 2024 rok oraz wygenerowaniu oszczędności przy zakupie niektórych inwestycji.

Stan środków pieniężnych na koniec 2023 zwiększył się o 21.632 tys. zł w stosunku do stanu z początku roku. Wysoki poziom wykonania w wartości środków pieniężnych na koniec 2022 roku przełożył się na wyższy niż planowany poziom środków pieniężnych w 2023 roku. Pozwoliło to na zakładanie depozytów terminowych na wyższe kwoty. Stan należności krótkoterminowych na koniec 2023 zwiększył się o 11.130 tys. zł w stosunku do stanu z początku roku. Spowodowane było to przede wszystkim zwiększeniem należności z tytułu dochodów UKNF o 47.617 tys. zł. W 2023 roku zawiązane zostały odpisy aktualizujące należności na kwotę 38.200 tys. zł, co spowodowało, że należności netto z tytułu dochodów UKNF zwiększyły się o 9.416 tys. zł w przeciągu roku.

Na kwotę zobowiązań w wysokości 142.568 tys. zł składają się głównie nałożone, lecz nie wpłacone kary, w kwocie 92.202 tys. zł stanowiące przyszłe zobowiązanie wobec Funduszu Edukacji Finansowej (FEF), zobowiązania z tytułu rozrachunków publiczno-prawnych w kwocie 27.354 tys. zł, zobowiązania wobec dostawców w kwocie 10.858 tys. zł.

W porównaniu do stanu na koniec 2022 r. wzrost nastąpił w przypadku zobowiązań do FEF z tytułu kar (o 16.054 tys. zł) oraz zobowiązań z tytułu rozrachunków publiczno-prawnych (o 27 219 tys. zł). Wynikał on przede wszystkim z zobowiązań UKNF powstałych w związku z wypłatą wynagrodzeń w grudniu 2023 roku.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 203.781 tys. zł.

9.3.6. Polski Instytut Ekonomiczny (PIE) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o Polskim Instytucie Ekonomicznym.

Do zadań Instytutu należy m. in.:

- inspirowanie, organizowanie i prowadzenie badań naukowych w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych oraz przekazywanie ich wyników organom władzy publicznej,
- przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych,
- współpraca z polskimi i zagranicznymi instytucjami, ośrodkami nauki i osobami fizycznymi oraz promocja polskiej myśli analitycznej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,

- współpraca z jednostkami akademickimi i naukowymi, w tym zagranicznymi, w realizacji badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych, na podstawie porozumień w celu pozyskiwania funduszy z realizacji badań, w tym z ich komercjalizacji.

W 2023 r. **przychody** Instytutu zostały zrealizowane w wysokości 16.079 tys. zł, tj. 90,5% planu po zmianach. Główną pozycją przychodów była dotacja podmiotowa w kwocie 13.454 tys. zł, co stanowi 89,7% planu po zmianach i jednocześnie 83,7% całości przychodów PIE. W 2023 roku PIE złożył wniosek dotyczący blokady środków w wysokości 1.400 tys. zł. Przyczyną blokady środków było wygenerowanie przez Instytut oszczędności z tytułu różnicy między szacowaną wartością rynkową a kwotą wynikającą z ofert, złożonych w ramach postępowań o udzielenie zamówień publicznych. Oszczędności wynikały również z absencji chorobowych, zasiłków macierzyńskich, rodzicielskich i ojcowskich, zmniejszenia prognozowanego zużycia energii oraz ogrzewania, a także trudności w uzupełnianiu zatrudnienia specjalistów.

Ponadto na osiągnięte przychody składały się przychody z prowadzonej działalności wykonane w wysokości 96,4% planu i pozostałe przychody wykonane w wysokości 78,0% planu.

W 2023 r. Instytut poniósł **koszty** w wysokości 15.809 tys. zł, tj. 89,0% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów funkcjonowania Instytutu w 2023 r. były koszty wynagrodzeń w kwocie 8.817 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach i jednocześnie 55,8% całości poniesionych kosztów.

Niższe niż planowano wykonanie kosztów wynika głównie z:

- mniejszego poziomu zakupów materiałów i wyposażenia oraz niższych niż planowano kosztów energii elektrycznej i centralnego ogrzewania,
- niższych kosztów usług remontowych oraz z przeprowadzanego szacowania wartości zamówienia o udzielenie zamówień publicznych Polskiego Instytutu Ekonomicznego – kwoty przewidziane na realizację tych zamówień, szczególnie dotyczące prowadzonych badań, przekraczają kwoty otrzymywane przy składaniu i wyborze ofert,
- absencji chorobowych, urlopów macierzyńskich i ojcowskich pracowników etatowych, prowadzonych rekrutacji uzupełniających,
- oszczędności na przeprowadzonych analizach i badaniach w ramach umów o dzieło,
- mniejszej liczby refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok do pracy przy komputerze oraz mniejszej liczby podpisanych umów absolwenckich (w przypadku części zaplanowanych działań nie udało się pozyskać stażystów o wymaganych kompetencjach lub osoby z takimi kompetencjami nie były dostępne w czasie, w którym miały być realizowane zadania, część tych zadań została zrealizowana przez pracowników PIE),
- uczestnictwa pracowników w szkoleniach on-line, których koszty były niższe niż szkolenia stacjonarne.

Efektem powyższej konfiguracji wykonanych przychodów i kosztów jest dodatni wynik finansowy PIE w kwocie 270 tys. zł, wobec planowanego zbilansowanego wyniku finansowego.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 963 tys. zł tj. 80,3% planu po zmianach i zostały poniesione na modernizację pomieszczeń budynku przeznaczonych pod najem. Niższe wykonanie związane jest z oszczędnościami wynikającymi z przetargów oraz zapytań ofertowych, jak również przeniesienia niezrealizowanych zakupów inwestycyjnych na rok następny.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 1.511 tys. zł, tj. 162,5% planu po zmianach, a należności krótkoterminowe 532 tys. zł, tj. 113,2% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 4.683 tys. zł, tj. 92,8% planu po zmianach, w tym zobowiązanie wobec Ministerstwa Rozwoju i Technologii w kwocie 3.700 tys. zł, które decyzją Ministra Rozwoju i Technologii zostało rozłożone na 11 rat płatnych do 1 grudnia każdego kolejnego roku kalendarzowego począwszy od 2023 r. Pozostałe zobowiązania niewymagalne wynikają głównie z poniesionych kosztów, które dotyczyły pozostałych do uregulowania faktur za bieżące opłaty związane z utrzymaniem oraz remontem i modernizacją budynku, a także zobowiązań wobec pracowników.

9.3.7. Krajowy Zasób Nieruchomości (KZN) został utworzony na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zaspocie Nieruchomości.

Do zadań KZN należy m.in. gospodarowanie nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu, tworzenie warunków do zwiększenia dostępności mieszkań, podejmowanie działań w celu realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz tworzenie warunków ułatwiających powstawanie mieszkań gminnych.

W 2023 roku KZN zrealizował **przychody** w kwocie 42.677 tys. zł, co stanowi 70,8% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje z budżetu państwa w kwocie 41.890 tys. zł (w tym dotacja podmiotowa 18.394 tys. zł, dotacja celowa 23.497 tys. zł), tj. 71,0% planu po zmianach, i jednocześnie 98,2% całości zrealizowanych przychodów KZN. Niższe wykonanie dotacji wynikało przede wszystkim z realizacji zadań w kwocie niższej (o 15.522 tys. zł) w stosunku do planu po zmianach – związane głównie z faktem niewniesienia do SIM-ów planowanych aportów w postaci nieruchomości. Ponadto odnotowano niższe w stosunku do planu po zmianach koszty funkcjonowania KZN (mniej o 2.237 tys. zł).

Na osiągnięty finalnie poziom przychodów wpływ miały również niższe niż planowano pozostałe przychody (27,4% planu po zmianach), co wynikało z niższego wykonania przychodów z tytułu równowartości odpisów amortyzacyjnych.

W 2023 r. KZN poniósł **koszty** w wysokości 44.184 tys. zł, co stanowi 71,3% planu po zmianach. Głównym składnikiem kosztów w 2023 r. były koszty związane z realizacją zadań w kwocie 24.828 tys. zł, tj. 61,5% planu po zmianach i jednocześnie 56,2% całości

poniesionych kosztów. Ponadto poniesiono koszty na wynagrodzenia wraz ze składkami (14.545 tys. zł) oraz usługi obce (2.305 tys. zł).

Niższe od zaplanowanych koszty realizacji zadań wynikają głównie z mniejszej od planowanej ilości nieruchomości wnoszonych aportem do SIM/TBS na skutek wycofania się SIM-ów z zamiaru przejęcia nieruchomości, jak i niezakończonych procesów wnoszenia aportów do spółek. Niższe od zaplanowanych koszty funkcjonowania KZN (89,6% planu po zmianach) wynikały z niższego wykonania kosztów materiałów i energii, amortyzacji, kosztów usług obcych oraz pozostałych kosztów funkcjonowania.

W 2023 r. KZN osiągnął ujemny wynik finansowy na poziomie -1.507 tys. zł (wobec planowanego na poziomie -1.623 tys. zł.). Ujemny wynik finansowy wynika głównie z braku zakładanej początkowo sprzedaży nieruchomości przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów związanych z gospodarowaniem zasobem.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 18.098 tys. zł, tj. o 18.029 tys. zł więcej w stosunku do planu po zmianach. Wynika to głównie z niewydatkowanych do końca roku środków z dotacji. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 305 tys. zł, a należności długoterminowe wyniosły 164 tys. zł, tj. 237,7% planu po zmianach. Zobowiązania na koniec roku wyniosły 18.362 tys. zł (wobec planowanych 0) i związane były z niewykorzystaniem środków z dotacji, kaucji, wadium oraz zaliczek podatku i składek ZUS.

9.3.8. Urząd Dozoru Technicznego (UDT) prowadzi działalność na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym.

UDT realizuje zadania w obszarze bezpieczeństwa urządzeń technicznych, które obejmują m.in.: nadzór i kontrolę przestrzegania przepisów o dozorcze technicznym, a także przepisów i zasad z zakresu bezpieczeństwa dotyczącego urządzeń technicznych, wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami technicznymi w zakresie określonym ustawą, wydawanie decyzji w sprawach wynikających z wykonywania dozoru technicznego, prowadzenie ewidencji eksploatowanych urządzeń technicznych, analizowanie przyczyn i skutków uszkodzeń urządzeń technicznych oraz stałą ocenę stopnia zagrożenia stwarzanego przez te urządzenia, inicjowanie działalności mającej na celu podnoszenie zawodowych kwalifikacji wytwórców oraz użytkowników w zakresie bezpiecznej pracy urządzeń technicznych, uzgadnianie programów szkolenia osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne, sprawdzanie kwalifikacji osób wytwarzających, naprawiających, modernizujących, obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne oraz osób wykonujących badania nieniszczące, certyfikowanie systemów jakości dotyczących urządzeń technicznych.

Przychody UDT w 2023 r. wyniosły 649.521 tys. zł, tj. 104,8% planu po zmianach i były wyższe od zaplanowanych o 30.021 tys. zł. Głównym składnikiem przychodów UDT w 2023 r. były przychody z prowadzonej działalności. Składały się na nie przychody uzyskiwane za badania urządzeń znajdujących się pod nadzorem technicznym w kwocie

377.281 tys. zł, tj. 102,2% planu po zmianach, stanowiącej 58,1% całości osiągniętych przychodów, oraz pozostałe przychody (pochodzące z m.in. z realizacji usług specjalistycznych, szkoleń technicznych, badań oraz z opłat za nadanie numeru EIPA) w kwocie 207.589 tys. zł, tj. 104,8% planu po zmianach, stanowiącej 32,0% całości osiągniętych przychodów. Większy od zakładanego poziom przychodów za badania urzędzeń znajdujących się pod dozorem technicznym o 8.281 tys. zł związany jest przede wszystkim z rozwojem gospodarki po okresie COVID, który spowodował wzrost liczby urzędzeń do badań, które w okresie pandemii były czasowo wstrzymane przez eksploatujących.

W 2023 r. UDT poniosło **koszty** w wysokości 517.915 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach. Na wysokość poniesionych kosztów ogółem wpływ miały głównie niższe od zaplanowanych koszty funkcjonowania o 16.818 tys. zł, co stanowi 96,8% planu po zmianach. Niższe wykonanie dotyczyło głównie usług obcych m.in. w zakresie kosztów usług IT, utrzymania czystości, napraw i remontów oraz w pozycji materiały i energia wynikające z hybrydowego trybu pracy i oszczędności w kosztach paliwa.

Głównym składnikiem kosztów UDT w 2023 r. były koszty funkcjonowania, w tym koszty wynagrodzeń, które osiągnęły poziom 285.413 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i jednocześnie stanowiły 55,1% całości poniesionych kosztów.

W 2023 r. UDT wypracował zysk brutto w wysokości 131.606 tys. zł, tj. 154,9 planu po zmianach i osiągnięty wynik finansowy skutkuje wpłatą do budżetu państwa w wysokości 39.482 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zrealizowane zostały w wysokości 71.672 tys. zł, tj. na poziomie 76,2% planu. Na niższe wykonanie wydatków majątkowych wpływ miały przede wszystkim odłożenie w czasie zakupu nowego systemu klasy ERP, który cały czas jest w fazie przygotowania przetargu.

Stan środków obrotowych na koniec 2023 r. wyniósł 925.438 tys. zł, tj. 124,4% planu i był wyższy o 181.635 tys. zł niż wcześniej zaplanowano. Na wysokość środków obrotowych wpływ miał przede wszystkim zwiększony stan środków pieniężnych na koniec roku 2023, i związane z tym niższe wykonanie planu wydatków majątkowych (na poziomie 76,2%). Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 40.374 tys. zł, tj. 106,8% planu, zapasy osiągnęły poziom 2.105 tys. zł, tj. 76,9% planu, a zobowiązania wyniosły 77.897 tys. zł, tj. 138,2% planu.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 878.261 tys. zł.

9.3.9. Polskie Centrum Akredytacji (PCA) jest krajową jednostką akredytującą działającą na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

Do zakresu działań PCA należy m.in. akredytowanie jednostek oceniających zgodność, sprawowanie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami oceniającymi zgodność,

prorowadzenie wykazu akredytowanych jednostek oceniających zgodność, prowadzenie działań popularyzujących i promujących zagadnienia akredytacji oraz współpraca międzynarodowa w zakresie akredytacji.

Przychody PCA w 2023 r. wyniosły 30.468 tys. zł, tj. 100,2% planu po zmianach i były wyższe od zaplanowanych o 71 tys. zł. Głównym składnikiem przychodów PCA w 2023 r. były przychody z działalności statutowej. Osiągnęły one poziom 28.754 tys. zł, tj. 100,2% planu i jednocześnie stanowią 94,4% całości osiągniętych przychodów. Pozostałe przychody osiągnęły wartość 1.714 tys. zł, tj. 101% planu po zmianach. Poziom przychodów w PCA zależy od liczby prowadzonych postępowań o akredytację w danym roku kalendarzowym. Wyższe wykonanie przychodów w 2023 r. wynika również z uzyskania wyższych odsetek od lokat bankowych z uwagi na wyższą kwotę lokowanych środków, a także znacznie wyższe oprocentowanie lokat obowiązujące w 2023 r. w porównaniu do lat poprzednich.

W omawianym roku PCA zrealizowało **koszty** w wysokości 28.855 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach i były niższe od zaplanowanych o 284 tys. zł. Na wysokość poniesionych kosztów ogółem wpływ miały głównie niższe od zaplanowanych koszty funkcjonowania o 274 tys. zł, co stanowi 99,1% planu po zmianach.

Głównym składnikiem kosztów funkcjonowania PCA w 2023 r. były wynagrodzenia. Koszt wynagrodzeń w PCA to 18.535 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach i jednocześnie 64,2% ogółu poniesionych kosztów.

Wynagrodzenia osobowe zostały zrealizowane w 100,0%, a fundusz bezosobowy został zrealizowany w 98,9%. Na niepełną realizację funduszu bezosobowego wpływ miała większa liczba ocen zrealizowana przez audytorów prowadzących działalność gospodarczą, w związku z tym obniżyły się koszty wynagrodzeń bezosobowych, a wzrosły koszty „usług obcych”.

W 2023 r. PCA osiągnęło **wynik finansowy brutto** w wysokości 1.613 tys. zł, tj. 128,2 planu po zmianach. Osiągnięcie wyższego wyniku finansowego było skutkiem uzyskania wyższych przychodów przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów prawie w każdej pozycji planu.

W 2023 r. PCA wydatkowało na wydatki majątkowe kwotę 389 tys. zł tj. 19,5% w stosunku do planu po zmianach. Niższe wykonanie związane jest głównie z brakiem wydatków na siedzibę PCA zaplanowaną w wysokości 1.000 tys. zł.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 20.943 tys. zł, tj. 105,8% planu. Na poziom środków pieniężnych na koniec okresu wpłynął wyższy stan środków pieniężnych na początek roku oraz niższe wykonanie wydatków majątkowych niż w zaplanowanej wysokości. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 880 tys. zł, tj. 97,8% planu, a zobowiązania wyniosły 2.908 tys. zł, tj. 116,3% planu. Wyższy poziom zobowiązań wynika z dokonania zakupów w grudniu 2023 r. z terminem płatności przypadającym w styczniu 2024. Wszystkie zobowiązania są terminowe.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 20.137 tys. zł.

9.3.10. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW Wody Polskie) zostało utworzone na podstawie ustawy z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne w celu realizacji zadań w obszarze gospodarki wodnej.

PGW Wody Polskie realizuje zadania w zakresie: utrzymania wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, planowania i realizacji inwestycji w gospodarce wodnej, realizuje działania służące zrównoważonemu gospodarowaniu wodami, współuczestniczy w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy, koordynuje zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności, przemysłu oraz rolnictwa, współuczestniczy w zakresie opracowywania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

Przychody PGW Wody Polskie w 2023 r. wyniosły 1.747.157 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach.

Głównym źródłem przychodów PGW Wody Polskie są przychody z prowadzonej działalności wykonane w wysokości 657.936 tys. zł, tj. 89,3% planu po zmianach i stanowiące 37,7% całości przychodów. Na przychody te składają się wpływy z tytułu opłat za usługi wodne oraz opłat podwyższonych, wpływy z tytułu należności za korzystanie ze śródlądowych dróg wodnych oraz urządzeń wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa usytuowanych na śródlądowych wodach powierzchniowych, wpływy z opłat rocznych z tytułu oddania w użytkowanie gruntów pokrytych wodami, wobec których Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie Skarbu Państwa, wpływy z opłat z tytułu umów dotyczących wykonywania rybactwa śródlądowego na śródlądowych wodach płynących stanowiących własność Skarbu Państwa, wpływy z tytułu gospodarowania mieniem Skarbu Państwa związanym z gospodarką wodną, wpływy z tytułu opłaty legalizacyjnej i opłaty za udzielanie zgód wodnoprawnych, przychody z tytułu wykonywania działalności gospodarczej, pozostałe przychody.

Niższe wykonanie przychodów z prowadzonej działalności wynika głównie z niższych niż planowano wpływów z tytułu opłat za usługi wodne oraz opłat podwyższonych w kwocie 501.056 tys. zł, tj. 79,5% planu po zmianach. Uzyskanie niższych przychodów z tego tytułu wynika z faktu niezrealizowania zakładanych uprzednio dodatkowych wpływów z tytułu planowania podwyższenia opłat za usługi wodne.

Kolejnym źródłem przychodów była dotacja z budżetu państwa w wysokości 857.313 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach, stanowiąca 49,1% całości przychodów.

Pozostałe przychody zostały wykonane w wysokości 224.695 tys. zł, tj. 169,9% planu po zmianach.

Koszty PGW Wody Polskie za 2023 r. wyniosły 2.449.626 tys. zł, tj. 93,9% planu po zmianach

Niższe wykonanie kosztów w stosunku do planu wynikało głównie z niższych kosztów funkcjonowania w kwocie 2.432.978 tys. zł, tj. 94,1% planu po zmianach, w tym kosztów:

- amortyzacji w kwocie 692.722 tys. zł, tj. 89,2% planu po zmianach,
- materiałów i energii w kwocie 124.757 tys. zł, tj. 62,3% planu po zmianach, związane było m.in. z niższym od zakładanego zużycia energii elektrycznej dotyczącej stacji pomp, przepławek oraz zbiorników – ze względu na umiarkowane opady nastąpiło mniejsze zapotrzebowanie na energię elektryczną na urządzeniach wodnych, niższym zużyciem energii cieplnej i gazu oraz paliwa do jednostek pływających,
- usług obcych w kwocie 644.931 tys. zł, tj. 86,0% planu po zmianach, związane było m.in. z zawarciem bardziej korzystnych umów z dostawcami, niższymi wydatkami na usługi komunalne oraz badania środowiskowe,
- wynagrodzeń w kwocie 547.655 tys. zł, tj. 97,7% planu po zmianach. Niepełne wykonanie planu w tej pozycji wynika z wysokiego poziomu rotacji pracowników oraz braku możliwości znalezienia nowych pracowników o niezbędnych kompetencjach,
- oraz pozostałych kosztów w kwocie 13.393 tys. zł, tj. 71,2% planu po zmianach.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w 2023 roku zrealizowało ujemny **wynik finansowy brutto** w wysokości -702.469 tys. zł, i był wyższy o 142.056 tys. zł w stosunku do planu po zmianach. Wynikało to z niższego niż planowano wykonania kosztów.

W 2023 roku ze środków budżetu państwa udzielono dotacji PGW Wody Polskie w wysokości 2.654.286 tys. zł, tj. 86,8% planu po zmianach. Były to następujące dotacje:

- podmiotowa w wysokości 730.238 tys. zł
- celowa w wysokości 125.031 tys. zł
- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – bieżąca w wysokości 8.842 tys. zł
- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – majątkowa w wysokości 635.582 tys. zł
- celowa na inwestycje i zakupy inwestycyjne w wysokości 1.154.593 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 2.055.802 tys. zł tj. 88,0% planu po zmianach wynoszącego 2.335.268 tys. zł. Niepełne wykonanie planu w tej pozycji wynika głównie z przedłużających się procedur uzyskiwania decyzji administracyjnych (pozwoleń wodnoprawnych, pozwoleń na budowę, decyzji odszkodowawczych związanych z pozyskaniem gruntów) – skutkujących przesunięciem rozstrzygnięć postępowań przetargowych i podpisywaniem umów z wykonawcą, zmiany organizacji robót projektowych oraz zmiany w zakresie rzeczowym projektów.

Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł 622.148 tys. zł, na który składają się środki pieniężne w kwocie 355.745 tys. zł, tj. 764,5% planu po zmianach oraz należności

krótkoterminowe, które wyniosły 255.395 tys. zł, tj. 145,8% planu po zmianach. Należności długoterminowe na koniec roku wyniosły 22.455 tys. zł, tj. 104,2% planu po zmianach. Zobowiązania na koniec 2023 roku wyniosły 585.635 tys. zł, tj. 196,5% planu po zmianach, w tym pożyczka z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie 105.361 tys. zł, tj. 100,9% planu po zmianach. Zobowiązania wymagalne wyniosły 386 tys. zł. i dotyczyły zapłaconych po terminie odszkodowań za wykup nieruchomości gruntowych w ramach realizacji zadania inwestycyjnego.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 299.070 tys. zł.

9.3.11. Polski Instytut Sztuki Filmowej (PISF) działa na podstawie ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii. Jest jednostką realizującą zadania związane z polityką państwa w dziedzinie kinematografii.

W 2023 r. **przychody** PISF wyniosły 460.548 tys. zł, tj. 109,7% planu po zmianach. W ramach tej kwoty PISF otrzymał dotację z budżetu państwa w wysokości 124.533 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach co stanowiło 27,0% całości przychodów. Największą pozycją przychodów były pozostałe przychody wykonane w wysokości 322.105 tys. zł, tj. 114,9%, planu po zmianach (209,0% w stosunku do planu z ustawy budżetowej), co stanowiło 69,9% całości przychodów jednostki.

W 2023 r. plan finansowy PISF został zmieniony, co spowodowane było przede wszystkim uzyskaniem większych niż planowano wpływów od podmiotów zobowiązanych do ich wpłaty zgodnie z ustawą z 30 czerwca 2005 r. o kinematografii, zwiększonych przychodów operacyjnych i finansowych, z rozwiązanych rezerw oraz zwiększeniem wpływów związanych ze zwrotami, rezygnacjami oraz odstąpieniami od umów zawartych w latach ubiegłych. W konsekwencji tego zwiększone zostały również koszty Instytutu.

W 2023 r. PISF poniósł **koszty** w wysokości 456.571 tys. zł, co stanowiło 108,7% planu po zmianach. Koszty funkcjonowania stanowiły 7,5% całości kosztów jednostki. Wynagrodzenia osobowe wynosiły 13.650 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. Natomiast oszczędności zostały osiągnięte w realizacji kosztów materiałów i energii w wysokości 1.305 tys. zł oraz usług obcych w wysokości 2.492 tys. zł.

Koszty realizacji zadań zostały wykonane w wysokości 418.888 tys. zł tj. 111,6% planu po zmianach, co stanowiło 91,7% całości kosztów. Zostały one poniesione na realizację zadań statutowych związanych z polityką państwa w dziedzinie kinematografii, w tym m.in. na: rozwój polskiej produkcji i koprodukcji filmowej, wspieranie debiutów filmowych oraz rozwój artystyczny młodych twórców, promocję polskich filmów i ich twórców, utrzymanie archiwów filmowych, rozwój potencjału polskiego niezależnego przemysłu kinematograficznego, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw działających w tej dziedzinie, na realizację zadań związanych ze wspieraniem produkcji audiowizualnej.

Konsekwencją powyższego był dodatni **wynik finansowy brutto** w wysokości 3.977 tys. zł, przy zaplanowanym na poziomie zrównoważonym w planie po zmianach.

Środki na wydatki majątkowe wynosiły 4.397 tys. zł tj. 109,9% planu po zmianach i przeznaczone były głównie na tworzenie nowego systemu niezbędnego do obsługi wniosków.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 391.947 tys. zł, tj. 121,2% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 61.851 tys. zł, wobec 54.000 tys. zł wg planu po zmianach, należności długoterminowe wynosiły 1.568 tys. zł wobec 1.824 tys. zł wg planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 11.814 tys. zł wobec 3.300 tys. zł wg planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie należności krótkoterminowych wynika z nieuregulowania należności przez podmioty zobowiązane, natomiast wyższe zobowiązania są efektem niewykorzystanych dotacji, których kwota została ujęta w księgach roku 2023, a samo zobowiązanie zostało wypłacone w roku 2024.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 391.947 tys. zł

9.3.12. Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego działa na podstawie ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego.

W ramach swojej działalności Centrum inicjuje i wspiera podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach Polaków z narodami Europy Wschodniej, w szczególności z Ukraińcami, Białorusinami, Gruzinami, Mołdawianami i Rosjanami takich jak badania naukowe, działalność wydawnicza i edukacyjna. Ponadto Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego organizuje konferencje, sympozja, wykłady, seminaria i debaty publiczne, upowszechnia w Polsce i poza jej granicami wiedzę o sytuacji politycznej, historii, kulturze i dziedzictwie narodów Europy Środkowej i Wschodniej.

W 2023 r. **przychody** Centrum wyniosły 11.904 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów była dotacja podmiotowa z budżetu państwa wykonana w kwocie zgodnej z planem po zmianach, czyli 11.799 tys. zł, co jednocześnie stanowi 99,1% całości osiągniętych przychodów.

W 2023 r. Centrum poniosło **koszty** w wysokości 11.895 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu po zmianach. Złożyły się na nie koszty funkcjonowania, których głównymi składowymi są pozostałe koszty funkcjonowania, stanowiące 51,0% całości poniesionych kosztów oraz koszty wynagrodzeń, w tym wynagrodzenia osobowe, które wynosiły 2.827 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach.

Koszty poniesione zostały w szczególności na projekty badawcze, wydanie czasopisma naukowego w języku angielskim pt. „AREI”. Centrum upowszechniało w Polsce i poza jej granicami wiedzę o sytuacji politycznej, historii, kulturze i dziedzictwie narodów Europy Środkowej i Wschodniej na portalach internetowych. Wydano również wersję polską antologii „Wojna 2022” jako flagowego projektu. W ramach promowania i wspierania działalności edukacyjnej Centrum utworzyło platformę dla autorów przekładów z pięciu języków, uruchomiło szkoły tłumaczeniowe „Słowa na Słowa” polsko-ukraińską i polsko-gruzińską, szkolenia z dezinformacji HUMBUG dla nauczycieli i nauczycielek szkół podstawowych

i ponadpodstawowych o tym jak weryfikować wiarygodność źródeł oraz w jaki sposób korzystać z narzędzi fact-checkingowych. W ramach Otwartego Konkursu Centrum dofinansowało 44 projekty na rzecz dialogu i porozumienia Polaków z narodami Europy Wschodniej i przeprowadzono programy stypendialne: Badaj w Polsce, Badaj na Ukrainie i Miesiąc w Polsce.

Konsekwencją powyższego był **wynik finansowy brutto** w wysokości 9 tys. zł, zgodny z zakładanym w planie po zmianach.

Plan finansowy Centrum był zmieniany ze względu na uzyskanie wyższych dochodów w związku z zakończeniem w grudniu 2023 roku projektu „Akademia Samorządności dla Liderów w Gruzji”, którego celem jest przygotowanie profesjonalnej kadry niezbędnej do rozwoju samorządu terytorialnego w Gruzji zgodnego z obowiązującymi standardami Unii Europejskiej.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 428 tys. zł, tj. 108,1% planu po zmianach. Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 428 tys. zł.

9.3.13. Polska Agencja Antydopingowa (POLADA) działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie.

Do zadań Agencji należy w szczególności: określanie zasad i przebiegu kontroli antydopingowej, ustanawianie reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, planowanie i przeprowadzanie kontroli antydopingowej, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kontrolerów antydopingowych Agencji.

POLADA zrealizowała w 2023 r. **przychody** w wysokości 10.277 tys. zł, tj. 100,4% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów była dotacja podmiotowa z budżetu państwa w wysokości 8.886 tys. zł tj. 100,0% planu po zmianach oraz przychody z prowadzonej działalności w wysokości 1.267 tys. zł. Środki z dotacji podmiotowej z budżetu państwa zostały przeznaczone na dofinansowanie działalności bieżącej Polskiej Agencji Antydopingowej i pozwoliły na realizację programu antydopingowego zgodnego ze Światowym Programem Antydopingowym Światowej Agencji Antydopingowej.

Kwotę przychodów z prowadzonej działalności stanowiły głównie przychody z pozostałej sprzedaży komercyjnej. Przychody te były wyższe od planowanych (wykonanie na poziomie 103,1% w stosunku do planu po zmianach). Na przychody te składają się głównie przychody związane z Igrzyskami Europejskimi 2023 Kraków Małopolska dotyczące realizacji programu antydopingowego podczas igrzysk, w trakcie których konieczne było wykonanie większej ilości kontroli antydopingowych od planowanej.

W 2023 r. POLADA poniosła **koszty** w wysokości 13.204 tys. zł, tj. na poziomie 128,9% planu po zmianach. Główną pozycję kosztów funkcjonowania stanowi zakup usług obcych w wysokości 9.890 tys. zł, tj. 74,9% całości poniesionych kosztów, w tym koszty badań laboratoryjnych wykonywanych dla POLADA przez Polskie Laboratorium Antydopingowe, usługi kontroli antydopingowych oraz obsługa panelu dyscyplinarnego. Wykonanie kosztów

ogółem na poziomie wyższym od planu wynika z ujęcia w kosztach realizacji zadań w zakresie zwalczania dopingu w sporcie podczas III Igrzysk Europejskich.

Wynagrodzenia osobowe zrealizowano w wysokości 1.392 tys. zł, (tj. na poziomie 100% planu po zmianach na 2023 rok).

Wynik finansowy brutto, którego zaplanowana wielkość równała się zeru, na koniec 2023 r. był ujemny i wyniósł – 2.927 tys. zł. Osiągnięcie ujemnego wyniku finansowego w 2023 r. wynika z poniesionych kosztów dotyczących podpisania w ostatnich dniach grudnia 2022 r. umowy dotyczącej przygotowania i realizacji zadań antidopingowych związanych z Igrzyskami Europejskimi Kraków Małopolska 2023.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 66 tys. zł, tj. 42,6% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 60 tys. zł, tj. 600% planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 9 tys. zł, tj. 45% planu po zmianach. Wyższe niż planowano wykonanie należności krótkoterminowych wynika z większego niż przewidywano zainteresowania kontrolami komercyjnymi. Wykazane zobowiązania to zobowiązania krótkoterminowe, niewymagalne powstałe w ostatnich dniach roku 2023.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 54 tys. zł.

9.3.14. Polska Organizacja Turystyczna (POT) działa na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej.

Celem działalności POT jest m.in. promowanie Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie, czy zapewnianie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie. Działania na rzecz promocji i rozwoju turystyki polskiej prowadzone są za granicą, jak i w Polsce.

Przychody POT w 2023 r. wyniosły 141.016 tys. zł, tj. 90,7% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów w 2023 r. były dotacje z budżetu państwa w kwocie 132.732 tys. zł (94,1% ogółu przychodów POT) z przeznaczeniem na realizację podstawowych zadań statutowych, w tym z części 25 – Kultura fizyczna w kwocie 50.412 tys. zł na realizację zadania związanego z promocją Polski przez polskich sportowców i kluby sportowe. Ponadto, Polska Organizacja Turystyczna osiągnęła przychody własne w kwocie 7.785 tys. zł. Na pozostałe przychody składają się m.in. środki na obsługę Polskiego Bonu Turystycznego pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (7.388 tys. zł) jak również środki od innych jednostek sektora finansów publicznych Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (FRKF) w kwocie 499 tys. zł. Środki pochodzące z FRKF przeznaczono na dofinansowanie realizacji zadania publicznego polegającego na realizacji szeroko pojętej kampanii społecznej, służącej aktywizacji beneficjentów turystyki społecznej, w szczególności osób ze szczególnymi potrzebami i podnoszenie ich świadomości w zakresie aktywności turystycznej.

W 2023 r. POT poniosła **koszty** w wysokości 140.906 tys. zł, co stanowi 90,6% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów POT w 2023 r. były koszty realizacji zadań w kwocie

99.977 tys. zł, co stanowi 71,0% całości poniesionych kosztów. Wynagrodzenia osobowe wykonano w wysokości 17.269 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach.

Niższe wykonanie przychodów i kosztów w stosunku do planu po zmianach wynikało m.in. z konieczności bieżącego dostosowywania działań Polskiej Organizacji Turystycznej do sytuacji popandemicznej oraz geopolitycznej związanej z trwającym konfliktem zbrojnym w Ukrainie oraz sytuacją na linii Izrael-Palestyna.

Wynik finansowy brutto, zaplanowany na poziomie zrównoważonym, na koniec 2023 r. był dodatni i wyniósł 110 tys. zł.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 1.829 tys. zł, tj. 333,8% planu po zmianach. Na wykonanie środków pieniężnych na koniec 2023 r. składają się głównie środki na rachunkach bankowych dotyczących funduszu rezerwowego, wpływy ze sprzedaży składników majątkowych oraz działalności gospodarczej.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 231 tys. zł, tj. 96,3% wartości planowanej.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 6.600 tys. zł.

9.3.15. Polskie Laboratorium Antydopingowe (PLAD) zostało utworzone na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie.

Od 1 stycznia 2022 r. nadzór nad jednostką sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia.

W 2023 r. PLAD zrealizowało **przychody** w wysokości 15.729 tys. zł (94,8% w stosunku do planu po zmianach). Główne przychody PLAD pochodziły z prowadzonej działalności, tj. z tytułu analiz próbek od Polskiej Agencji Antydopingowej, analiz próbek od innych klientów oraz analiz próbek toksykologicznych i ekspertyz, które zostały zrealizowane na poziomie 10.579 tys. zł, co stanowi 106,3% planu po zmianach i jednocześnie 67,3% całości osiągniętych przychodów. Przychodami PLAD były również dotacje z budżetu państwa otrzymane w wysokości 4.043 tys. zł, z tego dotacja podmiotowa 3.243 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżącej działalności Laboratorium, w tym na: prowadzenie działań niezbędnych do utrzymania akredytacji Światowej Agencji Antydopingowej i krajowej jednostki akredytującej na zgodność z normą ISO obowiązującą w laboratoriach badawczych oraz dotacja celowa w wysokości 800 tys. zł na realizację projektu badawczego w zakresie zwalczania dopingu w sporcie. Dotacje z budżetu państwa zostały wykorzystane w całości.

Niższe wykonanie przychodów w zakresie pozycji pozostałe przychody na poziomie 1.107 tys. zł (42,7% planu po zmianach) związane jest z niższą wartością odpisów amortyzacyjnych dotyczących środków trwałych, w tym w szczególności w związku z systematycznym zużyciem specjalistycznego sprzętu służącego do badań laboratoryjnych. Natomiast wykonanie pozycji analiza próbek toksykologicznych i ekspertyzy na poziomie 3 tys. zł, tj. 12% planu po zmianach wystąpiło w związku ze świadczeniem przez komercyjne jednostki funkcjonujące na terenie Polski tańszych usług, jednak o niższej jakości.

W 2023 r. PLAD poniosło **koszty** w wysokości 13.312 tys. zł (80,3% w stosunku do planu po zmianach). Głównym składnikiem kosztów były koszty materiałów i energii zrealizowane na poziomie 3.997 tys. zł, tj. 79,5% planu po zmianach i 30,0% całości poniesionych kosztów. Wykonanie wynagrodzeń osobowych wyniosło 3.461 tys. zł (97,9% planu po zmianach i 26,0% całości poniesionych kosztów). Wykonanie kosztów w pozycji amortyzacja na poziomie 1.107 tys. zł, tj. 36,5% planu po zmianach, wynikało ze 100% umorzenia części składników majątku trwałego.

Wynik finansowy brutto na koniec roku był dodatni i wyniósł 2.416 tys. zł, przy zakładanym zrównoważonym w planie po zmianach.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 1.599 tys. zł, tj. 99,9% wartości z planu po zmianach.

Stan środków obrotowych wyniósł 3.573 tys. zł (96,9% planu po zmianach), w tym 3.095 tys. zł to środki pieniężne (97,1% planu po zmianach), a 478 tys. zł (95,6% planu po zmianach) to należności krótkoterminowe. Jednostka przekazała 3.095 tys. zł w depozyt Ministrowi Finansów.

9.3.16. Polski Klub Wyścigów Konnych (PKWK) działa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych.

Podstawowym przedmiotem jego działalności jest ustalanie warunków rozgrywania gonitw oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem, działanie na rzecz umacniania i doskonalenia hodowli koni i rozwoju wyścigów konnych.

W 2023 r. PKWK zrealizował **przychody** w wysokości 10.236 tys. zł, co stanowi 101,4% planu po zmianach. W 2023 r. PKWK otrzymał dotacje przedmiotowe w kwocie 444 tys. zł na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa. Na wzrost przychodów wpływ miało głównie uzyskanie przychodów z tytułu zorganizowania przez PKWK Aukcji Pride of Poland i Summer Sale, udział w koordynacji wydarzenia Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi oraz organizacji Aukcji Koni Wyścigowych (online).

Jednocześnie PKWK poniósł **koszty** w wysokości 8.486 tys. zł, co stanowi 96,6% planu po zmianach. Na poniesione koszty składają się przede wszystkim koszty funkcjonowania, w tym usługi obce, materiały i energia, wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz koszty organizacji ww. wydarzeń. Największe oszczędności w realizacji kosztów dotyczyły niższych niż planowano odpisów amortyzacyjnych o 110 tys. zł w stosunku do planu po zmianach (tj. o 57,9%) oraz niższej realizacji wynagrodzeń osobowych o 110 tys. zł w stosunku do planu po zmianach (tj. o 8,3%). Związane to było z nie zrealizowaniem zakładanych wydatków na zakup środków trwałych w związku z remontem biura PKWK i dostosowaniem go do nowych warunków oraz niższym niż zakładano zatrudnieniem.

Jednostka zakończyła 2023 rok z dodatnim **wynikiem finansowym brutto** w kwocie 1.750 tys. zł. W stosunku do planu po zmianach nastąpiła poprawa wyniku finansowego o 440 tys. zł. Taki osiągnięty wynik finansowy wynika z wyższych niż planowano przychodów, przy równoległym spadku kosztów poniesionych w 2023 r.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 6.971 tys. zł, tj. 188,4% planu po zmianach. Wyższa niż przewidywano wartość wynika z wpływu środków pieniężnych z tytułu większego przychodu z organizacji przez PKWK Aukcji Pride of Poland oraz wyższych innych przychodów oraz wpływu wyższych niż przewidywano odsetek od depozytu u Ministra Finansów.

Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 1.379 tys. zł, tj. 459,7% planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 707 tys. zł, tj. 282,8% planu po zmianach.

Wyższe niż planowano wykonanie należności krótkoterminowych wynika z tytułu czynszu dzierżawnego, które rozliczone zostaną w roku 2024 poprzez kompensatę z refakturami remontowymi zgodnie z umowa dzierżawy terenu Służewieckich Torów, należności na koordynację prac przy organizacji NPKA i należności z tytułu świadczeń podczas Aukcji Pride of Poland.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 89 tys. zł, tj. 178,0% wartości do planu po zmianach. Wyższe wykonanie było spowodowane koniecznością zakupu sprzętu audiowizualnego, szaf na dokumenty oraz szaf do przechowywania kolekcji dzieł sztuki – obrazów, monitorów oraz komputerów.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 6.958 tys. zł.

9.3.17. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR) działa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego.

CDR realizuje zadania z zakresu doradztwa rolniczego, m.in. opracowuje analizy i prognozy w zakresie rozwoju doradztwa rolniczego, prowadzi szkolenia dla pracowników ośrodków wojewódzkich i nauczycieli szkół rolniczych, przygotowuje i przekazuje ośrodkom wojewódzkim materiały informacyjne i szkoleniowe, w tym dotyczące pomocy w zakresie działalności gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych, upowszechnia wyniki badań naukowych w praktyce rolniczej.

W 2023 r. CDR zrealizowało **przychody** w wysokości 45.552 tys. zł, co stanowi 95,3% planu po zmianach. Głównym składnikiem przychodów są dotacje i subwencje z budżetu państwa w kwocie 36.144 tys. zł, co stanowi 96,0% planu po zmianach i jednocześnie 79,3% całości osiągniętych przychodów. Na niższe wykonanie przychodów głównie miało wpływ niewykorzystanie dotacji celowej na finansowanie projektów z udziałem środków UE w kwocie 1.513 tys. zł.

Koszty CDR wyniosły 44.731 tys. zł i zrealizowane zostały w 93,6% planu po zmianach. Na poniesione koszty składają się głównie koszty funkcjonowania w kwocie 44.434 tys. zł, co stanowi 93,6% planu po zmianach i jednocześnie 99,3% całości poniesionych kosztów. W ramach kosztów funkcjonowania poniesiono koszty na wynagrodzenia i pochodne, usługi obce, materiały i energię związane z realizacją zadań z zakresu doradztwa rolniczego. Największe oszczędności dotyczyły usług obcych tj. o 1.292 tys. zł mniej w stosunku do planu po zmianach, oraz materiałów i energii w tj. o 701 tys. zł mniej w stosunku do planu po zmianach. Oszczędności powstały m.in. w operacjach partnerskich w wyniku przeprowadzania procedur wynikających z przepisów prawa zamówień publicznych oraz w wyniku zmiany formy realizacji wielu umów ze stacjonarnej na hybrydową. Mniejsza od zakładanej była liczba wyjazdów służbowych co spowodowało oszczędności w zużyciu paliwa i pozostałych kosztach – kontrole i wizyty odbywały się częściej w formie online.

Jednostka zakończyła 2023 rok z dodatnim **wynikiem finansowym brutto** w kwocie 821 tys. zł, tj. wyższym od zaplanowanego w planie po zmianach o 791 tys. zł.

Przychody i koszty jednostka zrealizowała w kwotach niższych od planowanych, głównie z powodu mniejszego wykorzystania dotacji celowej na finansowanie projektów z udziałem środków UE.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 2.487 tys. zł, tj. 64,6% w stosunku do planu po zmianach. Niższe wykonanie związane było z odstąpieniem od realizacji w 2023 r. wielofunkcyjnej linii technologicznej w oddziale w Radomiu, a także niesfinalizowaniem przebudowy budynku dydaktyczno-laboratoryjnego na demonstracyjny.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 13.899 tys. zł, tj. 194,2% planu po zmianach. Główną przyczyną wyższego wykonania środków pieniężnych w stosunku do zaplanowanych na 2023 r. był wpływ zaliczek na realizację projektów krajowych i ze środków UE oraz końcowego rozliczenia niektórych z nich. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 311 tys. zł, tj. 94,2% planu po zmianach, a zobowiązania 491 tys. zł (wobec planowanych na poziomie 700 tys. zł). Zobowiązania dotyczyły w większości zakupów towarów i usług w grudniu, za które faktury CDR otrzymało w styczniu 2024 r. Były to przede wszystkim zakupy energii elektrycznej i ciepłej, usług telekomunikacyjnych, pocztowych, ochroniarskich oraz dostaw gazu.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 9.806 tys. zł.

9.3.18. Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego (WODR) działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego.

WODR-y realizują zadania z zakresu doradztwa rolniczego, polegające m. in. na prowadzeniu szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych, prowadzą działalność informacyjną wspierającą rozwój produkcji rolniczej, upowszechniają metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla

środowiska, prowadzą analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzą i upowszechniają informacje rynkowe w tym zakresie.

Łączne **przychody** szesnastu Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego zostały zrealizowane w 2023 r. w wysokości 599.533 tys. zł, co stanowi 94,9 % planu po zmianach. Głównym składnikiem przychodów są dotacje i subwencje z budżetu państwa w kwocie 355.253 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach i jednocześnie 59,3% całości osiągniętych przychodów.

Łączne przychody z prowadzonej działalności zostały wykonane w wysokości 96.917 tys. zł, tj. 88,0% planu po zmianach i stanowiły 16,2% całości łącznych przychodów. Niższe wykonanie dotyczyło głównie przychodów ze sprzedaży produktów i usług. Taki poziom wykonania był m.in. związany z faktem, że kampania wnioskowa w 2023 r była realizowana nieodpłatnie i była finansowana z dotacji celowej, tym samym realizacja przychodów z działalności gospodarczej była niższa.

Środki od innych jednostek sektora finansów publicznych zostały wykonane w wysokości 124.861 tys. zł, tj. 88,8% planu po zmianach i stanowiły 20,8% całości łącznych przychodów.

Łącznie poniesiono **koszty** w wysokości 582.738 tys. zł co stanowi 92,3% planu po zmianach. Na poniesione koszty składają się głównie koszty funkcjonowania tj. 99,7% całości kosztów, w tym wynagrodzenia i pochodne, usługi obce, materiały i energia związane z realizacją zadań z zakresu doradztwa rolniczego. Głównym składnikiem kosztów są wynagrodzenia w kwocie 374.969 tys. zł, co stanowi 95,7% planu po zmianach i jednocześnie 64,3% całości poniesionych kosztów.

Niższe wykonanie osiągnięto w ramach pozycji usługi obce – wykonanie wyniosło 89,3% planu po zmianach (oszczędność 7.079 tys. zł) oraz materiały i energia – wykonanie wyniosło 80,0% planu po zmianach (oszczędność 9.175 tys. zł).

Wykonanie przychodów i kosztów na ww. poziomie spowodowało, że łączny **wynik finansowy brutto** WODR-ów był dwudziestokrotnie wyższy od planu po zmianach i wyniósł 16.795 tys. zł, co wynika głównie z wykonania, niższych niż zakładano, kosztów realizacji zadań z zakresu doradztwa rolniczego.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 18.657 tys. zł, tj. 76,4% w stosunku do planu po zmianach.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 124.346 tys. zł, tj. 381% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 5.183 tys. zł, tj. 149,4% planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 6.587 tys. zł, tj. 79,5% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 51.517 tys. zł.

9.3.19. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) działa na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

NAWA realizuje zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Głównymi celami Agencji są: inicjowanie i realizowanie działań wspierających międzynarodową wymianę akademicką oraz proces umiędzynarodowienia podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki, promocja języka polskiego poza granicami RP oraz prowadzenie spraw z zakresu uznawalności wyższego wykształcenia oraz stopni naukowych.

W trakcie 2023 r. plan finansowy Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej był trzykrotnie zmieniany. Korekty wynikały ze zmian wysokości dotacji celowych w związku z realizacją przez Agencję programów służących umiędzynarodowieniu nauki i szkolnictwa wyższego oraz otrzymaniu środków na realizację projektów pomocy rozwojowej, zleceń ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i nowych zadań do sfinansowania ze środków europejskich. Zmiany były podyktowane również koniecznością przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu stosownie do bieżących potrzeb jednostki.

Przychody NAWA w 2023 r. wyniosły 239.560 tys. zł, co stanowi 88,0% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje otrzymane z budżetu państwa w kwocie 164.322 tys. zł, które zrealizowano w 85,9% planu po zmianach. Dotacje stanowiły 68,6% całości osiągniętych przychodów.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 239.264 tys. zł, co stanowi 87,9% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów były koszty realizacji zadań, na które wydatkowano 211.043 tys. zł tj. 87,3% planu po zmianach. Środki na realizację zadań stanowiły 88,2% całości poniesionych kosztów. Na koszty funkcjonowania jednostki wydatkowano 28.221 tys. zł tj. 93,0% planu po zmianach. W ramach kosztów funkcjonowania na wynagrodzenia osobowe przeznaczono 12.088 tys. zł, które zrealizowano w 99,2% planu po zmianach.

Niższe wykonanie planu finansowego, zarówno po stronie przychodowej jak i kosztowej, wynika głównie z niewykazania zaliczek wypłacanych beneficjentom programów NAWA w przychodach i kosztach w 2023 roku, gdyż projekty, których one dotyczą nie zostały w pełni rozliczone, a tym samym nieuwzględnione w pozycjach kosztowych wykonania planu. Rozliczenia projektów planowane są w interwale kilku kolejnych lat budżetowych.

W 2023 r. Agencja realizowała 56 działań, w tym:

- 1) 28 programów własnych (w tym 2 współfinansowane ze środków pomocy rozwojowej oraz 5 finansowanych z programu POWER),
- 2) 21 zadań zleconych, głównie przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Środki przeznaczone zostały m.in. na następujące programy:

- Polskie Powroty NAWA – program umożliwiający polskim naukowcom, rozwijającym karierę naukową za granicą, powrót do kraju i podjęcie przez nich zatrudnienia w polskich uczelniach i instytutach naukowych i badawczych;
- Bekker NAWA – program wspierający międzynarodową mobilność doktorantów, naukowców i nauczycieli akademickich przez umożliwienie im rozwoju naukowego w zagranicznych ośrodkach badawczych oraz akademickich na całym świecie;
- Welcome to Poland NAWA – program, którego celem jest umiędzynarodowienie polskich instytucji szkolnictwa wyższego i nauki poprzez finansowanie projektów związanych z budowaniem potencjału w zakresie umiędzynarodowienia, przyjmowania i obsługi zagranicznych studentów, doktorantów, kadry dydaktycznej i naukowej;
- STER NAWA – program zapewniający wsparcie umiędzynarodowienia polskich szkół doktorskich;
- Anders NAWA – program mający na celu stworzenie młodzieży polskiego pochodzenia możliwości odbycia studiów w Polsce oraz podniesienie poziomu znajomości języka polskiego;
- SPINAKER NAWA – program wspierający tworzenie i realizację krótkich, intensywnych programów podnoszących kompetencje – tworzonych w językach obcych;
- Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie – celem programu jest wsparcie działań podejmowanych przez polskie uczelnie wchodzące w skład sojuszy Uniwersytetów Europejskich.

Wynik finansowy brutto NAWA na koniec roku był dodatni i wyniósł 296 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe wyniosły 2.030 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach.

W stanie środków na koniec roku wykazane zostały należności krótkoterminowe w wysokości 192.247 tys. zł oraz należności długoterminowe w wysokości 90.082 tys. zł. Pozycje te odnoszą się do wypłaconych zaliczek w ramach umów zakontraktowanych z beneficjentami programów NAWA.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 3.849 tys. zł.

9.3.20. Centrum Łukasiewicz działa na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz. Centrum zostało powołane do planowania i koordynowania badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych przez instytuty Sieci Łukasiewicz, szczególnie ważnych dla realizacji polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju oraz dla realizacji polityki naukowej państwa.

Do podstawowych zadań tej jednostki należy zapewnienie mechanizmów współpracy podmiotów tworzących Sieć Łukasiewicz, zapewnienie środków finansowych na realizację celów Sieci, realizacja projektów badawczych w ramach celów Sieci, komercjalizacja wyników badań naukowych i prac rozwojowych lub know-how związanego z tymi wynikami,

współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych oraz komercjalizacji.

W trakcie 2023 r. plan finansowy Centrum Łukasiewicz został zmieniony. Zmiany wynikały m.in. z:

- dostosowania struktury kosztów finansowanych subwencją oraz wpływami uzyskanymi z tytułu skarbowych papierów wartościowych do bieżących potrzeb jednostki,
- uwzględnienia stanu środków z początku roku w strukturze kosztów,
- zwiększenia subwencji z uwagi na powierzenie Centrum nowych zadań związanych m.in. z planowanym pozyskaniem kompetencji w zakresie technologii Small Modular Reactor (SMR).

Przychody Centrum Łukasiewicz w 2023 r. wyniosły 82.838 tys. zł, co stanowi 96,5% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były subwencje otrzymane z budżetu państwa w kwocie 44.204 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach. Subwencje stanowiły 53,4% całości osiągniętych przychodów. Znaczącą pozycją przychodów 44,2% były również środki uzyskane z tytułu wykupu nieodpłatnie otrzymanych skarbowych papierów wartościowych w kwocie 36.628 tys. zł.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 76.306 tys. zł, co stanowi 73,7% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów (51,0%), były koszty realizacji zadań w kwocie 38.890 tys. zł. Na funkcjonowanie jednostki przeznaczono 37.416 tys. zł. W ramach kosztów funkcjonowania na wynagrodzenia osobowe przypada 16.060 tys. zł, które zrealizowano w 66,0% planu po zmianach.

Niepełne wykonanie kosztów związane było z:

- rezygnacją z planowanej przeprowadzki Centrum do nowej siedziby i oszczędnościami w środkach zaplanowanych m.in. na zakup wyposażenia i koszty wynajmu,
- nierozstrzygnięciem procedur rekrutacyjnych mających na celu zatrudnienie wykwalifikowanych specjalistów do realizacji nowych zadań,
- poniesieniem niższych, niż pierwotnie planowano, kosztów projektów badawczych realizowanych przez instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz przedłużeniem terminu realizacji niektórych zadań na kolejny rok.

W planie finansowym ujęto również środki na realizację przez instytuty Sieci Łukasiewicz projektów badawczych oraz dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z realizacją tych projektów. Środki przekazane przez Centrum innym podmiotom, łącznie ze środkami dla instytutów, wyniosły 53.866 tys. zł (85,0% planu po zmianach).

W 2023 r. działalność Centrum polegała głównie na finansowaniu projektów badawczych zleconych przez Prezesa Centrum instytutom Sieci:

- Udoskonalenie technologii wytwarzania granulatu BiOrgano_Mineral oraz zatwierdzenia produktu jako środka poprawiającego właściwości gleb lub nawozu organiczno-mineralnego bądź organicznego;
- Przygotowanie do komercjalizacji technologii: Wytwarzanie faz MAX z użyciem technologii spiekania iskrowo-plazmowego proszków;
- Wsparcie działań Łukasiewicz – IMPiB w zakresie oceny potencjału komercjalizacyjnego opracowanej technologii wytwarzania kompozycji zapachowych oraz określenia priorytetowych kierunków wdrożenia;
- cerMAXmet – Wytwarzanie faz MAX i produktów do zastosowań w trudnych warunkach eksploatacyjnych – działania wspierające komercjalizację w ramach strategii go-to-market;
- EkoMush Bio Isolation – Lekki i ekologiczny materiał konstrukcyjny z grzybni – działania wspierające komercjalizację w ramach strategii go-to-market;
- Indicato – Termochromowy wskaźnik wyjścia ze stanu głębokiego zamrożenia (wizualny wskaźnik rozmrożenia produktu) – działania wspierające komercjalizację w ramach strategii go-to-market;
- Zaprojektowanie i realizacja prac B+R dotyczących opracowania nowych systemów sterująco-pomiarowych dla urządzeń do badań tribologicznych wytwarzanych w Centrum Tribologii Łukasiewicz – Instytutu Technologii Eksploatacji;
- Wdrażanie programu społecznej odpowiedzialności nauki w Instytutach Łukasiewicza, poprzez organizację wydarzeń "drzwi otwartych" dla uczniów lokalnych szkół;
- Opracowanie założeń i rozpoczęcie wdrażania programu warsztatów edukacyjnych dla młodzieży w związku z programem społecznej odpowiedzialności nauki w Instytutach Łukasiewicza;
- Popularyzacja współczesnych technologii szklarskich w kontekście historycznym i kulturowym.

Wynik finansowy brutto Centrum na koniec roku był dodatni i wyniósł 6.532 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 4.269 tys. zł, tj. 53,5% planu po zmianach. Niższe wykonanie wynika z unieważnienia niektórych przetargów na realizację zadań związanych z budową bezpiecznych mechanizmów współpracy w Sieci Łukasiewicz na bazie jednolitego środowiska informatycznego oraz zwiększeniem bezpieczeństwa teleinformatycznego, z uwagi na brak chętnych wykonawców lub oferty przewyższające kwoty zaplanowane przez zamawiającego. Ponadto, nie wydatkowano środków na wydatki majątkowe związane z planowaną zmianą siedziby Centrum, ze względu na rezygnację z przeprowadzki.

W stanie środków pieniężnych na koniec 2023 r. wykazano 76.374 tys. zł. Są to głównie środki pochodzące z wykupu skarbowych papierów wartościowych.

9.3.21. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej (PAŻP) działa na podstawie ustawy z 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej.

Agencja pełni funkcję instytucji zapewniającej służby żeglugi powietrznej. Realizuje zadania głównie związane z zarządzaniem ruchem lotniczym, a w szczególności kontrolą ruchu lotniczego, służbą informacji powietrznej, służbą alarmową, planowaniem przepływu ruchu lotniczego nad Polską oraz koordynacją zajętości przestrzeni powietrznej. PAŻP prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, z budżetu państwa otrzymuje wyłącznie dotację celową na sfinansowanie wydatków związanych z zapewnieniem służb nawigacyjnych w przypadku lotów zwolnionych z opłat.

Przychody Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej w 2023 roku wyniosły 1.336.962 tys. zł (tj. 100,2% planu po zmianach) i były wyższe od zaplanowanych o 2.947 tys. zł. W kwocie tej 32.221 tys. zł, tj. 85,4% planu po zmianach, pochodziło z dotacji z budżetu państwa. Głównym składnikiem przychodów PAŻP w 2023 roku były przychody z prowadzonej działalności (w tym przychody ze sprzedaży usług nawigacyjnych) w kwocie 1.187.769 tys. zł (tj. 98,4% planu po zmianach). Stanowią one 88,8% całości osiągniętych przychodów.

Dotacja celowa z tytułu zapewnienia służb żeglugi powietrznej dla lotów zwolnionych z opłat nawigacyjnych ujęta w ustawie budżetowej na 2023 rok w wysokości 19.871 tys. zł, a w planie po zmianach w wysokości 37.750 tys. zł, została zrealizowana w kwocie 32.221 tys. zł, tj. 162,2% planu z ustawy budżetowej i 85,4% planu po zmianach. Wyższa niż planowano w ustawie budżetowej wartość dotacji jest w szczególności następstwem wyższego poziomu ruchu lotów zwolnionych z opłat w wyniku wojny w Ukrainie.

W 2023 roku PAŻP poniosła **koszty** w wysokości 1.273.825 tys. zł, co stanowi 104,0% planu po zmianach. Głównym składnikiem kosztów PAŻP w 2023 roku były koszty funkcjonowania tj. 94,2% całości poniesionych kosztów, w tym koszty wynagrodzeń, które osiągnęły poziom 543.204 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach i 42,6% całości poniesionych kosztów, oraz pozostałe koszty funkcjonowania, które osiągnęły poziom 236.452 tys. zł, tj. 157,9% planu po zmianach. Przekroczenie na tej pozycji jest związane głównie z koniecznością zawiązania dodatkowych rezerw związanych z roszczeniami pracowniczymi.

Wykonanie kosztów usług obcych wyniosło 137.560 tys. zł, tj. 83,2% planu po zmianach. Największe oszczędności – w wysokości 27.742 tys. zł – w tej pozycji dotyczą kosztów czynszów i opłat dzierżawnych, kosztów usług informatycznych oraz kosztów wsparcia technicznego i aktualizacji oprogramowania. Niższa wartość poniesiona w roku 2023 wynika w znacznej mierze z opóźnień w trwających aktualnie postępowaniach przetargowych, co w dużej mierze powoduje przesunięcia realizacji w czasie.

W 2023 roku PAŻP wypracował **wynik finansowy brutto** w wysokości 63.137 tys. zł, tj. 57,8% planu po zmianach.

Środki przekazane na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 171.461 tys. zł, tj. 85,0% planu po zmianach wynoszącego 201.621 tys. zł. Niższe wykonanie o 30.160 tys. zł

spowodowane było wydłużeniem łańcuchów dostaw, opóźnieniem i brakiem w dostawach sprzętu oraz wzrostem cen i deficytem specjalistów.

Stan środków obrotowych na koniec 2023 roku wyniósł 941.490 tys. zł, tj. 115,9% planu po zmianach i był wyższy o 129.420 tys. zł niż zaplanowano. Na wysokość środków obrotowych wpływ miał przede wszystkim zwiększony stan środków pieniężnych na koniec roku.

Ponadto, należności krótkoterminowe wyniosły 197.949 tys. zł, tj. 90,9% planu po zmianach, zapasy osiągnęły poziom 158 tys. zł, tj. 142,3% planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 1.618.896 tys. zł, tj. 110,9% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 275.670 tys. zł, tj. 178,0% planu po zmianach.

9.3.22. Transportowy Dozór Techniczny (TDT) został powołany ustawą z dnia 21 grudnia 2000 roku o dozorze technicznym.

TDT prowadzi działalność publiczną w zakresie sprawowania dozoru technicznego nad urządzeniami, które mogą stworzyć zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego, mienia i środowiska. TDT realizuje zadania wynikające z ustawy o dozorze technicznym, ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych, zadania związane z odbiorami technicznymi i działalnością laboratoryjną. Dodatkowo działalność TDT obejmuje zadania z zakresu homologacji pojazdów, a także certyfikacji m.in. określonych systemów zarządzania, wyrobów, zakładowej kontroli produkcji, procesów i osób.

Przychody TDT w 2023 roku wyniosły 78.813 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach i były niższe od zaplanowanych o 1.152 tys. zł. Głównym źródłem przychodów była działalność z tytułu dozoru technicznego w kwocie 63.913 tys. zł, tj. 98,0% planu po zmianach i jednocześnie 81,1% ogółu osiągniętych przychodów jednostki. Nieznacznie niższe wykonanie przychodów wynikało głównie z mniejszej liczby zarejestrowanych urządzeń niż to było przyjmowane do prognoz. Ponadto, przychody z działalności odbiorczej były niższe niż planowane ze względu na negatywny dla TDT wynik postępowania przetargowego prowadzonego przez kluczowego klienta TDT w obszarze odbiorów.

W 2023 roku TDT poniosła **koszty** w wysokości 78.708 tys. zł, co stanowiło 98,6% planu po zmianach. Głównym składnikiem kosztów TDT w 2023 r. były koszty funkcjonowania, w tym wynagrodzenia, które osiągnęły poziom 41.543 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i 52,8% całości poniesionych kosztów.

Na wysokość poniesionych kosztów ogółem wpływ miały głównie niższe od zaplanowanych o 1.803 tys. zł, w stosunku do planu po zmianach, koszty funkcjonowania TDT. Największe oszczędności w stosunku do planu po zmianach odnotowano w pozycji materiały i energia (tj. 1.732 tys. zł), m.in. w wyniku podpisanego aneksu do umowy na dostawę energii, a także sprzyjających warunków pogodowych. Jednocześnie w 2023 r. nastąpiła stabilizacja cen paliw w stosunku do 2022 r., w związku z czym koszty zużycia paliwa były niższe niż

planowane o 321 tys. zł. Koszty zużycia pozostałych materiałów, w związku z wprowadzeniem oszczędności osiągnęły poziom niższy od planowanego o 660 tys. zł.

W 2023 roku TDT wypracował **wynik finansowy brutto** w wysokości 105 tys. zł, tj. 71,9% planu po zmianach i osiągnięty wynik finansowy skutkuje wpłatą do budżetu państwa w wysokości 32 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 3.142 tys. zł tj. 18,2% planu po zmianach. Niższe wykonanie planu spowodowane było podjęciem decyzji o przesunięciu realizacji planowanych inwestycji na kolejne lata, w związku z nieprzewidywanym wzrostem cen, co miało wpływ na fakt, że oferty otrzymane w prowadzonych postępowaniach znacząco przekraczały wartości szacowane.

Stan środków obrotowych na koniec 2023 roku wyniósł 41.360 tys. zł, tj. 133,9% planu po zmianach i był wyższy o 10.459 tys. zł niż wcześniej zaplanowano. Na wysokość środków obrotowych wpływ miał przede wszystkim zwiększony stan środków pieniężnych na koniec roku 2023. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 4.809 tys. zł, tj. 71,4% planu po zmianach, należności długoterminowe osiągnęły poziom 81 tys. zł, tj. 108,0% planu po zmianach, a zobowiązania wyniosły 8.098 tys. zł, tj. 64,4% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 35.523 tys. zł, tj. 149,2% planu po zmianach.

9.3.23. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

został powołany w celu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym ustawą z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Przychody NFOŚiGW w 2023 roku wyniosły 9.907.912 tys. zł, co stanowi 103,3 % planu po zmianach 9.591.240 tys. zł. Głównym źródłem przychodów w 2023 r. były przychody z prowadzonej działalności w kwocie 5.132.484 tys. zł, co stanowi 88,0 % planu po zmianach i jednocześnie 51,8 % całości osiągniętych przychodów. Największy udział w przychodach z prowadzonej działalności miały przychody z opłaty emisyjnej wykonane w wysokości 2.194.378 tys. zł (96,0% planu po zmianach), w tym przychody ze sprzedaży przez Komisję Europejską uprawnień do emisji w systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Fundusz Modernizacyjny) w wysokości 953.213 tys. zł. Ponadto przychody NFOŚiGW pochodziły z pozostałych przychodów 4.173.596 tys. zł, w tym głównie ze środków otrzymanych od jednostek spoza sektora finansów publicznych 1.965.585 tys. zł, z odsetek, np. z tytułu udzielonych pożyczek w wysokości 1.238.631 tys. zł.

Niższe przychody odnotowano z tytułu sprzedaży przez Komisję Europejską uprawnień do emisji w systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłaty emisyjnej, opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy o efektywności energetycznej oraz opłat

zastępczych dotyczących Narodowego Celu Redukcyjnego i Narodowego Celu Wskaźnikowego.

Wyższe niż planowano o 168.872 tys. zł odnotowano przychody z tytułu dotacji i subwencji z budżetu państwa w kwocie 601.832 tys. zł, co stanowi 139,0% planu po zmianach 432.960 tys. zł. Było to spowodowane przesunięciem w czasie refundacji poniesionych wydatków kwalifikowanych w ramach programu REACT-EU – projekt grantowy „Program Priorytetowy Mój Prąd na lata 2021-2023”.

Znacząco wyższe przychody uzyskano w ramach pozostałych przychodów w łącznej kwocie 4.173.596 tys. zł, co stanowi 125,6% planu po zmianach 3.321.780 tys. zł, w tym odsetek (np. z tytułu udzielonych pożyczek) w wysokości 1.238.631 tys. zł, co stanowi 118,0% planu po zmianach 1.050.000 tys. zł, w tym odsetek od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych w kwocie 645.635 tys. zł, co stanowi 117,4% planu po zmianach 550.000 tys. zł. Wyższe przychody w ramach tej pozycji wynikają głównie z aktualizacji polityki rachunkowości NFOŚiGW, która wprowadziła modyfikację zasad wyceny na dzień bilansowy aktywów finansowych. Udziały (akcje) i inne papiery wartościowe, dla których istnieje aktywny rynek, na dzień bilansowy wycenia się w wartości godziwej, w oparciu o notowania giełdowe z ostatniej sesji danego roku.

Koszty poniesione przez NFOŚiGW w 2023 r. wyniosły 9.007.008 tys. zł, co stanowi 85,3% planu po zmianach 10.560.840 tys. zł. Główną pozycją kosztów w 2023 r. były koszty realizacji zadań, w tym środki przekazane innym podmiotom w kwocie 8.760.874 tys. zł, co stanowi 87,6% planu po zmianach i jednocześnie 97,3% całości poniesionych kosztów. Ponadto NFOŚiGW poniósł koszty funkcjonowania w wysokości 181.795 tys. zł (tj. 90,9% planu po zmianach), w tym wynagrodzenia w wysokości 117.031 tys. zł (tj. 99,2% planu po zmianach).

W 2023 roku niższe niż planowane wykonanie kosztów realizacji zadań wyniosły 8.760.874 tys. zł, co stanowi 87,6% planu po zmianach, wynikało przede wszystkim z opóźnień w uruchamianiu środków pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy (KPO) w Polsce. Brak dostępności środków finansowych z KPO bezpośrednio wpłynął na tempo realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zaś pośrednio na całościowe zaangażowanie sektora prywatnego, zmniejszając motywację i gotowość do inwestowania w przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska.

Niepełne wykonanie planowanych kosztów funkcjonowania wynika przede wszystkim z oszczędności w ramach:

- planowanych usług obcych -5.010 tys. zł – spowodowane oszczędnościami na wynajmie powierzchni biurowej i procedurach przetargowych, a także rezygnacji z części zamówień oraz przesunięciem szkoleń dla beneficjentów na 2024 r.

- pozostałych kosztów funkcjonowania -4.134 tys. zł – głównie z pozycji koszty promocji i reklamy. Przesunięto na 2024 r. przetarg na materiały promocyjne oraz zmniejszono zaangażowanie w zaplanowanych wydarzeniach ekologicznych,
- składek -3.618 tys. zł – niższe niż planowano zwiększenie zatrudnienia w Narodowym Funduszu.

Wykonanie przychodów i kosztów na ww. poziomie spowodowało, że **wynik finansowy brutto** NFOŚiGW wyniósł 900.904 tys. zł i był wyższy o 1.870.504 tys. zł od planu po zmianach. Uzyskanie dodatniego wyniku finansowego spowodowane było w głównej mierze poniesieniem niższych kosztów realizacji bieżących zadań NFOŚiGW. Należy podkreślić, że z uwagi na sposób ujmowania wyceny aktywów oraz zadań statutowych w rachunku zysków i strat, wynik finansowy nie pełni podstawowego miernika efektywności działania.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 2.589 tys. zł tj. 3,5% planu po zmianach. Niższe wykonanie wynika przede wszystkim z odstąpienia od zakupu nieruchomości pod nową siedzibę Narodowego Funduszu.

Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł 8.471.927 tys. zł, tj. 167,7% planu po zmianach 5.050.399 tys. zł, na który składają się środki pieniężne w kwocie 7.028.037 tys. zł, tj. 166,3% planu po zmianach 4.226.700 tys. zł oraz należności krótkoterminowe, które wynosiły 986.324 tys. zł, tj. 119,7% planu po zmianach 823.699 tys. zł. Należności długoterminowe na koniec roku wyniosły 8.276.662 tys. zł, tj. 92,4% planu po zmianach 8.955.910 tys. zł. Zobowiązania na koniec 2023 roku wyniosły 106.575 tys. zł, tj. 183,4 % planu po zmianach 58.111 tys. zł.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 6.949.829 tys. zł.

9.3.24. Parki Narodowe jako państwowe osoby prawne prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z uzyskiwanych przychodów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie o ochronie przyrody. Środki na bieżącą działalność oraz na współfinansowanie realizacji projektów z udziałem środków zagranicznych, parki narodowe otrzymują m.in. z dotacji celowych z budżetu państwa. Aktualnie w Polsce funkcjonują 23 parki narodowe. Wszystkie polskie parki narodowe włączono do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Przychody parków narodowych w 2023 r. wyniosły łącznie 434.561 tys. zł, co stanowi 101,3% planu po zmianach 428.820 tys. zł. Głównym źródłem przychodów w 2023 r. były przychody z prowadzonej działalności w kwocie 175.580 tys. zł, co stanowi 110,4 % planu po zmianach i jednocześnie 40,4% całości osiągniętych przychodów. Ponadto przychody parków narodowych pochodziły z dotacji z budżetu państwa w wysokości 135.849 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach oraz pozostałych przychodów 100.225 tys. zł, tj. 94,1% planu po zmianach. Wyższe przychody z prowadzonej działalności związane są głównie z wyższymi wpływami:

- z opłat za wstęp do parku narodowego lub na niektóre jego obszary oraz za udostępnianie parku lub niektórych jego obszarów,
- ze sprzedaży drewna i produktów gospodarki drzewnej oraz innych produktów związanych z działalnością parku (m.in. z działalności rybackiej).

Koszty poniesione przez parki narodowe w 2023 r. wyniosły 418.161 tys. zł, co stanowi 90,8% planu po zmianach 460.349 tys. zł. Główną pozycją kosztów w 2023 r. były koszty funkcjonowania 368.561 tys. zł, w tym koszty wynagrodzeń w kwocie 145.944 tys. zł, co stanowi 98,2% planu po zmianach i jednocześnie 34,9% całości poniesionych kosztów. Niższe koszty funkcjonowania parków narodowych dotyczyły głównie usług obcych, które wykonano w wysokości 66.671 tys. zł, tj. 78,8% planu po zmianach, amortyzacji w wysokości 64.371 tys. zł tj. 95,3% planu po zmianach oraz materiałów i energii wykonanych na poziomie 80,5% planu po zmianach.

Koszty realizacji zadań zostały wykonane w wysokości 49.604 tys. zł tj. 86,0% planu po zmianach. Niższe koszty realizacji zadań wynikały głównie z rezygnacji z realizacji części zadań lub ich przesunięcia na 2024 r.

Wykonanie przychodów i kosztów na ww. poziomie spowodowało, że **wynik finansowy brutto** parków narodowych wyniósł 16.399 tys. zł, i był wyższy o 47.927 tys. zł od planu po zmianach. Uzyskanie dodatniego wyniku finansowego spowodowane było w głównej mierze poniesieniem niższych kosztów działalności bieżącej parków narodowych.

Parki narodowe w 2023 r. otrzymały **dotacje z budżetu państwa** w łącznej wysokości 180.296 tys. zł, co stanowi 92,5% planu po zmianach 194.910 tys. zł, z tego:

- dotacja celowa – 134.859 tys. zł,
- dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – bieżąca – 16.102 tys. zł,
- dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – majątkowa – 25.969 tys. zł,
- na inwestycje i zakupy inwestycyjne – 3.368 tys. zł.

Środki na **wydatki majątkowe** zrealizowane zostały w wysokości 84.161 tys. zł, co stanowiło 56,7% planu po zmianach 148.480 tys. zł. W ramach tej pozycji sfinansowano m.in.: budowę ścieżek dydaktycznych, wież widokowych, termomodernizację i inwestycje odtworzeniowe budynków w parkach, wykupy gruntów i ograniczenia skutków katastrof.

Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł 225.069 tys. zł, w tym środki pieniężne w wysokości 164.995 tys. zł, tj. 175,4% planu po zmianach, należności krótkoterminowe, które wyniosły 32.977 tys. zł, tj. 210,6% planu po zmianach oraz zapasy w kwocie 9.529 tys. zł, tj. 150,6% planu po zmianach. Zobowiązania na koniec roku wyniosły 55.790 tys. zł, tj. 142,7% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 137.513 tys. zł.

9.3.25. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM) powołany na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych.

PISM zajmuje się przede wszystkim prowadzeniem badań naukowych w zakresie spraw międzynarodowych, przygotowaniem analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu spraw międzynarodowych, doskonaleniem zawodowym kadr wykonujących zadania w zakresie stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej oraz upowszechnianiem w społeczeństwie polskim wiedzy z dziedziny współczesnych stosunków międzynarodowych.

Przychody zostały zrealizowane w wysokości 21.569 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów była dotacja podmiotowa z budżetu państwa zaplanowana w wysokości 20.281 tys. zł, stanowiąca równocześnie 94,0% przychodów ogółem. Środki z dotacji podmiotowej zostały wykorzystane przez PISM w kwocie 20.281 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Koszty Instytutu w 2023 roku wyniosły 21.007 tys. zł, tj. 96,4% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów PISM w 2023 r. były wynagrodzenia, które stanowiły 54,3% ogółu kosztów.

Wynagrodzenia osobowe zostały wykonane w wysokości 10.421 tys. zł tj. 100,0% planu po zmianach. Jednocześnie osiągnięto oszczędności w wykonaniu wynagrodzeń bezosobowych w wysokości 212 tys. zł. Oszczędności te wynikały głównie ze zmian w planach wydawniczych, niezrealizowaniu części planowanych szkoleń oraz niższych rzeczywistych kosztów realizacji projektów badawczych.

Ponadto uzyskano oszczędności w ramach wykonania pozycji materiały i energia w wysokości 200 tys. zł oraz usługi obce w wysokości 158 tys. zł, co spowodowane było głównie niezrealizowaniem planowanych zamówień (w tym takich, których wykonawcami są osoby fizyczne na podstawie umów cywilnoprawnych), rozpoczęcie w 2023 r. zamówień które rozliczone są w 2024 r. oraz zamówieniami, których ostateczna wartość była niższa niż szacowano.

PISM zakończył rok 2023 z dodatnim **wynikiem finansowym** w kwocie 558 tys. zł, podczas gdy w planie po zmianach zakładano wynik zrównoważony.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 2.276 tys. zł, tj. 206,9% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 91 tys. zł, tj. 30,3% planu po zmianach, a zobowiązania 1.218 tys. zł, tj. 174,0% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 2.237 tys. zł.

9.3.26. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) to instytucja działająca na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Agencja opiniuje ministerialne i samorządowe projekty programów zdrowotnych, dokonuje taryfikacji świadczeń opieki zdrowotnej, a także oceny lekowych i nielekowych świadczeń opieki zdrowotnej oraz wytycznych w postępowaniach diagnostyczno-terapeutycznych.

W 2023 r. AOTMiT zrealizowała **przychody** w wysokości 107.090 tys. zł, tj. 117,8% planu po zmianach (90.909 tys. zł). Głównymi składnikami przychodów AOTMiT w 2023 r. był odpis dla AOTMiT, o którym mowa w art. 31t ust. 2 pkt 1a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w kwocie 80.696 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach i przychody z opłat za przygotowanie analiz weryfikacyjnych Agencji zrealizowane w kwocie 12.496 tys. zł, tj. 137,0% planu po zmianach (9.124 tys. zł). Środki te stanowiły 87,0% całości osiągniętych przychodów. Ponadto, zrealizowano przychody z tytułu odsetek od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych w kwocie 4.030 tys. zł, przy zakładanej w wysokości 7 tys. zł w planie po zmianach. AOTMiT w 2023 r. nie otrzymał dotacji z budżetu państwa.

Jednocześnie jednostka poniosła **koszty** w wysokości 56.695 tys. zł, co daje realizację na poziomie 62,4% w stosunku do planu po zmianach (90.909 tys. zł). Głównym składnikiem kosztów poniesionych przez AOTMiT w 2023 r. były wynagrodzenia w kwocie 33.941 tys. zł, tj. 86,5% planu po zmianach (39.238 tys. zł) i jednocześnie 59,9% całości poniesionych kosztów. Środki przeznaczone na wynagrodzenia osobowe zostały zrealizowane na poziomie 31.640 tys. zł, tj. 93,8% planu po zmianach (33.738 tys. zł). Niższe zrealizowanie kosztów wynika przede wszystkim z niepełnego wykonania pozycji usługi obce (37,8% planu po zmianach), na co wpływ miały m.in. niższe koszty najmu nieruchomości siedziby wraz z kosztami utrzymania, a także pozycji materiały i energia (23,8% planu po zmianach), co wynikało z niższych niż planowano kosztów zużycia energii elektrycznej i ciepłej. Ponadto AOTMiT nie osiągnęła planowanego zatrudnienia, które przełożyło się także na niższe niż planowano koszty wyposażenia, artykułów gospodarczych oraz biurowych.

W konsekwencji powyższego jednostka zakończyła 2023 rok z **wynikiem brutto** w kwocie 50.395 tys. zł, przy zaplanowanym na poziomie 0 zł.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 94.811 tys. zł, tj. całość środków obrotowych, z których 93.373 tys. zł zostało przekazanych w depozyt Ministrowi Finansów. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 9.480 tys. zł.

9.3.27. Agencja Badań Medycznych (ABM) działa na podstawie ustawy z 21 lutego 2019 r. o Agencji Badań Medycznych.

ABM podejmuje i realizuje m.in. następujące zadania w systemie ochrony zdrowia:

- przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie udziału badań klinicznych w ochronie zdrowia,
- wsparcie rozwoju rodzimej biotechnologii, poprzez zwiększenia zaangażowania w badania kliniczne, w szczególności w badania niekomercyjne,

- nadzór i inicjowanie własnych prac rozwojowych i badań naukowych.

W 2023 r. ABM zrealizowała **przychody** w wysokości 610.642 tys. zł, co stanowi 99,2% realizacji planu po zmianach, który wynosił 615.432 tys. zł. Główną pozycją przychodów były przychody z odpisu z Narodowego Funduszu Zdrowia w kwocie 393.872 tys. zł, tj. 97,6% planu po zmianach i jednocześnie 64,5% całości osiągniętych przychodów ABM. Znaczącą pozycją przychodów ABM w 2023 r. były również dotacje z budżetu państwa, które zostały zrealizowane w kwocie 172.789 tys. zł, co stanowi 98,9% planu po zmianach, który wynosił 174.700 tys. zł.

W 2023 r. ABM poniosła **koszty** w wysokości 571.486 tys. zł, co stanowi 96,6% planu po zmianach 591.432 tys. zł. Główną pozycją kosztów w 2023 r. były koszty realizacji zadań, w tym środki przekazane innym podmiotom w kwocie 529.833 tys. zł, tj. 97,8% planu po zmianach, który wynosił 541.978 tys. zł i jednocześnie 92,7% całości poniesionych kosztów.

Niższe wykonanie kosztów ABM w 2023 r., spowodowane było przede wszystkim:

- niewykorzystaniem środków finansowych z odpisu z Narodowego Funduszu Zdrowia przez beneficjentów,
- mniejszymi niż planowane środkami przekazanymi do lokalnych komisji bioetycznych,
- mniejszymi niż planowane środkami przekazanymi na Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych.

Wynagrodzenia osobowe wykonano w kwocie 19.465 tys. zł, co stanowi 94,9% planu po zmianach 20.509 tys. zł. Niepełne wykonanie wynagrodzeń osobowych spowodowane było rotacją pracowników, co powodowało konieczność przeprowadzenia postępowań rekrutacyjnych, celem zatrudnienia personelu o odpowiednich kwalifikacjach.

Wynik finansowy brutto za 2023 r. wyniósł 39.156 tys. zł, co stanowi 163,2% realizacji planu po zmianach 24.000 tys. zł.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wys. 5.702 tys. zł, tj. 99,9% wartości planowanej.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 254.986 tys. zł, tj. 107,6% planu po zmianach, który wynosił 236.999 tys. zł. Wolne środki finansowe w kwocie 254.986 tys. zł zostały przekazane w depozyt Ministrowi Finansów.

9.3.28. Do głównych zadań **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)** należy gromadzenie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne obywateli oraz dystrybucja świadczeń (np. emerytur, rent, zasiłków chorobowych lub macierzyńskich) w wysokości i na zasadach ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących.

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2023 r. **przychody i koszty** ZUS wykonał odpowiednio w 104,9% planu po zmianach, tj. 6.904.663 tys. zł i 93,9% planu po zmianach, tj. 6.821.207 tys. zł. W konsekwencji pozwoliło to poprawić zakładany w planie po zmianach

ujemny **wynik finansowy brutto** -681.319 tys. zł o 764.775 tys. zł do dodatniej kwoty w wysokości 83.456 tys. zł.

W 2023 roku Zakład realizował usługi dla milionów klientów, w szczególności dla:

- 8,5 mln świadczeniobiorców pobierających emeryturę lub rentę,
- 13 mln dzieci dla których wypłacono świadczenie wychowawcze „500+” (łącznie dla obywateli Polski i uchodźców z Ukrainy) oraz inne świadczenia w ramach programów wsparcia dla rodzin,
- 12,1 mln użytkowników na Platformie Usług Elektronicznych „PUE”,
- 2,9 mln aktywnych kont płatników składek,
- 16,3 mln ubezpieczonych.

Zakład ponadto kontynuował m.in.:

- udzielanie pomocy humanitarnej obywatelom Ukrainy poprzez wypłatę świadczeń (300+, 500+¹, z zakresu Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego, w związku z dofinansowaniem pobytu dziecka w żłobku) oraz udostępnienie miejsc w bazie lokalowej ZUS na terenie całego kraju,
- obsługę wniosków o stosowanie ceny maksymalnej paliw gazowych złożonych przez płatników składek z branży piekarniczej i cukierniczej, w ramach tzw. „Tarczy gazowej”.

Jednocześnie w 2023 roku Zakład wdrażał kolejne działania związane z transformacją systemu zabezpieczenia społecznego, realizując przyjętą Strategię ZUS na lata 2022-2025 poprzez:

- budowę nowoczesnego e-urzędu dostępnego 24 godziny przez 7 dni w tygodniu,
- rozwój usług cyfrowych oraz elektronizację kontaktu z klientami tj. unowocześnienie Platformy Usług Elektronicznych (PUE) przyjmującej rocznie 21 mln wniosków elektronicznych od obywateli oraz 24 mln zwolnień lekarskich,
- wdrożenie aplikacji mobilnej mZUS dla klientów indywidualnych do obsługi wniosków świadczeń rodzinnych, uruchomienie aplikacji mZUS dla lekarzy do wystawiania zwolnień lekarskich oraz udostępnienie elektronicznej mLegitymacji dla emerytów i rencistów w aplikacji mObywatel,
- automatyzację procesów i obsługę świadczeń, digitalizację i elektronizację dokumentów oraz odmiejscowienie zadań umożliwiające realizację sprawy w dowolnej terenowej jednostce organizacyjnej ZUS,

¹ Świadczenie wychowawcze, które od dnia 1 stycznia 2024 r. stało się świadczeniem „800+”, w związku z podniesieniem jego wysokości zgodnie z ustawą dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

- redukcję długu technologicznego i zapewnienie nowoczesnej architektury IT oraz wdrażanie rozwiązań chmurowych, analityki big data oraz AI w analizach i kontrolach,
- podnoszenie poziomu integracji z rejestrami i bazami danych innych instytucji publicznych,
- budowę kompleksowej platformy zarządzania cyberbezpieczeństwem.

Jednocześnie w 2023 roku Zakład przygotowywał się do obsługi kolejnych zadań zleconych do realizacji od dnia 1 stycznia 2024 r. tj. w zakresie przyznawania i wypłaty świadczenia wspierającego dla osób z niepełnosprawnością² oraz ustalania uprawnień do urlopu górniczego i energetycznego pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego³.

Przychody ZUS w kwocie 6.904.663 tys. zł pochodziły z następujących źródeł:

- odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 5.170.243 tys. zł,
- odpisu z Funduszu Emerytur Pomostowych w kwocie 4.829 tys. zł,
- poboru i dochodzenia składek innych niż na FUS w kwocie 398.892 tys. zł,
- zwrotu kosztów obsługi zadań zleconych Zakładowi do realizacji w kwocie 686.184 tys. zł,
- przychodów finansowych (głównie z tytułu odsetek) w kwocie 78.016 tys. zł,
- pozostałych przychodów w kwocie 566.499 tys. zł.

Przychody ogółem ZUS w 2023 roku były wyższe od planu po zmianach o 323.771 tys. zł, na co wpłynęły przede wszystkim:

- przychody uzyskiwane z nowego źródła z tytułu obsługi wniosków o stosowanie ceny maksymalnej paliw gazowych w ramach wsparcia dla branży piekarniczej i cukierniczej,
- przychody z tytułu dofinansowania pobytu dziecka w żłobku, tzw. „żłobkowe” – przychody z tego tytułu nie były planowane,
- wyższe niż zakładano przychody m.in. z tytułu:
 - zwrotu kosztów egzekucyjnych, w związku ze wzrostem kwoty należności skierowanych do przymusowego dochodzenia egzekucyjnego,
 - przychodów finansowych, w związku z wyższą kwotą środków finansowych utrzymywanych na rachunkach bankowych lokat krótkoterminowych,

² Ustawa z dnia 26 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym

³ Ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego

- poboru i dochodzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne do Narodowego Funduszu Zdrowia, w związku ze wzrostem bazy naliczanych kosztów obsługi składki przekazywanej do NFZ, w wyniku wprowadzonej zmiany zasad opłacania i rozliczania składki zdrowotnej,
- obsługi wypłaty świadczeń na rzecz obywateli Ukrainy, w związku z przedłużeniem okresu pomocy obywatelom Ukrainy,
- poboru i dochodzenia składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Solidarnościowy, w związku z dwukrotnym wzrostem minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wzrostem wpływów ze składek.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 6.821.207 tys. zł, tj. na poziomie niższym o 441.004 tys. zł w stosunku do planu po zmianach (mniej o 6,1%). Na niższe wykonanie kosztów wpłynęły w szczególności: oszczędności wynikające z uzyskanych korzystnie cenowo ofert w prowadzonych postępowaniach o zamówienie publiczne i korzystnie zawieranych umów, brak konieczności pełnego wykorzystania rezerw centralnych, przesunięcie na rok 2024 części prowadzonych postępowań o zamówienie publiczne, w związku z opóźnieniem wynikającym z wpływu czynników gospodarczych na budżet ZUS oraz niższy poziom kosztów amortyzacji spowodowany poziomem realizowanych inwestycji.

Koszty wynagrodzeń ogółem za rok 2023 wyniosły 4.288.559 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i stanowiły 62,9% kosztów ogółem. Dominującą pozycją w kosztach wynagrodzeń były wynagrodzenia osobowe (99,5% kosztów wynagrodzeń ogółem), które w relacji rok do roku wzrosły o 582.006 tys. zł, tj. o 15,8%, co było konsekwencją: wzrostu funduszu wynagrodzeń w planie finansowym Zakładu na 2023 rok w stosunku do planu 2022 rok (o 7,8%) oraz przeprowadzenia dwukrotnych zmian w planie finansowym ZUS na 2023 rok i relokacji łącznej kwoty 294.024 tys. zł na wypłatę nagród dla pracowników Zakładu.

Kolejną istotną pozycję kosztów Zakładu (15,1% kosztów ogółem) stanowią koszty usług obcych, które za 2023 rok wyniosły 1.033.365 tys. zł, tj. 83,6% planu po zmianach. Dominującą składową tej pozycji w 2023 r. były koszty usług pocztowych i bankowych oraz koszty usług związanych z przetwarzaniem danych. Niższa realizacja tej grupy kosztów była głównie konsekwencją: spadku liczby przekazów gotówkowych na rzecz wzrostu liczby przekazywanych świadczeń w formie bezgotówkowej na rachunki bankowe, zawarciem korzystnych umów oraz spadkiem konieczności modyfikacji systemów informatycznych w celu realizacji wyznaczonych zadań dla ZUS wynikających ze zmian legislacyjnych.

Realizacja planu inwestycyjnego za 2023 rok wyniosła ogółem 537.743 tys. zł, co stanowi 85,1% w stosunku do planu po zmianach, wydatki te były przeznaczone głównie na działalność związaną z informatyzacją.

Wartość zobowiązań wg stanu na 31 grudnia 2023 r. wyniosła 855.532 tys. zł, w tym: zobowiązań z tytułu rozrachunków 847.409 tys. zł oraz utworzonej rezerwy na odsetki

z tytułu opóźnień w przekazywaniu składek do OFE dotyczących zaległości z lat ubiegłych – 6.911 tys. zł. Wartość zapasów wyniosła z kolei 14.508 tys. zł, a należności 61.678 tys. zł.

9.3.29. Polska Agencja Nadzoru Audytowego (PANA) działa na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.

PANA realizuje zadania w obszarze nadzoru publicznego nad firmami audytorskimi, biegłymi rewidentami i samorządem zawodowym biegłych rewidentów.

Przychody PANA wyniosły w 2023 r. 31.945 tys. zł, tj. 124,5% planu po zmianach.

Przychody pochodziły głównie z opłat z tytułu nadzoru w kwocie 29.882 tys. zł, co stanowi 121,9% planu po zmianach i jednocześnie 93,5% całości osiągniętych przychodów.

Przychody PANA w 2023 r. pochodziły również z odsetek od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych w kwocie 1.623 tys. zł, co stanowi 162,3% planu po zmianach. Wzrost ten wynika przede wszystkim z wysokości stóp procentowych depozytów oraz wyższych niż planowanych przychodów z opłaty z tytułu nadzoru oraz wpisu na listę firm audytorskich.

W 2023 r. PANA poniosła **koszty** w kwocie 29.787 tys. zł, tj. 85,9% planu po zmianach.

Niższe wykonanie kosztów w 2023 r. w stosunku do wielkości w planie po zmianach wynikało głównie z niższych niż zakładano wydatków na zakup usług obcych (81,6% planu po zmianach), niższych kosztów amortyzacji, materiałów i energii, na co wpływ miały m.in. przyjęcie do użytkowania zakupionych urządzeń oraz wartości niematerialnych i prawnych pod koniec roku 2023 r., tryb pracy zdalnej pracowników Agencji.

Agencja poniosła także niższe koszty w zakresie wynagrodzeń (86,9% planu po zmianach), w szczególności bezosobowych, świadczeń na rzecz osób fizycznych i ubezpieczeń społecznych, co wynikało w głównej mierze m. in. z wolnego tempa pozyskiwania specjalistów do przeprowadzania kontroli, uczestnictwa pracowników Agencji w szkoleniach głównie online, mniejszej liczby osób, które przystąpiły do programu Pracownicze Plany Kapitałowe.

Przy ustalaniu przychodów Agencji za 2023 rok zostały uwzględnione przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie opłat z tytułu nadzoru wnoszonych przez firmy audytorskie w związku z wykonywaniem usług atestacyjnych oraz usług pokrewnych zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu. Kwota przychodów Agencji za 2023 rok została oszacowana z uwzględnieniem nadwyżki za rok 2021 w wysokości 9.012 tys. zł, co oznaczało, że wynik finansowy zaplanowano na poziomie -9.012 tys. zł.

Rzeczywiście osiągnięty wynik finansowy Agencji na koniec roku wyniósł 2.158 tys. zł.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 27.991 tys. zł, tj. 155,5% planu po zmianach. Ponadto, na koniec roku należności krótkoterminowe wyniosły 1.911 tys. zł, a zobowiązania 1.506 tys. zł, tj. 62,8% planu po zmianach. Na wzrost stanu środków

pieniężnych w stosunku do planowanych wpływ miały m. in. wyższe niż planowane przychody z opłaty z tytułu nadzoru oraz wpisu na listę firm audytorskich.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wysokości 768 tys. zł, tj. 74,1% wartości planowanej. Niższe wykonanie wynika między innymi z przełożenia niektórych założeń rozwoju systemu Strefa na rok następny i zawieszenia działań mających na celu rozbudowę systemu dla Departamentu Kontroli.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 27.937 tys. zł.

9.3.30. Działalność Rzecznika Finansowego (RF) reguluje ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej.

Do zadań Rzecznika Finansowego należy podejmowanie działań w zakresie ochrony klientów podmiotów rynku finansowego, których interesy Rzecznik reprezentuje.

Gospodarka finansowa Rzecznika Finansowego prowadzona była w oparciu o zasadę, iż dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

Z dniem 1 stycznia 2023 r. zmienił się sposób finansowania Rzecznika Finansowego i jego Biura. Nastąpił wzrost o 25% składki na funkcjonowanie Biura Rzecznika Finansowego oraz m.in. został utworzony fundusz zasobowy, który jest zwiększany o zysk netto i zmniejszany o stratę netto. Fundusz zasobowy jest rozliczany odpowiednio co 5 lat.

W 2023 roku **przychody** Rzecznika Finansowego zostały zrealizowane w wysokości 57.369 tys. zł, co stanowiło 99,1% planu po zmianach. Na przychody RF w 2023 r. składają się pozostałe przychody w kwocie 57.369 tys. zł, co stanowiło 99,1% planu po zmianach. Rzecznik osiągnął przychody od podmiotów rynku finansowego 54.831 tys. zł oraz pozostałe przychody 2.538 tys. zł, na które składały się przychody finansowe 1.979 tys. zł, przychody z pozasądowego rozwiązywania sporów 70 tys. zł oraz pozostałe przychody operacyjne 489 tys. zł.

W 2023 roku Rzecznik Finansowy poniósł **koszty** w wysokości 47.602 tys. zł, co stanowi 82,2% planu po zmianach. Głównym składnikiem kosztów RF w 2023 r. były wynagrodzenia w kwocie 27.386 tys. zł, tj. 89,6% planu po zmianach i jednocześnie 57,5% całości poniesionych kosztów, oraz usługi obce w kwocie 12.616 tys. zł tj. 73,4% planu po zmianach. Oszczędności w realizowanych kosztach wynikają między innymi z przesunięcia części zadań na kolejny rok, zawarcia umów z osobami prowadzącymi własną działalność gospodarczą oraz zmniejszenia zatrudnienia w stosunku do zaplanowanego. Zgodnie ze zmianą ww. ustawy podmioty miały obowiązek złożenia oraz dokonania stosownych wpłat do 31 marca 2024 roku, co spowodowało konieczność weryfikacji wydatków, przeniesienia części realizacji na kolejny rok, w celu zapewnienia środków na pierwszy kwartał kolejnego roku.

Średnie zatrudnienie w Biurze Rzecznika Finansowego w 2023 r. wyniosło 189,7 osób. Przeciętne zatrudnienie w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wzrosło o 23,7 osoby.

W 2023 r. Rzecznik Finansowy osiągnął **wynik brutto (netto)** w wysokości 9.767 tys. zł, który w całości zasilił fundusz zapasowy.

Środki na wydatki majątkowe zostały wykonane w wys. 291 tys. zł, tj. 80,8% wartości planowanej. Niższe wykonanie wynika z zakupu środków trwałych o niższej wartości niż planowano.

Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 22.207 tys. zł, tj. 134,6% planu po zmianach, a należności krótkoterminowych 724 tys. zł, tj. więcej o 678 tys. zł niż planowano. Wyższe wykonanie należności wynika z braku wpłaty opłaty należnej na rok 2023 przez jeden z banków, sprawa została przekazana do syndyka. Natomiast wyższy stan środków pieniężnych wynikał z konieczności zabezpieczenia środków obrotowych na pierwszy kwartał 2024 roku, dokonania zwrotów z tytułu rozliczeń z podmiotami rynku finansowego za rok 2022. Ponadto, na koniec roku zobowiązania wyniosły 4.872 tys. zł, tj. 68,2% planu po zmianach.

Wolne środki finansowe przekazane w depozyt Ministrowi Finansów wyniosły 22.244 tys. zł.

9.3.31. Akademia Kopernikańska (AK) działa na podstawie ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej. Zadaniem Akademii jest realizacja Narodowego Programu Kopernikańskiego, który obejmuje:

- finansowanie badań naukowych, w tym przyznawanie Stypendiów Kopernikańskich i Grantów Mikołaja Kopernika,
- wspieranie Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika,
- przyznawanie Nagród Kopernikańskich,
- powoływanie Ambasadorów Akademii Kopernikańskiej i przyznawanie wsparcia finansowego na zadania przez nich realizowane,
- organizację Światowego Kongresu Kopernikańskiego,
- przygotowywanie oraz organizowanie konferencji, sympozjów i seminariów,
- współpracę międzynarodową.

Przychody Akademii Kopernikańskiej w 2023 r. wyniosły 26.587 tys. zł, co stanowi 63,6% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje (podmiotowa i celowa) otrzymane z budżetu państwa w kwocie 24.000 tys. zł, które stanowiły 90,3% przychodów ogółem i zostały wykonane w 100,0% w stosunku do planu po zmianach. Natomiast wykonanie w pozycji pozostałe przychody wyniosło 1.993 tys. zł tj. 11,6% planu po zmianach. Niższy poziom wykonania w tej pozycji związany jest z otrzymaniem w grudniu

2023 r. środków w ramach porozumienia z Biurem Przedstawicielskim Tajpej w Polsce. Środki te będą wydatkowane w latach 2024-2025.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 28.701 tys. zł, co stanowi 69,6% planu po zmianach. Główną pozycją kosztów były koszty realizacji zadań, na które wydatkowano 15.000 tys. zł, tj. 50% planu po zmianach co stanowi 52,3% kosztów ogółem. Powód niższej realizacji kosztów zadań, został wyjaśniony w części przychodowej.

Na koszty funkcjonowania wydatkowano 13.701 tys. zł, co stanowiło 122,4% planu po zmianach. Na zwiększone koszty funkcjonowania wpływ miały w szczególności: wycena bilansowa rachunku walutowego, różnice kursowe od płatności honorariów członków izb zagranicznych oraz zmiana siedziby Akademii Kopernikańskiej i związany z tym wzrost wydatków na czynsz oraz zakup wyposażenia niezbędnego do funkcjonowania biura.

Wynagrodzenia w Akademii wykonano w wysokości 6.984 tys. zł, tj. 91,5% planu po zmianach 7.636 tys. zł. Na wynagrodzenia osobowe przeznaczono 2.194 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach.

Wynik finansowy brutto Akademii Kopernikańskiej na koniec roku był ujemny i wyniósł -2.114 tys. zł. Przyczyną osiągnięcia ujemnego wyniku były w szczególności różnice kursowe powstałe w wyniku wyceny środków walutowych na rachunkach bankowych oraz koszty dotyczące aktywowanych w roku poprzednim zaliczek na dostawy i usługi.

W roku 2023 środki na wydatki majątkowe zaplanowano w kwocie 1.000 tys. zł. Akademia Kopernikańska nie dokonała zakupów inwestycyjnych, w związku z czym nie zrealizowano wydatków w ramach dotacji celowej przeznaczonej na zakupy inwestycyjne.

Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł 13.952 tys. zł, tj. 92,9% planu po zmianach i obejmował głównie środki pieniężne w wysokości 13.806 tys. zł. Zobowiązania na koniec roku wyniosły 467 tys. zł.

9.3.32. Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego działa na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Nadzór nad działalnością Instytutu sprawuje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Plan finansowy Instytutu nie był ujęty w ustawie budżetowej na rok 2023.

Celem działania Instytutu jest wspieranie rozwoju języka polskiego za granicą.

Instytut realizuje w szczególności następujące zadania:

- inicjowanie i realizowanie działań dotyczących promocji języka polskiego,
- wspieranie kultywowania polskiej tradycji i wartości języka polskiego jako ojczystego oraz promocji języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą,

- wzmocnianie współpracy między Polonią i Polakami zamieszkałymi za granicą a podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą, w szczególności w dziedzinie edukacji i nauki,
- wspieranie inicjatyw oraz projektów edukacyjnych i naukowych mających na celu pogłębianie znajomości języka polskiego,
- upowszechnianie języka polskiego jako obcego,
- współpraca ze szkołami, uczelniami, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą.

Przychody Instytutu w 2023 r. wyniosły 70.875 tys. zł, co stanowi 100,5% planu po zmianach. Głównym źródłem przychodów były dotacje otrzymane z budżetu państwa w łącznej kwocie 70.479 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach, z tego dotacja podmiotowa na kwotę 12.872 tys. zł oraz dotacja celowa na kwotę 57.607 tys. zł. Instytut uzyskał dodatkowo przychody w kwocie 396 tys. zł, z wpływów w postaci odsetek bankowych oraz wpłat za wpisowe na organizowany Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za granicą.

Koszty zostały zrealizowane w wysokości 63.536 tys. zł, co stanowi 90,1% planu po zmianach w wysokości 70.489 tys. zł. Główną pozycją kosztów były koszty realizacji zadań, na które wydatkowano 53.174 tys. zł, tj. 91,3% planu po zmianach i stanowi 83,7% kosztów ogółem.

Najważniejsze realizowane zadania obejmowały m.in.:

- dofinansowanie działalności edukacyjnej za granicą dla instytucji oświatowych,
- organizację Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za granicą,
- pomoc w finansowaniu kolonii dla dzieci i młodzieży polonijnej,
- wspomaganie nauczania języka polskiego, historii, geografii i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą, w tym przekazywanie podręczników i pomocy dydaktycznych służących nauczaniu języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim.

Na koszty funkcjonowania wydatkowano 10.362 tys. zł, tj. 84,5% planu po zmianach 12.269 tys. zł. Koszty wynagrodzeń zostały wykonane w wysokości 4.754 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach, w tym na wynagrodzenia osobowe przeznaczono 4.054 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach.

Największe oszczędności przy realizowanych kosztach odnotowano w ramach pozycji: materiały i energia w wysokości 1.297 tys. zł (wykonanie w 58,8% w stosunku do planu po zmianach), usługi obce w wysokości 309 tys. zł (wykonanie w 89,2% w stosunku do planu po zmianach), pozostałe koszty funkcjonowania 227 tys. zł (wykonanie w 60,5% w stosunku do planu po zmianach). Były one związane m.in. z nieterminową realizacją umów,

wynikającą z niedotrzymania warunków umów przez kontrahentów oraz nierozstrzygnięcia przetargu na zakup wyposażenia.

Wynik finansowy brutto Instytutu na koniec roku był dodatni i wyniósł 7.339 tys. zł.

Rozdział 10

Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa

10.1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa i ich finansowanie

Deficyt budżetu państwa, który jest głównym składnikiem potrzeb pożyczkowych netto, wyniósł w 2023 roku 85.628,6 mln zł wobec przyjętej kwoty 92.000 mln zł w znowelizowanej ustawie budżetowej. Wynik budżetu środków europejskich ukształtował się na dodatnim poziomie 968,3 mln zł wobec planowanego deficytu w wysokości 16.182,7 mln zł. Z tytułu pozostałych składników nastąpiło powiększenie potrzeb pożyczkowych netto na kwotę 52.907,3 mln zł wobec planowanego zwiększenia potrzeb o 42.411,6 mln zł.

Wyszczególnienie	2022	2023		4:2	4:3
	Wykonanie	Znowelizowana ustawa budżetowa	Wykonanie		
	mln zł				
1	2	3	4	5	6
Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa	-5.610,1	150.594,3	137.567,6	-	91,3
1. Deficyt budżetu państwa	12.578,1	92.000,0	85.628,6	680,8	93,1
2. Wynik budżetu środków europejskich	1.386,4	16.182,7	-968,3	-	-
3. Kredyty i pożyczki udzielone	-38,8	15.445,3	-16,4	42,2	-
3.1 Pożyczki udzielone (krajowe)	-87,4	15.102,8	-81,3	93,1	-
3.2 Kredyty i pożyczki udzielone (zagraniczne)	48,6	342,5	64,9	133,7	19,0
4. Prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej	-4,4	318,9	51,2	-	16,1
5. Płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych	1.552,5	1.798,6	1.515,9	97,6	84,3
6. Zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych	-6.113,8	21.781,5	38.226,2	-	175,5
7. Zarządzanie środkami europejskimi	-12.418,5	3.539,8	14.300,4	-	404,0
8. Pozostałe przychody i rozchody	-2.551,5	-472,6	-1.170,0	45,9	247,6
Finansowanie potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa	-5.610,1	150.594,3	137.567,6	-	91,3
1. Finansowanie krajowe	-9.663,0	126.016,3	102.758,6	-	81,5
1.1 Skarbowe papiery wartościowe	4.830,4	61.679,3	82.491,1	-	133,7
1.2 Środki na rachunkach budżetowych	-14.493,4	64.337,0	20.267,4	-	31,5
2. Finansowanie zagraniczne	4.052,8	24.578,0	34.809,0	858,9	141,6
2.1 Obligacje skarbowe	791,7	13.047,2	21.037,9	-	161,2
2.2 Kredyty otrzymane	2.548,7	1.670,9	-3.158,6	-	-
2.3 Pożyczki z Unii Europejskiej	14.068,4	6.280,1	19.496,7	138,6	310,5
2.4 Przepływy związane z rachunkiem walutowym	-13.356,0	3.579,9	-2.567,0	19,2	-

Łączne potrzeby pożyczkowe netto w 2023 roku ukształtowały się na poziomie 137.567,6 mln zł wobec przyjętej w znowelizowanej ustawie budżetowej kwoty 150.594,3 mln zł, co było wynikiem niższych potrzeb z tytułu:

- deficytu budżetu państwa (o 6.371,4 mln zł),
- wyniku budżetu środków europejskich (o 17.151,0 mln zł),
- kredytów i pożyczek udzielonych (o 15.461,7 mln zł),
- prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (o 267,7 mln zł),
- płatności związanych z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych (o 282,7 mln zł),
- pozostałych przychodów i rozchodów (o 697,4 mln zł);

oraz wyższych potrzeb z tytułu:

- zarządzania płynnością sektora publicznego (o 16.444,6 mln zł),
- zarządzania środkami europejskimi (o 10.760,6 mln zł).

Potrzeby pożyczkowe brutto wyniosły 274.956,2 mln zł wobec kwoty 288.793,3 mln zł w znowelizowanej ustawie budżetowej na 2023 rok.

Finansowanie potrzeb pożyczkowych netto na rynku krajowym ukształtowało się na poziomie 102.758,6 mln zł i było niższe od zakładanego o 23.257,7 mln zł. Saldo finansowania zagranicznego wyniosło 34.809,0 mln zł i było wyższe od zakładanego o 10.231,0 mln zł.

Na finansowanie krajowe złożyły się następujące pozycje:

- 1) dodatnie saldo z tytułu sprzedaży i wykupów skarbowych papierów wartościowych w wysokości 82.491,1 mln zł (wyższe od planowanego o 20.811,8 mln zł) będące wynikiem:
 - dodatniego salda w obligacjach zmiennoprocentowych w wysokości 28.864,5 mln zł (niższe o 7.244,9 mln zł),
 - dodatniego salda w obligacjach stałoprocentowych w wysokości 35.029,0 mln zł (wyższe o 21.339,1 mln zł),
 - dodatniego salda sprzedaży i wykupu obligacji oszczędnościowych w wysokości 25.114,8 mln zł (wyższe o 6.663,0 mln zł),
 - ujemnego salda w obligacjach indeksowanych w wysokości 6.517,1 mln zł (wyższe o 54,6 mln zł),
- 2) dodatnie saldo środków pozostających na rachunkach budżetu państwa na początek i na koniec roku w wysokości 20.267,4 mln zł (niższe o 44.069,5 mln zł), co wynikało ze spadku środków złotych na koniec 2023 roku w stosunku do końca 2022 roku.

Na dodatnie saldo finansowania zagranicznego w wysokości 34.809 mln zł złożyły się następujące pozycje:

- 1) dodatnie saldo emisji i wykupów obligacji skarbowych wyemitowanych na międzynarodowych rynkach finansowych w wysokości 21.037,9 mln zł (wyższe o 7.990,8 mln zł),
- 2) ujemne saldo kredytów otrzymanych w wysokości 3.158,6 mln zł (niższe o 4.829,5 mln zł),
- 3) dodatnie saldo pożyczek z Unii Europejskiej w wysokości 19.496,7 mln zł (wyższe o 13.216,7 mln zł),
- 4) ujemne saldo przepływów związanych z rachunkiem walutowym w wysokości 2.567,0 mln zł (niższe o 6.146,9 mln zł).

Proces finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2023 roku przebiegał w warunkach zmienności i niepewności oraz wysokiego ryzyka geopolitycznego, gospodarczego i finansowego, a najważniejsze czynniki, które wpływały na jego kształtowanie były następujące:

- 1) trwająca rosyjska agresja na Ukrainę, która spowodowała znaczący wzrost napięć geopolitycznych oraz wywołała wysoką zmienność cen na rynkach surowcowych, energetycznych i finansowych,
- 2) wzrost napięcia na Bliskim Wschodzie spowodowany militarną interwencją Izraela w reakcji na szereg ataków terrorystycznych,
- 3) sytuacja na rynkach światowych, w tym polityka monetarna głównych banków centralnych:
 - zmienność na rynkach finansowych i utrzymywanie się kosztów finansowania na wysokim poziomie w efekcie utrzymania w większości krajów restrykcyjnej polityki pieniężnej,
 - zmniejszanie się wysokiej presji inflacyjnej ze względu na zdecydowane działania dostosowawcze banków centralnych,
 - USA: podniesienie stóp procentowych o 100 pb. (główna na poziomie 5,25-5,50%) i kontynuacja redukcji sumy bilansowej poprzez brak reinwestycji środków z zapadających papierów wartościowych,
 - strefa euro: podniesienie stóp procentowych o 200 pb. (główna na poziomie 4,50%) i zmniejszenie reinwestycji kapitału z tytułu zapadających papierów wartościowych,
 - Japonia: utrzymanie ujemnych stóp procentowych (główna stopa na poziomie -0,1%), utrzymanie docelowej rentowności 10-letnich obligacji skarbowych na poziomie ok. 0,0% przy podniesieniu dopuszczalnego pasma wahań oraz interwencji na rynku walutowym w celu umocnienia jena;
- 4) sytuacja na rynku krajowym:

- ustępowanie wysokiej presji inflacyjnej, dwukrotna obniżka stóp przez RPP (łącznie stopa referencyjna spadła o 100 pb. z 6,75% do 5,75%) oraz utrzymanie stopy rezerwy obowiązkowej banków na poziomie 3,5%,
- działania mające na celu łagodzenie skutków inflacji poprzez m.in. przedłużenie obniżonej stawki VAT na żywność oraz wprowadzenie rozwiązań mających na celu obniżenie cen energii,
- oceny agencji ratingowych:
 - S&P – utrzymanie ratingu kraju na poziomie „A-” z perspektywą stabilną,
 - Moody’s – utrzymanie ratingu kraju na poziomie „A2” z perspektywą stabilną,
 - Fitch – utrzymanie ratingu kraju na poziomie „A-” z perspektywą stabilną.

Prowadzona polityka zarządzania długiem zapewniała niezbędny poziom finansowania potrzeb pożyczkowych oraz realizację celu określonego w przyjętej przez Radę Ministrów „Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2023-2026”, tj. minimalizację kosztów obsługi długu w długim okresie przy przyjętych ograniczeniach poziomu ryzyka. Jednocześnie uwzględniane były okoliczności związane z kontynuacją wysokiej niepewności i zmienności sytuacji gospodarczej, finansowej i budżetowej.

10.2. Przychody i rozchody budżetu państwa

Przychody i rozchody budżetu państwa ukształtowały się w 2023 roku odpowiednio na poziomie 18.405.043,4 mln zł oraz 18.320.383,1 mln zł. Jednocześnie przychody i rozchody bez zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów wyniosły odpowiednio 521.689,2 mln zł oraz 437.028,9 mln zł. Odpowiadają one następującym kwotom przyjętym w znowelizowanej ustawie budżetowej: przychodom na poziomie 787.480,8 mln zł oraz rozchodom w wysokości 679.298 mln zł. Wielkości te wynikają z art. 52 ust. 1a ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że rozchody z tytułu zobowiązań finansowych zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy tymi rachunkami nie są zaliczane do limitu rozchodów ustalanego w ustawie budżetowej.

Dalsze omówienie przychodów i rozchodów jest przedstawione w dwóch ujęciach:

- w kwotach obejmujących całość przychodów i rozchodów (wykonanie całkowite),
- w kwotach odpowiadających rozchodom objętym limitem ze znowelizowanej ustawy budżetowej, tj. bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku budżetowym oraz operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (wykonanie wg limitu).

Kwoty wyłączone z limitu rozchodów i w konsekwencji z przychodów obejmowały:

- w przychodach i rozchodach krajowych – środki z tytułu zarządzania płynnością sektora publicznego na kwotę 17.752.214,1 mln zł, obligacji oszczędnościowych w wysokości

1.640,2 mln zł oraz depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 380,8 mln zł,

- w przychodach i rozchodach zagranicznych – przepływy związane z rachunkiem walutowym w wysokości 129.119,2 mln zł.

10.2.1. Przychody i rozchody krajowe

Przychody krajowe ukształtowały się na poziomie 18.145.898,6 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) skarbowe papiery wartościowe – przychody ze sprzedaży w wysokości 212.343,0 mln zł, z czego z tytułu:
 - obligacji rynkowych – 164.067,6 mln zł. Środki te pochodziły ze sprzedaży obligacji stałoprocentowych w wysokości 115.022,4 mln zł i obligacji zmiennoprocentowych w wysokości 49.045,2 mln zł,
 - obligacji oszczędnościowych – 48.275,4 mln zł,
- 2) pożyczki udzielone – przychody w wysokości 8.181,3 mln zł będące wynikiem spłaty przez:
 - Fundusz Solidarnościowy (8.100,0 mln zł),
 - jednostki samorządu terytorialnego (34,8 mln zł),
 - Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (46,5 mln zł),
- 3) prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej – przychody w wysokości 72,2 mln zł,
- 4) zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych – przychody w wysokości 17.845.266,8 mln zł,
- 5) pozostałe przychody w wysokości 1.698,3 mln zł, z czego z tytułu:
 - środków uzyskanych w ramach działań konsolidacyjnych Ministra Finansów do okresowego wykorzystania w procesie finansowania potrzeb pożyczkowych. Obejmowały one środki z rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa (26,5 mln zł) oraz środki pochodzące z rozliczania budżetu środków europejskich (1.287,3 mln zł),
 - z prywatyzacji brutto (3,7 mln zł),
 - uzyskanych wpłat w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych (380,8 mln zł),
- 6) środki na rachunkach budżetowych – przychody w wysokości 78.337,0 mln zł wynikające ze stanu środków złotych na koniec 2022 roku.

Przychody	2022	2023			5:3	4:2
		Znowelizowana ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł					%
1	2	3	4	5	6	7
Przychody krajowe	13.466.592,0	610.151,8	18.145.898,6	391.663,6	64,2	134,7
1. Skarbowe papiery wartościowe	144.965,2	163.581,2	212.343,0	210.702,8	128,8	146,5
a) SPW rynkowe	87.758,7	123.233,7	164.067,6	164.067,6	133,1	187,0
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
- obligacje rynkowe	87.758,7	123.233,7	164.067,6	164.067,6	133,1	187,0
o zmiennym oprocentowaniu	30.680,5	38.813,9	49.045,2	49.045,2	126,4	159,9
o stałym oprocentowaniu	57.078,2	84.419,8	115.022,4	115.022,4	136,3	201,5
b) obligacje oszczędnościowe	57.206,5	40.347,5	48.275,4	46.635,2	115,6	84,4
2. Pożyczki udzielone	87,4	8.189,9	8.181,3	8.181,3	99,9	9.362,8
3. Prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	75,6	50,0	72,2	72,2	144,4	95,5
4. Zarządzanie płynnością sektora publicznego	13.254.079,0	109.497,4	17.845.266,8	93.052,7	85,0	134,6
5. Pozostałe przychody	3.541,2	250.496,4	1.698,3	1.317,5	0,5	48,0
6. Środki na rachunkach budżetowych	63.843,6	78.337,0	78.337,0	78.337,0	100,0	122,7

* Bez uwzględnienia zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku. Na kwotę zrealizowanych tego typu operacji złożyły się środki z tytułu zarządzania płynnością sektora publicznego w wysokości 17.752.214,1 mln zł, obligacji oszczędnościowych w wysokości 1.640,2 mln zł oraz depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 380,8 mln zł.

Przychody krajowe bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku ukształtowały się na poziomie 391.663,6 mln zł wobec założonych 610.151,8 mln zł (64,2%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) wyższych o 47.121,6 mln zł przychodów z tytułu skarbowych papierów wartościowych,
- 2) niższych o 8,6 mln zł przychodów z tytułu pożyczek udzielonych,
- 3) wyższych o 22,2 mln zł przychodów z tytułu prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE,
- 4) niższego o 16.444,6 mln zł poziomu środków przyjętych na koniec roku w depozyt lub zarządzanie w ramach zarządzania płynnością sektora publicznego,
- 5) niższych o 249.178,9 mln zł pozostałych przychodów. Założona kwota obejmowała głównie potencjalne wpływy z tytułu zwiększonej sprzedaży SPW związanej z prefinansowaniem potrzeb pożyczkowych 2024 roku i finansowaniem ewentualnych dodatkowych potrzeb. Zrealizowane kwoty emisji SPW z tego tytułu znajdują się we właściwej pozycji,

6) wyższego stanu środków na rachunkach budżetowych na początku roku.

Rozchody krajowe ukształtowały się na poziomie 18.080.166,1 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) skarbowe papiery wartościowe – rozchody w wysokości 129.851,9 mln zł związane z wykupem:
 - obligacji rynkowych – 106.691,3 mln zł. Kwota była wynikiem wykupów obligacji stałoprocentowych w wysokości 79.993,4 mln zł, obligacji zmiennoprocentowych w wysokości 20.180,7 mln zł i obligacji indeksowanych w wysokości 6.517,1 mln zł,
 - obligacji oszczędnościowych – 23.160,6 mln zł,
- 2) pożyczki udzielone – rozchody w wysokości 8.100,0 mln wynikające z udzielenia pożyczek dla Funduszu Solidarnościowego,
- 3) prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej – rozchody w wysokości 123,4 mln zł,
- 4) zarządzanie płynnością sektora finansów publicznych – rozchody w wysokości 17.883.492,9 mln zł,
- 5) pozostałe rozchody w wysokości 528,3 mln zł, wynikające z okresowych płatności w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 527,5 mln zł oraz z realizacji odpisów z prywatyzacji na Fundusz Rezerwy Demograficznej i Fundusz Reprywatyzacji w wysokości 0,8 mln zł,
- 6) środki na rachunkach budżetowych – rozchody w wysokości 58.069,5 mln zł wynikające ze stanu środków złotych na koniec 2023 roku.

Rozchody	2022	2023			5:3	4:2
		Znowelizowana ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
		mln zł				
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody krajowe	13.467.497,8	520.866,2	18.080.166,1	325.931,1	62,6	134,3
1. Skarbowe papiery wartościowe	140.134,7	101.901,9	129.851,9	128.211,7	125,8	92,7
a) SPW rynkowe	110.607,8	80.006,1	106.691,3	106.691,3	133,4	96,5
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
- obligacje rynkowe	110.607,8	80.006,1	106.691,3	106.691,3	133,4	96,5
o zmiennym oprocentowaniu	30.446,1	2.704,6	20.180,7	20.180,7	746,2	66,3
o stałym oprocentowaniu	80.161,7	70.729,9	79.993,4	79.993,4	113,1	99,8
indeksowane	0,0	6.571,7	6.517,1	6.517,1	99,2	-
b) obligacje oszczędnościowe	29.527,0	21.895,8	23.160,6	21.520,4	98,3	78,4
2. Pożyczki udzielone	0,0	23.292,8	8.100,0	8.100,0	34,8	-
3. Prefinansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE	71,2	368,9	123,4	123,4	33,5	173,4
4. Zarządzanie płynnością sektora publicznego	13.247.965,2	131.278,9	17.883.492,9	131.278,9	100,0	135,0
5. Pozostałe rozchody	989,7	250.023,8	528,3	147,5	0,1	53,4
6. Środki na rachunkach budżetowych	78.337,0	14.000,0	58.069,5	58.069,5	414,8	74,1

* Bez uwzględnienia zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku. Na kwotę zrealizowanych tego typu operacji w 2023 roku złożyły się środki z tytułu zarządzania płynnością sektora publicznego w wysokości 17.752.214,1 mln zł, obligacji oszczędnościowych w wysokości 1.640,2 mln zł oraz depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych w wysokości 380,8 mln zł.

Rozchody krajowe bez uwzględniania zobowiązań zaciąganych i spłacanych w tym samym roku wyniosły 325.931,1 mln zł wobec założonej kwoty 520.866,2 mln zł (62,6%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) wyższych o 26.309,8 mln zł rozchodów z tytułu wykupu skarbowych papierów wartościowych, co było wynikiem prefinansowania potrzeb pożyczkowych na 2024 rok (przetargi zamiany obligacji),
- 2) niższych o 15.192,8 mln zł rozchodów z tytułu pożyczek udzielonych, co było wynikiem nieudzielenia pożyczek dla: Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (wobec założonej kwoty 1.202,0 mln zł), jednostek samorządu terytorialnego (200,0 mln zł), ostatecznych odbiorców wsparcia w ramach Krajowego Planu Odbudowy (5.190,8 mln zł) oraz Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (8.600,0 mln zł)
- 3) niższych o 245,5 mln zł rozchodów z tytułu prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE,

- 4) zgodnej z planem realizacji rozchodów z tytułu zarządzania płynnością sektora publicznego,
- 5) niższych o 249.876,3 mln zł pozostałych rozchodów. Założona w znowelizowanej ustawie kwota zawierała przede wszystkim potencjalne rozchody z tytułu zwiększenia potrzeb pożyczkowych netto lub wykupu długu (zrealizowane kwoty z tych tytułów znajdują się we właściwych pozycjach), zaś zrealizowana kwota 147,5 mln zł dotyczy płatności w ramach depozytów zabezpieczających w transakcjach pochodnych (146,7 mln zł) i realizacji odpisów z prywatyzacji (0,8 mln zł),
- 6) wyższego o 44.069,5 mln zł od zakładanego stanu środków złotych na rachunkach budżetowych na koniec 2023 roku.

10.2.2. Przychody i rozchody zagraniczne

Przychody zagraniczne ukształtowały się na poziomie 259.144,8 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) obligacje skarbowe – przychody ze sprzedaży obligacji na międzynarodowych rynkach finansowych w wysokości 45.588,7 mln zł,
- 2) kredyty otrzymane – przychody w wysokości 1.069,9 mln zł w efekcie zaciągnięcia kredytów w następujących instytucjach:
 - Bank Światowy (355,0 mln zł) – na „Projekt ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły”,
 - Bank Rozwoju Rady Europy (714,9 mln zł) - na zadania związane z „Projektem ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły” i na Fundusz Pomocy,
- 3) pożyczki z Unii Europejskiej – przychody w wysokości 19.496,7 mln zł z tytułu otrzymania płatności zaliczkowej w ramach pożyczek z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- 4) zarządzanie środkami europejskimi – przychody w wysokości 63.769,6 mln zł wynikające z wpływów środków z Komisji Europejskiej,
- 5) kredyty i pożyczki udzielone - przychody w wysokości 100,6 mln zł będące wynikiem spłat dokonywanych na podstawie zawartych umów międzynarodowych,
- 6) przepływy związane z rachunkiem walutowym – przychody w wysokości 129.119,2 mln zł z tytułu wykorzystania środków walutowych.

Przychody	2022	2023			5:3	4:2
		Znowelizowana ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Przychody zagraniczne	249.725,5	177.328,9	259.144,8	130.025,6	73,3	103,8
1. Obligacje skarbowe	22.663,5	37.876,1	45.588,7	45.588,7	120,4	201,2
2. Kredyty otrzymane	8.139,1	6.001,7	1.069,9	1.069,9	17,8	13,1
a) Europejski Bank Inwestycyjny	5.408,3	4.130,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Bank Światowy	710,9	766,8	355,0	355,0	46,3	49,9
c) Bank Rozwoju Rady Europy	2.020,0	1.104,9	714,9	714,9	64,7	35,4
3. Pożyczki z Unii Europejskiej	14.068,4	6.280,1	19.496,7	19.496,7	310,5	138,6
4. Zarządzanie środkami europejskimi	86.872,4	103.479,0	63.769,6	63.769,6	61,6	73,4
5. Kredyty i pożyczki udzielone	137,9	112,0	100,6	100,6	89,8	72,9
6. Pozostałe przychody	0,0	20.000,0	0,0	0,0	0,0	-
7. Przepływy związane z rachunkiem walutowym	117.844,2	3.579,9	129.119,2	0,0	0,0	109,6

* Bez uwzględniania pełnych kwot operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (pozycja „przepływy związane z rachunkiem walutowym”) w wysokości 129.119,2 mln zł

Realizacja przychodów zagranicznych, bez operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosła 130.025,6 mln zł wobec planowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej kwoty 177.328,9 mln zł (73,3%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) wyższych o 7.712,6 mln zł przychodów z tytułu emisji obligacji skarbowych na międzynarodowych rynkach finansowych (trzy emisje na rynku euro o łącznej wartości nominalnej 4,75 mld EUR, dwie emisje na rynku amerykańskim o łącznej wartości nominalnej 5,0 mld USD oraz trzy emisje na rynku japońskim o łącznej wartości nominalnej 85,4 mld JPY),
- 2) niższych o 4.931,8 mln zł przychodów z tytułu kredytów otrzymanych w międzynarodowych instytucjach finansowych,
- 3) wyższych o 13.216,7 mln zł przychodów z tytułu pożyczek z Unii Europejskiej,
- 4) niższych o 39.709,4 mln zł przychodów z tytułu zarządzania środkami europejskimi,
- 5) niższych o 11,5 mln zł przychodów z tytułu spłat udzielonych kredytów i pożyczek zagranicznych,
- 6) braku pozostałych przychodów – przyjęta w planie kwota 20.000,0 mln zł obejmowała potencjalne operacje związane z wyższym finansowaniem zagranicznym. Wyższe zrealizowane kwoty znajdują się w odpowiednich pozycjach;
- 7) odmiennej realizacji salda przepływów związanych z rachunkiem walutowym. Zrealizowane ujemne saldo w zastosowanym ujęciu oznacza brak przychodów wobec zakładanych przychodów (i dodatniego salda) w wysokości 3.579,9 mln zł. Było to wynikiem kształtowania się przebiegu procesu finansowania i wzrostu środków walutowych;

8) kształtowania się kursów walutowych w ciągu roku;

Rozchody zagraniczne ukształtowały się na poziomie 240.217,0 mln zł i złożyły się na nie następujące tytuły:

- 1) obligacje skarbowe – rozchody w wysokości 24.550,8 mln zł związane z wykupem obligacji wyemitowanych na międzynarodowych rynkach finansowych,
- 2) kredyty otrzymane – rozchody w wysokości 4.228,6 mln zł związane ze spłatą kredytów otrzymanych od:
 - Europejskiego Banku Inwestycyjnego (2.335,2 mln zł),
 - Banku Światowego (1.819,2 mln zł),
 - Banku Rozwoju Rady Europy (74,1 mln zł),
- 3) zarządzanie środkami europejskimi – rozchody w wysokości 78.070,0 mln zł wynikające przede wszystkim z przekazania środków złotych do budżetu środków europejskich,
- 4) kredyty i pożyczki udzielone – rozchody w wysokości 165,5 mln zł z tytułu realizacji umów międzynarodowych z rządami innych państw,
- 5) płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych – rozchody w wysokości 1.515,9 mln zł,
- 6) przepływy związane z rachunkiem walutowym – rozchody w wysokości 131.686,2 mln zł z tytułu zasilenia rachunku walutowego.

Rozchody	2022	2023			5:3	4:2
		Znowelizowana ustawa budżetowa*	Wykonanie całkowite	Wykonanie wg limitu*		
	mln zł				%	
1	2	3	4	5	6	7
Rozchody zagraniczne	234.855,2	158.431,8	240.217,0	111.097,8	70,1	102,3
1. Obligacje skarbowe	21.871,8	24.829,0	24.550,8	24.550,8	98,9	112,2
2. Kredyty otrzymane	5.590,5	4.330,9	4.228,6	4.228,6	97,6	75,6
a) Europejski Bank Inwestycyjny	3.602,9	2.387,3	2.335,2	2.335,2	97,8	64,8
b) Bank Światowy	1.903,4	1.868,1	1.819,2	1.819,2	97,4	95,6
c) Bank Rozwoju Rady Europy	84,2	75,5	74,1	74,1	98,2	88,1
3. Pożyczka z Unii Europejskiej	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
4 Zarządzanie środkami europejskimi	74.453,9	107.018,8	78.070,0	78.070,0	72,9	104,9
5. Kredyty i pożyczki udzielone	186,4	454,5	165,5	165,5	36,4	88,8
6. Płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych	1.552,5	1.798,6	1.515,9	1.515,9	84,3	97,6
7. Pozostałe rozchody	0,0	20.000,0	0,0	0,0	0,0	-
8. Przepływy związane z rachunkiem walutowym	131.200,2	0,0	131.686,2	2.567,0	-	100,4

* Bez uwzględniania pełnych kwot operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów (pozycja „przepływy związane z rachunkiem walutowym”) w wysokości 129.119,2 mln zł

Realizacja rozchodów zagranicznych, bez operacji finansowych dokonywanych pomiędzy rachunkami Ministra Finansów, wyniosła 111.097,8 mln zł wobec planowanej w znowelizowanej ustawie budżetowej kwoty 158.431,8 mln zł (70,1%). Taka realizacja była wypadkową:

- 1) niższych o 278,2 mln zł rozchodów z tytułu wykupu obligacji skarbowych,
- 2) niższych o 102,3 mln zł rozchodów z tytułu spłaty kredytów otrzymanych,
- 3) braku, zgodnie z planem, rozchodów z tytułu pożyczek z Unii Europejskiej,
- 4) niższych o 28.948,8 mln zł rozchodów z tytułu zarządzania środkami europejskimi w efekcie przekazania niższych środków do budżetu środków europejskich,
- 5) niższych o 289,0 mln zł rozchodów z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych na podstawie umów międzynarodowych. Wynikało to m.in. z opóźnień w realizacji kontraktów finansowanych umową m.in. z Ukrainą, Mongolią, Tanzanią i Kenią oraz braku nowych umów kredytowych przewidywanych do zawarcia w 2023 roku,
- 6) niższych o 282,7 mln zł rozchodów z tytułu płatności związanych z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych w efekcie głównie mniejszych wpłat do Paneuropejskiego Funduszu Gwarancyjnego,
- 7) braku pozostałych rozchodów - przyjęta w planie kwota 20.000,0 mln zł obejmowała m.in. potencjalne rozchody z tytułu zwiększenia potrzeb pożyczkowych netto, operacje związane z zarządzaniem długiem (wykup długu) oraz niższe saldo przepływów związanych z rachunkiem walutowym;
- 8) odmiennej realizacji salda przepływów związanych z rachunkiem walutowym. Zrealizowane ujemne saldo wobec planowanego dodatniego (i zerowych rozchodów) w zastosowanym ujęciu oznacza wzrost rozchodów o 2.567,0 mln zł,
- 9) kształtowania się kursów walutowych w ciągu roku.

Rozdział 11

Państwowy dług publiczny oraz poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa

Ustawa o finansach publicznych nakłada na Ministra Finansów obowiązek podawania do publicznej wiadomości m.in.:

- 1) kwot państwowego długu publicznego (PDP) i długu Skarbu Państwa (SP) oraz ich relacji do produktu krajowego brutto (art. 38 ustawy o finansach publicznych),
- 2) kwoty ustalonej w wyniku przeliczenia kwoty państwowego długu publicznego na walutę polską z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP obowiązujących w dni robocze danego roku budżetowego pomniejszoną o kwotę wolnych środków służących finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w kolejnym roku budżetowym oraz jej relację do produktu krajowego brutto (art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych).

Jednocześnie jako członek Unii Europejskiej Polska sprawozdaje się do Komisji Europejskiej m. in. z zakresu długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (*general government*).

Główne kategorie długu wg definicji krajowej i wg definicji unijnej

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2022 r.	Relacja do PKB	Stan na 31 XII 2023 r.	Relacja do PKB**
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dług Skarbu Państwa	1.238.470,5	40,3	1.346.200,9	39,5
Państwowy dług publiczny	1.209.497,9	39,3	1.328.107,4	38,9
Kwota obliczona na podstawie art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych	1.089.956,0	35,4	1.242.016,3	36,4
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych*	1.512.772,7	49,2	1.691.179,8	49,6

* Zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Rady (WE) NR 479/2009 z dnia 25 maja 2009 r. o stosowaniu Protokołu w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

** Zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2024 r. w sprawie pierwszego szacunku wartości produktu krajowego brutto w 2023 r. wartość PKB w 2023 r. wyniosła 3.410,1 mld zł.

PDP w relacji do PKB obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 38 oraz relacja kwoty obliczonej zgodnie z art. 38a pkt 3 ustawy o finansach publicznych wyniosły w 2023 r. odpowiednio 38,9% oraz 36,4%. Oznacza to, że próg ostrożnościowy 55% zapisany w art. 86 ustawy o finansach publicznych nie został przekroczony.

Relacja do PKB zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 49,6%, a więc utrzymywała się poniżej progu 60% zapisanego w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wobec 81,7% dla całej Unii Europejskiej oraz 88,6% dla strefy euro).

Różnice pomiędzy PDP a długiem sektora instytucji rządowych i samorządowych (mln zł)

Państwowy dług publiczny	1.328.107,4
Dostosowanie zakresu sektora	364.464,9
Zadłużenie Krajowego Funduszu Drogowego (+)	63.539,7
Zadłużenie Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (skonsolidowane w ramach sektora) (+)	170.030,0
Zadłużenie Funduszu Pomocy	13.340,2
Zadłużenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych	27.884,3
Tarcza finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju (+)	73.900,0
Nabycie aktywów infrastrukturalnych (autostrady) (+)	7.271,2
Skarbowe papiery wartościowe (SPW) i depozyty na rachunku MF funduszy umiejscowionych w BGK (-)	-10.128,6
Dług przedsiębiorstw zaliczonych do sektora instytucji rządowych i samorządowych (+)	33.802,4
Aktywa przedsiębiorstw zaliczonych do sektora instytucji rządowych i samorządowych (-)	-10.688,3
Fundusz ochrony środków gwarantowanych (-)	-4.486,0
Dostosowanie z zakresu tytułów dłużnych	-1.392,5
Zobowiązania wymagalne (-)	-2.345,4
Zobowiązania stale spłacane przez jednostki sektora finansów publicznych za podmioty, którym uprzednio udzielono poręczenia lub gwarancji (+)	2,4
Zrestrukturyzowane/zrefinansowane krótkoterminowe kredyty handlowe, leasing zwrotny i inne (+)	772,2
Instrumenty pochodne	178,3
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych	1.691.179,8

11.1. Państwowy dług publiczny

Na koniec 2023 r. PDP wyniósł 1.328.107,4 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do końca 2022 r. o 118.609,4 mln zł (tj. o 9,8%). W relacji do PKB, PDP spadł z 39,3% do 38,9%.

Zmiany jakie zaszły w poziomie i strukturze długu publicznego w 2023 r. oraz jego relacji do PKB były wynikiem sytuacji finansowej jednostek sektora finansów publicznych, w tym głównie poziomu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego oraz sytuacji makroekonomicznej (tempa wzrostu PKB, poziomu kursów walutowych i stóp procentowych).

Wielkość i struktura PDP w podziale na sektory finansów publicznych

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2022 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2023 r.	Struktura	Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
1	2	3	4	5	6	7
Państwowy dług publiczny^{*)}	1.209.497,9	100,0	1.328.107,4	100,0	118.609,4	9,8
1. Dług sektora rządowego	1.116.112,2	92,3	1.222.350,9	92,0	106.238,8	9,5
1.1. Dług Skarbu Państwa	1.113.484,1	92,1	1.219.683,6	91,8	106.199,5	9,5
1.2. Pozostały dług sektora rządowego	2.628,1	0,2	2.667,3	0,2	39,3	1,5
2. Dług sektora samorządowego	93.355,0	7,7	105.742,0	8,0	12.387,0	13,3
2.1. Dług jednostek samorządu terytorialnego i ich związków	87.561,1	7,2	99.444,2	7,5	11.883,1	13,6
2.2. Pozostały dług sektora samorządowego	5.793,9	0,5	6.297,7	0,5	503,8	8,7
3. Dług sektora ubezpieczeń społecznych ^{**}	30,8	0,0	14,5	0,0	-16,3	-52,9

* Kwota zobowiązań wg tytułów dłużnych po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do sektora finansów publicznych (tj. po tzw. konsolidacji).

** W skład sektora ubezpieczeń społecznych wchodzi ZUS, KRUS i zarządzane przez nie fundusze oraz NFZ (podział na sektory pozostawiono pomimo braku ustawowych definicji sektorów).

Na zmianę długu sektora rządowego dominujący wpływ miał wzrost skonsolidowanego zadłużenia Skarbu Państwa o 106.199,5 mln zł, tj. 9,5%.

W sektorze samorządowym największe nominalne zmiany odnotowano w przypadku jednostek samorządu terytorialnego i ich związków – wzrost o 11.883,1 mln zł, tj. 13,6%. Natomiast zmiana zadłużenia sektora ubezpieczeń społecznych wynika przede wszystkim ze spadku zadłużenia funduszy zarządzanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (o 16,3 mln zł, tj. 52,9%).

Informacje o PDP w podziale na dług krajowy i zagraniczny prezentowane są w dwóch przekrojach, według kryterium miejsca emisji¹ i kryterium rezydenta².

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2022 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2023 r.	Struktura	Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	<i>mln zł</i>
1	2	3	4	5	6	7
Państwowy dług publiczny według kryterium miejsca emisji	1.209.497,9	100,0	1.328.107,4	100,0	118.609,4	9,8
1. Dług krajowy	896.575,4	74,1	998.782,9	75,2	102.207,5	11,4
1.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	806.548,8	66,7	907.083,0	68,3	100.534,2	12,5
1.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	65.430,6	5,4	74.329,2	5,6	8.898,6	13,6
1.3. Pozostały dług ⁾	24.596,0	2,0	17.370,7	1,3	-7.225,3	-29,4
2. Dług zagraniczny	312.922,5	25,9	329.324,5	24,8	16.402,0	5,2
2.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	175.068,5	14,5	179.897,4	13,5	4.828,8	2,8
2.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	137.838,2	11,4	147.345,7	11,1	9.507,5	6,9
2.3. Pozostały dług ⁾	15,8	0,0	2.081,4	0,2	2.065,6	13.044,3

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2022 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2023 r.	Struktura	Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
1	2	3	4	5	6	7
Państwowy dług publiczny według kryterium rezydenta	1.209.497,9	100,0	1.328.107,4	100,0	118.609,4	9,8
1. Dług krajowy	773.788,6	64,0	888.957,8	66,9	115.169,2	14,9
1.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	683.775,7	56,5	797.273,3	60,0	113.497,6	16,6
1.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	65.430,6	5,4	74.329,2	5,6	8.898,6	13,6
1.3. Pozostały dług ⁾	24.582,3	2,0	17.355,4	1,3	-7.227,0	-29,4
2. Dług zagraniczny	435.709,3	36,0	439.149,5	33,1	3.440,2	0,8
2.1. Dług z tytułu papierów wartościowych	297.841,6	24,6	289.707,1	21,8	-8.134,6	-2,7
2.2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek	137.838,2	11,4	147.345,7	11,1	9.507,5	6,9
2.3. Pozostały dług ⁾	29,5	0,0	2.096,8	0,2	2.067,3	7.000,6

⁾ Pozostały dług stanowi zadłużenie z tytułu: zobowiązań wymagalnych, przyjętych depozytów oraz zobowiązań z tytułu przedpłat na samochody.

¹ Kryterium miejsca emisji uwzględnia miejsce zaciągnięcia zobowiązań, niezależnie od tego kto jest wierzycielem.

² Pojęcia rezydent i nierezydent zostały określone w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz.U. z 2022, poz. 309).

11.2. Dług Skarbu Państwa

W PDP dominującą pozycję stanowi dług Skarbu Państwa (jego udział po konsolidacji wynosi 91,8%). Na koniec 2023 r. dług SP ukształtował się na poziomie 1.346.200,9 mln zł, co oznaczało wzrost w stosunku do końca 2022 r. o 107.730,4 mln zł, tj. o 8,7%.

W tym samym okresie relacja długu SP do PKB zmniejszyła się z 40,3% do 39,5%.

Wzrost długu SP w 2023 r. był głównie wypadkową:

- 1) potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa (+137,6 mld zł), przy deficycie budżetu państwa w wysokości 85,6 mld zł, saldzie zarządzania środkami europejskimi (+14,3 mld zł) oraz saldzie depozytów JSFP i sądowych (+38,2 mld zł),
- 2) zmniejszenia stanu środków na rachunkach budżetowych (-17,7 mld zł),
- 3) obligacji przekazanych na podstawie innych ustaw niż ustawa o finansach publicznych (+21,6 mld zł),
- 4) zmiany pozostałego zadłużenia SP (-14,8 mld zł), w tym spadek depozytów jednostek sektora finansów publicznych (-14,3 mld zł) oraz jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych (-6,7 mld zł) w ramach konsolidacji zarządzania płynnością
- 5) różnic kursowych (-24,5 mld zł).

Szczegółowe rozliczenie zmiany długu SP prezentuje tabela.

Wyszczególnienie	mld zł
Zmiana zadłużenia SP	107,7
1. Potrzeby pożyczkowe netto budżetu państwa:	137,6
1.1. Deficyt budżetu państwa	85,6
1.2. Środki na finansowanie deficytu budżetu środków europejskich	-1,0
1.3. Saldo konsolidacji zarządzania płynnością	38,2
1.4. Zarządzanie środkami europejskimi	14,3
1.5. Saldo pożyczek udzielonych	0,0
1.6. Pozostałe potrzeby pożyczkowe ¹⁾	0,4
2. Pozostałe zmiany:	-29,8
2.1. Różnice kursowe	-24,5
2.2. Zmiana stanu na rachunkach budżetowych	-17,7
2.3. Przekazanie obligacji	21,6
2.4. Dyskonto od SPW i indeksacja SPW	5,6
2.5. Zmiana pozostałego długu Skarbu Państwa	-14,8
- Depozyty JSFP ²⁾	-14,3
- Depozyty GG ³⁾	-6,7
- Pozostałe depozyty ⁴⁾	1,2
- Pożyczka udzielona przez JSFP	5,0
- Pozostałe zadłużenie SP	-0,1

¹⁾ Saldo prefinansowania zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE, udziały w międzynarodowych instytucjach finansowych oraz pozostałe rozliczenia krajowe i zagraniczne.

²⁾ Depozyty przyjęte od jednostek sektora finansów publicznych (JSFP) posiadających osobowość prawną oraz depozyty sądowe i prokuratorskie od JSFP posiadających osobowość prawną, bez wpływu na państwowy dług publiczny.

³⁾ Depozyty od jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych nienależących do SFP, bez wpływu na dług EDP (definicja UE).

⁴⁾ Depozyty sądowe i prokuratorskie od podmiotów spoza sektora finansów publicznych (SFP), depozyty zabezpieczające wynikające z umów CSA.

Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa odbywało się głównie poprzez emisje SPW na rynku krajowym, finansowanie zagraniczne pełniło rolę uzupełniającą.

Podobnie jak PDP, zadłużenie SP w podziale na dług krajowy i zagraniczny prezentowane jest w dwóch przekrojach, tj. wg kryterium rezydenta i miejsca emisji.

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII 2022 r.	Struktura	Stan na 31 XII 2023 r.	Struktura	Zmiana XII 2023 – XII 2022	
	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%	<i>mln zł</i>	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Dług Skarbu Państwa	1.238.470,5	100	1.346.200,9	100	107.730,4	8,7
<i>kryterium miejsca emisji</i>						
- dług krajowy	949.785,9	76,7	1.042.418,1	77,4	92.632,2	9,8
- dług zagraniczny	288.684,6	23,3	303.782,7	22,6	15.098,1	5,2
<i>kryterium rezydenta</i>						
- dług krajowy	826 999,1	66,8	932 593,1	69,3	105 594,0	12,8
- dług zagraniczny	411 471,4	33,2	413 607,8	30,7	2 136,4	0,5

11.2.1. Dług Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji w 2023 r.

11.2.1.1. Dług krajowy Skarbu Państwa w 2023 r.

Zadłużenie krajowe SP wg kryterium miejsca emisji na koniec 2023 r. wyniosło 1.042.418,1 mln zł i wzrosło w stosunku do końca 2022 r. o 92.632,2 mln zł, tj. o 9,8%.

Zadłużenie krajowe SP (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	31 XII 2022 r.	31 XII 2023 r.		
	<i>mln zł</i>			%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	949.785,9	1.042.418,1	92.632,2	9,8
1. Dług z tytułu SPW	862.871,3	972.392,3	109.521,0	12,7
1.1. Rynkowe SPW	778.271,8	862.295,8	84.024,0	10,8
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	
- obligacje o oprocentowaniu stałym	542.970,2	595.633,6	52.663,4	9,7

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	31 XII 2022 r.	31 XII 2023 r.		
	mln zł		%	
1	2	3	4	5
- obligacje o oprocentowaniu zmiennym	229.134,5	266.662,2	37.527,7	16,4
- obligacje rynkowe indeksowane	6.167,1	0,0	-6.167,1	-100,0
1.2. Obligacje oszczędnościowe	84.599,5	110.096,5	25.497,0	30,1
2. Pozostałe zadłużenie krajowe SP	86.914,6	70.025,9	-16.888,7	-19,4

W 2023 r. zadłużenie w krajowych rynkowych SPW zwiększyło się o 109.521,0 mln zł. Największy wzrost odnotowano w przypadku obligacji rynkowych (o 84.024,0 mln zł). Istotny wzrost zadłużenia dotyczył także obligacji oszczędnościowych (o 25.496,9 mln zł). Zadłużenie w kategorii obligacji rynkowych o oprocentowaniu stałym wzrosło o 52.663,4 mln zł, natomiast obligacji o oprocentowaniu zmiennym wzrosło o 37.527,7 mln zł. W 2023 r. nie występowało zadłużenie w bonach skarbowych.

Zmiany długu krajowego Skarbu Państwa według grup wierzycieli (w mln zł)

Wyszczególnienie	31 XII 2022 r.		31 XII 2023 r.		Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	mln zł	udział [%]	mln zł	udział [%]	mln zł	%
	2	3	4	5	6	7
Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	949.785,9	100,0	1.042.418,1	100,0	92.632,2	9,8
krajowy sektor bankowy	428.049,3	45,1	493.831,5	47,4	65.782,2	15,4
(w tym NBP)	74.280,1	7,8	73.233,1	7,0	-1.047,0	-1,4
krajowy sektor pozabankowy	375.548,7	39,5	416.397,2	39,9	40.848,5	10,9
inwestorzy zagraniczni	146.187,9	15,4	132.189,5	12,7	-13.998,4	-9,6

11.2.1.2. Dług zagraniczny Skarbu Państwa w 2023 r.

W 2023 r. zadłużenie zagraniczne SP według kryterium miejsca emisji, wyrażone w złotych, wyniosło 303.782,7mln zł, oznaczało to wzrost w stosunku do końca 2022 r. o 15.098,1 mln zł, tj. 5,2%. Zmiana ta była wypadkową:

- 1) wzrostu długu w EUR (+5,5 mld EUR), wzrostu długu w USD (+3,0 mld USD), wzrostu długu w JPY(+85,4 mld JPY), przy braku zmian w zadłużeniu nominowanym w CNY – będącego wypadkową głównie:
 - salda emisji obligacji w EUR (1.250,0 mln EUR),
 - salda emisji obligacji w USD (3.000,0 mln USD),
 - salda emisji obligacji w JPY (85.400,0 mln JPY),
 - zaciągania nowych kredytów i pożyczek zagranicznych (4.732,9 mln EUR),

- spłaty zaciągniętych kredytów (940,9 mln EUR),
- 2) umocnienia PLN wobec EUR o 7,3%, wobec USD o 10,6%, wobec CNY o 12,8% oraz wobec JPY o 16,8%.

Zadłużenie zagraniczne SP (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
	31 XII 2022	31 XII 2023		
	mln zł		%	
1	3	3	4	5
Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	288.684,6	303.782,7	15.098,1	5,2
1. Dług z tytułu SPW	175.068,5	179.897,4	4.828,9	2,8
2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych	113.616,0	121.820,5	8.204,5	7,2
Bank Światowy	26.773,3	23.380,8	-3.392,5	-12,7
Europejski Bank Inwestycyjny	31.100,1	26.581,1	-4.519,0	-14,5
Bank Rozwoju Rady Europy	3.046,8	3.421,3	374,5	12,3
Unia Europejska	52.695,7	68.437,3	15.741,6	29,9
3. Pozostałe zadłużenie zagraniczne SP	0,0	2.064,8	2.064,8	13.028.617,9

W 2023 r. **zadłużenie zagraniczne SP według kryterium miejsca emisji**, wyrażone w EUR, wyniosło **69.867,2** mln EUR. W stosunku do końca 2022 r. oznaczało to wzrost o 8.312,7 mln EUR, tj. o 13,5%. Zmiana ta była przede wszystkim wynikiem:

- 1) wzrostu zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych (3.791,9 mln EUR), w tym przede wszystkim pożyczek z UE w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (4.504,0 mln EUR),
- 2) dodatniego salda emisji obligacji skarbowych wyemitowanych za granicą (+4.045,9 mln EUR),
- 3) osłabienie się EUR wobec USD (o 3,7%), wobec JPY (o 11,4%) i wobec CNY (o 6,3%).

Zadłużenie zagraniczne SP (w mln EUR)

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
	31 XII 2022	31 XII 2023	XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	mln EUR		%	
1	2	3	4	5
Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa*	61.554,5	69.867,2	8.312,7	13,5
1. Dług z tytułu SPW	37.328,8	41.374,7	4.045,9	10,8
2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych	24.225,7	28.017,6	3.791,9	15,7
Bank Światowy	5.708,7	5.377,4	-331,4	-5,8
Europejski Bank Inwestycyjny	6.631,3	6.113,4	-517,9	-7,8

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana	
	31 XII 2022	31 XII 2023	XII 2023 r. – XII 2022 r.	
	mln EUR		%	
1	2	3	4	5
Bank Rozwoju Rady Europy	649,7	786,9	137,2	21,1
Unia Europejska	11.236,0	15.740,0	4.504,0	40,1
3. Pozostałe zadłużenie zagraniczne	0,0	474,9	474,9	14.053.116,2

* W przeliczeniu po kursach fixingowych NBP na ostatni dzień roku.

Struktura walutowa zadłużenia zagranicznego

Wyszczególnienie	bez uwzględnienia transakcji swap		po uwzględnieniu transakcji swap	
	31 XII 2022 r.	31 XII 2023 r.	31 XII 2022 r.	31 XII 2023 r.
1	2	3	4	5
EUR	83,6	81,5	86,9	88,8
USD	13,5	15,3	9,3	7,2
CHF	0,0	0,0	1,5	1,4
JPY	2,3	2,6	2,3	2,6
CNY	0,7	0,5	0,0	0,0

Na zadłużenie zagraniczne SP na koniec 2023 r. składały się głównie dwie pozycje:

- 1) **zadłużenie z tytułu SPW**, wynoszące 179.897,4 mln zł (41.374,7mln EUR), tj. 59,2% zadłużenia zagranicznego.
- 2) **zadłużenie z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek zagranicznych** – 121.820,5 mln zł (28.017,6 mln EUR), tj. 40,1% zadłużenia zagranicznego. Zadłużenie to stanowiły nominowane w EUR kredyty wobec międzynarodowych instytucji finansowych oraz pożyczki z Unii Europejskiej w ramach instrumentu SURE oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

11.2.2. Dług Skarbu Państwa według kryterium rezydenta w 2023 r.

Na koniec grudnia 2023 r. zadłużenie wobec rezydentów wyniosło 932.593,1 mln zł i wzrosło w porównaniu z grudniem 2022 r. o 105.594,0 mln zł. W tym samym okresie zadłużenie wobec nierezydentów wzrosło o 2.136,4 mln zł, do poziomu 413.607,8 mln zł. Udział nierezydentów na koniec 2023 r. wyniósł 30,7% wobec 33,2% na koniec 2022 r.

W zadłużeniu krajowym dominował dług z tytułu krajowych emisji rynkowych SPW (76,5%). Obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny znajdujące się w portfelu rezydentów stanowiły 2,4% całości krajowego zadłużenia. W długi zagranicznym największy udział stanowiło zadłużenie z tytułu rynkowych SPW – 70,0% (z czego 31,9% przypadło na papiery skarbowe wyemitowane na rynek krajowy, a 38,1% na obligacje wyemitowane

na rynek zagraniczny). Udział kredytów i pożyczek zagranicznych w długu SP wobec nierezydentów wyniósł 29,5%.

Dług Skarbu Państwa według kryterium rezydenta

Wyszczególnienie	Stan na koniec XII 2022 r.	Struktura	Stan na koniec XII 2023 r.	Struktura	Zmiana XII 2023 – XII 2022	
	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%
1	2	3	4	5	6	7
Dług Skarbu Państwa	1.238.470,5	100,0	1.346.200,9	100,0	107.730,4	8,7
I. Dług krajowy Skarbu Państwa (wobec rezydentów)	826.999,1	66,8	932.593,1	69,3	105.594	12,8
1. Dług z tytułu SPW	740.098,2	59,8	862.582,6	64,1	122.484,4	16,5
1.1. Rynkowe SPW	656.532,3	57,7	752.802,7	55,9	96.270,4	14,7
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0	-
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek krajowy	632.335,2	51,1	730.438,3	54,3	98.103,1	15,5
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny	23.401,1	1,9	22.364,4	1,7	-1.036,7	-4,4
1.2. Obligacje oszczędnościowe	84.361,9	6,8	109.779,9	8,2	25.418,0	30,1
2. Pozostały dług Skarbu Państwa	86.900,9	4,6	70.010,5	5,2	-16.890,4	-19,4
II. Dług zagraniczny Skarbu Państwa (wobec nierezydentów)	411.471,4	33,2	413.607,8	30,7	2.136,4	0,5
1. Dług z tytułu SPW	297.841,6	24,0	289.707,1	21,5	-8.134,5	-2,7
1.1. Rynkowe SPW	297.604,0	24,0	289.390,4	21,5	-8.213,6	-2,8
- bony skarbowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0	-
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek krajowy	145.936,6	11,8	131.857,5	9,8	-14.079,1	-9,6
- obligacje skarbowe wyemitowane na rynek zagraniczny	151.667,5	12,2	157.533,0	11,7	5.865,5	3,9
1.2. Obligacje oszczędnościowe	237,6	0,0	316,6	0,0	79,0	33,2
2. Dług z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych	113.616,0	6,2	121.820,5	9,0	8.204,5	7,2
3. Pozostały dług Skarbu Państwa	13,7	0,0	2.080,2	0,2	2.066,5	15.083,9

11.3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa w 2023 r.

11.3.1. Wykorzystanie ustawowego limitu poręczeń i gwarancji

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, łączną kwotę, do wysokości której mogą być udzielane przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancje, określa corocznie ustawa budżetowa, przy czym, zgodnie z art. 31 ust. 2, kwota ta nie obejmuje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych na wykonanie zobowiązań objętych już poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa, w zakresie, w jakim nie powoduje to zwiększenia zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji. Jednocześnie, nie wlicza się do ww. limitu gwarancji udzielonych w 2023 r. na podstawie:

- art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw,
- art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw,
- art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny,
- art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

W ustawie budżetowej na rok 2023 limit gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa został ustalony na kwotę 200 000 000 tys. zł. Analogicznie jak w latach poprzednich, ustalona kwota limitu, poza możliwością udzielania poręczeń i gwarancji, których celem jest wspieranie inwestycji istotnych dla polskiej gospodarki (głównie sektor drogowy i kolejowy), miała w szczególności zabezpieczyć ewentualną możliwość udzielania gwarancji dotyczących wsparcia sektora finansowego.³

W 2023 roku udzielono gwarancji Skarbu Państwa na łączną kwotę 168.199.684.688,19 zł, przy czym w ramach ww. limitu udzielono gwarancji na kwotę 12.890.585.500 zł.

Wykorzystanie limitu stanowiło więc 6,45% ww. kwoty limitu ujętej w ustawie budżetowej na 2023 rok. Gwarancje w ramach limitu zostały udzielone na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne. Z uwagi na

³ Udzielanych na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym oraz ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej.

fakt, iż istotną część ww. limitu tworzą kwoty uwzględnione na ewentualne gwarancje dotyczące wsparcia sektora bankowego w przypadku wystąpienia zjawisk kryzysowych, niewykorzystanie prognozowanego limitu należy ocenić pozytywnie.

W 2023 roku przedmiotem prac Ministerstwa Finansów było 12 wniosków o udzielenie gwarancji Skarbu Państwa, z czego podpisano umowy gwarancji wynikające z 7 wniosków, tj.: czterech wniosków złożonych przez BGK, dotyczących gwarancji spłaty zobowiązań zaciąganych w celu zasilenia Krajowego Funduszu Drogowego (KFD), dwóch wniosków PKP Intercity S.A. dotyczących gwarancji spłaty finansowania na zakup i modernizację taboru oraz wniosku PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. dotyczącego gwarancji spłaty finansowania na modernizację infrastruktury kolejowej.

Natomiast w odniesieniu do pozostałych pięciu wniosków:

- w przypadku wniosku PKP Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście Sp. z o.o., spółka poinformowała o rezygnacji z ubiegania się o gwarancję spłaty finansowania modernizacji i zakupu taboru,
- w przypadku trzech wniosków dotyczących zasilenia KFD i jednego wniosku dotyczącego zakupu i modernizacji taboru przez PKP Intercity S.A. – w roku 2023 nie została zakończona procedura udzielenia gwarancji i prace w tym zakresie są kontynuowane w roku 2024.

11.3.2. Stan zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń

Wyszczególnienie	Stan na		Zmiana XII 2023 r. – XII 2022 r.
	31 XII 2022 r.	31 XII 2023 r.	
	tys. zł		
1	2	3	4
Potencjalne zobowiązania <i>w tym:</i>	432 796 400,4	553 555 488,1	120 759 087,7
z tytułu gwarancji zagranicznych	161 870 666,8	279 336 542,0	117 465 875,2
z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych	270 925 733,6	274 218 946,1	3 293 212,5

Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń są to zobowiązania potencjalne (niewymagalne), gdyż ich wypłata ze środków budżetu państwa następuje warunkowo, tj. dopiero w momencie, gdy podmiot nie dokona samodzielnej spłaty swoich zobowiązań kredytowych lub zobowiązań wynikających z emisji obligacji.

Rozróżniamy tu gwarancje zagraniczne dotyczące spłaty kredytów/emisji obligacji, udzielane bankom zagranicznym i międzynarodowym instytucjom finansowym (EBI, BRRE) oraz gwarancje krajowe obejmujące spłaty kredytów bankowych/emisji obligacji na rynku krajowym.

Łączne, potencjalne (niewymagalne) zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń na dzień 31.12.2023 r. wyniosły 553 555 488,1 tys. zł, w tym:

a) z tytułu gwarancji zagranicznych – 279 336 542,0 tys. zł, w tym:

- w ramach ustawy o poręczeniach i gwarancjach – 120 060 238,0 tys. zł,
- na zasilenie Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 22 912 805,7 tys. zł,
- na realizację Programów rządowych w ramach Tarczy Finansowej PFR, w związku ze zwalczaniem skutków COVID-19 – 2 661 750,0 tys. zł,
- na zasilenie Funduszu Pomocy – 16 569 317,5 tys. zł,
- w ramach ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu – 0 zł,
- na zasilenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych – 117 132 430,8 tys. zł,
- za zobowiązania spółek węglowych udzielonych na podstawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw – 0 zł.

W 2023 r. nastąpił wzrost zobowiązań z tytułu gwarancji zagranicznych o kwotę 117 465 875,2 tys. zł w wyniku:

- zwiększenia zobowiązań z tytułu udzielenia nowych gwarancji,
- zmniejszenia zobowiązań w wyniku spłat rat kapitałowych i odsetek przez samych kredytobiorców,
- zmian kursów walut.

b) z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych – 274 218 946,1 tys. zł, w tym:

- w ramach ustawy o poręczeniach i gwarancjach – 4 147 200,0 tys. zł,
- na zasilenie Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 181 054 651,0 tys. zł,
- na realizację Programów rządowych w ramach Tarczy Finansowej PFR, w związku ze zwalczaniem skutków COVID-19 – 74 386 629,0 tys. zł,
- na zasilenie Funduszu Pomocy – 0 zł,
- w ramach ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu – 0 zł,
- na zasilenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych – 3 330 000,0 tys. zł,
- za zobowiązania spółek węglowych udzielonych na podstawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw – 11 300 466,1 tys. zł.

Wzrost zobowiązań z tego tytułu w 2023 r. wyniósł 3 293 212,5 tys. zł i był wynikiem:

- zwiększenia zobowiązań z tytułu udzielenia nowych gwarancji
- zmniejszenia zobowiązań w wyniku spłat odsetek przez samych kredytobiorców.

Stan potencjalnych zobowiązań na koniec 2023 roku odnotował wzrost w stosunku do 2022 r. o 27,9%, ponieważ kwota potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 432 796 400,4 tys. zł.

Wzrost zobowiązań wynika głównie z ustawowych gwarancji udzielonych na podstawie:

- ustawy o poręczeniach i gwarancjach,
- art. 67 ust. 5 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw,
- art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny,
- art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

SPIS TABLIC

1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2019 – 2023.
2. Sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady w zakresie relacji państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa do PKB w roku budżetowym 2023.
3. Informacja dotycząca długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych w roku budżetowym 2023.
4. Zadłużenie Skarbu Państwa wg kryterium miejsca emisji w układzie wg instrumentów (nominał, mln zł).
5. Zadłużenie Skarbu Państwa w układzie podmiotowym (nominał, mln zł).
6. Dochody budżetu państwa.

Tablica 1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne w latach 2019 - 2023

Wyszczególnienie	jedn.	2019	2020	2021	2022	2023 Ustawa (nowelizacja)	2023 Wykonanie
Procesy realne							
PKB	rok poprzedni=100	104,4	98,0	106,9	105,6	100,9	100,2
Eksport	rok poprzedni=100	105,3	98,9	112,3	107,4	101,7	103,4
Import	rok poprzedni=100	103,2	97,6	116,1	106,8	99,7	98,0
Popyt krajowy	rok poprzedni=100	103,3	97,3	108,5	105,2	99,7	96,8
Spożycie	rok poprzedni=100	104,1	98,5	105,8	104,3	100,7	99,9
- prywatne	rok poprzedni=100	103,4	96,6	106,1	105,5	100,7	99,0
- publiczne	rok poprzedni=100	106,5	104,9	105,0	100,5	100,4	102,8
Akumulacja	rok poprzedni=100	100,5	92,5	119,4	108,5	96,7	85,9
- nakłady brutto na środki trwałe	rok poprzedni=100	106,2	97,7	101,2	102,7	101,1	113,1
PKB w cenach bieżących	mln zł	2.288,5	2.337,7	2.631,3	3.074,8	3.447,6	3.410,1
Ceny							
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych - średniorocznie	rok poprzedni=100	102,3	103,4	105,1	114,4	112,0	111,4
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu - średniorocznie	rok poprzedni=100	101,2	99,4	107,9	122,4	107,8	102,4
Deflator PKB	rok poprzedni=100	103,0	104,3	105,3	110,6	110,9	110,7
Wynagrodzenia							
Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej	zł	4.920	5.226	5.683	6.363	7.104	7.155
w tym:							
- w sektorze przedsiębiorstw	zł	5.169	5.411	5.890	6.654	7.451	7.444
Rynek pracy							
Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej*	tys. etatów	10.800	10.701	10.875	11.032	11.168	11.095**
w tym:							
- w sektorze przedsiębiorstw	tys. etatów	6.395	6.326	6.346	6.509	6.552	6.529
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych (koniec okresu)	tys. osób						
Stopa bezrobocia rejestrowanego (koniec okresu)***	%	5,2	6,8	5,8	5,2	5,5	5,1
Kurs walutowy							
EUR/PLN (średni w roku)	PLN	4,30	4,44	4,57	4,69	4,70	4,54
Stopy procentowe							
Stopy procentowe w ujęciu nominalnym - operacji otwartego rynku (średnio w okresie)	%	1,5	0,5	0,3	5,3	6,8	6,5
Bilans płatniczy na bazie transakcji							
Saldo obrotów bieżących do PKB	%	-0,2	2,5	-1,3	-2,4	-1,0	1,6

* Dane od 2020 r. uwzględniają liczbę pracowników najemnych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie z Powszechnego Spisu Rolnego 2020 i nie są w pełni porównywalne z danymi za 2019 r.

** Szacunek MF. Wstępne dane zostaną opublikowane przez GUS 20 czerwca br., a dane ostateczne zostaną opublikowane 24 października br.

*** Dane od 2020 r. z uwzględnieniem wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 i nie są w pełni porównywalne z danymi za 2019 r.

Tablica 2. Sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady w zakresie relacji państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa do PKB w roku budżetowym 2023

Wyszczególnienie	kwota (mld zł)	relacja do PKB (%)
1) państwowy dług publiczny	1.328,1	38,9%
2) dług Skarbu Państwa	1.346,2	39,5%
3/5 PKB	2.046,1	
PKB	3.410,1	

Tablica 3. Informacja dotycząca długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych w roku budżetowym 2023

Wyszczególnienie	kwota (mld zł)	relacja do PKB (%)
1) państwowy dług publiczny	1.328,1	38,9%
2) niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych	575,9	16,9%
3) dług Skarbu Państwa	1.346,2	39,5%
4) niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa	553,6	16,2%
5) państwowy dług publiczny obliczony z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP i obowiązujących w dni robocze 2023 roku	1.343,3	39,4%
6) wolne środki służące finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2024 r.	101,3	3,0%
7) państwowy dług publiczny obliczony z zastosowaniem dla zobowiązań wyrażonych w walutach obcych średniej arytmetycznej średnich kursów każdej z walut obcych ogłaszanych przez NBP i obowiązujących w dni robocze 2023 roku pomniejszony o wolne środki służące finansowaniu potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2024 r.	1.242,0	36,4%
8) deficyt budżetu państwa	85,6	2,5%

Tablica 4: Zadłużenie Skarbu Państwa wg kryterium miejsca emisji w układzie wg instrumentów (nominał, mln zł)

	XII 2022	struktura	XII 2023	struktura	zmiana	
		XII 2022 w %		XII 2023 w %	XII 2023 - XII 2022 w mln zł	XII 2023 - XII 2022 w %
Zadłużenie Skarbu Państwa	1.238.470,5	100,0%	1.346.200,9	100,0%	107.730,4	8,7%
I. Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	949.785,9	76,7%	1.042.418,1	77,4%	92.632,2	9,8%
1. Zadłużenie z tytułu SPW	862.871,3	69,7%	972.392,3	72,2%	109.521,0	12,7%
1.1. Rynkowe SPW	778.271,8	62,8%	862.295,8	64,1%	84.024,0	10,8%
oprocentowanie stałe - nieindeksowane	542.970,2	43,8%	595.633,6	44,2%	52.663,4	9,7%
bony skarbowe	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
obligacje OK	37.793,4	3,1%	37.695,1	2,8%	-98,4	-0,3%
obligacje PS	192.511,7	15,5%	204.093,8	15,2%	11.582,1	6,0%
obligacje DS	261.380,6	21,1%	273.469,5	20,3%	12.088,9	4,6%
obligacje WS	51.284,5	4,1%	80.375,3	6,0%	29.090,8	56,7%
oprocentowanie stałe - indeksowane	6.167,1	0,5%	0,0	0,0%	-6.167,1	-100,0%
obligacje IZ	6.167,1	0,5%	0,0	0,0%	-6.167,1	-100,0%
oprocentowanie zmienne	229.134,5	18,5%	266.662,2	19,8%	37.527,7	16,4%
obligacje WZ	226.134,5	18,3%	263.662,2	19,6%	37.527,7	16,6%
obligacje PP	3.000,0	0,2%	3.000,0	0,2%	0,0	0,0%
1.2. Oszczędnościowe SPW	84.599,5	6,8%	110.096,5	8,2%	25.496,9	30,1%
oprocentowanie stałe	3.190,0	0,3%	9.868,8	0,7%	6.678,8	209,4%
obligacje OTS	243,6	0,0%	214,1	0,0%	-29,5	-12,1%
obligacje POS	307,1	0,0%	0,0	0,0%	-307,1	-100,0%
obligacje DOS	2.187,4	0,2%	358,0	0,0%	-1.829,5	-83,6%
obligacje TOS	451,9	0,0%	9.296,7	0,7%	8.844,8	1957,2%
oprocentowanie zmienne	81.409,5	6,6%	100.227,7	7,4%	18.818,2	23,1%
obligacje ROR	12.008,8	1,0%	10.549,4	0,8%	-1.459,3	-12,2%
obligacje DOR	2.962,3	0,2%	4.189,8	0,3%	1.227,5	41,4%
obligacje TOZ	879,4	0,1%	665,2	0,0%	-214,2	-24,4%
obligacje COI	50.914,8	4,1%	64.488,0	4,8%	13.573,2	26,7%
obligacje ROS	540,3	0,0%	792,1	0,1%	251,7	46,6%
obligacje EDO	13.546,3	1,1%	18.683,1	1,4%	5.136,8	37,9%
obligacje ROD	557,7	0,0%	860,1	0,1%	302,4	54,2%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	86.914,6	7,0%	70.025,9	5,2%	-16.888,7	-19,4%
depozyty JSFP*	52.757,4	4,3%	38.464,3	2,9%	-14.293,2	-27,1%
pozostałe depozyty**	22.540,0	1,8%	15.034,3	1,1%	-7.505,7	-33,3%
zobowiązania wymagalne	105,9	0,0%	17,4	0,0%	-88,5	-83,5%
zadłużenie Funduszu Solidarnościowego od FRD	11.504,3	0,9%	16.504,3	1,2%	5.000,0	43,5%
inne	6,9	0,0%	5,5	0,0%	-1,4	-20,1%
II. Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa	288.684,6	23,3%	303.782,7	22,6%	15.098,1	5,2%
1. Zadłużenie z tytułu SPW	175.068,5	14,1%	179.897,4	13,4%	4.828,8	2,8%
1.1. Rynkowe SPW	175.068,5	14,1%	179.897,4	13,4%	4.828,8	2,8%
oprocentowanie stałe	175.068,5	14,1%	179.897,4	13,4%	4.828,8	2,8%
EUR	127.659,1	10,3%	123.787,6	9,2%	-3.871,5	-3,0%
USD	38.955,9	3,1%	46.629,8	3,5%	7.673,8	19,7%
CHF	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
JPY	6.549,1	0,5%	7.819,9	0,6%	1.270,7	19,4%
CNY	1.904,4	0,2%	1.660,2	0,1%	-244,2	-12,8%
oprocentowanie zmienne	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
EUR	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
2. Kredyty i pożyczki zagraniczne	113.616,0	9,2%	121.820,5	9,0%	8.204,5	7,2%
oprocentowanie stałe	85.816,5	6,9%	77.968,8	5,8%	-7.847,7	-9,1%
EUR	85.816,5	6,9%	77.968,8	5,8%	-7.847,7	-9,1%
oprocentowanie zmienne	27.799,5	2,2%	43.851,8	3,3%	16.052,2	57,7%
EUR	27.799,5	2,2%	43.851,8	3,3%	16.052,2	57,7%
3. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	0,0	0,0%	2.064,8	0,2%	2.064,8	14387789,3%

*) Depozyty przyjęte od jednostek sektora finansów publicznych (JSFP) posiadających osobowość prawną oraz depozyty sądowe i prokuratorskie od JSFP posiadających osobowość prawną, bez wpływu na państwowy dług publiczny.

**) Depozyty od jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych nienależących do SFP, bez wpływu na dług EDP (definicja UE) oraz depozyty sądowe i prokuratorskie od podmiotów spoza sektora finansów publicznych (SFP), depozyty zabezpieczające wynikające z umów CSA.

Tablica 5: Zadłużenie Skarbu Państwa w układzie podmiotowym (nominał, mln zł)

	XII 2022	struktura	XII 2023	struktura	zmiana	
		XII 2022 w %		XII 2023 w %	XII 2023 - XII 2022 w mln zł	XII 2023 - XII 2022 w %
Zadłużenie Skarbu Państwa	1.238.470,5	100,0%	1.346.200,9	100,0%	107.730,4	8,7%
I. Zadłużenie Skarbu Państwa wobec rezydentów	826.999,1	66,8%	932.593,1	69,3%	105.594,0	12,8%
Krajowe banki komercyjne	446.799,8	36,1%	510.607,9	37,9%	63.808,1	14,3%
1. Krajowe SPW	427.996,8	34,6%	493.819,8	36,7%	65.823,0	15,4%
1.1. Rynkowe SPW	427.996,8	34,6%	493.819,8	36,7%	65.823,0	15,4%
bony skarbowe	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
obligacje OK	15.141,5	1,2%	23.189,0	1,7%	8.047,5	53,1%
obligacje PS	99.789,6	8,1%	115.208,6	8,6%	15.419,0	15,5%
obligacje DS	131.846,6	10,6%	140.728,5	10,5%	8.881,9	6,7%
obligacje WS	20.590,6	1,7%	35.325,8	2,6%	14.735,2	71,6%
obligacje IZ	121,6	0,0%	0,0	0,0%	-121,6	-100,0%
obligacje WZ	160.506,9	13,0%	179.367,8	13,3%	18.860,9	11,8%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	52,5	0,0%	11,7	0,0%	-40,9	-77,8%
depozyty JSFP*	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
pozostałe depozyty**	52,5	0,0%	11,7	0,0%	-40,8	-77,7%
zobowiązania wymagalne	0,1	0,0%	0,0	0,0%	-0,1	-100,0%
inne	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
3. Zagraniczne SPW	18.750,4	1,5%	16.776,4	1,2%	-1.974,0	-10,5%
Krajowy sektor pozabankowy	380.199,3	30,7%	421.985,2	31,3%	41.785,9	11,0%
1. Krajowe SPW	288.700,3	23,3%	346.398,4	25,7%	57.698,1	20,0%
1.1. Rynkowe SPW	204.338,4	16,5%	236.618,5	17,6%	32.280,1	15,8%
bony skarbowe	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
obligacje OK	19.648,9	1,6%	13.244,6	1,0%	-6.404,3	-32,6%
obligacje PS	48.563,3	3,9%	51.852,3	3,9%	3.289,0	6,8%
obligacje DS	44.777,2	3,6%	55.104,5	4,1%	10.327,3	23,1%
obligacje WS	18.599,9	1,5%	30.587,2	2,3%	11.987,2	64,4%
obligacje IZ	5.572,3	0,4%	0,0	0,0%	-5.572,3	-100,0%
obligacje WZ	64.176,8	5,2%	82.830,0	6,2%	18.653,2	29,1%
obligacje PP	3.000,0	0,2%	3.000,0	0,2%	0,0	0,0%
1.2. Oszczędnościowe SPW	84.361,9	6,8%	109.779,9	8,2%	25.417,9	30,1%
obligacje DOR	11.989,0	1,0%	10.534,9	0,8%	-1.454,2	-12,1%
obligacje ROR	2.957,2	0,2%	4.182,1	0,3%	1.224,9	41,4%
obligacje OTS	243,5	0,0%	214,1	0,0%	-29,5	-12,1%
obligacje POS	306,8	0,0%	0,0	0,0%	-306,8	-100,0%
obligacje DOS	2.185,4	0,2%	357,9	0,0%	-1.827,5	-83,6%
obligacje TOZ	878,4	0,1%	664,7	0,0%	-213,7	-24,3%
obligacje TOS	450,7	0,0%	9.268,7	0,7%	8.818,0	1956,7%
obligacje COI	50.764,9	4,1%	64.298,0	4,8%	13.533,1	26,7%
obligacje ROS	540,3	0,0%	792,0	0,1%	251,7	46,6%
obligacje EDO	13.488,1	1,1%	18.607,6	1,4%	5.119,5	38,0%
obligacje ROD	557,6	0,0%	860,0	0,1%	302,4	54,2%
2. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	86.848,3	7,0%	69.998,8	5,2%	-16.849,5	-19,4%
depozyty JSFP*	52.757,4	4,3%	38.464,3	2,9%	-14.293,2	-27,1%
pozostałe depozyty**	22.473,9	1,8%	15.007,3	1,1%	-7.466,5	-33,2%
zobowiązania wymagalne	105,9	0,0%	17,4	0,0%	-88,4	-83,5%
zadłużenie Funduszu Solidarnościowego od FRD	11.504,3	0,9%	16.504,3	1,2%	5.000,0	43,5%
inne	6,9	0,0%	5,5	0,0%	-1,4	-20,1%
3. Zagraniczne SPW	4.650,6	0,4%	5.588,0	0,4%	937,3	20,2%
II. Zadłużenie Skarbu Państwa wobec nierezydentów	411.471,4	33,2%	413.607,8	30,7%	2.136,4	0,5%
1. Krajowe SPW	146.174,2	11,8%	132.174,1	9,8%	-14.000,1	-9,6%
1.1. Rynkowe SPW	145.936,6	11,8%	131.857,5	9,8%	-14.079,1	-9,6%
bony skarbowe	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	-
obligacje OK	3.003,0	0,2%	1.261,4	0,1%	-1.741,7	-58,0%
obligacje PS	44.158,9	3,6%	37.032,9	2,8%	-7.126,0	-16,1%
obligacje DS	84.756,8	6,8%	77.636,5	5,8%	-7.120,3	-8,4%
obligacje WS	12.093,9	1,0%	14.462,3	1,1%	2.368,4	19,6%
obligacje IZ	473,1	0,0%	0,0	0,0%	-473,1	-100,0%
obligacje WZ	1.450,8	0,1%	1.464,4	0,1%	13,6	0,9%
1.2. Oszczędnościowe SPW	237,6	0,0%	316,6	0,0%	79,0	33,3%
obligacje DOR	19,8	0,0%	14,6	0,0%	-5,2	-26,2%
obligacje ROR	5,0	0,0%	7,7	0,0%	2,6	52,4%
obligacje OTS	0,0	0,0%	0,0	0,0%	0,0	59,7%
obligacje POS	0,3	0,0%	0,0	0,0%	-0,3	-100,0%
obligacje DOS	2,0	0,0%	0,1	0,0%	-1,9	-95,6%
obligacje TOZ	1,0	0,0%	0,5	0,0%	-0,5	-51,5%
obligacje TOS	1,2	0,0%	28,0	0,0%	26,8	2169,9%
obligacje COI	149,9	0,0%	190,0	0,0%	40,1	26,7%
obligacje ROS	0,0	0,0%	0,1	0,0%	0,1	233,0%
obligacje EDO	58,2	0,0%	75,5	0,0%	17,4	29,8%
obligacje ROD	0,1	0,0%	0,1	0,0%	0,0	43,5%
2. Zagraniczne SPW	151.667,5	12,2%	157.533,0	11,7%	5.865,5	3,9%
3. Kredyty i pożyczki zagraniczne	113.616,0	9,2%	121.820,5	9,0%	8.204,5	7,2%
Europejski Bank Inwestycyjny	31.100,1	2,5%	26.581,1	2,0%	-4.519,0	-14,5%
Bank Światowy	26.773,3	2,2%	23.380,8	1,7%	-3.392,6	-12,7%
Bank Rozwoju Rady Europy	3.046,8	0,2%	3.421,3	0,3%	374,5	12,3%
Komisja Europejska	52.695,7	4,3%	68.437,3	5,1%	15.741,6	29,9%
4. Pozostałe zadłużenie Skarbu Państwa	13,7	0,0%	2.080,2	0,2%	2.066,5	15074,1%

*) Depozyty przyjęte od jednostek sektora finansów publicznych (JSFP) posiadających osobowość prawną oraz depozyty sądowe i prokuratorskie od JSFP posiadających osobowość prawną, bez wpływu na państwowy dług publiczny.

**) Depozyty od jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych nienależących do SFP, bez wpływu na dług EDP (definicja UE) oraz depozyty sądowe i prokuratorskie od podmiotów spoza sektora finansów publicznych (SFP), depozyty zabezpieczające wynikające z umów CSA.

Tablica 6. Dochody budżetu państwa

Wyszczególnienie	Wykonanie 2022 r.		Znowelizowana ustawa budżetowa na 2023 r.	Wykonanie 2023 r.		4:2	4:3
	2			4			
	tys. zł			%			
1	3	5	6				
DOCHODY OGÓŁEM	504.820.801	601.378.366	573.957.932	113,7	95,4		
Dochody podatkowe i niepodatkowe	502.238.455	597.585.000	570.576.513	113,6	95,5		
1. Dochody podatkowe	465.456.109	536.833.242	506.866.723	108,9	94,4		
1.1. Podatek od towarów i usług	230.390.544	272.900.000	244.267.386	106,0	89,5		
1.2. Podatek akcyzowy	79.773.438	83.800.000	84.798.844	106,3	101,2		
1.3. Podatek od gier	3.885.730	4.500.000	4.475.682	115,2	99,5		
1.4. Podatek CIT	70.136.603	77.606.988	67.883.082	96,8	87,5		
1.5. Podatek PIT	68.107.159	83.570.254	91.665.808	134,6	109,7		
1.6. Podatek od wydobycia niektórych kopalin	3.786.792	4.600.000	3.912.329	103,3	85,1		
1.7. Podatek od niektórych instytucji finansowych	6.078.931	5.980.000	5.910.809	97,2	98,8		
1.8. Podatek od sprzedaży detalicznej	3.296.914	3.876.000	3.952.778	119,9	102,0		
1.9. Podatki zniesione	0	0					
1.10. Pozostałe dochody podatkowe	0	0	5				
2. Dochody niepodatkowe	36.782.345	60.751.758	63.709.791	173,2	104,9		
2.1. Dywidendy i wpłaty z zysku	1.679.683	3.363.986	3.009.542	179,2	89,5		
2.2. Wpłaty z zysku z Narodowego Banku Polskiego	844.455						
2.3. Cło	8.271.573	9.237.000	6.159.559	74,5	66,7		
2.4. Dochody państwowych jednostek budżetowych i inne dochody niepodatkowe	22.535.767	44.478.932	50.859.720	225,7	114,3		
2.5. Wpłaty jednostek samorządu terytorialnego	3.450.867	3.671.840	3.680.970	106,7	100,2		
3. Środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi	2.582.347	3.793.366	3.381.418	130,9	89,1		